Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2022 - 2027

Enw'r Awdurdod Lleol: Caerffili

Enw'r swyddogion cyfrifol: Fiona Santos / Bethan Kay

Dyddiad Cwblhau: Mehefin 2022

Prif Ddatganiad

Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili yn cydnabod gwerth a phwysigrwydd gofal plant fel elfen hanfodol o'r agenda gwrthdlodi yn ogystal â darparu amgylchedd cyfoethog, diogel a llawn cysur lle y gall plant a phobl ifanc y fwrdeistref sirol ffynnu a chael hwyl. Yn hynny o beth, mae gan yr Awdurdod Lleol faes Gwasanaeth y Blynyddoedd Cynnar sy'n ymrwymedig i reoli pob agwedd ar y farchnad gofal plant mewn modd wedi'i gydlynu.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn cydnabod pwysigrwydd prif ofalwyr ym mywyd eu plant ac, ar adegau, bod angen i brif ofalwyr gael cymorth ychwanegol er mwyn cynnal a chadw cartref y teulu. Mae'r gofal plant hwn yn cyflawni rôl hollbwysig a rhaid iddo fodloni CCUHP ar gyfer y plentyn drwy ddarparu amgylcheddau diogel, ysgogol, gofalgar, chwareus ac oedolion arwyddocaol addas.

Mae ymchwil gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ynghylch Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (PNPau) a'u heffaith ar fywyd plentyn yn golygu bod angen i ymarferwyr gofal plant ddeall y rôl hanfodol y gallent ei chwarae fel oedolion arwyddocaol ym mywyd y plentyn ac wrth nodi a chefnogi teuluoedd drwy adegau tyngedfennol yn eu taith bywyd. Fel Awdurdod Lleol, rydym yn cydnabod ac wedi ymgorffori hyn yn ein Model Blynyddoedd Cynnar.

Mae CBS Caerffili yn cydnabod pwysigrwydd gweithlu cymwys a chymwys ac yn cynnig cymorth i fusnesau, ansawdd a chynaliadwyedd ar gyfer pob lleoliad gofal plant i'w galluogi i ddiwallu anghenion rhieni a gofalwyr ledled y fwrdeistref.

Yn ogystal, mae CBS Caerffili yn cydnabod yr angen am ddarpariaeth gofal plant hyblyg a medrus i ddiwallu anghenion mentrau Llywodraeth Cymru, rhieni sy'n gweithio, darpariaeth cyfrwng Cymraeg, plant ag anghenion datblygiadol / ychwanegol sy'n dod i'r amlwg a phlant o oedran ysgol sydd angen darpariaeth yn ystod y gwyliau a'r tu allan i'r ysgol.

Cynnwys

1.

	Pennod	Tudalen
	Prif Ddatganiad	2
1	Cyflwyniad / Cyd-destun	4
1.1	Cyflenwad Gofal Plant - trosolwg	8
2	Effaith Covid 19	15
3	ADGP a'r Asesiad o Anghenion Lles Lleol	17
4	Trosolwg Demograffig o Fwrdeistref Sirol Caerffili	28
	4.2 Basn Caerffili	54
	4.3 Cwm Sirhywi Isaf	60
	4.4 Dwyrain Canol y Cymoedd	66
	4.5 Gorllewin Canol y Cymoedd	72
	4.6 Cwm Rhymni Uchaf	77
5	Cyflenwad Gofal Plant	83
6	Math o Ofal Plant	108
	6.1 Gwarchodwyr plant	108
	6.2 Darpariaeth Gofal Dydd Llawn a Sesiynol Cymysg	126
	6.3 Gofal Dydd Sesiynol	153
	6.4 Meithrinfeydd	165
	6.5 Tu Allan i'r Ysgol	166
	6.6 Chwarae Mynediad Agored	181
	6.7 Nanis	188

	Pennod	Tudalen
7	Addysg Blynyddoedd Cynnar (gan gynnwys y Cynnig Gofal Plant)	189
8	Darpariaeth Dechrau'n Deg	201
9	Clwb Brecwast am Ddim	205
10	Deall Anghenion Rhieni a Gofalwyr	206
11	Cymorth Ariannol	239
12	Cynaliadwyedd	241
13	Trawsffiniol	245
14	Datblygu'r Gweithlu	252
15	Ymgynghori â Rhanddeiliaid	287
16	Dadansoddi Bylchau	305

2. Cyflwyniad / Cyd-destun

Mae Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Caerffili 2022 yn adroddiad sy'n dwyn ynghyd ystod o ddata a gwybodaeth wahanol i ddatblygu darlun o'r farchnad gofal plant bresennol ac i nodi lle mae unrhyw fylchau yn y cyflenwad. O ganlyniad i'r asesiad, bydd cynllun gweithredu yn cael ei lunio i fynd i'r afael ag unrhyw annigonolrwydd a nodwyd, a dangos ar lefel gymunedol, bod yr awdurdod lleol yn cymryd camau strategol gyda'i bartneriaid i fynd i'r afael â bylchau mewn gofal plant.

Mae Rheoliadau Deddf Gofal Plant 2006 (Asesu Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2016, a wnaed o dan Adran 26 o Ddeddf 2006, yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol baratoi asesiadau o ddigonolrwydd y ddarpariaeth gofal plant (Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant – ADGP) yn eu hardal a pharhau i adolygu'r rhain. Mae Deddf 2006 yn ehangu ac yn egluro mewn deddfwriaeth y rôl hanfodol y mae awdurdodau lleol yn ei chwarae fel arweinwyr strategol wrth ddatblygu a chefnogi gofal plant yn lleol. Mae Deddf 2006 yn atgyfnerthu'r fframwaith y mae awdurdodau lleol eisoes yn gweithio oddi mewn iddo – mewn partneriaeth â'r sector preifat, gwirfoddol, annibynnol, cymunedol a'r sector a gynhelir – i lunio a sicrhau gwasanaethau plant ac yn canolbwyntio, yn benodol, ar ddarparu gofal plant digonol, cynaliadwy a hyblyg sy'n ymateb i anghenion rhieni.

Mae Deddf Gofal Plant 2006 yn sail i Gynllun Gofal Plant Llywodraeth Cymru, Adeiladu Dyfodol Mwy Disglair (yma), a chynlluniau dilynol, ac mae'n nodi'r sail statudol ar gyfer:

- Disgwyliad dilys rhieni o ofal plant hygyrch o ansawdd uchel i blant a'u teuluoedd; a
- Chyfrifoldebau Awdurdodau Lleol dros ddarparu gwybodaeth i rieni a darpar rieni i'w cefnogi yn eu rôl rhianta.

Yng Nghymru, bwriad Deddf Gofal Plant 2006 yw cyflawni'r nodau hyn drwy osod dyletswydd sy'n rhoi'r rôl arweiniol i Awdurdodau Lleol o ran hwyluso'r farchnad gofal plant, er mwyn sicrhau ei bod yn diwallu anghenion rhieni sy'n gweithio; yn enwedig y rhai sydd ar incwm isel, y rhai sydd â phlant anabl a'r rhai sy'n dymuno i'w plant fynychu darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Yn ogystal, mae'n ceisio cefnogi anghenion gofal plant y rhai sy'n cael eu hyfforddi a'r rhai sy'n chwilio am waith.

Mae Adran 26 o'r Ddeddf Gofal Plant yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol yng Nghymru baratoi asesiadau o ddigonolrwydd gofal plant yn eu hardal fel cam cyntaf angenrheidiol tuag at sicrhau darpariaeth ddigonol a sefydlu cynlluniau i fynd i'r afael ag

unrhyw fylchau a nodwyd. Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gynnal asesiad llawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn eu hardal erbyn 30ain Mehefin 2022, ac yna o leiaf bob pum mlynedd ar ôl hynny, gan adolygu'r asesiad rhwng y prif asesiadau, gydag Adroddiad Cynnydd blynyddol. Lluniwyd yr adroddiad hwn gan ystyried "Canllawiau Deddf Gofal Plant" Llywodraeth Cymru a ddiwygiwyd ym mis Awst 2021.

Wrth benderfynu a yw'r ddarpariaeth gofal plant yn ddigonol, rhaid i'r awdurdod lleol roi sylw i anghenion rhieni yn eu hardal ar gyfer:

- darparu gofal plant y mae elfen gofal plant y credyd treth gwaith neu gredyd cynhwysol yn daladwy mewn perthynas â hwy
- darparu gofal plant y mae gofal plant a gefnogir gan gyflogwyr neu ofal plant di-dreth yn daladwy mewn perthynas ag ef
- darparu gofal plant i blant sydd ag anghenion addysgol arbennig neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd
- darparu gofal plant sy'n cynnwys defnyddio'r Gymraeg
- darparu gofal plant sy'n eu galluogi i gael mynediad i'w hawl addysg gynnar cyfnod sylfaen
- darparu gofal plant sy'n eu galluogi i gael mynediad i'w hawl i leoedd gofal plant a ariennir

Yn ogystal, bydd y wybodaeth yn cefnogi ac yn llywio'r gwaith o ddatblygu cynlluniau a rhaglenni eraill awdurdodau lleol gan gynnwys ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg, Addysg y Blynyddoedd Cynnar, Teuluoedd yn Gyntaf, Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg, yr Asesiad Anghenion Lles rhanbarthol a datblygiad parhaus menter Llywodraeth Cymru o'r Cynnig Gofal Plant i Gymru ar gyfer plant tair a phedair oed a digideiddio'r rhaglen hon. Mae'r Awdurdod Lleol hefyd yn ymwybodol o ddatblygiadau yn y dyfodol a fydd yn effeithio ar faes gofal plant megis y 'gofal plant rhan-amser a ariennir ar gyfer plant 2 flwydd oed' a gyhoeddwyd yn ddiweddar a ddarperir drwy ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg, yr adolygiad o'r diwrnod ysgol a'r flwyddyn ysgol, ac agor y Cynnig Gofal Plant i'r rhai mewn addysg, hyfforddiant neu ar gyrion gwaith, gweithredu'r Cwricwlwm newydd i Gymru yn y sector nas cynhelir (Medi 2022), ochr yn ochr â datblygiad parhaus Addysg a Gofal Plentyndod Cynnar, gan gynnwys y Fframwaith Ansawdd.

Drwy ddadansoddi'r holl ddata sy'n edrych ar y galw presennol, y cyflenwad a'r rhwystrau posibl i deuluoedd sy'n manteisio ar ofal plant, gellir gwneud asesiad trylwyr sy'n cyfrannu at fapio darpariaeth sy'n gyfnod allweddol mewn cynllunio lleol ac yn caniatáu i ni benderfynu a oes digon o ofal plant i deuluoedd Caerffili yn awr ac yn y dyfodol. Yn seiliedig ar y manylion hyn, lluniwyd Cynllun Gweithredu Gofal Plant a fydd yn llywio gwaith tîm Blynyddoedd Cynnar yr Awdurdod Lleol i ddatblygu'r farchnad gofal plant leol mewn partneriaeth ag adrannau eraill o'r Awdurdod Lleol a sefydliadau partner allanol gan gynnwys y sectorau preifat a gwirfoddol.

Mae data wedi'i gasglu yn ystod haf a hydref 2021 ac mae'r asesiad wedi'i ysgrifennu ddiwedd yr hydref / dechrau'r gwanwyn gyda'r bwriad o fynd drwy broses lywodraethu'r Awdurdod Lleol o fis Mawrth i fis Gorffennaf 2022. Cynhelir Ymgynghoriad Cyhoeddus 28 diwrnod ar yr Asesiad drafft yn ystod mis Mai 2022, a disgwylir i Lywodraeth Cymru ei gyflwyno erbyn diwedd mis Mehefin 2022. Mae ymatebion i'r Ymgynghoriad Cyhoeddus i'w gweld ym Mhennod 15.5.

Mae ffynonellau data yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Ar gyfer yr elfen gyflenwi: mae hyn yn cynnwys y wybodaeth a ddarparwyd gan ddarparwyr gofal plant eu hunain a gyflwynwyd i Arolygiaeth Gofal Plant Cymru (AGC) fel rhan o'u Datganiad Hunanasesu Gwasanaeth (DHG) blynyddol, gwybodaeth a gedwir gan CBSC ar y gronfa ddata Addysg a DEWIS yn ogystal â gwybodaeth leol. O ran yr elfen galw: mae hyn wedi bod yn gymysgedd o wybodaeth a ddarparwyd gan ddarparwyr gofal plant ar leoedd gwag a rhestrau aros fel rhan o'u cyflwyniadau DHG, gwybodaeth a gasglwyd gan arolwg Rhieni Llywodraeth Cymru a gynhaliwyd yn ystod Hydref 2021, data sydd ar gael o ffynonellau data ar-lein, megis y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) a'i gwasanaeth NOMIS. Rydym hefyd wedi defnyddio data mewnol i lywio'r asesiad megis y Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD), Cynllun Datblygu Lleol (CDLl) Adroddiad Monitro Blynyddol 2021 a ffynonellau data eraill sy'n berthnasol i'r asesiad. Daw llawer o'r data sydd gennym i greu darlun o ddemograffeg leol o ddata'r Cyfrifiad ac, yn anffodus, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, dim ond o Gyfrifiad 2011 y mae hyn ar gael. Wrth i'r wybodaeth gael ei rhyddhau ar gyfer Cyfrifiad 2021, caiff hyn ei gynnwys yn yr adroddiad o ran diweddariadau blynyddol a chynnydd, yn ogystal â'i ddefnyddio mewn datblygiadau prosiect mwy penodol fel ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg.

Mae'r ADGP hwn ar gyfer y flwyddyn 2022 wedi'i ysgrifennu yn erbyn cefndir o bandemig y Coronafeirws byd-eang sydd wedi effeithio ar ddarparu Gofal Plant ar draws y Fwrdeistref Sirol, yn ogystal â chynnydd tuag at lawer o'r Camau Gweithredu yn y Cynllun Gweithredu blaenorol. Ar ddechrau 2021, aeth Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn yr Awdurdod Lleol drwy ad-drefnu i alluogi'r tîm i fod yn fwy ymatebol i anghenion y sector gofal plant a'r teuluoedd sy'n ei ddefnyddio. Mae'r wlad o hyd yng nghanol y Pandemig hwn ac mae ansicrwydd yn parhau ynghylch y galw am ofal plant yn y dyfodol wrth i batrymau gwaith newid ac mae mwy o deuluoedd yn gweithio gartref yn ogystal â mesurau ataliol a osodir ar y sector, gan Ganllawiau Llywodraeth Cymru a chyfyngiadau gweithredol eraill megis cau lleoliadau ar safleoedd ysgolion. Mae'n annhebygol y bydd y Pandemig hwn yn diflannu cyn gynted ag y cyrhaeddodd, ac felly bydd angen i ni ddysgu byw gydag ef a chynhyrchu Cynllun Gweithredu sy'n hyblyg ac yn ddeinamig i fodloni'r gofynion newidiol posibl hyn yn y dyfodol, tra'n parhau i allu cyflawni mentrau 'busnes fel arfer' newydd Llywodraeth Cymru.

Yn fyd-eang, mae'r sector wedi llwyddo i ddod trwy'r pandemig yn gymharol ddianaf. Fodd bynnag, nid ydym wedi dychwelyd yn llwyr at y darlun cyflenwad a oedd gennym cyn y pandemig. Mae llawer o leoliadau gofal plant wedi'u lleoli ar safleoedd ysgolion, yn enwedig darpariaethau cofleidiol a chlybiau ar ôl ysgol/gwyliau. Oherwydd y Canllawiau Mesurau Amddiffynnol, caeodd llawer o glybiau dros dro gan eu bod yn defnyddio mannau a rennir ar safleoedd ysgolion gyda grwpiau cymysg mwy, nad oedd yn bosibl pan oedd yn rhaid i ysgolion ddatblygu grwpiau llai a swigod dosbarth penodol. Darparu darpariaeth ar ôl ysgol a oedd yn cymysgu grwpiau blwyddyn ac, mewn rhai achosion, plant o wahanol ysgolion, yn ei gwneud yn ymarferol rhedeg clwb bron yn amhosibl. Mae clybiau brecwast sy'n cael eu rhedeg mewn ysgolion yn dechrau ailagor o fewn rheolaethau a'r gobaith yw y bydd y cyfan yn cael ei ailagor erbyn Gwanwyn 2022. Yn ystod cyfnod clo cyntaf Gwanwyn 2020, caeodd pob un ar ôl ysgol a'r rhan fwyaf o ddarparwyr cyfrwng Cymraeg. Mae rhai darpariaethau ar ôl ysgol a gwyliau yn dal i fethu agor, a dim ond yn y misoedd i ddod y gwelir y darlun cywir o'r cyflenwad gofal plant. Ymdrinnir â hyn yn y gwaith adnewyddu ADGP dilynol. Ceir rhagor o fanylion o’r DHG ar Effaith Covid 19 ar y sector isod.

Yn ogystal â digonolrwydd y cyflenwad gofal plant, rydym hefyd yn ymwybodol iawn o gefnogi ansawdd gofal plant a gwybodaeth y gweithlu. I'r perwyl hwn, rydym yn darparu rhaglen barhaus o hyfforddiant gorfodol a rheoleiddiol yn ogystal â datblygiad proffesiynol parhaus i gefnogi'r sector i gyflawni mewn ffordd wybodus, hyderus a chymwys. Rydym hefyd yn ymfalchïo yn ein cynlluniau cymorth ansawdd lleol, Safon Ansawdd Caerffili (a adolygwyd yn ddiweddar i fod yn unol â chynlluniau Ansawdd cenedlaethol eraill fel Fframwaith Ansawdd Addysg a Gofal Plentyndod Cynnar), ein Pecynnau Cymorth sy'n cefnogi'r sector i redeg yn effeithiol ac yn cydymffurfio o ran Iechyd a Diogelwch ac yn Ariannol, ochr yn ochr â'r Offeryn Parodrwydd ADY a'n harchwiliad, prosesau, a thempledi Diogelu. Mae gennym hefyd Dîm Datblygu Gofal Plant profiadol iawn sy'n cefnogi'r lleoliadau gofal plant i wneud cais am grantiau ar gyfer datblygu, ehangu a chynaliadwyedd ochr yn ochr â chymorth ac arweiniad cofrestru.

Yn 2018, fel rhan o raglen Cyfalaf y Cynnig Gofal Plant, cyflwynwyd cynnig prosiect uchelgeisiol i Lywodraeth Cymru i ddatblygu lleoedd gofal plant newydd mewn ardaloedd lle nad oedd y cyflenwad yn ddigonol ar gyfer cefnogi'r cynllun a/neu nad oedd lleoliad y gofal plant yn addas i'r diben. Mae'r pandemig, fel mewn llawer o feysydd gwaith eraill, wedi oedi'r cynnydd ar y rhan fwyaf o'r cynlluniau hyn, ond ar ôl ei adeiladu byddant yn darparu cyflenwad o leoedd y mae mawr eu hangen i letya plant cymwys yn y dyfodol. Bydd hyn yn darparu lleoedd gofal plant ychwanegol y mae mawr eu hangen mewn meysydd lle mae galw a nodwyd ochr yn ochr â chyfleusterau gwell ar gyfer cydio mewn gofal plant a'r cyfnod sylfaen sy'n cefnogi parhad y ddarpariaeth ar gyfer y plentyn. Rydym

yn parhau i weithio gyda'n cydweithwyr ym maes cynllunio, ymgynghoriaeth adeiladu, Ysgolion yr 21ain ganrif a chynllun grant cyfalaf Cymru i gyflwyno ein cynigion i'w datblygu'n llawn.

1.1 Cyflenwad Lleoedd Gofal Plant

Nifer y Darparwyr Gofal Plant yn ôl Math - 2017-2021

Math o Ddarparwr	Cwm Sirhywi Isaf 2017	Cwm Sirhywi Isaf 2021	Dwyrain Canol y Cymoedd 2017	Dwyrain Canol y Cymoedd 2021	Gorllewin Canol y Cymoedd 2017	Gorllewin Canol y Cymoedd 2021	Basn Caerffili 2017	Basn Caerffili 2021	Cwm Rhymni Uchaf 2017	Cwm Rhymni Uchaf 2021	Cyfanswm 2017	Cyfanswm 2021	Colledion/Enillion Ledled y Fwrdeistref
Rhestr Gwarchodwyr Plant AGC (cyfanswm) **Cyhoeddus** ***Wedi'i Atal dros Dro i'r Cyhoedd**	19	11 9 2 3	51	36 26 10 5	15	9 6 3 2	53	38 31 7 5	17	8 5 3 4	155	102 77 25 19	**-53**
Meithrinfeydd Dydd	2	3	5	7	5	5	5	5	2	2	19	22	**+3**
Cylchoedd Chwarae	3	3	8	8	7	7	10	6	6	5	34	29	**-5**
Gofal Cofleidiol	3	4	4	7	6	7	11	12	5	5	29	35	**+6**
Clybiau ar ôl Ysgol	4	6	6	10	6	7	14	16	3	3	33	42	**+9**
Clybiau Brecwast	2	3	5	6	3	4	6	8	2	1	18	22	**+4**
Gofal Yn Ystod y Gwyliau	2	3	4	7	3	7	7	13	2	3	18	33	**+15**
Cynlluniau Chwarae	Anhysbys	0	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	1	Anhysbys	2	Anhysbys	0	Anhysbys	3	**Anfesuradwy**
Addysg Blynyddoedd Cynnar	1	2	5	6	2	5	3	2	0	1	11	16	**+5**
Dechrau'n Deg	3	3	7	14	2	6	8	11	8	9	28	43	**+15**

Cyfanswm	39	38	95	101	49	58	117	113	45	37	345	347	

Ffigur 1. Cyflenwad lleoedd gofal plant

* Cais i Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) i atal cofrestru priodol am gyfnod.

Ers cyhoeddi'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn 2017, mae'r cyflenwad gofal plant wedi newid yn Sir Caerffili. Wrth ddadansoddi data sy'n ymwneud â 2017-2021, mae'n amlwg bod nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig wedi gostwng yn sylweddol ar draws y fwrdeistref; am ragor o fanylion a dadansoddiad o ddigonolrwydd gofal plant, cyfeiriwch at benodau dilynol. Mae ymgynghoriad darparwyr yn dangos bod rhai ffactorau sy'n effeithio ar y cynnydd hwn mewn dadgofrestru yn cynnwys awydd i weithio mewn rôl wahanol nad yw'n cynnwys gweithio gartref. Mae eraill wedi datgan bod ganddynt awydd i ymddeol a dod â'u gyrfaoedd i ben yn gyffredinol, waeth beth fo'r sector proffesiynol. Er bod nifer y cylchoedd chwarae yn y Fwrdeistref Sirol wedi gostwng 5 dros y cyfnod, mae nifer y lleoliadau Dechrau'n Deg wedi cynyddu 15 yn dilyn proses gaffael. Yn arbennig yn Nwyrain Canol y Cymoedd, dyblodd nifer y lleoliadau Dechrau'n Deg rhwng 2017 a 2021, ac arhosodd nifer y cylchoedd chwarae’r un peth. Yng Nghwm Sirhywi Isaf mae nifer y lleoliadau Dechrau'n Deg a'r lleoliadau cylchoedd chwarae yn aros yr un fath. Fodd bynnag, ym Masn Caerffili a Chwm Rhymni Uchaf mae nifer y lleoliadau Dechrau'n Deg wedi cynyddu tra bod nifer y cylchoedd chwarae wedi gostwng. Gallai hyn fod o ganlyniad i leoliadau'n newid statws darparwr i ofal dydd (sesiynol) weithiau neu i ofal cofleidiol mewn rhai ardaloedd. Yn gyffredinol, mae'r gwasanaethau gofal plant ledled y fwrdeistref wedi cynyddu yn unol ag anghenion y galw.

Mae darpariaeth gwyliau ar gael ledled y fwrdeistref drwy amrywiaeth o wasanaethau cofrestredig ac anghofrestredig/cymeradwy. Er enghraifft, gall Meithrinfeydd Dydd Llawn, Gwarchodwyr Plant, Gofal y Tu Allan i'r Ysgol, a rhai darparwyr Gofal Sesiynol Cymysg ddarparu Gofal Dydd Llawn. Mae mathau eraill o ddarpariaeth gwyliau yn cynnwys Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored fel Cynllun Chwarae/Sesiynau. Mae gwaith cydweithredol ac ymgynghori rhwng swyddogion y Blynyddoedd Cynnar a'r Adran Chwaraeon a Hamdden yn golygu bod darpariaeth chwarae mynediad agored (er ei bod fel arfer yn cael ei goruchwylio gan gydweithwyr Chwaraeon a Hamdden) yn cael ei chynllunio'n strategol gan y ddwy adran mewn ymateb i anghenion y galw. Mae'r rhaglen 'Bwyd a Hwyl' (Llywodraeth Cymru) hefyd yn cael ei darparu drwy gydol gwyliau'r haf gan ddarparu addysg bwyd a maeth, gweithgarwch corfforol, sesiynau cyfoethogi a phrydau iach i blant ar eu safle ysgol. Unwaith eto, mae hyn wedi'i gynllunio'n strategol o ystyried yr holl ddarpariaethau gofal plant gwyliau eraill sy'n gweithredu'n lleol, gan barhau i ddarparu'r gwasanaeth i'r plant hynny y mae wedi'u hanelu at eu cefnogi. Dyma enghraifft o ddefnyddio a dyrannu arian sy'n ymwneud â darpariaeth gwyliau.

Nifer y lleoedd yn Ffigur 1 yw'r sefyllfa ar 31ain Mawrth 2021, gan ddefnyddio data oddi wrth Wasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Caerffili (GGiD). Mae'r wybodaeth hon wedi'i chymharu â ffurflenni i gyflwyniadau DHG blynyddol yr AGC a ddarparwyd. Rydym wedi dangos cynnydd neu ostyngiad yn nifer y lleoedd o adroddiad cynnydd blaenorol y ADGP (Gwanwyn 2021).

GWASANAETHAU GOFAL DYDD LLAWN –

- **Gwarchodwyr plant**: Ar hyn o bryd mae 103 **Gwarchodwr plant** yn weithredol sydd wedi'u cofrestru gydag AGC (nad yw'n cynnwys y rhai ar restr ataliedig), ac mae 83 ohonynt wedi cwblhau eu ffurflen DHG yn 2021. Mae yna hefyd 13 o warchodwyr plant sy'n ymddangos ar AGC wedi'u hatal yn wirfoddol neu wedi ymddeol yn rhannol ym mis Tachwedd 2021. O'r 86 o warchodwyr plant a gwblhaodd eu ffurflen DHG, mae 634 o leoedd cofrestredig ar gael. Nid yw pob gwarchodwr plant yn dewis sicrhau bod ei fanylion proffesiynol ar gael i'r cyhoedd drwy Ddewis Cymru oherwydd rhesymau diogelu data amrywiol, felly nid yw pob darparwr ar gael i'w ystyried o fewn y parth cyhoeddus. O ystyried bod 102 o Warchodwyr Plant wedi'u cofrestru drwy gydol y fwrdeistref yn ystod 2021, mae cynnydd net o 1 gwarchodwr plant yn ardal ... , gan ddarparu ... o leoedd gofal plant cofrestredig newydd. Ers yr ADGP wedi'i Adnewyddu blaenorol roedd 4 Gwarchodwr Plant newydd – 2 Coed Duon (16) 1 Crosskeys (8) 1 Cwm Aber (6) Wedi Dadgofrestru – Ionawr-Mai 2021 6 wedi dadgofrestru – ond rydym yn ymwybodol bod 15 wedi dadgofrestru ers hynny oherwydd glanhau gan yr AGC. 2 Coed Duon (10) / 1 Hengoed (6) / 1 Crymlyn (6) / 2 Rhisga (12). Rhestr wedi'i hatal – glanhau gan yr AGC rhwng Ionawr-Mai 2021 – 1 Hengoed (8). Ers y DHG, mae 9 arall wedi atal gwasanaeth dros dro. Yn ôl rhestr ddiweddaraf AGC, mae disgwyl i 37 o leoedd fod ar waith unwaith eto yn 2022 ledled y fwrdeistref sirol gan 7 gwarchodwr plant sydd ar y rhestr o'r rhai wedi'u hatal ar hyn o bryd.

- **Meithrinfeydd Dydd**: Mae 23 o ddarparwyr Gofal Dydd Llawn ar draws y fwrdeistref sirol sef cynnydd net o 4 ers y ADGP diwethaf yn 2017. Mae 7 ym Masn Caerffili (BC), 3 yng Nghwm Sirhywi Isaf (CSI), 7 yn Nwyrain Canol y Cymoedd (DCC), 5 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd (GCC) a 2 yng Nghwm Rhymni Uchaf (CRhU). Ers y ADGP diwethaf agorwyd 2 Feithrinfa Ddydd ychwanegol yn ardal Basn Caerffili, 1 feithrinfa ddydd ychwanegol yng Nghwm Sirhywi Isaf, 2 yn Nwyrain Canol y Cymoedd ac 1 ychwanegol yng Nghwm Rhymni Uchaf. Nid yw nifer y meithrinfeydd dydd llawn yng Ngorllewin Canol y Cymoedd wedi newid. Dros yr un cyfnod caeodd 2 feithrinfa ddydd. Mae'r un feithrinfa Ddydd newydd yn ardal Sirhywi Isaf wedi llenwi un o'r bylchau a nodwyd yn y ADGP ddiwethaf gan ddarparu

46 o leoedd yn ardal Rhisga. Mae'r 23 o Feithrinfeydd Dydd Llawn yn darparu 1125 o leoedd gofal plant cofrestredig ledled y fwrdeistref sirol.

DARPARIAETH Y TU ALLAN I'R YSGOL

- **Clybiau ar ôl Ysgol:** Mae nifer y lleoliadau cofrestredig sy'n cynnig darpariaeth ar ôl ysgol wedi cynyddu o 38 yn 2020 i 42 yn 2021 gyda chynnydd cyffredinol mewn 30 o leoedd gofal plant. Mae 16 o'r gwasanaethau hyn o fewn Meithrinfeydd Dydd ac felly nid yw nifer y lleoedd wedi'u cynnwys gan y byddai'r rhain yn cael eu cyfrif ddwywaith. Yn ogystal, mae 2 glwb heb eu cofrestru yn cynnig 26 o leoedd, ond mae'r lleoliadau hyn ar gau ar hyn o bryd oherwydd y pandemig. Dim ond 28 lleoliad oedd ar agor o 31.3.21 yn cynnig 250 o leoedd. Mae Menter Iaith, sydd ar hyn o bryd yn rhedeg 6 o ddarpariaethau Clwb Ar Ôl Ysgol gyda 176 o leoedd, yn parhau ar gau oherwydd y pandemig ac wedi cadarnhau na fyddant yn agor eu Darpariaethau Ar Ôl Ysgol neu Wyliau tan fis Medi 2021 ar y cynharaf. Arhosodd 8 clwb cyfrwng Saesneg arall gyda 248 o leoedd ar gau o 31.3.21, ond mae 5 o'r lleoliadau hyn yn bwriadu agor ym mis Mai 2021.

  Ym **Masn Caerffili** caeodd 2 glwb mewn ysgolion ac fe'u disodlwyd gan 2 glwb newydd. Mae ardal **Cwm Sirhywi** wedi aros yn sefydlog ac yn **Nwyrain Canol y Cymoedd** mae gwasanaeth ar ôl ysgol wedi'i ychwanegu at feithrinfa ddydd. Yng **Ngorllewin Canol y Cymoedd** mae 1 darpariaeth newydd y Tu Allan i'r Ysgol wedi'i chofrestru ar gyfer 29 o leoedd ac mae meithrinfa 1 ddydd yn cynnig gwasanaeth ychwanegol ar ôl ysgol. Mae **Cwm Rhymni Uchaf** wedi yn aros yn sefydlog.

- **Clybiau Brecwast:** Adeg y DHG, nid oedd unrhyw glybiau brecwast am ddim yn rhedeg ar safleoedd ysgolion oherwydd y pandemig a'r cyfyngiadau ar gymysgu swigod. Rydym bellach yn ymwybodol bod y darpariaethau hyn yn agor eto ac y dylent fod yn gwbl weithredol unwaith eto erbyn mis Medi 2022. Mae 22 o wasanaethau yn cynnig clybiau Brecwast ym mwrdeistref Caerffili (mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o ddarparwyr), sy'n gynnydd o 2 ers y flwyddyn flaenorol a 49 o leoedd ychwanegol yn cael eu cynnig, y mae llawer ohonynt bellach ar agor. Mae 14 o'r gwasanaethau hyn o fewn Meithrinfeydd Dydd ac felly nid yw nifer y lleoedd wedi'u cynnwys gan y byddai'r rhain yn cael eu cyfrif ddwywaith.
  Ers y ADGP blaenorol, mae 1 feithrinfa ddydd newydd yn cynnig gwasanaeth clwb brecwast yn ardal Cwm Sirhywi Isaf (mae hwn wedi'i leoli yn ardal Rhisga).

Mae ardaloedd **Gorllewin Canol y Cymoedd**, **Dwyrain Canol y Cymoedd** a **Chwm Rhymni Uchaf** i gyd yn parhau'n sefydlog.

- **Clybiau Gwyliau:** Mae nifer y gwasanaethau sy'n cynnig Clybiau Gwyliau wedi cynyddu o 25 i 32, cynnydd o 6 gwasanaeth gyda chynnydd cyffredinol o 150 o leoedd gofal plant, 7 ohonynt yn parhau ar gau dros dro oherwydd y pandemig gyda cholled dros dro o 239 o leoedd. Mae 17 o'r gwasanaethau hyn o fewn Meithrinfeydd Dydd ac felly nid yw nifer y lleoedd wedi'u cynnwys gan y byddai'r rhain yn cael eu cyfrif ddwywaith. Mae'r Clwb Sadwrn a'r ddarpariaeth Gwyliau yn Ysgol Cae'r Drindod (sydd wedi'u cofrestru ar gyfer plant 40 x 8 – 17 oed) yn parhau i gynnig gwasanaeth yn seiliedig ar atgyfeiriadau i blant ledled y fwrdeistref.

  Ym **Masn Caerffili** rhoddodd 1 meithrinfa ddydd y gorau i gynnig darpariaeth gofal yn ystod y gwyliau a chaeodd 1 Clwb Gwyliau oherwydd y pandemig gyda cholled o 19 o leoedd. O'i gymharu â'r ADGP wedi'i Adnewyddu yn 2021, datblygwyd 4 clwb newydd (3 yn nhref Caerffili ac 1 ym Machen) gan greu 111 o leoedd ychwanegol. Bu gostyngiad bach hefyd yn y niferoedd cofrestredig yn y clybiau gwyliau Cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon, Clwb Gwyliau Caerffili, 40 lle i 35, a Chlwb Gwyliau'r Castell, 50 i 45, oherwydd y pandemig a'r gwaith adeiladu sy'n digwydd ar safle'r ysgol. Mae ardal **Cwm Sirhywi** wedi cynnyddu gan 1 gwasanaeth mewn Lleoliad Meithrin Dydd.

  Arhosodd ardal **Dwyrain Canol y Cymoedd** yn sefydlog gyda phob gwasanaeth ond un wedi'i leoli mewn lleoliadau Meithrin Ddydd. Cynyddodd ardal **Gorllewin Canol y Cymoedd** gan 2 leoliad, gyda 38 o leoedd ychwanegol oherwydd bod un Cylch Chwarae wedi cofrestru ar gyfer gofal dydd llawn ac un cofrestriad newydd y tu allan i'r ysgol. Mae ardal **Cwm Rhymni Uchaf** wedi cynyddu gan 1 gwasanaeth mewn lleoliad meithrin dydd.

GOFAL SESIYNOL

- **Cylchoedd Chwarae**: Mae colled gyffredinol o 1 cylch chwarae ers 2020. Cofrestrwyd 30 yn 2020 a 29 yn 2021 gyda cholled gyffredinol o 74 o leoedd cylch chwarae ar draws y fwrdeistref. Roedd 2 gylch chwarae wedi dadgofrestru ac 1 cofrestriad newydd ac amrywiadau o leoedd gofal plant ledled y fwrdeistref oherwydd y pandemig a'r cyfyngiad sy'n ymwneud â chymysgu swigod. Mae 1 Cylch Chwarae ar gau dros dro oherwydd Covid a dim ond yn cynnig sesiynau cofleidiol ar hyn o bryd er mwyn

osgoi cymysgu swigod. Mae 7 Cylch Chwarae'n rhedeg dros dro ar lai o niferoedd gofal plant AGC oherwydd y pandemig / cymarebau staffio is ac ati, mae'r grwpiau hyn wedi'u cofrestru gydag AGC ar gyfer 165 o leoedd ond maent yn cynnig 106 o leoedd ar hyn o bryd.

Ym Masn Caerffili, dadgofrestrodd 1 cylch chwarae gyda cholled o 25 o leoedd. Yn ardal **Cwm Sirhywi** mae 1 cylch chwarae wedi gostwng o 2 sesiwn y dydd i 1 sesiwn gyda cholled o 30 o leoedd. Mae 1 Cylch Chwarae wedi cynyddu ei nifer cofrestredig o leoedd o 16 i 19 sy'n golygu colli 27 o leoedd yn gyffredinol. Yn **Nwyrain Canol y Cymoedd** roedd 1 cylch chwarae wedi dadgofrestru gyda cholled o 12 lle, ond roedd lleoliad newydd wedi'i gofrestru sy'n cynnig 18 o leoedd. Gostyngodd 1 cylch chwarae niferoedd o 30 + 30 (2 sesiwn) i 19+19 = 38 gyda cholled o 22 lle a gostyngodd 1 cylch chwarae Cyfrwng Cymraeg eu nifer o leoedd o 14+14 i 26 a cholli 2 le'n gyffredinol. Yng **Ngorllewin Canol y Cymoedd** cynyddodd 1 cylch chwarae eu lleoedd gofal plant o 20 i 24. Yng **Nghwm Rhymni Uchaf** mae nifer y lleoliadau cofrestredig yn parhau'n sefydlog ond mae nifer cofrestredig y lleoedd wedi newid ers 2020. Mae 1 cylch chwarae bellach yn cynnig 2 sesiwn gan gynyddu'r niferoedd i 16 lle. Mae 1 cylch chwarae mewn ysgol ond yn rhedeg fel sesiwn cofleidiol er mwyn osgoi cymysgu swigod, gyda cholled dros dro o 24 lle, felly gostyngiad cyffredinol o 10 lle.

- **Gofal Cofleidiol:** Mae nifer cyffredinol y gwasanaethau Gofal Cofleidiol wedi aros yr un fath mewn 35 gyda 4 lleoliad yn cael eu colli a 4 ychwanegol gyda gostyngiad cyffredinol o 2 le gofal plant ledled y fwrdeistref. Mae 2 leoliad yn parhau ar gau o fewn **Ardal Basn Caerffili** gyda cholled dros dro o 49 o leoedd. Rydym yn ymwybodol bod llawer o leoliadau grŵp chwarae a Chofleidiol wedi ailddiffinio eu hunain ers y ADGP blaenorol, ac efallai bod llawer ohonynt wedi dod yn Sefydliadau Corfforedig Elusennol, ac efallai eu bod wedi ailgofrestru o dan fath gwahanol o gategori gwasanaeth. Felly, wrth ystyried nifer y gwasanaethau a'r lleoedd yn y Cylch Chwarae a'r darpariaethau Cofleidiol, rhaid i ni gofio hyn wrth gynllunio. Darperir llawer o wasanaethau Cofleidiol hefyd o fewn darpariaethau Gofal Dydd Llawn/Gofal Dydd Cymysg.

  Ym **Masn Caerffili** mae un lleoliad gofal cofleidiol wedi cau (19 lle) ac un arall wedi'i gofrestru (19 lle). Yn ardal **Cwm Sirhywi** caeodd lleoliad cofleidiol gan golli 40 o leoedd ond datblygwyd lleoliad newydd yn Rhisga gydag 16 o leoedd. Yn ardal **Dwyrain Canol y Cymoedd** mae 1 lleoliad cofleidiol wedi'i dadgofrestru gyda cholled o 12 lle ond ychwanegodd darparwr arall wasanaeth cofleidiol a phlant a letyir o fewn rhifau eu cylch chwarae. Cofrestrwyd 1 lleoliad cofleidiol newydd sy'n darparu 18 o leoedd gofal plant. Mae ardaloedd **Gorllewin Canol y Cymoedd** a **Chwm Rhymni Uchaf** yn parhau'n sefydlog.

- **Cynlluniau Chwarae:** Yn ôl cyflwyniadau'r DHG mae 6 o ddarparwyr gofal dydd llawn, y tu allan i oriau ysgol, sy'n nodi eu bod yn cyflwyno sesiynau Cynllun Chwarae ledled Sir Caerffili; mae'r gwasanaethau hyn yn gweithredu o dan y categori Gofal y Tu Allan i'r Ysgol yn unol â rheoliadau AGC**.** Yn ystod 2021, mae nifer y cynlluniau chwarae cofrestredig a'r lleoedd wedi aros yn sefydlog am y flwyddyn, mae 3 darparwr ar draws y fwrdeistref, 2 ym Masn Caerffili sy'n cynnig 110 o leoedd ac 1 yn ardal Gorllewin Canol y Cymoedd gyda 60 o leoedd. Yn ôl data DHG, mae cynnydd net yn nifer y darparwyr sy'n cyflwyno sesiynau Cynllun Chwarae ledled y fwrdeistref gyda chynnydd i 186 o leoedd bellach ar gael.

Wrth symud ymlaen, ein ffocws ar gyfer y 5 mlynedd nesaf fydd cefnogi adferiad y sector yn bennaf a cheisio deall y lefelau newydd o alw am ofal plant. Byddwn yn parhau i dyfu'r sector mewn meysydd lle nodwyd angen, yn arbennig mewn perthynas â'r Cynnig Gofal Plant yn ystod y Tymor ac yn ystod Gwyliau Ysgol, ac i sicrhau bod gennym ddigon o leoedd i ddarparu lleoedd Dechrau'n Deg, ehangu Dechrau'n Deg, ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar, tra'n rhoi dewis i rieni. Byddwn yn gweithio'n agos gyda'n cydweithwyr ym maes Addysg, ymgynghoriaeth adeiladu, y sector gofal plant, a Llywodraeth Cymru i gwblhau ein rhaglen gyfalaf ar draws y fwrdeistref i greu mannau addas a phwrpasol ar gyfer gofal plant. Oherwydd hyn, byddwn yn gweithio'n agos gyda'n cydweithwyr yn y sefydliadau ymbarél a'r ysgolion lle mae gofod newydd yn cael ei ddatblygu, er mwyn sicrhau bod darparwyr gofal plant o safon yn gallu gwneud cais agored a thryloyw i rentu'r lle i ddarparu'r ddarpariaeth ansawdd newydd. Byddwn yn parhau i dynnu sylw at ddarpariaeth o ansawdd fel ein prif sbardun ar gyfer datblygu a gweithio mewn partneriaeth i sicrhau'r canlyniadau gorau i blant a theuluoedd ledled bwrdeistref Caerffili.

Pennod 2 - Effaith Covid ar Wasanaethau Gofal Plant

O'r 177 o wasanaethau gofal plant a gwblhaodd y DHG, dywedodd 107 eu bod wedi cau dros dro ar unrhyw adeg oherwydd Covid-19. O'r rhain, roedd 30 (o 83) yn warchodwyr plant, roedd 28 (o 42) yn ofal dydd llawn a gofal sesiynol cymysg, roedd 13 (o 13) yn ofal y tu allan i'r ysgol ac roedd 13 (o 38) yn ofal sesiynol. Caeodd 31 o leoliadau dros dro fwy nag unwaith (cywir ym mis Mehefin / Gorffennaf 2021). O'r rhai a gaeodd dros dro, arhosodd 5 ar gau ym mis Gorffennaf 2021 pan gwblhawyd y DHG (1 gwarchodwr plant, 2 ofal Dydd Llawn (sesiynol cymysg) a 2 ddarparwr y tu allan i'r ysgol). Yn ogystal â hyn, mae 5 lleoliad y tu allan i'r ysgol sy'n seiliedig ar safleoedd ysgol yn parhau wedi'u hatal yn wirfoddol (ac maent yn dal i gael eu hatal dros dro ym mis Chwefror 2022) ac nid oedd yn ofynnol iddynt gwblhau'r ffurflenni DHG ac felly nid yw eu gwybodaeth wedi'i chynnwys yma.

Ar adeg cwblhau'r ffurflenni DHG, cadarnhaodd 56 o leoliadau fod ganddynt achos Covid 19 positif yn eu gwasanaeth, 38 yn ymwneud â phlant a 31 yn ymwneud â staff a 4 yn ymwneud â phobl sy'n byw yn y gwasanaeth. O'r 177 o leoliadau, dywedodd 164 fod digon o gyfarpar diogelu personol ar gael iddynt. Pan ofynnwyd a oedd y pandemig wedi cael effaith ar gymarebau staffio yn y lleoliadau, dywedodd 14 fod angen llai o staff arnynt, dywedodd 11 fod angen mwy o staff arnynt a dywedodd 151 nad oedd unrhyw newid i gymarebau staffio. Roedd y lleoliadau'n gallu llacio'r cymarebau staffio dros dro er mwyn rheoli effaith Covid 19 ar eu lleoliad oherwydd absenoldebau staff. Caniatawyd hyn yn ystod y cyfnodau clo cychwynnol ac eto yn ystod yr amrywiolyn Omicron diweddar. Yn y cyfnodau clo cychwynnol, llaciodd 5 meithrinfa ddydd eu safonau gofynnol ac yn y don Omicron ddiweddar, roedd 3 Meithrinfa Ddydd, 6 clwb ar ôl ysgol ac 1 gofal cofleidiol hefyd yn gymwys i lacio eu safonau gofynnol mewn perthynas â chymarebau staffio.

Trafodir effaith Covid ar hyfforddiant yn fanylach yn y bennod ar Ddatblygu'r Gweithlu isod, ond yn y DHG, dywedodd 108 o leoliadau eu bod wedi cael llai o hyfforddiant yn ystod y pandemig, y prif resymau a roddwyd oedd nad oedd ganddynt fynediad at ddigon o TG (25), nid oeddent yn gallu cael gafael ar yr elfen ymarferol wyneb yn wyneb (82) neu nad oeddent yn gallu

dod o hyd i ddarparwr addas (79). Roedd ychydig o leoliadau wedi methu cael mynediad at hyfforddiant oherwydd diffyg staff cyflenwi, staff ar ffyrlo, neu fod yr amser/dyddiad yn anaddas. Dywedodd 148 o ddarparwyr eu bod ar hyn o bryd yn cael mynediad at yr holl hyfforddiant yr oedd ei angen arnynt, a dywedodd 28 nad oeddent yn ei gael. O'r rhain, ni allai 9 ddod o hyd i elfen ymarferol a dywedodd 24 nad oedd hyfforddiant addas ar gael.

Ar adeg cwblhau'r DHG (Mehefin/Gorffennaf 2021), dywedodd 110 o ddarparwyr eu bod yn rhedeg yn llawn ac nad oedd 66 yn gweithredu'n llawn o hyd oherwydd Covid 19. Gofynnwyd i ddarparwyr hefyd, yn seiliedig ar eu sefyllfa bresennol, pa mor hyderus oeddent y byddai'n gynaliadwy yn ariannol i barhau i redeg eu darpariaeth gofal plant. Nid oedd 41 o ddarparwyr yn gwybod, dywedodd 127 eu bod yn disgwyl bod yn weithredol am flwyddyn arall neu fwy o leiaf a dim ond 8 a ddywedodd y byddent yn gallu gweithredu am o leiaf 6 mis arall.

O ran cymorth ariannol i leoliadau, rhoddodd Llywodraeth Cymru grantiau i Awdurdodau Lleol i helpu i gynnal y sector drwy'r Pandemig ac i gefnogi ei adferiad. Yn 2020 i 2021, cymeradwywyd 19 o leoliadau i gael cymorth gyda'r Grant Hunanynysu, cymeradwywyd 15 am gymorth oherwydd anallu cysylltiedig safleoedd i agor (h.y. roeddent wedi'u lleoli ar safle ysgol a oedd yn cyfyngu ar fynediad i safleoedd gofal plant), roedd gan 39 o ddarparwyr grantiau wedi'u cymeradwyo ar gyfer cynaliadwyedd yn ymwneud â llai o bresenoldeb a chymeradwywyd 70 o grantiau ar gyfer costau uwch o ganlyniad i Covid, er enghraifft ar gyfer cyfarpar diogelu personol a chostau cysylltiedig eraill. Yn 2021-2022, rydym unwaith eto wedi cael cyfran o grantiau cynaliadwyedd yn ymwneud ag effaith Covid 19 ar y sector. Hyd yma rydym wedi cymeradwyo 16 o grantiau ar gyfer lleoliadau sydd mewn perygl difrifol o gau, 5 ohonynt yn feithrinfeydd dydd, 9 ar ôl ysgol a chofleidiol, a 2 yn Gylchoedd Meithrin. Yn ogystal, cymeradwywyd 2 gylch chwarae ar gyfer grantiau cynaliadwyedd tymor byr a chymeradwywyd 10 grant ar gyfer y grant hunanynysu pan fu'n rhaid i'r lleoliad gau oherwydd hunanynysu ar gyfer Covid-19.

Er gwaethaf amseriad y ffurflen hunanasesu yng nghanol Covid ac effaith dybiedig y pandemig, mae’r darlun gofal plant yng Nghaerffili wedi parhau’n gymharol ddianaf ac ar adeg ysgrifennu hwn, mae digonolrwydd lleoedd gofal plant ar gyfer teuluoedd sy’n gweithio yn parhau i fod yn ddigonol. Mae hyn yn bennaf oherwydd y gefnogaeth a gynigir drwy grantiau Llywodraeth Cymru i helpu i gynnal y sector a'r ymdrechion enfawr a roddir gan dîm y Blynyddoedd Cynnar i gefnogi'r sector. Fodd bynnag, mae'r pandemig yn dal i fod gyda ni ac, er bod pethau'n mynd yn haws o ran cyflawni a lleddfu'r cyfyngiadau, ni ellir mesur effaith lawn Covid 19 ar yr adeg hon o ysgrifennu a dim ond yn y blynyddoedd i ddod y caiff ei gweld yn llawn.

3. Yr Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant a’r Asesiad o Anghenion Lles Lleol

Mae Asesiad Anghenion Lles Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent ar ffurf drafft a chaiff ei gyhoeddi ym mis Mai 2022. Defnyddiwyd setiau data / datganiadau ystadegol a gyhoeddwyd ledled Gwent i ddatblygu'r Asesiad o Anghenion Lles yn ogystal â'r ADGP. Mae'r adran asesu lles ar Addysg yn nodi'r newid mewn cyflogaeth a sgiliau sydd eu hangen gyda chynnydd amlwg yn nifer y bobl sy'n gweithio gartref yn ogystal â chynnydd mewn addysg ddewisol yn y cartref. Mae angen hefyd lleihau'r bwlch cyrhaeddiad rhwng y dysgwyr mwyaf difreintiedig a'r dysgwyr lleiaf difreintiedig.

Mae'r ddogfen hon yn dadansoddi ystod o setiau data eilaidd sy'n helpu i ddeall ffactorau sy'n effeithio ar y galw a'r gallu i dalu am ofal plant ar draws bwrdeistref sirol Caerffili ac o fewn ardaloedd yn y sir. Mae'n archwilio'r ardaloedd hynny a allai brofi galw lluosog a'r gallu i dalu ffactorau a all helpu i amlygu lle mae angen gwahanol fathau o ofal plant neu wahanol fathau o ofal plant. Mae hefyd yn amlygu lle y gall fforddiadwyedd neu ofal plant mewn dewis o gyfrwng iaith fod yn broblem benodol. Mae'n ystyried y ADGP llawn a gwblhawyd yn 2017, a setiau data mwy diweddar yn ôl Uned Ddata Cymru, ac mae’n amlygu lle bu newidiadau yn y galw a'r gallu i dalu am ofal plant ac ar ragfynegiadau a wnaed bryd hynny.

Nodir data gan ddefnyddio'r Pum ardal clwstwr Cynllunio Cymunedol fel yr amlinellir yn y dadansoddiad o anghenion yr Asesiad o Anghenion Lles Lleol sy'n diffinio cymuned ddaearyddol yn fwy cywir cyn belled ag y bo'n fwyaf ymarferol. Mae hyn yn wir hefyd o ran digonolrwydd gofal plant a fydd yn helpu i wahaniaethu ymhellach ddigonolrwydd gofal plant mewn ffordd fwy ystyrlon i'w ddefnyddio'n lleol. Lle nad oes data ar gael ar lefel ward, rydym wedi nodi'r unig ddata cyhoeddedig sy'n defnyddio Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI). Mae data wedi deillio o nifer o ffynonellau gan gynnwys amcangyfrifon canol blwyddyn Cyfrifiad 2011, y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), NOMIS, Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru, data genedigaethau byw a ffynonellau eraill a nodwyd ar ddiwedd yr adroddiad, ac fel y'u darperir gan Uned Ddata Cymru. Lle bo'n bosibl, daethpwyd o hyd i'r data diweddaraf a mwyaf ddibynadwy.

3.1 Cynllunio Strategol Bwrdeistref Caerffili - 2035

Mae'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLl) yn pennu'r weledigaeth strategol ar gyfer bwrdeistref Caerffili hyd at 2021 (CDLl Mabwysiedig 2010). Mae'r weledigaeth yn manteisio ar leoliad strategol bwrdeistref Caerffili yng nghanol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Argymhellodd adroddiad yr adolygiad ym mis Mehefin 2021 adolygiad llawn o'r CDLl ar ôl datblygu'r Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Daeth y CDLl i ben o 31ain Rhagfyr 2021 ac felly nid oes ganddo unrhyw bwys ar benderfyniadau cynllunio ac o ganlyniad mae adolygiad llawn o'r CDLl Mabwysiedig yn cael ei gynnal.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf cafwyd llu o ddeddfwriaeth sydd bellach yn effeithio ar CDLl a CDS a gyda'r agenda ranbartholi mae llawer o brosiectau / datblygiadau'n gweithio ar draws y rhanbarth i gefnogi swyddi o ansawdd da a'r sgiliau sydd eu hangen, trafnidiaeth, twf economaidd ac adfywio, datblygu preswyl, twristiaeth a datblygu diwylliant yn ogystal â datblygu canol trefi. Eisoes mae Caerffili yn bwriadu datblygu prif gynlluniau ardal i gefnogi datblygiad prosiectau integredig. Mae'r gwaith hwn yn debygol o ddylanwadu ar swm, math a lleoliad y ddarpariaeth gofal plant sydd ei hangen yn y dyfodol.

Mae'r Strategaeth Uchelgeisiau a Rennir ar gyfer Addysg bellach yn cael ei diweddaru a'i hadolygu wrth i ni ddod allan o'r pandemig. Mae Strategaeth Addysg newydd wrthi'n gweithio ar draws ystod o randdeiliaid i sicrhau ei bod yn gynhwysol ac yn gyfannol sy'n cwmpasu pob dysgwr o'r blynyddoedd cynnar drwy ysgolion, ieuenctid ac ymlaen i gyfleoedd addysg bellach neu hyfforddiant. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd wedyn yn disodli'r blaenoriaethau presennol yn y Strategaeth Addysg bresennol yn ogystal ag yn y Cynllun Lles Corfforaethol o dan Amcan 1: Gwella Cyfleoedd Addysg i bawb.

Adeiladu Dyfodol Gwell – Bydd unrhyw ddatblygiadau gofal plant yn y dyfodol yn talu sylw i flaenoriaethau Llywodraeth Cymru fel y nodir yn y ddogfen ddiffiniol Adeiladu Dyfodol Gwell, sy'n cael ei hadolygu a'i diweddaru ar hyn o bryd i ystyried y blaenoriaethau newidiol ac ymrwymiadau Llywodraeth Cymru dros y 10 mlynedd nesaf.

Mae'r Cynnig Gofal Plant a ariennir ar gyfer plant 3–4 oed wedi cefnogi rhieni sy'n gweithio i blant 3-4 oed mewn darpariaeth Addysg Blynyddoedd Cynnar rhan-amser i gael hyd at 20 awr yr wythnos o ofal plant ynghyd â chynnig Addysg Gynnar y Cyfnod Sylfaen, am hyd at 48 wythnos o'r flwyddyn ac felly mae'n cynnwys yr angen am ddarpariaeth gwyliau i blant 3-4 oed.

Yn y dyfodol, mae ymrwymiad i ofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2flwydd oed, a fydd yn cael ei ddarparu drwy ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg. Bydd angen cydweithio agos rhwng iechyd ac awdurdod lleol i ddeall nifer y plant 2flwydd oed a gallu creu digon o leoedd gofal plant a chymorth ymyrraeth gynnar ehangach i fodloni gofynion rhieni.

Mae gan y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg reoliadau newydd sydd bellach yn canolbwyntio ar nifer targed o blant sy'n cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ym mlwyddyn 1. Mae gan Gaerffili darged o 26-32%. Mae hyn yn golygu, yn hytrach na dibynnu ar arolygon galw rhieni pan fyddwn yn datblygu darpariaeth gofal plant newydd, y bydd angen i'r awdurdod lleol ystyried canran y lleoedd sydd ar gael yn y Gymraeg a chefnogi'r broses o greu darpariaeth cyfrwng Cymraeg newydd i gyrraedd y targed hwn yn ogystal ag annog lleoliadau cyfrwng Saesneg i symud ar hyd y continwwm ieithyddol i gynnig mwy o Gymraeg yn y lleoliad. Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn angen pendant mewn darpariaeth gofal dydd llawn iau h.y. plant 0-2 oed mewn darpariaeth meithrinfeydd dydd neu warchodwyr plant.

Wrth ddatblygu'r ADGP hwn, bydd y prif gynlluniau lleol ar gyfer ardaloedd canol trefi, y ffocws ar Gaerffili / Ystrad Mynach fel canolbwynt cyflogaeth gan Dasglu'r Cymoedd, ochr yn ochr â'r Asesiad o Anghenion Lles ar gyfer BGC Gwent a Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg i gyd yn cael eu hystyried.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (PNPau): Mae ymarferwyr gofal plant yn aml yn un o'r oedolion arwyddocaol ym mywyd plentyn a gallant wneud gwahaniaeth o ran meithrin gwydnwch. Mae hyfforddiant diogelu yn cynnwys dealltwriaeth o faterion diogelu ehangach gan gynnwys sut i feithrin gwydnwch mewn plant, sut i adnabod PNPau ym mywyd y plentyn yn ogystal â pha gymorth sydd ar gael i deuluoedd i'w cefnogi i gefnogi eu plant a chynnal strwythur teuluol llwyddiannus.

3.2 Poblogaeth

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent wedi parhau i gytuno i bennu ymdeimlad o le a chymuned. Bydd yr Asesiad Llesiant lleol a rhanbarthol, a'r Cynllun Llesiant dilynol yn cynnwys y pum ardal gymunedol sefydledig ganlynol ym mwrdeistref sirol Caerffili:

1. Cwm Rhymni Uchaf – yn cynnwys Bargod
2. Gorllewin Canol y Cymoedd
3. Dwyrain Canol y Cymoedd

4. Cwm Sirhywi Isaf
5. Basn Caerffili

Bydd ADGP Caerffili hefyd yn dilyn yr un dull cymunedol.

3.3 Trosolwg o fwrdeistref sirol Caerffili

Mae bwrdeistref sirol Caerffili yn cwmpasu ardal sy'n ymestyn o Bowys a Pharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn y gogledd, i Gaerdydd a Chasnewydd yn y de. Mae wedi'i ffinio i'r gorllewin, gan Ferthyr Tudful a Rhondda Cynon Taf ac i'r dwyrain gan Flaenau Gwent a Thorfaen ac mae yng nghanol Cymoedd De Cymru a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae gan fwrdeistref sirol Caerffili tua 28,000 hectar o ardal y Cymoedd yn Ne-ddwyrain Cymru. Mae'n ymestyn dros 40 cilometr rhwng Caerdydd a Chasnewydd a Bannau Brycheiniog, gan gynnwys y tair afon yng nghymoedd Rhymni, Sirhywi ac Ebwy, gyda chymysgedd o gymunedau trefol, lled-drefol a gwledig. Defnyddir 75% o fwrdeistref sirol Caerffili ar gyfer amaethyddiaeth a choedwigaeth.

Mae'r cyfyngiadau topograffig sy'n gysylltiedig â chymunedau'r tri chwm yn y cymoedd yn cyflwyno heriau sylweddol o ran y gydberthynas rhwng trefi a phentrefi a'r ffordd y maent yn gweithredu. Mae ymdeimlad cryf o gymuned sy'n cael ei diffinio gan ardaloedd daearyddol – ac yn enwedig yn y pum ardal gymunedol rydym wedi'u dewis wrth bennu ymdeimlad o le a chymuned ar gyfer yr asesiad lles hwn. Prin yw'r ardaloedd ym mwrdeistref sirol Caerffili sy'n gallu bod yn hunangynhaliol yn economaidd. O ganlyniad, mae gan aneddiadau yn yr ardal berthynas agos â chlwstwr o bentrefi a threfi eraill.

Mae pum prif dref ym mwrdeistref sirol Caerffili: Coed Duon, Rhisga, Bargod, Ystrad Mynach a Chaerffili (y mwyaf â phoblogaeth o 33,236 (Cyfrifiad 2011) gyda chefnogaeth pedair canolfan leol Trecelyn, Rhymni, Nelson a Bedwas. Mae'r canolfannau lleol hyn yn perfformio fel y prif feysydd ar gyfer darpariaeth cyflogaeth a manwerthu ac yn gyffredinol maent lle gellir cael gafael ar wasanaethau. Mae Coed Duon a Chaerffili hefyd yn bwysig fel canolfannau is-ranbarthol. Ardaloedd trefol preswyl yw'r aneddiadau sy'n weddill ym mwrdeistref sirol Caerffili yn bennaf. Ceir hefyd nifer o aneddiadau cymoedd gwledig anghysbell. Yn gyffredinol, mae bwrdeistref sirol Caerffili yn cynnwys 50 o drefi a phentrefi gwahanol, y mae llawer ohonynt yn aneddiadau llinellol sydd wedi'u lleoli ar lawr y dyffryn.

Mae Ffordd Blaenau'r Cymoedd yr A465 yn rhedeg drwy'r gogledd pellaf o fwrdeistref sirol Caerffili ac mae'n cynnig cysylltiadau ffordd da i'r gorllewin i Ferthyr Tudful, Abertawe, Gorllewin Cymru, ac Iwerddon, ac i Lynebwy a Chanolbarth Lloegr i'r dwyrain. Mae

gan dde bwrdeistref sirol Caerffili gysylltiadau da â thraffordd yr M4 ac felly i weddill y DU. Mae safle bwrdeistref sirol Caerffili rhwng Prifddinas Caerdydd ac ardal Blaenau'r Cymoedd yn rhoi pwysigrwydd strategol iddo fel porth i'r cymoedd a chysylltiad rhwng ffyniant Caerdydd a chymunedau llai cefnog y cymoedd.

3.3.1 Y Fargen Ddinesig a Metro De Cymru (y Metro)

Mae rhanbarth De-ddwyrain Cymru yn dechrau ar gyfnod sylweddol o newid. Ym mis Chwefror 2016, cytunodd y Cyngor y dylai'r awdurdod (drwy'r Arweinydd) lofnodi'n ffurfiol ymrwymiad i gymryd rhan ym menter y Fargen Ddinesig, rhaglen gwerth £1.2 biliwn i adfywio ffawd economaidd rhanbarth De-ddwyrain Cymru. Wedi hynny, ym mis Mawrth 2016, llofnodwyd cytundeb y Fargen Ddinesig gan y deg Arweinydd awdurdod lleol, Prif Weinidog Cymru, a Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys. Mae'r Fargen Ddinesig yn nodi dull trawsnewidiol o ran sut y bydd Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn cyflawni graddfa a natur y buddsoddiad sydd ei angen i gefnogi cynlluniau twf yr ardal, ac un elfen allweddol o hynny yw cyflawni gwelliannau sylweddol i drafnidiaeth gyhoeddus a fydd yn hwyluso dyheadau twf economaidd y Rhanbarth.

Mae'r Fargen Ddinesig yn chwilio am dwf economaidd sylweddol ledled Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (P-RC), gan ganolbwyntio ar Gaerdydd fel yr injan economaidd ar gyfer Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Elfen allweddol yn y cynigion yw'r Metro, system drafnidiaeth newydd ar gyfer y rhanbarth a fydd yn trawsnewid y ffordd y mae pobl yn teithio o amgylch y rhanbarth gan ddarparu gwasanaethau cyflymach, amlach a chydgysylltedig gan ddefnyddio trenau, bysiau a rheilffyrdd. Gyda'i gilydd, mae gan y Fargen Ddinesig a'r Metro’r potensial i wireddu newidiadau sylweddol i'r fwrdeistref sirol yn y dyfodol agos a gallai ddod â newidiadau eang i economi'r fwrdeistref sirol y gellid eu gwireddu dros gyfnod cymharol fyr.

3.4 Poblogaeth leol

Tua diwedd yr 20fed Ganrif arhosodd poblogaeth bwrdeistref sirol Caerffili yn gymharol sefydlog. Nododd Cyfrifiad 2011 mai ychydig o amrywiad a fu yn y boblogaeth rhwng Cyfrifiad 1981, sef 171,700 a Chyfrifiad 2001, sef 169,500. Dangosodd Cyfrifiad 2011 fod poblogaeth bwrdeistref sirol Caerffili gryn dipyn yn uwch nag a amcangyfrifwyd yn flaenorol, sef 178,806 o bobl. Mae'n werth nodi bod gan fwrdeistref sirol Caerffili un o'r poblogaethau uchaf yng Nghymru. Mae Amcangyfrifon 2020 gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol yn nodi bod y boblogaeth bellach yn 181,700.

Mae strwythur poblogaeth bwrdeistref sirol Caerffili yn dangos dosbarthiad gweddol gyfartal rhwng bandiau oedran 5 oed o 0-4 oed i tua 40 mlwydd oed, lefelau uwch rhwng 40 a 54 oed ac yna'n lleihau o 70 oed ymlaen. Mae'r strwythur yn debyg i strwythur Cymru gyfan. Yn gyson â'r achos ar y lefel genedlaethol, mae nifer y plant ym mwrdeistref sirol Caerffili wedi gostwng, tra bod nifer yr hen bobl, yn enwedig yr hen iawn, wedi codi, gyda thua 18.5% o'r boblogaeth yn 65 oed a throsodd. Rhagwelir y bydd cynnydd yn nifer y bobl hŷn yn ystod y degawd nesaf, gan gynnwys y mwyaf hŷn. Yn ôl yr Amcanestyniadau Poblogaeth Cenedlaethol (2018) gan Lywodraeth Cymru,

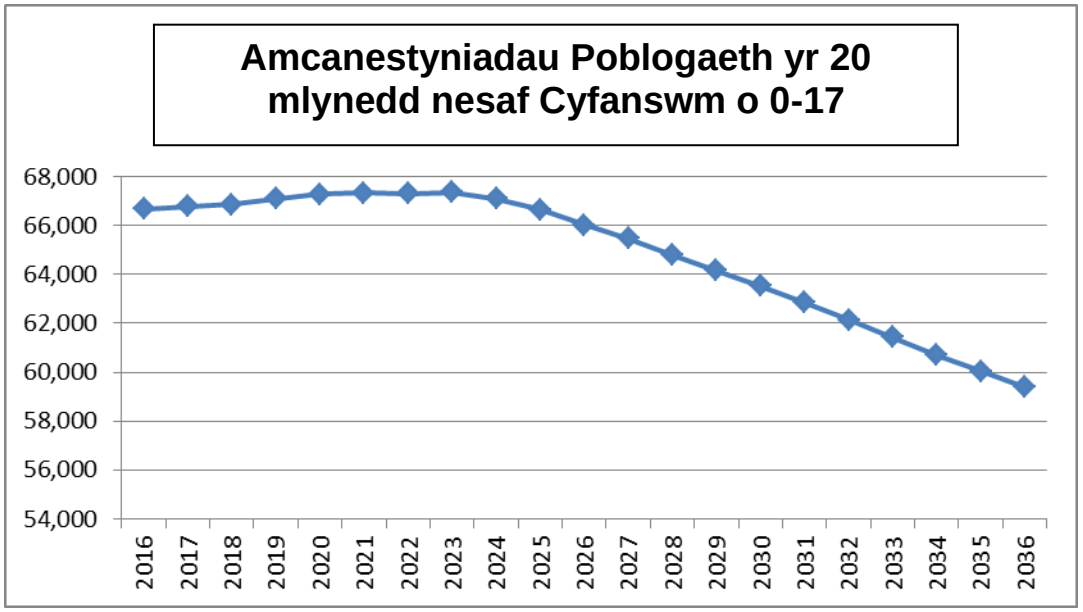

Ffigur 2 – Amcanestyniadau Poblogaeth ar gyfer Caerffili dros yr 20 mlynedd nesaf – 0 -17 oed o'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol ar gyfer Cymru yn 2011, rhwng 2011 a 2036 (diweddariad diwethaf 2013)

rhagwelir y bydd nifer y plant o dan 16 oed ledled Cymru yn gostwng 4.7% rhwng 2018 a 2028 gyda gostyngiad uwch yn y niferoedd yn y grŵp oedran 0 – 10.

Rhwng 2015 a 2020 mae nifer y genedigaethau byw wedi gostwng o 2,050 i 1,648 erbyn 2020. Mae hyn yn ostyngiad amlwg yn y gyfradd genedigaethau ers y ADGP blaenorol yn 2017 ac mae'n dilyn y darlun

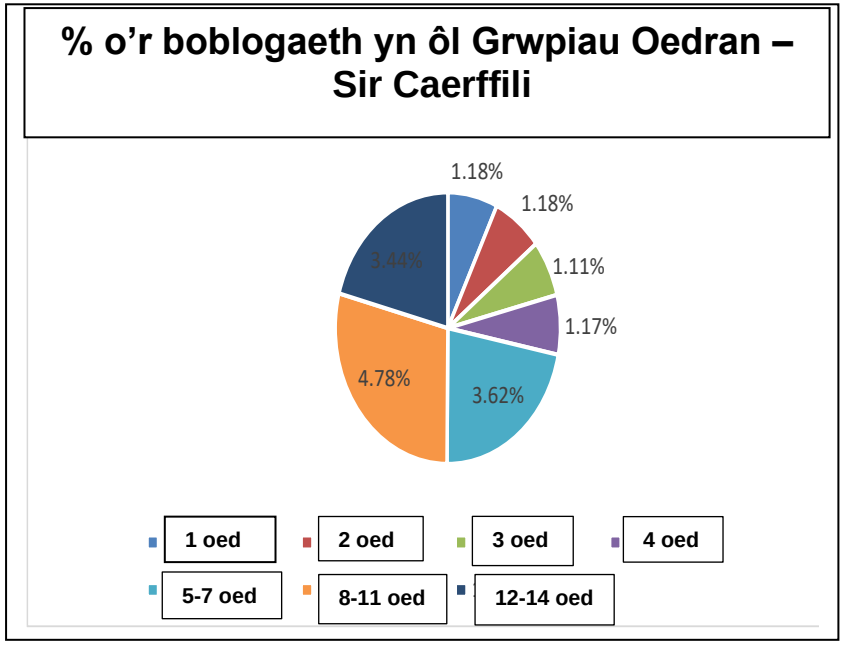

Ffigur 3 - Canran y Boblogaeth yn ôl Grwpiau Oedran – Sir Caerffili – ffynhonnell - cyfrifiad 2011

cenedlaethol o boblogaeth sy'n lleihau. Yn ôl amcanestyniadau poblogaeth (Ffigur 1) rhagwelir y bydd nifer y genedigaethau byw yn gostwng hyd yn oed ymhellach dros y 15 mlynedd nesaf.

Wrth ddiffinio hunaniaeth ddiwylliannol, mae 80.5% o'r boblogaeth breswyl yn dangos eu bod o Hunaniaeth Genedlaethol Cymru o gymharu â 65.9% o drigolion Cymru. Fodd bynnag, o ran y Gymraeg, mae 84% o boblogaeth bwrdeistref sirol Caerffili yn dangos nad oes ganddynt unrhyw wybodaeth am y Gymraeg o'i gymharu â 73% yn gyffredinol yng Nghymru. Mae 8.5% o drigolion bwrdeistref sirol Caerffili yn nodi eu bod yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg o gymharu â 14.6% yng Nghymru gyda siaradwyr Cymraeg wedi'u gwasgaru ledled y fwrdeistref sirol (Cyfrifiad 2011). Dim ond 1.6% o boblogaeth y fwrdeistref sirol (Cyfrifiad 2011) sydd â chefndir lleiafrifoedd ethnig.

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) 2019 yn dangos nad yw'r darlun o amddifadedd yng Nghaerffili yn unffurf, ond yn hytrach mae'n rhoi'r argraff o bocedi o anfantais ddwys. Mae 62.7% (69 ACEHI) o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI) y fwrdeistref sirol yn dod o fewn y 50% o ACEHI mwyaf difreintiedig yng Nghymru, ond mae hynny'n gostyngiad o 6% o gymharu â'r ADGP diwethaf yn 2017. Dyma'r 7fed gyfran uchaf ymhlith yr holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru. Mae 10% o ACEHI y fwrdeistref yn dod o fewn y 10% categori mwyaf difreintiedig yng Nghymru (cynnydd o 14.5% o'r MALIC blaenorol).

3.5 Mae'r canlynol yn edrych ar drosolwg demograffig o fwrdeistref sirol Caerffili:

Poblogaeth – mae gan fwrdeistref sirol Caerffili boblogaeth o 81,700, ac mae 49% ohonynt yn ddynion a 51% yn fenywod.

Ystod oedran – mae tua 18.5% o'r fwrdeistref sirol rhwng 0 a 15 oed, mae 65% yn 16-64 oed ac mae 16.5% yn 65 oed neu'n hŷn. Mae'r Siart (Ffigur 3) yn dangos cyfran y plant yn y gwahanol gategorïau oedran fel sy'n ofynnol ar gyfer y dadansoddiad ADGP. Gweler Pennod 4 i weld demograffeg y Boblogaeth Plant yn ôl ardal.

Ethnigrwydd – mae 98.4% o drigolion y fwrdeistref sirol yn wyn, o'i gymharu â 95.6% yng Nghymru gyfan. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau cymysg/lluosog ethnig (0.6% yn y fwrdeistref sirol ac 1% yng Nghymru) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.5% yn y fwrdeistref sirol ac 1.8% yng Nghymru).

Hunaniaeth genedlaethol – rhoddodd 80.5% o drigolion y fwrdeistref sirol eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig o gymharu â 65.9% yng Nghymru gyfan.

Mynediad i'r car – nid oes gan 24.4% o aelwydydd yn y fwrdeistref sirol fynediad i gar na fan, o'i gymharu â Ffigur Cymru o 22.9%.

Cyfradd Cyflogaeth – (dynion) y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion bwrdeistref sirol Caerffili rhwng 16 a 64 oed yn gyffredinol yw 76.3%. O'r rhain, mae 60.5% yn gyflogeion ac mae 11.1% yn hunangyflogedig. (NOMIS 2020 -21). Tua 46.9% yn gweithio'n llawn amser, 5.5% yn gweithio'n rhan-amser. (Data Cyfrifiad 2011)

Cyfradd cyflogaeth – (menywod) – y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth menywod bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol yw 73.3%. O'r rhain mae 66.3% yn gyflogeion ac mae 5.3% yn hunangyflogedig (NOMIS 2020 21). Tua 30% yn gweithio'n llawn amser, 20.7% yn gweithio'n rhan-amser (data Cyfrifiad 2011).

Oriau'n Gweithio (dynion) – Canran y dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.3%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.6%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 72.2% a gweithio mwy na 49 awr yw 14.9% (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Oriau'n Gweithio (menywod) – Canran y menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 31.4%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 53.4% a gweithio mwy na 49 awr yw 4.1%.

Anweithgarwch Economaidd - mae 25.3% o breswylwyr Caerffili sy'n 16-74 oed yn economaidd anweithgar, o'i gymharu â ffigur o 24.6% ar gyfer Cymru gyfan. O'r rhain, mae 20.9% yn fyfyrwyr, mae 15.7% yn gofalu am deulu/cartref, mae 39.2% yn sâl yn y tymor hir, mae 13.6% wedi ymddeol. O'r rhai sy'n economaidd anweithgar, mae 22.1% am gael swydd ac nid yw 77.9% am gael swydd. (NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021). Nid yw'r data hwn ar gael wedi'i ddadansoddi yn ôl rhyw neu fesul ardal ward ddaearyddol.

Aelwydydd Di-waith – mae 16.1% o aelwydydd ledled y fwrdeistref yn ddi-waith. Nid oes data ar gael ar gyfer nifer y plant ar aelwydydd di-waith.

Cyflogaeth yn ôl Galwedigaeth –
Rheolwyr, Cyfarwyddwyr ac uwch swyddogion – 8.7%
Galwedigaethau Proffesiynol – 17.3%
Proffesiynol a Thechnegol Cysylltiol – 15.9%
Gweinyddol ac Ysgrifenyddol – 13.5%
Crefftau Medrus – 8.3%
Galwedigaethau Gofalgar, Hamdden a gwasanaethau eraill – 8.7%
Gwerthu a gwasanaethau cwsmeriaid – 8.5%
Gweithredwyr Peiriannau a Pheiriannau Prosesu – 8.5%
Galwedigaethau Elfennol – 10%
(Ffynhonnell NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021)

Enillion – Mae gweithwyr llawn amser sy'n ddynion yn ennill £609.50/wythnos ar gyfartaledd ychydig yn fwy na chyfartaledd Cymru (£599.70), tra bod gweithwyr llawn amser sy'n fenywod yn ennill £490.90 yr wythnos, sy'n llai na chyfartaledd Cymru (£528.30). Y gyfradd gyfartalog fesul awr ar gyfer gweithwyr llawn amser sy'n ddynion yw £15.86/awr o'i gymharu â £13.11 ar gyfer gweithwyr llawn amser sy'n fenywod. (Ffynhonnell NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021)

Statws Swyddi Gweithwyr 2020 – mae 68.5% o swyddi'n llawn amser ac mae 29.6% yn rhan amser. (Ffynhonnell NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021) Ceir y rhan fwyaf o swyddi mewn gweithgynhyrchu (20.4%), a chyfanwerthu a manwerthu (13%), Iechyd Dynol a gwaith cymdeithasol (13%), addysg (9.3%) a chymorth gweinyddol (9.3%) yw'r prif feysydd cyflogaeth eraill ar draws y fwrdeistref. (Ffynhonnell NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021)

Gweithgareddau cyfyngedig o ddydd i ddydd – dywedodd 25.4% o drigolion y fwrdeistref sirol fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu'n sylweddol oherwydd eu hiechyd, o gymharu â ffigur o 22.7% ar gyfer Cymru gyfan. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Oriau'n Gweithio (dynion) – Canran y dynion yn gweithio 15 awr neu lai yw 4.3%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.6%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 72.2% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 14.9%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Oriau'n Gweithio (menywod) – Canran y menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 31.4%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 53.4% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 4.1%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Dim cymwysterau – Nid oes gan 10.1% o drigolion y fwrdeistref sirol unrhyw gymwysterau o gymharu â ffigur o 7.7%% ar gyfer Cymru gyfan. (NOMIS Ionawr 2020 – Rhagfyr 2020) [(1)]

Cymraeg – Yn ôl yr Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth ar ystadegau Cymru ar gyfer 2021, mae 25.1% o drigolion y fwrdeistref sirol 3 oed a throsodd yn gallu siarad Cymraeg o gymharu â ffigur o 29.5% ar gyfer Cymru gyfan. Yn y datganiad ystadegol ar gyfer 2021 roedd 20.6% o drigolion y fwrdeistref sirol yn gallu darllen Cymraeg o gymharu â 25.9% ar gyfer Cymru; Roedd 18.8% yn gallu ysgrifennu Cymraeg o gymharu â 23.8% ar gyfer Cymru; ac roedd 27.9% yn gallu deall Cymraeg llafar o'i gymharu â 33.7% ar gyfer Cymru.

Statws Priodasol – mae 20.6% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw â phlant dibynnol. Mae 39,361 o rieni â phlant dibynnol yn byw yn y Fwrdeistref Sirol. O'r rhain, mae gan 29,820 (75.5%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 1,486 (3.85%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Rhieni Unigol – mae 6,478 o aelwydydd (8.8%) yn byw gyda rhieni unigol â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 29.7% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 26.1% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 44.2% mewn cyflogaeth. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Budd-daliadau Allan o Waith - mae gwybodaeth o wefan Nomis (Tachwedd 2021) yn dangos nifer y bobl ifanc rhwng 16 a 64 oed sy'n hawlio budd-daliadau. O dan Gredyd Cynhwysol, mae'n ofynnol i ystod ehangach o hawlwyr chwilio am waith nag o dan Lwfans Ceisio Gwaith. Wrth i Wasanaeth Llawn Credyd Cynhwysol gael ei gyflwyno mewn ardaloedd penodol, mae nifer y bobl y cofnodir eu bod ar y Nifer sy'n Hawlio Budd-dal diweithdra yn debygol o godi. Ar draws sir Caerffili roedd 19,510 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (17.4% o'r boblogaeth o oedran gweithio – gostyngiad o 1% ers 2017). O'r rhain roedd 2030 (1.8% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 11,180 (10% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 1,420 (1.3% o'r boblogaeth o oedran gweithio) o rieni unigol yn hawlio cymorth (plant o dan 16 oed), roedd 3,090 (2.8% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Gofalwyr a 1,280 (1.1% o'r boblogaeth o

oedran gweithio) yn hawlio lwfans anabledd. (Ffynhonnell NOMIS Gorffennaf 2020 – Mehefin 2021) Nid yw'r wybodaeth hon ar gael ar lefel ward ar hyn o bryd.

(1) Proffil y Farchnad Lafur - Nomis - Ystadegau Swyddogol y Farchnad Lafur (nomisweb.co.uk)

4. Trosolwg Demograffig Cymharol o'r 5 Ardal Glwstwr

Daw'r data a gynhwysir yn yr adran hon yn bennaf o Gyfrifiad 2011, sydd, er ei fod wedi dyddio, yn dal i roi darlun cymharol gywir o'r 5 ardal glwstwr. Cymerwyd gwybodaeth am boblogaethau Plant o'r wybodaeth ddiweddaraf Nomis am ddata genedigaethau byw.

4.1.1 Poblogaeth

Mae gan **fwrdeistref sirol Caerffili** boblogaeth o 178,806, ac mae 49% ohonynt yn ddynion a 51% yn fenywod.
Mae gan **ardal Basn Caerffili** boblogaeth o 55,667, ac mae 48.9% ohonynt yn ddynion a 51.1% yn fenywod.
Mae gan **ardal Cwm Sirhywi Isaf** boblogaeth o 24,258, 49.04% ohonynt yn ddynion a 50.1% yn fenywod.
Mae gan **ardal Dwyrain Canol y Cymoedd** boblogaeth o 45,266, ac mae 49.2% ohonynt yn ddynion a 50.8% yn fenywod.
Mae gan **ardal Gorllewin Canol y Cymoedd** boblogaeth o 25,297, ac mae 48.8% ohonynt yn ddynion a 51.1% yn fenywod.
Mae gan **ardal Cwm Rhymni Uchaf** boblogaeth o 28,318, 49.2% ohonynt yn ddynion a 50.8% yn fenywod.

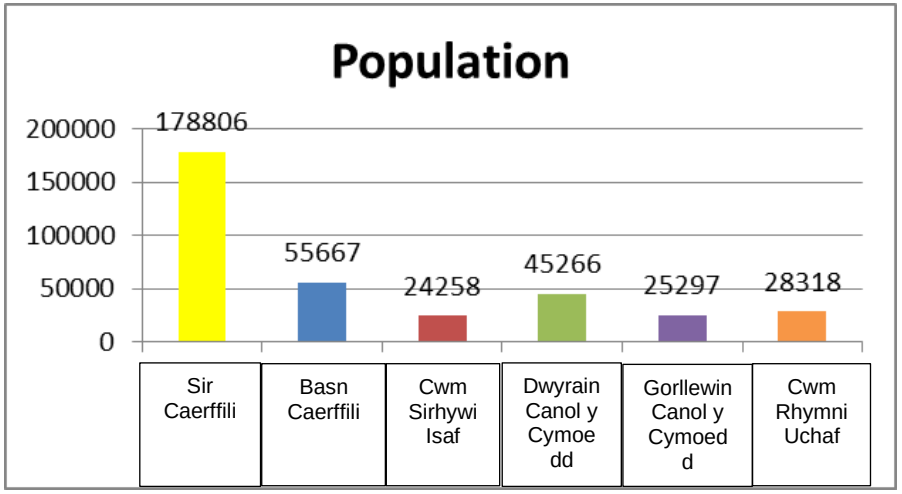

Ffigur 4 – Nifer y boblogaeth yn ôl ardal ddaearyddol – Cyfrifiad 2011

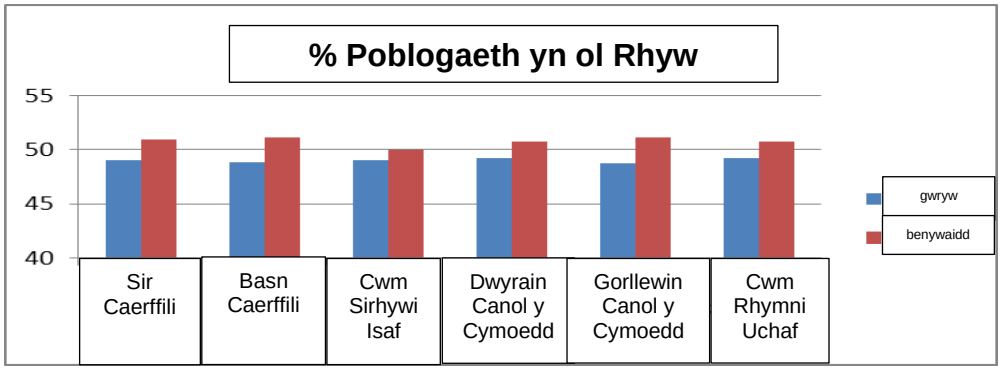

Ffigur 5 - Poblogaeth yn ôl rhyw

Bwrdeistref Sirol Caerffili - mae 18.3% o'r fwrdeistref sirol rhwng 0 a 15 oed, 65.2% yn 16-64 oed ac mae 16.5% yn 65 oed neu'n hŷn.

Basn Caerffili - mae 19.3% o'r preswylwyr rhwng 0 a 15 oed, 65.2% yn 16-64 oed a 15.5% yn 65 oed neu'n hŷn. Mae'r Ffigurau hyn yn debyg i fwrdeistref Caerffili yn gyffredinol, er bod y rhai yn yr ystod oedran 1 – 15 ychydig yn uwch.

Cwm Sirhywi Isaf - mae 16.7% o'r preswylwyr rhwng 0 a 15 oed, 66.1% yn 16-64 oed ac mae 17.2% yn 65 oed neu'n hŷn. O'i gymharu â Chaerffili yn gyffredinol, mae llai o blant yn yr ystod oedran is a chanran uwch yn yr ystod oedran hŷn.

Dwyrain Canol y Cymoedd - mae 18.2% o'r preswylwyr rhwng 0 a 15 oed, 64.4% yn 16-64 oed ac mae 17.4% yn 65 oed neu'n hŷn. Mae canran y bobl 65 oed a throsodd yn uwch na chyfartaledd bwrdeistref sirol Caerffili, sef 16.5%.

Gorllewin Canol y Cymoedd - mae 18.5% o drigolion rhwng 0 a 15 oed, 65.4% yn 16-64 oed ac mae 16.1% yn 65 oed neu'n hŷn – mae'r holl Ffigurau hyn yn debyg i gyfartaleddau'r fwrdeistref sirol.

Cwm Rhymni Uchaf - mae 17.8% o'r preswylwyr rhwng 0 a 15 oed, 65.3% yn 16-64 oed ac 16.9% yn 65 oed neu'n hŷn. Mae'r Ffigurau hyn yn debyg i fwrdeistref sirol Caerffili yn ei gyfanrwydd.

Ffigur 6 **Oedran plant fel % o'r boblogaeth**

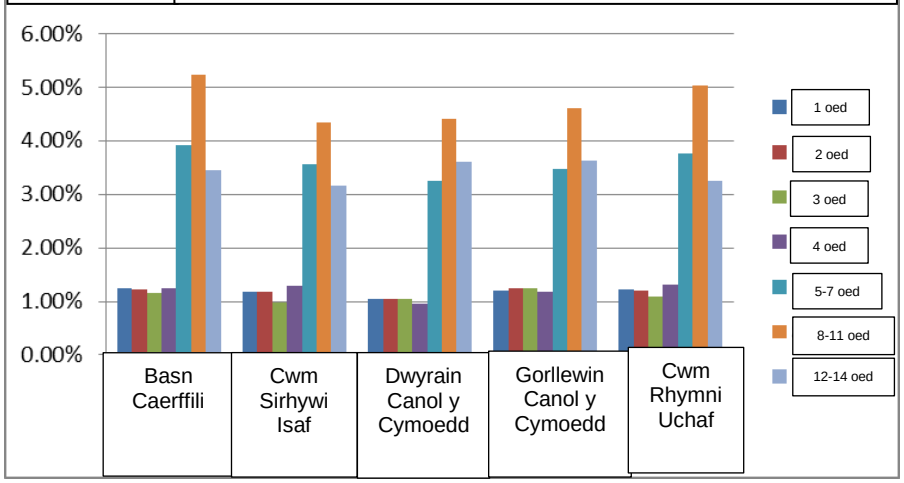

Ffigur 7 **Ystod oedran 0-15 fel % o'r boblogaeth**

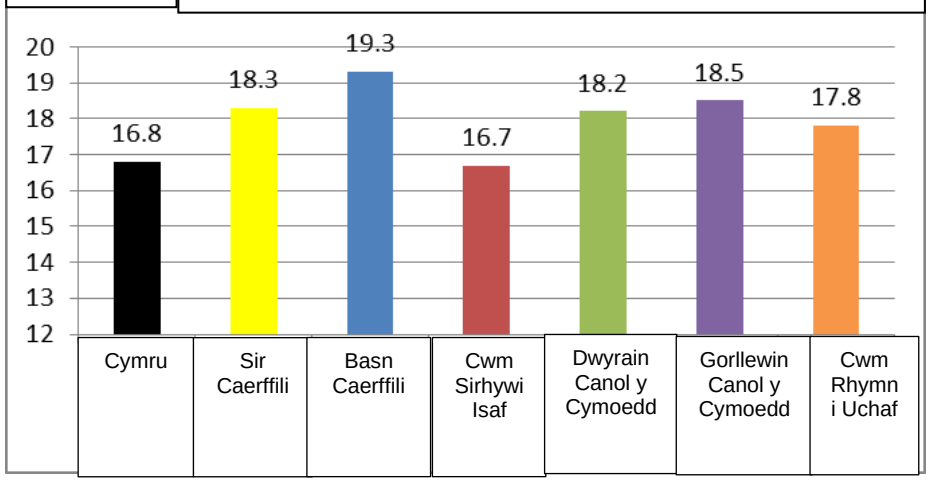

4.1.3 Nifer y Plant yn ôl Oedran

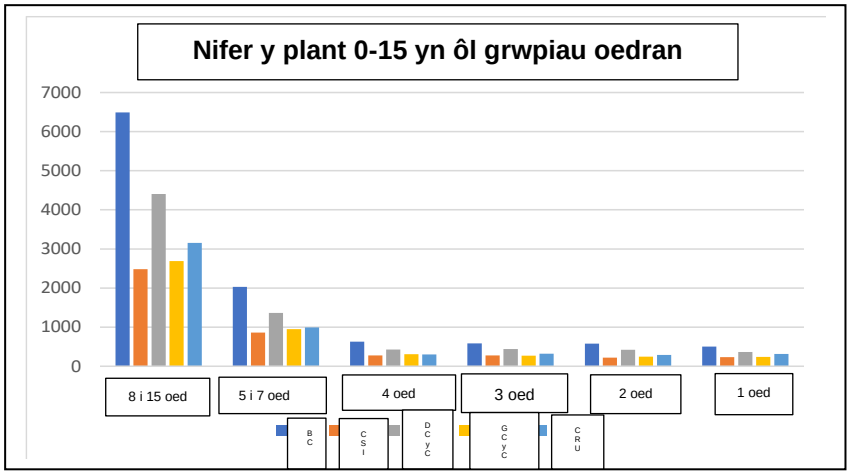

Ffigur 8. - Ystod Oedran fel canran o'r boblogaeth

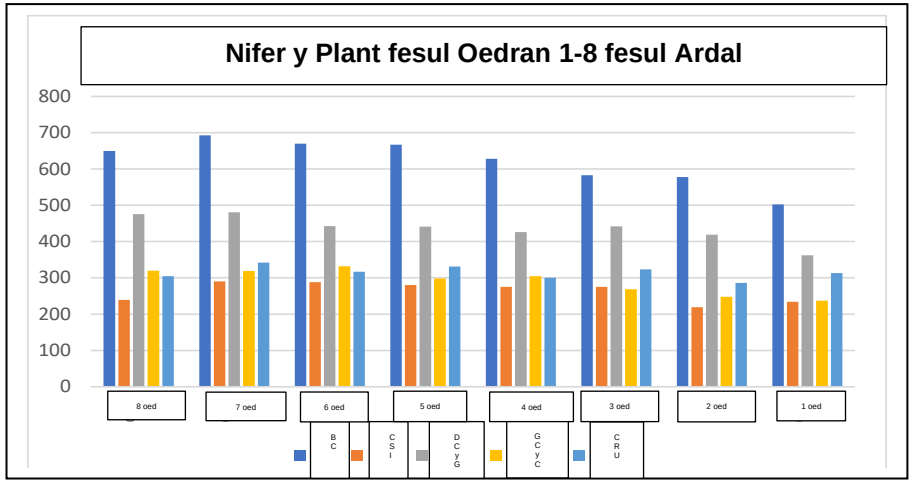

Ffigur 8a Nifer y plant yn ôl oedran fesul ardal

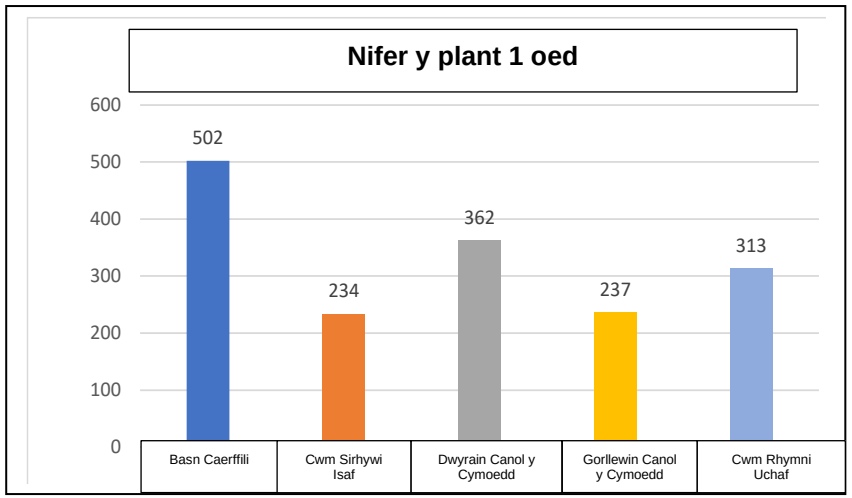

Ffigur 9 - Nifer y plant 1 oed

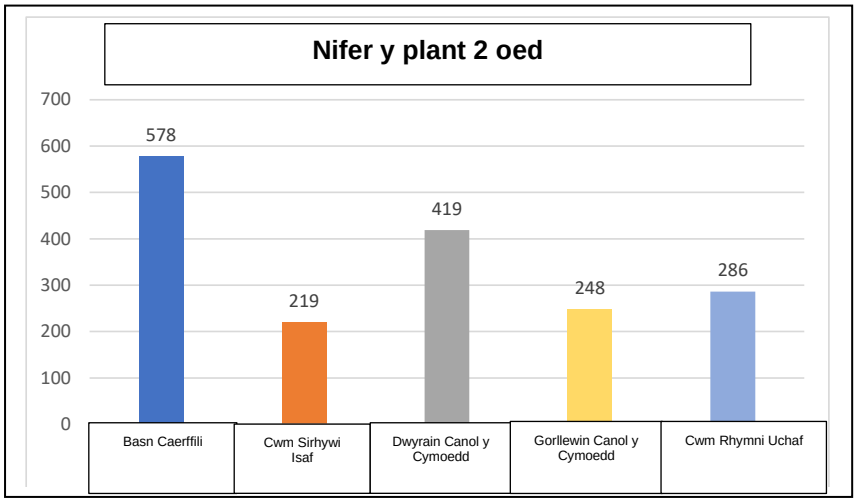

Ffigur 10 - Nifer y plant 2 oed

Ffigur 11 **Nifer y plant 3 oed**

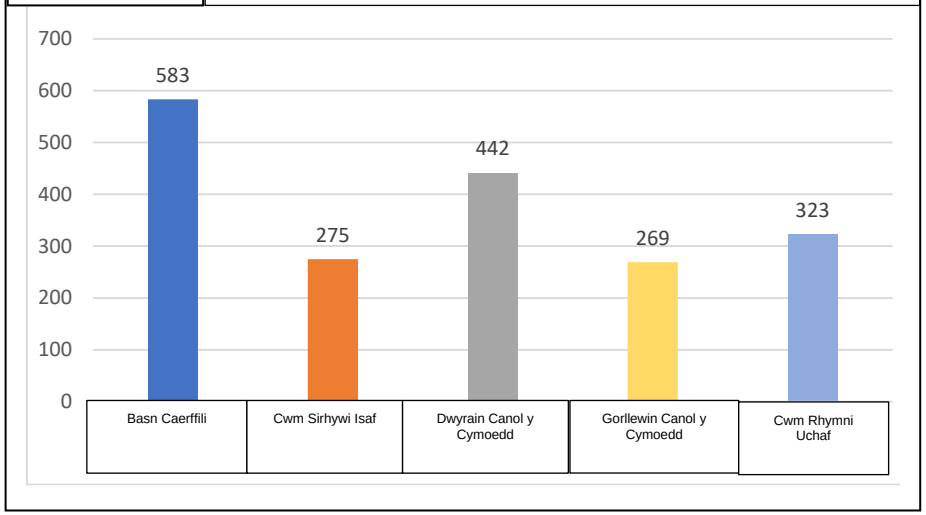

Ffigur 12 **Nifer y plant 4 oed**

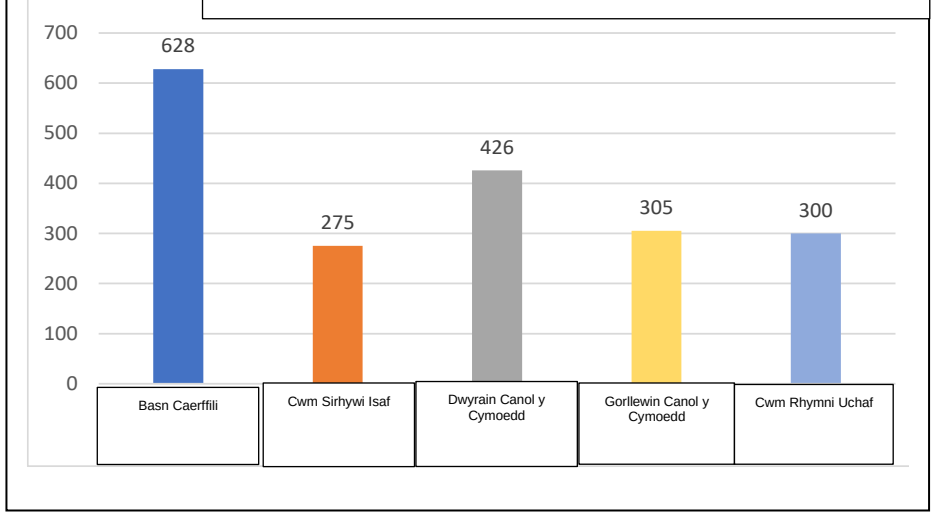

Ffigur 13 **Nifer y plant 5 i 7 oed**

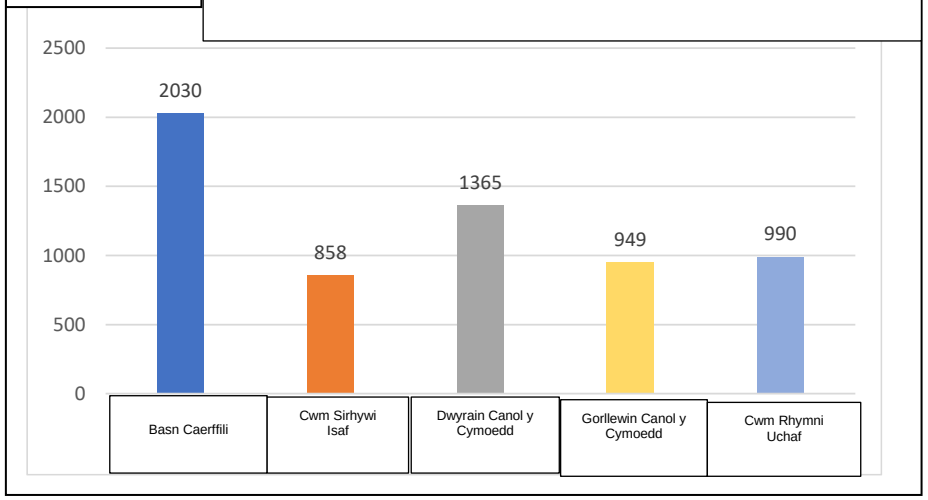

Ffigur 14 **Nifer y plant 8 i 15 oed**

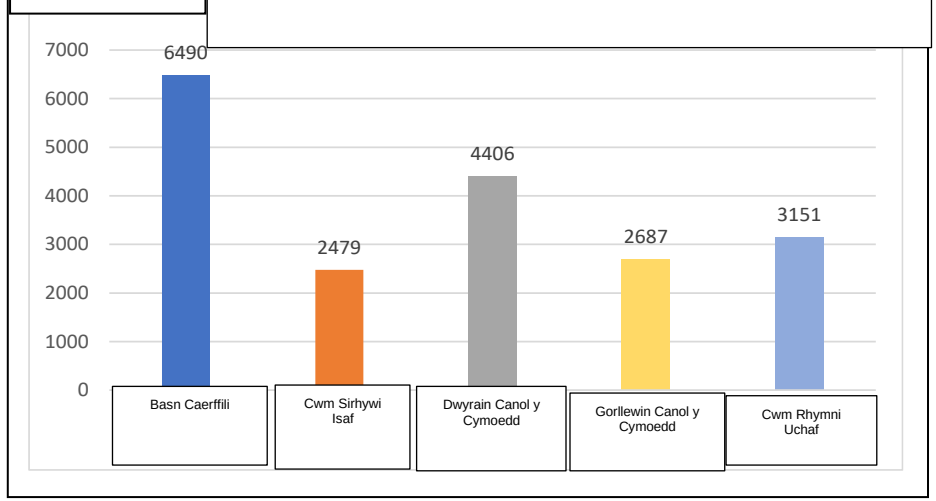

4.1.4 Hunaniaeth Genedlaethol (Ffigur 6)

(ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - rhoddodd 80.5% o drigolion y fwrdeistref sirol eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig o gymharu â 65.9% yng Nghymru gyfan.
Basn Caerffili - rhoddodd 78.4% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig
Cwm Sirhywi Isaf - rhoddodd 78.3% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig
Dwyrain Canol y Cymoedd - rhoddodd 81.1% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig.
Gorllewin Canol y Cymoedd - rhoddodd 81.6% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig
Cwm Rhymni Uchaf - rhoddodd 84.9% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig

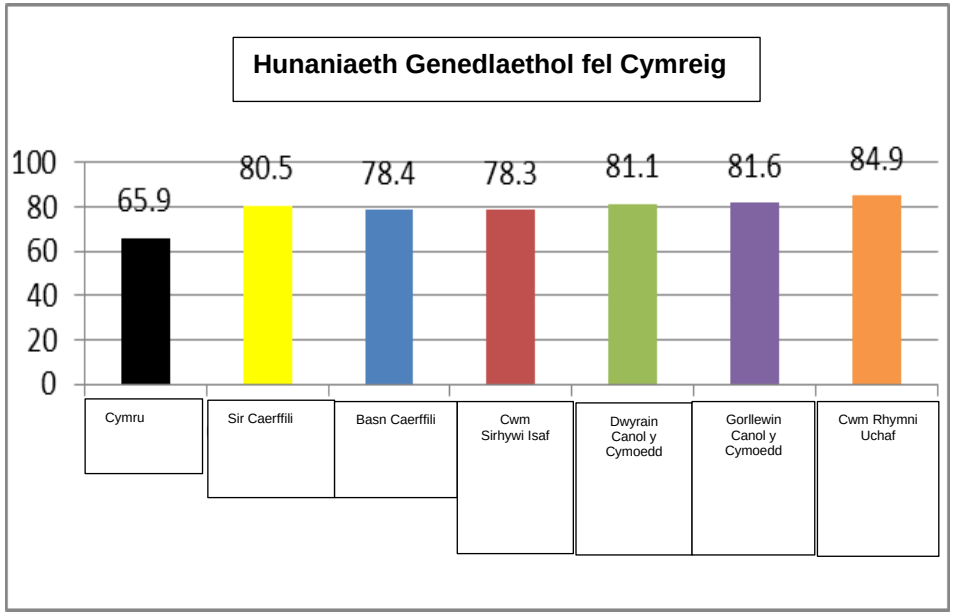

Ffigur 15 – Hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig

4.1.5 Ethnigrwydd (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - mae 98.4% o drigolion y fwrdeistref sirol yn wyn, o'i gymharu â 95.6% yng Nghymru gyfan. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau cymysg/lluosog ethnig (0.6% yn y fwrdeistref sirol ac 1% yng Nghymru) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.5% yn y fwrdeistref sirol ac 1.8% yng Nghymru).

mwyaf

Basn Caerffili - mae 97.9% o drigolion yn wyn, o'i gymharu â 98.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig yw grwpiau ethnig cymysg/lluosog (0.8%) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.7%).

Cwm Sirhywi Isaf - mae 98.5% o drigolion yn wyn, o'i gymharu â 98.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau ethnig cymysg/lluosog (0.8%) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.7%).

Dwyrain Canol y Cymoedd - mae 98.5% o drigolion yn wyn, o'i gymharu â 98.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau ethnig cymysg/lluosog (0.6%) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.4%).
Gorllewin Canol y Cymoedd - mae 98.4% o drigolion yn wyn, yn union yr un fath â'r Ffigur ar gyfer y fwrdeistref sirol gyfan. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau ethnig cymysg/lluosog (0.7%) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.5%).
Cwm Rhymni Uchaf - mae 98.7% o drigolion yn wyn, o'i gymharu â 98.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Y grwpiau lleiafrifoedd ethnig mwyaf yw grwpiau ethnig cymysg/lluosog (0.4%) ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (0.4%).

4.1.6 Dim Mynediad i gar (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Nid oes gan 24.4% o aelwydydd yn y fwrdeistref sirol fynediad i gar na fan, o'i gymharu â Ffigur Cymru o 22.9%
Basn Caerffili - Nid oes gan 24% o aelwydydd fynediad i gar na fan, o'i gymharu â Ffigur bwrdeistref sirol Caerffili o 24.4%.
Cwm Sirhywi Isaf - Nid oes gan 23.8% o aelwydydd fynediad i gar neu fan, o'i gymharu â Ffigur bwrdeistref sirol Caerffili o 24.4%.
Dwyrain Canol y Cymoedd - Nid oes gan 22.1% o aelwydydd fynediad i gar neu fan, o'i gymharu â Ffigur bwrdeistref sirol Caerffili o 24.4%
Gorllewin Canol y Cymoedd - Nid oes gan 20.4% o aelwydydd fynediad i gar neu fan, o'i gymharu â Ffigur bwrdeistref sirol Caerffili o 24.4%.
Cwm Rhymni Uchaf - Nid oes gan 32.3% o aelwydydd fynediad i gar na fan, o'i gymharu â Ffigur bwrdeistref sirol Caerffili o 24.4%.

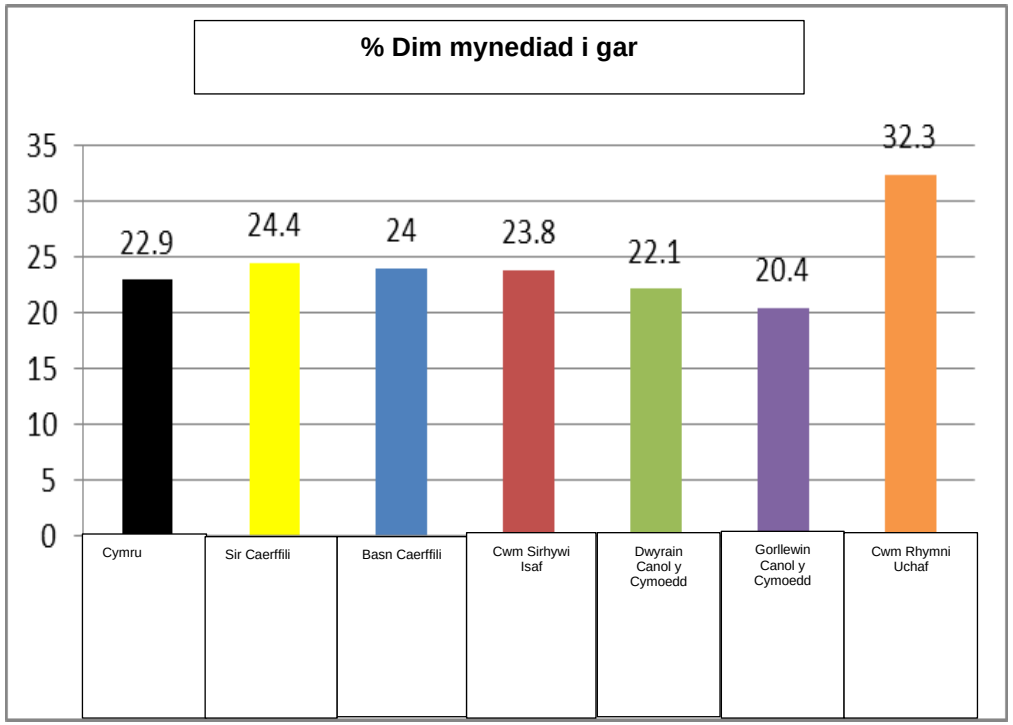

Ffigur 16 – mynediad i gar

4.1.7 Cyfradd Cyflogaeth - (dynion)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol yw 70%, gyda 46.9% yn gweithio'n llawn amser, 5.5% yn gweithio'n rhan-amser a 9.2% yn hunangyflogedig

Basn Caerffili - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion Basn Caerffili yw 71.7%, (yn uwch na chyfradd Sir Caerffili o 70%) gyda 47.4% yn gweithio'n llawn amser, 6% yn gweithio'n rhan-amser a 10% yn hunangyflogedig.

Cwm Sirhywi Isaf - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion Cwm Sirhywi Isaf yw 71.9%, (yn uwch na chyfradd Sir Caerffili o 70%) gyda 50% yn gweithio'n llawn amser, 5.6% yn gweithio'n rhan-amser ac 8.3% yn hunangyflogedig.

Dwyrain Canol y Cymoedd - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion Dwyrain Canol y Cymoedd yw 70.3%, (yn debyg i gyfradd Sir Caerffili o 70%) gyda 48.1% yn gweithio'n llawn amser, 5.3% yn gweithio'n rhan-amser a 9.1% yn hunangyflogedig.

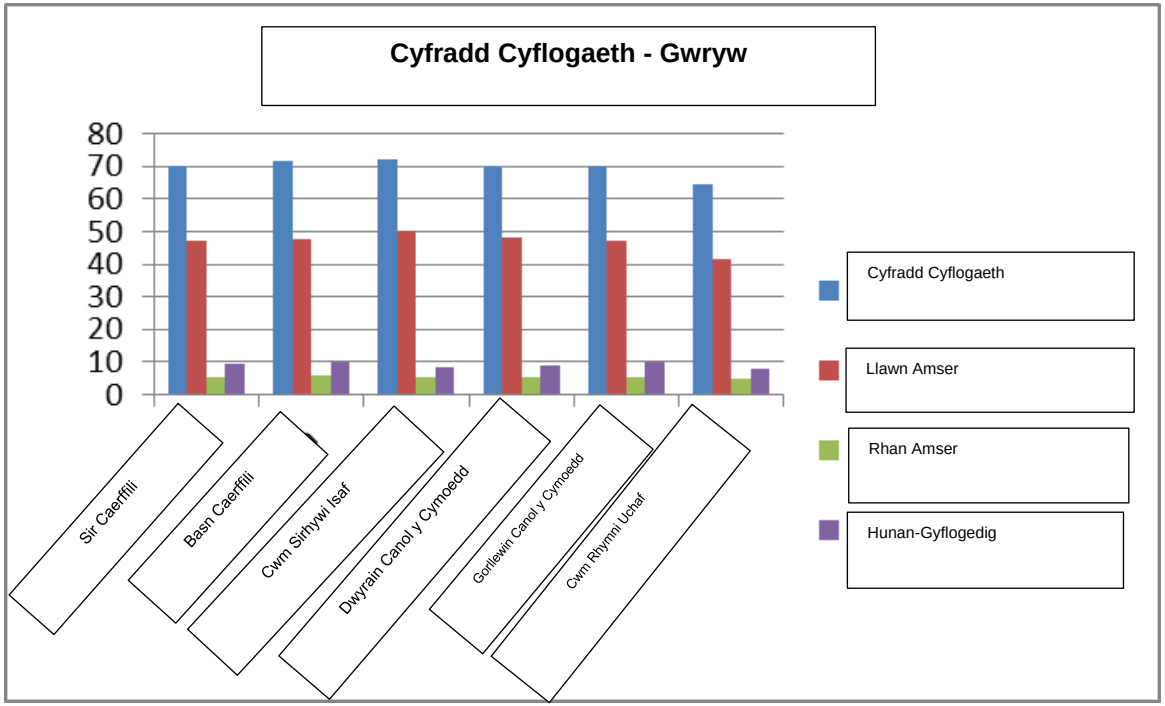

Ffigur 17 – Cyfradd cyflogaeth - dynion

Gorllewin Canol y Cymoedd - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion Gorllewin Canol y Cymoedd yw 70%, (yn debyg i gyfradd Sir Caerffili o 70%) gyda 46.9% yn gweithio'n llawn amser, 5.4% yn gweithio'n rhan-amser a 10.2% yn hunangyflogedig.

Cwm Rhymni Uchaf - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer poblogaeth dynion Cwm Rhymni Uchaf yw 64.4%, (llawer is na chyfradd Sir Caerffili o 70%) gyda 41.3% yn gweithio'n llawn amser, 5% yn gweithio'n rhan-amser a 7.8% yn hunangyflogedig.

4.1.8 Cyfradd Diweithdra (dynion) (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Mae 6.6% o ddynion 16-74 oed yn y fwrdeistref sirol yn ddi-waith, o'i gymharu â Ffigur o 5.5% ar gyfer Cymru gyfan. Mae 8.6% o ddynion y fwrdeistref sirol yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 6.5% ar gyfer Cymru gyfan. Mae 1.2% o ddynion yn gofalu am gartref neu deulu.

Basn Caerffili - mae 6.4% o ddynion 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 6.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn ei chyfanrwydd. Mae 7.6% o ddynion yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 8.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 1.2% o ddynion yn gofalu am gartref neu deulu.

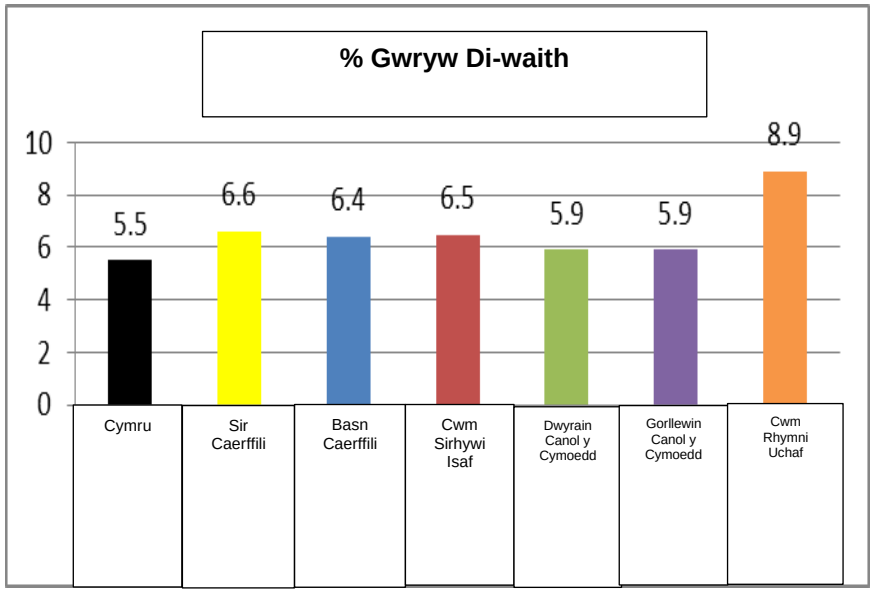

Ffigur 18 – cyfradd diweithdra dynion

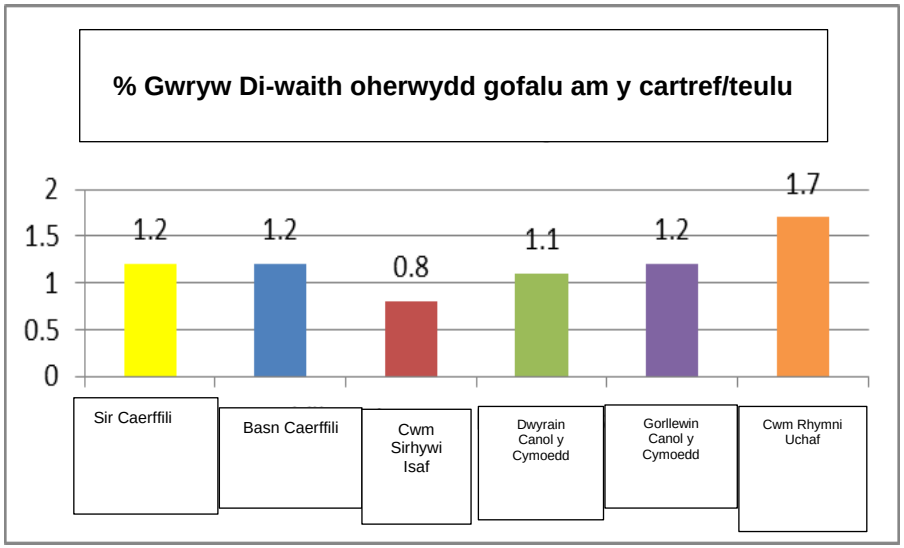

Cwm Sirhywi Isaf - mae 6.5% o ddynion 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 6.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 7.6% o ddynion yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 8.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 0.8% o ddynion yn gofalu am gartref neu deulu.

Ffigur 19 – di-waith yn gofalu am gartref/teulu

Dwyrain Canol y Cymoedd - mae 5.9% o ddynion 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 6.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn ei chyfanrwydd. Mae 7.8% o ddynion yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 8.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 1.1% o ddynion yn gofalu am gartref neu deulu.

Gorllewin Canol y Cymoedd - mae 5.9% o ddynion 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â Ffigur o 6.6% ar gyfer y fwrdeistref sirol gyfan. Mae 8.5% o ddynion yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, yr un fath â'r ffigur ar gyfer y fwrdeistref sirol gyfan. Mae 1.2% o ddynionyn gofalu am gartref neu deulu.

Cwm Rhymni Uchaf - mae 8.9% o ddynion 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 6.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 12.7% o ddynion yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 8.6% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 1.7% o ddynion yn gofalu am gartref neu deulu.

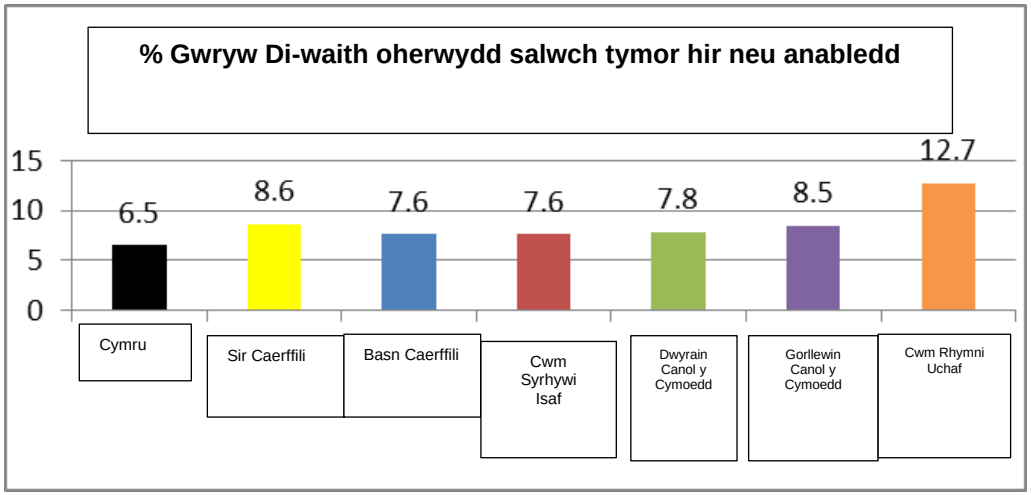

Ffigur 20 – dynion di-waith – sâl neu anabl

4.1.9Cyfradd cyflogaeth – (menywod) (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

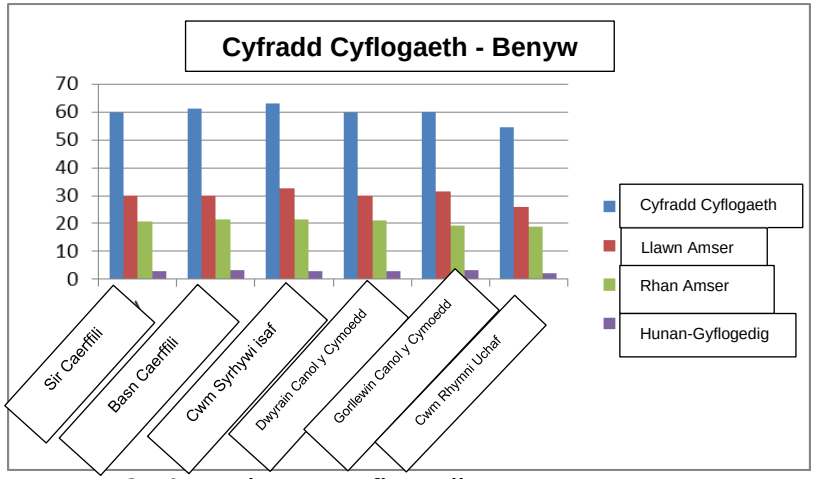

Ffigur 21 – Cyfradd cyflogaeth - menywod

Sir Caerffili - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol yw 59.9% gyda 30% yn gweithio'n llawn amser, 20.7% yn gweithio'n rhan-amser a 2.9% yn hunangyflogedig.

Basn Caerffili - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod Basn Caerffili yn gyffredinol yw 61.1% (unwaith eto, yn uwch na chyfradd Sir Caerffili o 59.9%) gyda 30.2% yn gweithio'n llawn amser, 21.6% yn gweithio'n rhan-amser a 3.1% yn hunangyflogedig.

Cwm Sirhywi Isaf - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod Cwm Sirhywi Isaf yn gyffredinol yw 63.2% (unwaith eto, yn uwch na chyfradd Sir Caerffili o 59.9%) gyda 32.6% yn gweithio'n llawn amser, 21.3% yn gweithio'n rhan-amser a 3% yn hunangyflogedig.

Dwyrain Canol y Cymoedd - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod Dwyrain Canol y Cymoedd yn gyffredinol yw 59.8% (unwaith eto, yn debyg i gyfradd Sir Caerffili o 59.9%) gyda 29.9% yn gweithio'n llawn amser, 21% yn gweithio'n rhan-amser a 2.8% yn hunangyflogedig.

Gorllewin Canol y Cymoedd - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod Canol y Cymoedd yn gyffredinol yw 60% (unwaith eto, yn debyg i gyfradd Sir Caerffili o 59.9%) gyda 31.6% yn gweithio'n llawn amser, 19.3% yn gweithio'n rhan-amser a 3.3% yn hunangyflogedig.

Cwm Rhymni Uchaf - y gyfradd gyflogaeth ar gyfer menywod Cwm Rhymni Uchaf yn gyffredinol yw 54.5% (unwaith eto, yn is na chyfradd Sir Caerffili o 59.9%) gyda 25.9% yn gweithio'n llawn amser, 18.9% yn gweithio'n rhan-amser a 2.3% yn hunangyflogedig.

4.1.10 Cyfradd diweithdra (menywod) (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - mae 3.7% o fenywod 16 – 74 oed yn y fwrdeistref sirol yn ddi-waith Mae 7.8% o fenywod 16-74 oed yn y fwrdeistref sirol yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o gymharu â ffigur o 6% ar gyfer Cymru gyfan. Mae 7.3% yn gofalu am gartref neu deulu.

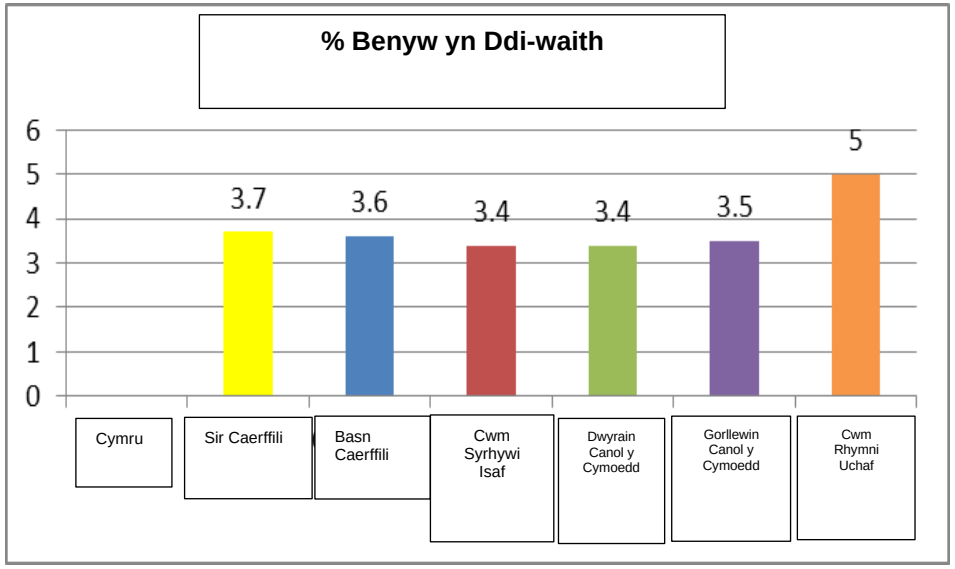

Ffigur 22 – Canran y di-waith sy'n fenywod

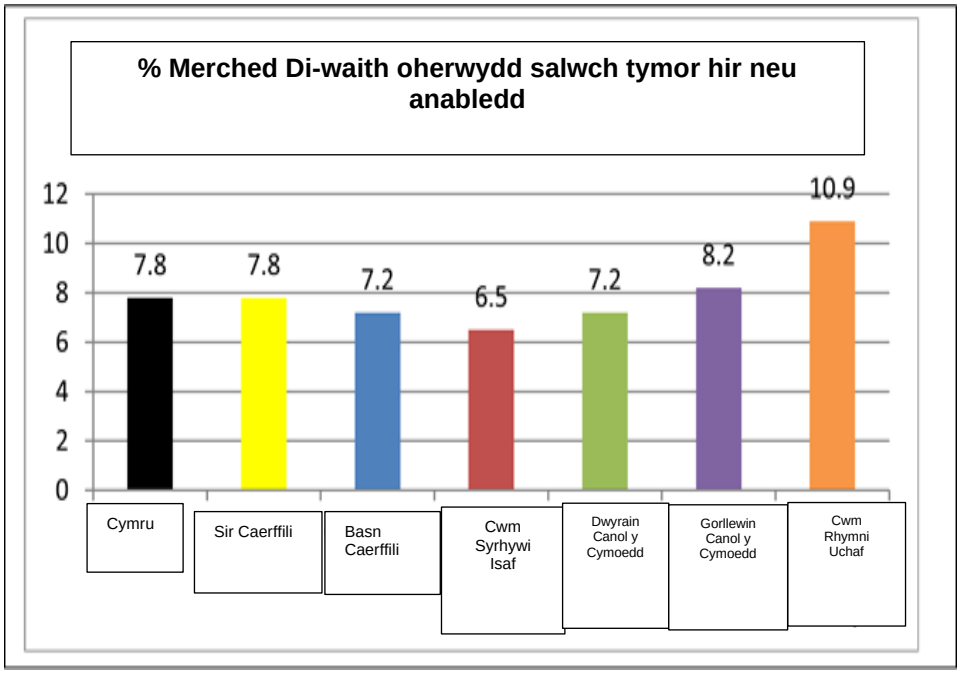

Ffigur 23 – yn ddi-waith oherwydd anabledd / salwch

Basn Caerffili - mae 3.6% o fenywod 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 3.7% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 7.2% o fenywod 16-74 oed yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 7.8% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 7.5% yn gofalu am gartref neu deulu.

Cwm Sirhywi Isaf - mae 3.4% o fenywod 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 3.7% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 6.5% o fenywod 16-74 oed yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 7.8% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 6.3% yn gofalu am gartref neu deulu.

Dwyrain Canol y Cymoedd - mae 3.4% o fenywod 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 3.7% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 7.2% o fenywod 16-74 oed yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 7.8% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 7.2% yn gofalu am gartref neu deulu.

Gorllewin Canol y Cymoedd - mae 3.5% o fenywod 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 3.7% ar gyfer y fwrdeistref sirol gyfan. Mae 8.2% o fenywod 16-74 oed yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â Ffigur o 7.8% ar gyfer y fwrdeistref sirol yn ei chyfanrwydd. Mae 7.2% yn gofalu am gartref neu deulu.

Cwm Rhymni Uchaf - mae 5% o fenywod 16-74 oed yn ddi-waith, o'i gymharu â ffigur o 3.7% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn ei chyfanrwydd. Mae 10.9% o fenywod 16-74 oed yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir, o'i gymharu â ffigur o 7.8% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Mae 8.6% yn gofalu am gartref neu deulu.

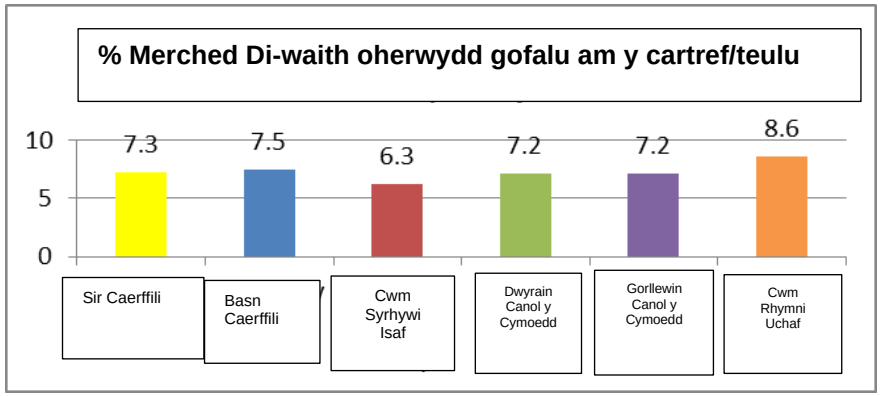

Ffigur 24 – Di-waith yn gofalu am gartref / teulu - menywod

4.1.11 Gweithgareddau Cyfyngedig o ddydd i ddydd (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

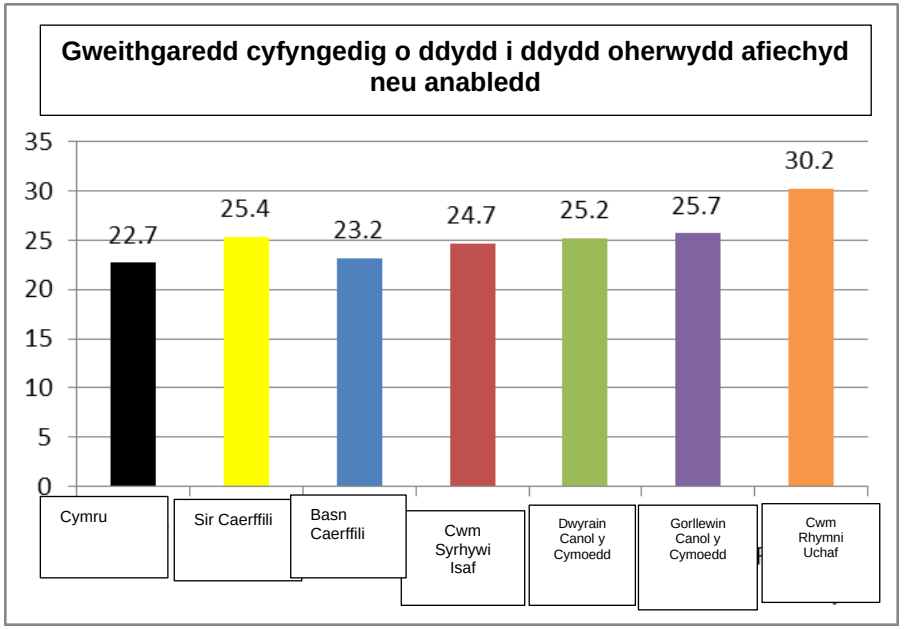

Bwrdeistref Sirol Caerffili - dywedodd 25.4% o drigolion y fwrdeistref sirol fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu'n sylweddol oherwydd eu hiechyd, o gymharu â ffigur o 22.7% ar gyfer Cymru gyfan.

Basn Caerffili - dywedodd 23.2% o drigolion fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu'n sylweddol oherwydd eu hiechyd, o gymharu â Ffigur o 25.4% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol.

Cwm Sirhywi Isaf - dywedodd 24.7% o'r preswylwyr fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu’n sylweddol oherwydd eu hiechyd,

Dwyrain Canol y Cymoedd - dywedodd 25.2% o'r preswylwyr fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu’n sylweddol oherwydd eu hiechyd,

Gorllewin Canol y Cymoedd - dywedodd 25.7% o'r preswylwyr fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu’n sylweddol oherwydd eu hiechyd.

Cwm Rhymni Uchaf - dywedodd 30.2% o'r preswylwyr fod eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn gyfyngedig ychydig neu’n sylweddol oherwydd eu hiechyd.

Ffigur 25 – Gweithgareddau cyfyngedig o ddydd i ddydd

4.1.12 Meysydd cyflogaeth (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - y categorïau mwyaf poblogaidd ar gyfer diwydiannau cyflogaeth i drigolion y fwrdeistref sirol yw: gweithgynhyrchu ar 16.2% (10.5% yng Nghymru gyfan), masnach cyfanwerthu a manwerthu: atgyweirio cerbydau modur ar 15.1% (15.6% yng Nghymru), a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 12.4% (14.5% yng Nghymru).
Basn Caerffili - y categorïau cyflogaeth diwydiannau mwyaf poblogaidd i breswylwyr yw: gweithgynhyrchu ar 12.7% (16.2% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol); masnach cyfanwerthu a manwerthu: atgyweirio cerbydau modur ar 15.3% (15.1% ym mwrdeistref sirol Caerffili) a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 12.4% (12.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili), Addysg yw 9.8% a Gweinyddiaeth Gyhoeddus ar 9.3%.
Cwm Sirhywi Isaf - y categorïau cyflogaeth diwydiannau mwyaf poblogaidd i breswylwyr yw: gweithgynhyrchu ar 17.5% (16.2% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol); masnach cyfanwerthu a manwerthu: atgyweirio cerbydau modur ar 15.7% (15.1% ym mwrdeistref sirol Caerffili) a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 12.5% (12.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili), Addysg yw 8.5% a Gweinyddiaeth Gyhoeddus ar 9.2%.
Dwyrain Canol y Cymoedd - y categorïau cyflogaeth diwydiannau mwyaf poblogaidd i breswylwyr yw: gweithgynhyrchu ar 19.8% (16.2% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol); masnach cyfanwerthu a manwerthu: atgyweirio cerbydau modur ar 14.9% (15.1% ym mwrdeistref sirol Caerffili) a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 11.7% (12.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili).
Gorllewin Canol y Cymoedd - y diwydiannau cyflogaeth mwyaf poblogaidd i breswylwyr yw: masnach cyfanwerthu a manwerthu; atgyweirio cerbydau modur ar 14.9% (15.1% yn y fwrdeistref sirol; gweithgynhyrchu ar 14.3% (16.2% yn y fwrdeistref sirol yn ei chyfanrwydd), a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 12.4% (12.4% yn y fwrdeistref sirol).
Cwm Rhymni Uchaf - y categorïau cyflogaeth diwydiannau mwyaf poblogaidd i breswylwyr yw: gweithgynhyrchu ar 18.3% (16.2% ym mwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol); masnach cyfanwerthu a manwerthu: atgyweirio cerbydau modur ar 14.6% (15.1% ym mwrdeistref sirol Caerffili) a gweithgareddau iechyd a gwaith cymdeithasol dynol ar 13.9% (12.4% ym mwrdeistref sirol Caerffili).

Ffigur 26 – Canran yr Oriau'n Gweithio - dynion

4.1.13 Oriau'n Gweithio (dynion) (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

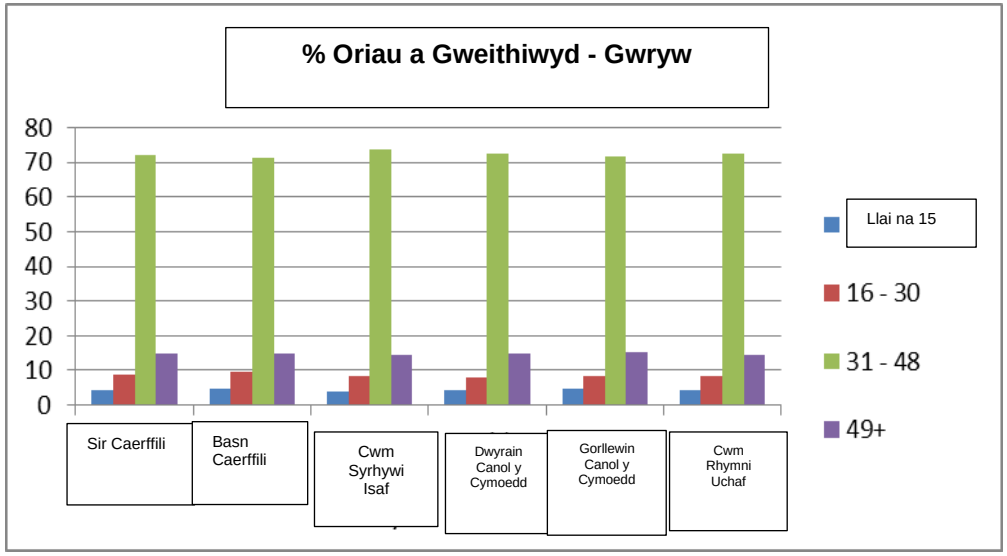

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.3%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.6%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 72.2% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 14.9%.

Basn Caerffili - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.5%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 9.4%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 71.2% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 15%.

Cwm Sirhywi Isaf - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 3.7%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.2%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 73.7% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 14.4%.

Dwyrain Canol y Cymoedd - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.4%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.1%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 72.6% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 15%.

Gorllewin Canol y Cymoedd - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.5%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.5%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 71.6% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 15.3%.

Cwm Rhymni Uchaf - Canran dynion sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 4.2%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 8.5%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 72.7% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 14.6%.

4.1.14 Oriau'n Gweithio (menywod) (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 31.4%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 53.4% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 4.1%.

Basn Caerffili - Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11.6%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 32.1%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 52.1% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 4.3%.

Cwm Sirhywi Isaf - Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11.4%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 30.1%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 54.9% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 3.6%.

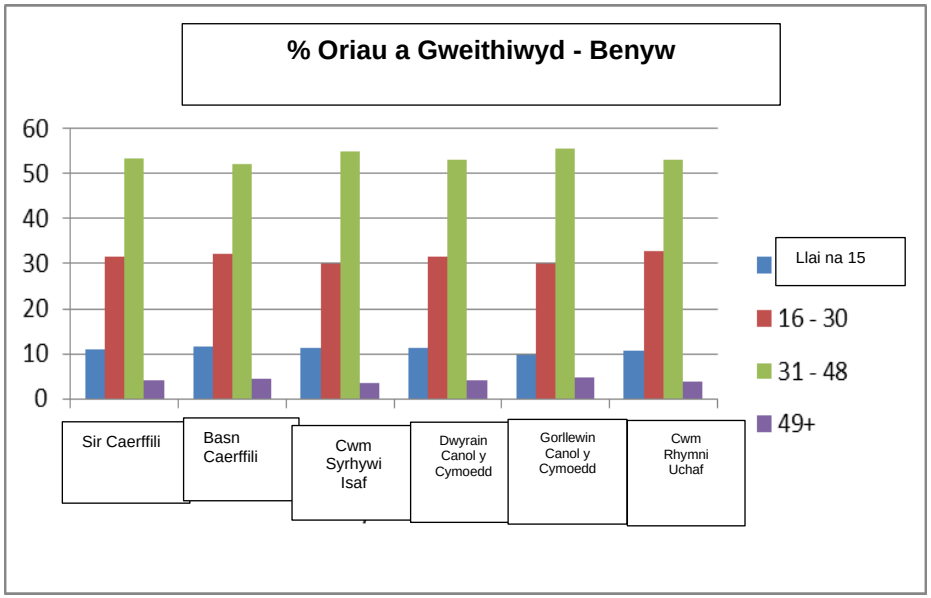

Ffigur 27 – Canran yr Oriau'n Gweithio - menywod

Dwyrain Canol y Cymoedd - Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 11.2%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 31.6%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 53.1% ac yn gweithio mwy na 49 awr yn 4.2%.

Gorllewin Canol y Cymoedd - Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 9.6%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 30%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 55.6% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 4.8%.

Cwm Rhymni Uchaf – Canran menywod sy'n gweithio 15 awr neu lai yw 10.6%, yn gweithio 16 – 30 awr yw 32.8%, yn gweithio 31 i 48 awr yw 52.9% ac yn gweithio mwy na 49 awr yw 3.7%.

4.1.15 Hawlwyr Budd-daliadau

Mae'r tabl yn dangos canran y boblogaeth sy'n gweithio rhwng 16 a 64 oed (dynion a menywod) sy'n hawlio unrhyw fath o fudd-dal gwaith. (data diweddaraf fesul ward). Fel y gwelir, gwneir y lefelau uchaf o hawliadau yn Ardal Rhymni Uchaf a'r isaf yng Nghwm Sirhywi Isaf. Gellir gweld yr un patrwm ar gyfer y rhai sy'n hawlio lwfans Ceisio Gwaith.

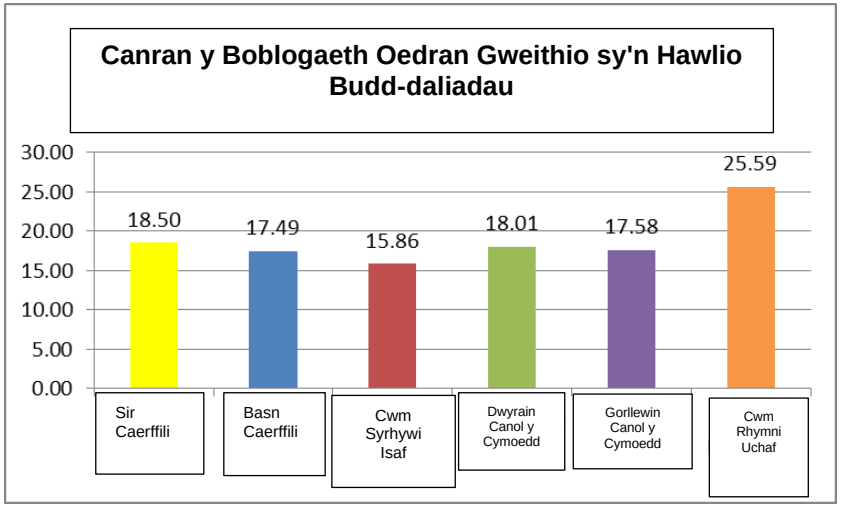

Ffigur 28 - Canran sy'n hawlio Budd-daliadau

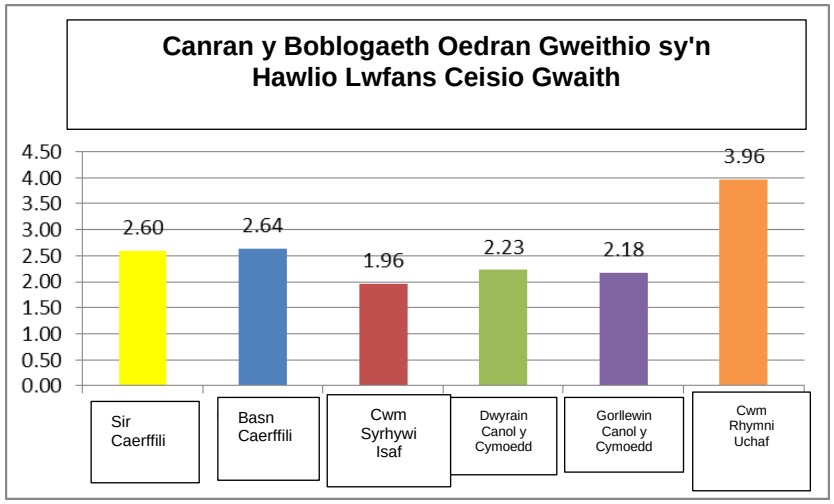

Ffigur 29 - Canran sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith

4.1.16 Dim Cymwysterau (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - nid oes gan 31.4% o drigolion bwrdeistref sirol unrhyw gymwysterau o gymharu â Ffigur o 26% ar gyfer Cymru gyfan.

Basn Caerffili - nid oes gan 28.1% o drigolion unrhyw gymwysterau o gymharu â ffigur o 31.4% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn ei chyfanrwydd.

Cwm Sirhywi Isaf - nid oes gan 29.7% o breswylwyr unrhyw gymwysterau

Dwyrain Canol y Cymoedd - Nid oes gan 32% o drigolion unrhyw gymwysterau

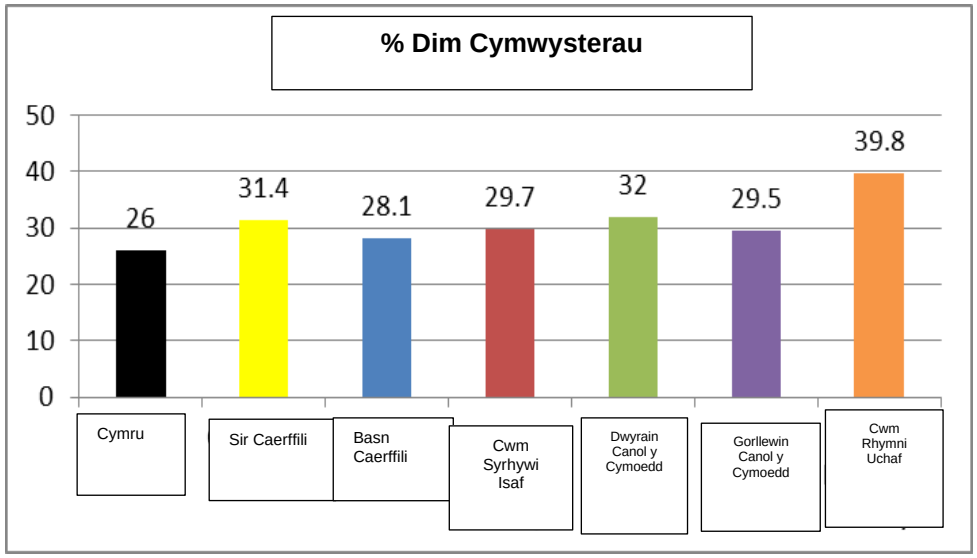

Ffigur 30 - Cymwysterau

Gorllewin Canol y Cymoedd - Nid oes gan 29.5% o breswylwyr unrhyw gymwysterau o gymharu â ffigur o 31.4% ar gyfer y fwrdeistref sirol yn ei chyfanrwydd

Cwm Rhymni Uchaf - nid oes gan 39.8% o breswylwyr unrhyw gymwysterau

4.1.17 Y Gymraeg (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - mae gan 11.2% o drigolion y fwrdeistref sirol 3 oed a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu) o gymharu â ffigur o 19% ar gyfer Cymru gyfan (Cyfrifiad 2011).

Basn Caerffili - mae gan 13.21% o drigolion 3 oed a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu) o gymharu â Ffigur o 11.2% ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. Ardal Cwm Aber sydd â'r canran uchaf o ran y Gymraeg.

Cwm Sirhywi Isaf - mae gan 10.08% o breswylwyr 3 oed a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu). Ardal Abercarn welodd y cynnydd mwyaf (o 2.6%) yn nifer y siaradwyr Cymraeg ers Cyfrifiad 2001.

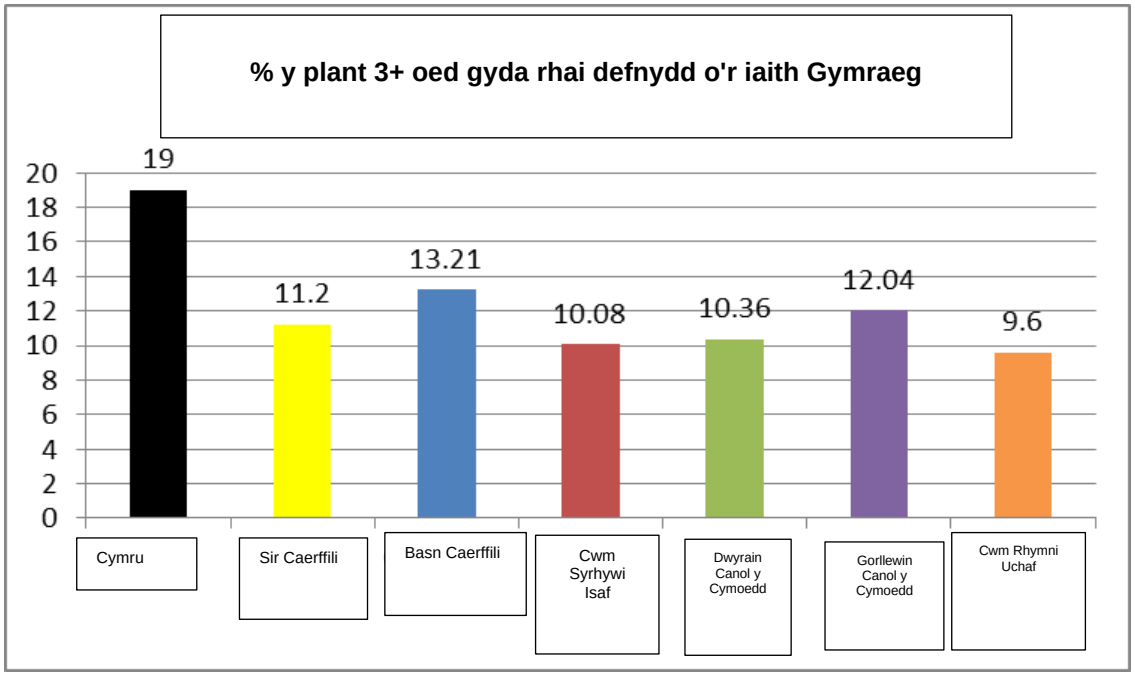

Ffigur 31 – canran y rhai dros 3 oed sy'n defnyddio'r Gymraeg

Dwyrain Canol y Cymoedd - 10.36% o drigolion oed Mae gan 3 blynedd a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen, neu ysgrifennu).

Gorllewin Canol y Cymoedd - Mae gan 12.04% o breswylwyr 3 oed a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu).

Cwm Rhymni Uchaf - mae gan 9.6% o breswylwyr 3 oed a throsodd un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu).

Mae'r map hwn (Ffigur 56), a gymerwyd o broffil iaith Gymraeg y Fenter Iaith:

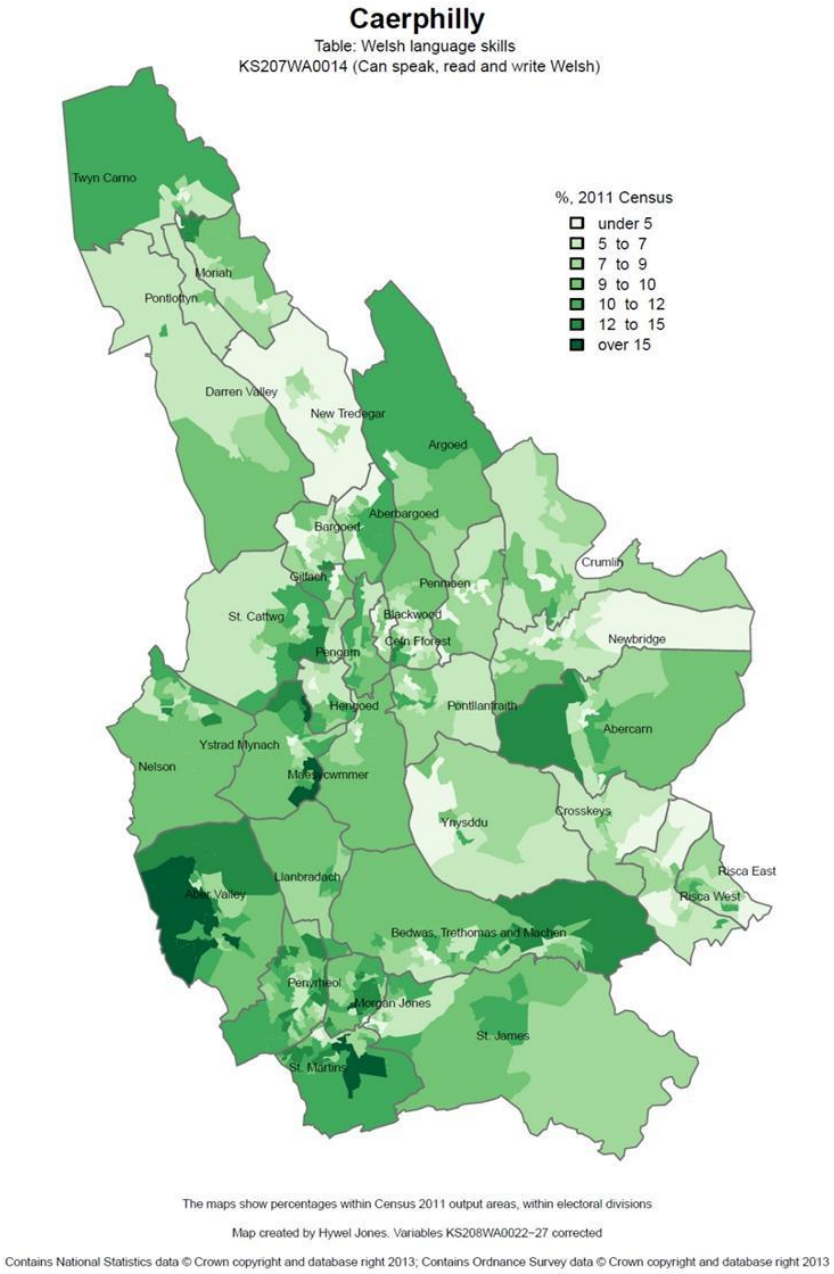

Mae proffil o Fwrdeistref Sirol Caerffili (a gyhoeddwyd gan Fenter Iaith Mai 2016), yn dangos sgiliau Cymraeg pobl yn ardal Caerffili yn 2011:

Mae gan Gaerffili 19,251 o siaradwyr Cymraeg, sef 11.2% o'r boblogaeth

Mae'r data hefyd yn dangos cynnydd sylweddol yn nifer y siaradwyr Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar gyda phlant 3–4 oed yn cynyddu 7.7% rhwng Cyfrifiad 2001 a Chyfrifiad 2011. Gwelodd y bobl ifanc 5–9 oed gynnydd o 1.5%, mae'r bobl ifanc 10–14 oed yn dweud bod gostyngiad bach o 1% a'r bobl ifanc 15 i 19 oed sydd â rhywfaint o Gymraeg yn parhau'n gyson.

Mae'r nifer fawr o'r boblogaeth sydd â rhywfaint o Gymraeg ar ei huchaf yn yr oedran ysgol, sy'n llawer uwch nag yng nghenhedlaeth eu rhieni.

Daw'r data hwn o Gyfrifiad 2011 a chaiff ei ddiweddaru mewn adroddiadau adnewyddu ADGP dilynol ac mewn partneriaeth â Fforwm y Gymraeg mewn Addysg a grŵp strategaeth y Gymraeg.

Ffigur 32 – Proffil Caerffili – sgiliau iaith Gymraeg

4.1.18 Statws Priodasol (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Mae 20.6% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw â phlant dibynnol. Mae 39,361 o dai gyda phlant dibynnol yn byw yn y Fwrdeistref Sirol. O'r rhain, mae gan 29,820 (75.5%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 1,486 (3.85%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

Basn Caerffili - Mae 21.2% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw ac â phlant dibynnol. Mae 12,489 o rieni â phlant dibynnol yn byw yng nghlwstwr Basn Caerffili. O'r rhain, mae gan 9,546 (75.87%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 441 (3.7%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

Ffigur 33 – statws priodasol

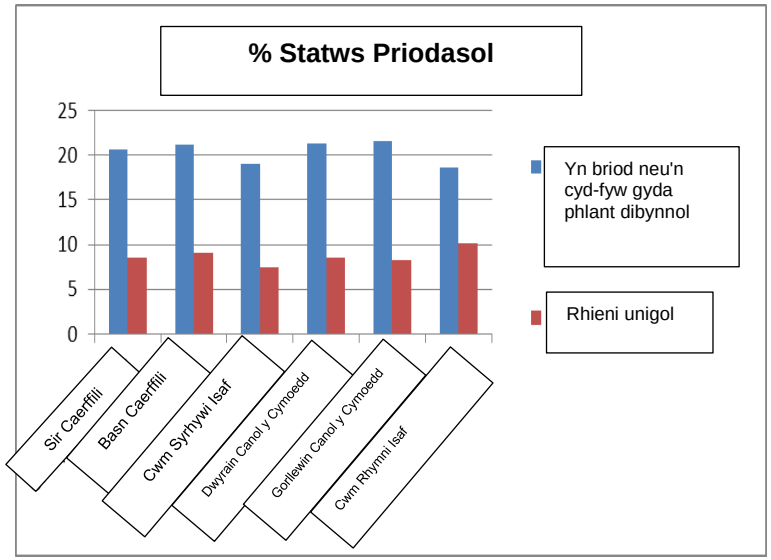

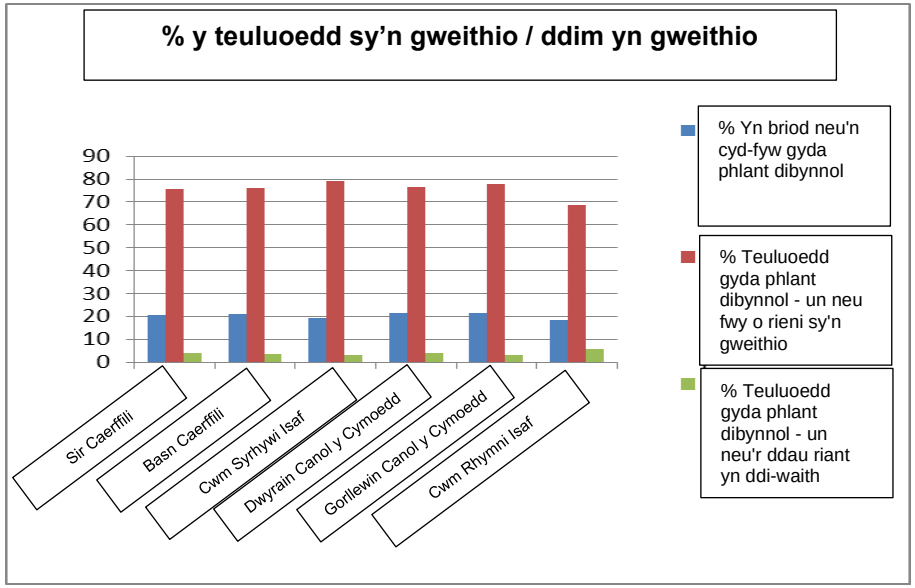

Cwm Sirhywi Isaf - Mae 19.1% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw ac â phlant dibynnol. Mae 5,058 o rieni â phlant dibynnol yn byw yng nghlwstwr Cwm Sirhywi Isaf. O'r rhain, mae gan 3,989 (78.94%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 158 (2.98%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

Dwyrain Canol y Cymoedd - Mae 21.3% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw ac â phlant dibynnol.
Mae 10,035 o rieni â phlant dibynnol yn byw yng nghlwstwr Dwyrain Canol y Cymoedd. O'r rhain, mae gan 7,792 (76.33%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 338 (3.79%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

Ffigur 34 – Canran y teuluoedd sy'n gweithio / ddim yn gweithio

Gorllewin Canol y Cymoedd - Mae 21.6% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw ac â phlant dibynnol. Mae 5,609 o deuluoedd â phlant dibynnol yn byw yng nghlwstwr Gorllewin Canol y Cymoedd. O'r rhain, mae gan 4,354 (77.62%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 183 (3.08%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

Cwm Rhymni Uchaf - Mae 18.6% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw ac â phlant dibynnol. Mae 6,094 o rieni â phlant dibynnol yn byw yng nghlwstwr Cwm Rhymni Uchaf. O'r rhain, mae gan 4,139 (68.75%) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth ac mae gan 366 (5.73%) o deuluoedd (neu un ar aelwyd un rhiant) yn ddi-waith.

4.1.19 Rhieni Unigol (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Ffigur 35 – Rhieni Unigol

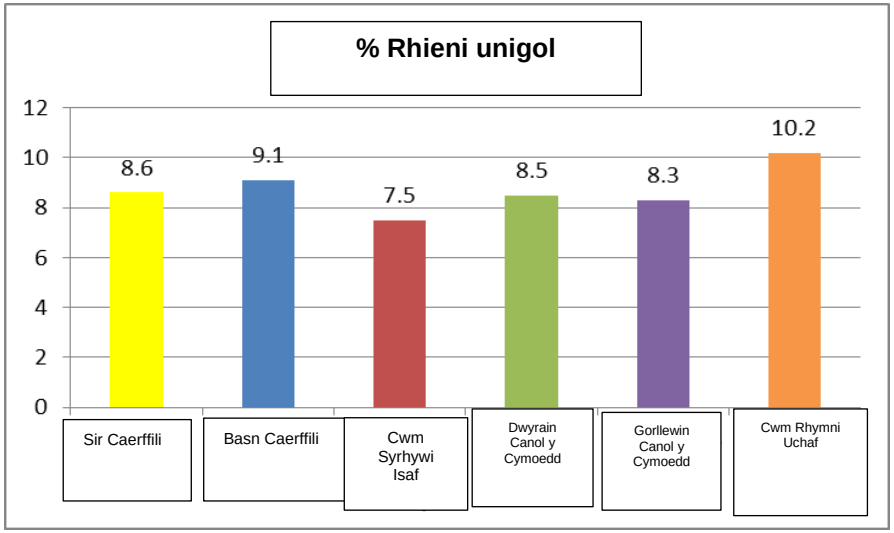

Bwrdeistref Sirol Caerffili - Mae 6,478 o aelwydydd (8.8%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 29.7% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 26.1% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 44.2% mewn cyflogaeth.

Basn Caerffili - Mae aelwydydd 2068 (9.1%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 29.2% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 24.7% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 46.2% mewn cyflogaeth.

Cwm Sirhywi Isaf - Mae 782 o aelwydydd (7.5%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 31.8% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 30.2% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 38% mewn cyflogaeth.

Dwyrain Canol y Cymoedd - mae 1,551 o aelwydydd (8.5%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 32.3% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 27.5% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 40.2% mewn cyflogaeth.
Gorllewin Canol y Cymoedd - mae 856 o aelwydydd (8.3%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 27.6% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 29.7% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 42.8% mewn cyflogaeth.

Cwm Rhymni Uchaf - mae 1,221 o aelwydydd (10.2%) yn rhieni unigol ac â phlant dibynnol. O'r rhain, mae 27.6% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 21.4% mewn cyflogaeth Amser Llawn ac nid yw 51% mewn cyflogaeth.

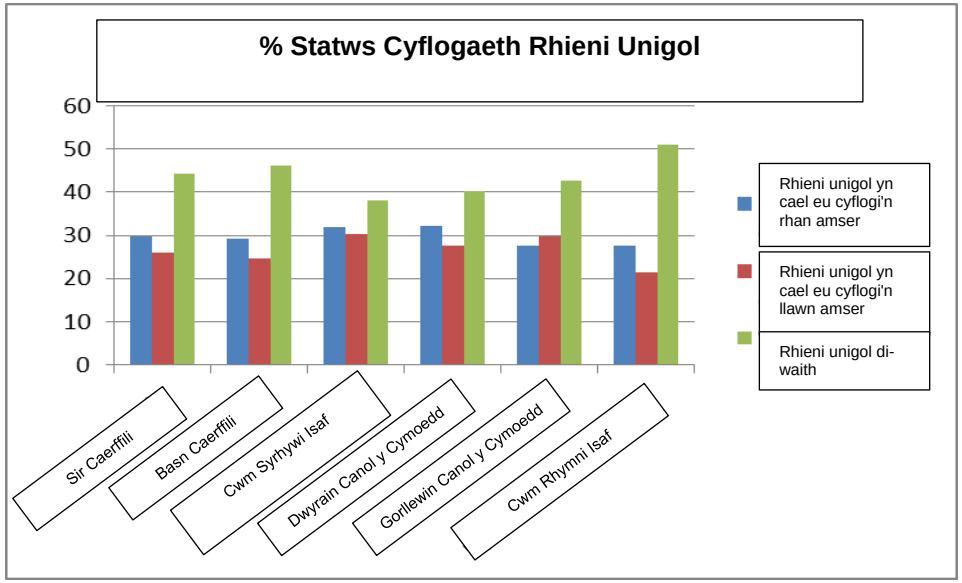

Ffigur 36 – Statws cyflogaeth Rhieni Unigol

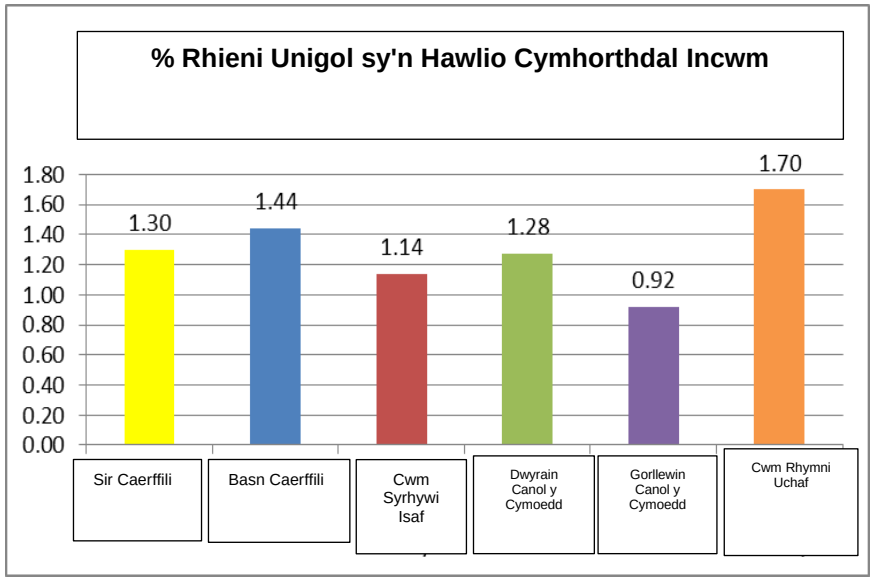

Ffigur 37 – Cymhorthdal Incwm Rhieni

4.1.20 Hawlwyr Budd-daliadau

Rydym wedi diweddaru'r darlun ar gyfer y fwrdeistref gyfan (wedi'i gynnwys ym Mhennod 3 o dan 'budd-daliadau allan o waith') – nid yw data ar gael ar lefel ward ar hyn o bryd.

Budd-daliadau Allan o Waith - mae gwybodaeth o wefan Nomis (Tachwedd 2021) yn dangos nifer y bobl ifanc rhwng 16 a 64 oed sy'n hawlio budd-daliadau. Nid yw'r data hwn ar gael ar lefel ward. O dan Gredyd Cynhwysol, mae'n ofynnol i ystod ehangach o hawlwyr chwilio am waith nag o dan Lwfans Ceisio Gwaith. Wrth i Wasanaeth Llawn Credyd Cynhwysol gael ei gyflwyno mewn

ardaloedd penodol, mae nifer y bobl y cofnodir eu bod ar y Nifer sy'n Hawlio Budd-dal diweithdra yn debygol o godi. Ar draws sir Caerffili roedd 19,510 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (17.4% o'r boblogaeth o oedran gweithio – gostyngiad o 1% ers 2017). O'r rhain roedd 2030 (1.8% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 11,180 (10% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 1,420 (1.3% o'r boblogaeth o oedran gweithio) o rieni unigol yn hawlio cymorth (plant o dan 16 oed), roedd 3,090 (2.8% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Gofalwyr a 1,280 (1.1% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans anabledd (Ffynhonnell NOMIS Jul 2020 – Mehefin 2021)

Mae'r data uchod yn dangos, at ei gilydd, fod gostyngiad bach yn nifer y preswylwyr o'r boblogaeth o oedran gweithio sy'n hawlio budd-daliadau allan o waith sy'n dangos cynnydd posibl yn y galw am ofal plant. Gallai hyn fod yn arwydd bod y Cynnig Gofal Plant i Gymru wedi cael effaith gadarnhaol ar deuluoedd sy'n dechrau gweithio neu'n cynyddu eu horiau gwaith.

Mae'r wybodaeth ganlynol ar lefel ward yn seiliedig ar ddata o 2015.

Basn Caerffili

Roedd 5,995 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (17.49% o'r boblogaeth o oedran gweithio). O'r rhain roedd 890 (2.64% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 3,110 (9.10% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 490 (1.44% o'r boblogaeth o oedran gweithio) Rhieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm (plant o dan 16 oed) a 445 (1.27% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans byw i'r anabl. Roedd y lefelau isaf o hawlwyr yn ardal St Martins yn nhref Caerffili (8.9%) ac roedd y lefelau uchaf yn Sant Iago (25%) a Chwm Aber (20.9%).

Cwm Sirhywi Isaf

Roedd 2,370 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (15.86% o'r boblogaeth o oedran gweithio). O'r rhain roedd 290 (1.96% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 1,310 (8.82% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 175 (1.14% o'r boblogaeth o oedran gweithio) Rhieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm (plant o dan 16 oed) a 165 (1.12% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans byw i'r anabl. Roedd nifer yr hawlwyr o'r holl wardiau sy'n ffurfio'r clwstwr cymunedol hwn yn gymharol gyson ar draws yr ardal.

Dwyrain Canol y Cymoedd

Roedd 4,685 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (18.01% o'r boblogaeth o oedran gweithio). O'r rhain roedd 575 (2.23% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 2,580 (9.86% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 325 (1.28% o'r boblogaeth o oedran gweithio) Rhieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm (plant o dan 16 oed) a 350 (1.29% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans byw i'r anabl. Roedd y lefelau isaf o hawlwyr yn wardiau Penmaen (12.4%) a Choed Duon (12.8%) ac roedd y lefelau uchaf yn wardiau Pengam (23.3%), Cefn Fforest (22.5%) ac Argoed (22.1%) .

Gorllewin Canol y Cymoedd

Roedd 2,870 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (17.58% o'r boblogaeth o oedran gweithio). O'r rhain roedd 365 (2.18% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 1,560 (9.54% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 165 (0.92% o'r boblogaeth o oedran gweithio) Rhieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm (plant o dan 16 oed) a 250 (1.62% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans byw i'r anabl. Roedd y lefelau isaf o hawlwyr yn ardal Maesycwmmer (13.4%) gyda'r lefelau uchaf yn ardal Hengoed (24.8%).

Cwm Rhymni Uchaf

Roedd 4,470 o hawlwyr o ryw fath o fudd-dal (25.59% o'r boblogaeth o oedran gweithio). O'r rhain roedd 715 (3.96% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac roedd 2,535 (14.66% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans cymorth cyflogaeth neu fudd-dal analluogrwydd. Roedd 290(1.7% o'r boblogaeth o oedran gweithio) Rhieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm (plant o dan 16 oed) a 255 (1.49% o'r boblogaeth o oedran gweithio) yn hawlio lwfans byw i'r anabl. Roedd y lefel isaf o hawlwyr yn wardiau Cwm Darren (21.1%) a Gilfach (22%) ac roedd yr uchaf yn ward Twyn Carno (31.4%).

4.2 Basn Caerffili - Proffil

Yn Cynnwys Wardiau: Cwm Aber, Penyrheol, Bedwas/Trethomas/Machen, Morgan Jones, Martin Sant, Sant Iago a Llanbradach

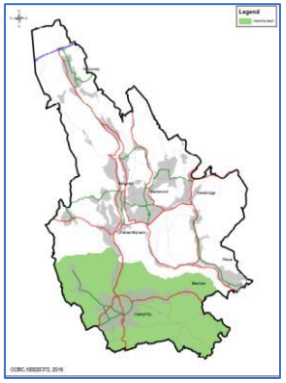

Lleolir ardal Basn Caerffili ym mhen deheuol y fwrdeistref sirol. O amgylch prif ardal drefol tref Caerffili, mae cymunedau/maestrefi gwledig llai y mae llawer ohonynt yn ardaloedd glofaol. Caerffili yw'r dref fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol, sy'n lletya tua thraean o gyfanswm poblogaeth ardal yr awdurdod. Mae'r rhan fwyaf o'r tir hwn y tu allan i'r aneddiadau presennol ac mae'n cynnwys cymysgedd o dir amaethyddol ac agored a nodwyd yn bennaf fel Ardal Tirwedd Arbennig.

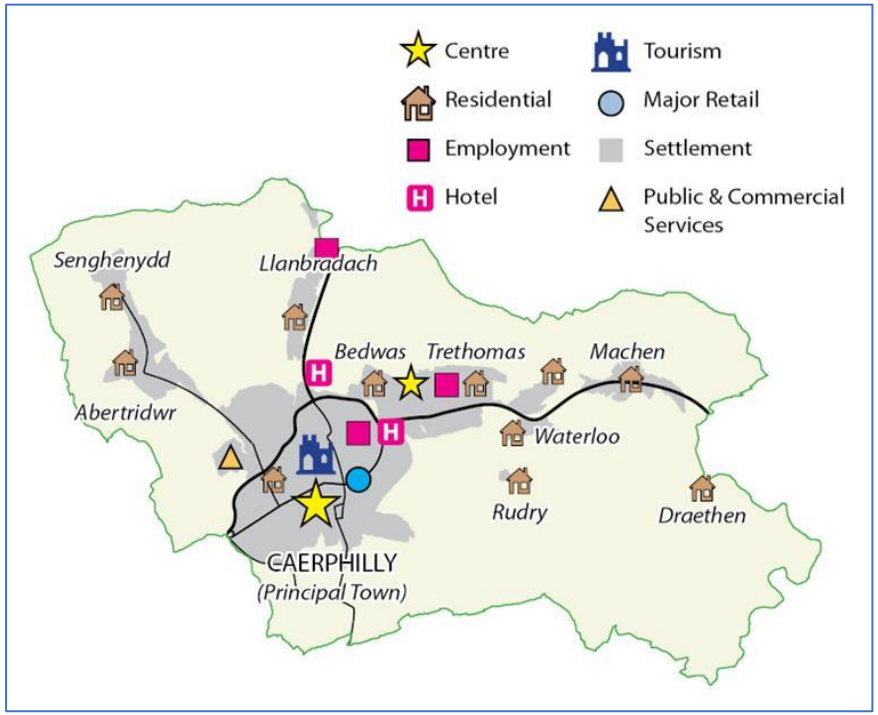

Roedd gan yr ardal hon gysylltiadau rheilffordd a ffyrdd da iawn i'r gogledd o'r fwrdeistref yn ogystal â'r brif rhydweli i lawr i'r M4 a Chaerdydd a Chasnewydd a gweddill Cymru. Er bod y rhan fwyaf o'r ardal yn elwa o ffyniant o'i agosrwydd at Gaerdydd a choridor yr M4, mae aneddiadau Cwm Aber yn Abertridwr a Senghennydd, er bod ganddynt eu canolfannau manwerthu eu hunain, yn arddangos nodweddion tebyg i'r ardaloedd mwy difreintiedig yng ngogledd y fwrdeistref sirol. Ystâd Parc Lansbury yng nghanol tref Caerffili yw 3ydd ardal fwyaf difreintiedig Cymru ym Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru Llywodraeth Cymru 2019. Mae gan yr ardal bocedi eraill o amddifadedd gyda 4 Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI) yn y 10% mwyaf difreintiedig. Fodd bynnag, mae Mynegai MALIC 2019 hefyd yn dosbarthu 9 o ACEHI'r ardal hon fel un sydd yn y 25% lleiaf difreintiedig.

Mae tref Caerffili hefyd yn chwarae rhan bwysig yn y cyd-destun strategol fel tref lloeren a byw i Gaerdydd. Heb os, mae Caerffili'n darparu tai ar gyfer y ganolfan gyflogaeth yng Nghaerdydd, a chollir lefel sylweddol o wariant manwerthu i'r brifddinas hefyd. O'r herwydd, mae'r boblogaeth yn gymysgedd o'r rhai sy'n gweithio'n lleol a'r rhai sy'n cymudo i'r de a'r dwyrain i'r dinasoedd a thu hwnt. Mae'r ardal hon o Gaerffili yn debygol o elwa o Fargen Ddinesig Datblygu Rhanbarthol Prifddinas Caerdydd dros y 15 mlynedd nesaf wrth iddi agor ei photensial.

Basn Caerffili sydd â'r boblogaeth fwyaf o'r ardaloedd clwstwr cymunedol ac mae'n brif ganolfan ar gyfer cyflogaeth, manwerthu a darparu gwasanaethau.

Mae canol tref Caerffili yn ganolfan bwysig ar gyfer cyflogaeth yn y fwrdeistref sirol, sy'n cynnwys canol y dref fywiog, nifer o safleoedd cyflogaeth eilaidd a Pharc Busnes. Mae hefyd yn darparu ar gyfer amrywiaeth o wasanaethau cyhoeddus a masnachol. I'r dwyrain o dref Caerffili mae Bedwas sy'n ganolfan gyflogaeth sylweddol, sy'n cynnwys canolfan fanwerthu fawr, a dau safle cyflogaeth mawr.

Mae rhai o gyflogwyr mwyaf y sir wedi'u lleoli yn y clwstwr hwn, gyda dau gyflogwr yn nodi cynnydd mawr yn y dyfodol agos. Ynghyd â'r datblygiadau parhaus fel rhan o'r Fargen Ddinesig, mae anghenion gofal plant yn yr ardal hon yn debygol o fod yn uchel, ond rhaid ystyried teuluoedd sy'n gweithio ar draws y ffiniau i Gaerdydd a Chasnewydd ac sy'n dymuno i'w gofal plant gael ei leoli yn agos at eu gweithle.

Mae'r CDLl mabwysiedig yn dyrannu tri safle cyflogaeth ym Masn Caerffili. Hyd yma, mae un o'r safleoedd hyn wedi'i adeiladu allan (Ystâd Ddiwydiannol y Gorllewin) ac mae safle arall (Parc Busnes Caerffili) wedi'i ddatblygu'n rhannol. Felly, prin iawn yw'r tir sydd ar gael ym Masn Caerffili. Er bod cyfleoedd i ailddatblygu ystadau diwydiannol presennol, mae diffyg unrhyw safleoedd arwyddocaol ar gyfer twf cyflogaeth yn bryder o safbwynt strategol. (Adolygiad CDLl Caerffili 2021)

Mae'r stoc dai yn yr ardal yn cynyddu'n gyson tua 95 o gartrefi teuluol newydd a adeiladwyd dros y 3 blynedd diwethaf. Yn ôl Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Datblygu Lleol Caerffili 2021, mae'r llwybr Tai yn dangos bod 730 o gartrefi teuluol i fod i gael eu hadeiladu dros y 5 mlynedd nesaf gyda 338 o anheddau teuluol ychwanegol yn cael eu cynnig i'w datblygu, heb ddyddiad wedi'i bennu ar gyfer ei gwblhau. Mae'r datblygiadau tai mwy yn wardiau Cwm Aber, Bedwas Trethomas a Machen, Morgan Jones a Phen-yr-heol.

O ran poblogaeth, nid yn unig y mae gan yr ardal hon y nifer uchaf o blant rhwng 0 a 15 oed (10,811) yn y fwrdeistref sirol, mae ganddi hefyd y gyfran uchaf o'i phoblogaeth yn y grŵp oedran hwn. Mae data o ddata Geni Byw Nomis yn dangos gostyngiad cyson mewn cyfraddau geni ers y ADGP diwethaf (2017) yn yr ardal hon. Dangosir niferoedd gwirioneddol a chanran y plant 1 – 15 oed yn Ffigur 38. Er bod ganddynt y nifer uchaf o blant ym mhob grŵp oedran ledled y fwrdeistref, mae gan Fasn Caerffili un o'r canrannau isaf o'i boblogaeth plant yn y grŵp 1 oed a 3 oed. Yn yr ardal, ward Pen-yr-heol sydd â'r nifer uchaf o blant o bob oed ac mae gan ward Bedwas Trethomas a Machen niferoedd uchel o blant 2 a 4 oed. Mae ward Llanbradach yn dangos y niferoedd isaf o bob oed.

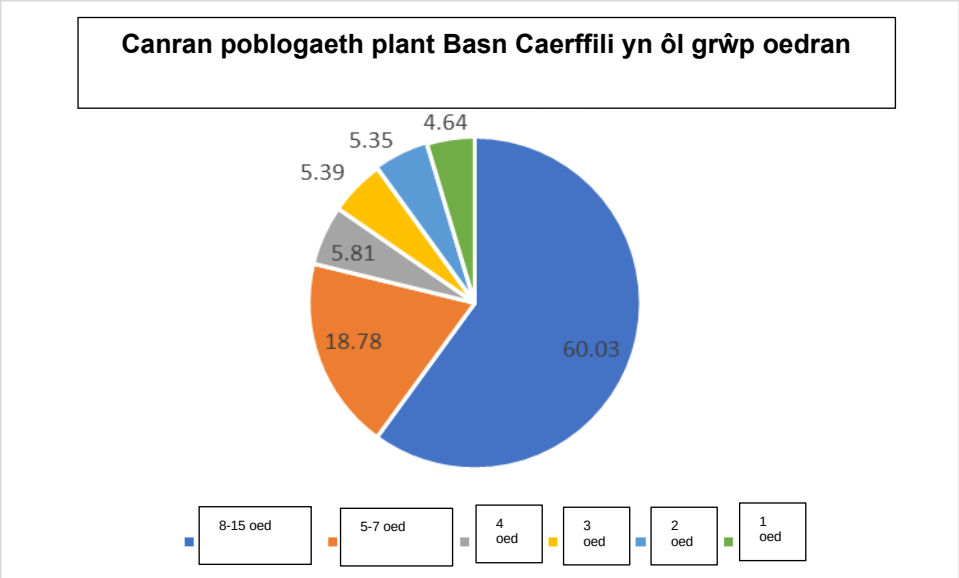

Ffigurau 38 a 38a - poblogaeth plant yn ôl grwpiau oedran

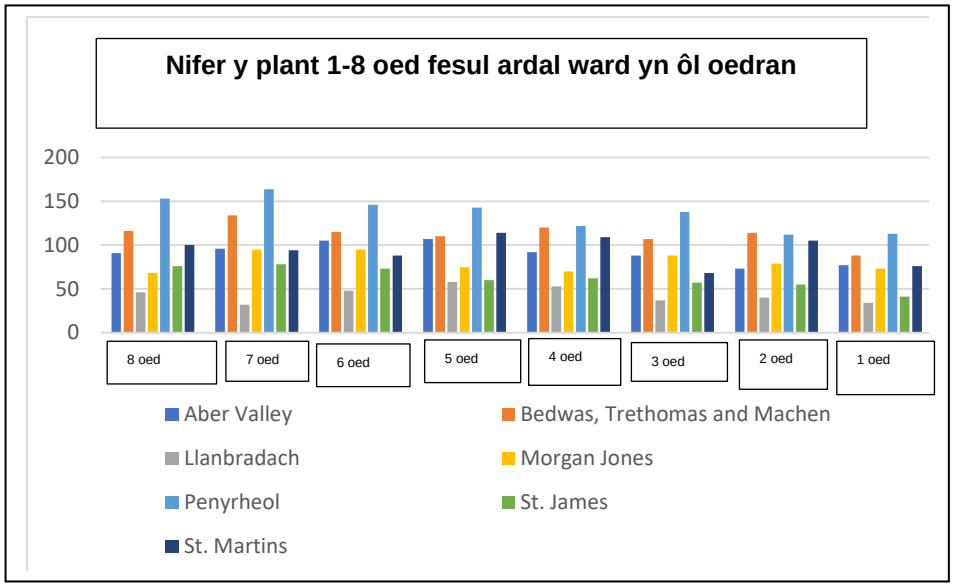

Ffigur 38a

Nifer y plant sy'n byw ym Masn Caerffili yn ôl grŵp oedran - Ffigurau o ddata genedigaethau byw 2020

1 oed	2 oed	3 oed	4 oed	5-7 oed	8-15 oed
502	578	583	628	2030	6490

Mae 8 ardal Dechrau'n Deg yn yr ardal cynllunio cymunedol hon, ond mae ardaloedd mwy cefnog hefyd gyda 9 ACEHI yn yr 20% uchaf ledled Cymru.

Nododd 78.4% o'r boblogaeth eu cenedligrwydd fel Cymreig yng Nghyfrifiad 2011 sydd ychydig yn is na'r cyfartaledd sirol, ond sy'n sylweddol uwch na'r cyfartaledd a roddir ledled Cymru gyfan. Mae cyfansoddiad ethnig yr ardal yn wyn yn bennaf, gyda dim ond 1.6% o'r preswylwyr o gefndir arall. Fodd bynnag, dyma'r ganran uchaf yn y sir.

Nid oes gan bron i chwarter yr holl breswylwyr (24.4%) fynediad i gar, ond fel y soniwyd uchod, mae cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus da yn yr ardal ac o'i hamgylch.

Mae'r gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o ddynion ychydig yn uwch na'r gyfradd sirol, sef 71.7%, gyda 47.4% yn gweithio'n llawn amser, 6% yn gweithio'n rhan-amser a 10% yn hunangyflogedig. Mae'r gyfradd ddiweithdra yn 6.4% sef cyfartaledd y sir ond yn gymharol uwch na'r gyfradd ar gyfer Cymru (5.5%). Mae'r ardal hon yn nodi'r gyfradd ddiweithdra isaf oherwydd salwch neu anabledd hirdymor, ond unwaith eto mae'n dal yn uwch na chyfartaledd Cymru. Mae 1.2% o ddynion yn dweud eu bod yn ddi-waith am eu bod yn gofalu am y cartref a/neu'r teulu. Nid oes gan 28.1% o drigolion unrhyw gymwysterau, sy'n well na'r rhai ar gyfer bwrdeistref sirol Caerffili yn gyffredinol. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Mae'r gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o fenywod unwaith eto yn uwch na chyfradd y sir gyda 30.2% yn gweithio'n llawn amser, 21.6% yn gweithio'n rhan-amser a 3.1% yn hunangyflogedig. Mae gan yr ardal hon gyfran gyfartalog o fenywod sy'n ddi-waith a chanran gymharol isel yn ddi-waith oherwydd salwch/anabledd hirdymor neu am eu bod yn gofalu am y cartref neu'r teulu.

O ran nifer y bobl sy'n hawlio Budd-daliadau, mae gan yr ardal hon gyfradd sy'n is na'r cyfartaledd sirol gyda ward St Martins (yn nhref Caerffili) yn dangos y gyfradd isaf o hawlwyr ar draws y fwrdeistref gyfan, sef 8.9%. O'i gymharu, dangosodd wardiau Cwm Aber a Sant Iago gyfraddau uchel o hawlwyr budd-daliadau ar 20.9% a 25% yn y drefn honno, y rhai a oedd yn hawlio Lwfans Ceisio

Gwaith (3.4% a 4.5% yn y drefn honno), ac roedd Lwfans Cymorth Cyflogaeth neu Fudd-dal Analluogrwydd hefyd yn uwch. Dangosodd ward Sant Iago y lefelau uchaf o rieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm ar 2.3%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Ym Masn Caerffili mae 12 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg, yn ogystal â 3 ysgol iau a 4 ysgol fabanod, 3 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg, 1 ysgol ffydd (cynradd) a 4 ysgol gyfun (un iaith Gymraeg) y mae gan bob un ohonynt chweched dosbarth.

Mae gan yr ardal hon hefyd un o'r lefelau uchaf o ddefnydd o'r Gymraeg yn y sir gyda 13.21% o'r holl bobl 3 oed a throsodd yn dweud eu bod yn defnyddio'r iaith. Mae'r nifer uchaf o achosion o'r Gymraeg yn y fwrdeistref sirol yn ardal Cwm Aber yn y clwstwr hwn. Mae 3 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon a 4 Cylch Meithrin gyda Chylch Meithrin ychwanegol yn mynd drwy gofrestru gydag AGC ar hyn o bryd (a fydd yn agor Pasg 2022). Yn ogystal, mae darpariaeth Dechrau'n Deg cyfrwng Cymraeg ac mae 3 chlwb cofleidiol, 3 chlwb ar ôl ysgol a 2 glwb gwyliau i gyd drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r ysgol cyfrwng Cymraeg 3 – 18 oed, campws 'chwaer' i Ysgol Gyfun Gymraeg Cwm Rhymni, hefyd wedi agor yn nhref Caerffili, ochr yn ochr â'r Ganolfan Blant Integredig cyfrwng Cymraeg newydd sy'n gweithredu yn nhref Caerffili sy'n cynnig Dechrau'n Deg, gofal Cofleidiol a darpariaeth ar ôl ysgol a gwyliau. Mae 2 grŵp Ti a Fi sy'n gwasanaethu ardal Basn Caerffili.

Mae cyfanswm o 65 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig ym Masn Caerffili yn ôl data AGC DHG 2020. Nid yw'r set ddata hon yn rhoi trosolwg cyflawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal hon gan ein bod yn ymwybodol o rai pobl nad ydynt wedi cwblhau’r ffurflen, felly wrth ddadansoddi'r data hwn yng nghyd-destun digonolrwydd gofal plant mewn ardal ddaearyddol, rhaid ystyried cywirdeb y set ddata. O'r 65 o ddarparwyr y manylir arnynt ar daenlen DHG gan AGC, mae 35 o Warchodwyr Plant cofrestredig. Mae'n werth nodi bod 1 gwarchodwr plant yn cynnig gwasanaeth dwyieithog, ond nid oes unrhyw Warchodwyr Plant cyfrwng Cymraeg yn gweithredu ym Mwrdeistref Sirol. Mae 30 o leoliadau gofal dydd plant cofrestredig eraill sy'n darparu gwahanol fathau o wasanaethau megis Gofal y Tu Allan i'r Ysgol, Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol ym Maes Iechyd Prifysgol Cymru. O'r darparwyr hynny, mae 4 yn cynnig gwasanaeth cyfrwng Cymraeg; yn arbennig mae'r pedwar wedi'u lleoli yn agos at ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg. Mae 4 darpariaeth gofal plant ddwyieithog ym Mwrdeistref Sirol a 22 arall wedi'u lleoli ledled CB sy'n cynnig gofal plant drwy gyfrwng y Saesneg.

Mae 21.2% o'r boblogaeth naill ai'n briod neu'n cyd-fyw â phlant dibynnol. O'r 12, mae gan 489 o rieni â phlant dibynnol, ychydig dros 75% (9,546) un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth (cyfartaledd ar gyfer y fwrdeistref gyfan) ac ychydig yn is na chyfartaledd y fwrdeistref (3.7% o gymharu â 3.85%) yn ddi-waith. Mae 9.1% o aelwydydd yn deuluoedd un rhiant, un o'r cyfraddau uchaf yn y

fwrdeistref, ac mae ganddi gyfradd is na chyfartaledd sirol rhieni unigol naill ai mewn cyflogaeth Amser Llawn neu Ran-amser, gyda 46.2% heb fod mewn cyflogaeth, yr ail gyfradd uchaf yn y fwrdeistref. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Plant sydd ag Anableddau

fel y'i diffinnir ar Gronfa Ddata CYBLD.

Mae gwybodaeth o gronfa ddata CYBLD Ysgolion (dyddiad y cyfrifiad Ionawr 2022) yn dangos bod 990 o blant o oedran ysgol gynradd ym Masn Caerffili ag angen ychwanegol penodol yn mynychu ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r tabl i'r dde yn dangos nifer y plant yn ôl Math o Angen Sylfaenol ac mae Ffigur 39 yn dangos nifer y plant yn ôl oedran sydd ag anghenion ychwanegol a nodwyd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd.

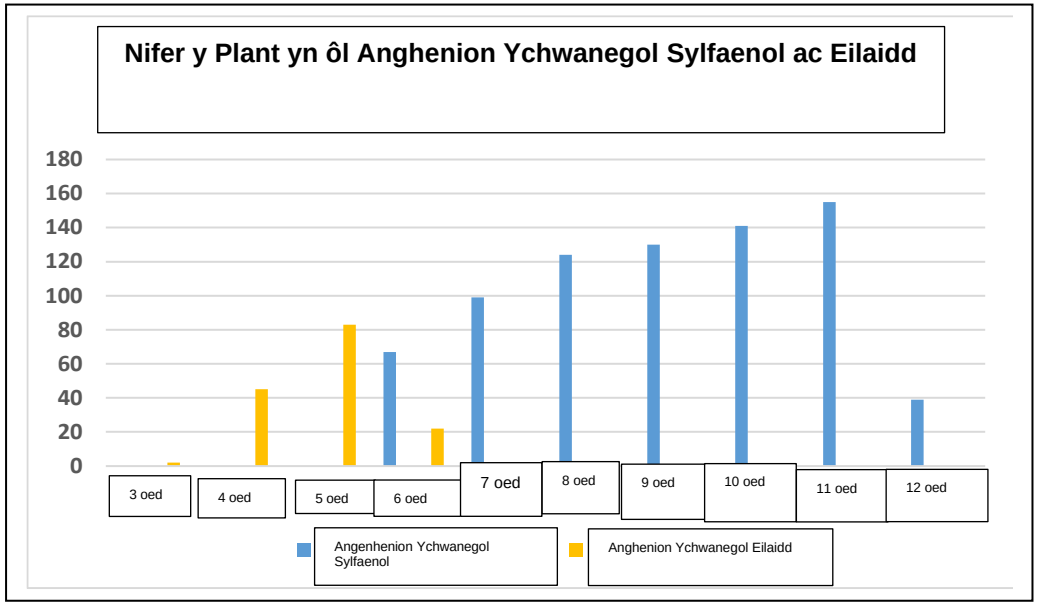

Ffigur 39 – nifer y plant sydd ag Anghenion Ychwanegol – Basn Caerffili

Angen Ychwanegol a Nodwyd		Rhif
Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd		14
Anhwylderau Sbectrwm Awtistig		88
Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol		167
Dyscalcwlia		0
Dyslecsia		19
Dyspracsia		2
Anawsterau Dysgu Cyffredinol		282
Nam ar y Clyw		42
Anawsterau Dysgu Cymedrol		58
Nam ar y Synhwyrau		0
Anawsterau Corfforol a Meddygol		73
Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog		5
Iaith, Lleferydd a Chyfathrebu		221
Anawsterau Dysgu Difrifol		11
Nam ar y Golwg		8
	Cyfanswm	**990**

4.3 Proffil Cwm Sirhywi Isaf

Yn cynnwys wardiau: Abercarn, Ynysddu, Crosskeys, Dwyrain Rhisga a Gorllewin Rhisga

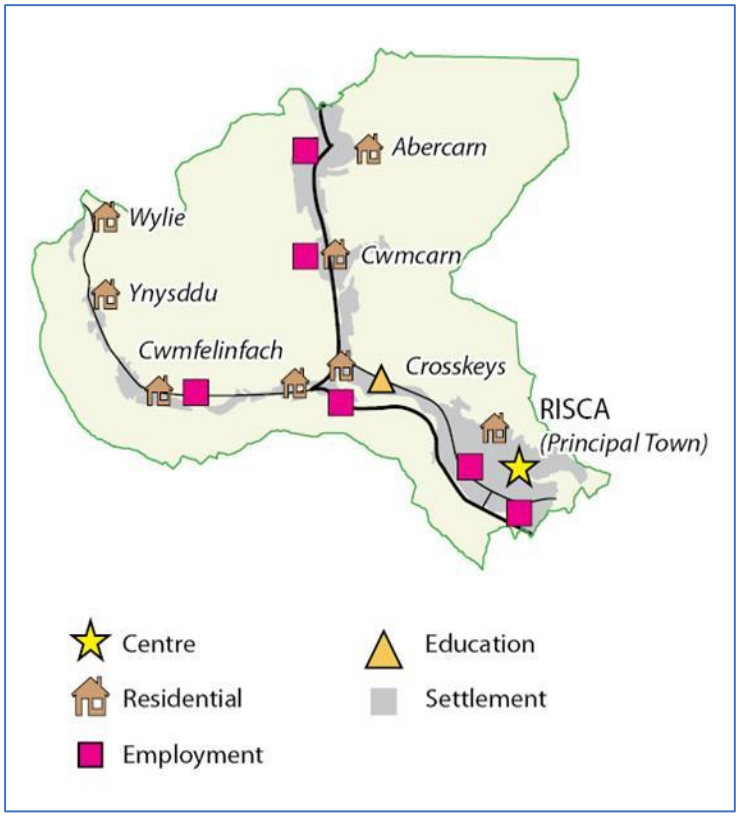

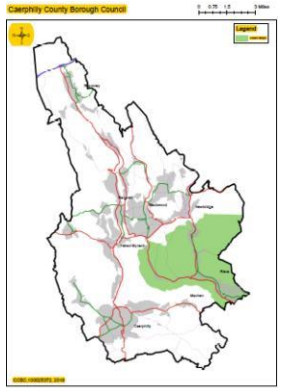

Lleolir ardal Cwm Sirhywi Isaf y sir yn rhan dwyrain isaf y fwrdeistref sirol ac mae ganddi ei phrif gysylltiadau i'r De-ddwyrain tuag at Ddinas Casnewydd. Mae ganddi dau gwm serth a chul, wedi'u creu gan Afon Ebwy a'i hisafon, sef Afon Sirhywi, sydd wedi'u hamgylchynu gan lwyfandiroedd mynydd. Gallai rhannau sylweddol o lawr y dyffryn fod mewn perygl o lifogydd. Fodd bynnag, bydd gweithredu Cynllun Lliniaru Llifogydd yn helpu i ddatgloi safleoedd datblygu ledled y dref ac yn annog buddsoddiad gan y sector preifat i fod yn brif sbardun adfywio ar gyfer Rhisga, a fydd, os caiff ei ffocysu'n gywir, yn caniatáu i Rhisga ffynnu. Mae'r perygl o lifogydd, yn y gorffennol, wedi llesteirio datblygiad cyfleusterau gofal plant newydd, ond ym mis Medi 2020 cofrestrwyd darpariaeth newydd ar gyfer meithrinfeydd dydd ac ar ôl ysgol ac mae'n darparu darpariaeth gofal plant y mae mawr ei hangen ar gyfer yr ardal.

Yr ardal hon sydd â'r boblogaeth leiaf o bum ardal cynllunio Cymunedol y sir, gyda chyfrif o 24,258 yn y Cyfrifiad diwethaf (2011). Rhisga yw'r prif ganolfan drefol. Mae Rhisga wedi elwa o fuddsoddiad cyhoeddus a phreifat sylweddol wrth drosi Sinema'r Palas yn ganolfan adnoddau llyfrgell/dysgu. Mae swyddogaeth fasnachol yr ardal yn cael ei chysgodi i raddau helaeth gan ei agosrwydd at Gasnewydd ac i ryw raddau Coed Duon.

Mae wyth canolfan gyflogaeth gyda chymysgedd o ystadau diwydiannol a pharciau busnes. Lleolir ystâd ddiwydiannol fawr yn Abercarn, tra bod rhai llai wedi'u lleoli yn Crosskeys, Cwmcarn, Cwmfelin-fach, a Wattsville, gan roi rôl gyflogaeth i'r aneddiadau hyn

hefyd. Yn ogystal, mae gan Rhisga-Pontymister nifer o safleoedd diwydiannol mawr a bach, rhai â meddianwyr sengl ac eraill sydd â nifer o ddefnyddwyr.

Dim ond un ardal Dechrau'n Deg sydd yn yr ardal cynllunio cymunedol hon. Darperir gofal plant Dechrau'n Deg drwy 2 ddarparwr nas cynhelir. Nododd 78.3% o'r boblogaeth eu bod yn Gymry o gymharu ag ychydig dros 65% ledled Cymru gyfan ac mae 1.5% o drigolion yn dod o ethnigrwydd nad yw'n wyn.

Yn ôl Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Datblygu Lleol Caerffili 2021, llwybr tai, ychydig iawn o ddatblygiadau tai sydd ar y gweill yn yr ardal hon dros y 5 mlynedd nesaf.

Nid yn unig y mae'r ardal hon â'r niferoedd isaf o blant ar draws y fwrdeistref, ond mae ganddi hefyd ganran isaf y sir o'i phoblogaeth rhwng 0 a 15 oed a'r ganran isaf o blant 2 oed a phobl ifanc 8 – 15 oed o'i phoblogaeth plant. Fodd bynnag, o fewn ei phoblogaeth o blant, mae ganddo un o'r cyfrannau uchaf o blant 3 oed yn y fwrdeistref o'i gymharu â grwpiau oedran eraill. Ers y ADGP diwethaf (2017) mae nifer y bobl ifanc 1, 2 a 4 oed wedi gostwng, mae nifer y plant 3 oed wedi codi ychydig, mae grwpiau oedran eraill yn parhau'n sefydlog. Ardaloedd Abercarn a Dwyrain Rhisga sydd â'r niferoedd uchaf o blant ym mhob grŵp oedran, ac ardal Crosskeys sydd â'r lleiaf.

Nifer y plant fesul categori oedran ar gyfer Cwm Sirhywi Isaf - Ffigurau o ddata genedigaethau byw

1 oed	2 oed	3 oed	4 oed	5-7 oed	8-15 oed
234	290	275	275	858	2479

Mae'r Siartiau isod yn dangos cyfran y plant yn y gwahanol gategorïau oedran fel sy'n ofynnol ar gyfer y dadansoddiad ADGP. Daw'r data o ddata Geni Byw Nomis fesul Ward 2020.

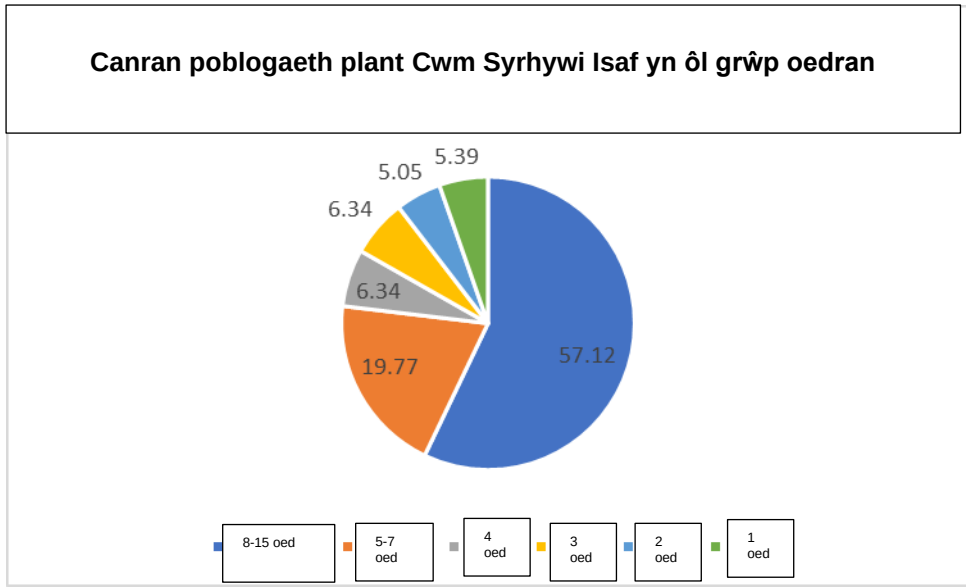

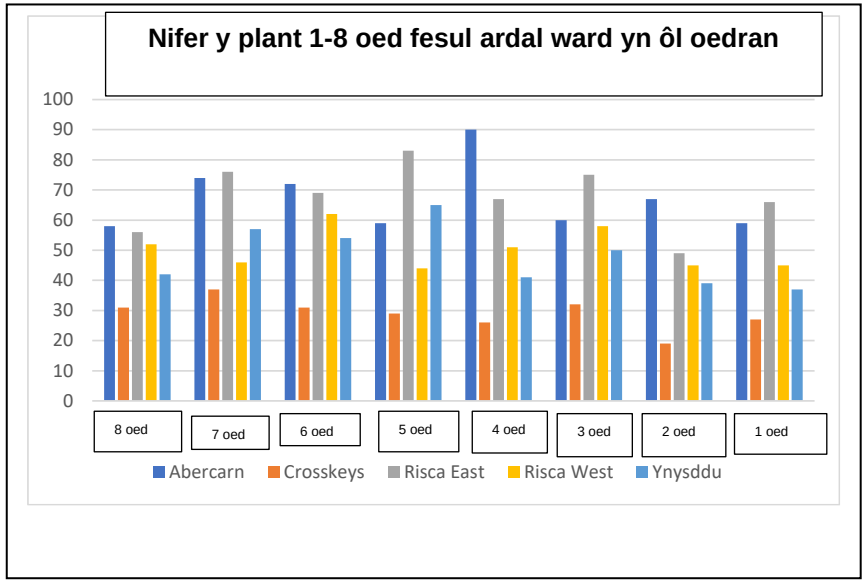

Ffigurau 40 a 41 – Plant yn ôl grŵp oed Cwm Sirhywi Isaf

Ffigur 41

Mae'r gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o ddynion yn uwch na'r cyfartaledd sirol, sef 71.9% gyda 50% yn gweithio'n llawn amser, 5.6% yn gweithio'n rhan-amser ac 8.3% yn hunangyflogedig. Mae'r gyfradd diweithdra ymhlith dynion yn 6.5%, ond eto'n uwch na chyfartaledd Cymru o 5.5%. Mae gan yr ardal hon y gyfradd isaf yn y sir ar gyfer dynion sy'n ddi-waith am eu bod yn gofalu am y cartref neu'r teulu a'r gyfradd isaf yn ddi-waith oherwydd salwch neu anabledd hirdymor, er bod hyn yn dal i fod yn ffigur uwch na chyfartaledd Cymru.

Y gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o fenywod yw'r uchaf yn y fwrdeistref sirol gyda 63.2% o fenywod yn gyflogedig, ac mae 32.6% ohonynt yn gweithio'n llawn amser, (yr uchaf yn y fwrdeistref), 21.3% yn gweithio'n rhan-amser a 3% yn hunangyflogedig. I'r gwrthwyneb, yr ardal hon sydd â'r ganran isaf o'i phoblogaeth o fenywod sy'n ddi-waith a'r ganran isaf sy'n ddi-waith oherwydd salwch neu anabledd hirdymor, neu am eu bod yn gofalu am y cartref neu'r teulu. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Dangosodd yr ardal hon y lefelau isaf o gyfanswm y bobl a oedd yn hawlio budd-daliadau yn gyffredinol, gyda phob ward yn meddu ar lefelau'r rhai sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith, Lwfans Cymorth Cyflogaeth, a Budd-dal Analluogrwydd islaw'r cyfartaledd ar gyfer

y fwrdeistref sirol. Mae llawer o deuluoedd yn cael eu symud i Gredyd Cynhwysol os bydd eu hamgylchiadau'n newid, sy'n cynnwys nifer o fudd-daliadau mewn un cyfrifiad a thaliad. Mae cynllun i symud pob teulu i Gredyd Cynhwysol erbyn 2024 a fydd yn galluogi dealltwriaeth fwy cynhwysfawr o ddata tlodi nad yw'n bosibl ar hyn o bryd gan fod rhai budd-daliadau'n parhau i fod yn guddiedig o setiau data a ddefnyddir, fel lwfans tai.

Mae 7 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg ac 1 ysgol fabanod cyfrwng Saesneg yn yr ardal ac 1 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg. Mae 1 ysgol gyfun cyfrwng Saesneg ac 1 coleg addysg bellach mawr yn Crosskeys. Fel rhan o gynllun datblygu'r 21ain ganrif, mae ysgol cyfrwng Cymraeg 3 – 18 newydd yn cael ei datblygu yn yr ardal yn ystod y 5 mlynedd nesaf a fydd hefyd yn gartref i gyfleuster gofal plant estynedig newydd.

Mae cyfanswm o 16 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig o fewn CSI yn ôl data AGC DHG 2020. Nid yw'r set ddata hon yn rhoi trosolwg cyflawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal hon gan ein bod yn ymwybodol o rai pobl nad ydynt yn gyflawnwyr, felly wrth ddadansoddi'r data hwn yng nghyd-destun digonolrwydd gofal plant mewn ardal ddaearyddol, rhaid ystyried cywirdeb y set ddata. O'r 16 darparwr y manylir arnynt ar daenlen DHG gan AGC, mae 12 darpariaeth cyfrwng Saesneg, 3 Cymraeg, ac mae 1 lleoliad ychwanegol wedi'i gofrestru fel darparwr dwyieithog. Manylir ar 7 Gwarchodwr Plant cofrestredig o fewn CSI, a 9gwasanaeth Gofal Dydd Plant cofrestredig arall sy'n darparu amrywiaeth o wasanaethau megis Gofal Dydd Sesiynol, Gofal Dydd Llawn a Gofal y Tu Allan i'r Ysgol. Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn Abercarn, ond nid oes darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg gofrestredig bellach yn unol â'r set ddata hon o fewn CSI, felly efallai y bydd angen ystyried darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg ychwanegol er mwyn bodloni'r galw parhaus am ddarpariaeth addysg Gymraeg yn ardaloedd Dwyrain Rhisga/Gorllewin Rhisga/Crosskeys.

Mae pobl dros 3 oed sy'n defnyddio'r Gymraeg yn un o'r isaf yn y fwrdeistref sirol, sef 10.08% o'r boblogaeth (o'i gymharu â 19% ledled Cymru gyfan). (ffynhonnell - cyfrifiad 2011). Mae un ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn y clwstwr tuag at ei phen gogledd-orllewinol, un Cylch Meithrin, un lleoliad dwyieithog ac un darpariaeth cofleidiol cyfrwng Cymraeg ac un ddarpariaeth ar ôl ysgol. Cwblhawyd ymgynghoriad statudol yn ddiweddar i ddatblygu ysgol 3-11 cyfrwng Cymraeg newydd ym mhen dwyreiniol yr ardal i wasanaethu ardal Sirhywi Isaf. Mae yna hefyd grŵp Ti a Fi sy'n gwasanaethu'r ardal hon. Bydd datblygu'r ysgol newydd ar gyfer Ysgol Gynradd Cwm Gwyddon yn galluogi ysgol Gynradd estynedig gyda charfan mynediad 2 ddosbarth, yn ogystal ag ehangu'r ddarpariaeth gofal plant i ddyblu maint y presennol. Fodd bynnag, er y bydd yr ysgol yn cael ei hadeiladu i ddyblu'r capasiti, bydd yr ysgol bresennol yn cael ei symud, a bydd lleoedd yn cael eu tyfu yn unol â'r galw gan rieni am y ddarpariaeth er mwyn caniatáu i

unrhyw effaith drosiannol gael ei rheoli mewn ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg lleol. Erbyn cwblhau'r gwaith adeiladu yn 2024, bwriedir datblygu ein darpariaeth trochi iaith Gymraeg er mwyn galluogi dysgwyr i bontio os yw rhieni'n dymuno symud o ddarpariaeth cyfrwng Saesneg i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Yn y dyfodol efallai y bydd angen datblygu darpariaeth ysgolion uwchradd ychwanegol ar y safle yng nghynigion Band C, ond ni fydd y niferoedd yn her tan tua 2029 yn ôl y ffigurau cynllunio carfan ysgolion diweddaraf.

Mae canran gymharol isel o aelwydydd â rhieni priod neu rieni sy'n cyd-fyw â phlant dibynnol (19.1% o gymharu ag 20.6 yn y fwrdeistref sirol). Fodd bynnag, o'r 5,058 o rieni â phlant dibynnol, mae gan 78.94% un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth, sef yr uchaf yn y sir, ac mae ganddynt y ganran isaf o deuluoedd (2.98%) gyda'r ddau (neu un mewn teuluoedd unig riant), yn ddi-waith. Yn yr ardal hon hefyd y mae'r ganran isaf o deuluoedd unig riant gyda phlant dibynnol, sef 7.5% o'i theuluoedd, ac unwaith eto o'r rhieni unigol hyn mae un o'r cyfrannau uchaf ar draws y fwrdeistref sirol o'r rhai sy'n cael eu cyflogi'n llawn amser ac yn rhan amser. Yr ardal hon sydd â'r cyfrannau isaf o rieni unigol sy'n ddi-waith, sef 38% o gymharu â chyfartaledd o 46.2% ar draws y fwrdeistref sirol. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Plant sydd ag Anableddau

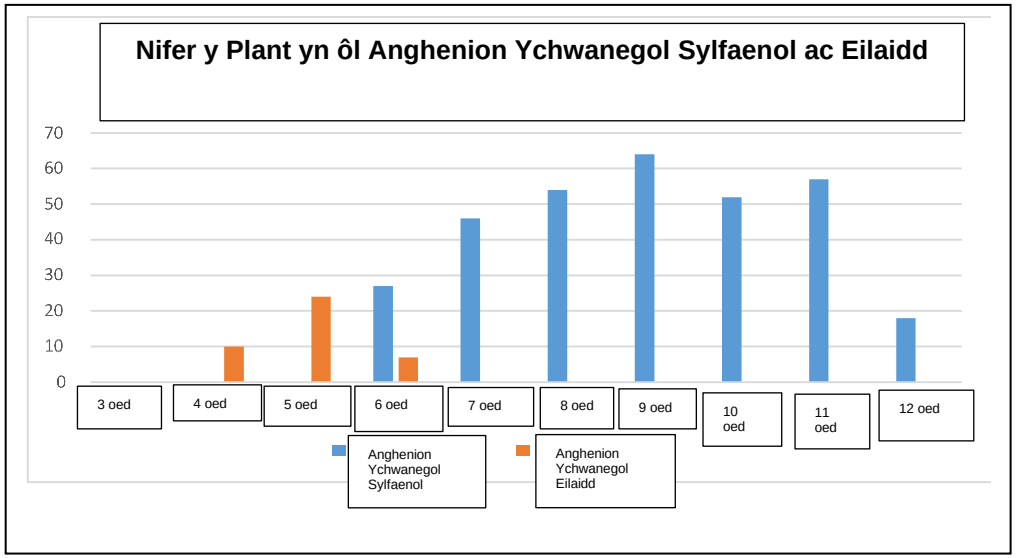

Ffigur 42 – Nifer y plant yn ôl yr angen ychwanegol a nodwyd - Cwm Sirhywi Isaf

Angen Ychwanegol a Nodwyd	**Rhif**
Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd	8
Anhwylderau Sbectrwm Awtistig	29
Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol	88
Dyscalcwlia	1
Dyslecsia	6
Dyspracsia	1
Anawsterau Dysgu Cyffredinol	128
Nam ar y Clyw	17
Anawsterau Dysgu Cymedrol	10
Nam ar y Synhwyrau	0
Anawsterau Corfforol a Meddygol	20
Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog	1
Iaith, Lleferydd a Chyfathrebu	105
Anawsterau Dysgu Difrifol	1
Nam ar y Golwg	2
Cyfanswm	**417**

Mae gwybodaeth o gronfa ddata CYBLD Ysgolion (dyddiad y cyfrifiad Ionawr 2022) yn dangos bod 417 o blant o oedran ysgol gynradd yn Nghwm Sirhywi Isaf sydd ag angen ychwanegol penodol yn mynychu ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r tabl i'r dde yn dangos nifer y plant yn ôl Math o Angen Sylfaenol ac mae Ffigur 42 yn dangos nifer y plant yn ôl oedran sydd ag anghenion ychwanegol a nodwyd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd. fel y'i diffinnir ar Gronfa Ddata CYBLD.

4.4 Proffil Dwyrain Canol y Cymoedd

Yn cynnwys wardiau: Argoed, Coed Duon, Pengam, Penmaen, Cefn Fforest, Pontllan-fraith, Crymlyn a Threcelyn

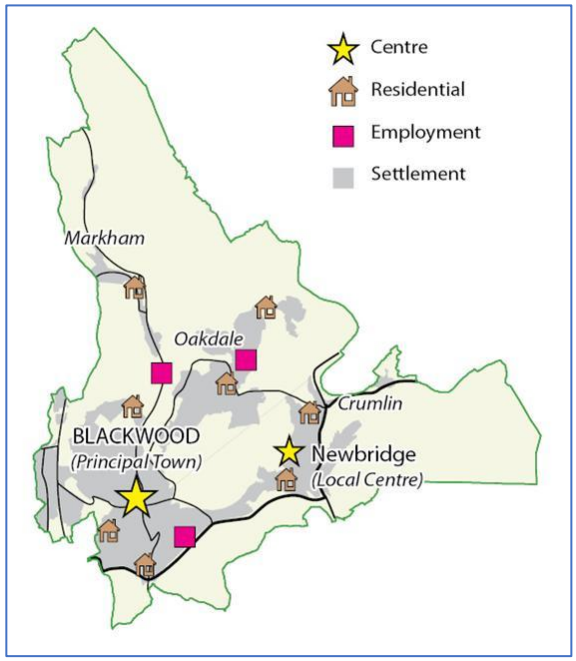

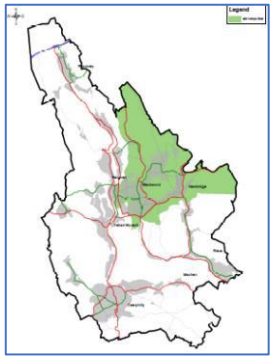

Lleolir ardal Dwyrain Canol y Cymoedd i ganol y fwrdeistref Sirol ac fe'i nodweddir gan bentrefi gwledig bach i'r gogledd ac ardaloedd preswyl mwy i'r de. Y prif ganolfannau trefol yw Coed Duon (gyda chanol tref ffyniannus) a Threcelyn. Nid yw dros 70% o'r ardal wedi'i datblygu ac fe'i defnyddir yn bennaf ar gyfer amaethyddiaeth a choedwigaeth. Mae'r gweithgareddau hyn wedi creu tirwedd unigryw ac amgylchedd deniadol. Mae cynlluniau adfer tir olynol wedi gwella'r ardal ymhellach. Nodweddir yr ardal gan bentrefi gwledig bach i'r gogledd ac ardaloedd preswyl mwy i'r de.

Mae'r ardal yn elwa o gysylltiadau ffordd cryf tua'r de sy'n cysylltu'r ardal â threfi Abercarn, Rhisga a Chasnewydd drwy'r A467. Mae cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus yr ardal wedi'u gwella'n sylweddol yn ddiweddar wrth agor Rheilffordd Glyn-ebwy sy'n darparu cyswllt uniongyrchol â Chaerdydd, a chwblhau cynllun Parcio a Theithio Trecelyn.

Coed Duon yw'r brif dref yn Nwyrain Canol y Cymoedd a dyma'r ail fwyaf ym Mwrdeistref Sirol Caerffili yn ei chyfanrwydd. Mae'r dref yn gweithredu fel canolfan is-ranbarthol, sy'n cynnwys tua 200 o unedau manwerthu, ynghyd ag amrywiaeth o gyfleusterau hamdden a chymunedol sy'n gwasanaethu dalgylch eang (gan gynnwys Argoed, Cefn-Fforest, Penmaen, Pengam, a Phontllan-fraith). Mae'r Stryd Fawr yn gymharol fywiog ac mae'n ganolbwynt manwerthu a gwasanaethau yng nghoridor canol y cymoedd.

Yng Nghyfrifiad diwethaf 2011, y boblogaeth ar gyfer yr ardal glwstwr hon oedd 45,266, gan ei gwneud yn ail glwstwr poblogaeth mwyaf yn y fwrdeistref gyda chynnydd o tua 3,000 yn y boblogaeth ers y Cyfrifiad yn 2001.

Mae 8 ardal Dechrau'n Deg yn yr ardal glwstwr hon, ac eto mae 6 ardal (ACEHI) hefyd sydd ymhlith yr 20% uchaf yn fwy cefnog yn ôl MALIC 2019.

Mae 9 prif faes cyflogaeth o ran parciau busnes ac Ystadau Diwydiannol ynghyd â'r canolfannau manwerthu yn nhref Coed Duon a'r cyffiniau. Parc Busnes Oakdale ynghyd ag Ystâd Ddiwydiannol Pen-y-fan. Mae cwblhau cynllun rhwydwaith priffyrdd strategol newydd eisoes wedi bod yn allweddol i ddatblygu Parc Busnes Oakdale ac mae ganddo'r potensial i hwyluso cynlluniau newydd at ddefnydd busnes.

Rhoddodd 81.1% o drigolion eu hunaniaeth genedlaethol fel Cymreig, yn uwch na chyfartaledd y sir ac yn llawer uwch na chyfartaledd Cymru o 65%. Mae 1.2% o'r trigolion o gefndir ethnig nad yw'n wyn.

Yn ôl y llwybr Tai yn Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Datblygu Lleol Caerffili 2021, mae cynnydd mawr yn nifer y cartrefi teuluol sy'n cael eu datblygu dros y 5 mlynedd nesaf, gyda thua 650 o anheddau newydd i fod i gael eu hadeiladu erbyn 2026. Mae'r prif gynlluniau tai wedi'u lleoli yn wardiau Coed Duon, Pontllan-fraith, Pengam ac Oakdale.

Yn yr ardal hon y mae'r ail boblogaeth fwyaf o blant rhwng 0 a 15 oed ac mae ganddi'r ail nifer fwyaf o blant sy'n debyg i'r fwrdeistref sirol yn ei chyfanrwydd. Ar draws y fwrdeistref, yr ardal hon sydd â'r gyfran uchaf o blant 2 oed ymhlith ei phoblogaeth o blant, y gyfran isaf o blant 5 i 7 oed a chyfrannau cymharol isel o blant 1 a 4 oed. Mae nifer y bobl ifanc 1,2,3 a 4 oed wedi gostwng ers y ADGP ddiwethaf (2017), ond mae plant 5 i 7 oed yn parhau'n sefydlog. Ward Pengam sydd â'r nifer isaf o blant 8 a 5 oed; Ward Argoed sydd â'r nifer isaf o blant o bob oed ac eithrio plant 1 oed a phlant 7 oed; Cefn Fforest sydd â'r nifer isaf o blant 1 oed a phlant 7 oed a wardiau Coed Duon a Phontllan-fraith sydd â'r nifer uchaf o blant o bob oed ac eithrio Trecelyn lle mae'r nifer uchaf o blant 8 oed.

Mae'r Siart (Ffigur 43) yn dangos cyfran y plant yn y gwahanol gategorïau oedran fel sy'n ofynnol ar gyfer y dadansoddiad ADGP.

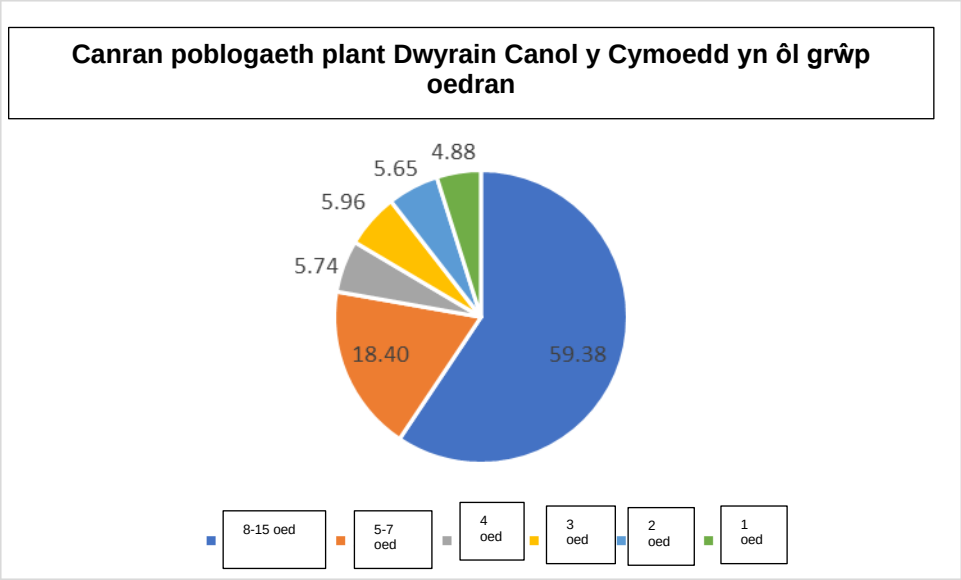

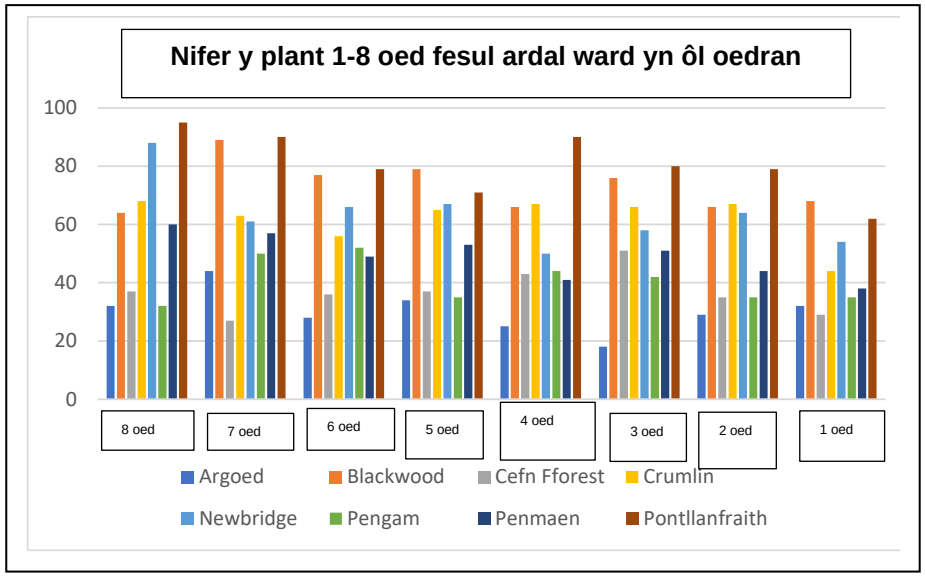

Ffigurau 43 a 43a – Nifer y plant fesul categori oedran – Dwyrain Canol y Cymoedd

Ffigur 43a

Daw'r data o ddata Geni Byw Nomis fesul Ward 2020. Mae'r tabl isod yn dangos nifer y plant yn ôl grwpiau oedran.

Nifer y plant – Dwyrain Canol y Cymoedd - Ffigurau o ddata genedigaethau byw 2020

1 oed	2 oed	3 oed	4 oed	5-7 oed	8-15 oed
362	419	442	426	1365	4406

Mae'r gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o ddynion 70.3% yn debyg i gyfradd gyfartalog Caerffili, gyda 48.1% yn gweithio'n llawn amser, 5.35 yn gweithio'n rhan-amser a 9.1% yn hunangyflogedig. Mae gan yr ardal hon un o'r cyfraddau isaf o ddiweithdra

ymhlith dynion yn y fwrdeistref, sef 5.9%, er bod hyn yn dal yn uwch na chyfartaledd Cymru gyfan o 5.5%. Maent ar gyfartaledd ym mwrdeistref y rhai sy'n ddi-waith am eu bod yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir neu'n gofalu am gartref neu deulu. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Y gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o fenywod yw 59.8%, unwaith eto'n debyg i'r cyfartaledd ar gyfer y fwrdeistref, gyda 29.9% yn gweithio'n llawn amser, 21% yn gweithio'n rhan-amser a 2.8 yn hunangyflogedig. Mae'r gyfradd ddi-waith ar gyfer menywod yr ardal hon yn is na'r cyfartaledd sirol, sef 3.4%, ac mae canran gymaradwy i gyfartaledd sirol menywod sy'n ddi-waith oherwydd salwch neu anabledd hirdymor neu am eu bod yn gofalu am y cartref neu'r teulu. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Dangosodd yr ardal hon gyfraddau tebyg o'r rhai a oedd yn hawlio budd-daliadau i'r cyfartaledd sirol. Fodd bynnag, mae ystod eang o gyfraddau gyda rhai wardiau Coed Duon (12.8%) a Phenmaen (12.4%) yn dangos cyfraddau isel iawn o hawlwyr budd-daliadau a wardiau eraill, Pengam (23.3%), Cefn Fforest (22.5%) ac Argoed (22.1%) yn dangos cyfraddau llawer uwch. Yn yr un modd, mae'r rhai sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith yn y wardiau hyn yn cyfateb yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer y fwrdeistref sirol. Mae wardiau Penmaen a Choed Duon yn dangos rhai o'r cyfraddau isaf ar gyfer Rhieni Unigol sy'n hawlio cymhorthdal incwm ledled Caerffili. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Mae 16 o ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg yn yr ardal hon, 1 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg a 4 ysgol Gyfun (un cyfrwng Cymraeg). Mae'r Uned Cyfeirio Disgyblion hefyd wedi'i lleoli yn yr ardal sy'n derbyn plant rhwng 5 ac 16 oed.

Dim ond 10.36% o drigolion 3 oed a throsodd sydd ag un neu fwy o sgiliau yn y Gymraeg (deall, siarad, darllen neu ysgrifennu), o'i gymharu â chyfartaledd y Sir o 11.2% a 19% yng Nghymru. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011). Mae 2 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon, a dyma hefyd leoliad un o ganolfannau'r Ysgol Gyfun Cyfrwng Cymraeg.

Mae cyfanswm o 51 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig o fewn DCC yn ôl data AGC DHG 2020. Nid yw'r set ddata hon yn rhoi trosolwg cyflawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal hon gan ein bod yn ymwybodol o rai pobl nad ydynt yn gyflawnwyr, felly wrth ddadansoddi'r data hwn yng nghyd-destun digonolrwydd gofal plant mewn ardal ddaearyddol, rhaid ystyried cywirdeb y set ddata. O'r 51 o ddarparwyr y manylir arnynt ar daenlen DHG gan AGC, mae 29 o warchodwyr plant cofrestredig yn yr ardal, a 22 o wasanaethau Gofal Dydd Plant cofrestredig eraill sy'n darparu amrywiaeth o wasanaethau megis Gofal Dydd Sesiynol, Gofal Dydd Llawn a Gofal y Tu Allan i'r Ysgol. O'r lleoliadau hynny, mae 4 gwasanaeth Gofal Dydd i Blant yn cynnig gofal plant drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae yna 1 gwasanaeth sy'n cynnig Gofal Dydd i Blant yn ddwyieithog ac mae 17 o ddarparwyr Gofal Dydd Plant

cofrestredig eraill yn darparu drwy gyfrwng y Saesneg. Mae digon o wasanaethau gofal plant a darparwyr yn darparu ar draws DCC ond dim ond darpariaeth cyfrwng Cymraeg sy'n cael ei chynnig ym Mhontllan-fraith, Penmaen, Coed Duon a Phengam yn ôl set ddata DHG.

Mae statws priodasol yr ardal hon yn debyg i'r cyfartaledd sirol o 21.3% o aelwydydd sydd naill ai'n briod neu'n cyd-fyw â phlant dibynnol. O'r 10,035 o deuluoedd, mae gan 76.33% un neu'r ddau riant mewn cyflogaeth ac mae 3.79% (sy'n debyg i'r cyfartaledd sirol) yn ddi-waith. Mae rhieni unigol yn cyfrif am 8.5% o deuluoedd â 27.5% mewn cyflogaeth amser llawn, 32.3% mewn cyflogaeth ran-amser a 40.2% nad ydynt mewn cyflogaeth, sef y gyfradd uchaf ar draws y sir. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Plant ag Anableddau

Mae gwybodaeth o gronfa ddata CYBLD Ysgolion (dyddiad y cyfrifiad Ionawr 2022) yn dangos bod 825 o blant o oedran ysgol gynradd yn Nwyrain Canol y Cymoedd ag angen ychwanegol penodol yn mynychu ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r tabl i'r dde yn dangos nifer y plant yn ôl Math o Angen Sylfaenol ac mae Ffigur 44

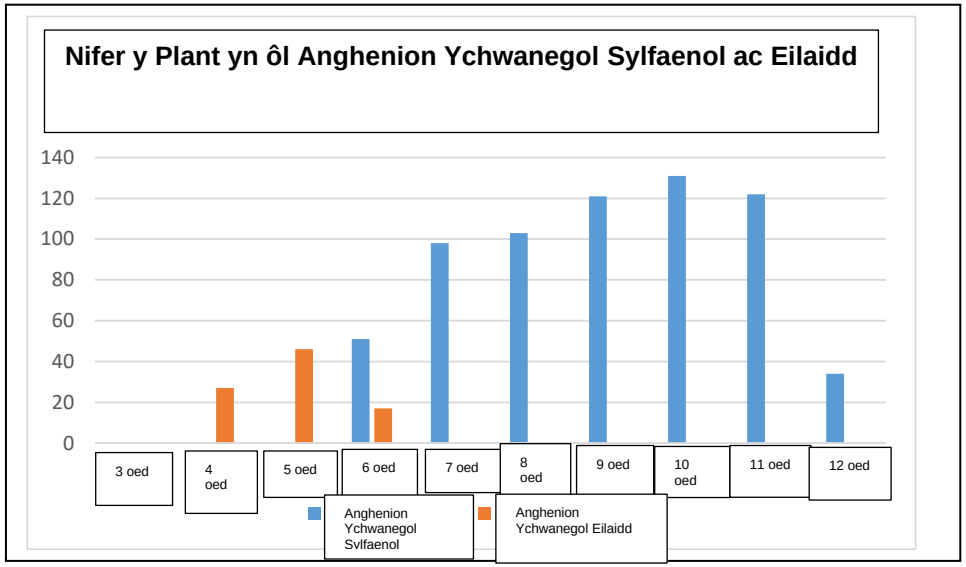

Angen Ychwanegol a Nodwyd	Rhif
Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd	2
Anhwylderau Sbectrwm Awtistig	77
Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol	141
Dyscalcwlia	1
Dyslecsia	8
Dyspracsia	7
Anawsterau Dysgu Cyffredinol	215
Nam ar y Clyw	31
Anawsterau Dysgu Cymedrol	26
Nam ar y Synhwyrau	3
Anawsterau Corfforol a Meddygol	62
Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog	0
Iaith, Lleferydd a Chyfathrebu	237
Anawsterau Dysgu Difrifol	7
Nam ar y Golwg	7
Cyfanswm	**825**

Ffigur 44 – Nifer y plant yn ôl yr Angen Ychwanegol a nodwyd

isod yn dangos nifer y plant yn ôl oedran sydd ag anghenion ychwanegol a nodwyd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd. fel y'i diffinnir ar Gronfa Ddata CYBLD.

4.5 Proffil Gorllewin Canol y Cymoedd

Yn cynnwys wardiau: Maesycwmmer, Hengoed, Ystrad Mynach, Nelson a Chatwg Sant.

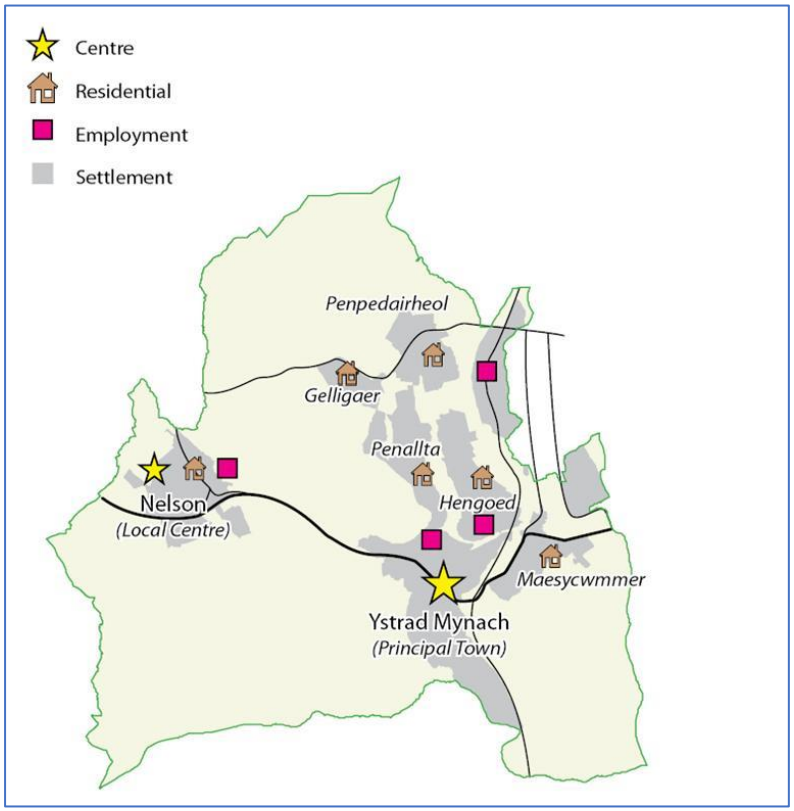

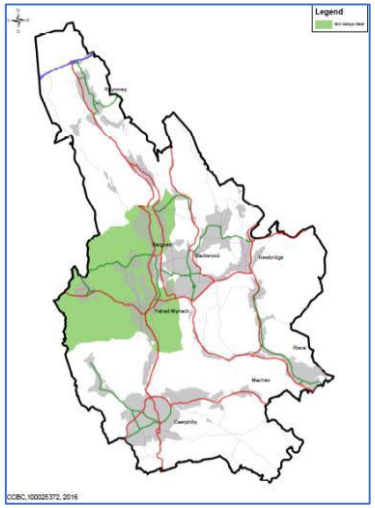

Lleolir yr ardal Cynllunio Cymunedol hon yng nghanol y fwrdeistref ac mae'n ffurfio'r groesffordd sy'n cysylltu'r gogledd a'r de â'r dwyrain a'r gorllewin. O'r herwydd, mae ganddi gysylltiadau ffordd da â'r A470 i'r gorllewin (y brif gefnffordd sy'n rhedeg o Gaerdydd i Flaenau'r Cymoedd a Merthyr) a chysylltiadau rheilffordd da sy'n rhedeg o'r gogledd i'r de. Wedi'i leoli o gwmpas canol y fwrdeistref Sirol, mae Gorllewin Canol y Cymoedd yn cynnwys prif dref Ystrad Mynach, canolfan leol Nelson a sawl pentref mawr – y mae gan bob un ohonynt gysylltiadau cryf ac yn y rhan fwyaf o achosion gwreiddiau yn y diwydiant glo.

Mae'n werth nodi mai Ystrad Mynach yw prif ganolfan weinyddol y Fwrdeistref Sirol fel lleoliad pencadlys y Cyngor ym Mharc Busnes Tredomen, yn ogystal â phrif orsaf heddlu, Coleg y Cymoedd, y Ganolfan Rhagoriaeth Chwaraeon a'r ysbyty dosbarth cyffredinol, Ysbyty Ystrad Fawr.

Lleolir y prif safleoedd diwydiannol i'r de o Ystrad Mynach yn Ystâd Ddiwydiannol Dyffryn, ac i'r gogledd o'r dref ym Mhenallta. Mae datblygiadau cymysg llai ar hyd yr A469 drwy Dir-y-berth gyda Pharc Busnes mawreddog Tredomen wedi'i leoli ar yr A472 yn Nhredomen, Ystrad Mynach, oll yn cynnig llawer o gyfleoedd am waith.

Mae 3 ardal Dechrau'n Deg wedi'u lleoli yn y clwstwr hwn, a nodwyd bod dwy ardal yn y rhengoedd mwy cefnog ym MALlC 2019. Gyda phoblogaeth o tua 25,297 dyma'r ail ardal leiaf ei phoblogaeth yng Nghaerffili.

Mae 81.6% o boblogaeth yr ardal hon yn nodi eu bod yn Gymry, sef y gyfradd ail uchaf ar gyfer y fwrdeistref sirol, ac eto'n llawer uwch na Ffigur Cymru o 65.9%. Dim ond 1.6% o drigolion sy'n dod o grwpiau ethnig nad ydynt yn wyn, er bod hyn ar gyfartaledd gyda gweddill y fwrdeistref sirol. Yr ardal glwstwr hon sydd â'r nifer uchaf o aelwydydd sydd â mynediad i gar, sef 79.6%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Bydd twf cyson mewn cartrefi teuluol dros y 5 mlynedd nesaf gyda thua 450 o adeiladau newydd yn wardiau Nelson a Maesycwmmer, yn ôl Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Datblygu Lleol Caerffili 2021, llwybr Tai.

Yr ardal hon sydd â'r ail ganran fwyaf o drigolion 0-15 oed, sef yr ail uchaf ar draws y fwrdeistref sirol, fodd bynnag, o ran nifer y plant, yr ardal hon sydd â'r ail isaf ar draws y fwrdeistref. Mae gan yr ardal hon y ganran uchaf o blant 4 i 7 oed ymhlith ei phoblogaeth blant. Ers y ADGP diwethaf yn 2017 mae nifer y bobl ifanc 1, 2 a 3 oed wedi gostwng ond mae nifer y plant 4 oed a throsodd wedi cynyddu'n eithaf sylweddol.

O fewn wardiau Hengoed a Chatwg Sant y mae'r nifer uchaf o blant 2,3,4,5 a 6 oed, Catwg Sant ac Ystrad Mynach sydd â'r nifer uchaf o blant 1 oed, gyda ward Ystrad Mynach â niferoedd uchel ar gyfer plant 2, 5, 7 ac 8 oed. Ward Maesycwmmer sydd â'r nifer isaf o blant o bob oed.

Mae'r tablau isod (Ffigurau 45) yn dangos cyfran y plant yn y gwahanol gategorïau oedran fel sy'n ofynnol ar gyfer y dadansoddiad ADGP. Daw'r data o ddata Geni Byw Nomis erbyn Ward 2020.

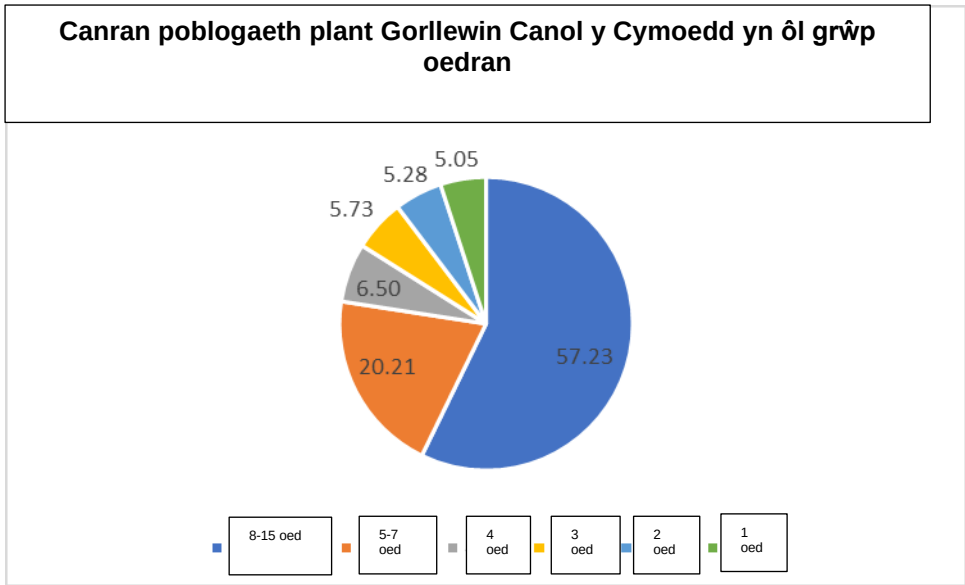

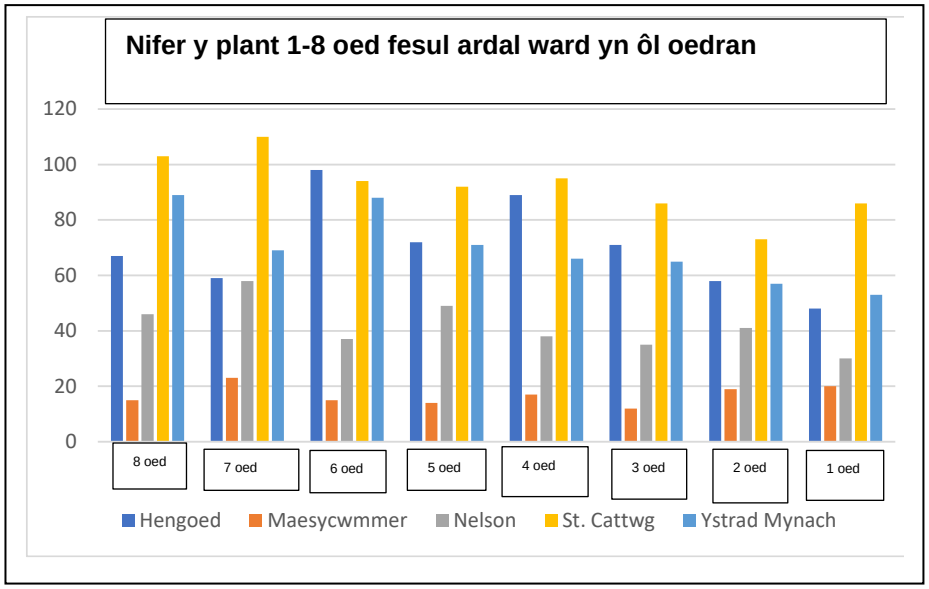

Ffigurau 45 a 45a – Nifer y plant yn ôl categori oedran – Gorllewin Canol y Cymoedd

Ffigur 45a

Nifer y plant yng Ngorllewin Canol y Cymoedd - Ffigurau o ddata genedigaethau byw 2014 ac amcangyfrifon poblogaeth wardiau – NOMIS 2020

1 oed	2 oed	3 oed	4 oed	5-7 oed	8-15 oed
237	248	269	305	949	2687

Y gyfradd cyflogaeth i ddynion yw 70% gyda 46.9% yn gweithio'n llawn amser, 5.4% yn gweithio'n rhan-amser a 10.2% yn hunangyflogedig. Mae gan yr ardal hon un o'r cyfraddau isaf o ddiweithdra ymhlith dynion yn y fwrdeistref, sef 5.9%, er bod hyn yn dal yn uwch na chyfartaledd Cymru gyfan o 5.5%. Maent hefyd ar gyfartaledd ym mwrdeistref y rhai sy'n ddi-waith oherwydd eu

bod yn sâl neu'n anabl yn y tymor hir neu'n gofalu am gartref neu deulu. Mae hon yn ddemograffig debyg iawn i ardal Dwyrain Canol y Cymoedd. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Mae'r gyfradd cyflogaeth menywod 60% yn debyg i'r gyfradd sirol, gyda 31.6% yn gweithio'n llawn amser, 19.3% yn gweithio'n rhan-amser a 3.3% yn hunangyflogedig. Mae gan yr ardal hon un o'r cyfraddau isaf o ddiweithdra ymysg menywod, sef 3.4% gyda chanrannau'n debyg i'r cyfartaledd sirol ar gyfer y rhai sy'n ddi-waith oherwydd salwch neu anabledd hirdymor, neu am eu bod yn gofalu am gartref neu deulu. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Mae canran y bobl sy'n hawlio budd-daliadau yn yr ardal hon yn is na'r cyfartaledd sirol ond mae wardiau lle mae hyn yn uwch na rhannau eraill. Mae gan Maesycwmmer un o'r cyfraddau is (13.4%) ynghyd â Nelson (15.2%), ond mae hyn yn wahanol i Hengoed lle mae'r gyfradd yn 24.8% o'r boblogaeth sy'n gweithio. Yn gyffredinol, mae cyfradd bwrdeistref y rhai sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith yn is na'r gyfradd fwrdeistref: 2.18% o'i gymharu â chyfradd Caerffili o 2.6%, ac mae cyfradd is na'r cyfartaledd o rieni unigol yn hawlio Cymhorthdal Incwm. Mae gan Faesycwmmer 0% o rieni unigol yn hawlio cymhorthdal incwm, tra bod gan ward Hengoed 1.6%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Mae 8 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg, 1 ysgol iau ac 1 ysgol fabanod a 2 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. Mae 2 ysgol gyfun ac mae ysgol arbenigol yr Awdurdod Lleol ar gyfer plant sydd ag anghenion cymhleth, Cae’r Drindod, wedi'i lleoli yn Ystrad Mynach. Mae gan yr ardal hon un o'r niferoedd uchaf o bobl yn y sir dros 3 blynedd oed gan ddefnyddio'r Gymraeg, sef 12.04%. mae dwy ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg.

Mae cyfanswm o 24 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig o fewn GCC yn ôl data AGC DHG 2020. Nid yw'r set ddata hon yn rhoi trosolwg cyflawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal hon gan ein bod yn ymwybodol o rai pobl nad ydynt yn gyflawnwyr, felly wrth ddadansoddi'r data hwn yng nghyd-destun digonolrwydd gofal plant mewn ardal ddaearyddol, rhaid ystyried cywirdeb y set ddata. O'r 24 darparwr y manylir arnynt ar daenlen DHG gan AGC, mae 6 Gwarchodwr Plant cofrestredig, a 18 o wasanaethau Gofal Dydd Llawn ychwanegol sy'n cynnig amrywiaeth o ofal megis Gofal Dydd Llawn, Gofal Dydd Sesiynol a Gofal y Tu Allan i'r Ysgol. Mae 5 darpariaeth cyfrwng Cymraeg o fewn GCC, yn benodol mae 5 yn Ystrad Mynach ac mae'r 1 arall yn Nelson. Mae 3 darparwr arall yn cynnig gwasanaethau Gofal Dydd yn ddwyieithog mewn ardal wahanol o fewn GCC, ac 16 lleoliad sy'n cynnig gofal plant drwy gyfrwng y Saesneg ledled GCC. Mae digon o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn Ystrad Mynach gyda modd i blant barhau yn eu haddysg cyfrwng Cymraeg gyda dwy ysgol gynradd fwydo leol.

O ran statws priodasol aelwydydd, mae 21.6% yn cael eu meddiannu gan rieni priod neu rieni sy'n cyd-fyw â phlant dibynnol, sef yr uchaf yn y fwrdeistref sirol. O'r 4,354 o rieni, mae gan 77.62% un neu fwy o rieni mewn cyflogaeth (sy'n uwch na'r cyfartaledd sirol) gyda 3.08% lle mae'r ddau riant (neu un ar aelwyd unig riant) yn ddi-waith sydd gryn dipyn yn is na chyfradd y sir. Mae 8.3% o aelwydydd yn cael eu harwain gan riant unigol. Mae gan yr ardal hon un o'r cyfraddau uchaf o rieni unigol mewn cyflogaeth amser llawn ac yn is na'r cyfartaledd sirol nad ydynt mewn cyflogaeth, sef 42.8%. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Plant ag Anableddau

Mae gwybodaeth o gronfa ddata CYBLD Ysgolion (dyddiad y cyfrifiad Ionawr 2022) yn dangos bod 515 o blant o oedran ysgol gynradd yng Nghanol y Cymoedd sydd ag angen ychwanegol penodol yn mynychu ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r tabl i'r dde yn dangos nifer y plant yn ôl Math o Angen Sylfaenol ac mae Tabl (Ffigur 46) yn dangos nifer y plant yn ôl oedran sydd ag anghenion ychwanegol a nodwyd yn yr ysgol gynradd a'r uwchradd fel y'u diffinnir ar

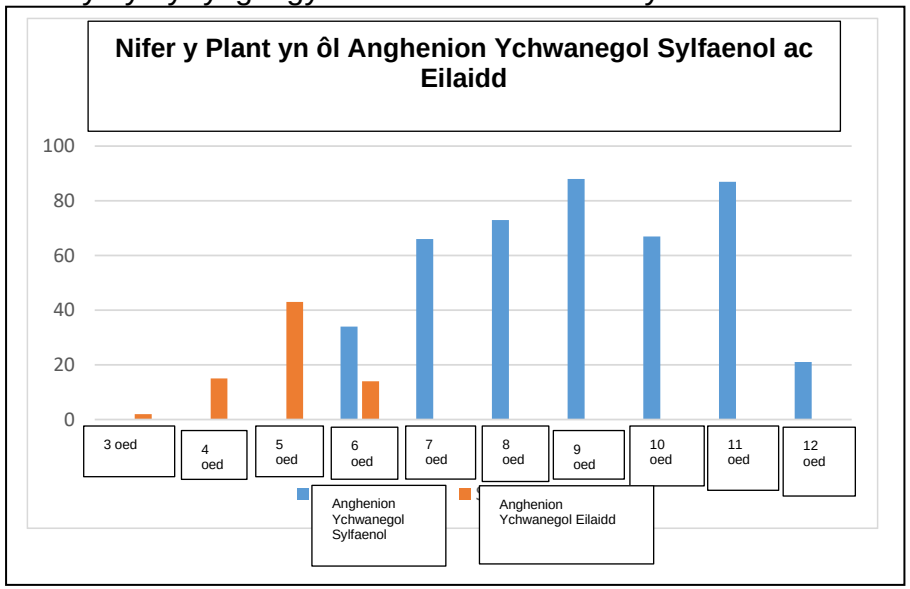

Angen Ychwanegol a Nodwyd	Rhif
Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd	9
Anhwylderau Sbectrwm Awtistig	51
Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol	87
Dyscalcwlia	1
Dyslecsia	5
Dyspracsia	1
Anawsterau Dysgu Cyffredinol	175
Nam ar y Clyw	16
Anawsterau Dysgu Cymedrol	20
Nam ar y Synhwyrau	2
Anawsterau Corfforol a Meddygol	17
Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog	1
Iaith, Lleferydd a Chyfathrebu	128
Anawsterau Dysgu Difrifol	2
Nam ar y Golwg	0
Cyfanswm	**515**

Ffigur 46 - Nifer y plant yn ôl Anghenion Ychwanegol a nodwyd – Gorllewin Canol y Cymoedd

4.6 Proffil Cwm Rhymni Uchaf (yn cynnwys Bargod)

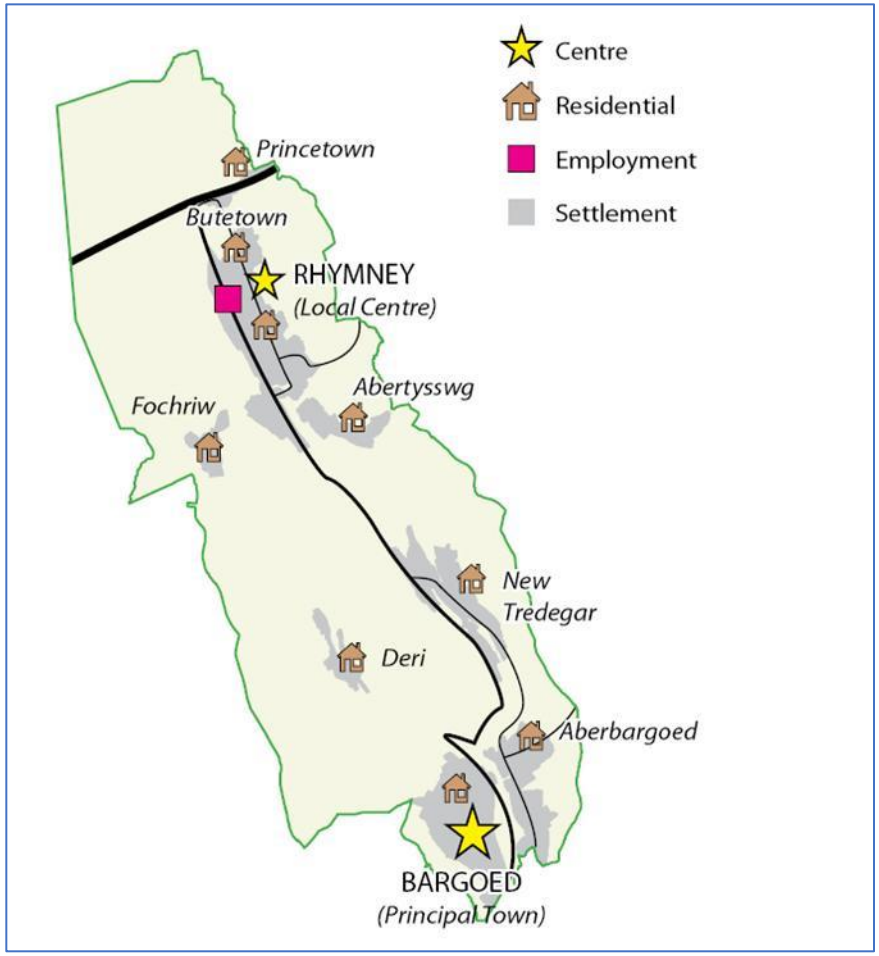

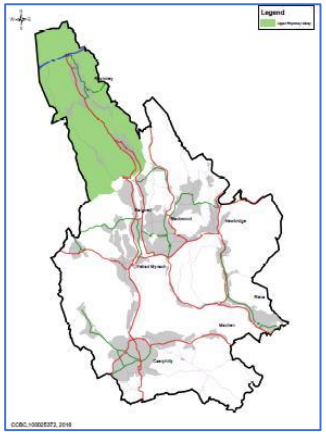

(Yn cynnwys wardiau: Twyn Carno, Moriah, Pontlottyn, Tredegar Newydd, Cwm Darran, Aberbargod, Bargod a Gilfach)

Mae Cwm Rhymni Uchaf ym mhen gogleddol y fwrdeistref sirol. Yn 2011 nododd y Cyfrifiad fod gan Gwm Rhymni Uchaf boblogaeth o 28,318. Er mai dim ond cynnydd bach iawn yw hwn o 207 o bobl ers Cyfrifiad 2001, mae'n awgrymu bod y duedd hirdymor o golli poblogaeth o'r ardal wedi'i hatal.

Mae'r ardal yn cynnwys clwstwr o hen aneddiadau glofaol cymharol fach ar hyd llinell Afon Rhymni a'i hisafonydd, sef Nant Bargod Rhymni. Yn gyffredinol, mae ochrau'r Cymoedd yn serth iawn ond maent yn ehangu ym Mlaenau'r Cymoedd i fod yn llwyfandir.

Mae'n wledig ei natur yn bennaf gyda chymoedd yn gwahanu'r cymunedau, a'i phrif dref yw Bargod sy'n nythu ym mhen deheuol y clwstwr. Mae ffordd Blaenau'r Cymoedd ar yr A465 yn rhedeg ar hyd ei ben gogleddol gan ymuno â Glynebwy a Thredegar i'r Dwyrain a Merthyr Tudful i'r gorllewin. Yn gyn-ardal glofaol drom, mae'r ardal glwstwr hon yn profi lefelau uwch o ddiweithdra ac anawsterau o ran mynediad i ardaloedd trefol a darparu gwasanaethau. Mae'r rhan fwyaf o wardiau'r ardal yn ddifreintiedig iawn, gan wneud yr ardal hon yn un o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig nid yn unig yn y Deyrnas Unedig ond yn Ewrop.

Mae adfywio yn ardal Tredegar Newydd wedi arwain at ddatblygu ysgol gymunedol, gwelliannau amgylcheddol, seilwaith ffyrdd newydd, ac unedau diwydiannol deor. Mae tair ystâd ddiwydiannol fawr wedi'u lleoli yn yr ardal (Blaenau'r Cymoedd, Capital Valley, a Maerdy) ac ystadau llai eraill a 2 barc busnes sy'n darparu cyflogaeth leol werthfawr. Mae rheilffordd Cwm Rhymni yn cysylltu Rhymni, Pontlotyn, Tredegar Newydd, Bargod a Gilfach, gydag Ystrad Mynach, Caerffili a Chaerdydd.

Nid oes gan bron i draean o'r holl aelwydydd fynediad i gar (32.3%), (ffynhonnell - cyfrifiad 2011) Ffigur llawer uwch na gweddill y fwrdeistref sirol, a fydd unwaith eto'n cyfyngu ar fynediad i gyfleoedd cyflogaeth lle nad oes mynediad uniongyrchol i'r ardaloedd cyflogaeth. Mae tair ystâd ddiwydiannol fawr wedi'u lleoli yn yr ardal, sef Blaenau'r Cymoedd, Capital Valley a Maerdy - wedi'u lleoli yng nghyffiniau aneddiadau Rhymni a Phontlotyn (cyfanswm o 45.4 Ha o dir). Yn ogystal, mae dwy ystâd ddiwydiannol i'r de o Aberbargod yn Angel Lane a Bowen **(**18 hectar o dir**)**, a datblygiad o weithdai bach yn Nhredegar Newydd. Mae'r safleoedd diwydiannol hyn yn chwarae rhan bwysig o ran darparu ar gyfer cyflogaeth leol yng Nghwm Rhymni Uchaf.

Mae'r Ganolfan Adnoddau Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn gweithredu yn y Lawnt yn Rhymni, sy'n ategu'r cyfleusterau yn Ysbyty Ystrad Fawr (yn Ystrad Mynach) ac yn gwasanaethu anghenion iechyd trigolion yng ngogledd y fwrdeistref sirol sy'n hanfodol i'r ymrwymiad parhaus i sicrhau lles y cymunedau mwy difreintiedig yn yr ardal.

Yn ôl Adroddiad Monitro Blynyddol Cynllun Datblygu Lleol Caerffili 2021, y llwybr Tai, bydd tua 230 o gartrefi teuluol newydd yn cael eu hadeiladu dros y 5 mlynedd nesaf yn ardal Aberbargod. Gyda hyn, cynigir nifer o gartrefi teuluol newydd, mae'n debygol y bydd mwy o alw am leoedd gofal plant yn y dyfodol, yn enwedig ar gyfer lleoedd Dechrau'n Deg a'r cynnig gofal plant posibl i blant 2 oed.

Yn yr ardal hon mae nifer y preswylwyr yn yr ystod oedran 0 – 15 ychydig yn is na'r cyfartaledd sirol. Fodd bynnag, mae'r ganran uchaf o blant 1 oed ymhlith ei phoblogaeth o blant ar draws y fwrdeistref Sirol a chanran gymharol uchel o blant 3 oed o gymharu ag ardaloedd clwstwr eraill. Mae ganddi hefyd y ganran isaf o blant 4 oed, ond y ganran uchaf o blant 1 oed o fewn ei phoblogaeth plant. Mae ganddi hefyd gyfran gymharol uchel o blant 3 oed o fewn ei phoblogaeth plant. Ers y ADGP diwethaf (2017) mae niferoedd ym mhob grŵp oedran wedi gostwng ac eithrio nifer y plant 3 oed sydd wedi codi'n sylweddol. Wardiau Bargod a Thredegar Newydd sydd â'r niferoedd uchaf o blant o bob oed gyda'r niferoedd isaf ar gyfer pob oedran wedi'u gwasgaru ar draws wardiau Cwm Darran, Pontlotyn a Gilfach.

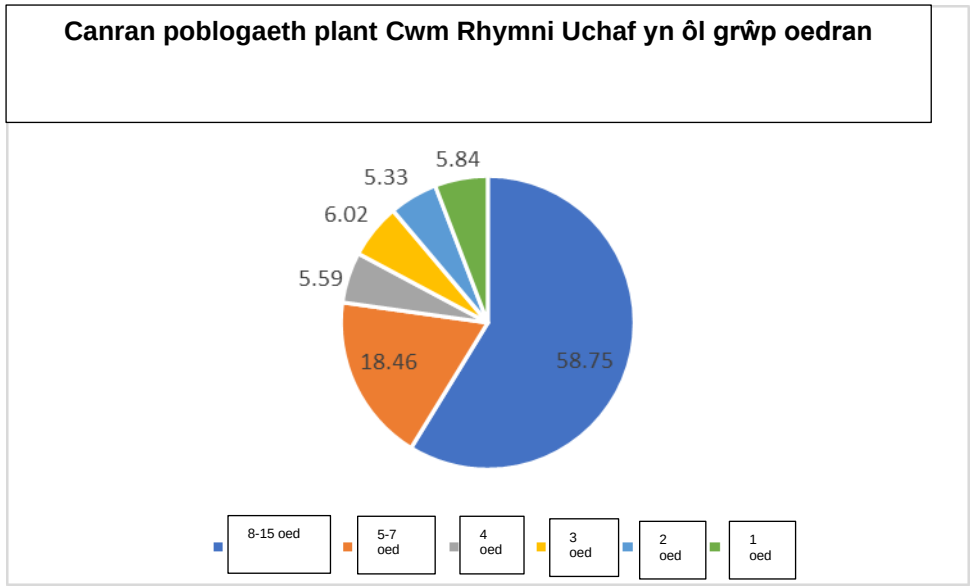

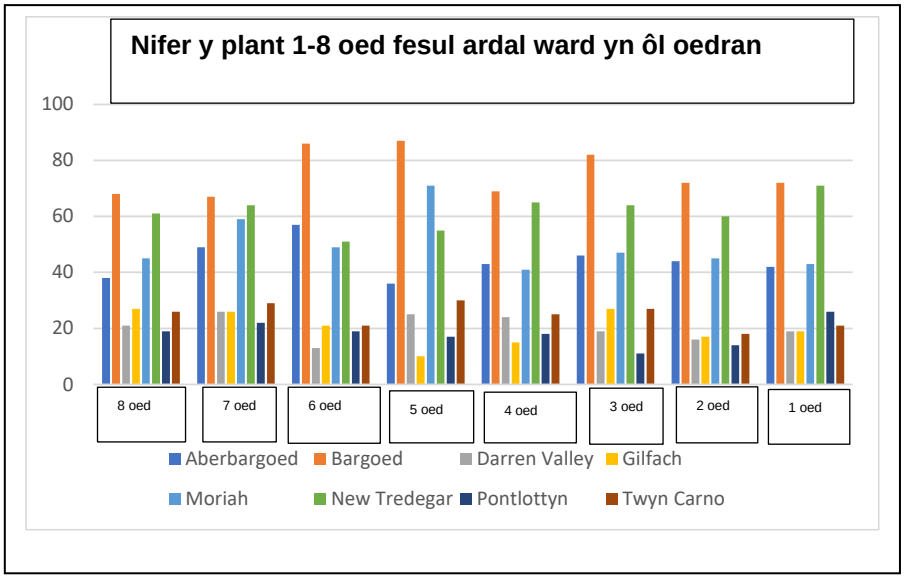

Mae Ffigurau 47 a 47a yn dangos nifer y plant yn ôl categori oedran – Cwm Rhymni Uchaf

Ffigur 47a

Mae'r Siart uchod yn dangos cyfran y plant yn y gwahanol gategorïau oedran fel sy'n ofynnol ar gyfer y dadansoddiad ADGP. Daw'r data o ddata Geni Byw'r SYG yn ôl Ward 2014. Mae nifer y Plant i'w gweld yn y tabl isod (Ffigur 47).

Nifer y Plant - Ffigurau o ddata geni byw 2020

1 oed	2 oed	3 oed	4 oed	5-7 oed	8-15 oed
313	286	323	300	990	3151

Yr ardal glwstwr hon sydd â'r ganran uchaf o drigolion sy'n nodi eu bod yn Gymry, sef 84.9%, o'i gymharu ag 80.5% yn y fwrdeistref sirol ac i 65.9% yng Nghymru. Dim ond 1.3% o drigolion sy'n dod o gefndiroedd ethnig nad ydynt yn wyn, yr isaf yn y fwrdeistref sirol. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011)

Y gyfradd gyflogaeth ar gyfer y boblogaeth o ddynion a menywod yw'r isaf yn y fwrdeistref sirol, sef 64.4% a 54.5% yn y drefn honno. Mae'r ddau Ffigur hyn yn llawer is na chyfartaleddau'r sir o 70% (dynion) a 59.9% (menywod). Yn yr un modd, mae'r rhai sy'n gweithio'n llawn amser, yn rhan-amser ac yn hunangyflogedig i ddynion a menywod, i gyd yn dangos canrannau sy'n llawer is na chyfartaleddau'r sir. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011).

Fel y rhagwelwch o'r Ffigurau blaenorol, y cyfraddau diweithdra yn yr ardal hon yw'r uchaf ar gyfer y fwrdeistref sirol, gydag 8.9% o ddynion yn ddi-waith a 5% o fenywod Mae gan yr ardal hon hefyd y lefelau uchaf o ddynion a menywod sy'n ddi-waith oherwydd salwch a/neu anabl hirdymor yn ogystal ag am eu bod yn gofalu am y cartref neu'r teulu. Mae yna hefyd fwy o draddodiad o breswylwyr yn defnyddio aelodau o'r teulu ar gyfer eu hanghenion gofal plant. Mae yna hefyd y lefelau uchaf o breswylwyr sy'n dweud bod eu gweithgareddau'n gyfyngedig oherwydd problemau iechyd. Yn ogystal, Cwm Rhymni Uchaf sydd â'r ganran uchaf o breswylwyr heb unrhyw gymwysterau, sef 39.8% o'i gymharu â 31.4% ar draws y fwrdeistref sirol a 26% ledled Cymru.

Mae gan yr ardal hon lefel llawer uwch o'i phoblogaeth yn hawlio budd-daliadau ar 25.59% (o'i gymharu â 18.5% ar draws y fwrdeistref) gyda'r lefelau uchaf yn Twyn Carno (31.4%) a Moriah (27.9%). Ward Tredegar Newydd sydd â'r lefelau uchaf o'r rhai sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ar draws y fwrdeistref gyfan, sef 5.7%. Cyfanswm cyfradd y rhai a oedd yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith oedd 3.96% (o'i gymharu â 2.6% yng Nghaerffili). Mae hawliadau am Lwfans Cymorth Cyflogaeth a Budd-dal Analluogrwydd hefyd yn llawer uwch na'r cyfartaledd sirol, sef 14.66%, o'i gymharu â 10.1% ar draws y fwrdeistref.

Mae 9 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg yn yr ardal a thair ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg. Mae dwy ysgol gyfun hefyd, y ddwy yn ysgolion cyfrwng Saesneg, gan gynnwys campws 3 – 18. Mae gan Goleg y Cymoedd bresenoldeb yng Nghwm Rhymni Uchaf, sy'n darparu canolfan ddysgu ar gyfer addysg bellach yn yr ardal.

Yr ardal hon sydd â'r ganran isaf o breswylwyr 3 oed a throsodd sy'n dweud bod ganddynt rywfaint o ddefnydd o'r Gymraeg, sef 9.6%. Mae dwy ysgol Gynradd Cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. Nid oes grwpiau Ti a Fi yn yr ardal.

Mae cyfanswm o 20 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig o fewn CRhU yn ôl data AGC DHG 2021. Nid yw'r set ddata hon yn rhoi trosolwg cyflawn o'r ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal hon gan ein bod yn ymwybodol o rai pobl nad ydynt yn gyflawnwyr, felly wrth ddadansoddi'r data hwn yng nghyd-destun digonolrwydd gofal plant mewn ardal ddaearyddol, rhaid ystyried cywirdeb y set ddata. O'r 20 darparwr y manylir arnynt ar daenlen DHG gan AGC, mae 6 Gwarchodwr Plant cofrestredig cyfrwng Saesneg. Mae yna hefyd

14 o wasanaethau gofal dydd cofrestredig i blant, sy'n cynnig amrywiaeth o ofal megis Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol. Mae'n werth nodi bod 3 darparwr gofal dydd sesiynol sy'n darparu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi'u lleoli o fewn agosrwydd daearyddol i'r ddwy ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg leol yn CRhU. Mae yna hefyd 1 lleoliad ychwanegol sy'n darparu gwasanaeth dwyieithog sy'n gweithredu ger yr ysgol gynradd Cyfrwng Cymraeg leol. Mae 10 lleoliad cyfrwng Saesneg arall sy'n darparu gofal plant ledled CRhU. Yn benodol, nid oes darpariaeth yng Nghwm Rhymni Uchaf sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol na Gofal Cyn Ysgol.

Yr ardal hon sydd â'r ganran isaf o rieni priod neu rieni sy'n cyd-fyw â phlant dibynnol yn y fwrdeistref sirol (18.6%) a'r cyfraddau uchaf o rieni unigol (10.2%). O'r 6,094 o deuluoedd, mae 68.75% mewn cyflogaeth, fodd bynnag, mae 5.73% o deuluoedd â'r ddau (neu un ar aelwydydd un rhiant) yn ddi-waith, yr uchaf yn y fwrdeistref sirol. O'r 1,221 o aelwydydd a arweinir gan riant unigol â phlant dibynnol, mae 27.6% mewn cyflogaeth ran-amser, mae 21.4% mewn cyflogaeth amser llawn ac mae 51% yn ddi-waith, yr uchaf yn y fwrdeistref sirol. (ffynhonnell - cyfrifiad 2011).

Plant ag Anableddau

Mae gwybodaeth o gronfa ddata CYBLD Ysgolion (dyddiad y cyfrifiad Ionawr 2022) yn dangos bod 451 o blant o oedran ysgol gynradd yng Nghwm Rhymni Uchaf sydd ag angen ychwanegol penodol yn mynychu ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r tabl i'r dde yn dangos nifer y plant yn ôl Math o Angen Sylfaenol ac mae Tabl (Ffigur 48) yn dangos nifer y plant yn ôl oedran sydd ag anghenion ychwanegol a nodwyd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd. fel y'i diffinnir ar Gronfa Ddata CYBLD.

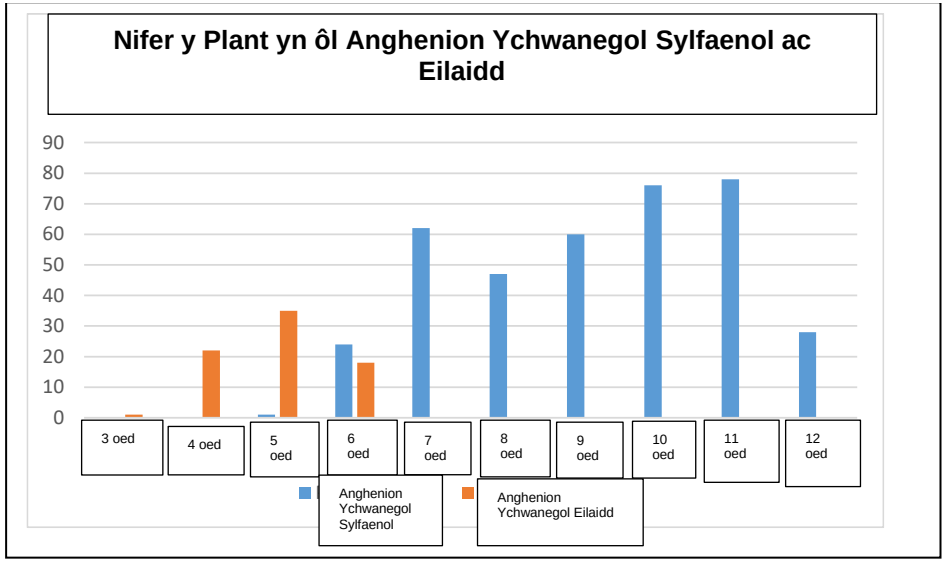

Ffigur 48 - Nifer y plant yn ôl Anghenion Ychwanegol a nodwyd – Cwm Rhymni Uchaf

Angen Ychwanegol a Nodwyd	**Rhif**
Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd	1
Anhwylderau Sbectrwm Awtistig	26
Anawsterau Ymddygiadol, Emosiynol a Chymdeithasol	74
Dyscalcwlia	1
Dyslecsia	2
Dyspracsia	4
Anawsterau Dysgu Cyffredinol	103
Nam ar y Clyw	14
Anawsterau Dysgu Cymedrol	50
Nam ar y Synhwyrau	0
Anawsterau Corfforol a Meddygol	26
Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog	0
Iaith, Lleferydd a Chyfathrebu	146
Anawsterau Dysgu Difrifol	0
Nam ar y Golwg	4
Cyfanswm	**451**

5. Cyflenwad Gofal Plant

Trosolwg Ar Draws y Fwrdeistref – Mathau, Gwasanaethau a Lleoedd Gofal Plant

Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili mae cyflenwad da o ofal plant, o wahanol fathau, sydd wedi'u dosbarthu'n ddaearyddol ledled yr Awdurdod Lleol. Fodd bynnag, mae gan rai ardaloedd daearyddol fwy o ddarparwyr gofal plant, sy'n cynnig gwahanol fathau o wasanaethau, gydag oriau gweithredu amrywiol, ac argaeledd yn unol â'r galw. Mae'r cyflenwad gofal plant ledled y Sir Brough wedi'i goladu a'i gyflwyno yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar ddata a rennir gan AGC, a dynnwyd o ddata DHG. Defnyddiwyd rhywfaint o wybodaeth leol hefyd i lywio bylchau mewn data a darparu cyd-destun pellach i graffu ar y cyflenwad o wasanaethau gofal plant ledled y Fwrdeistref Sirol.

Yn ôl data DHG AGC, mae mwy na 176 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig yn gweithredu yn Sir Caerffili (N.B. rydym yn ymwybodol, fodd bynnag, fod rhywfaint o ddata yn anghyflawn oherwydd cyflwynwyd yn hwyr a'r rhai na wnaethant gwblhau'r dogfennau DHG llawn). Mae'r darparwyr hyn yn cynnig mwy na 3526 o leoedd gofal plant cofrestredig ledled y fwrdeistref sirol o dan amrywiaeth o wahanol fathau o wasanaethau a chategorïau cofrestru.

Mae'r tabl (Ffigur 49) isod yn dangos nifer y darparwyr gan gynnwys dadansoddiad o'r gwahanol fathau o wasanaethau y maent yn eu cynnig yn ôl dosbarthiad sirol a daearyddol yn unol â data DHG 2021 AGC*, a gwybodaeth leol:

	Sir Caerffili	**Basn Caerffili**	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**
Cyfanswm y darparwyr	176	65	31	51	24	20
Gwarchodwyr plant	83	35	7	29	6	6
Meithrinfeydd Dydd Llawn	23	7	3	7	5	3
Gofal Sesiynol Cymysg Diwrnod Llawn	19	6	1	8	3	1

Gofal Dydd Sesiynol	38	10	5	7	7	10
Gofal Cofleidiol	7	3	1	0	1	3
Gofal ar ôl Ysgol	118	49	12	36	14	7
Gofal Cyn Ysgol	95	39	10	32	10	2
Gofal Yn Ystod y Gwyliau	118	49	8	37	15	9
Addysg Blynyddoedd Cynnar	13	1	1	6	4	1
Dechrau'n Deg	25	7	1	6	3	8

Ffigur 49 – Gwasanaethau Gofal Plant yng Nghaerffili – DHG 2021

Mae'r Ffigurau uchod yn dangos nifer y gwasanaethau gofal plant diffiniedig sydd ar gael, fodd bynnag, gall un darparwr gynnig mwy nag un gwasanaeth, er enghraifft, gall darparwr gynnig darpariaeth Cylch Chwarae, Gofal Cofleidiol a Gofal ar ôl Ysgol. Mae'r tabl uchod hefyd yn dangos bod y rhan fwyaf o ofal plant yn ardaloedd Basn Caerffili a Dwyrain Canol y Cymoedd lle mae'r prif feysydd cyfleoedd gwaith a'r gweithgarwch economaidd mwyaf ymhlith teuluoedd yn bodoli.

Roedd yn ofynnol i bob un a gofrestrwyd gwblhau'r DHG yn 2021 er mwyn canfod yr ystod a'r math amrywiol o ddarpariaeth gwasanaeth y maent yn ei darparu. Ni ddychwelodd pob darparwr gofal plant ei DHG; roedd modd cwblhau dadansoddiad o ddata DHG i adolygu digonolrwydd gofal plant ledled y fwrdeistref.

**D.S. Wrth ddadansoddi'r cyflenwad o leoedd gofal plant, mae angen i ni ystyried amseroedd gweithredu h.y., darpariaeth yn ystod y Tymor neu yn ystod Gwyliau yn Unig, ac is-raniad y categorïau. O'r 176 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig yn Sir Caerffili a gwblhaodd DHG, ac a nodir felly yn y ffynhonnell ddata AGC hon, rhestrir 116 o ddarparwyr fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y tymor a'r gwyliau, rhestrir 2 ddarparwr fel rhai sy'n gweithredu yn ystod Gwyliau yn Unig, ac mae 58 o ddarparwyr eraill wedi'u rhestru fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y tymor yn unig. O'r 176 o ddarparwyr gofal plant, mae 174 yn gweithredu yn ystod y tymor yn unig a chyfnodau yn ystod y tymor yn unig a gwyliau. Mae 118 o ddarparwyr gofal plant yn gweithredu yn ystod cyfnodau yn ystod y tymor a'r gwyliau a gwyliau yn unig. Oherwydd y set ddata a ddarparwyd ac opsiynau rhagnodedig yn yr holiadur DHG, nid oedd yn bosibl hidlo canlyniadau ymhellach i is-gategoreiddio i*

ddarpariaeth Amser Tymor neu Wyliau; gall rhai darparwyr ymddangos yn y ddau gategori. Rhaid ystyried y wybodaeth hon wrth ddadansoddi digonolrwydd gofal plant ledled y sir ochr yn ochr â gwybodaeth leol. Ar gyfer unrhyw waith cynllunio a datblygiadau yn y dyfodol, byddwn yn defnyddio ffynonellau data byw heb eu anhysbys gan DEWIS Cymru i sicrhau cywirdeb gwybodaeth. I gael dadansoddiad pellach o'r ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael a'r lleoedd a ystyriwyd yn y Fwrdeistref Sirol, cyfeiriwch at Bennod 6.

Mae'r tabl canlynol (Ffigur 50) yn rhoi arwydd, yn ôl ardal ddaearyddol, o'r mathau o wasanaethau gofal plant, sydd wedi'u cofrestru gydag AGC, a gynigir gan ddarparwyr Gofal Plant Caerffili yn ôl y ffurflenni DHG a gwybodaeth leol. Nid yw'r ffigurau ar gyfer mathau o wasanaethau yn cynnwys y gwasanaethau hynny a gynigir gan warchodwyr plant sy'n cynnig amrywiaeth o wasanaethau yn unol â'u Datganiadau o Ddiben unigol.

	Sir Caerffili		**Basn Caerffili**		**Cwm Sirhywi Isaf**		**Dwyrain Canol y Cymoedd**		**Gorllewin Canol y Cymoedd**		**Cwm Rhymni Uchaf**	
	Saesneg	Cymraeg /Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg
Gwarchodwyr plant	83	0	35	0	7	0	29	0	6	0	6	0
Meithrinfa Ddydd Llawn	23	0	7	0	3	0	7	0	5	0	3	0
Cylch Chwarae - y Bore*	10	0/0	1	0/0	1	0/0	4	0/0	3	0/0	1	0/0
Cylch Chwarae - y Prynhawn*	5	1	1	0	0	0	2	1	2	0	0	0

Cyn Ysgol	89	1/5	36	1/2	10	0/0	30	0/2	9	0/1	4	0/0
Ar ôl Ysgol	105	6/7	44	2/3	11	1/0	32	2/2	11	1/2	7	0/0
Cynlluniau Chwarae	2	1/3	1	0/2	0	0/0	0	0/0	1	1/1	0	0/0

Ffigur 50 - Nifer y gwasanaethau a gynigir yn ôl rhanbarth daearyddol ac yn ôl iaith

**Nid oes gennym ddata ar gyfer yr holl ddarparwyr gofal plant hynny na chwblhaodd eu ffurflen DHG felly mae'n rhaid ystyried dadansoddiad cyffredinol o ddigonolrwydd gofal plant ledled y fwrdeistref cyn dod i gasgliadau terfynol.*

** Mae'r data a gynhwysir uchod yn unol â Ffigurau mewnbwn DHG 2021; i gael trosolwg cywir o'r gofal plant sydd ar gael ledled y fwrdeistref, yn benodol darpariaeth Cylch Chwarae/Cylch Meithrin, mae angen dadansoddi penodau dilynol. Mae rhai darparwyr yn cynnig darpariaeth Cylch Chwarae/Cylch Meithrin ond gellir cyfeirio atynt o dan ddarpariaethau cymysg Gofal Dydd/Gofal Dydd Sesiynol/Gofal Dydd Llawn, ac mae'r data a fewnbynnir i DHG yn amrywio oherwydd dewis a dealltwriaeth y darparwr o ystod y gwasanaethau a ddarperir; mae diffiniadau yng nghyd-destun y math o wasanaeth yn amrywio ac felly ni ellir eu hystyried heb ddadansoddi gwasanaethau gofal plant ymhellach.*

Nododd 145 o ddarparwyr eu bod yn darparu darpariaeth drwy gyfrwng y Saesneg yn ôl data DHG 2021. Mae 19 lleoliad arall y maent yn darparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg, a 12 yn ychwanegol yn nodi eu bod yn darparu drwy gyfrwng y Saesneg. Yn arbennig, nododd 2 ddarparwr eu bod hefyd yn darparu drwy gyfrwng Pwyleg, a dywedodd 1 darparwr ychwanegol eu bod hefyd yn darparu drwy gyfrwng y Sbaeneg.

Ar draws y fwrdeistref, adroddodd Meithrinfeydd Dydd yn y ffurflen hunanasesu bod 42 o blant yn cael mynediad i leoedd gofal plant mewn Meithrinfeydd Dydd Llawn y nodir yn ffurfiol bod ganddynt anawsterau neu anableddau dysgu. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a dogfennau DHG dilynol AGC yn diffinio'r diffiniad a'r mathau o ADY: Gwybyddiaeth a Dysgu / Ymddygiad, Datblygiad Emosiynol a Chymdeithasol / Cyfathrebu a Rhyngweithio / Synhwyraidd a neu Gorfforol.

Mae yna blant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, a leolir gan yr Awdurdod Lleol mewn meithrinfeydd dydd ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth, yn ogystal â phlant sy'n cael cymorth i gael mynediad i'w lleoliadau a ariennir gan Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar. Fodd bynnag, ychydig iawn o blant sydd wedi cael diagnosis ac sydd angen darpariaeth arbenigol wedi'u nodi ag ADY ac sydd angen CDU. Mae'n ymddangos y gallai meithrinfeydd dydd yn eu

hadroddiadau fod wedi drysu plant sydd ag ADY â phlant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, gan nad yw'r niferoedd a nodwyd gan leoliadau eu hunain yn cyd-fynd â'r rhai a gedwir yn yr awdurdod lleol. Yn ystod mis Ionawr 2022 roedd cyfanswm o 42 o blant yn derbyn cymorth ar gyfer lleoliad wedi'i ariannu mewn Addysg Blynyddoedd Cynnar, Cynllun Lleoedd â Chymorth, Dechrau'n Deg neu Gynnig Gofal Plant ar draws pob lleoliad yn y fwrdeistref (nid Meithrinfa Ddydd Lawn yn unig). Nid oes gan yr un o'r plant hyn ADY penodol eto. Mae'r lleoliad yn ddull o nodi a oes angen lleoliad arbenigol ar blentyn a bod ganddo ADY neu os gall plentyn gael cymorth / strategaethau / offer wedi'i dargedu er mwyn cael mynediad at ddarpariaeth brif ffrwd, ac felly ni fyddai'n cael ei adnabod fel plentyn ag ADY eto.

Gan ystyried hyn, roedd 26 o'r gwarchodwyr plant yn dal i ddweud y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau gwybyddiaeth a dysgu, roedd 28 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau ymddygiad, datblygiad emosiynol a chymdeithasol, roedd 34 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau cyfathrebu a rhyngweithio a dywedodd 26 y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau synhwyraidd a/neu gorfforol. Unwaith eto, mae'n debygol y gallai gwarchodwyr plant fod wedi camddehongli'r cwestiwn hwn gan nad yw'n glir a oedd yn gofyn a oedd y lleoliad yn gofalu am y plant hyn ar hyn o bryd, neu a oedd ganddynt y gallu (hyder a chymhwysedd) i ofalu am y plant hyn yn awr ac yn y dyfodol.

O'r holl leoliadau yn y categori hwn, roedd gan bob un ond un berson dynodedig sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA i blant, roedd gan bob un ond 2 staff a oedd wedi cael hyfforddiant ychwanegol/arbenigol yn cefnogi plant sydd ag ADY/AAA, roedd pob un ond un yn ymwybodol o'r Cod ADY a nododd pob un ond 2 eu bod yn gwneud atgyfeiriadau i'r Awdurdod Lleol a/neu'n cysylltu ag ef mewn perthynas â darpariaeth/cymorth i blant sydd ag ADY/AAA.

Ceir dadansoddiad manwl llawn o'r gwahanol fathau o ddarpariaeth gofal plant ar draws y fwrdeistref ym Mhennod 6.

5.1 Nifer y Darparwyr Gofal Plant a Math o Wasanaethau (Cofrestredig a Heb eu Cofrestru/ Cymeradwyo)

Mae'r canlynol yn dabl sy'n amlinellu nifer y Darparwyr Gofal Plant yn ôl math a'r gwasanaethau a gynigir gan y darparwyr hynny.

Math o Ofal Plant	Cofrestredig	Gwasanaethau Gofal Plant a Gynigir	Cofrestredig	Heb ei gofrestru / cymeradwyo
Gwarchodwyr Plant	83	**Gofal Dydd Llawn**	78	0
		Gofal Hanner Dydd Bore/Prynhawn	39/39	0
		Gofal Cyn Ysgol	71	0
		Gofal ar ôl Ysgol	78	0
		Gofal Cofleidiol	7	0
		Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	74	0
Gofal Dydd				
Gofal Dydd Llawn	23	**Meithrinfa Ddydd Llawn**	23	0
		Gofal Hanner Dydd Bore/Prynhawn	22/22	0
		Gofal Cyn Ysgol	18	0
		Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Bore	2	0
		Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Prynhawn	1	0
		Gofal ar ôl Ysgol	19	0
		Gofal Cofleidiol	22	0
		Cinio	4	0
		Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	23	0
Gofal Sesiynol Cymysg Diwrnod Llawn	19	**Meithrinfa Ddydd Llawn**	1	0

		Hanner Dydd Bore/Prynhawn	1/1	0
		Gofal Cyn Ysgol	3	0
		Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Bore	6	0
		Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Prynhawn	0	0
		Gofal ar ôl Ysgol	7	0
		Gofal Cofleidiol	0	0
		Cinio	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	55	**Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Bore**	43	0
		Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Prynhawn	18	0
		Cofleidiol	7	0
Meithrinfa	0	**Diwrnod Llawn**	0	0
		Hanner Diwrnod y Bore	0	0
		Hanner Diwrnod y Prynhawn	0	0
		Gofal Yn Ystod y Gwyliau	0	0
		Ad-hoc	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	13	**Gofal Cyn Ysgol**	3	0
		Gofal ar ôl Ysgol	12	2
		Gofal Yn Ystod y Gwyliau	2	0
		Sesiynau Cynllun Chwarae	2	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	6	**Sesiynau Cynllun Chwarae**	6 amrywiol	Amrywiol

Nanis	5	**Cynllun Cymeradwyo Nanis**	5	0

Ffigur 51 – ffynhonnell DHG 2021

Yn ogystal â'r ddarpariaeth gofal plant, mae amrywiaeth o wasanaethau y tu allan i'r ysgol yn cael eu cynnig gan Fenter Iaith ac Urdd Gobaith Cymru ar safleoedd mewn ysgolion cyfun cyfrwng Cymraeg yn BC a DCC. Mae'r grwpiau hyn yn hyrwyddo cyfleoedd i gyfathrebu drwy gyfrwng y Gymraeg i ddisgyblion drwy gyd-destunau chwaraeon a chymdeithasol amrywiol. Caiff y grwpiau hyn eu goruchwylio a'u datblygu a'u darparu'n strategol gan sefydliadau partner, ar y cyd ag ymgynghori â chydweithwyr yn yr adran Blynyddoedd Cynnar ac Addysg. Mae clybiau o'r fath yn cyd-fynd ag amcanion ar gyfer cyfle parhaus i ddefnyddio cyfrwng Cymraeg y tu hwnt i'r cyd-destun addysgol, yn unol â'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg.

5.1.2 Dosbarthiad Daearyddol Darparwyr Gofal Plant a Gwasanaethau sy'n darparu gofal plant Cofrestredig ac Eithriedig/Cymeradwy

Math o Ofal Plant	Gwasanaethau Gofal Plant	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Gwarchodwyr Plant	Gofal dydd llawn	32	7	28	5	6
	Gofal Hanner Dydd Bore/Prynhawn	14/15	3/4	19/17	1/1	2/2
	Cyn ysgol	30	7	26	5	4
	Ar ôl Ysgol	34	7	27	6	3
	Cofleidiol	0	1	1	0	0
	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	33	6	29	5	6
	Arall – Dros Nos					
	Amser Tymor	0	0	3	0	0
	Gwyliau	0	0	3	0	0
	Arall – Penwythnos					
	Amser Tymor	1	0	2	1	0
	Gwyliau	1	0	2	1	0
Gofal Dydd Llawn – Meithrinfa	Meithrinfa Ddydd Llawn	7	2	8	4	2
	Meithrinfa hanner diwrnod	7	2	7	4	2
	Cyn ysgol	6	2	5	4	1

Ddydd Llawn:	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Bore	1	1	0	0	0
	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Prynhawn	1	0	0	0	0
	Ar ôl Ysgol	6	2	5	4	2
	Cofleidiol	6	2	5	4	1
	Cinio	0	0	0	0	0
	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	7	2	7	4	2
	Meithrinfa	0	0	0	0	1
Gofal Dydd Llawn Gofal Cymysg	Gofal dydd llawn	0	0	1	0	0
	Hanner diwrnod	0	0	1	0	0
	Cyn ysgol	1	1	1	0	0
	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Bore	0	0	4	1	1
	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Prynhawn	0	0	3	1	0
	Ar ôl Ysgol	2	1	3	1	0
	Cofleidiol	6	1	8	3	1
	Cinio	2	0	3	2	0

	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	1	0	1	1	0
	Meithrinfa	0	0	0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Bore	8	3	7	6	6
	Cylch Chwarae / Cylch Meithrin y Prynhawn	6	2	5	3	4
	Cofleidiol	3	1	0	1	3
	Cinio	0	0	0	0	0
Meithrinfa	Yn Gweithredu Diwrnod Llawn	0	0	0	0	0
	Yn Gweithredu Boreau	0	0	0	0	0
	Yn Gweithredu Prynhawniau	0	0	0	0	0
	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	0	0	0	0	0
	Arall – ad hoc	0	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	Cyn Ysgol	2	0	1	0	0
	Ar ôl Ysgol	5	2	1	2	0
	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	6	0	0	3	0

	Sesiynau Cynllun Chwarae	3	0	0	3	0
Chwarae Mynedia d Agored	Darpariaeth yn ystod y Gwyliau	3	0	0	3	0
	Sesiynau Cynllun Chwarae	3	0	0	3	0
Nanis		4	0	1	0	0

Ffigur 52 - Dosbarthiad Daearyddol Darparwyr a Gwasanaethau Gofal Plant – ffynhonnell

5.2 Lleoedd Gofal Plant – Cyflenwad a Galw fesul Math o Ofal Plant

5.2.1 Darpariaeth Gofrestredig – Yn ystod y Tymor – Ar draws y Fwrdeistref

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	634	Llawn-amser: 89 Rhan-amser: 480 Ad-hoc: 26	93	27
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	1183	Llawn-amser: 173 Rhan-amser: 1403 Ad-hoc: 67	241	24
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	453	Llawn-amser: 193 Rhan-amser: 453 Ad-hoc: 6	18	1
Gofal Dydd Sesiynol	826	Llawn-amser: 442 Rhan-amser: 464 Ad-hoc: 15	70	23
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	307	Llawn-amser: 59 Rhan-amser: 313 Ad-hoc: 4	230	51
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	186	Llawn-amser: 33 Rhan-amser: 238 Ad-hoc: 0	300	0

Nanis (5 yn gweithredu ledled y fwrdeistref sirol)	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys

Ffigur 53 – Lleoedd Gofal Plant – Cyflenwad a Galw fesul Math o Ofal Plant - ffynhonnell DHG 2021

*Lleoedd gwag – cyfrifwyd hyn gan rai lleoliadau yn ôl lle llawn amser ac eraill fesul diwrnod; felly, mae'r ffigurau'n gamarweiniol. Efallai bod rhai darparwyr wedi cofnodi data'n anghywir ac felly gallai'r ffigurau fod yn anghywir.

5.2.3 Darpariaeth Gofrestredig ar draws y Fwrdeistref – Gwyliau Ysgol

Wrth ddadansoddi amseroedd gweithredu h.y., darpariaeth Amser Tymor neu Wyliau yn Unig, rhaid ystyried is-rannu categorïau. O'r 176 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig yn Sir Caerffili a gwblhaodd DHG, ac a nodir felly yn y ffynhonnell ddata AGC hon, rhestrir 116 o ddarparwyr fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y tymor a'r gwyliau, rhestrir 2 ddarparwr fel rhai sy'n gweithredu yn ystod Gwyliau yn Unig, ac mae 58 o ddarparwyr eraill wedi'u rhestru fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y tymor yn unig. O'r 176 o ddarparwyr gofal plant, mae 174 yn gweithredu yn ystod y tymor yn unig a chyfnodau yn ystod y tymor a'r gwyliau. Mae 118 o ddarparwyr gofal plant yn gweithredu cyfnodau yn ystod y tymor a'r gwyliau, a gwyliau’n unig. Oherwydd set ddata ac opsiynau rhagnodedig, nid yw'n bosibl hidlo canlyniadau ymhellach i is-gategoreiddio i ddarpariaeth yn ystod y Tymor neu'r Gwyliau; gall rhai darparwyr ymddangos yn y ddau gategori. Rhaid ystyried y wybodaeth hon wrth ddadansoddi digonolrwydd gofal plant ledled y sir, gan fod darparwyr gofal plant a nodir drwy ffurflenni DHG yn nodi eu bod yn darparu gofal plant naill ai yn ystod y tymor yn unig/yn ystod y tymor a'r gwyliau/gwyliau yn unig, felly nid yw'n bosibl asesu data ymhellach yn seiliedig ar ofal yn ystod y tymor yn unig neu ofal yn ystod y gwyliau yn unig i bob darparwr ledled y fwrdeistref sirol. Felly, efallai na fydd y data a gyflwynir isod bob amser yn cyfeirio at ddarpariaeth gwyliau’n unig. I gael dadansoddiad pellach o'r ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael a'r lleoedd a ystyriwyd yn y Fwrdeistref Sirol, cyfeiriwch at y bennod ddilynol.

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	606	Llawn-amser: 83 Rhan-amser: 468 Ad-hoc: 26	93	27
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	1183	Llawn-amser: 173 Rhan-amser: 1403 Ad-hoc: 67	241	24
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	90	Llawn-amser: 49 Rhan-amser: 136 Ad-hoc: 0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	826	Llawn-amser: 442 Rhan-amser: 464 Ad-hoc: 15	70	23
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	417	Llawn-amser: 59 Rhan-amser: 296 Ad-hoc: 109	230	59
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	417	Llawn-amser: 59 Rhan-amser: 296 Ad-hoc: 109	230	59
Nanis (5 yn gweithredu ledled y fwrdeistref sirol)	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys

Ffigur 54 Darpariaeth Gofrestredig Ar draws y Fwrdeistref – Gwyliau Ysgol – ffynhonnell DHG

5.3 Dosbarthiad Daearyddol

Lleoedd Gofal Plant Cofrestredig fesul Math o Ofal Plant – Cyflenwad a Galw – Yn ystod y Tymor

Basn Caerffili

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	277	256	53	8
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	389	675	90	4
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	178	220	1	0
Gofal Dydd Sesiynol	263	288	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	128	155	63	44
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys

Ffigur 55 - Ffynhonnell: DHG 2021

Cwm Sirhywi Isaf

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	63	66	10	1
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	90	98	20	0
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	16	18	10	0
Gofal Dydd Sesiynol	105	118	0	2
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol				
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis	0	0	0	0

Ffigur 56 - Ffynhonnell: DHG 2021

Dwyrain Canol y Cymoedd

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	217	202	24	8
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	391	550	83	12
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	131	233	10	15
Gofal Dydd Sesiynol	100	116	17	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	30	24	0	7
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis (1 yn gweithredu yn yr ardal hon)	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys

Ffigur 57 - Ffynhonnell: DHG 2021

D.S. Gall rhywfaint o'r data a gofnodwyd fod yn anghywir oherwydd bod darparwyr wedi camddehongli'r cwestiwn.

Gorllewin Canol y Cymoedd

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	40	42	0	10
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	217	232	48	8
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	80	96	3	0
Gofal Dydd Sesiynol	169	162	26	4
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	93	157	100	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	93	157	100	0
Nanis	0	0	0	0

Ffigur 58 - Ffynhonnell: DHG 2021

D.S. Gall rhywfaint o'r data a gofnodwyd fod yn anghywir oherwydd bod darparwyr wedi camddehongli'r cwestiwn.

Cwm Rhymni Uchaf

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	37	29	6	0
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	96	88	0	0
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	24	49	10	0
Gofal Dydd Sesiynol	189	237	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis	0	0	0	0

Ffigurau 55 – 59 – **Dosbarthiad Daearyddol Lleoedd Gofal Plant Cofrestredig fesul Math o Ofal Plant – Cyflenwad a Galw – Ffynhonnell yn ystod y tymor DHG 2021**

D.S. Gall rhywfaint o'r data a gofnodwyd fod yn anghywir oherwydd bod darparwyr wedi camddehongli'r cwestiwn.

5.4 Dosbarthiad Daearyddol Lleoedd Gofal Plant Cofrestredig fesul Math o Ofal Plant – Cyflenwad a Galw – Gwyliau Ysgol

Basn Caerffili

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	265	253	53	8
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	389	675	90	4
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	50	69	3	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	112	139	200	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	142	131	50	0
Nanis (4 yn gweithredu yn yr ardal)	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys	Anhysbys

Ffigur 60 Dosbarthiad Daearyddol Lleoedd Gofal Plant Cofrestredig fesul Math o Ofal Plant – Cyflenwad a Galw – Gwyliau Ysgol – ffynhonnell DHG 2021

*Mae’r data a fewnbynnwyd yn anghyson felly nid yw darlun cywir o ddefnydd ar gael.

Cwm Sirhywi Isaf

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	63	66	10	1
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	90	98	20	0
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	0	0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis	**0**	**0**	**0**	**0**

Ffigur 61 – ffynhonnell DHG 2021

*Mae’r data a fewnbynnwyd yn anghyson felly nid yw darlun cywir o ddefnydd ar gael.

Dwyrain Canol y Cymoedd

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	128	123	13	0
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	215	275	73	3
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	24	67	4	0
Gofal Dydd Sesiynol	100	116	0	17
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	**0**	**0**	**0**	**0**
Nanis	**0**	**0**	**0**	**0**

Ffigur 62 – ffynhonnell DHG 2021

*Mae’r data a fewnbynnwyd yn anghyson felly nid yw darlun cywir o ddefnydd ar gael.

Gorllewin Canol y Cymoedd

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	40	42	0	10
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	217	232	48	8
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	16	49	18	0
Gofal Dydd Sesiynol	169	162	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	93	157	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	93	157	100	0
Nanis	0	0	0	0

Ffigur 63 – ffynhonnell DHG 2021

*Mae’r data a fewnbynnwyd yn anghyson felly nid yw darlun cywir o ddefnydd ar gael.

Cwm Rhymni Uchaf

Ffigurau 60 – 64 Dosbarthiad Daearyddol Lleoedd Gofal Plant Cofrestredig fesul Math o Ofal Plant – Cyflenwad a Galw – Gwyliau Ysgol – ffynhonnell DHG 2021

Math o Ofal Plant	Lleoedd Cofrestredig	Nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth hwn	Nifer y lleoedd gwag	Nifer y plant ar y rhestr aros
Gwarchodwyr Plant	37	29	6	0
Gofal Dydd				
Meithrinfa Ddydd Llawn	77	60	0	0
Gofal Dydd Llawn – Darpariaeth Gymysg	0	0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	0	0
Meithrinfa	0	0	0	0
Gofal y Tu Allan i'r Ysgol	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0
Nanis	0	0	0	0

*Mae’r data a fewnbynnwyd yn anghyson felly nid yw darlun cywir o ddefnydd ar gael.

6. Dadansoddiad yn ôl Math o Ofal Plant

6.1. Gwarchodwyr Plant

6.1.1. Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Yn Sir Caerffili, dangosodd data diweddaraf AGC fod cyfanswm o 103 o warchodwyr plant wedi'u cofrestru gyda'r AGC. O'r rhain, cwblhaodd 83 y DHG a chysylltwyd â 3 arall wedyn i gasglu eu gwybodaeth. Mae yna hefyd 13 o warchodwyr plant sy'n ymddangos ar AGC wedi'u hatal yn wirfoddol neu wedi ymddeol yn rhannol ym mis Tachwedd 2021. Mae 16 o warchodwyr plant eraill yr oedd yn ofynnol iddynt gwblhau'r ffurflen hunanasesu ond nad ydynt wedi cysylltu â hwy i wneud hynny, ac nid yw 5 ohonynt yn dymuno i'w manylion fod yn y maes cyhoeddus, 5 ohonynt wedi cau neu wrthi'n cau, a 6 sydd wedi bod yn annadleuol, felly nid yw eu data wedi'i gynnwys yn y dadansoddiad. Mae'r dadansoddiad data isod felly'n cyfrif am 83 o'r 103 o warchodwyr plant cofrestredig, ond nid o reidrwydd yn weithredol.

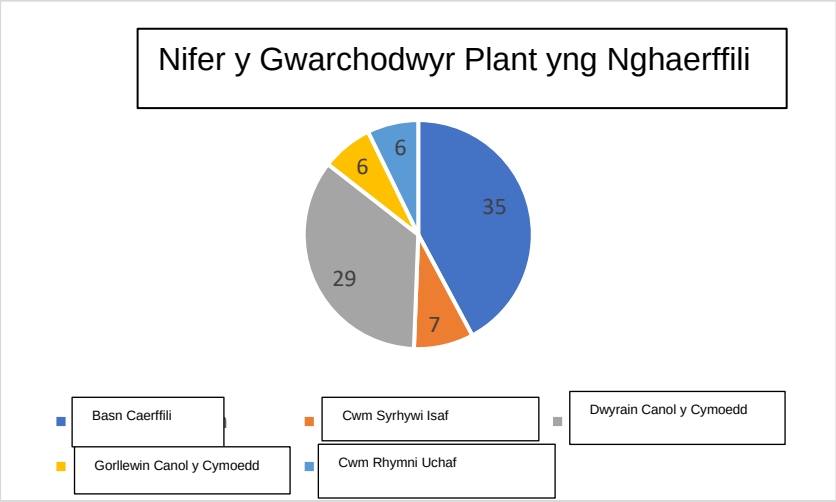

Ffigur 65 – Nifer y Gwarchodwyr Plant ar draws Bwrdeistref Caerffili

6.1.2 Ystod y gwasanaethau a ddarperir

O'r 83 o warchodwyr plant a gwblhaodd y DHG, mae'r tabl canlynol yn dangos dosbarthiad daearyddol ac ystod y gwasanaethau a gynigir:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Nifer y Gwarchodwyr Plant	83	35	7	29	6	6
Gofal Dydd Llawn	78	32	7	28	5	6
Hanner Diwrnod - Bore	39	14	3	19	1	2
Hanner Diwrnod - Prynhawn	39	15	4	17	1	2
Gofal Cyn Ysgol	71	30	7	26	5	4
Gofal ar ôl Ysgol	78	34	7	27	6	3
Gofal Cofleidiol	7	0	1	1	0	0
Gwyliau	74	33	6	29	5	6
Hanner Tymor Mis Mai **Gwyliau'r Haf** **Hanner Tymor Mis Hydref** **Gwyliau'r Nadolig** **Hanner Tymor Mis Chwefror** **Gwyliau'r Pasg**	60 78 67 24 71 65	27 33 27 12 30 27	4 6 5 3 5 5	21 28 26 5 27 25	3 5 4 2 4 4	5 6 5 2 5 4
Penwythnos yn ystod y Tymor	4	1	0	2	1	0
Dros nos yn ystod y Tymor	3	0	0	3	0	0

Penwythnos yn ystod y Gwyliau	4	1	0	2	1	0
Dros Nos yn ystod y Gwyliau	3	0	0	3	0	0

Ffigur 66 – ystod o wasanaethau Gwarchodwyr plant - ffynhonnell DHG 2021

Mae'r rhan fwyaf o warchodwyr plant yn gweithredu yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau, fodd bynnag, oherwydd y set ddata a ddarparwyd ac opsiynau rhagnodedig o fewn data'r DHG, nid oedd yn bosibl hidlo canlyniadau'r gwasanaethau a gynigir i is-gategoreiddio i ddarpariaeth yn ystod y Tymor neu'r Gwyliau. Ar gyfer unrhyw gynllunio a datblygiadau yn y dyfodol, byddwn yn defnyddio ffynonellau data byw nad ydynt yn ddienw gan DEWIS Cymru i sicrhau cywirdeb gwybodaeth.

I gael dadansoddiad pellach o'r ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael a'r lleoedd a ystyriwyd yn y Fwrdeistref Sirol, cyfeiriwch at Bennod 6.

Mae dau Warchodwr Plant wedi'u cofrestru gyda'r Awdurdod Lleol i ddarparu Dechrau'n Deg; mae un darparwr yn cynnig y gwasanaeth hwn drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg, tra bod un yn cynnig y gwasanaeth hwn yn Saesneg.

Nododd 29 gwarchodwr plant eu bod wedi'u cofrestru gyda'r Awdurdod Lleol i ddarparu Addysg Blynyddoedd Cynnar; fodd bynnag, rydym yn ymwybodol nad oes dim ar Gynllun y Blynyddoedd Cynnar mewn gwirionedd.

Mae yna 2 Warchodwr Plant sydd wedi'u contractio gyda'r Awdurdod Lleol i ddarparu lleoliadau ar gyfer Cynlluniau Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth yr Awdurdod Lleol.

6.1.3 Nifer a math y lleoedd plant Gwarchodwr Plant a lenwyd (llawn amser, rhan amser, ad-hoc) yn ystod y Tymor

Mae'r Tabl Canlynol (Ffigur 67 yn dangos nifer a math y lleoedd gofal plant sy'n gwarchod plant sydd ar gael ac wedi'u llenwi yn ystod y tymor:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Lleoedd Cofrestredig	634	277	63	217	40	37
Cyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r lleoedd	595	256	66	202	42	29
Uchafswm y Lleoedd a ddefnyddir fesul gwasanaeth a gynigir	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 573 Llawn-amser: 84 Rhan-amser: 463 Ad-hoc: 26	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 248 Llawn-amser: 22 Rhan-amser: 214 Ad-hoc: 12	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 66 Llawn-amser: 14 Rhan-amser: 50 Ad-hoc: 2 **Hanner Diwrnod y Bore**	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 191 Llawn-amser: 29 Rhan-amser: 152 Ad-hoc: 10	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 39 Llawn-amser: 13 Rhan-amser: 25 Ad-hoc: 1 **Hanner Diwrnod y Bore**	**Gofal Dydd Llawn** Cyfanswm: 29 Llawn-amser: 6 Rhan-amser: 22 Ad-hoc: 1 **Hanner Diwrnod y Bore** Cyfanswm: 14

	Hanner Diwrnod y Bore Cyfanswm: 319 Llawn-amser: 35 Rhan-amser: 267 Ad-hoc: 17 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 318 Llawn-amser: 32 Rhan-amser: 269 Ad-hoc: 17	**Hanner Diwrnod y Bore** Cyfanswm: 136 Llawn-amser: 8 Rhan-amser: 121 Ad-hoc: 7 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 142 Llawn-amser: 9 Rhan-amser: 126 Ad-hoc: 7 **Cyn Ysgol**	Cyfanswm: 29 Llawn-amser: 6 Rhan-amser: 23 Ad-hoc: 0 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 20 Llawn-amser: 3 Rhan-amser: 17 Ad-hoc: 0 **Cyn Ysgol** Cyfanswm: 66 Llawn-amser: 14	**Hanner Diwrnod y Bore** Cyfanswm: 134 Llawn-amser: 18 Rhan-amser: 108 Ad-hoc: 8 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 117 Llawn-amser: 13 Rhan-amser: 97 Ad-hoc: 7	Cyfanswm: 6 Llawn amser: 0 Rhan-amser: 5 Ad hoc: 1 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 6 Llawn amser: 0 Rhan-amser: 5 Ad hoc: 1 **Cyn Ysgol** Cyfanswm: 39 Llawn-amser: 13 Rhan-amser: 25	Llawn-amser: 3 Rhan-amser: 10 Ad-hoc: 1 **Hanner Diwrnod y Prynhawn** Cyfanswm: 14 Llawn-amser: 3 Rhan-amser: 10 Ad-hoc: 1 **Cyn Ysgol** Cyfanswm: 22 Llawn-amser: 3 Rhan-amser: 18 Ad-hoc: 1

	Cyn Ysgol Cyfanswm: 541 Llawn-amser: 79 Rhan-amser: 440 Ad-hoc: 22 **Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 586 Llawn-amser: 83 Rhan-amser: 477 Ad-hoc: 26	Cyfanswm: 224 Llawn-amser: 23 Rhan-amser: 193 Ad-hoc: 8 **Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 225 Llawn-amser: 26 Rhan-amser: 217 Ad-hoc: 12	Rhan-amser: 50 Ad-hoc: 2 **Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 66 Llawn-amser: 14 Rhan-amser: 50 Ad-hoc: 2	**Cyn Ysgol** Cyfanswm: 190 Llawn-amser: 26 Rhan-amser: 154 Ad-hoc: 10 **Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 198 Llawn-amser: 26 Rhan-amser: 162 Ad-hoc: 10	Ad-hoc: 1 **Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 422 Llawn amser: 13 Rhan-amser: 28 Ad hoc: 1	**Ar ôl Ysgol** Cyfanswm: 25 Llawn-amser: 4 Rhan-amser: 20 Ad-hoc: 1

Ffigur 67 – Nifer a math y lleoedd i blant sy'n gwarchod plant a lenwyd Ffynhonnell

D.S. Mae'n bosibl bod darparwyr wedi camddehongli'r diffiniadau o Amser Llawn. Rhan-amser ac ad hoc yn unol â'r canllawiau, felly dylid dehongli'r Ffigurau hyn gyda hyn mewn golwg.

6.1.4 Lleoedd gwag a rhestrau aros

Mae'r tabl canlynol yn dangos yr ystod o leoedd gwag sydd wedi'u hadrodd mewn lleoliadau gwarchod plant:

	Sir Caerffili	**Basn Caerffili**	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**
Gofal Dydd Llawn	93	53	10	24	0	6
Hanner Diwrnod y Bore	45	24	0	19	0	2
Hanner Diwrnod y Prynhawn	45	26	19	19	0	0
Gofal Cyn Ysgol	141	102	4	30	1	4
Gofal ar ôl Ysgol	117	85	4	23	2	3
Gofal Cofleidiol	3	2	0	1	0	0
Hanner Diwrnod y Bore yn ystod Gwyliau	45	24	0	19	0	2
Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod Gwyliau	45	26	19	19	0	0

Ffigur 68– Lleoedd gwag a rhestrau aros Ffynhonnell DHG

Adroddodd gwarchodwyr plant fod lleoedd gwag yn dibynnu ar y lleoedd sydd ar gael yn y gwahanol fathau o wasanaethau y maent yn eu cynnig.

7 Adroddodd gwarchodwyr plant restr aros ar gyfer darpariaeth gofal cyn ysgol yn y fwrdeistref yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau: 4 ym Masn Caerffili, 2 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, ac 1 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd. Nododd 6 Gwarchodwr Plant restr aros am ddarpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol yn y fwrdeistref yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau: 4 ym Masn Caerffili, 1 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, ac 1 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd. 13 Nododd gwarchodwyr plant restr aros am ddarpariaeth Gofal Dydd Llawn yn y fwrdeistref: 5 ym Masn Caerffili, 3 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, 4 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, ac 1 yng Nghwm Sirhywi Isaf.

Mae hyn yn dangos bod y nifer fwyaf o leoedd gwag ar gyfer lleoedd gwarchod plant yn ardal basn Caerffili a bod y nifer lleiaf o swyddi gwag yn GCC, ond mae amrywiaeth o fathau eraill o ofal plant, cyfrwng Cymraeg a Saesneg, yn yr ardal hon i gefnogi'r galw.

6.1.5 Nifer y lleoedd a lenwyd gan blant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd

Ar draws y fwrdeistref 9 Adroddodd gwarchodwyr plant yn y ffurflen hunanasesu bod 10 o blant yn defnyddio lleoedd gofal plant yn eu lleoliadau y nodir yn ffurfiol bod ganddynt anawsterau neu anableddau dysgu. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a dogfennau DHG dilynol AGC yn diffinio'r diffiniad a'r mathau o ADY: Gwybyddiaeth a Dysgu / Ymddygiad, Datblygiad Emosiynol a Chymdeithasol / Cyfathrebu a Rhyngweithio / Synhwyraidd a neu Gorfforol.

Mae yna blant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, a leolir gan yr Awdurdod Lleol mewn lleoliadau gofal plant ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth, yn ogystal â phlant sy'n cael cymorth i gael mynediad i'w lleoliadau a ariennir gan Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar. Fodd bynnag, ychydig iawn o blant sydd wedi cael diagnosis ac sydd angen darpariaeth arbenigol wedi'u nodi ag ADY ac sydd angen CDU. Mae'n ymddangos y gallai gwarchodwyr plant yn eu

hadroddiadau fod wedi drysu plant sydd ag ADY â phlant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, gan nad yw'r niferoedd a nodwyd gan ddarparwyr eu hunain yn cyd-fynd â'r rhai a gedwir yn yr awdurdod lleol. Yn ystod mis Ionawr 2022 roedd cyfanswm o 42 o blant yn derbyn cymorth ar gyfer lleoliad wedi'i ariannu mewn Addysg Blynyddoedd Cynnar, Cynllun Lleoedd â Chymorth, Dechrau'n Deg neu Gynnig Gofal Plant ar draws pob lleoliad yn y fwrdeistref (nid gwarchodwyr plant yn unig). Nid oes gan yr un o'r plant hyn ADY penodol eto. Mae'r lleoliad yn ddull o nodi a oes angen lleoliad arbenigol ar blentyn a bod ganddo ADY neu os gall plentyn gael cymorth / strategaethau / offer wedi'i dargedu er mwyn cael mynediad at ddarpariaeth brif ffrwd, ac felly ni fyddai'n cael ei adnabod fel plentyn ag ADY eto. Fodd bynnag, nid oes digon o leoedd i gefnogi plant yn y Cynllun Lleoedd a Gynorthwyir a Chefnogir, y mae angen mwy o ddarparwyr gofal plant arnynt i gynnig darparu'r cymorth hwn.

Gan ystyried hyn, roedd 23 o'r gwarchodwyr plant yn dal i adrodd y gallent/y maent yn darparu cymorth ar gyfer plant sydd ag anawsterau gwybyddiaeth a dysgu, roedd 27 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau ymddygiad, datblygiad emosiynol a chymdeithasol, roedd 29 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau cyfathrebu a rhyngweithio a dywedodd 27 y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau synhwyraidd a/neu gorfforol. Unwaith eto, mae'n debygol y gallai gwarchodwyr plant fod wedi camddehongli'r cwestiwn hwn gan nad yw'n glir a oedd yn gofyn a oedd y lleoliad yn gofalu am y plant hyn ar hyn o bryd, neu a oedd ganddynt y gallu (hyder a chymhwysedd) i ofalu am y plant hyn yn awr ac yn y dyfodol.

O'r holl warchodwyr plant yn y categori hwn (83), dim ond 51 oedd â pherson dynodedig sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA i blant, teimlai 39 eu bod wedi cael hyfforddiant ychwanegol/arbenigol yn cefnogi plant sydd ag ADY/AAA, roedd 66 yn ymwybodol o'r Cod ADY a nododd 38 eu bod yn gwneud atgyfeiriadau i'r Awdurdod Lleol a/neu'n cysylltu ag ef mewn perthynas â darpariaeth/cymorth i blant sydd ag ADY/AAA.

6.1.6 Nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd

O'r 83 o Warchodwyr Plant, mae 81 yn dweud eu bod yn darparu drwy gyfrwng y Saesneg, gyda 2 yn dweud eu bod yn darparu drwy ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a Saesneg. Nid oes unrhyw warchodwyr plant sy'n darparu drwy gyfrwng y Gymraeg yn unig, er ein

bod yn ymwybodol o un gwarchodwr plant newydd sy'n mynd drwy'r broses gofrestru yn ardal Bargod ar hyn o bryd sy'n bwriadu darparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg.

O gyfanswm nifer y lleoedd cofrestredig a ddarperir gan warchodwyr plant (634) mae 20 ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

O'r 595 o blant a oedd yn cael gofal plant drwy warchodwr plant, roedd 21 yn defnyddio gwarchodwr plant sy'n darparu drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg. O'r rhain, defnyddir 0 ar sail Amser Llawn, 21 Rhan Amser a 0 Ad Hoc. Mae 20 lle ar gael drwy warchodwyr plant sy'n defnyddio'r ddwy iaith yn ystod gwyliau'r ysgol (2 warchodwr plant drwy gydol pob gwyliau ysgol). Nid yw'r un o'r 2 warchodwr plant sy'n defnyddio'r ddwy iaith yn cynnig gofal penwythnos yn ystod y tymor neu wyliau. Ni ddywedodd yr un o'r 2 Warchodwr Plant ym mwrdeistref Caerffili sy'n darparu drwy'r ddwy iaith fod ganddynt restr aros am unrhyw fath o wasanaeth.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-32% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 er mwyn cyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg Gymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn.

Yn ogystal, mae ymrwymiad ar gyfer darpariaeth gofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2 oed drwy ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg, o fewn yr un cyfnod â'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032. Efallai y bydd angen hyblygrwydd ar rieni yn y ddarpariaeth hon er mwyn diwallu anghenion eu teuluoedd unigol, gan gynnwys darpariaeth sesiynol gymunedol leol ar gyfer teuluoedd nad oes ganddynt gludiant i gymudo pellteroedd hir, gofal dydd llawn i deuluoedd sy'n gweithio sydd angen darpariaeth diwrnod llawn i gwrdd â'u horiau gwaith, patrymau gweithio hyblyg i gwrdd â gwaith sifft, a bydd angen lleoliadau Cymraeg a chynhwysol arnynt. O'r herwydd, bydd angen datblygu mwy o Gymraeg ar draws pob math o ddarpariaeth gofal plant.

6.1.7 Amseroedd agor, gan gynnwys y nifer sy'n cynnig oriau gofal plant hyblyg ac ystod o hyd sesiynau

Mae gwarchodwyr plant yn cynnig y gwasanaeth gofal plant mwyaf hyblyg o'r holl wahanol fathau o ofal plant ac mae llawer yn dweud eu bod yn cynnig gwasanaeth sy'n addas i anghenion unigol y teuluoedd a'r plant sy'n eu defnyddio. Mae'r tabl canlynol yn dangos yr ystod o oriau agor a gynigir gan y gwarchodwyr plant:

Ystod o oriau agor gan gynnwys amser tymor hyblyg a gwyliau

Sir Caerffili	Yr amser agor cynharaf yw 6.00am (7 lleoliad) Mae 78 yn agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a 75 yn ystod y gwyliau Mae 5 ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Yr amser cau hwyraf heb gynnwys dros nos yw 8.00pm Mae 3 gwarchodwr plant yn cynnig gofal dros nos Mae 3 ar agor ar ddydd Sadwrn Mae 3 ar agor ar ddydd Sul
Basn Caerffili	Yr amser agor cynharaf yw 6.00am (4 lleoliad) Yr amser cau hwyraf yw 7.00pm heb gynnwys gofal dros nos. Mae 31 ar agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a 30 ar agor yn ystod gwyliau Mae 17 ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes gofal dros nos Mae 1 yn darparu gofal penwythnos yn ystod y tymor a'r gwyliau
Cwm Sirhywi Isaf	Yr amser agor cynharaf yw 6.30am Yr amser cau hwyraf yw 6.00pm Mae 4 ar agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes un ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes un ar agor dros nos yn ystod y tymor neu wyliau Nid oes un ar gael dros y penwythnos yn ystod y tymor neu wyliau
Dwyrain Canol y Cymoedd	Yr amser agor cynharaf yw 6.00am Yr amser agor hwyraf yw 8.00pm Mae 28 ar agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 11 ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 3 ar agor dros nos yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 2 benwythnos agored yn ystod y tymor a'r gwyliau
Gorllewin Canol y Cymoedd	Yr amser agor cynharaf yw 6.00am Yr amser agor hwyraf yw 8.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau

	Mae 6 ar agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 5 ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes un ar agor dros nos yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 1 ar agor ar y penwythnos yn ystod y tymor a’r gwyliau
Cwm Rhymni Uchaf	Yr amser agor cynharaf yw 7.00am yn ystod y tymor a'r gwyliau Yr amser agor hwyraf yw 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 5 ar agor cyn 8.00am yn ystod y tymor a'r gwyliau Mae 2 ar agor ar ôl 6.00pm yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes un ar agor dros nos yn ystod y tymor a'r gwyliau Nid oes un ar agor ar y penwythnos yn ystod y tymor a'r gwyliau

Ffigur 69 – Amseroedd agor – gwarchodwyr plant - Ffynhonnell DHG 2021

6.1.8 Ystod oedran y plant

Mae’r Siart i'r dde yn dangos nifer y plant sy'n defnyddio gwasanaethau gwarchod plant yn y gwahanol gategorïau oedran yn ystod y Tymor a’r Gwyliau ar draws y fwrdeistref gyfan. Mae'r wybodaeth hon yn dangos bod mwy o blant 5-7 oed yn defnyddio'r gwasanaeth hwn drwy gydol y tymor a'r gwyliau nag unrhyw oedran arall.

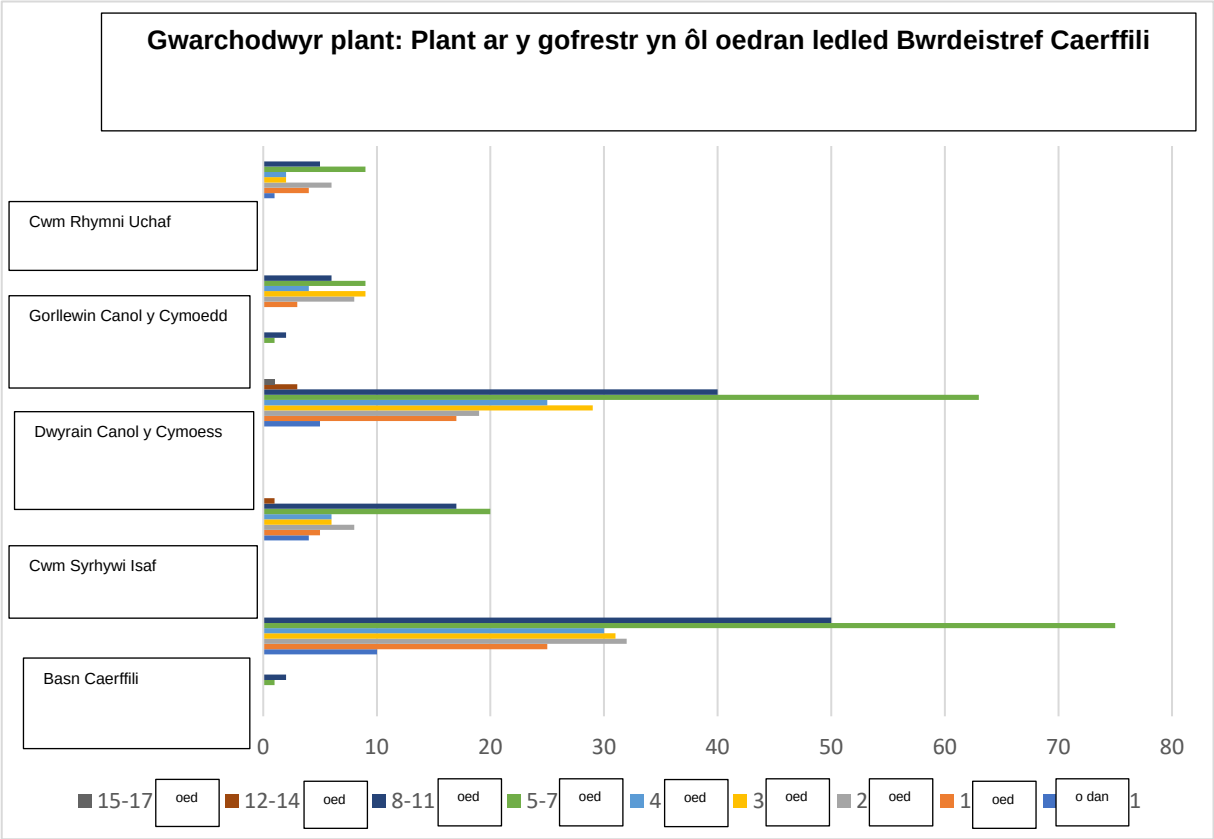

Ffigur 70 – Ystod oedran y Plant sy'n defnyddio Gwarchodwyr Plant –

Mae'r Tabl isod (Ffigur 71) yn dangos yr ystod o oedrannau o blant sy'n derbyn gofal gan warchodwyr plant ledled y fwrdeistref.

	Basn Caerffili		Cwm Sirhywi Isaf		Dwyrain Canol y Cymoedd		Gorllewin Canol y Cymoedd		Cwm Rhymni Uchaf	
	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Amser Tymor yn Unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau
Dan 1	0	10	0	4	0	5	0	0	0	1
1 oed	0	25	0	5	0	17	0	3	0	4
2 oed	0	32	0	8	0	19	0	8	0	6
3 oed	0	31	0	6	0	29	0	9	0	2
4 oed	0	30	0	6	0	25	0	4	0	2
5-7 oed	1	75	0	20	0	63	1	9	0	9
8-11 oed	2	50	0	17	0	40	2	6	0	5
12-14 oed	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0
15-17 oed	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

Ffigur 71 – Ffynhonnell DHG 2021

6.1.9 Ystod y taliadau

Ar draws y fwrdeistref mae amrywiaeth o daliadau am y gwahanol wasanaethau a gynigir gan warchodwyr plant fel a ganlyn: Adroddwyd am ffioedd mewn costau fesul awr/dyddiol/sesiynol, cyfrifwyd y ffi ganolrif i grynhoi'r canfyddiadau.

Ystod y ffioedd

Sir Caerffili	Diwrnod Llawn: £3.50-£6.00 yr awr (cyfradd canolrifol o £4.75) £30.00-£48.00 y dydd (cyfradd canolrifol o £39.00) Hanner Diwrnod: £3.30/awr i £25 /hanner diwrnod (£3.84/awr ar gyfartaledd) Cyn ysgol £2/awr i £10/sesiwn (£5.68/awr ar gyfartaledd) Ar ôl Ysgol £2/awr i £26.30 y sesiwn (4.76/awr ar gyfartaledd)

	Cofleidiol £2/awr i £35/sesiwn (£3.81/awr ar gyfartaledd) Darpariaeth Gwyliau hanner diwrnod. £2.00/awr i £30.00 sesiwn (£3.78/awr ar gyfartaledd)
Basn Caerffili	Diwrnod llawn £3.50/awr i £45.00 y dydd Hanner diwrnod £3.50/awr i £25.00/sesiwn Cyn ysgol £3/hr i £10.00/sesiwn Ar ôl Ysgol £3.50/awr i £10.00/sesiwn Cofleidiol - £3.50/hr - £35.00/sesiwn Gwyliau £3.50/awr - £30.00 sesiwn hanner diwrnod
CSI	Diwrnod llawn £3.33/awr i £42.50 y dydd Hanner diwrnod £3.33/awr i £20.00/sesiwn Cyn Ysgol £4.00/awr i £10.00/sesiwn Ar ôl Ysgol £4.00/awr i £20.00/sesiwn Cofleidiol - £4.00/awr Gwyliau £4.00/awr
DCC	Diwrnod llawn £2.90/awr i £40.00 y dydd Hanner diwrnod £3.33/awr i £20.00/sesiwn Cyn Ysgol £3.63/awr i £10.00/sesiwn Ar ôl Ysgol £3.63/awr i £15.00/sesiwn Cofleidiol - £4.50/hr - £30.00 sesiwn Gwyliau £4.00/hr - £20.00 hanner diwrnod
GCC	Diwrnod llawn £3.50/awr i £35.00 y dydd Hanner diwrnod £3.50/awr i £25.00/sesiwn Cyn Ysgol £2.00/hr i £7.50/sesiwn Ar ôl Ysgol £2.00/hr i £12.50/sesiwn Cofleidiol - £2.00/hr - £25.00 sesiwn Gwyliau £2.00/hr - £25.00 hanner diwrnod
CRhU	Diwrnod llawn £3.00/awr i £40.00 y dydd Hanner diwrnod £3.50/awr i £23.00/sesiwn Cyn Ysgol £3.50/awr i £10.00/sesiwn Ar ôl Ysgol £3.50/awr i £26.50/sesiwn

	Cofleidiol - £3.50/hr - £35.00 Gwyliau £3.50/awr - £20.00 hanner diwrnod

Ffigur 72 - Ystod y Taliadau – Gwarchodwyr Plant – Ffynhonnell DHG 2021

6.1.10 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Nid yw lledaeniad gwarchodwyr plant yn gyson ar draws y fwrdeistref gyda'r niferoedd uchaf yn ardaloedd Basn Caerffili a Dwyrain Canol y Cymoedd. Fodd bynnag, dyma'r ardaloedd sydd â phoblogaeth uchel a chyfleoedd cyflogaeth.
- Fodd bynnag, ychydig iawn o warchodwyr plant sydd o'u cymharu ag ardaloedd Cwm Rhymni Uchaf, Gorllewin Canol y Cymoedd, a Chwm Sirhywi Isaf. Yng Nghwm Rhymni Uchaf dim ond 2 Feithrinfa Ddydd sy'n cynnig darpariaeth Gofal Dydd Llawn. Yn Nghwm Sirhywi Isaf, dim ond 2 Feithrinfa Ddydd sydd ar gael hefyd sy'n cynnig darpariaeth Gofal Dydd Llawn. Yn yr CRhU mae diffyg darpariaeth ar ôl ysgol ym mhen gogleddol yr ardal (Rhymni) sy'n wasanaeth y gallai gwarchodwyr plant ei ddarparu. Dylid nodi bod Meithrinfa Ddydd ychydig dros y ffin ym Mlaenau Gwent sy'n gallu cynnig darpariaeth ar ôl ysgol a gofal dydd llawn.
- Nid oes unrhyw warchodwyr plant yn cynnig gofal dros nos yn ardaloedd Basn Caerffili, Cwm Rhymni Uchaf, Cwm Sirhywi Isaf na Gorllewin Canol y Cymoedd.
- Gall gwarchodwyr plant gynnig gwasanaeth cofleidiol cyflawn i deuluoedd sy'n arwain at ofal cyson i'r plentyn.
- Mae 2 warchodwr plant wedi'u cofrestru gyda'r awdurdod lleol i gynnig lleoliadau ar gyfer lleoedd a gynorthwyir.
- Mae lleoedd gwarchodwyr plant yn cael eu defnyddio'n helaeth ar draws y fwrdeistref gyfan yn ystod y tymor. Fodd bynnag, mae digon o leoedd nas gwelwyd o'r newydd. Dim ond cipolwg mewn amser o’r defnydd yw hwn ac efallai na fydd lleoedd ar gael ble a phryd y mae rhieni am eu cael. Roedd adborth oddi wrth rieni yn yr holiadur i rieni yn awgrymu bod rhai gwarchodwyr plant yn brysurach nag eraill a bod dod o hyd i argaeledd mewn rhai gwarchodwyr plant yn anodd.
- Adroddwyd am leoedd gwag ym mhob ardal. Fodd bynnag, mae dewis rhieni ar gyfer gwarchodwyr plant yn ffactor pwysig iawn i rieni wrth ddewis gofal plant, felly hyd yn oed drwy'r cyfnod hwn, efallai y bydd lleoedd mewn gwarchodwr plant arall gerllaw, efallai na fydd hyn yn gweddu i ddewis y rhiant.

- Yn aml, mae gwarchodwyr plant yn opsiwn a ffefrir ar gyfer rhieni â phlant sydd ag anghenion ychwanegol / sy'n dod i'r amlwg gan y gall y gwarchodwr plant gynnig grwpiau llai a gwasanaeth cyson ar draws yr ystod oedran. Gallant hefyd gynnig gwasanaeth mwy hyblyg i ddarparu ar gyfer apwyntiadau meddygol y plentyn, ac ati.
- Nid oes unrhyw warchodwyr plant cyfrwng Cymraeg; mae 2 yn darparu drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg. Mae gwybodaeth leol yn golygu ein bod yn ymwybodol o 1 Gwarchodwr Plant cyfrwng Cymraeg a fydd yn gweithredu yn ardal Bargod. Mae diffyg gwarchodwyr plant cyfrwng Cymraeg presennol (ar adeg cwblhau'r DHG) yn wendid yn y fwrdeistref. Mae digonedd o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg amgen ledled y Fwrdeistref Sirol; sydd ar gael drwy ddarpariaeth Gofal Dydd Llawn, Gofal Dydd Sesiynol/Gofal y Tu Allan i'r Ysgol, fodd bynnag, i'r rhieni hynny sy'n chwilio am raddfa lai.
- Gall gwarchodwyr plant gynnig y gwasanaeth gofal plant mwyaf hyblyg ac yn aml cynnig pecynnau gofal plant pwrpasol i ddiwallu anghenion teuluoedd sy'n gweithio. Dywedodd 3 o warchodwyr plant eu bod yn darparu gofal dros nos tra nododd 4 eu bod yn darparu gofal ar benwythnosau.
- Mae'r taliadau'n amrywio ar draws yr ystod o wasanaethau a gofal cyn ac ar ôl ysgol yw'r drutaf fesul awr. Mae rhai yn codi ffi cadw yn ystod gwyliau'r haf y mae rhai teuluoedd yn ei chael yn anodd ei fforddio. Cyfradd fesul awr Cynnig Gofal Plant Cymru yw £4.50, felly byddai pob teulu plant 3–4 oed cymwys yn gallu cael mynediad i'r gwasanaeth hwn a chael 9 wythnos o ofal plant a ariennir yn ystod y gwyliau.
- Mae diffyg darpariaeth yn benodol yn ardaloedd Cwm Aber, Tref Caerffili, Gilfach a Gelligaer y fwrdeistref yn ôl data DHG. Mae digonedd o ddarparwyr gofal plant amgen yn yr ardaloedd hyn sy'n cynnig darpariaeth gofal plant amgen, ond mae'n werth nodi y gallai hyn effeithio ar hyblygrwydd darparu gwasanaethau yn y meysydd hyn o ran amseroedd agor a chau.
- Mae COVID-19 wedi effeithio'n sylweddol ar y sector hwn, mae data AGC DHG 2021 yn dangos, o'r 83 o warchodwyr plant cofrestredig a gwblhaodd y ffurflen hunanasesu gwasanaeth, ac nad oeddent o fewn carfan o gyflwynwyr hwyr, mai dim ond 53 a nododd amodau ariannol ac addas ffafriol ar gyfer mwy na blwyddyn o barhau i ddarparu gwasanaethau. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi y bydd Adolygiad arfaethedig o Wasanaethau Gwarchod Plant ledled Cymru yn cael ei gynnal i gasglu data am faterion cynaliadwyedd a'r rhesymau dros y cynnydd mewn dadgofrestru Gwarchodwyr Plant. Dylai hyn roi cipolwg ychwanegol ar y gostyngiad yn y gwasanaethau a ddarperir; disgwylir i'r adroddiad hwn gael ei gwblhau erbyn hydref 2022 a dylai ddarparu mewnwelediad a fydd yn ddefnyddiol wrth gynllunio ar gyfer darpariaeth yn y dyfodol a recriwtio a chadw gwarchodwyr plant. Mae cydweithio â chorff cofrestredig Llywodraeth Cymru AGC yn golygu ein bod yn ymwybodol eu bod wedi glanhau darparwyr a oedd wedi'u cofrestru ar y system yn ystod 2021, er mwyn sicrhau bod eu data sy'n ymwneud â gwarchodwyr plant cofrestredig sy'n parhau i fod yn weithredol yn gywir. Gallai'r gwaith glanhau gwybodaeth

hwn gyfrif am ostyngiad mewn darparwyr. Gallai aros i'r erthygl hon gael ei chyhoeddi er mwyn rhoi mwy o fewnwelediad ac ymgynghori pellach â gwarchodwyr plant a arferai fod yn weithgar er mwyn rhoi cipolwg ar faterion cynaliadwyedd.

- O ystyried nifer cyfyngedig o blant sy'n defnyddio darpariaeth Gwarchodwyr Plant oherwydd cyfyngiadau cymhareb, mae cyfleoedd amlach ar gyfer gwell cyfathrebu rhwng rhieni/gofalwyr a darparwyr gan ganolbwyntio ar drafodaethau sy'n ymwneud ag anghenion unigol, adborth ynghylch ymyriadau a chymorth yn y lleoliad; byddai hyn yn gryfder canfyddedig yn y gwasanaeth ar ran rhieni sy'n ceisio mwy o ryngweithio â darparwr gofal plant.
- Gall gwarchodwyr plant ddarparu gwasanaeth hyblyg o ran amseroedd agor; yr amser agor cynharaf yw 6.00am o fewn y Fwrdeistref Sirol. Mae 7 lleoliad ar agor am 6.00am ac mae 78 o leoliadau eraill ar agor cyn 8.00am sy'n cefnogi rhieni sy'n gweithio i gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant sydd y tu allan i oriau arferol y dydd ysgol/swyddfa. Mae hyn yn un o gryfderau'r gwasanaeth hwn.
- Gall gwarchodwyr plant ddarparu gwasanaeth hyblyg o ran amseroedd agor; yr amser cau hwyraf yw 8.00pm yn y Fwrdeistref Sirol. Mae cyfanswm o 5 lleoliad ar agor ar ôl 6.00pm ar draws y Fwrdeistref Sirol drwy'r flwyddyn sy'n rhoi mwy o hyblygrwydd i rieni sy'n gweithio, gan ategu'r rhai sy'n gweithio shifftiau. Mae hyn yn un o gryfderau'r gwasanaeth hwn.
- O ran darpariaeth Anghenion Ychwanegol, gall gwarchodwyr plant ddarparu gwasanaeth mwy pwrpasol, gan ddarparu amgylchedd ffisegol a allai fod yn dawelach a mwy llonydd, sy'n fwy cyfarwydd a chysurol gan fod gwasanaeth yn cael ei ddarparu yng nghartref y darparwyr eu hunain, a chreu mwy o gyfleoedd ar gyfer rhyngweithio mwy ystyrlon gan fod y plant yn teimlo'n gartrefol, ac mae hyn yn un o gryfderau'r gwasanaeth hwn.
- Mae lleoliadau gwarchodwyr plant yn adrodd eu bod yn gofalu am blant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol a nodwyd – fodd bynnag, nid yw hyn yn digwydd yn ffurfiol ac efallai'n faes y mae angen ei ystyried mewn hyfforddiant yn y dyfodol ynghylch diffiniadau a phrosesau.
- Nid yw pob gwarchodwr plant wedi derbyn hyfforddiant ar y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) newydd a bydd yn darged ar gyfer hyfforddiant yn y dyfodol.
- Mae gan Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 darged o 26-32% o blant ym mlwyddyn 1 yn mynychu Addysg Gymraeg. Er mwyn cyrraedd y targed hwn yn 2032 mae angen datblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant cymraeg yn ogystal â symud y ddarpariaeth gofal plant bresennol ar hyd y continwwm ieithyddol. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr yn y CSCA ac mae'n blaenoriaethu hyn fel darn o waith wrth symud ymlaen.

6.2 Gofal Dydd Llawn

6.2.1 Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Mae 23 o ddarparwyr Gofal Dydd Llawn ar draws y fwrdeistref sirol cynnydd net o 4 ers y ADGP diwethaf yn 2017. Mae 7 ym Masn Caerffili (BC), 3 yng Nghwm Sirhywi Isaf (CSI), 7 yn Nwyrain Canol y Cymoedd (DCC), 5 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd (GCC) a 2 yng Nghwm Rhymni Uchaf (CRhU). Mae un o'r rhain yn gweithredu yn ystod y tymor yn unig gan ei fod yn gysylltiedig â'r Coleg Addysg Bellach lleol, Coleg y Cymoedd, sydd wedi'i leoli'n ganolog yn Ystrad Mynach, yn GCC. Mae pob darparwr Gofal Dydd Llawn yn cynnig lleoedd i blant 0-14 oed.

Ers yr ADGP diwethaf agorwyd 2 Feithrinfa Ddydd ychwanegol yn ardal Basn Caerffili, 1 feithrinfa ddydd ychwanegol yng Nghwm Sirhywi Isaf, 2 yn Nwyrain Canol y Cymoedd ac 1 ychwanegol yng Nghwm Rhymni Uchaf. Nid yw nifer y meithrinfeydd dydd llawn yng Ngorllewin Canol y Cymoedd wedi newid. Dros yr un cyfnod caeodd 2 feithrinfa ddydd. Mae'r un feithrinfa Ddydd newydd yn ardal Cwm Sirhywi Isaf wedi llenwi un o'r bylchau a nodwyd yn yr ADGP ddiwethaf gan ddarparu 46 o leoedd yn ardal Rhisga.

O'r 23 o Feithrinfeydd Dydd, nid oes unrhyw leoliadau cyfrwng Cymraeg yn unig ym mwrdeistref Caerffili. Mae'n werth nodi bod 4 lleoliad sy'n dangos eu bod yn ddarpariaeth ddwyieithog (Cymraeg a Saesneg). Nododd 1 lleoliad arall eu bod yn darparu gwasanaeth Saesneg gyda defnydd o elfennau dwyieithog.

Yn ogystal, mae 19 o ddarparwyr wedi'u cofrestru fel Gofal Dydd Llawn, nad ydynt yn cynnig Meithrinfa Ddydd Lawn, ond sy'n cynnig amrywiaeth o ddarpariaethau sesiynol cymysg drwy gydol y dydd yn ôl oedran y plentyn sy'n darparu o 0-11 oed. Byddai hyd y ddarpariaeth y gallai plentyn ei defnyddio yn cael ei bennu gan bob lleoliad unigol Datganiad o Ddiben. Er bod y lleoliadau hyn yn cynnig gofal drwy gydol y dydd, nid ydym yn eu hystyried yn Feithrinfeydd Dydd Llawn gan nad ydynt yn darparu gofal parhaus i blant, yn hytrach ystod o ddarpariaethau sesiynol. O'r 19 darpariaeth sesiynol gymysg hyn, mae 14 yn ddarpariaethau cyfrwng Saesneg a 5 yn ddarpariaethau cyfrwng Cymraeg.

6.2.2 Ystod y gwasanaethau a ddarperir

O'r 23 o Feithrinfeydd Dydd, mae 18 sy'n cynnig gofal Cyn Ysgol, 19 yn cynnig gofal ar ôl ysgol, mae 22 lleoliad yn cynnig darpariaeth Cofleidiol, mae 1 lleoliad yn cynnig darpariaeth Cylch Chwarae, 4 sy'n cynnig darpariaeth amser cinio. Nid oes yr un ohonynt yn cynnig darpariaeth crèche. Mae 4 Meithrinfa Ddydd Llawn yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg ochr yn ochr â darpariaeth arall. Mae 2 Meithrinfa Ddydd yn cynnig Addysg Blynyddoedd Cynnar; mae'r ddau leoliad yn DCC.

Wrth ddadansoddi amseroedd gweithredu h.y., darpariaeth Amser Tymor neu Wyliau yn Unig, rhaid ystyried is-rannu categorïau. Dylid nodi, o'r 176 o ddarparwyr gofal plant cofrestredig yn Sir Caerffili a gwblhaodd DHG, ac a nodir felly yn y ffynhonnell ddata AGC hon, bod 116 o ddarparwyr wedi'u rhestru fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y Tymor a Gwyliau, bod 2 ddarparwr wedi'u rhestru fel rhai sy'n gweithredu yn ystod Gwyliau yn Unig, a rhestrir 58 o ddarparwyr eraill fel rhai sy'n gweithredu yn ystod y tymor yn unig. O'r cyfanswm o 176 o ddarparwyr gofal plant, mae 174 yn gweithredu yn ystod y tymor yn unig a chyfnodau yn ystod y tymor a'r gwyliau. Mae 118 o ddarparwyr gofal plant yn gweithredu yn ystod cyfnodau yn ystod y tymor a'r gwyliau, a gwyliau'n unig. Oherwydd set ddata ac opsiynau rhagnodedig o fewn y DHG, nid yw'n bosibl hidlo canlyniadau ymhellach i is-gategoreiddio i ddarpariaeth yn ystod y Tymor neu'r Gwyliau; gall rhai darparwyr ymddangos yn y ddau gategori. Mae pob Meithrinfa Ddydd Llawn (ac eithrio'r un sy'n seiliedig ar gampws y Coleg) yn gweithredu yn ystod y Tymor a Gwyliau Ysgol, lle nad yw'n bosibl nodi o ddata'r DHG gan nad yw'r data ar gyfer Gofal Sesiynol Cymysg Diwrnod Llawn yn bosibl. Mae gwybodaeth leol am y sector yn dangos bod 6 darparwr wedi'u cofrestru ar hyn o bryd fel Gofal Dydd Llawn Cymysg sy'n cynnig darpariaeth Gwyliau 4 ohonynt yn rhai cyfrwng Cymraeg.

Amlinellir yr ystod o wasanaethau a gynigir gan y darparwyr Gofal Dydd Llawn yn ôl y math o ddarparwr h.y. Meithrinfeydd Dydd Llawn a Gofal Sesiynol Cymysg Diwrnod Llawn yn y tabl (Ffigur 92) isod:

	Meithrinfa Ddydd Llawn	**Sesiynol Cymysg (Saesneg)**	**Sesiynol Cymysg (Cymraeg)**
Meithrinfa Ddydd Llawn	23	0	0
Hanner Diwrnod y Bore	22	15	4

Hanner Diwrnod y Prynhawn	22	15	4
Gofal Cyn Ysgol	18	0	0
Gofal ar ôl Ysgol	19	11	3
Cofleidiol	22	Fel uchod Hanner Diwrnod Bore/Prynhawn	4 Bore 6 Prynhawn
Cylch Chwarae - y Bore	2	24	1
Cylch Chwarae - y Prynhawn	1	14	2
Gwyliau	23	ni ddarparwyd data	4
Cinio	4	11	1

Ffigur 73 – Ystod y Gwasanaethau – Gofal Dydd Llawn – Ffynhonnell DHG 2021 a

Mae'r siart uchod yn dangos, er nad yw Meithrinfeydd Dydd Llawn yn darparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg ledled y fwrdeistref sirol ar hyn o bryd, bod digon o ofal plant cyfrwng Cymraeg ar gael i deuluoedd drwy leoliadau Gofal Dydd Sesiynol Cymysg neu leoliadau Gofal Sesiynol.

6.2.3 Nifer a math y lleoedd plant a lenwyd (llawn amser, rhan amser, ad-hoc)

Bwrdeistref Sirol Caerffili

Meithrinfa Ddydd Llawn

Ar draws bwrdeistref sirol Caerffili mae cyfanswm o 1183 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael mewn Meithrinfeydd Dydd Llawn sy'n cael eu defnyddio gan 1643 o blant yn ôl data DHG, mewn amrywiaeth o gapasiti h.y. rhan amser / llawn amser ac ati.

O'r rhain, mae uchafswm o 1183 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 214 yn llawn amser, defnyddir 1403 yn rhan-amser, a defnyddir 67 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael yn ystod y tymor yn unig (yn y cyfleuster gofal plant ar gampws y Coleg), defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser, defnyddir 1 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 1110 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau. Defnyddir 107 yn llawn amser, defnyddir 1360 yn rhan-amser a defnyddir 66 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor yn unig (yn y cyfleuster gofal plant ar gampws y Coleg). Defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser a defnyddir 1 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 1110 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau. Defnyddir 107 yn llawn amser, defnyddir 1389 yn rhan-amser a defnyddir 66 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor yn unig. Defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser a defnyddir 1 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 998 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Defnyddir 154 yn llawn amser, defnyddir 1197 yn rhan-amser a defnyddir 63 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 1068 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Defnyddir 245 yn llawn amser, defnyddir 1282 yn rhan-amser a defnyddir 63 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 61 o leoedd ar gael ar gyfer amser Cinio yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Defnyddir 22 yn llawn amser, defnyddir 100 yn rhan-amser a defnyddir 3 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol yn ystod y tymor yn unig. Defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser a defnyddir 1 ar sail ad hoc.

DS – mae'n debygol nad yw pob darparwr wedi dehongli'r diffiniadau o ran-amser ac ad hoc amser llawn yn yr un modd ac felly rhaid darllen y canlyniadau hyn gyda hyn mewn cof wrth ystyried digonolrwydd lleoedd ac i'w defnyddio wrth gynllunio lleoedd newydd yn y dyfodol.

Mae'r tabl (Ffigur 74) isod yn dangos lleoedd cofrestredig a nifer y lleoedd a ddefnyddir fel cymysgedd o leoedd llawn amser, rhan-amser ac ad hoc ar draws yr holl wasanaethau a gynigir yn **Meithrinfeydd Dydd Llawn** ar draws y fwrdeistref sirol.

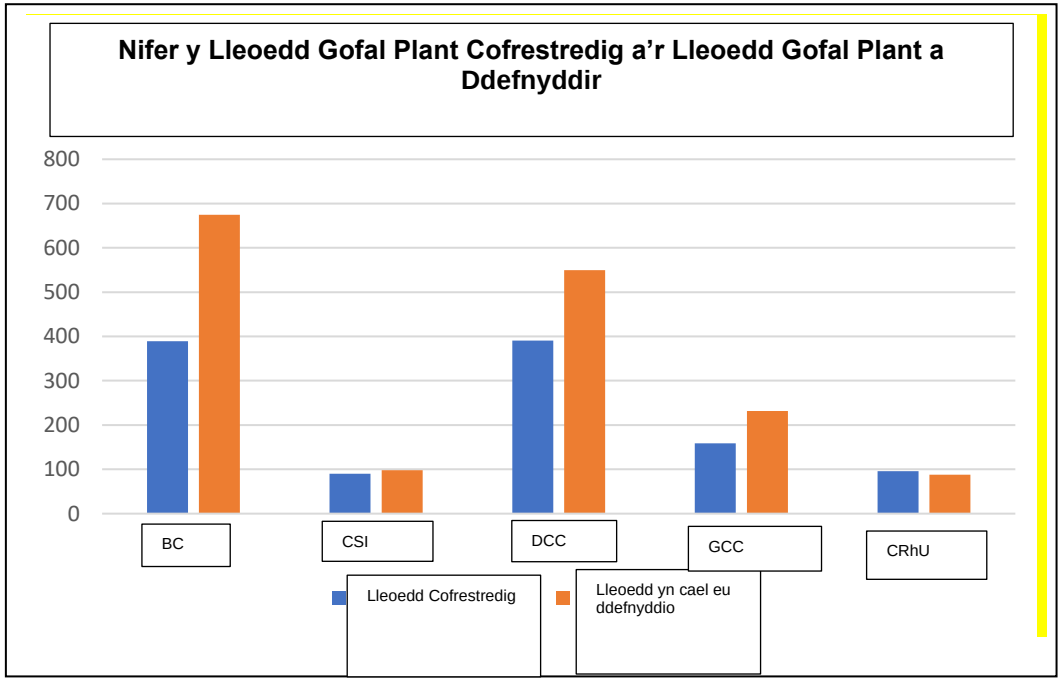

BC – 389 o leoedd cofrestredig yn cael eu defnyddio gan 675 o blant
CSI – 90 o leoedd cofrestredig yn cael eu defnyddio gan 98 o blant
DCC – 391 o leoedd cofrestredig yn cael eu defnyddio gan 550 o blant
GCC – 159 o leoedd cofrestredig yn cael eu ddefnyddio gan 232 o blant
CRhU – 96 o leoedd cofrestredig yn cael eu defnyddio gan 88 o blant

Gofal Sesiynol Cymysg

Mae gwasanaethau Gofal Dydd Sesiynol Cymysg yn darparu 835 o leoedd cofrestredig drwy Sir Caerffili. O'r rhain, mae uchafswm y lleoedd sydd ar gael fesul math o wasanaeth fel a ganlyn:

- Cylch Chwarae/Cylch Meithrin/Cofleidiol Bore 199
- Cylch Chwarae/Cylch Meithrin/Cofleidiol Prynhawn 149
- Gofal ar ôl Ysgol 209
- Gofal Cyn Ysgol 82
- Amser Cinio 196

Ffigur 74 – Nifer y lleoedd Gofal Plant Cofrestredig Gofal Dydd Llawn - defnydd

Tynnir sylw at broffil y defnydd o'r lleoedd hyn yn y dadansoddiadau daearyddol isod.

6.2.4 Rhestrau Aros a Lleoedd Gwag Meithrinfeydd Diwrnod Llawn:

Meithrinfa Ddydd Llawn	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Plant yn aros i ddechrau ar unwaith	**24**	**4**	**0**	**12**	**8**	**0**
Nifer y Lleoedd heb eu Llenwi	**241**	**90**	**10**	**83**	**48**	**0**

Ffigur 75 – Rhestrau aros a lleoedd gwag Gofal Dydd Llawn – Ffynhonnell: DHG 2021

Mae hyn yn dangos bod y gofal plant a ddarperir gan leoliadau gofal Dydd Llawn yn yr ardal hon yn cael ei ddefnyddio'n dda gan y teuluoedd yn yr ardal, ac yn darparu gwasanaeth y mae mawr ei angen ar deuluoedd â phlant o amrywiaeth o oedrannau ac anghenion gofal plant. Mae’r data hwn ond cystal â'r diwrnod y cafodd ei gasglu, ond mae'n dangos ei bod yn ymddangos bod digon o ofal plant yn cael ei gynnig ac o'r mathau sy'n ofynnol gan deuluoedd yn yr ardal hon.

Mae'r siart uchod yn dangos bod digon o leoedd gofal plant o fewn Meithrinfeydd Diwrnod Llawn drwy'r fwrdeistref sirol yn ôl data DHG 2021, ond dim ond er mwyn rhoi trosolwg cywir o'r galw ar y dyddiad cyflwyno y gellir dibynnu ar y data hwn, ac unwaith eto mae'n debygol y ceir rhywfaint o gamddehongli'r diffiniad o le gwag. Mae'r siart yn dangos bod y nifer fwyaf o leoedd gwag mewn Meithrinfeydd Dydd Llawn ym Masn Caerffili a DCC. Mae'r siart hon hefyd yn dynodi bod yr holl leoedd gofal plant sydd ar gael yn narpariaeth Meithrinfa Ddydd Llawn mewn CRhU yn cael eu defnyddio i’r diben hynny. Dylid nodi hefyd bod y lleoedd gofal plant hyn yn cyfrif am leoedd gofal plant cyfrwng Saesneg.

Basn Caerffili

Meithrinfa Ddydd

Mae cyfanswm o 389 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael yn y 7 Meithrinfa Ddydd sy'n cael eu defnyddio gan 675 o blant yn ôl data DHG, mewn amrywiaeth o gapasiti h.y. rhan-amser/llawn amser ac ati.

O'r rhain, mae uchafswm o 389 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 157 yn llawn amser, defnyddir 608 yn rhan-amser, a defnyddir 10 ar sail ad hoc.

O'r rhain, mae uchafswm o 389 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 157 yn llawn amser, defnyddir 608 yn rhan-amser, a defnyddir 10 ar sail ad hoc.

O'r rhain, mae uchafswm o 389 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 157 yn llawn amser, defnyddir 608 yn rhan-amser, a defnyddir 10 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 308 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau. Defnyddir 50 yn llawn amser, defnyddir 508 yn rhan-amser a defnyddir 10 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 359 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar ôl Ysgol yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Defnyddir 137 yn llawn amser, defnyddir 569 yn rhan-amser a defnyddir 10 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 49 o leoedd ar gael ar gyfer Cinio yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Defnyddir 21 yn llawn amser, defnyddir 81 yn rhan-amser a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Mae 6 Darpariaeth Sesiynol Cymysg yn ardal Basn Caerffili. O'r rhain, mae 5 yn rhai cyfrwng Saesneg ac mae 1 yn gyfrwng Cymraeg. Mae'r lleoliad cyfrwng Cymraeg wedi'i leoli ar safle un o'r Ysgolion Cynradd Cyfrwng Cymraeg.

Mae cyfanswm o 154 o leoedd cofrestredig (135 cyfrwng Saesneg a 19 cyfrwng Cymraeg) yn cael eu defnyddio gan 139 o blant; Mae 29 o blant yn cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg tra bod 110 arall yn cael mynediad at ddarpariaeth Saesneg yn y categori hwn. Dangosir uchafswm nifer y lleoedd sydd ar gael yn ôl y math o wasanaeth a'u defnydd isod (Ffigur 94):

Ffigur 76 – Ffynhonnell DHG 2021

	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	Lleoedd a ddefnyddir llawn amser	Lleoedd a ddefnyddir llawn amser	Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser	Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser
	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg
Hanner Diwrnod y Bore	79	0	26	0	76	0
Hanner Diwrnod y Prynhawn	79	0	26	0	76	0
Gofal Cyn Ysgol	0	50	0	0	0	69
Gofal ar ôl Ysgol	30	50	6	0	23	69
Gofal Yn Ystod y Gwyliau	Dim data o'r DHG	Dim data o'r DHG	Dim data o'r DHG	Dim data o'r DHG	Dim data o'r DHG	Dim data o'r DHG

Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod y data hwn yn ymwneud yn unig â darpariaeth Diwrnod Llawn Sesiynol Cymysg.

Gellir cynnig y gwasanaethau a nodir uchod mewn gofal sesiynol amgen, gweler y penodau isod.

Cwm Sirhywi Isaf

Meithrinfa Ddydd Llawn

Mae cyfanswm o 152 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael yn y 3 Meithrinfa Ddydd, sy'n cael eu defnyddio gan 98 o blant, yn ôl data DHG, mewn amrywiaeth o gapasiti h.y.part amser/llawn amser ac ati. Dylid nodi bod un Feithrinfa Ddydd (wedi'i chofrestru ar gyfer 62 o'r lleoedd hyn) yn yr ardal hon wedi methu â chwblhau'r ffurflenni DHG i AGC felly nid yw data sy'n ymwneud â'r gwasanaethau a ddarperir ganddynt a'r lleoedd a ddefnyddir wedi'u cynnwys yn y dadansoddiadau isod a dim ond y meithrinfeydd 2 ddiwrnod a gwblhaodd y ffurflen hunanasesu gwasanaeth – cyfanswm o 90 o leoedd cofrestredig.

O'r rhain, mae uchafswm o 90 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 4 yn llawn amser, defnyddir 94 yn rhan-amser, a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 90 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 4 yn llawn amser, defnyddir 94 yn rhan-amser, a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 90 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 4 yn llawn amser, defnyddir 94 yn rhan-amser, a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 90 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 4 yn llawn amser, defnyddir 94 yn rhan-amser, a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 90 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar ôl Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 4 yn llawn amser, defnyddir 94 yn rhan-amser, a defnyddir 0 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 0 lle ar gael ar gyfer Clwb Cinio ar wahân yn ystod y tymor a'r gwyliau.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Dim ond un darparwr Cyfrwng Saesneg sy'n cynnig Gofal Sesiynol Cymysg yn Nghwm Sirhywi Isaf, sydd wedi'i gofrestru ar gyfer 20 lle sy'n cael eu defnyddio gan 20 o blant. Maent yn cynnig gwasanaethau cofleidiol ac ar ôl ysgol a gwyliau ac maent wedi'u lleoli ar safle Ysgol Gynradd cyfrwng Saesneg.

Noder: nid oes darpariaeth Gymraeg o'r math hwn (sesiynol diwrnod llawn) ar hyn o bryd, ond mae'r ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon yn cynnig darpariaeth cylch chwarae, cofleidiol ac ar ôl ysgol ar hyn o bryd, ond mae pob un wedi'i chofrestru ar

wahân fel gofal sesiynol ac mae wedi'i chynnwys yn y penodau isod. Bydd datblygu ysgol newydd Cwm Gwyddon yn cynnwys cyfleusterau gofal plant pwrpasol ar gyfer darpariaeth sesiynol diwrnod llawn.

	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	**Uchafswm y lleoedd sydd ar gael**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**
	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg
Hanner Diwrnod y Bore	20	0	0	0	0	0
Hanner Diwrnod y Prynhawn	20	0	0	0	0	0
Gofal Cyn Ysgol	16	0	8	0	10	0
Gofal ar ôl Ysgol	16	0	8	0	10	0
Cinio	0	0	0	0	0	0

Ffigur 77 – Nifer y lleoedd Gofal Plant sydd ar gael ac a ddefnyddir yn

Dwyrain Canol y Cymoedd

Meithrinfa Ddydd Llawn

Mae cyfanswm o 389 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael yn y 7 Meithrinfa Ddydd sy'n cael eu defnyddio gan 675 o blant yn ôl data DHG, mewn amrywiaeth o gapasiti h.y. rhan-amser/llawn amser ac ati.

O'r rhain, mae uchafswm o 389 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 74 yn llawn amser, defnyddir 265 yn rhan-amser, a defnyddir 46 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor yn unig.

Mae uchafswm o 318 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 70 yn llawn amser, defnyddir 363 yn rhan-amser, a defnyddir 46 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 lle ar gael ar gyfer Gofal Hanner Dydd y Bore yn ystod y tymor yn unig; Defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser a defnyddir 1 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 318 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 70 yn llawn amser, defnyddir 363 yn rhan-amser, a defnyddir 46 ar sail ad hoc. Mae uchafswm o 24 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Hanner Dydd y Prynhawn yn ystod y tymor yn unig; Defnyddir 3 yn llawn amser, defnyddir 14 yn rhan-amser a defnyddir 1 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 306 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau. Defnyddir 69 yn llawn amser, defnyddir 344 yn rhan-amser a defnyddir 43 ar sail ad hoc. Nid oes un lle ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor yn unig – darperir y rhain drwy glybiau brecwast am ddim ar safleoedd ysgolion.

Mae uchafswm o 306 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau. Defnyddir 69 yn llawn amser, defnyddir 344 yn rhan-amser a defnyddir 43 ar sail ad hoc. Nid oes un lle ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol yn ystod y tymor yn unig. Mae'r holl leoedd ar gyfer y tymor a'r gwyliau fel ei gilydd.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Mae 8 darparwr yn cynnig amrywiaeth o wasanaethau gofal dydd sesiynol yn yr ardal hon: Mae 2 Gwasanaeth cyfrwng Cymraeg a 6 gwasanaeth cyfrwng Saesneg. Mae'n werth nodi nad oes darpariaeth Cyn Ysgol yn yr ardal hon a ddarperir gan ddarparwyr gofal sesiynol cymysg yn ôl data DHG. Cyn i'r ysgol gael ei darparu drwy fathau eraill o ofal plant, megis clybiau brecwast am ddim. Dangosir uchafswm nifer y lleoedd sydd ar gael yn ôl y math o wasanaeth a'u defnydd isod (Ffigur 78):

	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	**Uchafswm y lleoedd sydd ar gael**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**

	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg	Saesneg	Cymraeg
Hanner Diwrnod y Bore	80	16	29	7	118	29
Hanner Diwrnod y Prynhawn	38	0	23	0	31	0
Gofal Cyn Ysgol	0	0	0	0	0	0
Gofal ar ôl Ysgol	24	35	0	10	67	61
Cinio	62	0	26	0	45	0

Ffigur 78 – Ffynhonnell DHG 2021

Mae'r siart uchod yn dangos bod teuluoedd yn defnyddio gofal plant yn bennaf o fewn Darpariaeth Sesiynol Cymysg yn rhan-amser, yng nghystadleuaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg a Saesneg.

Gorllewin Canol y Cymoedd

Meithrinfa Ddydd Llawn

Ar draws Gorllewin Canol y Cymoedd, mae 264 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael yn y 5 Meithrinfa Ddydd, sy'n cael eu defnyddio gan 232 o blant yn ôl y DHG.

O'r rhain, mae uchafswm o 264 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 29 yn llawn amser, defnyddir 196 yn rhan-amser, a defnyddir 7 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 264 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 29 yn llawn amser, defnyddir 196 yn rhan-amser, a defnyddir 7 ar sail ad hoc.
Mae uchafswm o 264 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 29 yn llawn amser, defnyddir 196 yn rhan-amser, a defnyddir 7 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 264 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 29 yn llawn amser, defnyddir 196 yn rhan-amser, a defnyddir 7 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 217 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 29 ohonynt yn llawn amser, defnyddir 196 yn rhan-amser, a defnyddir 7 ar sail ad hoc.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Mae 3 darparwr sy'n cynnig darpariaeth sesiynol gymysg yn yr ardal hon, 2 gyfrwng Cyfrwng Saesneg ac 1 cyfrwng Cymraeg, wedi'u cofrestru ar gyfer 92 o leoedd: Mae 38 o leoedd cyfrwng Cymraeg a 54 o leoedd cyfrwng Saesneg. Mae'r rhain yn cael eu defnyddio gan 75 o blant; Mae 26 o blant yn cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ac mae 49 arall yn cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Saesneg.

Dangosir uchafswm nifer y lleoedd sydd ar gael yn ôl y math o wasanaeth a'u defnydd isod (Ffigur 79):

Ffigur 79 – Ffynhonnell DHG 2021

	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	**Uchafswm y lleoedd sydd ar gael**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**
	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg

Cylch Chwarae - y Bore	16	0	49	0	0	0
Cylch Chwarae - y Prynhawn	16	0	49	0	0	0
Gofal Cyn Ysgol	16	0	49	0	0	0
Gofal ar ôl Ysgol	16	0	49	0	0	0
Cinio	16	38	49	23	0	7

Nodwch: gallai darparwyr ddehongli amser llawn mewn gwahanol ffyrdd – gallai nodi sesiynau amser llawn neu ran o ddiwrnod (5 diwrnod yr wythnos), neu'r un diwrnod bob wythnos.

Cwm Rhymni Uchaf

Meithrinfa Ddydd Llawn

Mae cyfanswm o 96 o leoedd gofal plant cofrestredig ar gael mewn 2 Feithrinfa Ddydd, sy'n cael eu defnyddio gan 88 o blant.

O'r rhain, mae uchafswm o 96 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Dydd Llawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 6 yn llawn amser, defnyddir 79 yn rhan-amser, a defnyddir 3 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 96 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Bore yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 6 yn llawn amser, defnyddir 79 yn rhan-amser, a defnyddir 3 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 96 o leoedd ar gael ar gyfer Hanner Diwrnod y Prynhawn yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 6 yn llawn amser, defnyddir 79 yn rhan-amser, a defnyddir 3 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 77 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 2 yn llawn amser, defnyddir 55 yn rhan-amser, a defnyddir 3 ar sail ad hoc.

Mae uchafswm o 96 o leoedd ar gael ar gyfer Gofal ar ôl Ysgol yn ystod y tymor a'r gwyliau, defnyddir 6 yn llawn amser, defnyddir 79 yn rhan-amser, a defnyddir 3 ar sail ad hoc.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Mae 2 ddarparwr cyfrwng Saesneg yn yr ardal hon wedi'u cofrestru ar gyfer 43 o leoedd sy'n cael eu defnyddio gan 49 o blant. Mae'r darparwr hwn yn cynnig darpariaethau ar ôl ysgol, gofal cofleidiol a grŵp chwarae. Mae yn yr ysgol gynradd leol ac mae'n rhan o Ganolfan Blant Integredig wreiddiol yr ardal.

	Uchafswm y lleoedd sydd ar gael	**Uchafswm y lleoedd sydd ar gael**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir llawn amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**	**Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser**
	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg	Addysg Cyfrwng Saesneg	Addysg Cyfrwng Cymraeg
Cylch Chwarae - y Bore	24	0	26*	0	23	0
Cylch Chwarae - y Prynhawn	24	0	0	0	0	0

Gofal Cyn Ysgol	0	0	0	0	0	0
Gofal ar ôl Ysgol	19	0	0	0	16	0
Cinio	19	0	0	0	16	0

N.B. dylid nodi bod mathau eraill o ofal plant yn cael eu cynnig yn yr ardal, ond gellir dod o hyd i'r data perthnasol mewn penodau blaenorol neu ddilynol. Rhaid darllen pob pennod ar y cyd â'i gilydd i ddarparu trosolwg o'r gofal plant sydd ar gael yn y fwrdeistref.

Ffigur 80 – Ffynhonnell: DHG 2021

* Credir y gallai'r data hwn fod wedi'i gofnodi'n anghywir. Efallai nad yw Ffigurau eraill yn y siart hon wedi'u cofnodi'n gywir; mae'n bosibl bod rhai darparwyr wedi camddehongli'r cwestiwn neu heb ddarparu unrhyw ddata wrth gwblhau ffurflen DHG.

6.2.4 Lleoedd Gwag a Rhestrau Aros

	Basn Caerffili	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**
Hanner Diwrnod y Bore	170	58	15	81	0
Hanner Diwrnod y Prynhawn	262	86	10	149	0
Cyn Ysgol	80	9	9	59	0
Ar ôl Ysgol	25	0	2	19	0
Diwrnod Llawn	241	90	20	82	0
Cylch Chwarae / Cylch Meithrin AM	0	0	0	0	0

Cylch Chwarae / Cylch Meithrin PM	3	3	0	0	0
Cinio	0	0	0	0	0

Ffigur 81 - Lleoedd Gwag a Rhestrau Aros – Gofal dydd llawn – Ffynhonnell Ddaearyddol

Dylai lleoedd gwag a rhestrau aros roi syniad i ni o'r galw am leoedd gofal plant. Gofynnwyd i ddarparwyr roi syniad o nifer y lleoedd gwag a oedd ar gael iddynt yn yr arolwg Hunanasesu Gwasanaeth. Mae'r ffigurau isod ar gyfer yr amrywiaeth o wasanaethau a gynigir yn y lleoliad gofal plant. Mae'r ffigurau ar gyfer darpariaeth diwrnod llawn wedi'u cynnwys, fodd bynnag, cyfrifwyd lleoedd gwag gan rai meithrinfeydd erbyn y dydd ac eraill erbyn yr wythnos ac roedd gan un lefelau uchel o lleoedd gwag gan eu bod newydd gau ar gyfer gwyliau'r haf. Ni ddatganodd un feithrinfa unrhyw leoedd gwag. Gellid troi lle gwag diwrnod llawn mewn meithrinfa Diwrnod Llawn yn nifer o leoedd gwag yn dibynnu ar ofynion y plentyn sy'n defnyddio'r lle. Hefyd, nid yw'r data ond cystal â'r diwrnod y cymerwyd y ciplun.

Er bod canllawiau'r DHG yn gofyn i leoliadau gyfrifo lleoliadau gwag mewn ffordd benodol h.y. fesul wythnos, (mae 1 lle gwag dros 5 diwrnod yn cyfateb i 5 lle gwag) cyfrifwyd llawer ohonynt fesul diwrnod (mae 1 lle gwag dros 5 diwrnod yn gyfwerth ag 1 lle gwag). Felly, dylid ystyried hyn wrth adolygu'r data. Roedd y manylion am ddarpariaeth gymysg yn annibynadwy ac felly nid yw wedi'i adrodd yma.

Nid oedd unrhyw Feithrinfeydd Dydd Llawn yn dweud bod ganddynt restrau aros yn ystod y tymor ac eithrio'r ddarpariaeth Meithrinfa Ddydd yn y Coleg AB lleol yn Ystrad Mynach (GCC). Dywedodd pob meithrinfa ddydd lawn nad oedd ganddynt unrhyw blant yn aros am ddechrau ar unwaith. Ni nodwyd rhestrau aros ar gyfer gwyliau ysgol. Sylweddolwn ei bod yn anodd iawn i feithrinfa ddydd lawn amlinellu faint o leoedd gwag sydd ganddynt ar gyfer gwasanaeth penodol y maent yn ei ddarparu gan y gall hyn amrywio'n ddyddiol.

Yn gyffredinol, adroddir am fwy o leoedd gwag yn y ddarpariaeth gymysg cyfrwng Saesneg nag yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

6.2.5 Nifer y lleoedd a lenwyd gan blant sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd

Ar draws y fwrdeistref, adroddodd Meithrinfeydd Dydd yn y DHG bod 42 o blant yn cael mynediad i leoedd gofal plant mewn Meithrinfeydd Dydd Llawn y nodir yn ffurfiol bod ganddynt anawsterau neu anableddau dysgu. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a dogfennau DHG dilynol AGC yn diffinio'r diffiniad a'r mathau o ADY: Gwybyddiaeth a Dysgu / Ymddygiad, Datblygiad Emosiynol a Chymdeithasol / Cyfathrebu a Rhyngweithio / Synhwyraidd a neu Gorfforol.

Mae yna blant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, a leolir gan yr Awdurdod Lleol mewn meithrinfeydd dydd ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth, yn ogystal â phlant sy'n cael cymorth i gael mynediad i'w lleoliadau a ariennir gan Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar. Fodd bynnag, ychydig iawn o blant sydd wedi cael diagnosis ac sydd angen darpariaeth arbenigol wedi'u nodi ag ADY ac sydd angen CDU. Mae'n ymddangos bod meithrinfeydd dydd yn eu hadroddiadau wedi drysu plant sydd ag ADY â phlant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg gan nad yw'r niferoedd a nodwyd gan y lleoliadau sy'n hunan-adrodd yn cyfateb i'r rhai a gedwir yn yr awdurdod lleol. Yn ystod mis Ionawr 2022 roedd cyfanswm o 42 o blant yn derbyn cymorth ar gyfer lleoliad wedi'i ariannu mewn Addysg Blynyddoedd Cynnar, Cynllun Lleoedd â Chymorth, Dechrau'n Deg neu Gynnig Gofal Plant ar draws pob lleoliad yn y fwrdeistref (nid Meithrinfa Ddydd Lawn yn unig). Nid oes gan yr un o'r plant hyn ADY penodol eto. Mae'r lleoliad yn ddull o nodi a oes angen lleoliad arbenigol ar blentyn a bod ganddo ADY neu os gall plentyn gael cymorth / strategaethau / offer wedi'i dargedu er mwyn cael mynediad at ddarpariaeth brif ffrwd, ac felly ni fyddai'n cael ei adnabod fel plentyn ag ADY eto.

Gan ystyried hyn, roedd 26 o'r gwarchodwyr plant yn dal i ddweud y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau gwybyddiaeth a dysgu, roedd 28 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau ymddygiad, datblygiad emosiynol a chymdeithasol, roedd 34 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau cyfathrebu a rhyngweithio a dywedodd 26 y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau synhwyraidd a/neu gorfforol. Unwaith eto, mae'n debygol y gallai gwarchodwyr plant fod wedi camddehongli'r cwestiwn hwn gan nad yw'n glir a oedd yn gofyn a oedd y lleoliad yn gofalu am y plant hyn ar hyn o bryd, neu a oedd ganddynt y gallu (hyder a chymhwysedd) i ofalu am y plant hyn yn awr ac yn y dyfodol.

O'r holl leoliadau yn y categori hwn, roedd gan bob un ond un berson dynodedig sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA i blant, roedd gan bob un ond 2 staff a oedd wedi cael hyfforddiant ychwanegol/arbenigol yn cefnogi plant sydd ag ADY/AAA, roedd

pob un ond un yn ymwybodol o'r Cod ADY a nododd pob un ond 2 eu bod yn gwneud atgyfeiriadau i'r Awdurdod Lleol a/neu'n cysylltu ag ef mewn perthynas â darpariaeth/cymorth i blant sydd ag ADY/AAA.

6.2.6 Nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd

O'r 23 o Feithrinfeydd Dydd, nid oes unrhyw leoliadau cyfrwng Cymraeg yn unig ym mwrdeistref Caerffili. Mae'n werth nodi bod 4 lleoliad sy'n dangos eu bod yn ddarpariaeth ddwyieithog (Cymraeg a Saesneg). Nododd 1 lleoliad arall eu bod yn darparu gwasanaeth Saesneg gyda'r defnydd o elfennau dwyieithog. Mae'r proffil ar gyfer darpariaeth Ddwyieithog a Saesneg gydag Elfennau o Ddarpariaeth Ddwyieithog i'w weld yn y tabl (Ffigur _) isod:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Cyfrwng Cymraeg a Saesneg	4	1	0	2	1	0
Saesneg gyda defnydd o Elfennau Dwyieithog	1	1	0	0	0	0

Ffigur 82 – Gofal dydd iaith Gymraeg llawn – Ffynhonnell DHG

Mae dosbarthiad Meithrinfeydd Dydd dwyieithog yn anwastad ar draws bwrdeistref Caerffili gan fod 2 leoliad yn GCC, 1 yn DCC ac 1 lleoliad arall yn BC, ond dim lleoedd dwyieithog yn CSI.

O'r 19 o ddarparwyr Gofal Sesiynol Cymysg gweler y siart isod sy'n dynodi lleoliadau Cymraeg a Saesneg:

	Sir Caerffili	**Basn Caerffili**	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**

Saesneg	15	5	1	6	2	1
Cymraeg	5	1	1	2	1	0

Ffigur 83 - Gofal Sesiynol Cymysg Cymraeg – Ffynhonnell: DHG 2021

Mae'r siart uchod yn dangos, er bod y gymhareb o leoliadau dros dro cymysg cyfrwng Saesneg yn fwy na lleoliadau cyfrwng Cymraeg ledled y sir, bod amrywiaeth o ddarparwyr sy'n cynnig gofal sesiynol o fewn categorïau gofal eraill megis Gofal Dydd Llawn neu Ofal Dydd Sesiynol, felly mae'n rhaid ystyried yr holl ddata wrth ddadansoddi digonolrwydd lleoedd gofal plant. Er bod y siart uchod yn dynodi nad oes darpariaeth Gofal Sesiynol Cymysg cyfrwng Cymraeg yn yr CRhU, mae darpariaeth Gofal Dydd Sesiynol arall yn gweithredu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-32% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 i gyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg Gymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn.

Yn ogystal, mae ymrwymiad ar gyfer darpariaeth gofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2flwydd oed, o fewn yr un cyfnod â'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg 2022-2032. Efallai y bydd angen hyblygrwydd ar rieni yn y ddarpariaeth hon er mwyn diwallu anghenion eu teuluoedd unigol, gan gynnwys darpariaeth sesiynol gymunedol leol ar gyfer teuluoedd nad oes ganddynt gludiant i gymudo pellteroedd hir, gofal dydd llawn i deuluoedd sy'n gweithio sydd angen darpariaeth diwrnod llawn i gwrdd â'u horiau gwaith, patrymau gweithio hyblyg i gwrdd â gwaith sifft, a bydd angen lleoliadau Cymraeg a chynhwysol arnynt. O'r herwydd, bydd angen datblygu mwy o Gymraeg ar draws pob math o ddarpariaeth gofal plant.

6.2.7 Amseroedd agor, gan gynnwys y nifer sy'n cynnig oriau gofal plant hyblyg

Yn ystod y tymor, mae ystod amseroedd agor Meithrinfeydd Dydd Llawn yn amrywio ar draws y fwrdeistref; yr amser agor cynharaf a ddarperir gan 2 leoliad yw 6.00am. Mae 20 lleoliad ar agor cyn 8.00am ledled bwrdeistref Caerffili. 4 lleoliad ar agor am 8.00am.

Mae 2 leoliad yn cau am 6.30pm. Mae 18 lleoliad yn cau am 6.00pm ledled bwrdeistref Caerffili.

Nid oes unrhyw Feithrinfeydd Dydd yn cynnig gofal dros nos neu benwythnos.

Yn y Ddarpariaeth Sesiynol Gymysg, mae'r lleoliadau'n tueddu i agor ar sawl adeg i gyd-fynd â'r gwasanaeth y maent yn ei ddarparu. Mae manylion y ddarpariaeth Feithrin Dydd Llawn a Sesiynol Cymysg yn y tabl (Ffigur 84) isod:

Gofal Dydd Llawn: Ystod o oriau agor gan gynnwys amser tymor hyblyg a gwyliau:

Sir Caerffili Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 1 lleoliad yn agor am 6.00am. Mae 7 lleoliad yn agor am 7.00am. Mae 17 lleoliad yn agor am 8.00am neu cyn hynny. Mae 6 yn agor am 8.00am neu'n hwyrach. Mae 1 lleoliad yn cau am 5.00pm. Mae 1 lleoliad yn cau am 5.30pm. Mae 15 lleoliad yn cau am neu ar ôl 6.00pm; yr amser cau hwyraf yw 6.30pm. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Amser Gwyliau: Nododd 21 o leoliadau nad oedd eu horiau gwasanaeth yn newid yn ystod y gwyliau. Nododd 1 lleoliad newid yn ystod oriau yn ystod y gwyliau – yr amser agor cynharaf yw 7.30am a'r amser cau hwyraf ar gyfer y gwasanaeth hwn yw 6.00pm. Mae 1 lleoliad yn gweithredu yn ystod y tymor yn unig. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.
Basn Caerffili Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 2 leoliad ynagor am 7.00am. Mae 7 lleoliad yn agor am 8.00am neu cyn hynny. Mae 1 lleoliad yn cau am 5.00pm. Mae 1 lleoliad yn cau am 5.30pm. Mae 4 lleoliad yn cau am 6.00pm; dyma'r amser cau hwyraf. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Amser Gwyliau: dywedodd y lleoliadau nad oedd eu horiau gwasanaeth yn newid yn ystod y gwyliau. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.
CSI Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 1 lleoliad yn agor am 7.20am. Mae 2 lleoliad ar agor am 8.00am neu cyn hynny Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Mae 2 leoliad yn cau am 6.00pm. Amser Gwyliau:

	Nododd 1 lleoliad fod eu horiau gwasanaeth yn aros yr un fath yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau. Nododd 1 lleoliad fod eu horiau gwasanaeth yn wahanol yn ystod y gwyliau. Mae 1 lleoliad yn agor am 7.00am ac 1 lleoliad yn agor am 7.30am. Mae 2 leoliad yn cau am 6.00pm. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.
DCC Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 1 lleoliad yn agor am 6.00am. Mae 6 lleoliad ar agor am 8.00am neu cyn hynny. Mae 4 lleoliad yn cau am 6.00pm. Mae 2 leoliad yn cau am 6.30pm. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Amser Gwyliau: dywedodd lleoliadau nad oedd eu horiau gwasanaeth yn newid yn ystod y tymor nac yn ystod y gwyliau. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.
GCC Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 3 lleoliad yn agor am 7.00am. Mae 1 lleoliad yn agor am 8.00am. Dywedodd 3 lleoliad eu bod yn cau am 6.00pm. Dywedodd 1 lleoliad eu bod yn cau am 8.00am er eu bod yn dweud nad ydynt yn darparu gofal dros nos (gellid ystyried yr anghysondeb hwn fel camgymeriad ar eu rhan). Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Amser Gwyliau: Nododd 4 lleoliad nad oedd eu horiau gwasanaeth yn newid yn ystod y tymor nac yn ystod y gwyliau. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.
CRhU Meithrinfa Diwrnod Llawn	Amser Tymor: Mae 2 leoliad yn agor am 7.20am Mae 1 lleoliad yn cau am 5.30pm. Mae 1 lleoliad yn cau am 6.00pm. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad. Amser Gwyliau: Nododd 2 leoliad nad oedd eu horiau gwasanaeth yn newid yn ystod y tymor nac yn ystod y gwyliau. Ni ddarperir gofal dros nos nac ar benwythnosau gan unrhyw leoliad.

Ffigur 84 Gofal Dydd Llawn: Ystod o oriau agor gan gynnwys amser tymor hyblyg a gwyliau

Mae ystod eang o sesiynau ar gael drwy'r dydd ac ar draws y fwrdeistref sirol gyda Meithrinfeydd Dydd yn gallu cynnig pecynnau hyblyg i rieni sy'n addas i anghenion unigol y teulu. Mae hyd y sesiwn mewn Gofal Sesiynol Cymysg yn llai hyblyg ac yn gweithredu i amseroedd agor sefydlog fel y nodir yn eu Datganiad o Ddiben. Nodir y manylion yn y tabl (Ffigur 84) uchod.

6.2.8 Ystod oedran y plant

Meithrinfa Ddydd Llawn

Amlygir proffil plant ar draws y Fwrdeistref Sirol sy'n defnyddio gofal plant mewn meithrinfeydd dydd yn y graff canlynol (Ffigur 85). Mae'r tabl isod yn dangos proffil ystod oedran y plant sy'n mynychu darpariaeth Meithrinfa Ddydd ar draws yr ardaloedd daearyddol.

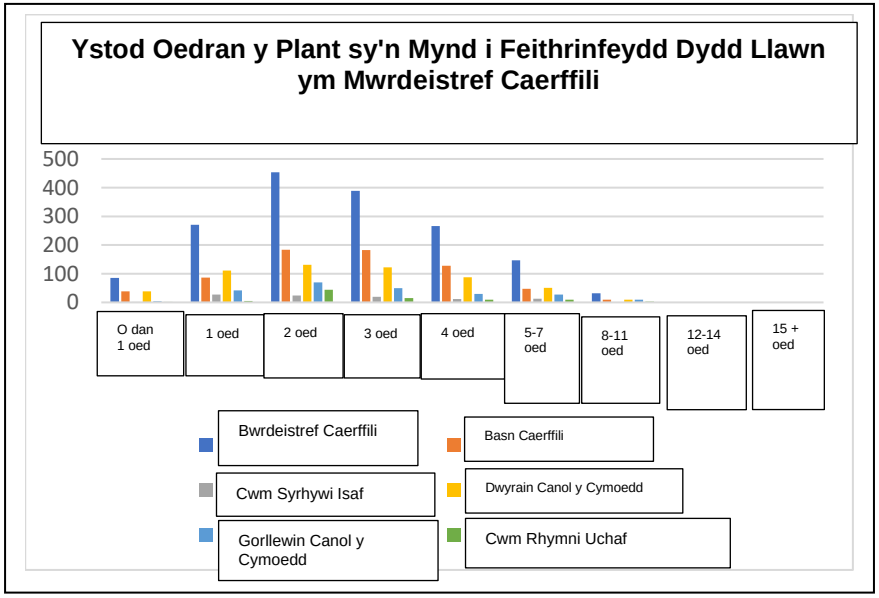

Ffigur 85 - Ystod oedran y plant Meithrinfa Ddydd Llawn – Ffynhonnell DHG 2021

	Bwrdeistref Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Dan 1	85	38	2	39	4	2
1 oed	271	86	27	111	42	5
2 oed	453	184	24	131	70	44

3 oed	389	182	20	122	50	15
4 oed	266	128	12	87	29	10
5-7 oed	147	47	13	51	27	9
8-11 oed	32	10	0	9	10	3
12-14 oed	0	0	0	0	0	0
15 oed +	0	0	0	0	0	0

Ffigur 86 – Ystod Oedran Gofal Dydd Llawn – Daearyddiaeth – Ffynhonnell DHG 2021

O'r wybodaeth uchod, mae'r data'n dangos bod y rhan fwyaf o blant sy'n defnyddio gwasanaethau a ddarperir mewn gofal Dydd Llawn yn blant 2 a 3 oed sydd â chanran uchel o blant 1 a 4 oed. Nid yw'r data hwn yn syndod a bydd angen ei ddiweddaru wrth i ni weithio tuag at gynllunio ar gyfer cyflwyno cynnig newydd Llywodraeth Cymru ar gyfer 2 flwydd oed.

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Nid yw'r lleoliadau hyn yn cynnig Meithrinfa Ddydd Lawn a dim ond ar gyfer plant 2 flwydd oed a throsodd y maent wedi'u cofrestru. Yn dibynnu ar y gwasanaethau a gynigir gan bob darparwr, fel y'i diffinnir yn eu Datganiad o Ddiben, mae lleoliadau wedi'u cofrestru ar gyfer yr oedrannau y maent yn darparu gofal plant ar eu cyfer, er enghraifft dim ond i blant 2-12 oed y bydd lleoliad sy'n darparu gofal cofleidiol yn cael ei gofrestru, tra gall lleoliad arall sy'n darparu cymysgedd o ddarpariaeth cylch chwarae, cofleidiol ac ar ôl ysgol gael ei gofrestru ar gyfer plant rhwng 2 a 12 oed.
Mae'r tabl canlynol (Ffigur 87) yn dangos proffil o oedrannau'r plant sy'n derbyn gofal ar hyn o bryd mewn lleoliadau darpariaeth gymysg cyfrwng Saesneg (I) a Chymraeg (C) yn unol â chyflwyniadau DHG. Caiff y data hwn ei wirio ymhellach wrth gynllunio ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol.

	Basn Caerffili	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**

	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	Yn ystod y Tymor yn unig
2 oed	0	26	0	0	0	28	14	0	0	0
3 oed	0	26	0	0	0	28	15	0	0	0
4 oed	0	0	0	0	0	16	4	0	0	0
5-7 oed	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0
8-11 oed	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0
12-14 oed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 oed +	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6.2.9 Ystod y taliadau

Ar draws y fwrdeistref sirol, adroddir ar amrywiaeth o ffioedd gofal plant fel a ganlyn:

Ffigur 87 – Ystod oedran sy'n mynychu Gofal sesiynol cymysg – Meithrinfa Ddydd Llawn

Cyn Ysgol – Y ffi canolrif yw £4.67 yr awr / Ffi canolrif yw £14.08 y sesiwn
Ar ôl Ysgol – Y ffi canolrif yw £5.80 yr awr / Ffi canolrif yw £14.08 y sesiwn
Cinio – Y ffi canolrif yw £3.50 yr awr / Does dim data pellach ar gael
Meithrinfa Ddydd Lawn – Y ffi canolrif yw £4.84 yr awr / Ffi canolrif yw £41.77 y sesiwn
Hanner Diwrnod Bore – Y ffi canolrif yw £4.67 yr awr / Ffi canolrif yw £14.08 y sesiwn

Hanner Diwrnod Prynhawn – Y ffi canolrif yw £4.67 yr awr /Ffi canolrif yw £14.08 y sesiwn
Gwyliau – Y ffi canolrif yw £5.63 yr awr / Ffi canolrif yw £20.79 y sesiwn

Darpariaeth Sesiynol Cymysg

Nid yw'r wybodaeth hon wedi'i nodi yn y DHG ar gyfer rhai ffioedd, ond nodir ffioedd sesiynol Cylch Chwarae/Cylch a ffioedd clybiau cinio fel a ganlyn ac mae rhagor o wybodaeth ar gael ar gronfa ddata DEWIS am ffioedd cyfredol:

Cylch Chwarae/Cylch Meithrin AM/PM – Y ffi canolrif yw £10.93 y sesiwn
Cinio – Roedd data mynediad sengl yn cynnwys ffi o £4.50 yr awr

6.2.10 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Mae ystod dda o ddarpariaeth Meithrinfa Ddydd sy'n cynnig ystod eang o wasanaethau sy'n hyblyg i ddiwallu anghenion gofal plant rhieni. Mae gan rai ardaloedd fwy o leoedd a gynigir megis Basn Caerffili.
- Mae 5 Meithrinfa Ddydd sy'n dweud eu bod yn llawn ac nad oes ganddynt lleoedd gwag. Mae 5 Meithrinfa Ddydd gyda lleoedd gwag agored 3 ym Masn Caerffili, mae 1 yn CSI ac mae 1 yn CRhU. Fodd bynnag, roedd hyn o ddyddiad y ffurflen hunanasesu, felly efallai na fydd yn gywir ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn.
- Mae 23 o Feithrinfeydd Dydd sy'n darparu gofal ar gyfer plant o 0 oed. Yn ogystal, mae 2 Feithrinfa Ddydd arall sy'n cynnig ystod lawn o wasanaethau i blant o 2 oed.
- Nid oes Meithrinfeydd Dydd cyfrwng Cymraeg ym mwrdeistref Caerffili. Mae 19 lleoliad yn nodi eu bod yn darparu gwasanaeth cyfrwng Saesneg, mae 4 lleoliad yn dweud eu bod yn darparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg a Saesneg, 1 yn nodi eu bod yn darparu gwasanaeth Saesneg gydag elfennau dwyieithog.
- Mae 3 Meithrinfa Ddydd yn cynnig lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar; mae dau yn DCC ac mae un yn GCC yn ganolog i'r fwrdeistref gyfan. Mae'n werth nodi bod 1 o'r 3 lleoliad a amlygwyd hefyd yn darparu darpariaeth Dechrau'n Deg ochr yn ochr â gwasanaethau eraill. Mae 4 o'r darparwyr sesiynol cymysg Gofal Dydd Llawn yn cynnig Addysg Blynyddoedd Cynnar, dau yn DCC (un Gymraeg), un yn GCC ac un ym Masn Caerffili, gan ddarparu gwasanaeth cofleidiol llawn i'r plant hynny sydd ar y gofrestr ac sydd â hawl i addysg blynyddoedd cynnar.

- Mae chwe lleoliad gofal Dydd Llawn a chwe lleoliad sesiynol cymysg diwrnod llawn yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg ledled bwrdeistref Caerffili, gan ddarparu gwasanaeth cofleidiol llawn i'r plant hynny sydd ar y gofrestr ac sydd â hawl i Dechrau'n Deg.
- Mae cynnydd net o 4 meithrinfa Diwrnod Llawn ers yr ADGP ddiwethaf. Mae'n anos nodi cynnydd net darparwyr sesiynol diwrnod llawn wrth i ddarparwyr newid eu statws cofrestru gan beidio â rhoi darlun cymharol gwirioneddol.
- Yr ystod o wasanaethau a gynigir o fewn Meithrinfa Ddydd Lawn a gofal sesiynol cymysg yw'r mwyaf ar draws y fwrdeistref a nifer y lleoedd hefyd yw'r mwyaf o'r holl fathau o ofal plant
- Mae'r defnydd llawn amser o leoedd yn llawer mwy yn ystod y tymor gyda'r niferoedd yn gostwng i ddefnydd rhan-amser yn ystod gwyliau'r ysgol.
- Gan gyfeirio at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, dylid ystyried y 4 Meithrinfa Ddydd sy'n darparu darpariaeth ddwyieithog ochr yn ochr ag enghreifftiau eraill o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gofrestredig megis Gofal Sesiynol a Darpariaeth ar ôl Ysgol i ganfod ac ystyried i ba raddau y mae'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gael.
- Yn ôl DEWIS, mae pob un o'r 23 o Feithrinfeydd Dydd yn llawn gan nodi methodoleg ymatebol yng nghyd-destun gwasanaeth a galw.
- Mae 20 lleoliad sy'n cynnig Gofal Dydd Llawn yn dechrau cyn 8.00am sy'n ddefnyddiol i lawer o rieni sy'n gweithio.
- Mae lleoliadau gofal dydd llawn yn adrodd eu bod yn gofalu am blant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol a nodwyd – fodd bynnag, nid yw hyn yn digwydd yn ffurfiol ac efallai'n faes y mae angen ei ystyried mewn hyfforddiant yn y dyfodol ynghylch diffiniadau a phrosesau.
- Mae gan Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 darged o 26-32% o blant ym mlwyddyn 1 yn mynychu Addysg Gymraeg. Er mwyn cyrraedd y targed hwn yn 2032 mae angen datblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant cymraeg yn ogystal â symud y ddarpariaeth gofal plant bresennol ar hyd y continwwm ieithyddol. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr yn y CSCA ac mae'n blaenoriaethu hyn fel darn o waith wrth symud ymlaen.

6.3 Gofal Dydd Sesiynol

6.3.1 Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Mae Gofal Dydd sesiynol yn cynnwys gwasanaethau gofal plant sy'n cynnig Cylch Chwarae neu Gylch Meithrin, darpariaeth cofleidiol, neu gymysgedd o'r ddau. Gellir cynnig gwasanaethau cylch chwarae/Cylch Meithrin neu wasanaethau cofleidiol hefyd mewn lleoliadau sydd wedi'u cofrestru gydag AGC fel Gofal Dydd Llawn, os ydynt yn lleoliad sy'n cynnig amrywiaeth o ddarpariaethau sesiynol (gan gynnwys darpariaeth y tu allan i'r ysgol) o fewn diwrnod sy'n gweithredu am fwy na 4 awr. Mae llawer o leoliadau'n darparu gwahanol fathau o wasanaethau o dan wahanol gategorïau o ofal a chofrestru h.y. Gofal Dydd Llawn/Gofal Dydd Sesiynol/Gofal y Tu Allan i'r Ysgol er eu bod yn darparu gwasanaethau tebyg, mae'n bwysig bod digonedd o ofal plant ledled y Fwrdeistref yn cael ei fesur gyda throsolwg o'r holl ofal plant sydd ar gael mewn golwg er mwyn cael y darlun cywir o'r ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael. Yng Nghaerffili mae 19 o ddarparwyr sydd wedi'u cofrestru fel y cyfryw yn cynnig darpariaeth Sesiynol Cymysg ac sydd wedi'u cynnwys yn yr adran Gofal Dydd Llawn uchod.

6.3.2 Ystod y gwasanaethau a ddarperir

Ar draws y fwrdeistref sirol mae 38 o leoliadau wedi'u cofrestru gydag AGC fel darpariaeth sesiynol. Cwblhaodd pob un o'r 38 lleoliad y ffurflen hunanasesu ar-lein ac felly mae gennym ddata perthnasol ar gyfer yr holl leoliadau hynny sydd wedi'u cofrestru'n Ofal Dydd Sesiynol ym mwrdeistref Caerffili. O'r 38 o ddarparwyr Gofal Dydd Sesiynol cofrestredig, mae yna:

- 16 Lleoliad Gofal Plant Dechrau'n Deg a Gynhelir
- Cyfanswm o 10 lleoliad gofal plant sesiynol nas cynhelir sy'n darparu Dechrau'n Deg (gan gynnwys 7 Cyfrwng Cymraeg, 1 Dwyieithog, 2 Cyfrwng Saesneg). Mae'r 15 lleoliad arall nas cynhelir sydd wedi'u contractio i gynnig Dechrau'n Deg wedi'u cofrestru fel math arall o ddarpariaeth gofal plant (Sesiynol cymysg, Gofal Dydd Llawn neu warchodwr plant)
- 12 lleoliad gofal plant nad ydynt yn darparu Dechrau'n Deg

- 7 lleoliad (6 Cymraeg, un ddwyieithog) sy'n cynnig Addysg Blynyddoedd Cynnar – mae'r 7 Darparwr Blynyddoedd Cynnar arall wedi'u cofrestru fel math arall o ddarpariaeth gan gynnwys Gofal Dydd Llawn neu sesiynau sesiynol cymysg diwrnod llawn.
- 17 lleoliad sy'n cyflwyno Cylch Chwarae
- 7 lleoliad sy'n darparu Gofal Cofleidiol

O ran yr 16 lleoliad a gynhelir sy'n darparu gofal plant Dechrau'n Deg, mae'r lleoliadau'n cael eu rheoli gan staff yr Awdurdod Lleol. Dim ond i blant sy'n bodloni meini prawf y Rhaglen Dechrau'n Deg y gallant ddarparu gofal plant, h.y. rhaid iddynt fyw mewn ardaloedd Dechrau'n Deg, a ddyrennir yn ôl cod post yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru. Nid yw'r lleoliadau hyn yn darparu gofal plant i deuluoedd nad ydynt yn bodloni meini prawf cymhwysedd yn y fwrdeistref ac felly ni ellir eu hasesu fel rhai hygyrch gan rieni sy'n gweithio yn gyffredinol.

O'r lleoliadau Dechrau'n Deg a gynhelir, mae 1 ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg wedi'i lleoli yng Nghanolfan Blant Integredig Dechrau'n Deg, sy'n gyfagos i'r ysgol cyfrwng Cymraeg ar gyfer plant 3-18 oed ym Masn Caerffili. Mae 15 lleoliad arall sy'n darparu gofal plant Dechrau'n Deg drwy gyfrwng y Saesneg ledled y fwrdeistref; mae rhai wedi'u cydleoli o fewn Canolfannau neu Ganolfan Blant Integredig neu o fewn safleoedd ysgolion.

Mae 10 lleoliad ychwanegol nad ydynt yn ddarpariaethau nas cynhelir, sydd wedi'u contractio gan yr Awdurdod Lleol ac sydd felly'n cael eu hariannu i ddarparu elfen gofal plant y Rhaglen Dechrau'n Deg. Mae 1 lleoliad gofal sesiynol sy'n darparu gwasanaeth dwyieithog, 7 cyfrwng Cymraeg a 2 arall sy'n darparu gwasanaeth cyfrwng Saesneg ledled y fwrdeistref.

Yng Nghaerffili mae 20 o ddarparwyr wedi'u cofrestru fel y cyfryw sy'n cynnig darpariaeth Sesiynol Cymysg a fydd yn cynnwys darpariaeth cylch chwarae/cylch Meithrin, darpariaeth cofleidiol a darpariaeth y tu allan i'r ysgol ac sydd wedi'u cynnwys yn yr adran Gofal Dydd Llawn uchod, ond mae gennym ddata DHG ar gyfer 19 o'r lleoliadau hyn. O'r 19 lleoliad hynny mae yna:

- 19 lleoliad sy'n darparu Gofal Cofleidiol
- 10 lleoliad sy'n darparu darpariaeth Cylch Chwarae
- 4 lleoliad cyfrwng Cymraeg

- 15 lleoliad cyfrwng Saesneg

Ystod y Gwasanaethau a Ddarperir yn ôl Ardal Ddaearyddol ac Iaith

Cyfanswm y darparwyr	Sir Caerffili			Basn Caerffili		Cwm Sirhywi Isaf		Dwyrain Canol y Cymoedd		Gorllewin Canol y Cymoedd		Cwm Rhymni Uchaf	
Prif Iaith	**Saesneg**	**Cymraeg**	**Y ddwy iaith**	**Saesneg**	**Cymraeg**	**Saesneg**	**Cymraeg**	**Saesneg**	**Cymraeg**	**Saesneg**	**Cymraeg**	**Saesneg**	**Cymraeg**
Gofal Dydd Sesiynol	21	12	5	7 1 y ddwy iaith	2	1 1 y ddwy iaith	3	4	3	3 1 y ddwy iaith	3	6 1 y ddwy iaith	3
Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Bore	33	9	1	5	3	1 1	1	4	3	4	2	4	2
Cylch Chwarae / Cylch Meithrin - y Prynhawn	13	3	2 y ddwy iaith	4	1 1 y ddwy iaith	0 1 y ddwy iaith	1	4	1	3	0	3	1
Gofal Cofleidiol	6	1		2	1	0	1	0	0	1	0	1	2
Dechrau'n Deg (a gynhelir)	15	1	0	4	1	0 0 y ddwy iaith	0	4	0	2	0	5	0
Dechrau'n Deg (Heb ei gynnal)	3	6	1	1	1	1 y ddwy iaith		0	2	0	1	1	2
Addysg Blynyddoedd Cynnar	0	6	1	0	1	1 y ddwy iaith		0	2	0	2	0	1
Ar ôl Ysgol	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Ffigur 88 – Ystod y Gwasanaethau a Ddarperir yn ôl Ardal Ddaearyddol ac

DS: Mae llawer mwy o leoliadau wedi'u cofrestru i gynnig gwasanaethau o fath sesiynol ond maent wedi'u cynnwys yn y bennod sesiynol gymysg gofal Dydd Llawn uchod. Mae'r tabl hwn ond yn cynnwys y rhai sydd wedi'u cofrestru fel lleoliadau gofal sesiynol yn unig ac mae hefyd yn cynnwys y darparwyr Dechrau'n Deg a gynhelir nad ydynt ar gael i'r cyhoedd.

6.3.3 Nifer a math y lleoedd plant a lenwyd (llawn amser, rhan amser, ad-hoc)

Gofal Cofleidiol – er bod rhai gwasanaethau'n diffinio eu hunain fel rhai sy'n cynnig gwasanaeth cofleidiol, gall hyn fod yn rhan o ddiffiniad ehangach o wasanaeth Cylch Chwarae/Cylch Meithrin gan fod y ddau wasanaeth yn gweithredu ochr yn ochr ar yr un pryd. O ran disgrifio'r nifer a'r math o leoedd a lenwyd, mae darparwyr yn cyfrif y plant sy'n mynychu darpariaeth gymysg unwaith yn unig a gall y rhain fod o dan y ddarpariaeth wrap neu'r cylch chwarae/Cylch Meithrin.

Mae'r tabl canlynol (Ffigur 89) yn dangos y data fel y'i cyflwynwyd gan ddarparwyr ar gyfer y DHG.

Nifer a math y lleoedd gofal plant – sy'n dangos defnydd yn ôl ardal ddaearyddol ac iaith y lleoliad.

Defnydd	Sir Caerffili			Basn Caerffili			Cwm Sirhywi Isaf			Dwyrain Canol y Cymoedd			Gorllewin Canol y Cymoedd			Cwm Rhymni Uchaf		
	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg	Y ddwy iaith
Uchafswm Capasiti	446	239	110	168	59	36	24	51	30	68	32	Dd/B	78	67	24	134	61	20

Llawn-amser	169	40	39	68	11	14	37	12	24	33	16	Dd/B	27	26	6	48	67	12
Rhan-Amser	241	172	37	114	33	20	0	39	6	29	25	Dd/B	30	62	11	85	27	0
Ad-hoc	6	8	0	4	8	0	0	0	0	0	0	Dd/B	0	0	0	2	0	0

Ffigur 89 – Defnydd Gofal Plant – Ffynhonnell DHG 2021

Gellir gweld o'r tabl uchod nad oes darpariaeth Gofal Dydd Sesiynol ddwyieithog yn Nwyrain Canol y Cymoedd, ond mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon. Mae'n amlwg hefyd, o'r 446 o leoedd gofal plant sydd ar gael ledled y Fwrdeistref Sirol, fod dros 50% o'r nifer hwn hefyd ar gael, lleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg sy'n ychwanegol at hyn.

6.3.4 Lleoedd Gwag a Rhestrau Aros

Gofynnwyd i leoliadau roi syniad o nifer y lleoedd gwag oedd ganddynt a nifer y plant ar eu rhestrau aros yn aros am le ar unwaith. Ar gyfer cylch chwarae boreol dywedodd 7 lleoliad gofal sesiynol fod ganddynt restr aros, 3 yn ardal Basn Caerffili, 1 yn CSI, 2 yn DCC ac 1 yn CRhU. Roedd y rhai a oedd yn aros am le ar unwaith yn amrywio rhwng 1 a 10 lle. Fodd bynnag, adroddwyd am rhwng 1 a 23 o leoedd heb eu llenwi. Dim ond un lleoliad (cyfrwng Cymraeg) a nododd un lle ar gael ar gyfer gofal prynhawn, fodd bynnag, nododd lleoliadau eraill rhwng 1 – 12 lle heb eu llenwi.
Mae'r Ffigurau hyn ond yn gywir ar gyfer y ciplun a gynhaliwyd ym mis Mehefin/Gorffennaf 2022 ac mae'n bosibl bod y cwestiwn wedi cael ei gamddehongli gan lawer o leoliadau gan fod y niferoedd yn rhy amrywiol i roi adlewyrchiad cywir o leoedd gwag a rhestrau aros ar gyfer gwahanol fathau o ofal. Caiff y data hwn ei wirio cyn cynllunio ar gyfer unrhyw leoedd ychwanegol y gallai fod eu hangen.

6.2.5 Nifer y lleoedd a lenwyd gan blant sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd

Ar draws y fwrdeistref, nododd 26 o'r 38 o ddarparwyr Gofal Sesiynol yn y ffurflen hunanasesu bod 69 o blant yn cael mynediad i leoedd gofal plant mewn amrywiaeth o leoliadau gofal sesiynol y nodir yn ffurfiol bod ganddynt anawsterau dysgu neu anableddau. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a dogfennau DHG dilynol AGC yn diffinio'r diffiniad a'r mathau o ADY: Gwybyddiaeth a Dysgu / Ymddygiad, Datblygiad Emosiynol a Chymdeithasol / Cyfathrebu a Rhyngweithio / Synhwyraidd a neu Gorfforol.

Mae yna blant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, a leolir gan yr Awdurdod Lleol mewn meithrinfeydd dydd ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth, yn ogystal â phlant sy'n cael cymorth i gael mynediad i'w lleoliadau a ariennir gan Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar. Fodd bynnag, ychydig iawn o blant sydd wedi cael diagnosis ac sydd angen darpariaeth arbenigol wedi'u nodi ag ADY ac sydd angen CDU. Mae'n ymddangos bod darparwyr gofal sesiynol yn eu hadroddiadau wedi drysu plant sydd ag ADY a phlant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg gan nad yw'r niferoedd a nodwyd gan y lleoliadau sy'n hunan-adrodd yn cyd-fynd â'r rhai a gedwir yn yr awdurdod lleol. Yn ystod mis Ionawr 2022 roedd cyfanswm o 42 o blant yn derbyn cymorth ar gyfer lleoliad wedi'i ariannu drwy Addysg Blynyddoedd Cynnar, Cynllun Lleoedd â Chymorth, Dechrau'n Deg neu’r Cynnig Gofal Plant ar draws pob lleoliad yn y fwrdeistref (nid lleoliadau gofal sesiynol yn unig). Nid oes gan yr un o'r plant hyn ADY penodol eto. Mae'r lleoliad yn ddull o nodi a oes angen lleoliad arbenigol ar blentyn a bod ganddo ADY neu os gall plentyn gael cymorth / strategaethau / offer wedi'i dargedu er mwyn cael mynediad at ddarpariaeth brif ffrwd, ac felly ni fyddai'n cael ei adnabod fel plentyn ag ADY eto.

Gan ystyried hyn, roedd 26 o'r darparwyr gofal sesiynol yn dal i ddweud y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau gwybyddiaeth a dysgu, roedd 30 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau ymddygiad, emosiynol a datblygiadol cymdeithasol, roedd 31 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau cyfathrebu a rhyngweithio a dywedodd 27 y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau synhwyraidd a chorfforol. Unwaith eto, mae'n debygol y gallai darparwyr fod wedi camddehongli'r cwestiwn hwn gan nad yw'n glir a oedd yn gofyn a oedd y lleoliad yn gofalu am y plant hyn ar hyn o bryd neu a oedd ganddynt y gallu (hyder a chymhwysedd) i ofalu am y plant hyn yn awr ac yn y dyfodol.

O'r holl leoliadau yn y categori hwn, roedd gan bob un ond un berson dynodedig sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA i blant, roedd gan bob un ond 3 staff a oedd wedi cael hyfforddiant ychwanegol/arbenigol yn cefnogi plant sydd ag ADY/AAA, roedd pob un ond dau yn ymwybodol o'r Cod ADY a nododd pob un ond 2 eu bod yn gwneud atgyfeiriadau i'r Awdurdod Lleol a/neu'n cysylltu ag ef mewn perthynas â darpariaeth/cymorth i blant sydd ag ADY/AAA.

6.3.6 Nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd

Gellir gweld nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd yn y tabl (Ffigur 89) uchod.

O'r 38 o leoliadau Gofal Dydd Sesiynol cofrestredig ym Mwrdeistref Caerffili, mae 13 o leoliadau cyfrwng Cymraeg a 3 lleoliad arall sy'n nodi eu bod yn cynnig darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg a Saesneg.

Ym Masn Caerffili mae 4 lleoliad gofal dydd sesiynol cyfrwng Cymraeg; mae 2 Gylch Meithrin yn darparu gofal sesiynol am 2.5 awr y dydd. Mae yna hefyd 1 lleoliad gofal plant Dechrau'n Deg a gynhelir gan Awdurdodau Lleol, ac 1 lleoliad Clwb Carco sydd wedi'i gydleoli ar yr un safle â Chanolfan Blant Integredig Dechrau'n Deg cyfrwng Cymraeg, a'r ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg 3-18. Mae 2 leoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg wedi'u lleoli ar safle'r unig ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yn Nghwm Sirhywi Isaf. Mae'r lleoliad yn lleoliad Cylch Meithrin sy'n darparu darpariaeth Cylch Chwarae ac mae'r lleoliad arall yn darparu'r un gwasanaeth â darpariaeth cofleidiol i'r plant hynny sy'n defnyddio darpariaeth Plant sy’n Codi’n 3 oed a Meithrin ar safle'r ysgol.

Yn Nwyrain Canol y Cymoedd mae 2 Gylchoedd Meithrin cyfrwng Cymraeg yn darparu cylch chwarae. Mae 1 lleoliad yn cynnig gwasanaeth cylch chwarae Bore a Phrynhawn.

Mae 2 Gylch Meithrin yng Ngorllewin Canol y Cymoedd; mae'r ddau leoliad yn darparu darpariaeth cylch chwarae. Mae yna hefyd 1 lleoliad cyfrwng Cymraeg ychwanegol sy'n darparu gofal cofleidiol i ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg leol.

Mae 2 leoliad Cylch Meithrin sy'n darparu gofal sesiynol cyfrwng Cymraeg yng Nghwm Rhymni Uchaf; Mae 1 o'r lleoliadau hyn hefyd yn darparu gofal cofleidiol.

Mae llawer o leoliadau'n darparu gwahanol fathau o wasanaethau o dan wahanol gategorïau o ofal a chofrestru h.y. Gofal Dydd Llawn/Gofal Dydd Sesiynol/Gofal y Tu Allan i'r Ysgol er eu bod yn darparu gwasanaethau tebyg, mae'n bwysig bod digonolrwydd gofal plant ledled y Fwrdeistref yn cael ei fesur gyda throsolwg o'r holl ofal plant sydd ar gael mewn golwg i fesur gwir ddarlun y ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-32% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 er mwyn cyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg Gymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn.

Yn ogystal, mae ymrwymiad ar gyfer darpariaeth gofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2flwydd oed, o fewn yr un cyfnod â'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg 2022-2032. Efallai y bydd angen hyblygrwydd ar rieni yn y ddarpariaeth hon er mwyn diwallu anghenion eu teuluoedd unigol, gan gynnwys darpariaeth sesiynol gymunedol leol ar gyfer teuluoedd nad oes ganddynt gludiant i gymudo pellteroedd hir, gofal dydd llawn i deuluoedd sy'n gweithio sydd angen darpariaeth diwrnod llawn i gwrdd â'u horiau gwaith, patrymau gweithio hyblyg i gwrdd â gwaith sifft, a bydd angen lleoliadau Cymraeg a chynhwysol arnynt. O'r herwydd, bydd angen datblygu mwy o Gymraeg ar draws pob math o ddarpariaeth gofal plant.

6.3.7 Amseroedd agor, gan gynnwys nifer sy'n cynnig oriau gofal plant hyblyg ac Ystod o hyd sesiynau

Nid oes unrhyw ddarparwyr gofal sesiynol sy'n gweithredu cyn 8.00am neu ar ôl 6.00pm. Nid oes darparwyr gofal sesiynol ychwaith sy'n gweithredu dros benwythnosau neu dros nos.

Basn Caerffili – Yr amser agor cynharaf yw 8.45am a'r amser agor hwyraf yw 3.30pm. Mae amserau sesiynau fel arfer yn 2.5 awr, ond mae hyn yn dibynnu ar p'un a yw'r lleoliad yn darparu Gofal Cofleidiol a Chylch Chwarae/Cylch Meithrin Bore/Prynhawn. Mae 1 lleoliad Cymraeg yn gweithredu gwasanaeth Bore'n unig tra bod 1 lleoliad ychwanegol yn gweithredu sesiwn Bore a Phrynhawn. Mae 6 lleoliad Saesneg yn cyflwyno sesiynau Bore a Phrynhawn, ac mae 1 lleoliad ychwanegol yn cynnig gwasanaeth Bore yn unig.

Cwm Sirhywi Isaf - Yr amser agor cynharaf yw 9.00am a'r amser cau hwyraf yw 3.30pm. Mae 1 lleoliad cyfrwng Cymraeg yn darparu gwasanaeth Bore yn unig; mae'r lleoliad hwn yn agor am 9.10am ac yn cau am 11.40am. Mae'r lleoliad cyfrwng Cymraeg arall yn gweithredu gwasanaeth Prynhawn yn unig; mae'r lleoliad hwn yn agor am 12.15pm ac yn cau am 3.30pm. Mae 1 lleoliad dwyieithog sy'n darparu gwasanaeth Bore yn unig; mae'r lleoliad yn agor am 9.10am ac yn cau am 11.40am. Mae 1 lleoliad cyfrwng Saesneg sy'n darparu gwasanaeth Bore'n unig; mae'r lleoliad yn agor am 9.00am ac yn cau am 11.30am.

Dwyrain Canol y Cymoedd – Yr amser agor cynharaf yw 8.50am a'r amser cau hwyraf yw 3.10pm. Mae 1 lleoliad Saesneg yn gweithredu gwasanaeth Bore'n unig; mae'r lleoliad yn agor am 9.15am ac yn cau am 11.45am. Mae 2 leoliad Saesneg ar agor am 8.50am; 1 yn cau am 3.00pm ac mae'r lleoliad arall yn cau am 2.50pm. Mae'r lleoliad Saesneg arall yn agor am 9.10am ac yn cau am 3.10pm. 2 Mae lleoliadau Cymraeg yn gweithredu gwasanaeth Bore'n unig; Mae 1 lleoliad yn agor am 9.00am ac yn cau am 12.00pm, ac mae'r lleoliad arall yn agor am 9.15am ac yn cau am 11.45am.

Gorllewin Canol y Cymoedd – Yr amser agor cynharaf yw 8.50am a'r amser cau hwyraf yw 5.15pm. Mae 2 leoliad Cymraeg yn darparu gwasanaeth Bore'n unig; mae'r ddau leoliad yn agor am 9.00am ac 1 yn cau am 12.00pm ac mae'r 1 lleoliad arall yn cau am 12.30pm. Mae 1 lleoliad Cymraeg arall yn cynnig gwasanaeth Prynhawn yn unig; mae'r lleoliad hwn yn agor am 12.45pm ac yn cau am 5.15pm. Mae 1 lleoliad dwyieithog yn cynnig gwasanaeth Bore'n unig; mae'r lleoliad hwn yn agor am 9.15am ac yn cau am 12.15pm. Mae 2 leoliad Saesneg yn cynnig sesiynau Bore a Phrynhawn; mae'r ddau leoliad ar agor am 8.50am, 1 lleoliad yn cau am 2.50pm ac mae'r lleoliad arall yn cau am 3.00pm. Mae 1 lleoliad Saesneg arall yn cynnig gwasanaeth Prynhawn yn unig; mae'r lleoliad hwn yn agor am 12.00pm ac yn cau am 3.10pm.

Cwm Rhymni Uchaf – Yr amser agor cynharaf yw 8.45am a'r amser cau hwyraf yw 3.30pm. Mae 2 leoliad Cymraeg yn darparu sesiynau Bore a Phrynhawn; yr amser agor cynharaf yw 9.00am a'r amser cau hwyraf yw 3.15pm. Mae 1 lleoliad arall yn darparu gwasanaeth Prynhawn yn unig; mae'r lleoliad yn agor am 11.30am ac yn cau am 3.30pm. Mae 1 lleoliad dwyieithog yn cynnig sesiwn

Bore’n unig; mae'r lleoliad yn agor am 8.45am ac yn cau am 11.00am. Mae 1 lleoliad Saesneg yn darparu sesiwn Bore’n unig; mae'r lleoliad yn agor am 8.50am ac yn cau am 11.20am. Mae 5 lleoliad Saesneg yn cynnig sesiwn Bore a Phrynhawn; yr amser agor cynharaf yw 8.45am a'r amser cau hwyraf yw 3.00pm.

6.3.8 Ystod oedran y plant

Mae'r holl ofal plant sesiynol yn gweithredu ar gyfer plant rhwng 2 a 5 oed. Dangosir nifer y plant sy'n defnyddio'r ddarpariaeth gofal plant yn ôl oedran yn y tabl (Ffigur 107) isod:

	Basn Caerffili		Cwm Sirhywi Isaf		Dwyrain Canol y Cymoedd		Gorllewin Canol y Cymoedd		Cwm Rhymni Uchaf	
	Saesneg	Cymraeg/Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg/Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg/Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg/Y ddwy iaith	Saesneg	Cymraeg/Y ddwy iaith
2 oed	85	23/24	23	9/22	29	17/7	29	17/7	74	39/25
3 oed	64	14/18	14	16/8	30	32/10	30	32/10	73	37/5
4 oed	10	15/2	0	0/0	0	16/0	0	16/0	0	18/0

Ffigur 90 – Ystod oedran y plant mewn gofal

6.3.9 Ystod y Taliadau

Amlinellir yr ystod o daliadau ar draws y fwrdeistref sirol yn y tabl (Ffigur 91) isod:

Ystod y ffioedd (cyfartaledd)

Basn Caerffili	£11.81 y sesiwn
Cwm Sirhywi Isaf	£9.33 y sesiwn
Dwyrain Canol y Cymoedd	£10.00 y sesiwn

Gorllewin Canol y Cymoedd	£13.83 y sesiwn
Cwm Rhymni Uchaf	£10.00 y sesiwn

Ffigur 91 – ystod y taliadau – gofal sesiynol

6.3.10 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Mae ystod dda o ofal plant sesiynol ar draws y fwrdeistref sirol, gyda dosbarthiad cymharol gyfartal ym mhob ardal ward. Mae gan rai ardaloedd fwy o ddarpariaeth nag eraill, ond mae angen ystyried hyn ynghyd â'r mathau o ofal a gynigir drwy'r ddarpariaeth sesiynol gymysg a nodir yn y penodau uchod.
- O ran ystod y taliadau, mae costau sesiynol yn weddol gyson ym mhob ardal yn y Fwrdeistref Sirol sy'n golygu nad yw goblygiadau ariannol anfon eu plant i ddarpariaeth Gofal Dydd Sesiynol yn effeithio'n anghymesur ar rieni/gofalwyr. Y ffi canolrif fesul sesiwn yw £10.99.
- Nid oes unrhyw ddarparwyr gofal sesiynol sy'n gweithredu cyn 8.00am neu ar ôl 6.00pm. Hefyd, nid oes unrhyw ddarparwyr gofal sesiynol sy'n gweithredu dros benwythnosau neu dros nos oherwydd natur y gwasanaeth a ddarperir. Gellid ystyried y diffyg hyblygrwydd hwn i rieni/gofalwyr fel gwendid, fodd bynnag, mae darparwyr gofal eraill sy'n cynnig darpariaeth fwy hyblyg o ran amseroedd gweithredu fel Gofal Dydd Llawn ac yn benodol Gwarchodwyr Plant.
- Ceir tystiolaeth o gydweithio effeithiol rhwng sefydliadau'r trydydd sector fel Mudiad Meithrin gan fod ystod dda o Gylchoedd Meithrin ledled y Fwrdeistref Sirol; mae cyfanswm o 11 o Gylchoedd Meithrin yn cynnig darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg. Mae un cylch chwarae hefyd yn yr ardal CSI sy'n cynnig gwasanaeth dwyieithog.
- Ceir tystiolaeth hefyd o gydweithio effeithiol rhwng sefydliadau'r trydydd sector megis y Fenter Iaith gan fod ystod dda o Glybiau Meithrin/Clybiau Carco ledled y Fwrdeistref Sirol; mae cyfanswm o 8 lleoliad yn cynnig darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg. Mae pob lleoliad naill ai wedi'i gydleoli ar safleoedd ysgolion neu wedi'u lleoli gerllaw i ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg lleol.
- Mae 7 lleoliad gofal sesiynol sy'n ddarparwyr Addysg – pob un yn gyfrwng Cymraeg – mae pob lleoliad arall sydd wedi'i gontractio i ddarparu Addysg Blynyddoedd Cynnar wedi'u cofrestru fel math gwahanol o ofal plant fel y nodir uchod.
- Mae diffyg lleoliadau gofal sesiynol yn unig ym Masn Caerffili gyda'r unig sesiynau cylch chwarae dim ond yn rhai Cymraeg.

- Mae lleoliadau a gynhelir gan yr Awdurdod Lleol yn darparu gwasanaeth gofal plant sy'n gyfyngedig i'r rhai sy'n gymwys i gael mynediad i'r Rhaglen Dechrau'n Deg, yn unol â'u cod post priodol. Mae hyn yn golygu efallai na fydd teuluoedd eraill sy'n byw o fewn cyfnod cymharol agos i'r lleoliadau hyn yn gallu cael mynediad atynt am nad ydynt yn gymwys yn ddaearyddol.
- Mae'r nifer sy'n manteisio ar leoedd yn uchel gyda'r rhan fwyaf o ddefnyddwyr yn defnyddio gwasanaethau naill ai mewn capasiti llawn amser neu'n gapasiti rhan-amser rheolaidd. Ychydig iawn o blant sy'n mynychu ad hoc.
- Nid oes unrhyw wasanaethau cofleidiol cyfrwng Cymraeg ym Masn Caerffili, Dwyrain Canol y Cymoedd na Gorllewin y Cymoedd sydd wedi'u cofrestru fel gofal sesiynol. Mae'r gwasanaethau hyn wedi'u cofrestru yn y meysydd hyn o dan Ofal Dydd Llawn.
- Nid oes darpariaeth Gofal Dydd Sesiynol ddwyieithog yn Nwyrain Canol y Cymoedd, ond mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon.
- Nid oes unrhyw leoedd gwag wedi'u cofnodi mewn unrhyw ran o'r Fwrdeistref Sirol ar gyfer lleoliadau Gofal Dydd Sesiynol.
- Mae diffyg lleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg sesiynol cofrestredig yn ardal Rhisga yn Nghwm Sirhywi Isaf.
- Yn Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2016 nodwyd bod 55 o ddarparwyr Gofal Sesiynol, bellach mae 38 ym mwrdeistref Caerffili. Er y gallai hyn ymddangos yn golled sylweddol o fewn y sector hwn a'r math o wasanaeth, rhaid ystyried bod ystyriaeth ar gyfer y gwahanol fathau o gategori cofrestru a'r math o wasanaeth a ddarperir yn ôl AGC yn cyfrif am y gwahaniaeth hwn. Gall lleoliadau fod wedi'u cofrestru o dan wahanol gategorïau megis Gofal Dydd Llawn yn hytrach na Gofal Dydd Sesiynol gan eu bod bellach wedi gwella'r modd y cânt eu darparu drwy weithredu gyda gwasanaethau cofleidiol. Mae llawer o leoliadau wedi ailgofrestru dros y 5 mlynedd diwethaf fel Sefydliadau Corfforedig Elusennol (SCE) ac wedi newid diffiniad/categori'r math o wasanaeth. Rydym yn ymwybodol o ble mae'r newidiadau hyn ac wedi darparu ar eu cyfer drwy gydol y ADGP hwn.
- Mae lleoliadau gofal dydd sesiynol yn adrodd eu bod yn gofalu am blant sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol a nodwyd – fodd bynnag, nid yw hyn yn digwydd yn ffurfiol ac efallai'n faes y mae angen ei ystyried mewn hyfforddiant yn y dyfodol ynghylch diffiniadau a phrosesau.
- Mae gan Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 darged o 26-32% o blant ym mlwyddyn 1 yn mynychu Addysg Gymraeg. Er mwyn cyrraedd y targed hwn yn 2032 mae angen datblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant cymraeg yn ogystal â symud y ddarpariaeth gofal plant bresennol ar hyd y continwwm ieithyddol. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr yn y CSCA ac mae'n blaenoriaethu hyn fel darn o waith wrth symud ymlaen.

6.4 Meithrinfeydd

6.4.1 Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Nid oes unrhyw feithrinfa gofrestredig yn y fwrdeistref sirol. Yn flaenorol, roedd gan yr Awdurdod Lleol Dîm Meithrinfeydd Symudol i ddarparu darpariaeth yn ôl yr angen a oedd yn darparu cymorth gofal plant i'r rhaglenni Teuluoedd yn Gyntaf a Dechrau'n Deg a gellid ei ddefnyddio hefyd i roi cymorth i'r rhaglen Cymunedau yn Gyntaf, a chyrff eraill ar gais ac os oedd capasiti ar gael.

Yn ystod 2020 diddymwyd Tîm Meithrinfeydd Symudol yr Awdurdod Lleol. Gwnaed y penderfyniad strategol hwn o ganlyniad i nodi anghenion sy'n dod i'r amlwg o fewn y Tîm Blynyddoedd Cynnar sy'n ehangu ac yn addasu'n barhaus. Cafodd y staff Meithrinfeydd Symudol eu hadleoli i rolau cymharol o fewn Tîm Craidd y Blynyddoedd Cynnar sydd newydd ei ddatblygu. Dyfeisiwyd rôl 'Gweithiwr Teuluol' gan ganolbwyntio ar alinio â chyfarwyddeb newydd a chanlyniadau dymunol model Ymyrraeth y Blynyddoedd Cynnar. Mae’r tîm meithrinfeydd yn dal i weithredu un ddarpariaeth feithrinfa anghofrestredig yr wythnos am o dan 2 awr ar gyfer rhaglen benodol, felly nid yw ar gael at ddefnydd cyffredinol y cyhoedd.

6.4.2. Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

Gan nad oes darpariaeth Meithrinfeydd Symudol Awdurdod Lleol a gynhelir bellach ar gael i'w defnyddio'n ehangach oherwydd newid yn y ddarpariaeth yn ystod y pandemig, nid yw'n bosibl darparu crynodeb o'i effeithiolrwydd fel math o ofal plant. Gellid ystyried hyn fel bwlch yn y ddarpariaeth, fodd bynnag, prin iawn yw'r galw am y math hwn o ddarpariaeth.

Oherwydd yr heriau parhaus o ran ymgysylltu wyneb yn wyneb yn y gymuned, gellid awgrymu bod diddymu'r gwasanaeth, er mwyn datblygu gwasanaeth gwell wedi'i ddiweddaru a'i angen yn fawr yn wyneb y pandemig a diwallu anghenion gwasanaethau, yn enghraifft gadarnhaol o ddarparu gwasanaethau ymatebol.

6.5 Gofal y Tu Allan i'r Ysgol

6.5.1 Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Mae Gofal y Tu Allan i'r Ysgol yn cynnwys unrhyw ofal plant a ddarperir y tu allan i oriau ysgol; fel y cyfryw mae ar gyfer plant oedran ysgol. Mae gwarchodwyr plant a Meithrinfeydd Dydd hefyd yn darparu amrywiaeth o opsiynau gofal plant i blant oedran ysgol ac mae manylion y rhain i'w gweld yn y penodau uchod. Gall darparwyr Gofal Dydd Sesiynol hefyd ddarparu rhywfaint o ddarpariaeth y Tu Allan i Oriau Ysgol yn dibynnu ar eu trefniadau cofrestru gydag AGC; ceir manylion y rhain yn y bennod Gofal Dydd Llawn Gofal Plant uchod. Mae'n werth nodi bod 5 darpariaeth wedi'u hatal ar hyn o bryd oherwydd pandemig COVID-19, gyda'r bwriad y bydd y gwasanaethau hyn yn ailagor yng Ngwanwyn 2022.

Mae'r bennod hon yn cynnwys dim ond y lleoliadau hynny y mae AGC wedi'u cofrestru fel Darpariaeth y Tu Allan i'r Ysgol ond er mwyn cael darlun llawn o'r ystod wahanol o ddarpariaethau y tu allan i'r ysgol sydd ar gael i deuluoedd Caerffili, rhaid darllen y bennod hon ar y cyd â'r tair pennod flaenorol.

6.5.2 Ystod y gwasanaethau a ddarperir

Mae 13 o ddarparwyr gofal plant wedi'u cofrestru gydag AGC fel Gofal y Tu Allan i'r Ysgol ym Mwrdeistref Sirol Caerffili gan gynnwys un yn yr ysgol arbennig yng Ngorllewin Canol y Cymoedd ac mae dau yn gynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau yn unig. Mae 4 Clwb Ar Ôl Ysgol arall wedi'u cofrestru ond wedi'u hatal dros dro ac felly nid yw'n ofynnol iddynt gwblhau'r DHG. Mae'n werth nodi bod 14 o ddarparwyr hefyd yn cynnig Gofal ar Ôl Ysgol fel gwasanaeth yn y categori Gofal Sesiynol Diwrnod Llawn, a 2 ddarparwr arall yn cynnig yr un gwasanaeth yn y categori Gofal Sesiynol.

Amlinellir yr ystod o wasanaethau yn ôl iaith a rhanbarth daearyddol a ddarperir gan y 13 darparwr gofal plant hynny sydd wedi'u cofrestru o dan y categori Gofal y Tu Allan i'r Ysgol (ac sy'n ofynnol i gwblhau'r DHG) yn y tabl (Ffigur 92) isod:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Cyfanswm	13	7	2	1	3	0
Cyfrwng Saesneg	8 (+4)	7 (+1)	1	1 (+2)	1	0
Cyfrwng Cymraeg	2	0	1	0	1	0
Dwyieithog	3	0	0	0	1	0
Ieithoedd Eraill	0	0	0	0	0	0
Gofal Cyn Ysgol	3	2	0	1	0	0
Gofal ar ôl Ysgol	10	5	2	1	2	0
Gofal ar ôl Ysgol (wedi'i atal dros dro)	4	2	0	2	0	0
Yn ystod y Tymor a Gwyliau	7	4	0	0	3	0
Yn ystod y Tymor yn unig	4 (+4)	1 (+1)	2	1 (+2)	0	0
Gwyliau'n Unig	2	2	0	0	0	0
Cynlluniau Chwarae	2	2	0	0	2	0

Ffigur 92 – Ystod y ddarpariaeth sydd wedi'i chofrestru ar gyfer Gofal y Tu Allan i'r Ysgol - Ffynhonnell:

Mae'n werth nodi, er nad oes darparwyr cofrestredig Gofal y Tu Allan i'r Ysgol cyfrwng Cymraeg yn darparu yn ardal Basn Caerffili, mae 2 ddarparwr Gofal Sesiynol cyfrwng Cymraeg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol yn yr ardal hon wedi'u lleoli ar safleoedd ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Mae'r rhan fwyaf o'r ddarpariaeth ar ôl ysgol yn ardaloedd Basn Caerffili a Gorllewin Canol y Cymoedd gyda nifer isel iawn o leoedd yn yr ardaloedd eraill. Gellir darparu'r rhain drwy fathau eraill o ddarpariaeth (Gwarchodwyr Plant a darpariaeth gofal dydd llawn).

Ychwanegu Lleoedd a ddarperir gan ddarparwyr sesiynol Cymysg. Nid oes darpariaeth Gofal y Tu Allan i'r Ysgol gofrestredig yn ardal Cwm Rhymni Uchaf. Darperir yr holl ofal y tu allan i'r ysgol naill ai drwy feithrinfa Dydd Llawn, gwarchodwyr plant neu amser cyfyngedig.

6.5.3 Nifer a math y lleoedd plant a lenwyd (llawn amser, rhan-amser, ad-hoc)

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Cyfanswm a gofrestrwyd Lleoedd ar gael.	417	238	56	30	93	0
Cyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r ddarpariaeth	481	260	40	24	157	0
Cyfanswm y lleoedd sydd ar gael ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol	267	128	56	30	53	0
Saesneg (S)	128 I	66 I	32 I	30 I	0 I	0 I
Cymraeg (C)	48 (C)	0 (C)	24 (C)	0 (C)	24 (C)	0 (C)
Dwyieithog (D)	91 (D)	62 (D)	0 (D)	0 (D)	29 (D)	0 (D)
Cyfanswm y lleoedd sydd ar gael ar gyfer Gofal yn ystod y Gwyliau*	315	222	0	0	93	0
Saesneg (S)	200 I	160 I	0 I	0 I	40 I	0 I
Cymraeg (C)	24 (C)	0 (C)	0 (C)	0 (C)	24 (C)	0 (C)
	91 (D)	62 (D)	0 (D)	0 (D)	29 (D)	0 (D)

Dwyieithog (D)						
Cynlluniau Chwarae	186	93	0	0	93	0
Cyfanswm y lleoedd sydd ar gael ar gyfer Gofal Cyn Ysgol **Saesneg (S)** **Cymraeg (C)** **Dwyieithog (D)**	79 49 I 0 (C) 30 (D)	49 30 I 0 (C) 30 (D)	0 0 I 0 (C) 0 (D)	30 19 I 0 (C) 0 (D)	0 0 I 0 (C) 0 (D)	0 0 I 0 (C) 0 (D)

Ffigur 93 Nifer a math y ddarpariaeth gofrestredig y tu allan i'r

D.S. Cyfrifwyd cyfanswm nifer y lleoedd sydd ar gael yn ystod Gwyliau yn seiliedig ar ddata sy'n ymwneud â darparwyr sy'n gweithredu yn ystod y tymor a Gwyliau a Gwyliau yn Unig.

Dylid nodi y bydd uchafswm y lleoedd sydd ar gael yn wahanol i'r nifer y mae lleoliad wedi'i gofrestru ar ei gyfer gan y bydd yn cynnwys y lleoedd hynny a allai fod ar gael fwy nag unwaith mewn diwrnod, er enghraifft sesiwn cyn ac ar ôl ysgol. Mae hefyd yn cynnwys nifer y lleoedd anghofrestredig sydd ar gael. Gellir pennu'r nifer hwn hefyd yn ôl nifer y staff a gyflogir a chymarebau'r plant yn ôl oedran. Pennir yr uchafswm a roddir gan y darparwr gofal plant.

	Sir Caerffili		**Basn Caerffili**		**Cwm Sirhywi Isaf**		**Dwyrain Canol y Cymoedd**		**Gorllewin Canol y Cymoedd**		**Cwm Rhymni Uchaf**	
Nodiadau											Dim darpariaeth Tu Allan i'r Ysgol yn CRhU	
	Uchafswm capasiti	**Defnydd**	**Uchafswm capasiti**	**Defnydd**	**Uchafswm capasiti**	**Defnydd**	**Uchafswm capasiti**	**Defnydd**	**Uchafswm capasiti**	**Defnydd**	**Uchafswm capasiti**	**Defnydd**

Gofal ar ôl Ysgol	267	Llawn-amser: 59 Rhan-amser: 226 Ad-hoc: 4	128	Llawn-amser: 37 Rhan-amser: 116 Ad-hoc: 2	56	Llawn-amser: 8 Llawn-amser: 32 Ad-hoc: 0	30	Llawn-amser: 5 Llawn-amser: 17 Ad-hoc: 2	53	Llawn-amser: 9 Llawn-amser: 61 Ad-hoc: 0	0	Llawn-amser: 0 Llawn-amser: 0 Ad-hoc: 0
Gofal ar ôl Ysgol (darparwyd yn y categori Gofal Sesiynol Cymysg)	49	Llawn-amser: 11 Rhan-amser: 60 Ad-hoc: 0	29	Llawn-amser: 11 Rhan-amser: 18 Ad-hoc: 0	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	20	Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 42 Ad-hoc: 0	Dd/B	Dd/B
Gofal Cyn Ysgol	79	Llawn-amser: 27 Rhan-amser: 75 Ad-hoc: 4	49	Llawn-amser: 22 Rhan-amser: 58 Ad-hoc:	0	Llawn-amser: Llawn-amser:	30	Llawn-amser: 5 Llawn-amser: 17 Ad-hoc: 2	0	Llawn-amser: Llawn-amser: Ad-hoc:	0	Llawn-amser: 0 Llawn-amser: 0 Ad-hoc: 0

				2		Ad-hoc:						
Gofal Yn Ystod y Gwyliau (Dim data)												
Gofal Cofleidiol (Dim data)												
Cynlluniau Chwarae	186	Llawn-amser: 33 Rhan-amser: 238 Ad-hoc: 0	93	Llawn-amser: 24 Rhan-amser: 90 Ad-hoc: 0	0	Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 0 Ad-hoc: 0	0	Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 0 Ad-hoc: 0	69	Llawn-amser: 9 Rhan-amser: 148 Ad-hoc: 0	0	Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 0 Ad-hoc: 0

Ffigur 94 – Defnyddio darpariaeth y tu allan i'r ysgol

6.5.4 Lleoedd Gwag a Rhestrau Aros

Lleoedd gwag:

Gofynnwyd i ddarparwyr gofnodi lleoedd gwag a gyfrifwyd yn ôl nifer y lleoedd gwag fesul diwrnod. Cwblhaodd rhai darparwyr lleoedd gwag fesul wythnos a rhai fesul lle sesiwn lawn. Ni chwblhaodd rhai darparwyr y data hwn ac felly tybir nad oes unrhyw leoedd gwag. Felly, bydd angen cadarnhau'r data hwn drwy ymchwiliad pellach.

Ym Masn Caerffili, mae 13 o leoedd gwag o fewn darpariaeth Ddwyieithog sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol, nid oes unrhyw le gwag ar gael o fewn darpariaeth cyfrwng Saesneg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol. Mae 23 o leoedd gwag o fewn darpariaeth Ddwyieithog sy'n darparu Gofal Cyn Ysgol, ac mae 1 lle gwag ar gael hefyd drwy ddarpariaeth sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol cyfrwng Saesneg.

Yn Nghwm Sirhywi Isaf, mae 50 o leoedd gwag o fewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol, ac mae 17 o leoedd gwag hefyd ar gael o fewn darpariaeth cyfrwng Saesneg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol.

Yn Nwyrain Canol y Cymoedd, nid oes unrhyw le gwag mewn darpariaeth cyfrwng Saesneg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol. Mae 7 lle gwag o fewn darpariaeth Saesneg sy'n darparu Gofal Cyn Ysgol.

Yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, mae 100 o leoedd gwag o fewn darpariaeth cyfrwng dwyieithog sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol, nid oes unrhyw le gwag ar gael o fewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg, ac nid oes unrhyw le gwag ar gael o fewn darpariaeth cyfrwng Saesneg sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol.

Nid oes darpariaeth yng Nghwm Rhymni Uchaf sy'n darparu Gofal ar Ôl Ysgol na Gofal Cyn Ysgol.

Rhestrau Aros:

Ym mwrdeistref Caerffili, mae 51 o blant ar restr aros yn aros am le ar unwaith o fewn Gofal ar Ôl Ysgol; mae pob un o'r 51 lle yn ymwneud yn benodol â darpariaeth cyfrwng Saesneg. Mae nifer o Glybiau Ar Ôl Ysgol nad ydynt ar agor o hyd ar ôl cau Covid dros

dro ar draws y fwrdeistref (yn ardal CB yn bennaf) ac mae'n debyg y byddant yn cyfrif am y rhif hwn ar restrau aros. Mae angen i ni weithio gyda'r ysgolion a'r lleoliadau hyn i sicrhau eu bod yn ailagor darpariaethau cyn gynted â phosibl.

Mae 44 o blant ar restr aros am le ar unwaith o fewn Gofal ar Ôl Ysgol ym Masn Caephilly.

Mae 7 o blant ar restr aros am leoliad ar unwaith o fewn Gofal ar Ôl Ysgol yn Nwyrain Canol y Cymoedd.

Nid oes rhestrau aros wedi'u cofnodi yng Nghwm Sirhywi Isaf, Gorllewin Canol y Cymoedd a Chwm Rhymni Uchaf ar gyfer Gofal ar Ôl Ysgol.

Nid oes rhestrau aros wedi'u cofnodi yng Nghwm Sirhywi Isaf, Gorllewin Canol y Cymoedd, Cwm Rhymni Uchaf, Basn Caerffili a Dwyrain Canol y Cymoedd ar gyfer Gofal Cyn Ysgol.

6.2.5 Nifer y lleoedd a lenwyd gan blant sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd

Ar draws y fwrdeistref, nododd 4 darparwr y Tu Allan i Oriau Ysgol yn y DHG bod 93 o blant yn cael mynediad i leoedd gofal plant mewn gofal y Tu Allan i'r Ysgol y nodir yn ffurfiol bod ganddynt anawsterau neu anableddau dysgu. Mae hyn yn cynnwys yr 87 o blant sy'n defnyddio'r ddarpariaeth arbenigol yn Ysgol Arbennig Cae’r Drindod. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a dogfennau DHG dilynol AGC yn diffinio'r diffiniad a'r mathau o ADY: Gwybyddiaeth a Dysgu / Ymddygiad, Datblygiad Emosiynol a Chymdeithasol / Cyfathrebu a Rhyngweithio / Synhwyraidd a neu Gorfforol.

Gan gymryd y tri lleoliad nad ydynt yn ysgol Arbenigol lle mae'r holl blant wedi cael diagnosis o ADY a bod ganddynt CDU, mae yna blant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg sy'n cael eu lleoli gan yr Awdurdod Lleol mewn darpariaethau y tu allan i'r ysgol ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Lleoedd â Chymorth, yn ogystal â phlant sy'n cael cymorth i gael mynediad i'w lleoliadau a ariennir gan y Cynnig Gofal Plant. Fodd bynnag, ychydig iawn o blant sydd wedi cael diagnosis ac sydd angen darpariaeth arbenigol wedi'u nodi ag ADY ac sydd angen CDU. Mae'n ymddangos y gallai darparwyr y tu allan i'r ysgol yn eu hadroddiadau fod wedi drysu plant ag ADY â phlant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, gan nad yw'r niferoedd a nodwyd gan hunanadrodd lleoliadau yn cyfateb i'r rhai a gedwir yn yr awdurdod lleol. Yn ystod mis Ionawr 2022 roedd cyfanswm o 42 o blant yn derbyn cymorth ar gyfer

lleoliad wedi'i ariannu mewn Addysg Blynyddoedd Cynnar, Cynllun Lleoedd â Chymorth, Dechrau'n Deg neu Gynnig Gofal Plant ar draws pob lleoliad yn y fwrdeistref (heb gynnwys y gofal plant arbenigol a ddarperir yn yr ysgol anghenion arbennig). Nid oes gan yr un o'r plant eraill hyn ADY penodol eto. Mae'r lleoliad yn ddull o nodi a oes angen lleoliad arbenigol ar blentyn a bod ganddo ADY neu os gall plentyn gael cymorth / strategaethau / offer wedi'i dargedu er mwyn cael mynediad at ddarpariaeth brif ffrwd, ac felly ni fyddai'n cael ei adnabod fel plentyn ag ADY eto.

Gan ystyried hyn, roedd 4 o'r darparwyr yn dal i ddweud y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau gwybyddiaeth a dysgu, roedd 5 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag ymddygiad, anawsterau datblygiad emosiynol a chymdeithasol, roedd 8 yn nodi y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau cyfathrebu a rhyngweithio a dywedodd 6 y gallent/y maent yn darparu cymorth i blant sydd ag anawsterau synhwyraidd a chorfforol. Unwaith eto, mae'n debygol y gallai darparwyr fod wedi camddehongli'r cwestiwn hwn gan nad yw'n glir a oedd yn gofyn a oedd y lleoliad yn gofalu am y plant hyn ar hyn o bryd neu a oedd ganddynt y gallu (hyder a chymhwysedd) i ofalu am y plant hyn yn awr ac yn y dyfodol.

O'r holl leoliadau yn y categori hwn (13), roedd gan 9 berson dynodedig sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA ar gyfer plant, roedd gan 10 aelod o staff a oedd wedi cael hyfforddiant ychwanegol/arbenigol yn cefnogi plant ag ADY/AAA, roedd 10 yn ymwybodol o'r Cod ADY a nododd 8 eu bod yn gwneud atgyfeiriadau i'r Awdurdod Lleol a/neu'n cysylltu ag ef mewn perthynas â darpariaeth/cymorth i blant ag ADY/AAA.

6.5.6 Nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd

O'r 13 darpariaeth y Tu Allan i Oriau Ysgol, mae 2 leoliad cyfrwng Cymraeg cofrestredig. Mae 3 lleoliad ychwanegol sy'n cynnig darpariaeth ddwyieithog. Mae'r 4 lleoliad sydd ar gau dros dro oherwydd Covid i gyd yn lleoliadau cyfrwng Saesneg.

Mae pob lleoliad cyfrwng Cymraeg yn cynnig Gofal ar Ôl Ysgol, 3 hefyd yn cynnig darpariaeth Cofleidiol ac mae 2 hefyd yn cynnig Darpariaeth Gwyliau. Mae manylion am y lleoedd sydd ar gael ac a ddefnyddir (lle y'u rhoddir) wedi'u nodi yn y tabl (Ffigur 95) isod:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Nodiadau						Dim Gofal y Tu Allan i'r Ysgol ar gael yn yr ardal hon
Gofal ar ôl Ysgol						
Lleoedd cofrestredig	267	128	24	30	53	
Defnydd y gwasanaeth	Cyfanswm: 289 Llawn-amser: 59 Rhan-amser: 226 Ad-hoc: 4	Cyfanswm: 155 Llawn-amser: 37 Rhan-amser: 116 Ad-hoc: 2	Cyfanswm: 40 Llawn-amser: 8 Rhan-amser: 32 Ad-hoc: 0	Cyfanswm: 24 Llawn-amser: 5 Rhan-amser: 17 Ad-hoc: 2	Cyfanswm: 70 Llawn-amser: 9 Rhan-amser: 61 Ad-hoc: 0	
Gofal Yn Ystod y Gwyliau						
Lleoedd cofrestredig	71	31	0	0	40	
Defnydd y gwasanaeth	Cyfanswm: 118 Llawn-amser: 10 Rhan-amser: 108 Ad-hoc: 0	Cyfanswm: 31 Llawn-amser: 10 Rhan-amser: 21 Ad-hoc: 0	Cyfanswm: 0 Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 0 Ad-hoc: 0	Cyfanswm: 0 Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 0 Ad-hoc: 0	Cyfanswm: 87 Llawn-amser: 0 Rhan-amser: 87 Ad-hoc: 0	
Gofal Cofleidiol	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	
Lleoedd cofrestredig	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	

Defnydd y gwasanaeth	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	Dim data ar gael	

Ffigur 95 - Nifer y lleoedd Cymraeg – y Tu Allan i'r Ysgol

Dylid nodi bod llawer o'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg y tu allan i'r ysgol, h.y. ar ôl ysgol, darpariaeth cofleidiol a gwyliau, wedi'i chofrestru o dan fath gwahanol o wasanaeth megis Gofal Dydd Llawn neu Ofal Sesiynol ac felly dylid darllen y data hwn ar y cyd â'r penodau uchod i gael darlun cywir o ddigonolrwydd y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws y fwrdeistref.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-32% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 er mwyn cyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg Gymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn.

Yn ogystal, mae ymrwymiad ar gyfer darpariaeth gofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2 oed, o fewn yr un cyfnod â'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg 2022-2032. Efallai y bydd angen hyblygrwydd ar rieni yn y ddarpariaeth hon er mwyn diwallu anghenion eu teuluoedd unigol, gan gynnwys darpariaeth sesiynol gymunedol leol ar gyfer teuluoedd nad oes ganddynt gludiant i gymudo pellteroedd hir, gofal dydd llawn i deuluoedd sy'n gweithio sydd angen darpariaeth diwrnod llawn i gwrdd â'u horiau gwaith, patrymau gweithio hyblyg i gwrdd â gwaith sifft, a bydd angen lleoliadau Cymraeg a chynhwysol arnynt. O'r herwydd, bydd angen datblygu mwy o Gymraeg ar draws pob math o ddarpariaeth gofal plant.

6.5.7 Amseroedd agor, gan gynnwys y nifer sy'n cynnig oriau gofal plant hyblyg ac ystod o hyd sesiynau.

Ym Mwrdeistref Caerffili, mae'r ystod o amseroedd agor a chau ar gyfer gwasanaethau yn amrywio yn ôl y math o wasanaeth a ddarperir. Er enghraifft, bydd darparwyr sy'n cynnig darpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol yn gweithredu'n ddiweddarach yn yr amser cau, a bydd y darparwyr hynny sy'n cynnig gofal Cyn Ysgol yn gweithredu gydag amseroedd cychwyn cynharach.

Yn ystod y tymor, yr amser agor cynharaf a gofnodwyd yw 7.30am, yr amser cau hwyraf a gofnodwyd yw 6.00pm. Yn ystod Gwyliau, yr amser agor cynharaf a gofnodwyd yw 8.00am, yr amser cau hwyraf a gofnodwyd yw 6.00pm.

6.5.8 Ystod oedran y plant

Mae ystod oedran y plant sy'n mynychu darpariaeth y Tu Allan i Oriau Ysgol ar draws y fwrdeistref Sirol yn amrywio o 3 i 11 oed. Mewn cynlluniau chwarae, mae'r plant ieuengaf sy'n gallu mynychu yn 5 oed. Mae nifer y plant (lle y'u rhoddir) yn ôl oedran mewn ardaloedd daearyddol ac iaith i'w gweld yn y tabl (Ffigur 96) isod:

	Basn Caerffili		**Cwm Sirhywi Isaf**		**Dwyrain Canol y Cymoedd**		**Gorllewin Canol y Cymoedd**		**Cwm Rhymni Uchaf**
	Yn ystod y Tymor a Gwyliau	**Gwyliau'n Unig**	**Yn ystod y Tymor a Gwyliau**	**Gwyliau'n Unig**	**Yn ystod y Tymor a Gwyliau**	**Gwyliau'n Unig**	**Yn ystod y Tymor a Gwyliau**	**Gwyliau'n Unig**	
3 oed	5	0	0	0	0	0	0	0	0
4 oed	12	0	0	0	0	0	2	0	0
5-7 oed	88	41	0	0	0	0	58	0	0
8-11 oed	74	64	0	0	0	0	38	0	0
Pobl ifanc 12+ oed	0	0	0	0	0	0	21	0	0

Ffigur 96 – ystod oedran y plant sy'n cael mynediad i

6.5.9 Ystod y taliadau

Amlinellir yr ystod o daliadau fesul math o ofal plant yn y tabl (Ffigur 97) isod. Rhoddodd rhai darparwyr eu ffioedd yn ôl y gyfradd fesul awr ac roedd eraill yn cynnwys eu cost fesul sesiwn.

Basn Caerffili	Gofal ar ôl Ysgol: £8.00-£10.00 y sesiwn Gofal Cyn Ysgol: £9.50-£10.92 y sesiwn
Cwm Sirhywi Isaf	Gofal ar ôl Ysgol: £7.00-£15.00 y sesiwn
Dwyrain Canol y Cymoedd	Gofal ar ôl Ysgol: £18.77 yr wythnos Gofal Cyn Ysgol: £18.77 yr wythnos
Gorllewin Canol y Cymoedd	Gofal ar ôl Ysgol: £7.50-£9.50 y sesiwn
Cwm Rhymni Uchaf	Dim darpariaeth y Tu Allan i'r Ysgol yn yr ardal hon

Ffigur 97 - taliadau fesul math o ofal plant – y tu allan i'r Ysgol

6.5.10 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

Mae'r Ystod o Ddarpariaeth y Tu Allan i Oriau Ysgol yn cynnwys Clybiau Ar Ôl Ysgol, gofal plant Cofleidiol, Clybiau Cyn Ysgol, Gofal Yn Ystod y Gwyliau a Chynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau. Gall y mathau hyn o wasanaeth gofal plant hefyd gael eu darparu gan Warchodwyr Plant, Meithrinfa Ddydd Lawn a Darparwyr Gofal Dydd Llawn eraill (Darpariaeth Gymysg), drwy ddarpariaeth gofal sesiynol a thrwy ddarpariaeth Chwarae Mynediad Agored. O'r herwydd, er mwyn deall yr ystod lawn o ddarpariaeth y tu allan i'r ysgol, rhaid darllen y bennod hon ar y cyd â'r penodau sy'n mynd rhagddynt a'r bennod ar ddarpariaeth Mynediad Agored isod.

Mae cryfderau a diffygion allweddol yn cynnwys:

- Mae lleoliadau gofal plant yn ystod y gwyliau cyfrwng Cymraeg a Saesneg sy'n gweithredu yng nghanol y fwrdeistref sirol yng Ngorllewin Canol y Cymoedd ac sy'n cynnig gwasanaeth drwy bob cyfnod gwyliau (ac eithrio'r Nadolig) yn cael eu defnyddio'n

helaeth gan deuluoedd. Mae'r ddau wedi'u lleoli'n dda i ganolfannau economaidd mawr ac ar lwybrau i weithio ar draws y fwrdeistref ac felly maent yn gwbl gynaliadwy.

- Mae'r ddau Gynllun Chwarae ym Masn Caerffili hefyd yn cael eu mynychu'n dda iawn ond nid ydynt yn cynnig darpariaeth gofal plant diwrnod llawn.
- Mae gan 10 o'r 11 ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg ddarpariaeth y tu allan i'r ysgol ar y safle, er nad yw pob un o'r darpariaethau hyn wedi'u cofrestru o dan Ofal y Tu Allan i'r Ysgol, (mae rhai wedi'u cofrestru fel gofal sesiynol a rhai fel gofal dydd llawn). Mae gan bob un ond un o'r 10 ysgol glybiau cofleidiol (Clwb Meithrin) a chlybiau ar ôl ysgol/Clwb Carco (ac eithrio Y Lawnt yng Nghwm Rhymni Uchaf sydd ond â gofal cofleidiol) ac mae 3 chlwb Gwyliau cyfrwng Cymraeg hefyd yn gysylltiedig â'r darparwyr hyn. Mae'r 1 ysgol nad oes ganddi'r ddarpariaeth hon wedi'i lleoli ym mhen deheuol Cwm Rhymni Uchaf lle nad yw darpariaethau blaenorol wedi bod yn gynaliadwy yn y gorffennol.
- Mae 6 darparwr heb eu cofrestru ar gyfer pobl ifanc 11 – 14 oed yn weithredol ar draws y fwrdeistref sirol. Mae 2 o'r rhain yn rhai cyfrwng Cymraeg ac yn cynnig cyfleuster y tu allan i'r ysgol i blant.
- Mae rhestrau aros ar gyfer darpariaeth y tu allan i oriau ysgol yn enwedig yn ardal BC yn ganlyniad i gau dros dro oherwydd y Pandemig ac mae angen eu cefnogi i ailagor.
- Y **gwendid** amlycaf yw’r diffyg Darpariaeth y Tu Allan i Oriau Ysgol yng Nghwm Rhymni Uchaf. Mae'r holl ddarpariaeth gwyliau yn cael ei chynnig gan warchodwyr plant a'r feithrinfa undydd. Mae yna hefyd 3 chynllun chwarae mynediad agored heb eu cofrestru sy'n gweithredu yn yr ardal hon (un ym Margod ac un yn Rhymni) sy'n cynnig rhywfaint o ddarpariaeth, ond nid yw hyn yn ofal dydd llawn.
- Hefyd, nid oes darpariaeth gofal plant yn ystod y gwyliau (y Tu Allan i'r Ysgol) a gynigir yn Nghwm Sirhywi Isaf na Dwyrain Canol y Cymoedd. Fodd bynnag, mae amrywiaeth dda o feithrinfeydd dydd a gwarchodwyr plant yn Nwyrain Canol y Cymoedd sy'n cynnig gofal plant yn ystod y gwyliau yn ogystal â'r lleoliad Gofal Sesiynol sydd hefyd yn cynnig gofal sesiynol yn ystod gwyliau'r Pasg a'r Haf.
- Yn Nghwm Sirhywi Isaf unwaith eto mae'r holl ddarpariaeth gwyliau drwy feithrinfa ddydd lawn neu drwy warchodwyr plant, fodd bynnag, mae diffyg darpariaeth gofal plant yn ardaloedd Crosskeys a Rhisga sy'n brif ffordd drwy'r llwybr i Ddinas Casnewydd ac oddi yno a hefyd ardal boblog iawn gydag allbwn economaidd da.
- Mae'r duedd ar gyfer presenoldeb unwaith eto tuag at fod yn rhan-amser yn hytrach nag yn llawn amser. Mae hyn hyd yn oed yn fwy felly yn ystod gwyliau'r ysgol.
- Mae lleoedd gwag yn is yn y lleoliadau cyfrwng Cymraeg nag yn y lleoliadau cyfrwng Saesneg.

- Mae gan Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 darged o 26-32% o blant ym mlwyddyn 1 yn mynychu Addysg Gymraeg. Er mwyn cyrraedd y targed hwn yn 2032 mae angen datblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant cymraeg yn ogystal â symud y ddarpariaeth gofal plant bresennol ar hyd y continwwm ieithyddol. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr yn y CSCA ac mae'n blaenoriaethu hyn fel darn o waith wrth symud ymlaen.
- Gallai amseroedd agor cynlluniau chwarae a darpariaeth gwyliau fod yn hirach i letya rhieni sy'n gweithio.

6.6 Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored

6.6.1 Ystod y gwasanaethau a ddarperir

Yn ôl cyflwyniadau'r DHG mae 6 gofal dydd llawn, darparwyr y tu allan i oriau ysgol sy'n nodi eu bod yn cyflwyno sesiynau Cynllun Chwarae ledled Sir Caerffili; mae'r gwasanaethau hyn yn gweithredu o dan y categori Gofal y Tu Allan i'r Ysgol yn unol â rheoliadau AGC. Y diffiniad o Chwarae Mynediad Agored yn unol â'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yw:

> Darpariaeth chwarae mynediad agored – Gall darpariaeth chwarae Mynediad Agored wedi'i staffio, sy'n gweithredu am dros 2 awr y dydd i blant hyd at 12 oed, fod yn ddarpariaeth barhaol neu dros dro, wedi'i lleoli mewn amrywiaeth o leoliadau gyda neu heb safle a gall gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau. Mae'r ddarpariaeth hon fel arfer yn darparu ar gyfer ystod oedran eang o blant, sy'n 5 oed a throsodd fel arfer. Y diben yw darparu cyfleoedd chwarae wedi'u staffio i blant fel arfer yn absenoldeb eu rhieni. Nid yw plant yn cael eu cyfyngu yn eu symudiadau, ac eithrio pan fyddant yn gysylltiedig â materion diogelwch ac nid ydynt yn cael eu hatal rhag dod a mynd yn ôl eu dymuniad.

Nid oedd cyflwyniadau'r DHG yn categoreiddio Chwarae Mynediad Agored fel opsiwn fel math o ofal plant. Mae rhestrau AGC yn nodi un darparwr Chwarae Mynediad Agored yn unig, fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod 2 neu 3 chyngor Cymuned arall sy'n gweithredu darpariaethau chwarae mynediad agored yr haf, sy'n rhedeg heb eu cofrestru, ochr yn ochr â chynlluniau haf Chwaraeon a Hamdden a'r Rhaglen Bwyd a Hwyl. Mae'r wybodaeth isod ar ffurf y ffurflen hunanasesu ac nid yw'n cynnwys y cynlluniau eraill hyn, ond rydym yn gweithio'n rhyngadrannol gyda'n cydweithwyr yn yr Awdurdod Lleol ac yn cynllunio darpariaeth yr haf yn unol â hynny. Mae cynllunio ar gyfer darpariaeth yr haf hefyd yn ystyried y lleoedd gofal plant cofrestredig mewn lleoliadau eraill a nodir yn y Penodau Sesiynol a'r Tu Allan i'r Ysgol.

Manylion lleoliad a nifer y lleoedd a'r presenoldebau a ddangosir yn y tabl (Ffigur 98) isod o'r data DHG a ddarparwyd:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Nifer y Cynlluniau Cofrestredig	6	3	0	0		0
Nifer y lleoedd	186	93	0	0	93	0
Defnydd llawn amser	33	24	0	0	9	0
Defnydd rhan-amser	238	90	0	0	148	0
Defnydd ad-hoc	0	0	0	0	0	0

Ffigur 98 - ystod o wasanaethau a ddarperir – chwarae

Mae'r tabl uchod yn dangos bod rhieni/gofalwyr yn dewis defnyddio darpariaeth gynlluniedig y Cynllun Chwarae yn rhan-amser yn bennaf, heb unrhyw ddefnydd yn cael ei gyfleu ar sail ad hoc. Gall rhieni/gofalwyr gael mynediad at ddarpariaeth gofal gwyliau amgen yn unol â'r math gwahanol o wasanaeth megis Gofal y Tu Allan i'r Ysgol dynodedig/Gofal Dydd Llawn yn ystod y gwyliau/Gwarchodwyr plant sy'n gweithredu yn ystod y gwyliau.

6.6.3 Lleoedd Gwag a Rhestrau Aros

Lleoedd Gwag – Ym Masn Caerffili, cofnodwyd 200 o leoedd gwag ledled 3 darpariaeth y Cynllun Chwarae. Yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, adroddwyd am 100 o leoedd gwag ledled 3 darpariaeth y Cynllun Chwarae. Cyflwynwyd y data hwn cyn i gynllun weithredu felly nid yw'n adlewyrchu'r lleoedd gwag gwirioneddol fel y cyfryw, ond o nifer y lleoedd sydd ar gael cyn i'r cynllun chwarae agor.

Rhestrau Aros – Ym Masn Caerffili, nid oedd unrhyw restrau aros wedi'u cofnodi na phlant yn aros am leoliad ar unwaith. Yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, ni nodwyd unrhyw restrau aros na phlant yn aros am leoliad ar unwaith.

6.6.4 Nifer y lleoedd a lenwyd gan blant sydd ag anghenion addysgol arbennig neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd

Manylion lleoliad a nifer y lleoedd a'r presenoldebau a ddangosir yn y tabl (Ffigur 99) isod:

	Sir Caerffili	Basn Caerffili	Cwm Sirhywi Isaf	Dwyrain Canol y Cymoedd	Gorllewin Canol y Cymoedd	Cwm Rhymni Uchaf
Cyfanswm nifer y plant	**0**	**0**	**0**	**0**	**87**	**0**
Lleoedd a ddefnyddir llawn amser	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lleoedd a ddefnyddir rhan-amser	**0**	**0**	**0**	**0**	**87**	**0**
Lleoedd a ddefnyddir ad-hoc	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ffigur 99 – Plant ag ADY – chwarae mynediad agored

Mae darpariaeth arbenigol ar gyfer plant ag anghenion meddygol cymhleth ac ADY yn gweithredu o fewn GCC, mewn Ysgol a Chanolfan Adnoddau Anghenion Arbennig . Mae'r tabl uchod yn dangos bod plant sy'n defnyddio'r ddarpariaeth hon yn gwneud hynny'n rhan-amser yn GCC, ac nad oes darpariaeth amgen o'r math hwn ledled y fwrdeistref sirol. Gwneir y defnydd mwyaf posibl o bresenoldeb rhan-amser.

6.6.5 Nifer y lleoedd Cymraeg a lenwyd

Mae 1 Cynllun Chwarae ar waith yn ardal GCC drwy gyfrwng y Gymraeg.

Dangosir manylion nifer y lleoedd a phresenoldeb yn y tabl (Ffigur 100) isod:

Nifer y lleoedd cofrestredig	24
Cyfanswm nifer y plant	43
Nifer y lleoedd sy'n cael eu defnyddio'n llawn amser	9
Nifer y lleoedd sy'n cael eu defnyddio'n rhan-amser	34
Nifer y lleoedd sy'n cael eu defnyddio ad-hoc	0

Ffigur 100 – Y Gymraeg – chwarae mynediad agored

Mae'r siart uchod yn dangos bod galw am ddarpariaeth Cynllun Chwarae cyfrwng Cymraeg yn ardal Ystrad Mynach, fodd bynnag, yn arbennig, mae'r ddarpariaeth hon yn dangos nad oes unrhyw blant yn aros am le yn y lleoliad hwn. Mae'r gwasanaeth yn cael ei ddefnyddio'n dda, gyda 9 o blant yn defnyddio'r gwasanaeth yn llawn amser sy'n wahanol i ddata defnydd llawn amser yn unol â darpariaeth amgen cyfrwng Saesneg yn yr ardal. Gwneir y defnydd mwyaf posibl o bresenoldeb rhan-amser.

Yn ogystal, mae 2 Gynllun Chwarae yn gweithredu yn ardal BC, ac 1 Cynllun Chwarae arall yn gweithredu yn GCC sy'n darparu gwasanaethau dwyieithog.

6.6.6 Amseroedd agor, gan gynnwys y nifer sy'n cynnig oriau gofal plant hyblyg

Mae'r ystod o oriau agor yn amrywio ar draws y fwrdeistref. Dangosir y manylion yn y tabl (Ffigur 116) isod:

Ystod Oriau Agor Chwarae Mynediad Agored gan gynnwys Cynlluniau Chwarae yn Ystod y Gwyliau

Basn Caerffili	8.00pm - 6.00pm
Cwm Sirhywi Isaf	Ddim yn berthnasol
Dwyrain Canol y Cymoedd	Ddim yn berthnasol
Gorllewin Canol y Cymoedd	8.30pm-5.30pm neu 8.00am-6.00pm

Cwm Rhymni Uchaf	Ddim yn berthnasol

Ffigur 101 – ystod o amseroedd

6.6.7 Ystod oedran y plant

Mae ystod oedran y plant sy'n mynychu'r cynlluniau hyn yn amrywio yn dibynnu ar y math o wasanaeth y maent yn ei gynnig.

Ystod Oedran y Plant sy'n defnyddio Darpariaethau Chwarae Mynediad Agored – Amser Gwyliau

Basn Caerffili	4-11 oed
Cwm Sirhywi Isaf	Ddim yn berthnasol
Dwyrain Canol y Cymoedd	Ddim yn berthnasol
Gorllewin Canol y Cymoedd	4-17 oed (oherwydd darpariaeth cynllun chwarae ADY arbenigol sy'n cael ei darparu o fewn yr ardal)
Cwm Rhymni Uchaf	Ddim yn berthnasol

Ffigur 102 – ystod oedran y plant sy'n cael mynediad i'r

6.6.8 Ystod y taliadau

Mae'r ystod o ffioedd i'w gweld yn y tabl (Ffigur 103) isod. Mae rhai yn ddarpariaethau am ddim ac eraill yn cael cymhorthdaI gan grantiau gan Gynghorau Cymuned neu rywle arall. Fel y gwelir, mae'r cyfraddau ar gyfer chwarae mynediad agored yn rhesymol iawn o'u cymharu â darpariaeth gofal plant cofrestredig yn ystod y gwyliau.

Ystod Ffioedd

Basn Caerffili	£8.00 - £9.50 y sesiwn

Cwm Sirhywi Isaf	Ddim yn berthnasol
Dwyrain Canol y Cymoedd	Ddim yn berthnasol
Gorllewin Canol y Cymoedd	£3.00 - £9.50 y sesiwn
Cwm Rhymni Uchaf	Ddim yn berthnasol

Ffigur 103 ystod o daliadau – chwarae mynediad

6.6.9. Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Mae'r Darpariaethau Chwarae Mynediad Agored hyn yn chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o gefnogi chwarae plant drwy gydol y gwyliau. Dim ond yn ystod gwyliau'r haf y maent yn gweithredu ac mae'r mwyafrif ar agor i blant dros 8 oed yn unig ac maent yn gweithredu am oriau sy'n fyrrach na'r diwrnod gwaith arferol. Fodd bynnag, maent yn cynnig gwasanaeth hanfodol i'r plant hyn.
- Mae darpariaeth y Cynllun Chwarae yn cynnig llawer iawn o hyblygrwydd i deuluoedd sy'n gweithio o ran oriau gweithredu gyda'r dechrau cynharaf yn 8.00am a'r cau hwyraf yw 6.00pm.
- Mae'r taliadau'n debyg ac ni nodwyd unrhyw amrywiad sylweddol o ran y ffi uchaf a godir fesul sesiwn: £9.50.
- Fel arfer, rheolir darpariaeth y Cynllun Chwarae gan yr Adran Chwaraeon a Hamdden, gyda chysylltiadau sefydledig a chyfathrebu rheolaidd rhwng cydweithwyr chwaraeon a hamdden a'r Blynyddoedd Cynnar i sicrhau bod gwasanaethau'n cydymffurfio ac yn effeithiol o ran darparu cyfleoedd chwarae mynediad agored i blant ledled y fwrdeistref sirol. Er bod chwarae mynediad agored wedi'i ddatblygu'n strategol yn unol â'r galw ac ymgynghori â darparwyr presennol a phartneriaid lleol, mae cydweithwyr yn y Tîm Chwaraeon a Hamdden yn goruchwylio Cynlluniau Chwarae lleol.
- Mae darpariaeth arbenigol ar gyfer plant sydd ag anghenion meddygol cymhleth ac ADY yn gweithredu o fewn GCC, mewn Ysgol a Chanolfan Adnoddau Anghenion Arbennig. Mae'r tabl uchod yn dangos bod plant sy'n defnyddio'r ddarpariaeth hon yn gwneud hynny'n rhan-amser yn GCC, ac nad oes darpariaeth amgen o'r math hwn ledled y fwrdeistref sirol. Gwneir y defnydd mwyaf posibl o bresenoldeb rhan-amser. Mae'r gwasanaeth hwn o fudd mawr i blant a theuluoedd sy'n defnyddio'r Cynllun Chwarae hwn gan ei fod yn darparu gofal arbenigol parhaus a mynediad i chwarae yn ystod y gwyliau, gan gefnogi teuluoedd â rhieni a gofalwyr sy'n gweithio i gael mwy o hyblygrwydd.

- Nid oes darpariaeth cynllun chwarae dynodedig yn CRhU/CSI/DCC er bod ystod o ofal gwyliau ar gael yn yr ardaloedd hyn, a all gael ei ddarparu gan ddarparwyr gwasanaethau amgen fel Gwarchodwyr Plant neu Feithrinfeydd Dydd Llawn er mwyn i deuluoedd fod yn fwy hwylus o ran hyblygrwydd a defnydd ohonynt.
- Mae data defnydd yn dangos bod galw am ddarpariaeth Cynllun Chwarae cyfrwng Cymraeg yn ardal Ystrad Mynach, fodd bynnag, yn benodol, mae'r ddarpariaeth hon yn dangos nad oes unrhyw blant yn aros am le yn y lleoliad hwn. Mae'r gwasanaeth yn cael ei ddefnyddio'n dda, gyda 9 o blant yn defnyddio'r gwasanaeth yn llawn amser sy'n wahanol i ddata defnydd llawn amser yn unol â darpariaeth amgen cyfrwng Saesneg yn yr ardal. Gwneir y defnydd mwyaf posibl o bresenoldeb rhan-amser.

6.7 Nanis

Mae awdurdodau lleol yn ymwybodol bod Cynllun Nanis newydd i Gymru wedi dod ar waith o’r 1af Ebrill 2021 – Cynllun Cymeradwyo Darparwyr Gofal Plant yn y Cartref (Cymru) 2021. O'r dyddiad hwnnw ymlaen, caiff unrhyw gymeradwyaethau newydd eu cymeradwyo o dan y cynllun nanis newydd ac ar ôl eu hail-gymeradwyo, bydd y nanis presennol yn trosglwyddo i'r cynllun newydd.

6.7.1. Dadansoddiad o'r Cyflenwad o Ddarpariaeth Gofal Plant

Mae 5 darparwr gofal plant cartref cymeradwy ym Mwrdeistref Caerffili. Mae pedwar wedi'u lleoli ym Masn Caerffili ac mae un yn Nwyrain Canol y Cymoedd. Nid oes gennym ragor o wybodaeth am nifer y plant sy'n derbyn gofal, oriau gwasanaeth gweithredol, na ffioedd a godir bob dydd ac ati.

6.7.2 Crynodeb o Gryfderau a diffygion Allweddol

Nid oes unrhyw ddarparwyr Gofal Plant ychwanegol yn y cartref sy'n gweithredu yn y fwrdeistref yr ydym yn ymwybodol ohoni. Ymhlith y cryfderau allweddol mae gallu'r nani i gynnig darpariaeth a chymorth hyblyg iawn i deuluoedd sy'n gweithio patrymau shifft afreolaidd, gofal dros nos ac ar benwythnosau, ac i ddarparu gwasanaeth gofal plant gwell oherwydd yr agwedd ar ddarparu yn y cartref.

7. Addysg Rhan-amser y Blynyddoedd Cynnar (Cyfnod Sylfaen)

7.1. Dadansoddiad o Addysg Ran-amser y Blynyddoedd Cynnar (Cyfnod Sylfaen)

7.1.1 Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar

Ar hyn o bryd mae 14 o ddarparwyr Gofal Plant wedi'u contractio i ddarparu Addysg Blynyddoedd Cynnar ar draws y fwrdeistref sirol, 6 cyfrwng Saesneg a 7 cyfrwng Cymraeg ac 1 dwyieithog. Mae hyn yn gynnydd o 2 ddarparwr ers ADGP 2017. Mae nifer y lleoedd sydd ar gael mewn lleoliadau nas cynhelir yn amrywio ac yn dibynnu ar y capasiti a'r mannau cofrestredig sydd ar gael.

7.1.2 Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar

Yn ôl data Ysgolion Caerffili mae 70 o ysgolion yn darparu Addysg Blynyddoedd Cynnar, 58 cyfrwng Saesneg ac 11 cyfrwng Cymraeg. O'r rhain, nid yw 4 lleoliad cyfrwng Saesneg (134 lle), 3 cyfrwng Cymraeg (108 lle) ac 1 Ysgol ffydd (30 lle) yn cynnig lleoedd ar gyfer Plant sy’n Codi’n 3 oed. (N1). Y nifer derbyn (lleoedd sydd ar gael) fesul blwyddyn academaidd ar gyfer pob ysgol fabanod a chynradd yw 2,412 o leoedd ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar, 2006 o leoedd cyfrwng Saesneg a 421 mewn cyfrwng Cymraeg a 30 yn yr ysgol Ffydd (Plant sy’n codi’n 4 oed yn unig) ym Masn Caerffili. Ar hyn o bryd, (blwyddyn academaidd 2021/2022), nifer y lleoedd ledled y fwrdeistref ar gyfer Plant sy’n Codi’n 3 oed (N1) yw 1872 Cyfrwng Saesneg a 313 Cyfrwng Cymraeg. Mae nifer y dosbarthiadau, mewn llawer o achosion, yn cynnwys plant N1 a N2 lle maent yn rhannu gofod dosbarth.
Mae'n anodd rhagweld yn gywir nifer y lleoedd sydd ar gael ar gyfer Plant sy’n Codi’n 3 oed wrth symud ymlaen gan fod hwn yn benderfyniad a wneir gan ysgolion eu hunain yn dibynnu ar nifer o ffactorau, gan gynnwys y lle sydd ar gael, maint dosbarthiadau, cyfraddau geni, ac ati.

7.1.3 Proffil presenoldeb plant sy'n mynychu'r ddarpariaeth (darparwyr gofal plant ac ysgolion)

822 o blant oedd yn manteisio ar leoedd meithrin 3 (N1) mewn ysgolion ar gyfer haf 2021. Roedd 76 o leoedd yn cymryd lle mewn lleoliadau nas cynhelir. Mae'r adran Derbyniadau yn amcangyfrif bod hyn yn ganran o tua 85% o'r niferoedd sy'n manteisio arnynt,

fodd bynnag, mae hyn yn fras gan nad ydynt yn gwybod y niferoedd cymhwysedd gwirioneddol. Gan mai dim ond ar ôl eu trydydd pen-blwydd y cynigir darpariaeth Plant sy'n Codi'n 3 oed, y ffigurau hyn yw dim ond plant y mae eu pen-blwydd yn 3 oed yn disgyn yn nhymor yr hydref a'r gwanwyn (h.y. 7/12fed o garfan blwyddyn lawn o enedigaethau byw).

Nifer y rhieni a ymatebodd i'r cwestiwn yn yr arolwg rhieni ynghylch a oeddent yn cael mynediad i'w hawl i Addysg y Blynyddoedd Cynnar oedd 142. O'r rhain, roedd 76% yn defnyddio eu hawl ym mwrdeistref Caerffili a nifer y rhieni a oedd yn nodi yn yr Holiadur Rhieni eu bod yn manteisio ar eu hawl Blynyddoedd Cynnar y tu allan i'r sir oedd 3. O'r rhieni eraill, nododd 4.23% y byddent yn manteisio ar yr hawl yn fuan, nid oedd 2.11% yn siŵr ac nid oedd 14.79% yn manteisio ar yr hawl. I'r rhai a ddywedodd nad oeddent wedi cael mynediad i'w Hawl Cynnar gweler isod.

7.1.4 Nifer y lleoedd gofal plant sy'n cael eu llenwi, eu hangen ac sydd ar gael

Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar mewn lleoliadau gofal plant ar draws y fwrdeistref yn nhymor yr haf 2021 oedd 76 o leoedd. Nid yw'r nifer sy'n ofynnol yn hysbys ac mae'r nifer sydd ar gael yn hyblyg yn dibynnu ar ddewis y rhieni, y nifer sydd wedi'u cofrestru gydag AGC a pholisi'r lleoliad. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r lleoliadau, os oes galw mawr am leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar, bydd y lleoliad gofal plant ar gael i bob lle gofal plant ar gyfer tri aelod cynyddol o blant. Gall rhai lleoliadau ar y llaw arall hefyd ddarparu gofal plant i blant Dechrau'n Deg (darpariaeth gymysg) a byddant yn rhannu lleoedd rhwng y ddwy raglen yn dibynnu ar y galw am bob un. Mae hyn yn amrywio'n flynyddol.

Wrth edrych ar nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd ar gael i Blant sy'n Codi'n 3 oed (N1) mae tua 1,103 o blant 3 oed sy'n gymwys i gael Addysg Blynyddoedd Cynnar (7/12fed o'r nifer llawn o blant 3 oed ar draws y fwrdeistref). Y nifer derbyn blynyddol ar gyfer ysgolion yw 2,412 ynghyd â'r lleoedd sydd ar gael mewn lleoliadau gofal plant.

Wrth edrych ar nifer y Lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd ar gael i blant 4 oed (N2) mae tua 1,934 o blant 4 oed ledled y fwrdeistref sy'n gymwys i gael Addysg Blynyddoedd Cynnar. Y nifer derbyn blynyddol ar gyfer ysgolion yw 2,412

O ystyried y Ffigurau uchod, ar draws y fwrdeistref mae digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar ar gael i bob plentyn sy'n gymwys i fynychu.

7.1.5 Galw am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-30% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 er mwyn cyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg cyfrwng Cymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref, yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn.

Yn ogystal, mae ymrwymiad ar gyfer darpariaeth gofal plant rhan-amser a ariennir gan bawb ar gyfer pob plentyn 2 oed, o fewn yr un cyfnod â'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg 2022-2032. Efallai y bydd angen hyblygrwydd ar rieni yn y ddarpariaeth hon er mwyn diwallu anghenion eu teuluoedd unigol, gan gynnwys darpariaeth sesiynol gymunedol leol ar gyfer teuluoedd nad oes ganddynt gludiant i gymudo pellteroedd hir, gofal dydd llawn i deuluoedd sy'n gweithio sydd angen darpariaeth diwrnod llawn i gwrdd â'u horiau gwaith, patrymau gweithio hyblyg i gwrdd â gwaith sifft, a bydd angen lleoliadau Cymraeg a chynhwysol arnynt. O'r herwydd, bydd angen datblygu mwy o Gymraeg ar draws pob math o ddarpariaeth gofal plant. Prin iawn yw'r ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg ar gyfer plant dan 2 oed, mater a godwyd gan rieni sy'n ceisio gofal plant cyfrwng Cymraeg ar ôl dychwelyd o absenoldeb mamolaeth, ac mae angen ystyried hyn wrth ddatblygu gofal yn y dyfodol.

Y galw am addysg cyfrwng Cymraeg, yn ôl Rheoliadau CSCA – Asesu'r Galw am Addysg Cyfrwng Cymraeg (Cymru) 2013, arolwg blynyddol blaenorol oedd 21.6%. Fodd bynnag, mae hyn yn symud o ddatblygiad darpariaeth a arweinir gan rieni yn ôl galw i dargedu nifer y datblygiadau darpariaeth a arweinir gan leoedd.

Mae data gofal plant Arolygiaeth Gofal Cymru o'r Hunanasesiad ar gyfer darparwyr Gofal Plant (2019-20) a ddefnyddiwyd yn natblygiad Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022, yn nodi mai'r nifer cofrestredig o leoedd yw 474 mewn darpariaeth Gymraeg sy'n cyfateb i 11.77% o gyfanswm y lleoedd cofrestredig sydd ar gael. Fodd bynnag, o'u hystyried ochr yn ochr â'r data yn y crynodeb data ar gyfer Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Caerffili 2020 cyn covid, roedd 4361 o leoedd gofal plant cofrestredig ar draws yr holl wasanaethau a gynigir drwy'r darpariaethau Cymraeg, ac roedd 994 (22.8%) ohonynt yn iaith Gymraeg categori 3, ac roedd 128 (2.9%) yn iaith Gymraeg categori 2. Nid yw'r data gofal plant ar gyfer darpariaeth Gymraeg gan AGC wedi'i ddadansoddi

yn ôl y math o ofal plant felly nid yw'r niferoedd sy'n cynnig lleoedd Cynnig Gofal Plant neu Addysg Blynyddoedd Cynnar wedi'u nodi yn eu graff.

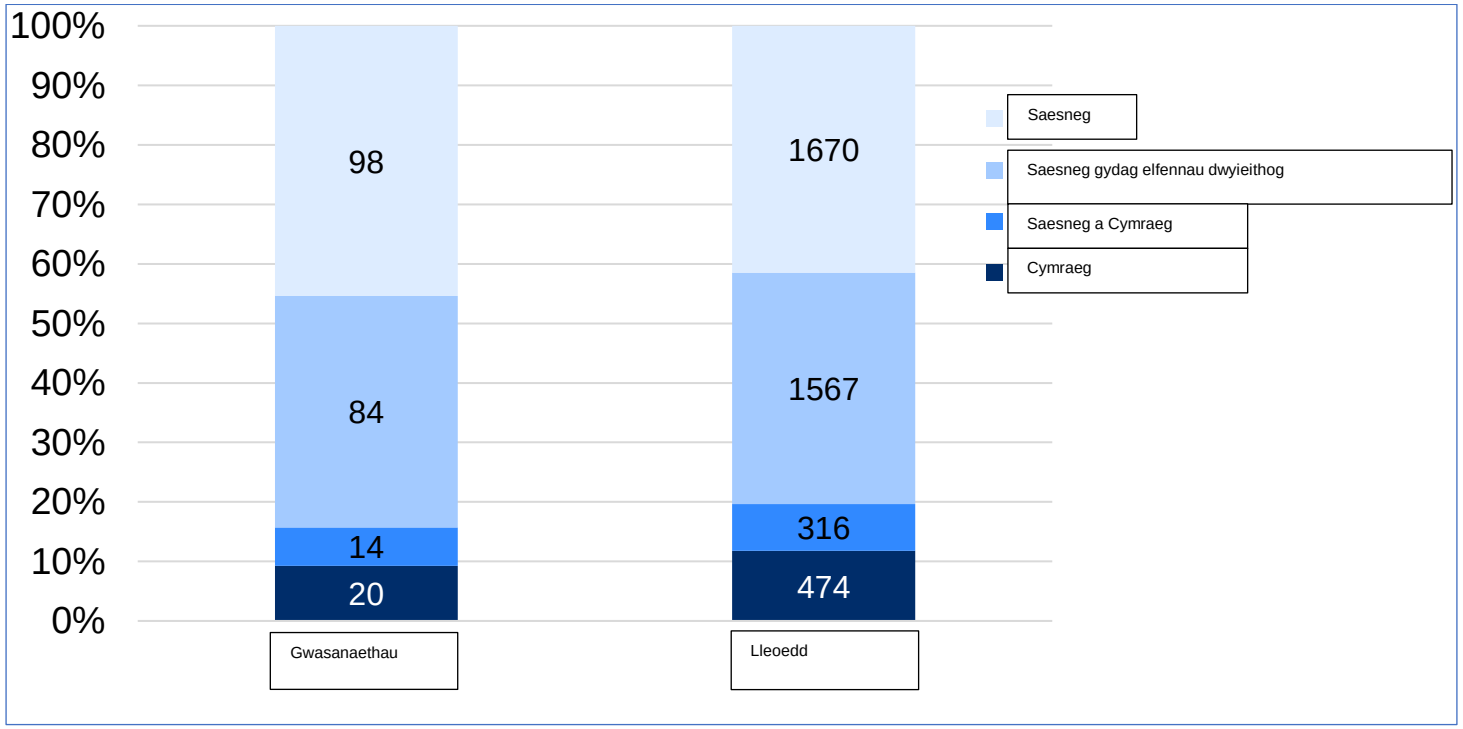

Mae Ffigur 104 yn dangos nifer y gwasanaethau gofal plant a chwarae a lleoedd yn ôl prif iaith waith y gwasanaeth (Data Arolygiaeth Gofal Cymru 2019-20)

Mae'r tabl canlynol (Ffigur 127) yn cyfrifo a fydd digon o leoedd ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg i blant 3 a 4 oed yn y Cyfnod Sylfaen mewn ysgolion a lleoliadau gofal plant o dan y cynlluniau presennol erbyn 2032:

	Caerffili	**Basn Caerffili**	**Cwm Sirhywi Isaf**	**Dwyrain Canol y Cymoedd**	**Gorllewin Canol y Cymoedd**	**Cwm Rhymni Uchaf**
Lleoedd Cymraeg blynyddol ar gael yn y feithrinfa yn yr ysgol yn 2020	421	163	35	57	78	88
Lleoedd a ddefnyddiwyd ym meithrinfa ysgolion Cymraeg Medi 2020	344	147	31	45	55	48
Nifer y lleoedd cofrestredig ar gyfer Cylch Meithrin sy'n cynnig Addysg Feithrin	149	40	0 30 Dwyieithog	48	43	18
Digonolrwydd presennol y lleoedd ar gyfer plant 3-4 oed	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes	Oes
Nifer y plant 3 oed cymwys (SYG 2020) x 7/12fed**	Cyfanswm: 1872 7x12fed 1092	583 340	275 160	422 246	269 157	323 188
Nifer y plant 4 oed cymwys (SYG 2020)	1934	628	275	426	305	300
Nifer derbyn lleoedd Cymraeg mewn ysgolion wedi'u cynllunio gyda datblygiadau cyfredol hyd at 2031	466	167	60	65	86	88
Lleoedd nas cynhelir sydd ar gael	149	40	0 30 Dwyieithog	48	43	18
Cyfanswm y Lleoedd a ragwelir sydd ar gael i ysgolion a Chylch	615	207	60 30 Dwyieithog	113	129	106
Nifer y lleoedd a ragwelir sydd eu hangen ar gyfer targed o 26% o'r Gymraeg fesul grŵp blwyddyn ynghyd â Phlant sy'n Codi'n 3 oed am ddau dymor	503 + 284	163 + 88	72 + 42	111 + 64	79 + 41	78 + 49

Digon o Leoedd erbyn 2032 – 4 oed*	Oes	Oes	Nac Oes	Oes	Oes	Oes
Digon o leoedd erbyn 2032 – 3 oed*	Nac Oes	Nac Oes	Nac Oes	Nac Oes	Oes	Nac Oes

Ffigur 105 - digonolrwydd lleoedd addysg cyfrwng Cymraeg

*Dylid nodi bod rhai ysgolion yn gweithredu system o blant 3 a 4 oed sy'n rhannu ystafell ddosbarth. Nid oes terfyn statudol ychwaith ar nifer y plant 3 oed (h.y. nid o oedran ysgol statudol) a all fod mewn dosbarth ac mae llawer o leoliadau'n gweithredu cynnig rhan-amser tra bod y nifer derbyn arfaethedig yn seiliedig ar le llawn amser yn y dosbarth derbyn o fis Medi ymlaen.
**Mae plant 3 oed dim ond yn cael mynediad at Addysg Blynyddoedd Cynnar o'r tymor yn dilyn eu trydydd pen-blwydd felly mae hyn yn cael ei gyfrifo fel 7/12fed (dau dymor) o garfan flynyddol.

Mae'r tabl uchod ynghyd â gwybodaeth leol yn dangos, er bod digon o ddatblygiad wedi'i wneud ar hyn o bryd i ateb y galw presennol, ei bod yn debygol na fydd digon o leoedd yn y dyfodol i gyrraedd y garfan darged o 26% erbyn blwyddyn 1. Bydd angen datblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws yr ystod oedran er mwyn sicrhau bod digon o leoedd mewn Addysg Blynyddoedd Cynnar, gofal plant rhan-amser 2 oed, wedi'i ariannu yn ogystal â galwadau parhaus gan deuluoedd sy'n gweithio ar ôl diwedd mamolaeth a thrwy gydol yr oedran cynradd.

7.1.6 Nifer y rhieni nad ydynt yn hawlio eu hawl a'u rhesymu a ariennir gan Addysg y Blynyddoedd Cynnar

Nid yw'r wybodaeth hon ar gael ar lefel derbyn ysgol. Dadansoddwyd gwybodaeth anecdotaidd o'r Arolwg Rhieni a oedd ar gael i bob rhiant ei gwblhau yn ystod haf 2021.

I'r rhai a atebodd nad oeddent yn manteisio ar eu hawl, rhoddwyd amryw o resymau gan gynnwys nad oedd eu plant o'r oedran cywir. Teimlai rhai rhieni nad oedd eu plentyn yn gymwys gan nad oeddent yn rhieni sy'n gweithio, ond gan fod Addysg y Blynyddoedd Cynnar yn hawl gyffredinol, efallai y byddant yn cael eu camgymryd wrth feddwl am elfen y Cynnig Gofal Plant. Nid oedd un rhiant yn defnyddio Addysg y Blynyddoedd Cynnar gan eu bod yn nodi anawsterau gydag ysgol yn 'amharod' gan fod gan eu plentyn anghenion ychwanegol. Nododd un ei bod yn haws cadw eu plentyn mewn meithrinfa ddydd gan fod hyn yn fwy cyfleus ar gyfer eu horiau gwaith ond nid oedd y feithrinfa ddydd a ddefnyddiwyd ganddynt ar hyn o bryd ar Fframwaith Blynyddoedd Cynnar Caerffili i ddarparu lleoedd Addysg Gynnar.

Mae'n werth nodi bod yr ymatebion a gafwyd yn ymwneud â'r cwestiwn yn gofyn i rieni 'os nad ydynt, pam?' wedi arwain at ymatebion amrywiol. Yr ymateb mwyaf cyffredin oedd nad oedd gan eu plentyn hawl mwyach gan ei fod bellach yn y Dosbarth Derbyn yn yr Ysgol Gynradd. Dywedodd tri rhiant eu bod hwy neu eu partneriaid bellach yn fyfyrwyr ac felly'n anghymwys. Dywedodd tri rhiant fod goblygiadau ariannol costau gofal plant yn gyffredinol yn golygu nad oeddent yn gymwys gan nad oeddent mewn cyflogaeth drwy ddewis oherwydd bod cost gofal plant yn gorbwyso eu henillion. Yn arbennig, dywedodd un rhiant nad oes darparwr gofal plant yn yr ardal sy'n gallu gollwng a chasglu eu plentyn i/o'r ddarpariaeth yn ardal Dwyrain Canol y Cymoedd. Dywedodd rhiant arall nad oes darpariaeth cofleidiol yn eu hardaloedd lleol er bod y ddau ohonynt mewn cyflogaeth, mae'r ymatebydd hwn yn byw yng Ngorllewin Canol y Cymoedd.

7.1.7 Argaeledd y Cyfnod Sylfaen yn ôl Ardal Ddaearyddol

Basn Caerffili

Basn Caerffili	Data Haf 2021
Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	2 (1 cyfrwng Saesneg, 1 cyfrwng Cymraeg)
Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	21 ysgol (17 cyfrwng Saesneg, 3 cyfrwng Cymraeg, ynghyd ag 1 Ysgol ffydd) N.B. Nid yw 3 ysgol Saesneg yn cynnig darpariaeth Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1), ac nid yw'r ysgol Ffydd ychwaith. Mae hyn, ynghyd â dim ond lleoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg sy'n cynnig Plant sy'n Codi'n 3 oed yn dangos bwlch ar gyfer lleoedd Plant sy'n Codi'n 3 oed yn ardal Basn Caerffili

- **Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd wedi'u llenwi, yn ofynnol ac ar gael**

Cyfanswm y nifer derbyn mewn ysgolion fesul blwyddyn academaidd yw 776, (613 cyfrwng Saesneg a 163 cyfrwng Cymraeg). Yn ogystal, mae lleoedd ar gael ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed mewn darpariaeth gofal plant (cyfrwng Cymraeg a Saesneg). Mae tua 340 o blant yn gymwys ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1) a 628 o blant 4 oed (N2). Mae digon o leoedd ar gael ar gyfer pob plentyn 3 a 4 oed cymwys ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

- **Galw am gyfrwng y Gymraeg** – mae'r tabl (Ffigur 127) uchod yn dangos bod digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ar gyfer plant 3 a 4 oed sydd ei angen, ond mae rhagfynegiadau'n dangos y dylai fod digon o leoedd ar gyfer plant 4 oed erbyn 2032 ond efallai na fyddant yn ddigonol ar gyfer plant 3 oed.

Cwm Sirhywi Isaf

Cwm Sirhywi Isaf	Data Haf 2016
Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	1 (1 Dwyieithog, 0 cyfrwng Cymraeg)
Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	9 ysgol (8 cyfrwng Saesneg, 1 cyfrwng Cymraeg)

- **Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd wedi'u llenwi, yn ofynnol ac ar gael**

Cyfanswm y nifer derbyn mewn ysgolion fesul blwyddyn academaidd yw 325, (290 cyfrwng Saesneg a 35 cyfrwng Cymraeg). Yn ogystal, mae lleoedd ar gael ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed mewn darpariaeth gofal plant (cyfrwng Cymraeg). Mae tua 160 o blant yn gymwys ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1) a 275 o blant 4 oed (N2). Mae digon o leoedd ar gael ar gyfer pob plentyn 3 a 4 oed cymwys ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

- **Galw am addysg cyfrwng Cymraeg** – mae'r tabl (Ffigur 127) uchod yn dangos bod digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ar gyfer pob plentyn 3 oed sydd ei angen, ond mae rhagfynegiadau'n dangos na fydd digon o leoedd ar gyfer plant 3 neu 4 oed erbyn 2032.

Dwyrain Canol y Cymoedd

Dwyrain Canol y Cymoedd	Data Haf 2016
Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	6 (3 cyfrwng Saesneg, 3 cyfrwng Cymraeg) 2 mewn Meithrinfeydd Dydd
Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	17 ysgol (15 cyfrwng Saesneg, 2 cyfrwng Cymraeg) N.B. Nid yw 1 ysgol Saesneg ac 1 ysgol Gymraeg yn cynnig darpariaeth Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1)

- **Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd wedi'u llenwi, yn ofynnol ac ar gael**

Cyfanswm y nifer derbyn mewn ysgolion fesul blwyddyn academaidd yw 579, (522 cyfrwng Saesneg a 57 cyfrwng Cymraeg). Yn ogystal, mae lleoedd ar gael ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed mewn darpariaethau gofal plant (cyfrwng Cymraeg a Saesneg). Mae tua 258 o blant sy'n gymwys ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 (N1) a 426 o blant 4 oed (N2). Mae digon o leoedd ar gael ar gyfer pob plentyn 3 a 4 oed cymwys ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

- **Galw am addysg cyfrwng Cymraeg** – mae'r tabl (Ffigur 127) uchod yn dangos bod digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ar gyfer pob plentyn 3 oed sydd ei angen, ond mae rhagfynegiadau'n dangos na fydd digon o leoedd ar gyfer plant 3 neu 4 oed erbyn 2032.

Gorllewin Canol y Cymoedd

Gorllewin Canol y Cymoedd	Data Haf 2016
Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	4 (2 cyfrwng Saesneg, 2 cyfrwng Cymraeg) Mae 1 yn feithrinfa ddydd
Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	11 ysgol (9 cyfrwng Saesneg, 2 cyfrwng Cymraeg), ynghyd ag 1 ysgol anghenion arbennig

	N.B. Nid yw 2 ysgol cyfrwng Cymraeg yn cynnig darpariaeth Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1).

- **Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd wedi'u llenwi, yn ofynnol ac ar gael**
  Cyfanswm y nifer derbyn mewn ysgolion fesul blwyddyn academaidd yw 357, (279 cyfrwng Saesneg a 78 cyfrwng Cymraeg). Yn ogystal, mae lleoedd ar gael ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed mewn darpariaethau gofal plant (cyfrwng Cymraeg a Saesneg). Mae tua 156 o blant sy'n gymwys ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1) a 305 o blant 4 oed (N2). Mae digon o leoedd ar gael ar gyfer pob plentyn 3 a 4 oed cymwys ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

- **Galw am addysg cyfrwng Cymraeg** – mae'r tabl (Ffigur 127) uchod yn dangos bod digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ar gyfer pob plentyn 3 oed sydd ei angen, ond mae rhagfynegiadau'n dangos na fydd digon o leoedd ar gyfer plant 3 neu 4 oed erbyn 2032.

Cwm Rhymni Uchaf

Cwm Rhymni Uchaf	Data Haf 2016
Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	1 (cyfrwng Cymraeg) yn ardal Bargod
Nifer yr ysgolion a ariennir i ddarparu Addysg Rhan-amser Blynyddoedd Cynnar	13 ysgol (10 cyfrwng Saesneg, 3 cyfrwng Cymraeg) D.S. mae pob ysgol yn cynnig Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1),

- **Nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar sydd wedi'u llenwi, yn ofynnol ac ar gael**
  Cyfanswm y nifer derbyn mewn ysgolion fesul blwyddyn academaidd yw 375, (287 cyfrwng Saesneg ac 88 cyfrwng Cymraeg). Mae lleoedd ychwanegol hefyd ar gael ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed mewn darpariaeth gofal plant. Mae tua 188 o blant sy'n gymwys ar gyfer Plant sy'n Codi'n 3 oed (N1) a 300 o blant 4 oed (N2). Mae digon o leoedd ar gael ar gyfer pob plentyn 3 a 4 oed cymwys ar gyfer Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

- **Galw am addysg cyfrwng Cymraeg** – mae'r tabl (Ffigur 137)) uchod yn dangos bod digon o leoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ar gyfer pob plentyn 3 oed sydd ei angen, ond mae rhagfynegiadau'n dangos na fydd digon o leoedd ar gyfer plant 3 neu 4 oed erbyn 2032.

7.2 Cynnig Gofal Plant i blant 3 a 4 oed

Mae Cynnig Gofal Plant Am Ddim Llywodraeth Cymru ar gyfer plant 3 a 4 oed yn cwmpasu pob plentyn cymwys sy'n cyfateb i'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer addysg blynyddoedd cynnar rhan-amser y Cyfnod Sylfaen, h.y. y term ar ôl pen-blwydd plentyn yn dair oed tan y mis Medi ar ôl ei ben-blwydd yn bedair oed ar gyfer rhieni cymwys sy'n gweithio. Bydd hyn yn cwmpasu 5 tymor ysgol. Yng Nghaerffili roedd tua 3036, 3 a 4 oed a fyddai o oedran cymwys i fanteisio ar y Cynnig. O'r rhain, mae tua 50 – 55% o'r nifer sy'n manteisio ar y cynllun, sy'n golygu bod angen tua 1520 a 1670 o leoedd gofal plant ar draws blwyddyn academaidd i letya'r plant hynny y mae angen y cynnig gofal plant arnynt. Ar hyn o bryd, gall pob plentyn sydd angen lle gael mynediad at un yn y darparwr gofal plant o ddewis.

Nifer y darparwyr sydd wedi cofrestru i gynnig Cynnig Gofal Plant

Mae 245 o ddarparwyr gofal plant wedi cofrestru gyda CBS Caerffili i gynnig lleoedd cynnig Gofal Plant, o'r rhain, mae 22 ohonynt yn rhai cyfrwng Cymraeg, mae 13 yn nodi eu bod yn ddwyieithog a 224 yn rhai cyfrwng Saesneg. Mae 56 o ddarparwyr ym Masn Caerffili, 20 yng Nghwm Sirhywi Isaf, 46 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, 23 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, 14 yng Nghwm Rhymni Uchaf ac mae 73 y tu allan i'r sir.
Y mathau o ofal plant sy'n cofrestru yw 9 clwb / cofleidiol ar ôl ysgol, 91 o warchodwyr plant, 55 o feithrinfeydd dydd, 4 clwb gwyliau annibynnol a 44 cylch chwarae/cofleidiol. Nid yw nifer y lleoedd sydd ar gael yn hysbys a bydd yn dibynnu ar rif cofrestru'r lleoliad a'r cyfraddau lleoedd gwag a fydd yn amrywio o wythnos i wythnos.

Yn ystod y cyfnod rhwng 2020 ac Awst 2021, 1017, gwnaed lleoliadau gofal plant unigol ar gyfer y Cynnig Gofal Plant i blant preswyl Caerffili. Roedd pob plentyn yn gallu manteisio ar y cynnig a oedd yn dangos bod digon o leoedd gofal plant ar gyfer plant 3 a 4 oed ar draws y fwrdeistref.

7.3 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Ar draws Bwrdeistref Caerffili mae digon o leoedd i blant 3 a 4 oed gael mynediad i'w hawl i'r Cyfnod Sylfaen Blynyddoedd Cynnar a lleoedd cynnig Gofal Plant.
- Mae nifer o ysgolion yn ardal Basn Caerffili nad ydynt yn cynnig Plant sy'n Codi'n 3 oed a dim ond dau ddarparwr gofal plant sydd wedi'u cofrestru i ddarparu Addysg Blynyddoedd Cynnar. Gall hyn olygu bod bwlch yn y lleoedd sydd ar gael i blant gael mynediad i'w lle Plant sy'n Codi'n 3 oed.
- Mae'r sector nas cynhelir (gofal plant) yn cynnig dewis i rieni ar gyfer plant sy'n 3 oed. Mae hyn yn cynyddu nifer y lleoedd sydd ar gael ar gyfer y grŵp oedran hwn, yn enwedig i'r rhai sy'n dymuno cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.
- Gan weithio'n agos gyda chydweithwyr yn y Mudiad Meithrin, rydym yn cynyddu'r gyfradd bontio rhwng plant sy'n mynychu Cylch Meithrin ac ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg.
- Mae digonedd o leoedd cyfrwng Cymraeg i blant y flwyddyn y maent yn troi'n 4 oed ond mae hyn ar gael mewn lleoliadau a gynhelir yn unig.
- Dangosodd yr arolwg rhieni mai dim ond 76% o rieni sy'n manteisio ar eu hawl am ddim i addysg Blynyddoedd Cynnar. Mae hyn yn gynnydd o 10% o'r ADGP diwethaf yn 2017.
- Ni allwn edrych ar leoedd Addysg y Blynyddoedd Cynnar a Ariennir ar wahân i leoedd eraill a ariennir ar gyfer cynnig gofal plant, Dechrau'n Deg a lleoedd a gynorthwyir ac ati, sydd oll yn effeithio ar argaeledd ac y bydd angen eu hystyried wrth gynllunio ar gyfer y cynnig 2 flwydd oed a ariennir ac unrhyw raglenni a lleoedd sydd eu hangen gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol.

8. Darpariaeth Dechrau'n Deg

8.1 Nifer y darparwyr gofal plant a ariennir i ddarparu Dechrau'n Deg, gan gynnwys darpariaeth Dechrau'n Deg yn unig

Mae cyfanswm o 41 o leoliadau sy'n darparu darpariaeth gofal plant Dechrau'n Deg ar draws y 26 ardal Dechrau'n Deg ym mwrdeistref Caerffili, cynnydd o 15 lleoliad ers y ADGP diwethaf yn 2017. O'r rhain, mae 16 yn cael eu cynnal gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ac mae 25 yn ddarparwyr gofal plant nas cynhelir sydd wedi'u contractio gyda'r cyngor i ddarparu Lleoedd Dechrau'n Deg a chynnydd o 10 lleoliad ers y ADGP ddiwethaf. Mae canolfan Dechrau'n Deg cyfrwng Cymraeg newydd wedi agor yn ardal Basn Caerffili Hydref 2016 sy'n cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg foreol.

Yn y sector a gynhelir, ym mis Gorffennaf 2021 roedd 326 o leoedd Dechrau'n Deg cofrestredig a gynhelir yn cynnig hyd at 580 o leoedd Gofal Plant Dechrau'n Deg. (D.S. ar hyn o bryd nid ydym yn staffio pob lleoliad i'r capasiti llawn ond mae gennym y gallu i gynyddu'r niferoedd sydd ar gael wrth i'r galw gynyddu). Roedd y rhan fwyaf o'r lleoedd a ddefnyddiwyd yn y sector a gynhelir mewn Lleoliadau cyfrwng Saesneg gydag elfennau o'r Gymraeg ac mae hyd at 12 lle ar gael yn y lleoliad trochi Cymraeg yn unig yn nhref Caerffili.

Yn y sector nas cynhelir, sy'n cynnig economi gymysg o ddarpariaeth (gofal plant Dechrau'n Deg a gofal plant i gwsmeriaid preifat gydag 11 lleoliad hefyd yn cynnig lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar hefyd), mae 5 Meithrinfa Ddydd, 2 Warchodwr Plant, 8 Cylch Chwarae, 8 Cylch Meithrin, 1 cylch chwarae dwyieithog ac un lleoliad gofal sesiynol cymysg. Bydd y lleoedd cofrestredig sydd ar gael yn amrywio yn dibynnu ar gapasiti a galw, ond mae cyfanswm o 380 o leoedd cofrestredig ar gael mewn cylchoedd chwarae a Chylch Meithrin, 20 mewn lleoliadau gwarchod plant a thua 60 yn narpariaeth y feithrinfa ddydd. Ym mlwyddyn ariannol 2020/21, roedd 570 o blant yn gymwys ac yn cynnig lle Gofal Plant Dechrau'n Deg; cymerwyd 465 o leoedd (81.5%), lle'r oedd 414 o leoedd mewn lleoliadau cyfrwng Saesneg (89%), ac roedd 51 mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg (11%). Mae argaeledd lleoedd cofrestredig rhwng lleoliadau a gynhelir a lleoliadau nas cynhelir yn llawer mwy na'r nifer sy'n ofynnol pe bai'r holl leoedd ar gael i blant Dechrau'n Deg. Cyflawnwyd pob cais am leoedd.

Ers ADGP 2017, rydym wedi lleihau'r lefelau staffio mewn lleoliadau a gynhelir i ateb y galw ac mae'r nifer sydd ar gael yn y sector nas cynhelir yn dibynnu ar ddewis a lleoedd rhieni sydd ar gael yn y ddarpariaeth gofal plant.

Basn Caerffili – 5 lleoliad a gynhelir (gan gynnwys un cyfrwng Cymraeg) a 5 lleoliad nas cynhelir (gan gynnwys un cyfrwng Cymraeg). Roedd 212 o leoedd cofrestredig ar gael yn y sector a gynhelir. Yn y sector nas cynhelir, roedd 94 o leoedd cofrestredig mewn gofal sesiynol (19 mewn Cylch Meithrin Cymraeg) ynghyd â meithrinfa ddydd.

Cwm Sirhywi Isaf – nid oes unrhyw leoliadau a gynhelir, ond 4 lleoliad nas cynhelir, 3 cyfrwng Saesneg ac un dwyieithog. Yn y sector nas cynhelir, roedd 80 o leoedd ar gael mewn 2 gylch chwarae/lleoliad cofleidiol ynghyd â'r rhai mewn 2 feithrinfa ddydd. Mae 20 o'r lleoedd hyn mewn lleoliadau cyfrwng Saesneg ac mae 60 mewn lleoliadau dwyieithog.

Dwyrain Canol y Cymoedd – 4 lleoliad a gynhelir, a 9 lleoliad nas cynhelir (gan gynnwys 2 warchodwr plant, 2 feithrinfa ddydd, 3 Cylch Meithrin a 2 leoliad cylch chwarae cyfrwng Saesneg). Mae 136 o leoedd cofrestredig ar gael yn y sector a gynhelir, ac yn y sector nas cynhelir mae 20 lle gyda gwarchodwyr plant, 38 o leoedd cofrestredig gyda grwpiau chwarae cyfrwng Saesneg, 48 o leoedd cofrestredig mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg ynghyd â'r rhai sydd ar gael mewn 2 feithrinfa ddydd. Yn ardal Trinant, roedd galw mawr felly mae'r ddarpariaeth a gynhelir wedi symud o un sesiwn ran-amser i ddwy sesiwn.

Gorllewin Canol y Cymoedd - 2 leoliad a gynhelir, a 3 lleoliad nas cynhelir (2 Gylch Meithrin ac 1 cylch chwarae cyfrwng Saesneg). Roedd 92 o leoedd cofrestredig ar gael yn y sector a gynhelir. Yn y sector nas cynhelir, roedd 43 o leoedd cofrestredig cyfrwng Cymraeg a 28 cyfrwng Saesneg. Dylid nodi nad oedd unrhyw leoedd cyfrwng Cymraeg ar gael yn yr ardal hon ar gyfer Dechrau'n Deg yn 2017.

Cwm Rhymni Uchaf - 5 lleoliad a gynhelir, a 4 lleoliad nas cynhelir (2 gylch chwarae cyfrwng Cymraeg a 2 gylch chwarae cyfrwng Saesneg). Roedd 140 o leoedd cofrestredig ar gael yn y sector a gynhelir. Yn y sector nas cynhelir, roedd 35 o leoedd cofrestredig cyfrwng Saesneg a 34 o leoedd cofrestredig cyfrwng Cymraeg.

8.2 Nifer y rhieni sy'n byw mewn ardal Dechrau'n Deg, sy'n cael mynediad at ofal plant am ddim

Nifer y plant cymwys o rieni a oedd yn byw mewn ardal Dechrau'n Deg, a oedd yn defnyddio darpariaeth gofal plant Dechrau'n Deg a ariannwyd ym mlwyddyn ariannol 2020/21, oedd 465 allan o 570 o blant cymwys sy'n cyfateb i 81.5%. Fodd bynnag, mae angen deall y rhwystrau i gael mynediad at ddarpariaeth a sut yr ydym yn gweithio gyda theuluoedd er mwyn dileu'r rhwystrau.

8.3 Ymatebion i'r Arolwg Rhieni mewn perthynas â Dechrau'n Deg.

Yn Arolwg Rhieni Llywodraeth Cymru a gynhaliwyd yn 2021, ymatebodd 157 o rieni Caerffili (o'r 442 o ymatebwyr) i'r cwestiwn, 'A yw eich plentyn/plant/plant 2 neu 3 oed sy'n 3 oed yn cael mynediad i Ofal Plant Dechrau'n Deg?' o'r rhain dywedodd 8.2% eu bod yn defnyddio lleoedd Dechrau'n Deg a dywedodd 72% nad oeddent. Ymatebodd 22% ond dywedodd nad oedd yn berthnasol iddynt. Pe baent yn dewis peidio â manteisio ar eu lle Dechrau'n Deg, dywedodd y mwyafrif naill ai nad oeddent yn gymwys neu'n byw y tu allan i ardal Dechrau'n Deg. Nododd rhai fod eu plant yn mynychu lleoliad nas cynhelir lle cynigiwyd Dechrau'n Deg, ond nad oeddent yn talu ffioedd fel rhai nad oeddent yn gymwys. Nododd pedwar ymatebydd, gan eu bod yn gweithio'n llawn amser, nad oedd y sesiynau byr yn ddigon hir i gwmpasu eu diwrnod gwaith ac nad oedd unrhyw ddarparwyr gofal dydd llawn lleol a oedd yn cynnig Dechrau'n Deg hefyd (roedd 3 o'r rhain yn ardal tref Caerffili). Roedd un gyda gwarchodwr plant lleol nad oedd yn cynnig Dechrau'n Deg ond gan fod y plentyn wedi setlo, nid oedd am ei symud. Nododd eraill eu bod yn byw ychydig y tu allan i ardal Dechrau'n Deg felly nid oeddent yn gymwys. Eir i'r afael â hyn yn y gwaith o gynllunio ar gyfer ehangu gofal plant i blant 2 oed y bwriedir dechrau ym mis Medi 2022 a fydd yn ceisio cwmpasu'r ardaloedd cymdogaeth hynny sy'n aml yn agos at ardal cod post Dechrau'n Deg sy'n bodoli eisoes ac sy'n bodloni'r meini prawf cymhwysedd newydd.

8.4 Crynodeb o gryfderau a diffygion allweddol

- Ar hyn o bryd mae digon o leoedd gofal plant mewn lleoliadau nas cynhelir a gynhelir a dan gontract ar draws y fwrdeistref ar gyfer pob plentyn sy'n gymwys.
- Mae cymysgedd da o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg a Saesneg ar gael mewn amrywiaeth o fathau o leoliadau gofal plant ar draws y fwrdeistref.
- Bydd ehangu'r cynnig gofal plant 2 flwydd oed y bwriedir ei ddechrau yn Hydref 2022 yn ystyried yr holl leoedd sydd ar gael wrth gynllunio'r ehangu hwn.

- Diffyg lleoedd Dechrau'n Deg cofleidiol sydd ar gael i rieni sy'n gweithio yn ardal Tref Caerffili.

9. Darpariaeth Clwb Brecwast am Ddim

Mae data yn y bennod hon yn seiliedig ar ddata cyn Covid a chaiff ei ddiweddaru ar ôl adfer Covid i gael darlun cywir.

9.1. Dadansoddiad o Ddarpariaeth Clybiau Brecwast am Ddim

Ardal	Cyfrwng y Lleoedd sydd ar Gael	Nodiadau
Basn Caerffili	1147 Saesneg 198 Cymraeg	Nid oes lleoedd clwb Brecwast am ddim yn ward Martin Sant. Mae pob ysgol Gymraeg yn cynnig lleoedd clwb Brecwast am Ddim.
Cwm Sirhywi Isaf	415 Saesneg 38 Cymraeg	Nid oes lleoedd clwb Brecwast am ddim ar gael yn ward Gorllewin Rhisga.
Dwyrain Canol y Cymoedd	726 Saesneg 51 Cymraeg	Nid oes lleoedd clwb Brecwast am ddim ar gael yn ward Penmaen.
Gorllewin Canol y Cymoedd	296 Saesneg 118 Cymraeg	
Rhymni Uchaf	363 Saesneg 127 Cymraeg	Nid oes lleoedd clwb Brecwast am ddim ar gael yn wardiau Pontlottyn na Thwyn Carno.

Ffigur 106 Dadansoddiad o ddarpariaeth clybiau

Gan fod llawer o rieni'n defnyddio'r clybiau brecwast a ariennir, sy'n gweithredu ar safle ysgolion, fel gofal plant er mwyn cefnogi oriau gwaith, mae hwn yn ased gwerthfawr sy'n cefnogi digonolrwydd gofal plant. Fodd bynnag, dylid nodi nad yw'r clybiau hyn yn cael eu rheoleiddio gan AGC. Mewn ardaloedd lle mae diffyg cyllid ar glybiau brecwast ar safleoedd ysgolion, bydd angen i ni ystyried a oes digon o ddarpariaeth gofal plant cyn-ysgol i gefnogi rhieni sy'n gweithio.

10. Deall Anghenion Rhieni / Gofalwyr

Rhan hanfodol o asesu digonolrwydd gofal plant ar draws y fwrdeistref yw deall anghenion gofal plant rhieni a gofalwyr.

Datblygwyd arolwg ar-lein gan rieni gan Lywodraeth Cymru i ganfod y defnydd a ydynt o ofal plant a'r galw amdanynt yn y dyfodol. Rhoddwyd cyhoeddusrwydd eang i hyn ar draws holl ddulliau cyfathrebu Awdurdodau Lleol, gan gynnwys ein gwefannau cyhoeddus (Cyngor Caerffili, y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd a'r Blynyddoedd Cynnar), a'r fewnrwyd fewnol. Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r arolwg hefyd drwy dudalennau Facebook yr Awdurdod Lleol, Dechrau'n Deg a GGiD yn ogystal â thrwy Fwletin Cyflawni Llywodraeth yr Awdurdod Lleol.

Gan weithio mewn partneriaeth agos â grŵp Cynllunio Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerffili, mae gofal plant cyfrwng Cymraeg ac Addysg Blynyddoedd Cynnar wedi cael ei ddadansoddi'n ofalus i bennu bylchau yn y ddarpariaeth a'r heriau a'r cyfleoedd ar gyfer datblygiadau newydd. Mae gweithio'n agos mewn partneriaeth â'r Grŵp Digonolrwydd Cyfleoedd Chwarae a bod yn allweddol wrth ddatblygu'r Asesiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae a'r Cynllun Gweithredu dilynol wedi sicrhau bod gofal plant a chwarae yn parhau i gael eu datblygu mewn partneriaeth, yn enwedig datblygu gweithlu sydd ag adnoddau da ac sydd wedi'i hyfforddi'n briodol. Yn ogystal, o fewn yr Awdurdod Lleol, rydym wedi ymgysylltu ac ymgynghori â'r Adran Gynllunio, mewn perthynas â datblygu gwarchodwyr plant a Meithrinfeydd Dydd newydd a phenaethiaid Ysgolion Cynradd.

Ymgynghorwyd yn llawn â darparwyr gofal plant drwy'r ffurflen hunanasesu o ran eu darpariaeth a thrwy holiadur cyfatebol. Yn ogystal, ymgynghorwyd â'r plant drwy'r Holiadur Plant a ddosbarthwyd drwy'r holl ddarpariaeth gofal plant Gofal ar Ôl Ysgol yn y fwrdeistref i sicrhau ymateb cadarn i'r agwedd ymgynghori ar yr asesiad digonolrwydd.

Yn ogystal, rydym yn gweithio'n agos iawn gyda'n Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd ein hunain ac mae gennym gysylltiadau da â'n cydweithwyr Gofal Plant mewn awdurdodau cyfagos yr ydym yn ymgynghori â hwy'n rheolaidd.

Cynhyrchodd Llywodraeth Cymru Arolwg Rhieni ar-lein yn ymwneud â darpariaeth gofal plant yn yr ardal leol. Ym Mwrdeistref Caerffili, cafwyd 442 o ymatebion yn dilyn ymgyrchoedd marchnata yn hyrwyddo pwysigrwydd rhieni/gofalwyr yn rhannu eu barn a'u barn ar ddarpariaeth gofal plant yn eu hardal leol ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Roedd yr arolwg yn cynnwys ystod o gwestiynau rhagnodol a penagored er mwyn mesur y cyd-destun yn y ffordd orau o ran adborth yn ymwneud â gwasanaethau.

Siart – Cyfansoddiad yr aelwyd

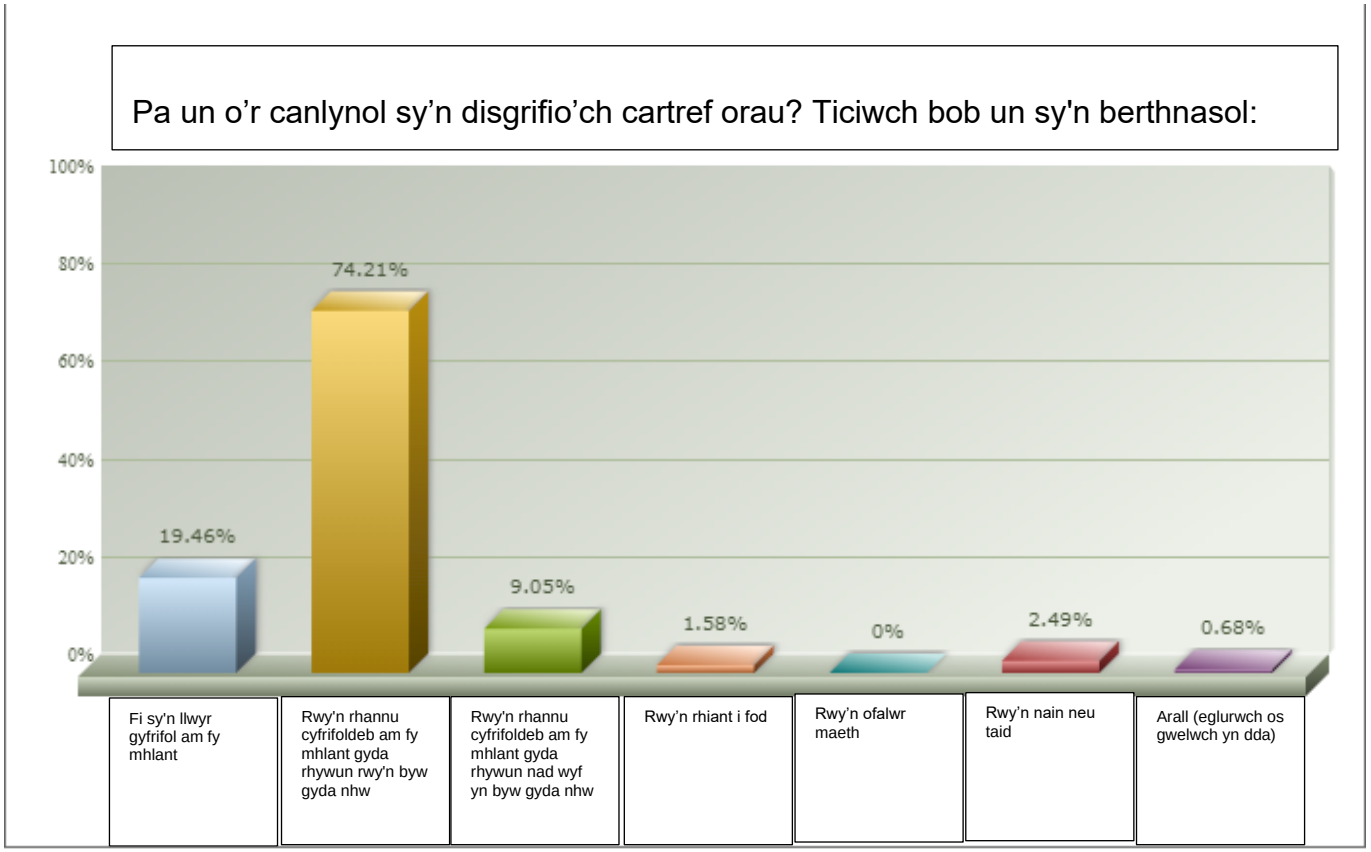

Ffigur**: 107 – Cyfansoddiad yr aelwyd Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)**

Mae'n amlwg o'r siart a welir uchod fod y rhan fwyaf o'r 442 o rieni a gwblhaodd yr arolwg yn rhannu cyfrifoldeb rhiant â rhywun yr oeddent yn byw â hyw. Roedd yr anghysonderau'n cynnwys rhieni/gofalwyr a nododd fod angen rhagor o fanylion/categorïau megis 'rhieni mabwysiadol', 'rhieni'r Lluoedd Arfog', a gofalwyr â threfniadau 'gwarchodaeth arbennig' ar waith.

Siart – Oedran y plant

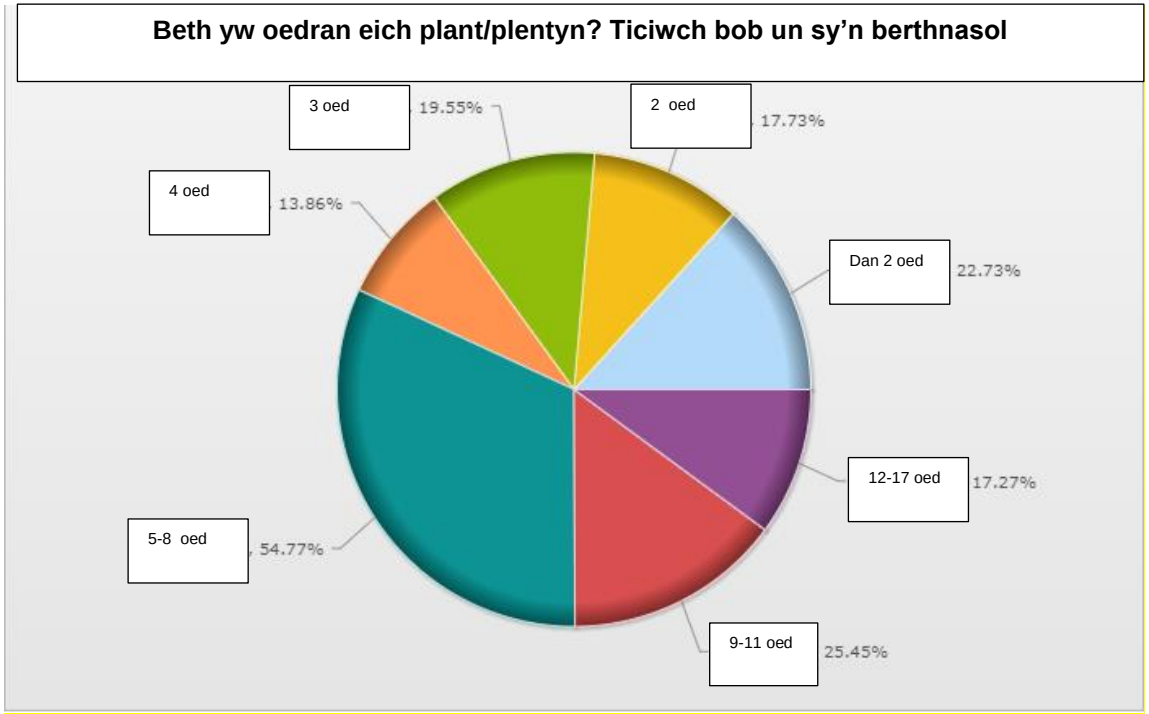

Ffigur 108 – Proffil Oedran Plant – arolwg o'r galw
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant

Mae'r siart uchod yn dangos mai'r prif ymatebwyr i'r arolwg oedd rhieni plant 5-8 oed. Fodd bynnag, gan fod hwn yn gategori oedran fel y nodir ar gyfer cwblhau'r ADGP, mae lledaeniad plant yn weddol gyfartal ar draws pob oedran ac eithrio'r rhai 12 – 17 oed lle'r oedd y niferoedd yn llawer llai cyfatebol â'r defnydd o ofal plant yn yr ystod oedran hon.

Siart – A yw eich plentyn 3–4 oed yn cael mynediad i leoliad Addysg Blynyddoedd Cynnar?

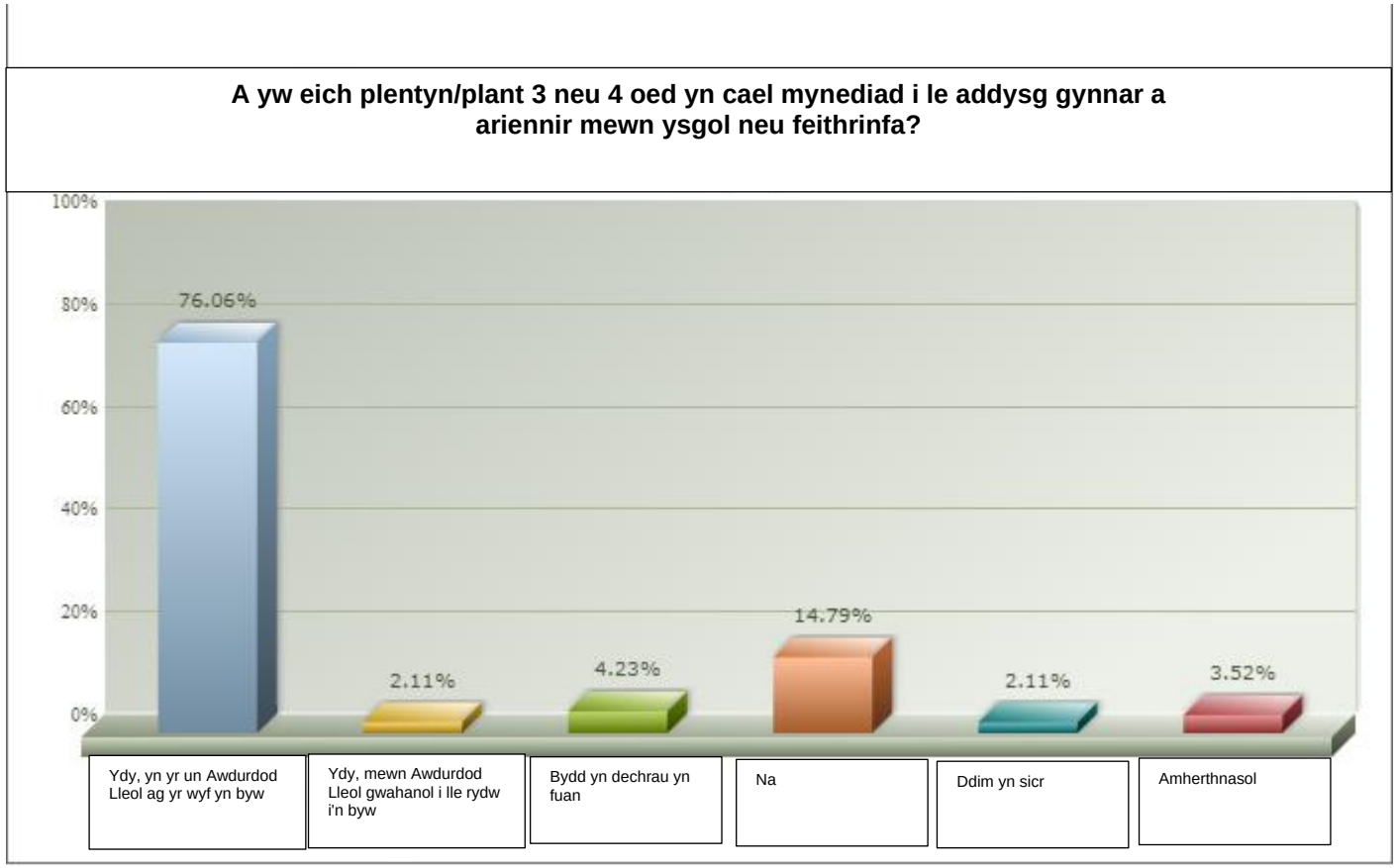

Ffigur 109 – Defnydd Addysg BC – arolwg o'r galw

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 142 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 75% o rieni wedi dweud bod eu plentyn/plant yn cael mynediad i leoedd Addysg Gynnar a ariennir mewn ysgol neu leoliad meithrin, tra dywedodd 14.79% o rieni nad oedd eu plentyn yn defnyddio'r gwasanaeth hwn. Mae'n werth nodi bod yr ymatebion a gafwyd yn ymwneud â'r cwestiwn yn gofyn i rieni 'os nad ydynt, pam?', wedi arwain at ymatebion amrywiol. Yr ymateb mwyaf cyffredin oedd nad oedd gan eu plentyn hawl mwyach gan ei fod bellach yn y Dosbarth Derbyn yn yr Ysgol Gynradd. Dywedodd un rhiant ei fod bellach yn fyfyriwr ac felly'n anghymwys erbyn hyn. Dywedodd un rhiant fod goblygiadau ariannol gweithio oriau rhan-amser i sicrhau cymhwysedd i wasanaethu yn cael eu gorbwyso gan eu hawydd i dreulio mwy o amser gyda'u plentyn yn ystod eu blynyddoedd cynnar. Yn arbennig, dywedodd un rhiant ei fod wedi wynebu heriau o ran 'cael yr ysgol i ymuno gan eu bod yn amharod i gael plentyn AAA'. O'r 3 rhiant a ddywedodd fod eu plentyn/plant yn cael mynediad i le addysg blynyddoedd cynnar a ariennir mewn ysgol neu feithrinfa o fewn awdurdod lleol gwahanol i'r man lle maent yn byw, rhagdybir, o ystyried goblygiadau daearyddol byw mewn awdurdod lleol trawsffiniol i raddau helaeth fel Bwrdeistref Caerffili, ei bod yn gyfleus i rai teuluoedd gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant sydd mewn awdurdod cyfagos i ddarparu ar gyfer ffactorau eraill megis man gwaith.

Siart – Plant 3–4 oed yn cael mynediad at ofal plant a ariennir gan y llywodraeth

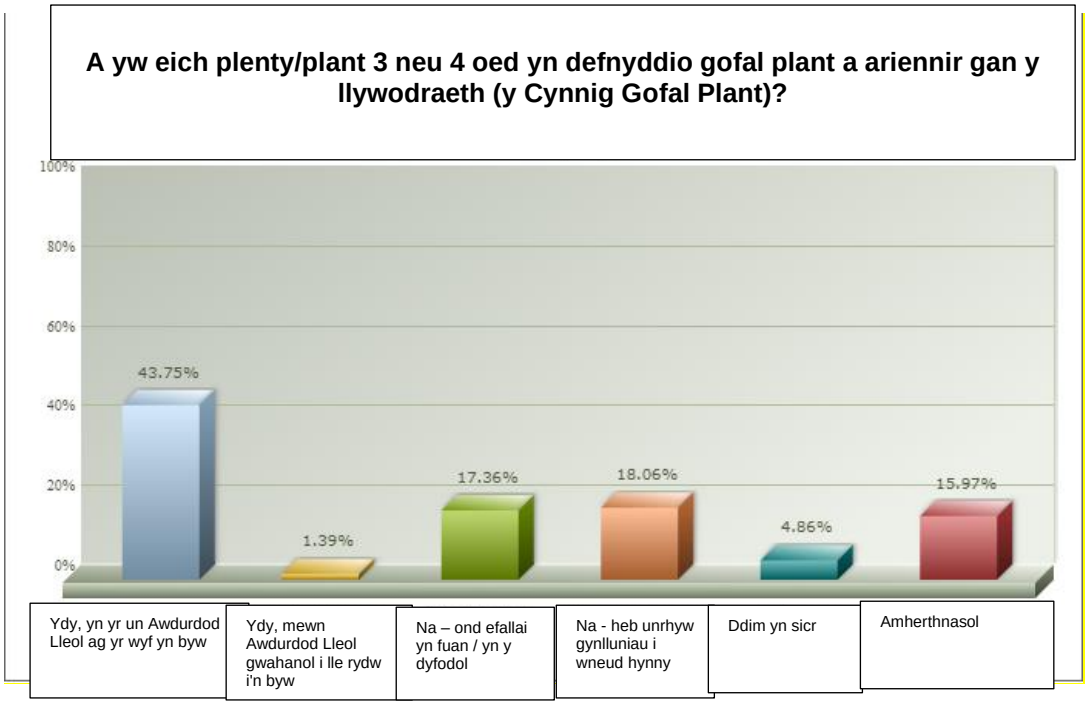

Ffigur: 110 – Defnydd y cynnig gofal plant – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 144 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 43.75% o rieni wedi dweud bod eu plentyn/plant 3–4 oed yn elwa o'r Cynnig Gofal Plant, tra dywedodd 18.06% nad oeddent ac nad oedd ganddynt unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r cynllun. O'r 2 riant a ddywedodd fod eu plentyn/plant yn cael mynediad i le addysg blynyddoedd cynnar a ariennir mewn ysgol neu feithrinfa o fewn awdurdod lleol gwahanol i'r man lle maent yn byw, rhagdybir, o ystyried goblygiadau daearyddol byw mewn awdurdod lleol trawsffiniol i raddau helaeth fel Bwrdeistref Caerffili, ei bod yn gyfleus i rai teuluoedd gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant sydd mewn awdurdod cyfagos, i ddarparu ar gyfer ffactorau eraill megis lle gwaith. Mae'n werth nodi bod yr ymatebion a gafwyd yn ymwneud â'r cwestiwn yn gofyn i rieni 'os nad ydynt, pam?' wedi arwain at ymatebion amrywiol. Yr ymateb mwyaf cyffredin oedd nad oedd gan eu plentyn hawl mwyach gan ei fod bellach yn y Dosbarth Derbyn yn yr Ysgol Gynradd. Dywedodd tri rhiant eu bod hwy neu eu partneriaid bellach yn fyfyrwyr ac felly'n anghymwys. Dywedodd tri rhiant fod goblygiadau ariannol costau gofal plant yn gyffredinol yn golygu nad oeddent yn gymwys gan nad oeddent mewn cyflogaeth drwy ddewis oherwydd bod cost gofal plant yn gorbwyso'u henillion. Yn arbennig, dywedodd un rhiant nad oes darparwr gofal plant yn yr ardal

sy'n gallu gollwng a chasglu eu plentyn i/o'r ddarpariaeth yn ardal Dwyrain Canol y Cymoedd. Dywedodd rhiant arall nad oes darpariaeth cofleidiol yn eu hardaloedd lleol er bod y ddau ohonynt mewn cyflogaeth, mae'r ymatebydd hwn yn byw yng Ngorllewin Canol y Cymoedd.

Siart – Plant 2–3 oed yn cael mynediad at ofal plant a ariennir gan Ddechrau'n Deg

A yw eich plenty/plant 2 neu 3 oed yn defnyddio gofal plant Dechrau'n Deg?

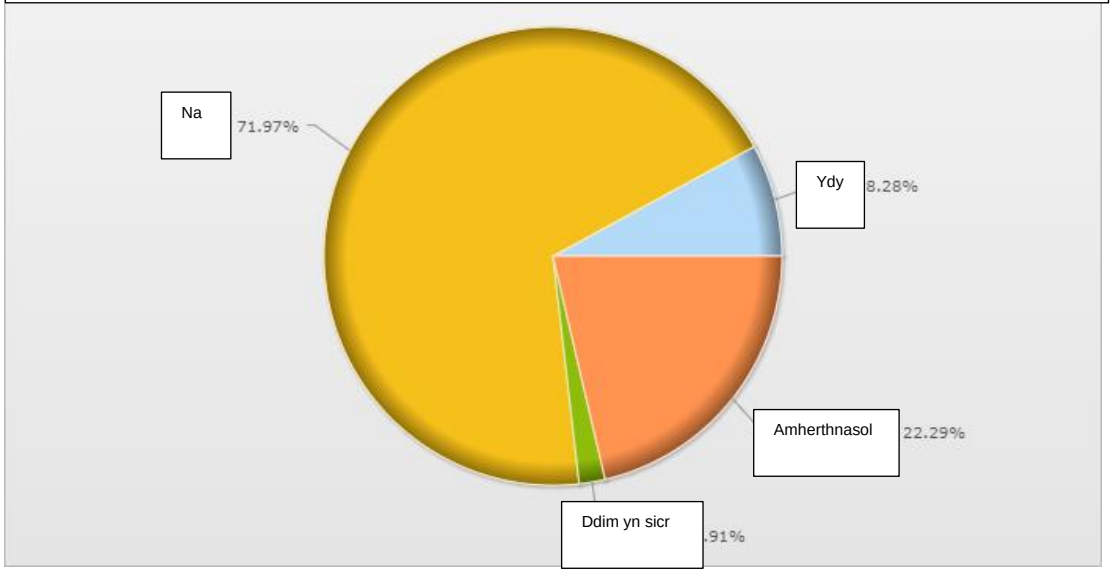

Ffigur: 111 Gofal Plant Dechrau'n Deg – Arolwg o'r Galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 157 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos mai dim ond 13 o ymatebwyr a nododd fod eu plentyn yn defnyddio darpariaeth Dechrau'n Deg, dywedodd 35 nad oeddent yn gymwys a dywedodd 113 arall nad oeddent yn defnyddio'r ddarpariaeth hon. Arweiniodd cwestiwn penagored arall yn gofyn, 'os nad ydych, pam?' at ymateb sylfaenol yn nodi diffyg cymhwysedd ar gyfer gwasanaeth oherwydd dyraniad loteri cod post.

Siart – Dangosydd gofal plant tair oed a ariennir gan y llywodraeth yn y dyfodol

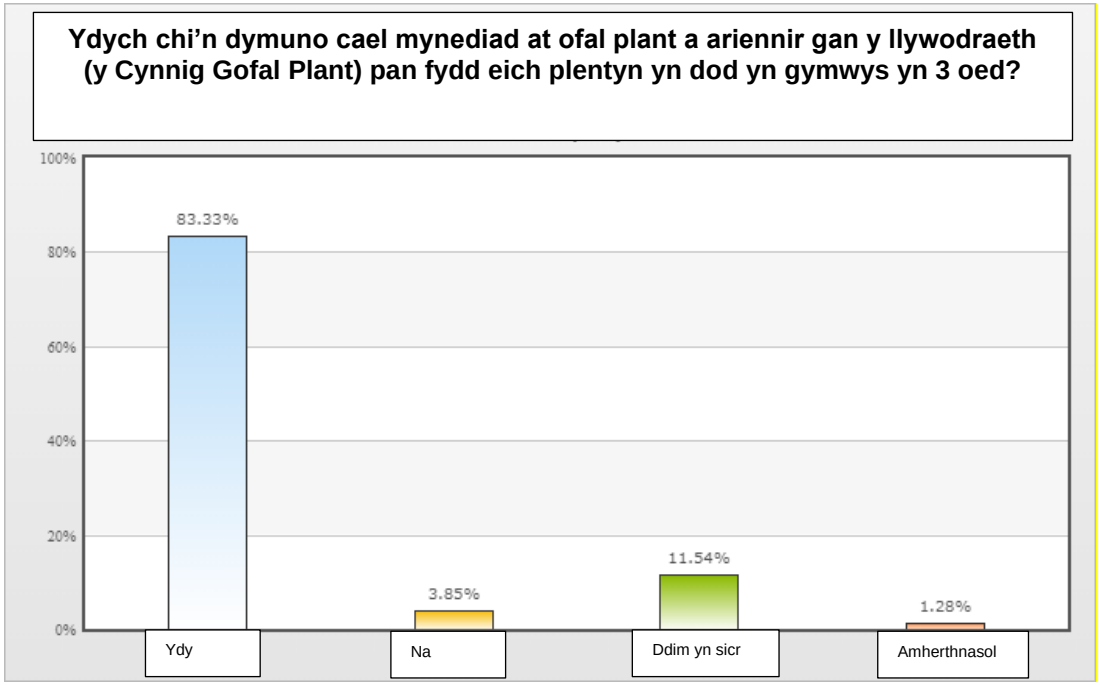

Ffigur: 112 - Cynnig Gofal Plant yn y dyfodol – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 78 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 80% o rieni a atebodd y cwestiwn hwn yn dangos awydd i gael mynediad i'r Cynnig Gofal Plant ar gymhwysedd a defnyddio darpariaeth gofal plant 3 oed a ariennir gan y llywodraeth. Dywedodd 3 ymatebydd nad ydynt yn gymwys am resymau sy'n cynnwys statws myfyriwr a statws incwm sy'n rhagori ar feini prawf cymhwysedd.

Siart – A oes gan unrhyw un o'ch plant anabledd neu salwch hirdymor?

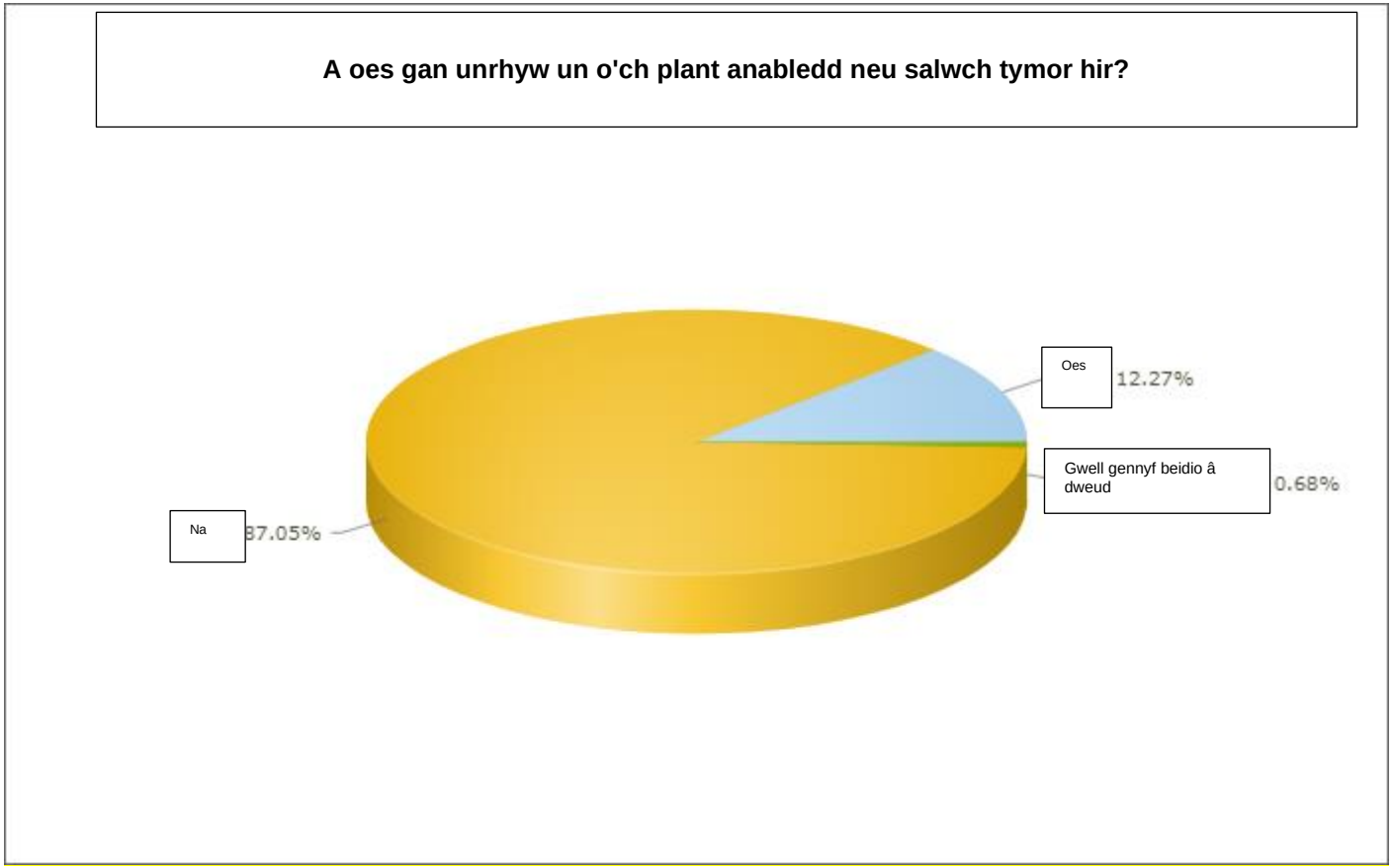

Ffigur: 113 – Plant sydd ag anableddau – Arolwg o'r Galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 440 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Dywedodd 54 o ymatebwyr fod gan eu plentyn anabledd neu salwch hirdymor.

Siart – A oes gan unrhyw un o'ch plant Angen Dysgu Ychwanegol?

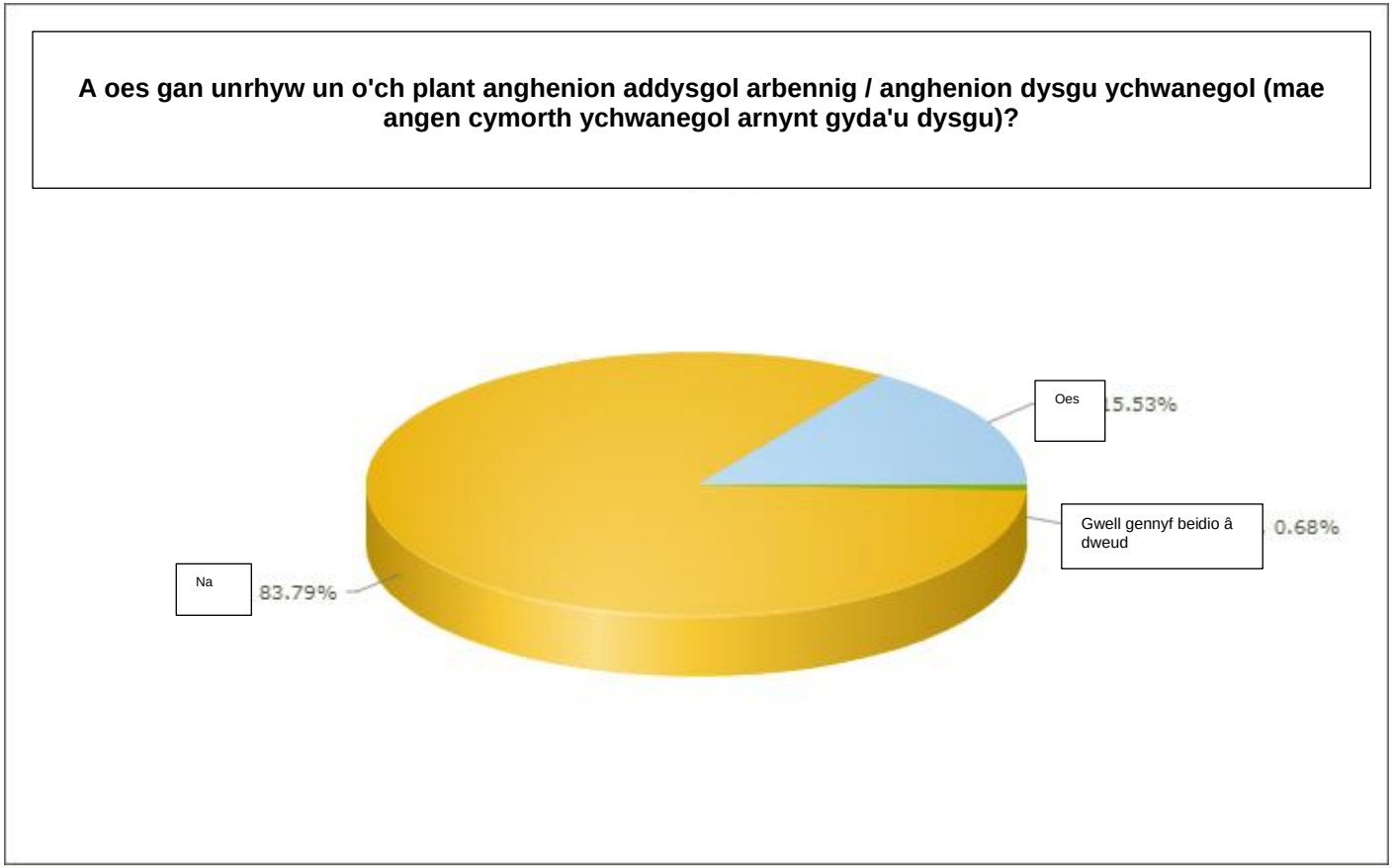

Ffigur 114 - Anghenion Dysgu Ychwanegol – Arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 438 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Dywedodd 68 o ymatebwyr fod gan eu plentyn Angen Dysgu Ychwanegol, a bod angen cymorth ychwanegol arnynt gyda'u dysgu.

Siart – Y math o ddarparwr a ddefnyddiwyd yn ystod y tymor

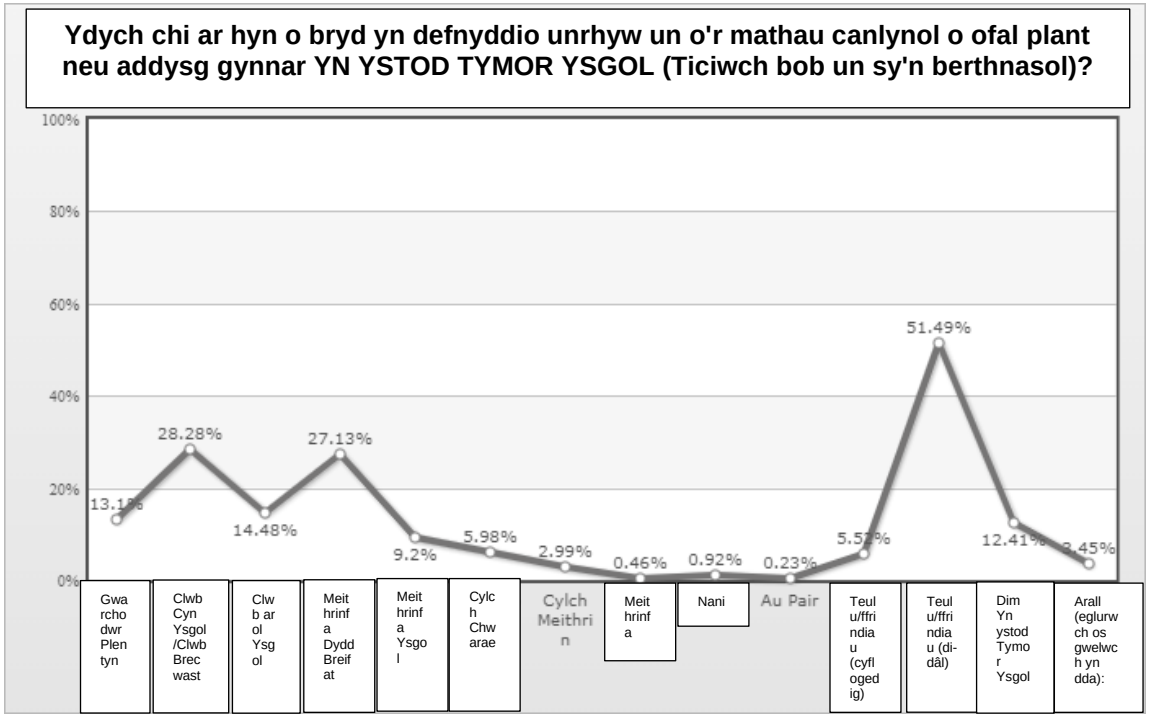

Ffigur: 115 - Darparwr Yn ystod y Tymor – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 435 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod rhieni'n dibynnu'n bennaf ar deulu a ffrindiau am ofal plant yn ystod y tymor; dywedodd dros 50% o'r ymatebwyr eu bod yn gwneud hyn yn ddi-dâl. Yn arbennig, roedd yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn cynnwys cyfeiriadau at effaith COVID-19 a'r ffaith bod y rhieni penodol hynny bellach yn gweithio gartref ac felly nad oes angen gofal cofleidiol arnynt mwyach o gwmpas y diwrnod ysgol. Nododd 123 o ymatebwyr eu bod yn defnyddio gofal Clwb Cyn Ysgol/Clwb Brecwast i'w plant. Dywedodd 118 o ymatebwyr eu bod yn dibynnu ar ddarpariaeth Meithrinfa Ddydd Breifat. Yn arbennig, dywedodd un rhiant nad oedd darpariaeth addas ar gyfer plant ag 'AAA' fel Clybiau Ar Ôl/Cyn Ysgol yn ardal Basn Caerffili.

Siart – Y math o ddarparwr a ddefnyddir yn ystod y gwyliau

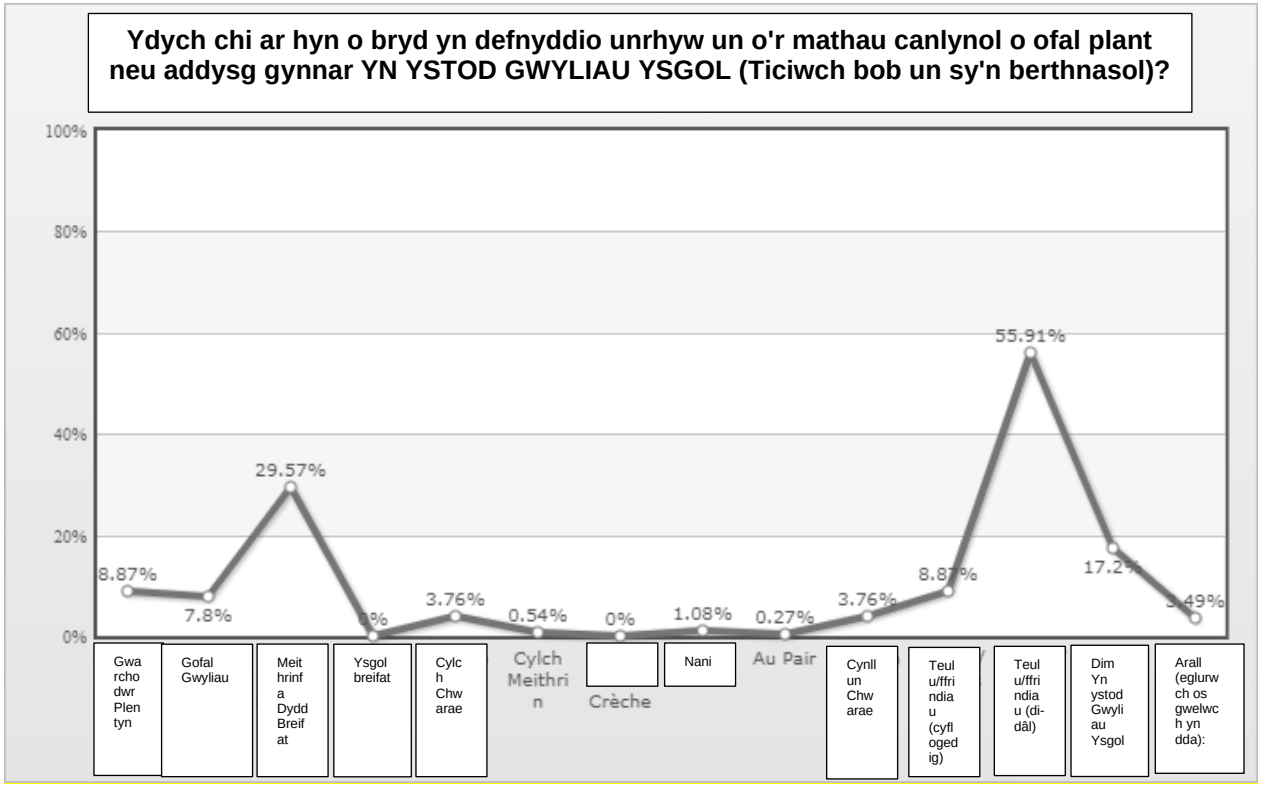

Ffigur: 116 - Darparwr amser gwyliau Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 372 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod rhieni'n dibynnu'n bennaf ar deulu a ffrindiau am ofal plant yn ystod y gwyliau; dywedodd dros 50% o'r ymatebwyr eu bod yn gwneud hyn yn ddi-dâl. Yn arbennig, dywedodd un rhiant, oherwydd effaith COVID-19 a'u bod bellach yn gweithio gartref, nad oedd angen iddynt bellach ddefnyddio'r ddarpariaeth gofal plant gofrestredig fel o'r blaen. Dywedodd 110 o ymatebwyr eu bod yn defnyddio Meithrinfa Ddydd Breifat i ddarparu gofal ar gyfer eu plentyn/plant yn ystod y gwyliau.

Siart – Costau gofal plant

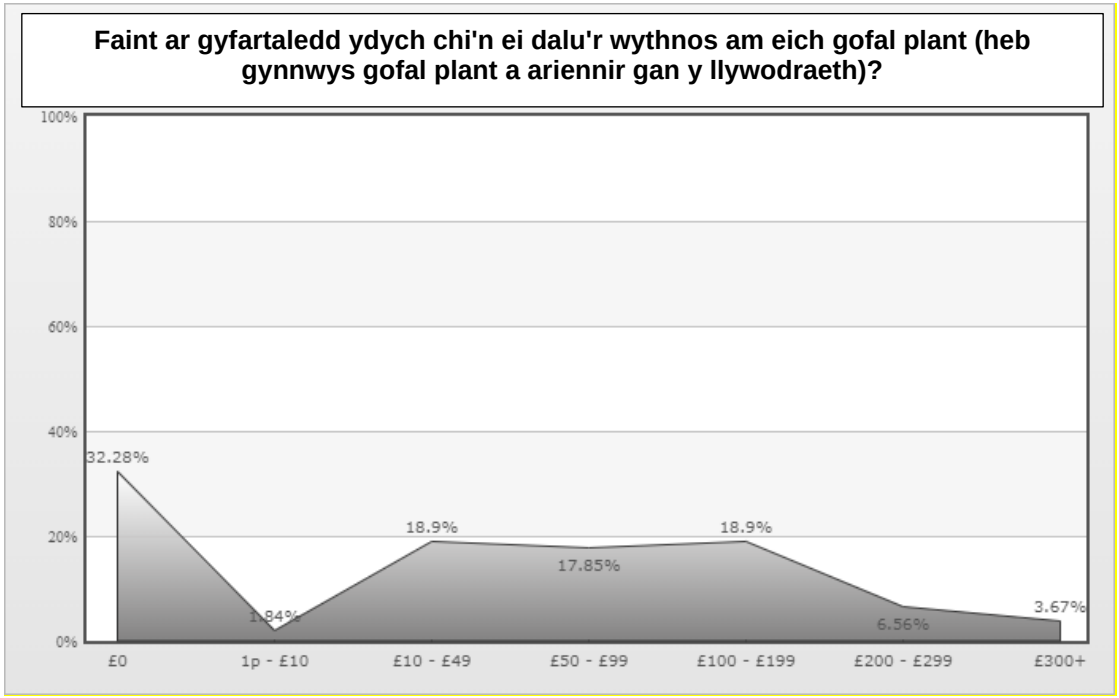

Ffigur: 117– Arolwg o'r galw am gostau gofal plant
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal

Ymatebodd 381 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos nad yw 32.28% yn talu unrhyw ffioedd gofal plant – gallai hyn fod am amryw o resymau gan gynnwys defnyddio lleoedd gofal plant a ariennir gan gynnwys Dechrau'n Deg, Addysg y Blynyddoedd Cynnar a theulu a ffrindiau fel eu prif ffynhonnell gofal plant. Yn arbennig, dywedodd 3.67% o rieni eu bod yn talu dros £300 yr wythnos am ofal plant.

Siart – Boddhad rhieni/gofalwyr gyda'r darparwr gofal plant presennol

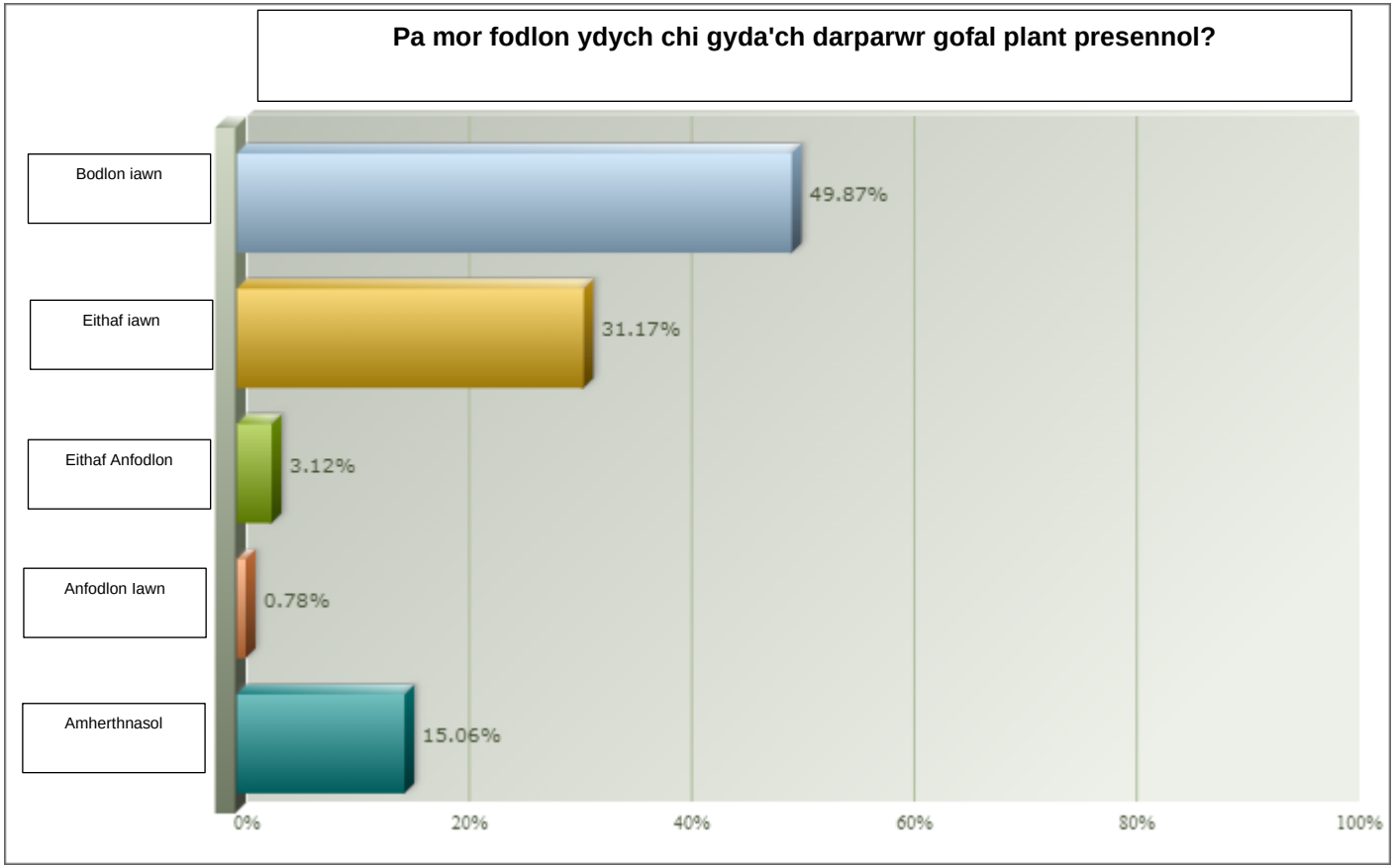

Ffigur: 118 Boddhad rhieni – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 385 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 192 o ymatebwyr yn fodlon iawn ar eu darparwr gofal plant presennol, ac mae 120 o ymatebwyr eraill yn eithaf bodlon â'u darparwr.

Siart – Dywedwch wrthym pa agweddau ar eich trefniadau gofal plant y gellid eu gwella

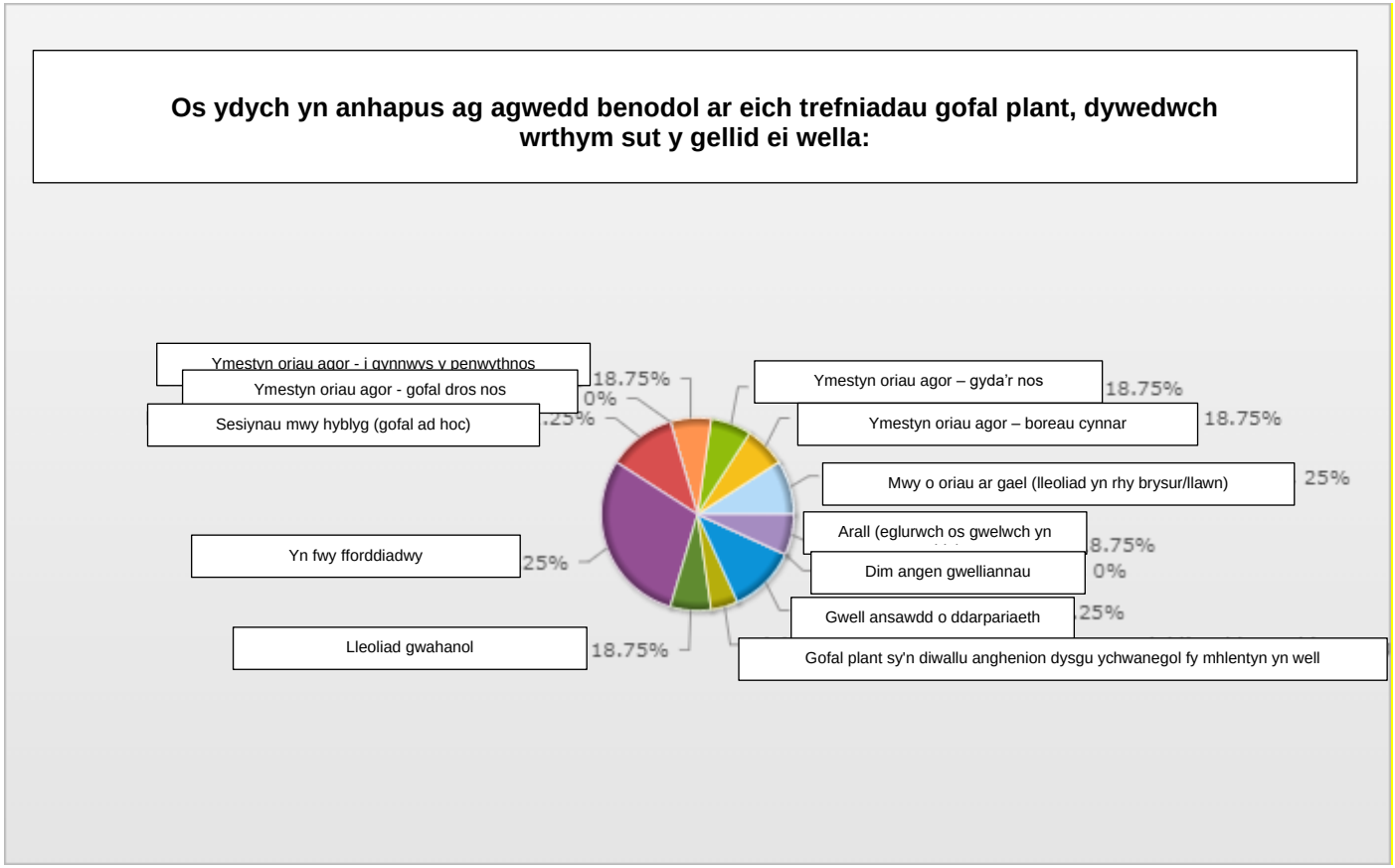

Ffigur: 119 – gwelliannau i wasanaethau – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 16 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 81.25% o'r 16 rhiant hynny a gwblhaodd yr arolwg wedi nodi y gallai eu gofal plant fod yn fwy fforddiadwy a nododd 18.5% fod angen gofal plant mwy hyblyg arnynt i agor gyda'r nos, ar benwythnosau ac yn gynnar. Ychwanegodd un rhiant nad oes darpariaeth Clwb Brecwast ar gael o hyd sy'n cael effaith ar eu cyflogaeth, ac mae'r ymatebydd yn byw yn ardal Basn Caerffili. Dywedodd rhiant arall fod ysgol eu plentyn yn codi £4.50 yr awr am Glwb Brecwast ym Masn Caerffili.

I'r rhieni hynny a oedd yn anhapus â'u darparwr gofal plant presennol, gofynnwyd i'r 16 ymatebydd ddangos pa agweddau nad oeddent yn hapus â hwy a sut y gellid gwella hynny, awgrymodd 13 y gellid ei wneud yn fwy fforddiadwy, roedd 5 am i sesiynau fod yn fwy hyblyg 2 am i'r lleoliad fod yn fwy ymatebol i anghenion ychwanegol eu plentyn, Hoffai 5 gael darpariaeth o ansawdd gwell ac roedd 3 am gael oriau agor hirach/estynedig yn y bore, gyda'r nos ac ar benwythnosau. Ar y cyfan, roedd y rhan fwyaf o rieni'n hapus â'u darpariaeth gofal plant bresennol ac mae'r awgrymiadau ar gyfer gwella yn cyd-fynd â'r sylwadau a wneir yn y cwestiwn diwethaf ar yr arolwg (gweler isod) h.y. gofal plant mwy hyblyg i weddu i rieni sy'n gweithio oriau / sifftiau annodweddiadol, a mwy o gymorth i blant ag anghenion ychwanegol. Mae'r rhan fwyaf o rieni am i ofal plant fod yn fwy fforddiadwy er gwaethaf yr amrywiaeth o opsiynau cymorth ariannol sydd ar gael i deuluoedd.

Siart – Beth yw'r rhesymau pam nad yw gofal plant yn cael ei ddefnyddio?

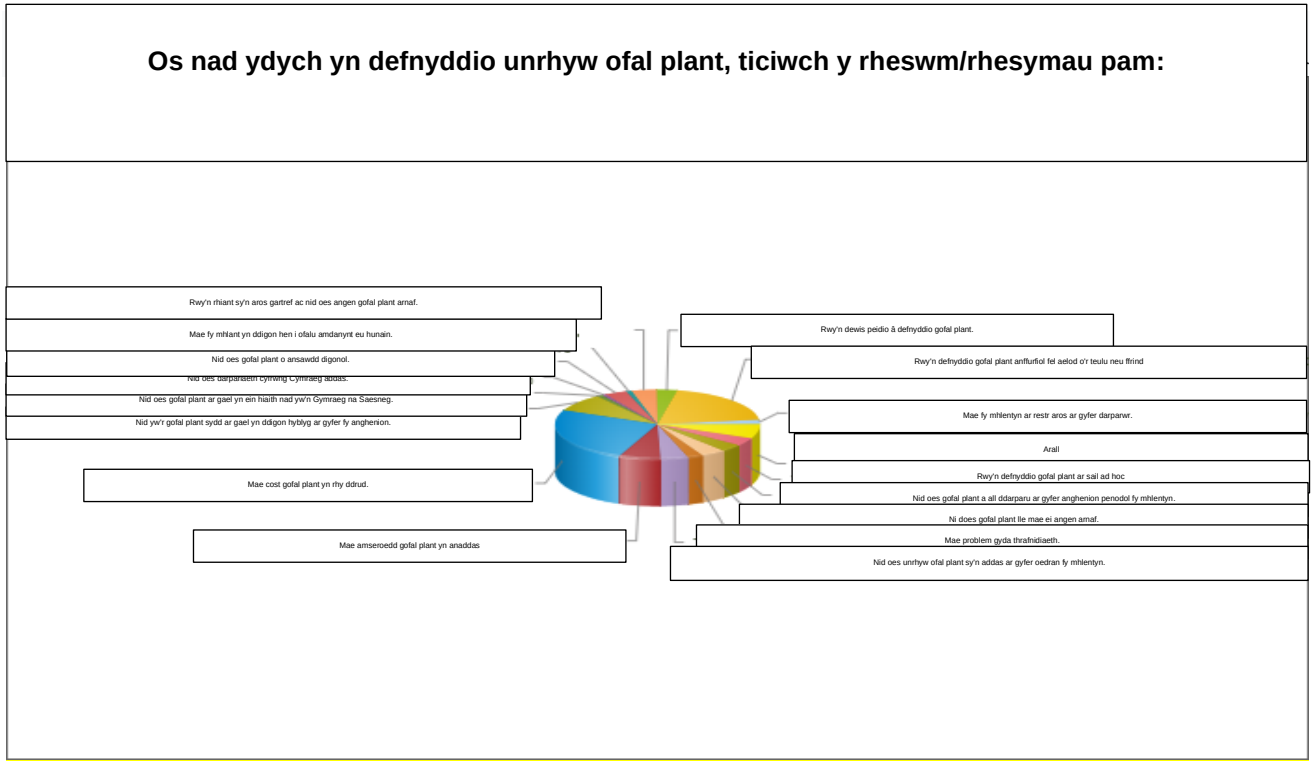

Ffigur: 120 – Ddim yn defnyddio Gofal Plant – arolwg o'r galw
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal

Ymatebodd 227 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 51% o rieni a gwblhaodd yr arolwg wedi nodi bod cost gofal plant yn rhy ddrud. Yn arbennig, dywedodd sawl ymatebydd, oherwydd pandemig parhaus COVID-19, nad oes angen gofal plant arnynt mwyach gan eu bod bellach yn gweithio gartref ac felly'n gallu rheoli ymrwymiadau gofal plant eu hunain. Dywedodd 39.65% arall o ymatebwyr eu bod yn defnyddio trefniadau gofal plant anffurfiol a ddarperir gan aelod o'r teulu neu ffrind. Yn arbennig, dywedodd 4 rhiant nad oedd darpariaeth Gymraeg addas, ond nid oes modd pennu dadansoddiad pellach o'u lleoliad daearyddol i adolygu ystod y ddarpariaeth yn yr ardal. Dywedodd 4 rhiant arall nad oes darpariaeth addas ar gael yn eu hiaith, nad oedd yn Gymraeg nac yn Saesneg.

Siart – darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg

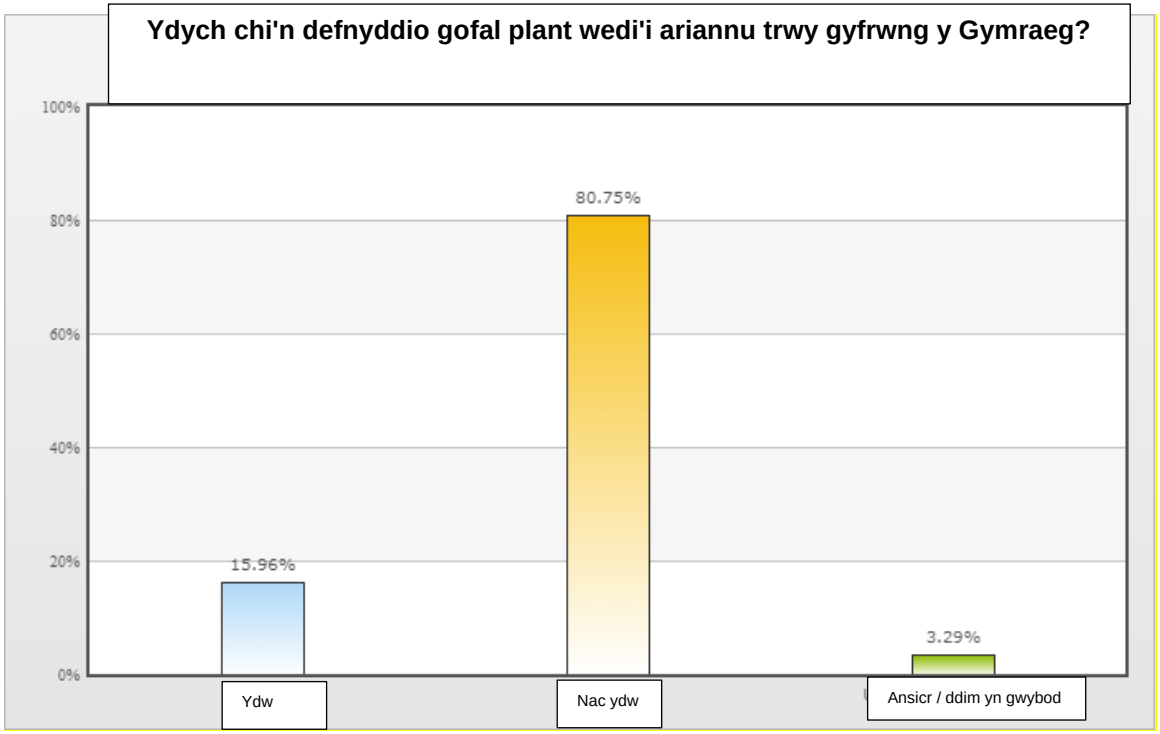

Ffigur: 121 Defnydd cyfrwng Cymraeg – arolwg galw
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 213 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 34 o ymatebwyr wedi nodi bod darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg eu plentyn ym Mwrdeistref Caerffili.

Siart – Hoffech chi gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg?

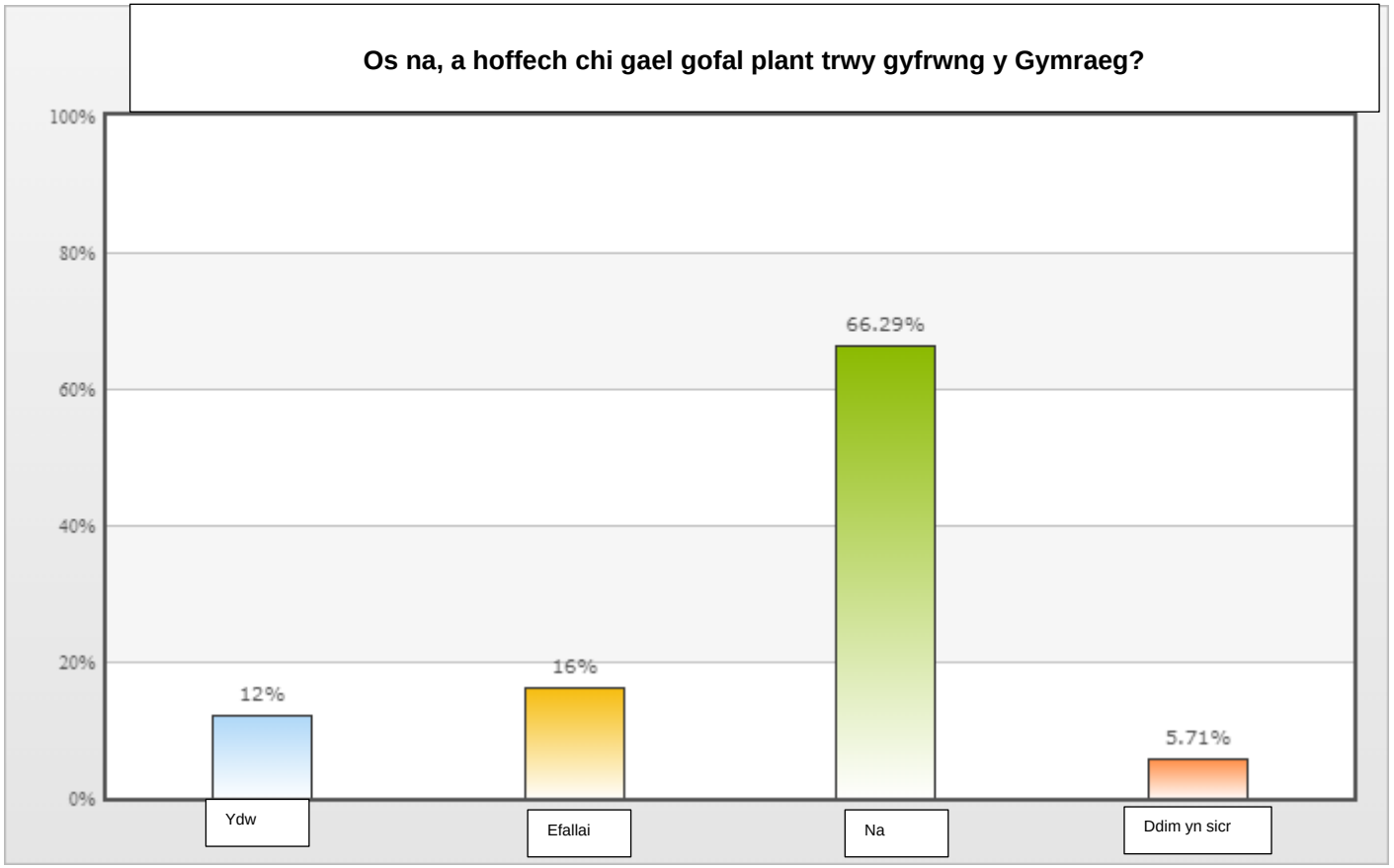

Ffigur: 122 – Awydd i ddefnyddio lleoliad Cymraeg Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 175 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos yr hoffai 21 o rieni gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg a byddai 28 arall yn ystyried hyn.

Siart – Pa faterion ydych chi'n eu hwynebu sy'n eich gwahardd rhag cael mynediad at ofal plant cyfrwng Cymraeg?

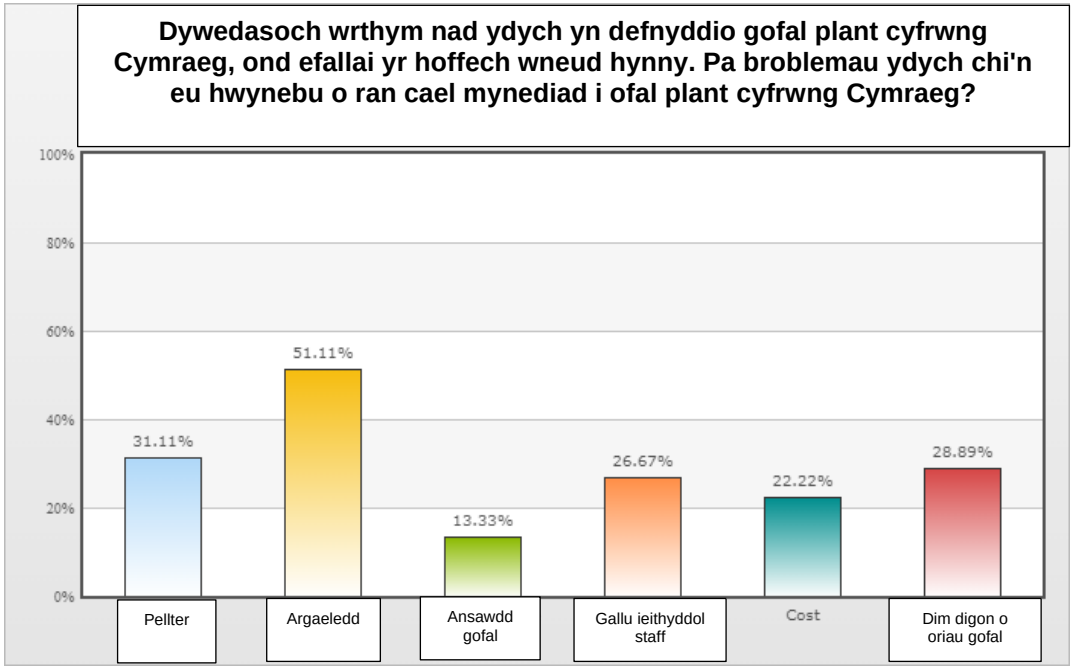

Ffigur: 123 – rhwystrau rhag defnyddio gofal plant cyfrwng Cymraeg – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 45 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 50% wedi nodi bod argaeledd yn broblem yr oeddent yn ei hwynebu wrth ystyried cael mynediad at ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg, yn arbennig roedd adborth rhieni yn cynnwys nifer o sylwadau yn ymwneud â darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg yn dechrau o 2 flwydd oed, heb fawr ddim opsiynau, os o gwbl, ar gyfer darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg cyn Cylch Meithrin. Roedd un rhiant yn chwilio am warchodwr plant cyfrwng Cymraeg nad oes un ohonynt yn y fwrdeistref ar hyn o bryd. Mewn achosion eraill lle'r oedd rhieni'n nodi diffyg argaeledd, nid oedd unrhyw opsiwn i nodi'r math o ofal plant yr oeddent yn teimlo oedd ei angen. Gan weithio mewn partneriaeth â Fforwm y Gymraeg mewn Addysg, bydd gwaith pellach yn cael ei wneud a bydd hyn yn cael sylw fel cam gweithredu yn y dyfodol.

Cwestiwn - Meddwl am yr holl ofal plant rydych chi'n ei ddefnyddio ar gyfer eich plant, neu'n ymwybodol ohono, faint ydych chi'n cytuno â'r datganiadau canlynol

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Yr wyf yn fodlon ar fy gofal plant yn ystod y tymor	33.7% (147)	36.5% (159)	6.9% (30)	4.8% (21)	18.1% (79)	436
Yr wyf yn fodlon ar fy gofal plant yn ystod gwyliau'r ysgol	22.2% (96)	25.2% (109)	12.3% (53)	11.6% (50)	28.7% (124)	432
Mae ansawdd gofal plant yn uchel	36.6% (159)	32.0% (139)	6.0% (26)	2.3% (10)	23.0% (100)	434
Mae dewis da o ofal plant yn fy ardal i	10.1% (44)	23.5% (102)	30.9% (134)	23.3% (101)	12.2% (53)	434
Mae gofal plant wedi'i leoli'n dda	22.4% (97)	32.0% (139)	19.1% (83)	11.3% (49)	15.2% (66)	434
Mae gofal plant yn darparu ar gyfer anghenion fy mhlant	29.1% (127)	31.9% (139)	8.3% (36)	7.3% (32)	23.4% (102)	436
Hoffwn i'm plentyn fynychu mwy o ofal plant cofrestredig	25.5% (110)	25.2% (109)	9.0% (39)	4.6% (20)	35.6% (154)	432
Mae gofal plant yn rhy ddrud	68.8% (300)	17.4% (76)	4.8% (21)	0.7% (3)	8.3% (36)	436
Byddai'n well gennyf ddefnyddio teulu/ffrindiau ar gyfer gofal plant	17.7% (77)	22.4% (97)	30.6% (133)	10.4% (45)	18.9% (82)	434
Mae gennyf broblem gyda threfniadau gofal plant sy'n annibynadwy (ee. canslo sesiynau ar fyr rybudd)	6.0% (26)	11.3% (49)	12.2% (53)	23.0% (100)	47.6% (207)	435
Mae gofal plant yn rhwystr i mi gael gwaith neu hyfforddiant	23.2% (101)	26.0% (113)	11.3% (49)	10.8% (47)	28.7% (125)	435
Gwn ble i gael gwybodaeth am ofal plant	17.0% (74)	40.6% (177)	20.9% (91)	11.5% (50)	10.1% (44)	436
Gwn ble i gael gwybodaeth am gymorth ariannol ar gyfer gofal plant	7.8% (34)	29.1% (127)	26.1% (114)	25.2% (110)	11.9% (52)	437

Mae'r siart uchod yn dangos bod 439 o rieni/gofalwyr wedi ymateb i'r set hon o ddatganiadau o'r 442 o ymatebwyr.

- Rwy'n fodlon â'm gofal plant yn ystod y tymor – mae tua 70% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, tua 11.5% yn tueddu i beidio â chytuno neu anghytuno'n gryf. Cyfradd bodlonrwydd yw 34.29

- Rwy'n fodlon â'm gofal plant yn ystod gwyliau'r Ysgol, dywedodd 47.5% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, tua 24% yn tueddu i beidio â chytuno neu anghytuno'n gryf a dywedodd 29% nad oedd hyn yn berthnasol.
- Mae ansawdd gofal plant yn uchel: mae 68.5% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, tua 8% yn anghytuno a dywedodd 23% nad oedd yn berthnasol.
- Mae dewis da o ofal plant yn fy ardal i: mae 33% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, mae 56% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf. Dywedodd 12.2% nad oedd yn berthnasol.
- Mae gofal plant mewn lleoliad da: mae 54.5% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, mae 30% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf. Dywedodd 15% nad oedd yn berthnasol.
- Mae gofal plant yn darparu ar gyfer anghenion fy mhlant: mae 61% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, 15.5% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf, 23.4% nad oedd yn berthnasol.
- Hoffwn i'm plentyn fynychu mwy o ofal plant cofrestredig: mae 50.5% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, 13.5% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf a 35.6% nad oedd yn berthnasol.
- Mae gofal plant yn rhy ddrud: mae 86% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, mae 5.5% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf. Dim ond 8.3% dywedodd nad oedd yn berthnasol.
- Byddai'n well gennyf ddefnyddio teulu a ffrindiau ar gyfer gofal plant: mae 40% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno, mae swm tebyg naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf.
- Mae gennyf broblem gyda threfniadau gofal plant sy'n annibynadwy: dywedodd 17% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno 35% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf a dywedodd bron i 50% nad oedd yn berthnasol.
- Mae gofal plant yn rhwystr i mi gael gwaith neu hyfforddiant: mae 49% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno naill ai anghytuno neu anghytuno'n gryf, dywedodd 29% nad oedd yn berthnasol.
- Rwy'n gwybod ble i gael gwybod am ofal plant: mae 57.5% naill ai'n cytuno'n gryf neu'n tueddu i gytuno â 32% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf. Dywedodd 10% nad oedd yn berthnasol.

- Gwn ble i gael gwybodaeth am gymorth ariannol ar gyfer gofal plant: dim ond 7.8% a ddywedodd eu bod yn cytuno'n gryf, gyda 29% yn cytuno a 51% naill ai'n anghytuno neu'n anghytuno'n gryf.

Fel y nodwyd, mae'r rhan fwyaf o rieni'n gweld gofal plant yn rhy ddrud, ond dim ond tua chwarter a ddywedodd eu bod yn gwybod ble i gael gwybodaeth am gymorth ariannol. Nododd y rhieni eu bod yn fwy bodlon â threfniadau gofal plant yn ystod y tymor na'r rhai yn ystod y gwyliau a theimlai mwy o bobl nad oedd digon o ddewis o ofal plant yn eu hardal, ond roedd rhieni'n teimlo bod gofal plant wedi'i leoli'n dda ar y cyfan. Roedd y rhan fwyaf o'r rhieni'n teimlo bod gofal plant yn diwallu anghenion eu plant, ac roedd mwy na hanner yn dymuno i'w plentyn fynychu gofal plant mwy cofrestredig, ond pan ofynnwyd iddynt a oeddent yn dymuno defnyddio gofal plant mwy anffurfiol gyda theulu a ffrindiau, roedd rhaniad cyfartal barn. Roedd gan y rhan fwyaf o'r rhieni ofal plant yr oeddent yn teimlo ei fod yn ddibynadwy. Roedd canran eithaf uchel yn teimlo bod gofal plant yn rhwystr iddynt gael gwaith neu hyfforddiant ac, ar y cyfan, o'u croesgyfeirio at ymatebion yn y cwestiwn testun am ddim isod, mae hyn yn ganlyniad i draul gofal plant a lleoedd cyfyngedig a ariennir gan y llywodraeth i'r rhai sy'n cael eu hyfforddi. Dylid nodi ein bod ar hyn o bryd yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ymestyn y cynnig Gofal Plant i Gymru i'r rhai mewn addysg a hyfforddiant a'r rhai sydd ar fin gwneud gwaith i ddechrau ym mis Medi 2022). Roedd y rhan fwyaf o rieni'n gwybod ble i ddod o hyd i'n gwybodaeth am ofal plant, ond nid oedd llawer ohonynt. Dylid nodi ein bod ar hyn o bryd yn gweithio ar ddatblygu Gwefan Blynyddoedd Cynnar newydd a'n bod wrthi'n symud i wefan chwilio symlach newydd.

Siart – Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, pa faterion ydych chi wedi'u hwynebu o ran gofal plant?

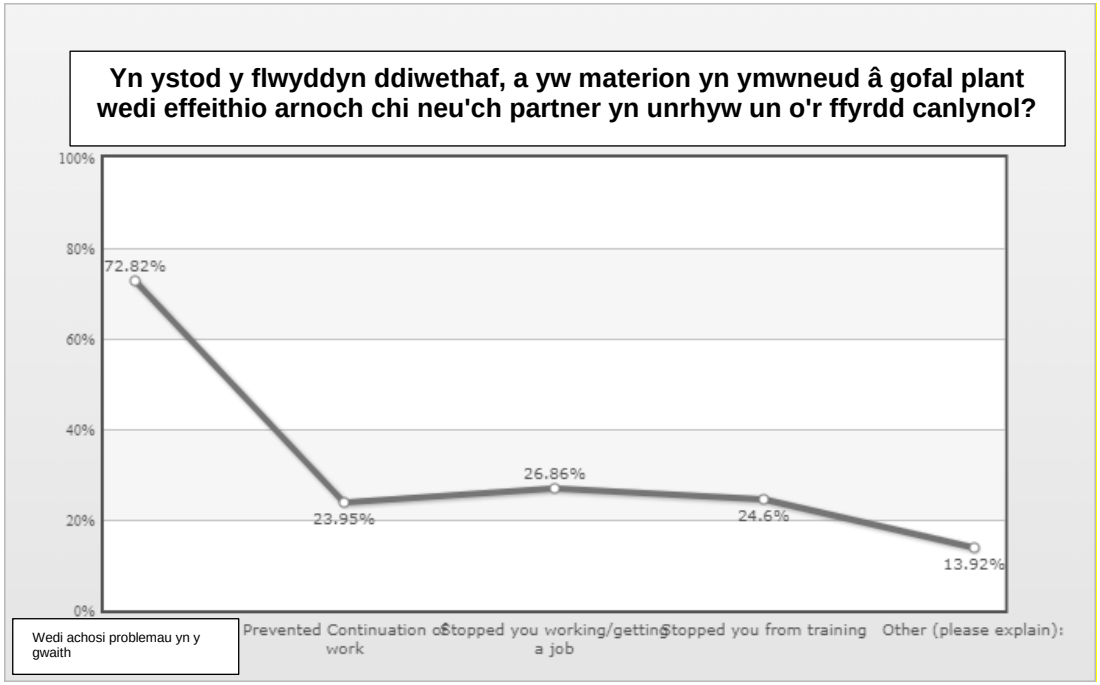

Ffigur: 124 – Materion a wynebir yn ymwneud â gofal plant Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 309 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 70% o rieni wedi dweud bod gofal plant wedi achosi problemau iddynt hwy, neu eu partner yn y gwaith. Yn anffodus, ni ofynnodd yr arolwg am ragor o wybodaeth am y math o broblemau a gawsant felly ni allwn wneud sylwadau pellach ar hyn. Fodd bynnag, gofynnodd yr arolwg a oedd unrhyw faterion eraill yn ymwneud â gofal plant sydd wedi effeithio ar deuluoedd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf: Dywedodd un rhiant fod eu plentyn yn sâl, ac felly nid oeddent yn gallu mynychu'r feithrinfa a oedd yn effeithio'n negyddol ar eu cyflogaeth. Dywedodd rhiant arall eu bod wedi colli 'diwrnodau yn y gwaith' a gafodd effaith negyddol ar gyfleoedd dilyniant. Nododd mwy nag un rhiant fod COVID-19 wedi effeithio ar eu trefniadau gofal plant a'u cyflogaeth ddilynol. Nododd llawer o rieni gost gofal plant gan wneud mynd i'r gwaith yn opsiwn anfforddiadwy. Heblaw am y 133 o ymatebwyr a sgwennodd y cwestiwn hwn, dywedodd 309 fod un o'r materion hyn wedi codi yn ystod y flwyddyn ddiwethaf oherwydd eu trefniadau gofal plant eu hunain. Gweler y data cyfatebol isod:

Siart – Cyfansoddiad cyflogaeth

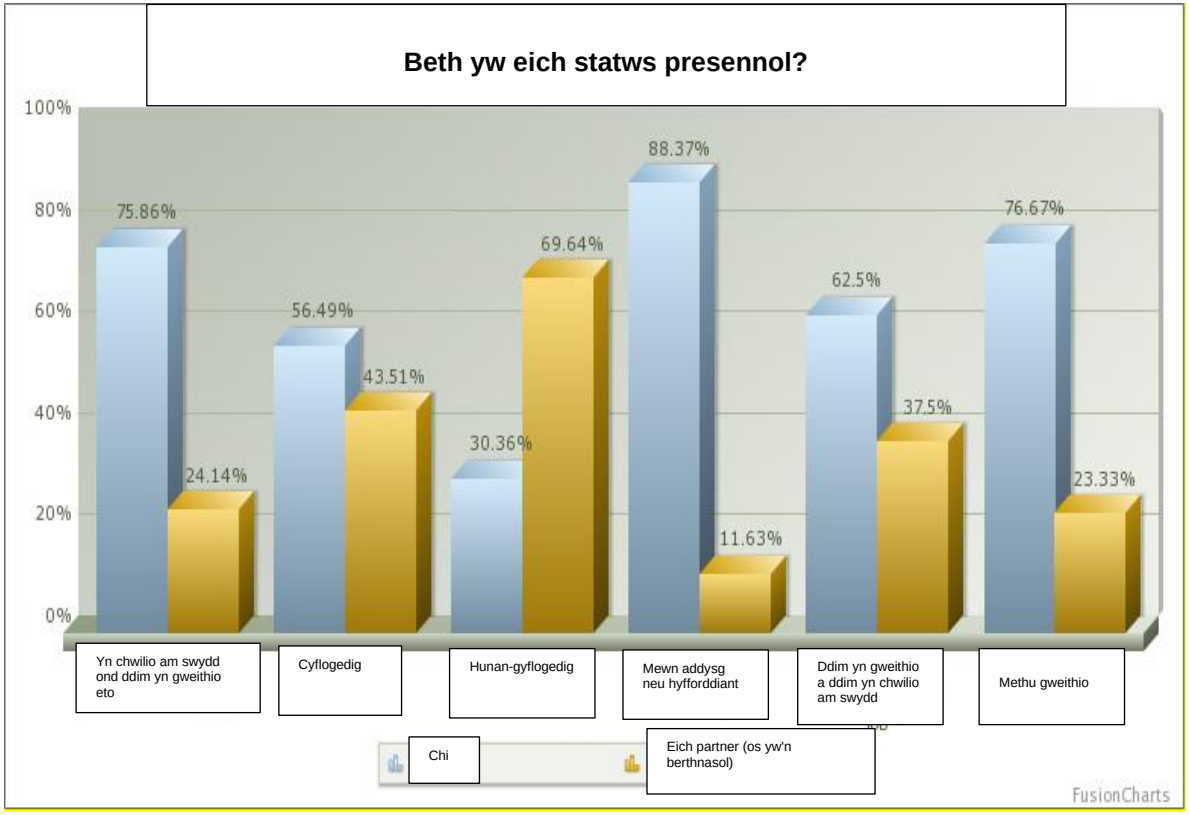

Ffigur: 125 – Cyfansoddiad cyflogaeth ymatebwyr yr Arolwg Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 438 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 56.5% o'r rhai a gwblhaodd yr arolwg a 43.5% o'u partneriaid yn cael eu cyflogi ar hyn o bryd, 30.4% arall o'r rhai a gwblhaodd yr arolwg, ac mae 69.6% o'u partneriaid yn hunangyflogedig. Mae 75.9% arall o'r rhai a gwblhaodd yr arolwg a 24.1% o'u partneriaid yn chwilio am waith ar hyn o bryd.

Siart – Anghenion gofal plant yn y dyfodol

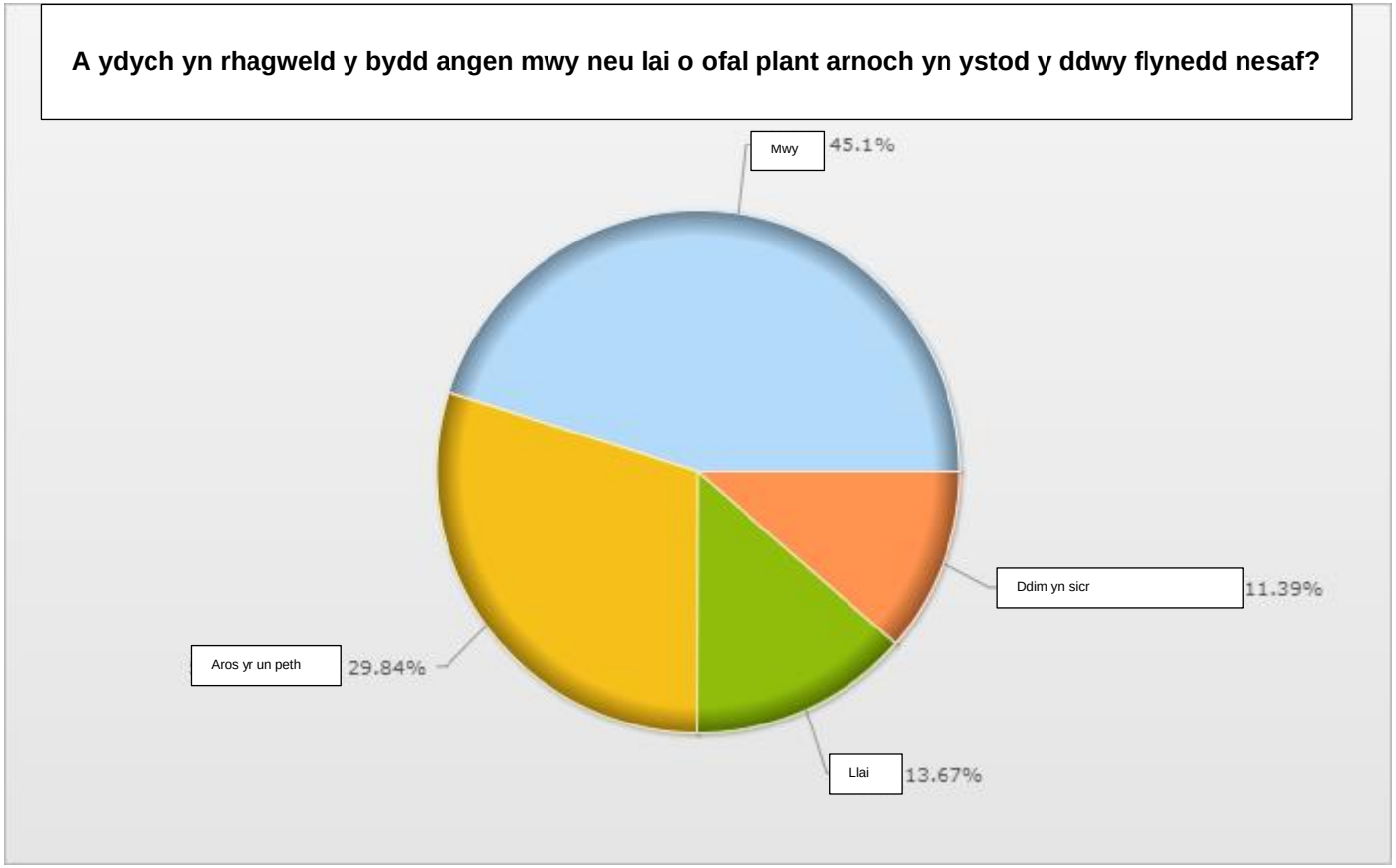

Ffigur: 126 – Anghenion gofal plant yn y dyfodol – arolwg o'r galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal

Ymatebodd 439 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod dros 45% o rieni'n nodi eu bod yn rhagweld yr angen am fwy o ofal plant yn y dyfodol. Yn arbennig, nododd 13.67% o rieni eu bod yn rhagweld bod angen llai o ofal plant yn y dyfodol. Dywedodd 56 o rieni mai'r rheswm am hyn yw y bydd eu plentyn yn hŷn.

Siart – Anghenion math o ofal plant yn y dyfodol

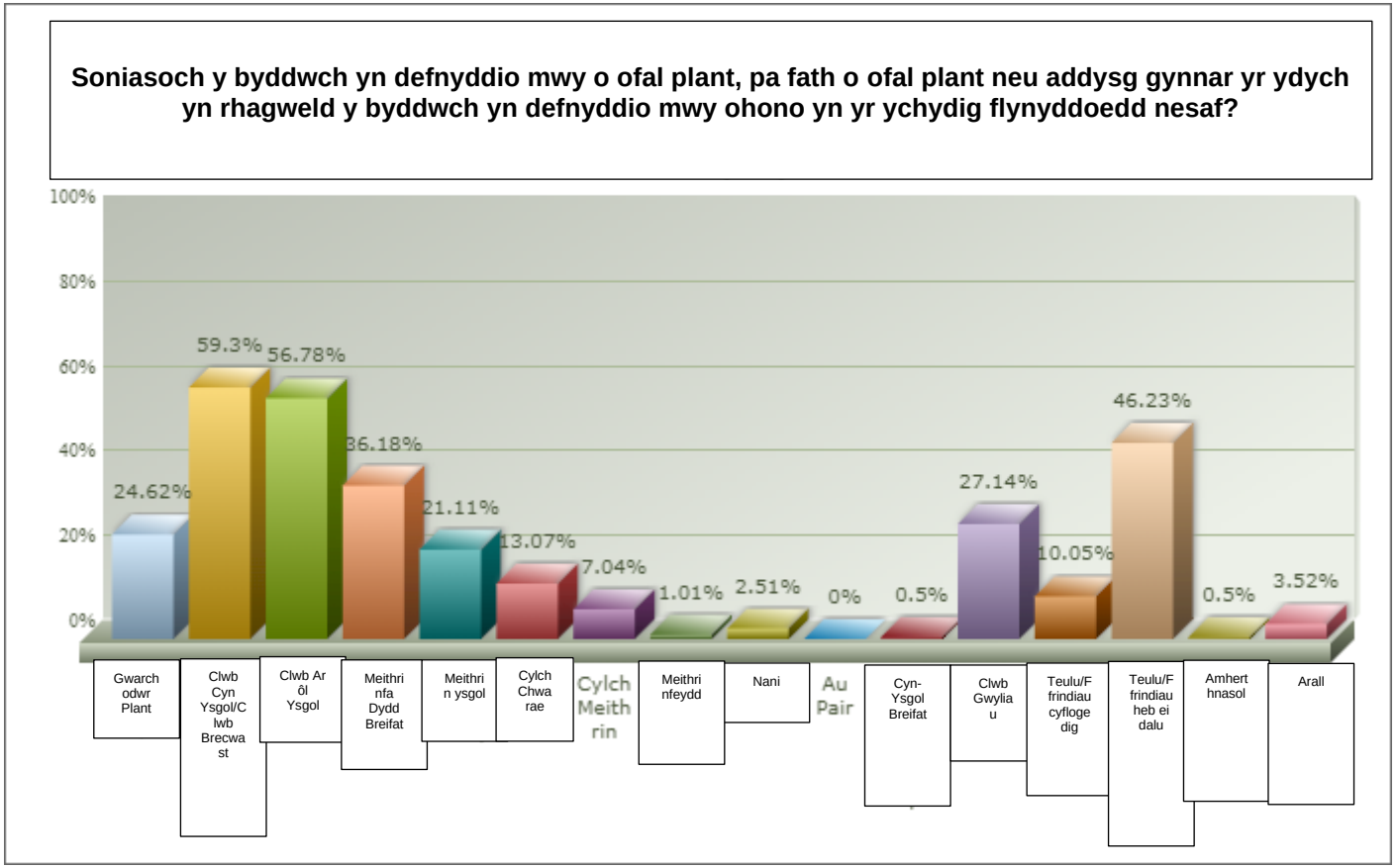

Ffigur: 127 – Anghenion Math o Ofal Plant yn y Dyfodol – arolwg o'r galw
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Ymatebodd 199 o rieni i'r cwestiwn hwn o'r 442 a gwblhaodd yr arolwg. Mae'r siart uchod yn dangos bod 118 o rieni wedi dweud eu bod yn rhagweld yr angen am Ofal Cyn Ysgol yn y dyfodol a nododd 113 o rieni eraill eu bod yn rhagweld yr angen am Ofal ar ôl Ysgol yn y dyfodol. Yn arbennig, dywedodd 92 o rieni eu bod yn rhagweld y bydd angen cymorth gofal plant di-dâl gan deulu neu ffrindiau yn y dyfodol.

Siart – Ydych chi'n derbyn unrhyw help tuag at gost gofal plant?

Gofynnodd yr Arolwg Rhieni: Ydych chi'n derbyn unrhyw gymorth arall tuag at gost gofal plant? Mae'r ymatebion i'w gweld isod:

			Canran yr Ymatebion	Cyfanswm yr Ymatebion
1	Elfen gofal plant y Dreth Waith/Credyd Cynhwysol		27.81%	52
2	Talebau gofal plant / Gofal plant di-dreth		52.94%	99
3	Grant Gofal Plant i Fyfyrwyr		1.60%	3
4	Cyfraniad y cyflogwr		0.00%	0
5	Arall (nodwch):		21.39%	40

Ffigur: 128 – Help tuag at gost gofal plant – arolwg galw Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Arolwg Rhieni ar Ofal Plant (2021)

Mae'r siart uchod yn dynodi un o'r 442 o ymatebwyr a gwblhaodd yr arolwg, 187 o rieni/gofalwyr a gwblhawyd i'r cwestiwn hwn. Mae'r data'n dangos bod dros 50% o'r ymatebwyr hynny a atebodd y cwestiwn hwn yn defnyddio'r Cynllun Gofal Plant Di-dreth sy'n eu galluogi i gael 20% oddi ar eu bil gofal plant misol. Dywedodd 27% arall o ymatebwyr eu bod yn derbyn elfen cymorth gofal plant y system budd-dal Treth Gwaith/Credyd Cynhwysol. Yn arbennig, darparodd 40 o ymatebwyr eraill ymatebion 'eraill' i'r cwestiwn hwn, roedd rhai'n cynnwys defnyddio'r Cynnig Gofal Plant i Gymru, a dywedodd y rhan fwyaf nad oeddent yn cael unrhyw gymorth. Roedd ymateb nodedig arall yn cynnwys datganiad ynglŷn â'u gwarchodwyr plant yn gwrthod derbyn y Cynllun Gofal Plant Di-dreth – mae angen ymchwilio ymhellach i'r mater hwn er mwyn penderfynu ar gymorth ychwanegol er mwyn i ddarparwyr gyflwyno'r cynllun hwn yn llwyddiannus fel ffordd o roi cymorth ariannol i deuluoedd sy'n gweithio.

Adborth Rhieni – Sylwadau

O'r 442 a gwblhaodd, atebodd 201 o rieni/gofalwyr y cwestiwn prawf agored hwn: 'A oedd unrhyw anawsterau penodol o ran dod o hyd i ofal plant i un neu fwy o'ch plant? Os felly, beth oeddynt? Cwblhewch y blwch hwn hefyd os ydych wedi cael anhawster dod o hyd i ofal plant ar gyfer plentyn anabl sy'n 18 oed neu'n hŷn.' Nododd 21 o rieni/gofalwyr eu bod yn cael anawsterau i ddod o hyd i ofal priodol gan nad oedd unrhyw beth addas ar gyfer eu plentyn a oedd ag anabledd yn dod i'r amlwg neu a oedd wedi cael diagnosis. Nododd 17 o rieni nad oedd gofal plant yn ddigon hyblyg i ddiwallu eu hanghenion sifft, neu nad oedd yr oriau'n ddigon hir i ddiwallu anghenion y teulu sy'n gweithio yn gyffredinol. Dywedodd 60 o rieni/gofalwyr fod gofal plant yn rhy ddrud, neu nad oedd yn fforddiadwy ac nad oedd y cymorth ariannol a oedd ar gael yn diwallu holl anghenion teuluoedd sy'n gweithio. Dywedodd 19 rhiant/gofalwr nad oedd eu Clwb Brecwast (Am Ddim) yn gweithredu ar y pryd oherwydd cyfyngiadau COVID-19 ac ati a oedd yn ei gwneud yn anodd iddynt gyrraedd y gwaith ar amser. Rydym yn ymwybodol bod darpariaeth Clwb Brecwast yn gyffredinol wedi'i hatal dros dro yn ystod y pandemig, ond mae llawer o glybiau bellach wedi ail-ddechrau'r ddarpariaeth hon, ond ar y pryd, dywedodd 8 ymatebydd nad oedd eu lleoliad wedi ailagor eto oherwydd COVID-19. Nododd 4 rhiant nad oedd unrhyw beth ar gael i'w plant a oedd dros 12 oed. Dywedodd 14 o rieni/gofalwyr eu bod wedi cael trafferth dod o hyd i ofal priodol yn ystod y gwyliau. Nododd 9 rhiant/gofalwr nad oedd gan eu dewis o ofal plant unrhyw leoedd ar gael, neu fod rhestr aros sylweddol. Dywedodd 6 rhiant/gofalwr nad oeddent yn gwybod ble i fynd i ddod o hyd i wybodaeth am ofal plant. Dywedodd 33 o rieni/gofalwyr nad oedd gofal plant ar gael yn eu hardal: yn benodol, Cwm Aber (BC), Rhisga/Crosskeys (CSI). Rydym yn ymwybodol o rai o'r bylchau hyn a nodwyd o fewn y gwasanaethau a ddarperir, ond bydd angen ymchwilio ymhellach i'r ymatebion hyn er mwyn deall yn llawn y bylchau daearyddol a'r mathau o ofal plant sydd eu hangen, wrth gynllunio ar gyfer datblygiadau newydd. Nododd rhai rhieni/gofalwyr nad oedd darpariaeth gofal Cofleidiol yn nhref Caerffili; mae'r gwaith o ddatblygu cyfleuster gofal plant newydd ar safle ysgol ganolog yn mynd rhagddo a fydd yn diwallu'r angen hwn am y galw. Y bylchau eraill a nodwyd oedd diffyg darpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Bargod (CRhU) a Gofal Cofleidiol a Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Hengoed (GCC). Mae'n werth nodi bod adeilad cyfrwng Cymraeg newydd a fydd yn cynnwys Gofal ar Ôl Ysgol a Gofal Cofleidiol yn ardal Cwm Aber (BC).

Mae'r wybodaeth hon yn rhoi cipolwg ar adborth, barn, persbectif a heriau rhieni/gofalwyr yn ystod mis Medi 2021. Felly, nid yw'r data hwn bellach yn gyfredol, ond mae'n rhoi trosolwg a dealltwriaeth werthfawr i'r Awdurdod Lleol o'r heriau a wynebir gan rieni a

gofalwyr yng nghyd-destun gofal plant ledled y fwrdeistref sirol. Mae'r adborth hwn hefyd yn gweithredu fel ffactor sy'n ymateb i anghenion teuluoedd yn ystod pandemig covid-19 parhaus (amgylchiadau annodweddiadol) a chaiff ei ddefnyddio i gynorthwyo'r Awdurdod Lleol ymhellach i ddarparu gwasanaethau adfer COVID-19 parhaus. Yn yr un modd, defnyddir y mewnwelediad hwn yng nghyd-destun cynllunio gofal plant a darpariaeth y blynyddoedd cynnar yn y dyfodol. Fodd bynnag, bydd angen dadansoddi ymhellach y sylwadau fel rhan o'r Cynllun Gweithredu i werthuso digonolrwydd gofal plant.

Crynodeb o gryfderau a diffygion:

- Mae cyfran uchel o adborth rhieni yn nodi bod gofal plant yn rhy ddrud a bod eu cyflog yn llai na'r gwariant o anfon eu plentyn at ddarparwr gofal plant, mae hyn er bod rhai teuluoedd yn gallu cael mynediad at leoedd gofal plant llywodraeth a ariennir drwy Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant Cymru a Lleoliadau Addysg Gynnar. Dadansoddwyd yr adborth hwn gyda dadansoddiad o ddangosyddion daearyddol mewn golwg, ond nid oedd unrhyw awgrym bod cost gofal plant yn anghymesur o fewn ardaloedd penodol yn y fwrdeistref, roedd y data'n dangos bod rhieni yn gyffredinol yn teimlo bod gofal plant yn rhy ddrud.
- Mae COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar y sector Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant o ran colli plant ar y gofrestr mewn lleoliadau, oherwydd bod rhieni bellach yn gweithio gartref, a bellach yn gallu rheoli gofal cofleidiol ar gyfer eu plant o gwmpas y diwrnod ysgol. Hefyd, mae adborth rhieni yn nodi y gall teuluoedd ddefnyddio trefniadau gofal plant di-dâl drwy gymorth teulu a ffrindiau. Mae'n hysbys bod mandadau cyfreithiol yn golygu ei bod yn ofynnol i weithwyr weithio gartref lle bo hynny'n bosibl ers dechrau'r pandemig, felly mae rhieni/gofalwyr wedi gallu cludo eu plant i'r ysgol ac oddi yno yn amlach yn ôl adborth. Mae'n werth nodi bod rhai rhieni/gofalwyr wedi nodi bod angen cynyddol o ddarpariaeth gofal plant o ran gofal cofleidiol pe bai trefniadau gweithio swyddfa cyn COVID yn dychwelyd i'r arfer.
- Dywedodd 33 o rieni/gofalwyr nad oedd gofal plant ar gael yn eu hardal: yn benodol, Cwm Aber (BC), Rhisga/Crosskeys (CSI). Rydym yn ymwybodol o rai o'r bylchau hyn a nodwyd o fewn y gwasanaethau a ddarperir, ond bydd angen ymchwilio ymhellach i'r ymatebion hyn er mwyn deall yn llawn y bylchau daearyddol a'r mathau o ofal plant sydd eu hangen, wrth gynllunio ar gyfer datblygiadau newydd.
- Y bylchau eraill a nodwyd oedd diffyg darpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Bargod (CRhU) a Gofal Cofleidiol a Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Hengoed (GCC). Bydd ymchwiliad pellach i'r adborth hwn yn cael ei ystyried ochr yn ochr â digonolrwydd y ddarpariaeth bresennol ochr yn ochr â datblygu darpariaeth newydd os oes angen.

- Dywedodd bron i hanner y rhieni hynny a atebodd gwestiwn yn ymwneud â chyfradd bodlonrwydd yng nghyd-destun y darparwr gofal plant presennol eu bod yn 'fodlon iawn' ar eu darparwyr gwasanaeth priodol, ond nid oes unrhyw ffordd o benderfynu ar ddadansoddiad pellach o'u lleoliad daearyddol i adolygu ystod y ddarpariaeth yn yr ardal. Atebodd 78% o rieni/gofalwyr a gwblhaodd yr arolwg y cwestiwn hwn. Dim ond 3.9% o rieni/gofalwyr oedd yn anfodlon â'u darparwr gofal plant; yn gyffredinol, mae teuluoedd yn fodlon ar y ddarpariaeth bresennol, y darparwr, a'r trefniadau sydd ganddynt ar waith ledled y fwrdeistref, sy'n gryfder.
- Cafwyd nifer o sylwadau gan rieni yn ymwneud â diffyg darpariaeth ADY ac yn benodol Gofal Yn Ystod y Gwyliau i blant y mae angen cymorth ychwanegol arnynt. Dywedodd 5 rhiant fod diffyg Gofal Yn ystod y Gwyliau i blant ag ADY yn ardal Basn Caerffili, nododd un rhiant arall yr un broblem yn Nwyrain Canol y Cymoedd. Er nad oes gofal gwyliau penodol ADY ym Mwrdeistref Caerffili, mae amrywiaeth o Ofal Gwyliau i blant drwy amrywiol ddarparwyr. Mae yna drefn o ddarparwyr gofal plant sy'n gweithredu drwy gydol y gwyliau ar draws y fwrdeistref. Mae data DHG yn dangos bod gwasanaethau sydd â pherson dynodedig ar waith sy'n gwneud trefniadau ar gyfer darpariaeth ADY/AAA i blant hefyd yn gyffredin ledled y fwrdeistref; mae cyfanswm o 60. Mae hyn yn cynnwys 25 o wahanol fathau o ddarparwyr yn ardal Basn Caerffili, 4 yng Nghwm Sirhywi Isaf, 17 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, 8 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, a 4 arall yng Nghwm Rhymni Uchaf.
- O'r 4 rhiant a nododd yn y rhestr o atebion posibl nad oedd darpariaeth Gymraeg addas yn eu hardal leol, gan nad oes modd pennu dadansoddiad pellach o'u lleoliad daearyddol i adolygu ystod y ddarpariaeth yn yr ardal. Nid yw'n bosibl tynnu data sy'n ddangosol i godau post ac felly rhoi sylwadau ar ddigonolrwydd y ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg gyfagos ar gyfer pob teulu. Mae 5 darparwr cofrestredig Gofal Dydd Llawn yn cynnig gwasanaeth cyfrwng Cymraeg yn y fwrdeistref; Mae 2 ym Masn Caerffili, mae 2 yn Nwyrain Canol y Cymoedd ac mae 1 arall yng Ngorllewin Canol y Cymoedd. Mae 2 ddarparwr cofrestredig y Tu Allan i'r Ysgol yn y fwrdeistref sy'n cynnig gwasanaeth cyfrwng Cymraeg; Mae 1 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, mae 1 yn Nghwm Sirhywi Isaf. Mae 12 darparwr cofrestredig gofal dydd sesiynol sy'n cynnig gwasanaeth cyfrwng Cymraeg yn y fwrdeistref; mae 2 yng Nghwm Sirhywi Isaf, mae 2 ym Masn Caerffili, mae 2 yn Nwyrain Canol y Cymoedd, mae 3 yng Ngorllewin Canol y Cymoedd, ac mae 3 arall yng Nghwm Rhymni Uchaf. Mae darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg ar gael ym mhob un o'r pum ardal is-ddaearyddol yn y fwrdeistref, ond nid oes darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg ym mhob ardal ward.
- Dywedodd 4 rhiant arall nad oes darpariaeth addas ar gael yn eu hiaith, nad oedd yn Gymraeg nac yn Saesneg. Nid yw'r rhieni hyn yn nodi'n benodol pa ddarpariaeth iaith arall yr hoffent ei chael, sy'n golygu ei bod yn amhenodol wrth ganfod bod gwasanaethau ar gael yng nghyd-destun ardal ddaearyddol o angen. Mae'n werth nodi bod data DHG yn dangos bod 2

Warchodwr Plant sy'n siarad Pwyleg ac 1 Sbaeneg wedi'u lleoli yn y fwrdeistref; yn benodol, mae 1 Gwarchodwr Plant sy'n siarad Pwyleg yn byw ym Masn Caerffili ac mae 1 Gwarchodwr Plant arall sy'n siarad Pwyleg yn byw yn ardal Dwyrain Canol y Cymoedd. 1 Mae Gwarchodwr Plant sy'n siarad Sbaeneg yn byw yn Nwyrain Canol y Cymoedd hefyd. Mae dosbarthiad bach iawn o ddarparwyr gofal plant yn cynnig gwasanaeth drwy iaith ychwanegol yn y fwrdeistref.

- Dywedodd 2 riant/gofalwr nad oedd eu Clybiau Cyn Ysgol ym Masn Caerffili wedi ailagor ar adeg cwblhau'r arolwg hwn; fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru wedi datgan bod angen ailagor yr holl ddarpariaeth Gofal Cyn Ysgol erbyn Medi-Hydref 2021. Roedd digon o arweiniad ynghylch gweithredu arferion iechyd a diogelwch diogel i gefnogi'r gwaith o ddarparu a rhedeg y gwasanaethau allweddol hyn yn ddiogel.
- Ymchwiliad pellach lle mae ymatebwyr wedi datgan nad oes darpariaeth gofal plant ar gael yn eu hardal leol (gweler uchod) i groesgyfeirio at y math o wasanaeth gofal plant sydd ei angen a'r oriau gofynnol yng nghyd-destun hyblygrwydd i gefnogi teuluoedd sy'n gweithio.
- Croesgyfeirio'r rhieni hynny sy'n dweud bod gofal plant yn rhy ddrud a'u statws cyflogaeth. Angen hyrwyddo mwy o gymorth ariannol ar dudalennau'r wefan a Facebook a thrwy GGiD.
- Fel y nodir uchod, dywedodd 6 rhiant/gofalwr nad oeddent yn ymwybodol o ble a sut i gael gafael ar wybodaeth angenrheidiol am ofal plant, felly mae angen dadansoddiad pellach i ganfod y ffordd orau o ledaenu'r wybodaeth allweddol hon h.y. y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd i deuluoedd er mwyn iddynt wneud dewisiadau gwybodus ynghylch y ddarpariaeth gofal plant sydd ar gael ledled y fwrdeistref sirol.
- Nododd 21 o rieni eu bod yn cael trafferth dod o hyd i ofal priodol gan nad oedd unrhyw beth addas ar gyfer eu plentyn a oedd ag anabledd yn dod i'r amlwg neu wedi cael diagnosis o anabledd. Mae angen ymchwilio ymhellach i benderfynu a oes thema ddaearyddol gyffredin sy'n codi o ran yr adborth hwn, neu ddadansoddiad i benderfynu a yw'r mater hwn ar draws y sir. Cyfeirir at y gwaith dilynol hwn yn y Cynllun Gweithredu dilynol i sicrhau bod teuluoedd yn cael eu cefnogi gyda darpariaeth addas i ddiwallu anghenion unigol eu plentyn.
- Fel y nodir uchod, mae adborth sylweddol yn ymwneud ag atal darpariaeth Clwb Brecwast dros dro oherwydd COVID-19, nid yw hyn yn wir bellach, ac mae'r rhan fwyaf o glybiau bellach wedi ailddechrau cyflawni ers i'r arolwg hwn gael ei gwblhau gyda chymorth addas yn ymwneud ag arferion diogel gan yr Awdurdod Lleol a phartneriaid.

11. Cymorth Ariannol ar gyfer Gofal Plant

11.1. Dadansoddiad o Gredyd Treth Gwaith/ Credyd Cynhwysol a Gofal Plant a Gefnogir gan Gyflogwyr/ Gofal Plant di-dreth

11.1.1 Crynodeb o ganfyddiadau allweddol arolwg DHG 2021.

Ar draws Caerffili roedd 187 o ymatebwyr (o'r 442 a gwblhaodd yr Arolwg Rhieni) a gwblhaodd y cwestiwn ynghylch cael cymorth ariannol i helpu gyda chostau gofal plant. O'r rhain, dywedodd 52 (27.81%) eu bod yn hawlio elfen gofal plant y Credyd Treth Gwaith. Roedd 99 o ymatebwyr (52.9%) a ddywedodd eu bod yn hawlio gofal plant di-dreth neu'n defnyddio talebau Gofal Plant / wedi derbyn cymorth drwy gynllun a gefnogir gan gyflogwyr. Mae elfen gofal plant y credyd treth i deuluoedd sy'n gweithio yn hygyrch i deuluoedd sy'n defnyddio gofal plant sydd wedi'i gofrestru gydag AGC neu fel Nanis cymeradwy a lle mae incwm yr aelwyd yn is na throthwy penodol. Am fanylion llawn ewch i: https://www.gov.uk/child-tax-credit/what-youll-get. Dywedodd 3 ymatebydd eraill (1.6%) eu bod yn defnyddio'r grant gofal plant i fyfyrwyr.

Gellir dadansoddi rhagor o fanylion am ddosbarthiad daearyddol a'r mathau o ofal plant y mae'r rhieni hynny a ymatebodd i'r elfen hon o'r arolwg rhieni yn eu defnyddio o fewn ymholiadau penodol i gynllunio datblygiadau newydd. Fodd bynnag, roedd cwmpas a nifer cyfyngedig yr ymatebion yn rhy ychydig ac ni fyddent yn ystyrlon ar gyfer yr adroddiad hwn. Mae cefnogi'r sector gofal plant i gynnig ystod lawn o gymhellion ariannol i rieni gael mynediad iddynt a sicrhau bod pob darparwr gofal plant yn ymrwymo ar gyfer y cymhellion hyn yn rhan o'r Pecyn Cymorth ariannol a busnes a ddefnyddiwn gyda phob darparwr ac felly mae gwybodaeth am gynlluniau ar gael yn eang ac yn cael mynediad ar draws darparwyr Caerffili. Mae gan ein GGiD hefyd ystod o wybodaeth am gymorth ariannol o'r fath sy'n cael ei rannu â theuluoedd.

Ni ofynnwyd i rieni yn arolwg Llywodraeth Cymru a ydynt yn bwriadu hawlio naill ai elfen gofal plant y dreth waith/credyd cynhwysol neu ofal plant di-dreth neu dderbyn cymorth drwy gynllun a gefnogir gan gyflogwyr yn y dyfodol. Fodd bynnag, ein bwriad fel Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar yw sicrhau bod pob rhiant yn ymwybodol o'r hyn y gallant ei gael a'i hawlio.

Nododd llawer o ymatebwyr eu bod yn cael mynediad i leoedd Cynnig Gofal Plant, lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar a / neu leoedd Dechrau'n Deg sy'n helpu tuag at eu cost gofal plant. Mae'r gwaith o hyrwyddo'r Cynnig Gofal Plant yn eang ac yn amrywiol ar draws nifer o fformatau gan gynnwys llwyfannau cyfryngau cymdeithasol, cylchlythyrau Awdurdodau Lleol, deunyddiau hyrwyddo Llywodraeth Cymru, drwy broses derbyn i ysgolion ac, yn bwysicaf oll, ar lafar. O ran Dechrau'n Deg, mae pob teulu sy'n gymwys yn hysbys i wasanaeth y blynyddoedd cynnar ac wedi cysylltu â'r tymor cyn dechrau gyda'r cynllun i gynnig lle iddynt yn un o'n lleoliadau gofal plant neu gyda darparwr sydd wedi'i gontractio gyda'r Awdurdod Lleol i ddarparu lleoedd Dechrau'n Deg – gweler Pennod 8 am ragor o fanylion am opsiynau gofal plant Dechrau'n Deg. Rydym yn gweithio'n galed gyda chydweithwyr ym maes Iechyd a'n timau cymorth i Deuluoedd i sicrhau bod pob plentyn sy'n gymwys yn cael cynnig lle. Rydym hefyd yn gweithio'n agos gydag Ysgolion Derbyn i hyrwyddo mynediad i le Plant sy’n Codi’n 3 oed naill ai mewn meithrinfa mewn ysgol neu mewn darparwr gofal plant sydd wedi'i gontractio gyda ni i ddarparu lleoedd Addysg y Blynyddoedd Cynnar. Unwaith eto, ceir rhagor o fanylion ym Mhennod 8. Os yw plentyn yn gymwys i gael lle 3 a bod ei rieni'n gweithio, gallant hefyd gael mynediad i'r Cynnig Gofal Plant (os bodlonir yr holl feini prawf cymhwysedd eraill) am hyd at 30 awr yr wythnos yn ystod y tymor ac am 9 wythnos o wyliau'r ysgol. Cyfrifir y gall hyn arbed mwy na £4,500 y flwyddyn i rieni mewn costau gofal plant.

Mae'r cynllun Lleoedd a Gynorthwyir a Chefnogir yn cefnogi plant sydd ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg i gael mynediad i le gofal plant rhan-amser yn y tymor cyn dechrau lle Meithrin Addysg Blynyddoedd Cynnar. Mae'r lleoliad yn ein galluogi i ddeall anghenion y plentyn mewn lleoliad gofal plant cyffredinol ac i nodi unrhyw gymorth y gallai fod ei angen ar blentyn wrth ddechrau'r Feithrinfa. Mae'r lle a gynorthwyir yn talu am y lleoliad tra bo'r lle a gynorthwyir yn talu am amser staff ychwanegol wedi'i dargedu i roi ymyriadau ar waith i gefnogi datblygiad plentyn. Mae plant sy'n cael eu derbyn ar y cynllun yn dueddol o fod yn hysbys i'r blynyddoedd cynnar eisoes trwy gymorth Ymuno a Chwarae neu Dâl Cludiant sydd wedyn yn darparu adroddiad i'r Panel Anghenion sy'n Dod i'r Amlwg ar gyfer penderfyniad. Ar hyn o bryd, nid oes digon o leoliadau ar gael i ddiwallu anghenion plant ac felly mae angen cynyddu'r ardal hon yn y flwyddyn i ddod.

12. Cynaliadwyedd y Sector Gofal Plant

Yng Nghaerffili, mae Ardal Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar yr Awdurdod Lleol yn cydnabod pwysigrwydd cefnogi cynaliadwyedd y farchnad gofal plant leol ac yn cyflogi Swyddogion Datblygu Gofal Plant penodedig i sicrhau bod hyn yn cael ei wireddu. Gan weithio mewn partneriaeth â'n Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (sydd bellach wedi'i ymgorffori yn yr Hyb Blynyddoedd Cynnar), yr adran gynllunio, uned datblygu busnes, sefydliadau partner Teuluoedd yn Gyntaf, CMGG, y sefydliadau ymbarél cenedlaethol, Busnes Cymru ac adrannau perthnasol eraill a sefydliadau allanol, mae ein tîm Blynyddoedd Cynnar yn cynnig cymorth ac arweiniad i'r sector gofal plant i helpu i ddarparu sector gofal plant cynaliadwy cryf, â chymwysterau da, uchel ei barch.

Drwy'r Grant Plant a Chymunedau (y Grant Plant a Phobl Ifanc cyn bo hir) a Grant Cynnal Refeniw'r Awdurdod Lleol, rydym yn cynnig grantiau Cychwyn Busnes Gofal Plant i fentrau gofal plant newydd i gefnogi lleoliadau drwy eu cyfnod cychwyn cychwynnol. Yn ogystal â'r cyllid, mae'r tîm Datblygu Gofal Plant yn cynnig pecyn cymorth sy'n cynnwys rhagolygon ariannol, datblygu cynlluniau busnes cadarn, cyngor marchnata, ymgynghori, recriwtio diogel, amgylcheddau o ansawdd, ac ati, er mwyn eu helpu i ddod yn fusnes sefydledig, cryf a hyfyw. Mae cyngor ac arweiniad parhaus ar gael i'r sector ar gyfer cefnogi cynaliadwyedd yn y tymor hir ochr yn ochr â grantiau cynaliadwyedd i gryfhau lleoliad gofal plant cofrestredig sydd mewn perygl difrifol o gau. Mae'r grantiau hyn wedi'u gwella eleni gan gyfres o grantiau i gefnogi lleoliadau wrth iddynt wella o effaith Pandemig y Coronafeirws.

O fewn y pecyn cymorth i ddarparwyr gofal plant mae ein Swyddogion Datblygu Gofal Plant yn cyfeirio darparwyr at yr holl ddulliau cymorth sydd ar gael gan gynnwys ein Huned Datblygu Busnes i gael mynediad at grantiau a dylunio gwefannau, i CThEM i gael y wybodaeth ddiweddaraf am ofal plant di-dreth a gofal plant a gefnogir gan gyflogwyr, ac yn fwy diweddar i Wefan Cynnig Gofal Plant Llywodraeth Cymru i sicrhau bod lleoliadau'n gwbl gyfarwydd â'r holl wybodaeth a all eu helpu i ddod yn lleoliadau cynaliadwy. Mae ein cydweithwyr GGiD hefyd yn gweithio gyda rhieni a darparwyr i sicrhau eu bod yn gwbl ymwybodol o unrhyw gyllid sydd ar gael i helpu i dalu am gostau gofal plant fel credydau Treth Gwaith. Cyflawnir hyn drwy ymweliadau â lleoliadau, drwy wefan y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, y tudalennau Facebook, drwy e-byst a thestunau uniongyrchol a thrwy ein cylchlythyr bwletin Gofal Plant misol.

Credwn mai un o'r ffyrdd gorau o sicrhau cynaliadwyedd yw darparu lleoliad o ansawdd uchel ac er mwyn cyflawni hyn, dylai fod gan ddarparwyr gofal plant staff â chymwysterau uchel a chyflwyno amgylchedd sy'n ddiogel ac yn feithringar i'r plant y mae'n gofalu amdanynt. Felly, rydym yn darparu pecyn cynhwysfawr o gymwysterau a hyfforddiant datblygiad proffesiynol parhaus sy'n gynhwysol

ac yn agored i bawb. Rydym hefyd yn gweithio ochr yn ochr â rhaglenni eraill sy'n helpu i uwchsgilio a dod â newydd-ddyfodiaid i'r sector gofal plant gan gynnwys ein rhaglenni cymorth cyflogaeth. Yn ogystal, rydym yn gweithio'n agos gyda'r ysgol gyfun Gymraeg i annog siaradwyr Cymraeg i ymuno â'r farchnad gofal plant fel opsiwn gyrfa i helpu i gynnal ein darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg.

Rydym yn annog pob darparwr i ymgymryd â Safon Ansawdd Caerffili (SAC), y Cynllun Blynyddoedd Cynnar Iach a'r Wobr Gwarchodwr Plant Uwch a'i chynnal. Rydym wedi adolygu ac uwchraddio ein SAC lleol yn ddiweddar. Bydd rhieni'n fwy tebygol o ddewis darparwr ar gyfer eu plentyn os yw'n hyrwyddo gwasanaeth o ansawdd uchel ac felly'n helpu i gynnal y lleoliad. Rydym hefyd yn cefnogi lleoliadau anghofrestredig i gofrestru gydag AGC er mwyn dangos nid yn unig i deuluoedd a rhieni eu bod yn bodloni set o safonau cymeradwy a'u bod yn cael eu monitro, ond hefyd y gall teuluoedd gael gafael ar gymorth ariannol, megis gofal plant di-dreth, os ydynt wedi'u cofrestru.

Rydym yn parhau i weithio gyda lleoliadau i gefnogi cynaliadwyedd a'r lleoliadau hynny sydd wedi'u contractio gyda'r awdurdod lleol i ddarparu Gofal Plant Dechrau'n Deg, Addysg y Blynyddoedd Cynnar (y Cyfnod Sylfaen), ac mae Lleoedd a Gynorthwyir / Lleoedd â Chymorth yn cael cymorth ychwanegol i sicrhau eu bod yn fusnesau cryf a hyfyw lle bydd rhieni'n dewis anfon eu plant. Rydym hefyd yn gweithio gyda phob darparwr i sicrhau y gall y sector gynnig gwasanaeth o ansawdd uchel sy'n wydn, yn feithringar ac yn ddiogel lle gall teuluoedd gael mynediad i'w hawl i'r Cynnig Gofal Plant i blant 3 a 4 oed, a hefyd dros y misoedd a'r blynyddoedd nesaf i sicrhau bod gennym sector cryf a chynaliadwy i gefnogi ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg i ddarparu lleoliadau gofal plant rhan-amser wedi'u hariannu ar gyfer pob plentyn 2 oed. Unwaith eto, ni all rhaglenni fel y rhain ond helpu i gynnal y farchnad gofal plant.

Er gwaethaf pandemig y Coronafeirws a'r holl effaith a gafodd ar y sector, mae nifer y darparwyr gofal plant ledled y fwrdeistref wedi aros yn gymharol sefydlog a gyda datblygiad meithrinfa ddydd newydd yn ardal Rhisga yn Nghwm Sirhywi Isaf mae bwlch mawr ei angen yn y ddarpariaeth wedi'i lenwi. Fodd bynnag, yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf yn ystod y pandemig gwelwyd gostyngiad amlwg yn nifer y gwarchodwyr plant ledled y fwrdeistref, sydd hefyd wedi digwydd ledled Cymru. Rydym yn ymwybodol o'r gwaith sy'n mynd rhagddo ledled Cymru i ymchwilio i'r rhesymau dros hyn a byddwn yn gweithio'n agos gyda'n partneriaid yng Nghwmwm i ddeall y rhesymau dros hyn. Rydym bob amser yn gofyn i Warchodwyr Plant am eu penderfyniadau y tu ôl i ddadgofrestru ac mae'r rhan fwyaf ohonynt yn dweud eu bod yn stopio am eu bod ond am warchod plant pan oedd eu plant eu hunain yn fach, ac maent

bellach wedi tyfu i fyny, neu eu bod yn ymddeol. Gall un o'r esboniadau am ostyngiad mor amlwg yn y niferoedd dros y ddwy flynedd ddiwethaf fod yn rhannol oherwydd ei fod yn oedi naturiol ac yn stopio tra nad oedd rhieni'n cael cymaint o ofal plant tra'n gweithio gartref yn ystod y pandemig a hefyd gyda 'glanhau' eu cofnodion gan AGC a chael gwared ar y gwarchodwyr plant hynny sydd wedi'u hatal am flynyddoedd lawer heb unrhyw fwriad i ddychwelyd i wasanaeth gweithredol. Mae'n ymddangos bod llawer o warchodwyr plant yn rhoi'r gorau i warchod yn raddol, rhai ond yn darparu gofal i blant presennol yn ystod cyfnodau gwyliau ac eraill ond yn darparu gofal yn ystod y tymor ac yn adennill y gwyliau fel eu rhai eu hunain. Fodd bynnag, er gwaethaf y gostyngiad yn nifer y gwarchodwyr plant, rydym bellach yn fwy sicr bod y gwarchodwyr plant sy'n parhau i fod yn weithgar ac wedi cofrestru ac yn cynnig gwasanaeth llawn i rieni. Mae gennym becyn cynhwysfawr o ddatblygiadau newydd i warchodwyr plant, o recriwtio drwy'r broses gofrestru i ddod yn ddarparwyr cynaliadwy. Fel hyn, rydym yn helpu i gynnal y farchnad i deuluoedd.

Mae'r sector gofal plant hefyd wedi ysgwyddo'r baich o gyflwyno'r isafswm cyflog a'r cyflog byw newydd. Mae'r cydbwysedd rhwng darparu gwasanaeth o ansawdd fforddiadwy a gallu talu'r cyflogau staff uwch bob amser yn mynd i fod yn weithred fireinio, a welir fwyaf brwd yn ardaloedd mwy difreintiedig yr awdurdod lleol lle mae hyfywedd ariannol lleoliadau'n anoddaf i'w reoli. Dywedodd perchennog meithrinfa undydd wrthym fod cyflogau ei staff wedi codi bron i £1,000 y mis wrth gyflwyno'r Cyflog Byw uwch. Yna caiff hyn ei drosglwyddo i rieni drwy ffioedd cynyddol. Cynghorir pob lleoliad gofal plant gan ein swyddogion (a thrwy eu sefydliadau aelodaeth), o'r cymorth ariannol sydd ar gael i helpu rhieni i dalu am ofal plant ac rydym wedi darparu a chynyddu'r cymorth i leoliadau yn ddiweddar i gofrestru gyda Chyllid a Thollau EI Mawrhydi fel y gall teuluoedd elwa o'r cynllun Gofal Plant Di-dreth sydd mewn grym. Rydym hefyd yn cefnogi lleoliadau i edrych ar ddulliau amgen o staffio (o fewn cymarebau staffio a reoleiddir) drwy gynlluniau prentisiaeth er ein bod yn argymell gweithlu cytbwys i sicrhau nad yw ansawdd a phrofiad yn cael eu peryglu.

I grynhoi, mae ein Tîm Blynyddoedd Cynnar yn cynnig pecyn cyflawn o gymorth i ddarparwyr gofal plant, ac mewn partneriaeth ag eraill, yn helpu i ddatblygu a thyfu sector sefydledig o ansawdd uchel sy'n gynaliadwy ac yn wydn ac sy'n cynnig amrywiaeth a dewis i deuluoedd y fwrdeistref sirol a'r rhai sy'n gweithio yma. Rydym yn rhagweithiol ac yn arloesol wrth archwilio a sicrhau cyllid i gefnogi mentrau lleol a chenedlaethol ac i sicrhau bod teuluoedd yn cael eu hannog i hawlio'r cymorth ariannol sydd ar gael. Wrth gefnogi lleoliadau i ddod yn gofrestredig ac aros gydag AGC, rydym yn cefnogi'r ddarpariaeth gofal plant y mae elfen gofal plant y credyd treth gwaith neu gredyd cynhwysol yn daladwy mewn perthynas â hi a darparu gofal plant y mae gofal plant a gefnogir gan gyflogwyr neu ofal plant di-dreth yn daladwy mewn perthynas ag ef. Drwy ein lleoliadau dan gontract rydym yn cefnogi darparu gofal plant sy'n galluogi teuluoedd i gael mynediad i'w hawl addysg gynnar cyfnod sylfaen a lle gofal plant a ariennir gan deuluoedd cymwys o fewn

Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant i blant 3 a 4 oed ac wrth ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg yn y dyfodol. Yn ogystal â'n lleoliadau sydd wedi'u contractio ar gyfer Lleoedd a Gynorthwyir a Gynorthwyir, rydym yn cynnig pecyn hyfforddi Anghenion Ychwanegol cynhwysfawr i'r sector cyfan sy'n helpu i gefnogi'r ddarpariaeth gofal plant i blant sydd ag anghenion addysgol arbennig neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd. Credwn fod cronni'r holl elfennau hyn yn helpu i gynnal a chryfhau'r farchnad gofal plant ar draws bwrdeistref sirol Caerffili.

13. Trawsffiniol

Dylai'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant ystyried y rhai sy'n defnyddio gofal plant y tu allan i ardal yr Awdurdod Lleol yn ogystal â'r rhai sy'n teithio i ardal yr Awdurdod Lleol i ddefnyddio gofal plant. Dylai awdurdodau lleol ymgynghori â'u Hawdurdodau Lleol cyfagos i asesu'r niferoedd dan sylw a sicrhau eu bod yn cael eu hadlewyrchu yn yr asesiad. Dylai'r Asesiad gynnwys gwybodaeth am y canlynol:

- Galw presennol ac yn y dyfodol am ofal plant y tu allan i ardal yr Awdurdod Lleol, wedi'i ddadansoddi yn ôl y math o ofal plant a nifer y lleoedd sy'n cael eu defnyddio neu sy'n ofynnol

Mae'n anodd iawn casglu gwybodaeth am nifer wirioneddol y teuluoedd sy'n defnyddio a/neu y bydd angen lleoedd gofal plant arnynt o Gaerffili. Rydym yn gweithio'n agos gydag awdurdodau cyfagos ac felly rydym yn ymwybodol o ddigonolrwydd eu gofal plant. Rydym yn ymwybodol o rai ardaloedd lle mae ffiniau trawsffiniol y gymuned ac yn canolbwyntio ein sylw trawsffiniol yn yr ardaloedd hyn. Mae hyn hefyd yn wir lle mae digon o leoedd/diffyg lleoedd drwy gyfrwng y Gymraeg, fel sy'n wir yn ardaloedd Rhisga a Gorllewin Casnewydd.

Mae gwybodaeth leol ac adborth gan ddarparwyr ad hoc yn dangos bod rhieni/gofalwyr weithiau'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant y tu allan i'r sir oherwydd ffactorau amrywiol fel lleoli cyflogaeth y tu allan i'r sir a theuluoedd sy'n dewis neu'n defnyddio gofal plant sydd ar y safle neu o fewn agosrwydd i'w gweithle. Gellid dweud hyn hefyd am y rhieni hynny sy'n fyfyrwyr ac sy'n defnyddio gofal plant ar y safle mewn campysau Addysg Bellach.

Gan ddefnyddio manylion darparwyr AGC am y rhai sy'n darparu Cynnig Gofal Plant, mae'n bosibl pennu lleoliadau gofal plant trawsffiniol a ddefnyddiwyd gan blant a theuluoedd sy'n byw ym Mwrdeistref Caerffili ond sydd wedi cael mynediad i ddarpariaeth gofal plant amgen y tu allan i'r sir yn y gorffennol neu ar hyn o bryd.

Mae'r data hwn yn dangos bod 85 lleoliad gofal plant cofrestredig sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi neu sy'n ymwneud â threfniadau trawsffiniol o'r blaen neu ar hyn o bryd. Mae'r tabl isod yn dangos cyfanswm nifer y lleoliadau gofal plant cofrestredig sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi, neu sy'n ymwneud â threfniadau trawsffiniol ar hyn o bryd:

Awdurdod Lleol	Blaenau Gwent	Caerdydd	Merthyr Tudful	Sir Fynwy	Casnewydd	Powys	Rhondda Cynon Taf	Bro Morgannwg	Torfaen
Nifer y Darparwyr	12	23	10	2	24	1	8	1	6

Ffigur: 129 – Darparwyr trawsffiniol a ddefnyddir gan drigolion Caerffili Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Blaenau Gwent

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu'r Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi neu sydd ar hyn o bryd yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant ym Mlaenau Gwent:

Blaenau Gwent	**Gwarchodwyr plant**	**Meithrinfa Ddydd**	**Clwb Gwyliau**	**Gofal ar ôl Ysgol**
Nifer y Gwasanaethau	5	5	5	1

Ffigur: 130 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili

Caerdydd

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant yng Nghaerdydd:

Caerdydd	Meithrinfa Ddydd	Clwb Gwyliau	Gwarchodwyr Plant	Cylchoedd Chwarae	Gofal Cofleidiol	Clwb Brecwast	Meithrin
Nifer y Gwasanaethau	15	14	3	3	1	1	1

Ffigur:131 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili

Merthyr Tudful

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant ym Merthyr Tudful:

Merthyr Tudful	Meithrinfa Ddydd	Clwb Gwyliau	Gofal ar ôl Ysgol	Cylchoedd Chwarae	Gwarchodwyr Plant
Nifer y Gwasanaethau	5	6	1	1	1

Ffigur:132 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Sir Fynwy

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant yn Sir Fynwy:

Sir Fynwy	Meithrinfa Ddydd	Gofal Yn Ystod y Gwyliau

Nifer y Gwasanaethau	2	2

Ffigur: 133 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Casnewydd

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi neu ar hyn o bryd yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant yng Nghasnewydd:

Casnewydd	Meithrinfa Ddydd	Gofal Yn Ystod y Gwyliau	Gwarchodwyr Plant
Nifer y Gwasanaethau	16	14	7

Ffigur: 134 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili

Powys

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant ym Mhowys:

Powys	Gofal Cofleidiol
Nifer y Gwasanaethau	1

Ffigur: 135 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Rhondda Cynon Taf

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth a ddefnyddir gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant yn Rhondda Cynon Taf:

Rhondda Cynon Taf	Meithrinfa Ddydd	Gofal Yn Ystod y Gwyliau	Gwarchodwyr Plant	Cylchoedd Chwarae	Gofal Cofleidiol
Nifer y Gwasanaethau	5	6	1	2	1

Ffigur: 136 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili

Bro Morgannwg

Mae hwn yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu'r Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi neu ar hyn o bryd yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth sy'n cael ei defnyddio gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant ym Mro Morgannwg:

Bro Morgannwg	Meithrinfa Ddydd	Gofal Yn Ystod y Gwyliau
Nifer y Gwasanaethau	1	1

Ffigur:137 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Torfaen

Mae'r tabl canlynol yn ddadansoddiad pellach yn ôl math o wasanaeth o'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi bod yn ymwneud â threfniadau trawsffiniol a'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y

gorffennol neu ar hyn o bryd. Manylir ar ddata Cynnig Gofal Plant Cymru (2021) ar gyfer darparwyr Caerffili yn y tabl isod ynghylch y math o ddarpariaeth sy'n cael ei defnyddio gan deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili, ond sy'n dewis defnyddio gwasanaethau gofal plant yn Nhorfaen:

Torfaen	Gwarchodwyr Plant	Meithrinfa Ddydd	Gofal Yn Ystod y Gwyliau
Nifer y Gwasanaethau	1	5	5

Ffigur:138 Ffynhonnell: AGC/Cynnig Gofal Plant Cymru Caerffili (2021)

Mae'n amlwg drwy adolygu'r data bod cyfran uwch o deuluoedd sy'n byw yn Sir Caerffili naill ai wedi bod/ar hyn o bryd yn defnyddio darparwyr gofal plant yn Ninas Casnewydd a Dinas Caerdydd nag Awdurdodau Lleol eraill sy'n ffinio.

Er bod y data hwn ynglŷn â'r lleoliadau gofal plant cofrestredig hynny sy'n darparu'r Cynnig Gofal Plant ac sydd wedi neu sy'n ymwneud â threfniadau trawsffiniol gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili o'r blaen neu ar hyn o bryd, nid yw'n adlewyrchiad cywir o faint o deuluoedd sy'n defnyddio darpariaeth gofal plant sydd y tu allan i'r sir y tu hwnt i'r Cynnig Gofal Plant ar hyn o bryd. Mae'r set ddata hon ond yn cyfrif am bob lleoliad sydd wedi darparu gwasanaethau ar gyfer teuluoedd Caerffili o'r blaen neu ar hyn o bryd a gellir ei ddefnyddio fel dangosydd ar gyfer galw posibl yn y dyfodol. Fodd bynnag, nid yw'n bosibl penderfynu a oes digon o alw am ofal plant yn y dyfodol ar draws ffiniau i ildio'n gywir ar sail y data sydd ar gael. Un cam gweithredu cytûn yn y dyfodol gyda chydweithwyr trawsffiniol fyddai ymgynghori â Cipio Data Cymru i sicrhau bod cwestiynau sy'n ymwneud â threfniadau gofal plant trawsffiniol yn cael eu dynodi ar Dewis Cymru.

Cwblhaodd 442 o rieni/gofalwyr yr Arolwg Rhieni a gynhyrchwyd gan Lywodraeth Cymru (2021). Pan ofynnwyd: 'A yw eich plentyn/plant 3 neu 4 oed yn cael mynediad i ofal plant a ariennir gan y llywodraeth (y Cynnig Gofal Plant)?' Ymatebodd 144 o rieni i'r cwestiwn hwn. Mae'r siart uchod yn dangos bod 43.75% o rieni wedi dweud bod eu plentyn/plant 3–4 oed yn elwa o'r Cynnig Gofal Plant, tra dywedodd 18.06% nad oeddent ac nad oedd ganddynt unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r cynllun. O'r rhain, dim ond 2 riant a ddywedodd fod eu plentyn/plant yn cael lle addysg blynyddoedd cynnar a ariennir mewn ysgol neu feithrinfa o fewn awdurdod lleol gwahanol i'r man lle maent yn byw. Rhagdybir felly, o ystyried goblygiadau daearyddol byw mewn awdurdod lleol trawsffiniol ar draws gwledydd i raddau helaeth fel Bwrdeistref Caerffili, ei bod yn gyfleus i rai teuluoedd gael mynediad at ddarpariaeth gofal plant sydd mewn awdurdod cyfagos, i ddarparu ar gyfer ffactorau eraill fel lle gwaith.

Mae gwybodaeth leol yn dangos bod rhywfaint o ddarpariaeth gofal plant wedi'i lleoli'n ddaearyddol ar linellau sy'n ffinio mewn cyd-destun traws-sirol. Gall rhieni/gofalwyr gael mynediad i'r lleoliadau hyn gan eu bod yn agosach yn gorfforol at eu cartrefi na'r rhai yn y sir oherwydd agosrwydd. Yng Nghasnewydd, mae'r lleoliadau agosaf yn cynnwys Cylch Chwarae Tŷ-du yn Nhŷ-du, Meithrinfa Greenfields yn Nhŷ-du, a Meithrin Little Oaks yn Rhiwderyn.

Ym Mlaenau Gwent, y ddarpariaeth gofal plant agosaf yw Meithrinfa Ddydd Tiggywinkles yn Nhredegar sy'n agos at y ffin â Rhymni; mae'r lleoliad hwn yn Ddarparwr Addysg Cofrestredig hefyd. Mae yna hefyd Warchodwr Plant cofrestredig yn Sofrydd, Blaenau Gwent yn agos iawn at ffin Caerffili a Thorfaen, ac ar lwybr i weithio rhwng Crymlyn a Phont-y-pŵl.

13.1 Y galw presennol ac yn y dyfodol am ofal plant yn ardal yr Awdurdod Lleol gan rieni sy'n byw y tu allan i ardal yr Awdurdod Lleol, wedi'u dadansoddi yn ôl y math o ofal plant a nifer y lleoedd sy'n cael eu defnyddio neu sy'n ofynnol

Cynhaliwyd ymgynghoriad ag Awdurdodau Lleol cyfagos trawsffiniol yn ystod mis Chwefror 2022; roedd hyn yn cynnwys cynrychiolwyr o Dimau Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant yng Nghyngor Dinas Casnewydd, Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili a Chyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen. Cytunwyd y byddai parhau i ymgynghori fel cam parhaus i adolygu'r mater trawsffiniol penodol hwn yn ffordd effeithiol o sicrhau ein bod yn deall yn llawn anghenion rhieni a theuluoedd sy'n ceisio gofal plant ar draws ffiniau sirol. Mae COVID-19 wedi effeithio ar y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd rhanbarthol nodweddiadol a chynhelir cyfarfodydd rhwydweithio, ond pleidleisiwyd yn unfrydol dros yr ymgynghoriad hwn fel enghraifft gadarnhaol o gydweithio. Os bydd teuluoedd yn gwneud ymholiadau gyda'r Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd ynghylch gwasanaethau gofal plant mewn Awdurdod Lleol arall, cânt eu cyfeirio at y Tîm GGiD perthnasol neu i wefan Dewis i sicrhau bod eu hanghenion gwybodaeth yn cael eu diwallu yn unol â hynny.

Mae'n anodd iawn casglu gwybodaeth am nifer wirioneddol y teuluoedd sy'n defnyddio a/neu y bydd angen lleoedd gofal plant arnynt o Gaerffili. Rydym yn gweithio'n agos gydag awdurdodau cyfagos ac felly rydym yn ymwybodol o ddigonolrwydd eu gofal plant. Rydym yn ymwybodol o rai ardaloedd lle mae ffiniau trawsffiniol y gymuned ac yn canolbwyntio ein sylw trawsffiniol yn yr ardaloedd hyn. Mae hyn hefyd yn wir lle mae digon o leoedd/diffyg lleoedd drwy gyfrwng y Gymraeg, fel sy'n wir yn ardaloedd Rhisga a Gorllewin Casnewydd.

14. Datblygu Gweithlu bwrdeistref sirol Caerffili

14.1 Cyflwyniad

Yn y sector Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae, mae gweithio'n effeithiol gyda phlant yn gofyn am set benodol o sgiliau. Mae'n rôl gyfrifol, a gall hynny rhoi llawer o foddhad. Mae sgiliau staff yn y sector ac ansawdd eu gwaith yn gwneud gwahaniaeth enfawr i brofiadau dysgu a datblygu'r plant y maent yn eu gweithio â nhw. Gyda chyflwyniad y Cynnig Gofal Plant i Gymru, a'r ehangu arfaethedig ar raglen Dechrau'n Deg, mae'n hanfodol bod proffil o'r gweithlu presennol yn cael ei nodi fel y gallwn sicrhau y gallwn barhau i gefnogi darpariaeth newydd a phresennol i fodloni'r ddarpariaeth bresennol. safonau gofynnol cenedlaethol a rheoliadau.

Ym mwrdeistref sirol Caerffili cynhelir archwiliad cymwysterau a sgiliau bob dwy flynedd i nodi pa gymwysterau, hyfforddiant a sgiliau cenedlaethol sydd gan y gweithlu ar hyn o bryd, ac i nodi'r bwlch mewn sgiliau a chymwysterau. O ganlyniad i'r astudiaeth hon, gellir datblygu strategaethau sy'n mynd i'r afael â'r prinderau a bylchau sgiliau ac yn eu blaenoriaethu, ac wrth gynllunio ein gweithlu ar gyfer y dyfodol gallwn fesur a nodi'r camau sydd eu hangen.

14.2 Amlinelliad o'r ymchwil

Cynhaliwyd yr astudiaeth hon drwy wybodaeth a gasglwyd o 176 o leoliadau yn y fwrdeistref. Roedd y lleoliadau hyn yn cynnwys:

- Meithrinfeydd dydd
- Gwarchodwyr plant
- Lleoliadau Gofal Sesiynol e.e. Cylchoedd Chwarae a Chylchoedd Meithrin
- Lleoliadau Gofal Plant Dechrau'n Deg
- Meithrinfeydd
- Clybiau y Tu Allan i'r Ysgol

Casglwyd y wybodaeth gan:

- DHG Arolygiaeth Gofal Cymru (a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2021)
- Gwefan 'Datblygu Gweithlu Blynyddoedd Cynnar Caerffili' Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili (data a dynnwyd rhwng 2019 a Rhagfyr 2021).
- Arolwg Gweithlu Gofal Plant a Chwarae'r Blynyddoedd Cynnar 2021 (a gynhaliwyd rhwng mis Medi 2021 a mis Tachwedd 2021).

14.3 Y Gweithlu o fewn Bwrdeistref Sirol Caerffili

Mae'r gweithlu Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae yn y fwrdeistref yn cynnwys oddeutu. 700 o unigolion, gyda 99% o'r rheini'n fenywod. Rhaid cydnabod y bydd rhywfaint o amrywiad bob amser ym maint y gweithlu ac yn seiliedig ar hyn ni fu unrhyw newid sylweddol dros y 5 mlynedd diwethaf.

Yn ystod yr astudiaeth hon, nodwyd bod y gweithlu wedi cynyddu tua 8% ers 2018 (ym mis Gorffennaf 2021). Gellid priodoli'r cynnydd hwn i'r 3 Meithrinfa Ddydd Newydd sydd wedi agor yn ystod y 2 1/2 flynedd ddiwethaf. Gyda'i gilydd, maent wedi cyflogi tua 40 o staff. Fodd bynnag, ers mis Gorffennaf 2021 bu gostyngiad yn nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig a chau cylch chwarae. O ganlyniad, mae maint y gweithlu wedi gostwng ychydig.

14.3.1 Recriwtio a Chadw:

Ers yr astudiaeth ddiwethaf, mae'r patrymau cyflogaeth wedi aros yr un fath ar y cyfan. Bu cynnydd bach yn nifer y gweithwyr tymor llawn a gostyngiad bach yn nifer y gweithwyr rhan-amser/tymor.

- Mae 42% o'r gweithlu yn ystyried eu hunain yn llawn amser a 55% yn rhan-amser/amser tymor.
- Dywedodd 22% eu bod yn gweithio llai nag 16 awr yr wythnos.
- Dywedodd 14% o gyflogwyr eu bod yn ei chael yn anodd cynnig contractau 16 awr neu fwy.
- Mae 10% o'r gweithlu ar gontractau 0 awr.

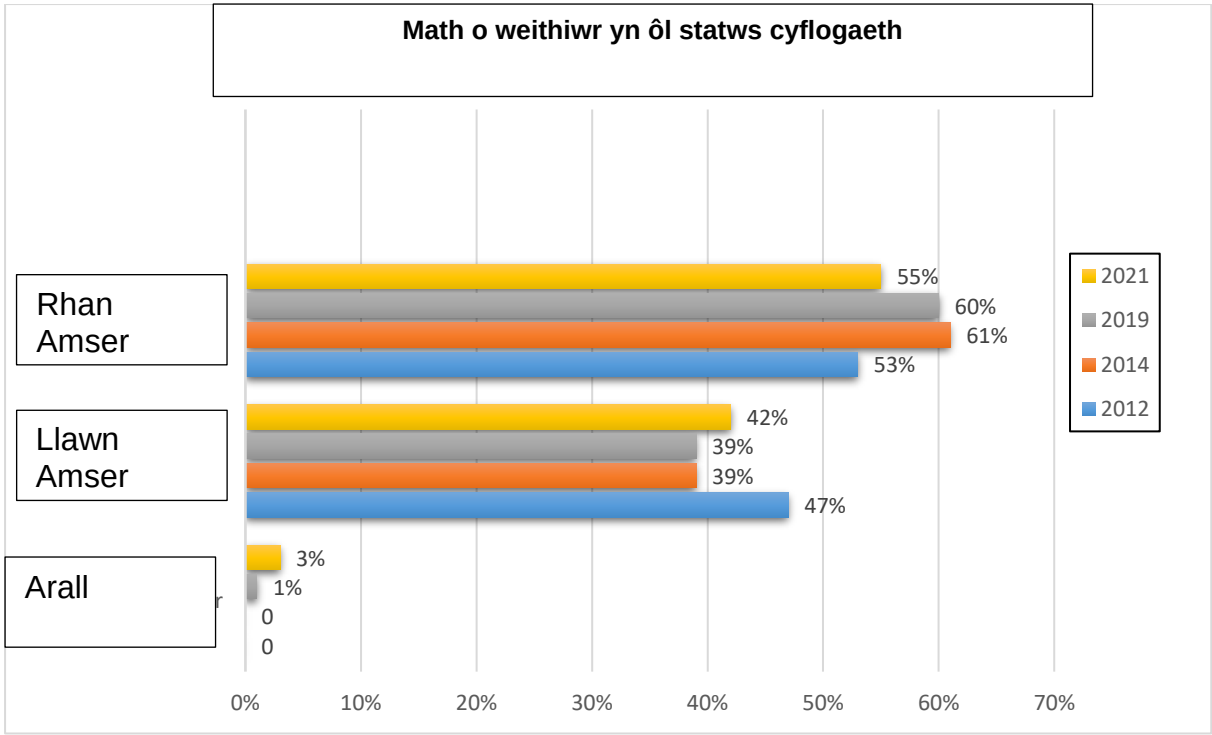

Mae cyflogwyr yn y fwrdeistref yn dweud eu bod yn ei chael yn anodd cyflogi staff sydd â chymwysterau addas. Ar adeg y ffurflen hunanasesu, roedd tua 4% o'r swyddi'n wag ym mwrdeistref sirol Caerffili. Rhwng mis Gorffennaf 2018 a mis Gorffennaf 2019 gadawodd 12% o weithwyr eu rôl gyda'u cyflogwr. Nid yw'n hysbys a oeddent yn aros yn y gweithlu gofal plant, y blynyddoedd cynnar a chwarae.

Nododd 72 o leoliadau o'r 176 o leoliadau eu bod yn ymgymryd â chynllunio'r gweithlu. Roedd llawer ohonynt yn rhagweld y byddai angen iddynt recriwtio staff ychwanegol yn ystod y 24 mis nesaf. Mae'r ystadegau ar draws y fwrdeistref yn dangos y gallai fod angen 65 o swyddi ychwanegol.

Mae Sesiynau Gwybodaeth i Warchodwyr Plant yn parhau i gael eu cynnig yn lleol ac yn rheolaidd drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili. Ers mis Ebrill 2019:

- Mae 24 o bobl wedi mynychu Sesiwn Gwybodaeth i Warchodwyr Plant ac mae
- 16 yn y broses o ymgymryd â'r cymhwyster Gwarchodwr Plant perthnasol ac yn awyddus i gofrestru gydag AGC ac
- mae 11 wedi cofrestru fel Gwarchodwyr Plant.

Er bod gennym nifer gyson o bobl yn cofrestru fel Gwarchodwyr Plant ers mis Ebrill 2019 mae'r gweithlu gwarchod plant wedi gostwng 11% o hyd. Ar adeg casglu data, roedd 37 o warchodwyr plant wedi dadgofrestru dros 21 mis.

14.3.2 Iaith y Gweithlu:

Mae'r rhan fwyaf o'r gweithlu yn defnyddio Saesneg fel eu hiaith gyntaf gyda 26% yn dweud eu bod yn gallu siarad cryn dipyn o Gymraeg a nododd 16% eu bod yn rhugl yn y Gymraeg. Pan ofynnwyd iddynt yn yr arolwg o'r gweithlu, dywedodd 54% eu bod am ddysgu mwy o Gymraeg.

14.3.3 Hyrwyddo Gyrfaoedd Gofal Plant:

Mae tîm Blynyddoedd Cynnar Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn parhau i weithio mewn partneriaeth â CWLWM, ysgolion lleol, Canolfan Byd Gwaith, Gyrfa Cymru a rhaglenni gwaith eraill i hyrwyddo gyrfaoedd yn y Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae i annog newydd-ddyfodiaid i'r sector. Rhaid nodi, ers COVID, bod pob digwyddiad wyneb yn wyneb wedi dod i ben, ond bod cyflwyniadau ar-lein wedi'u cynhyrchu i'w dosbarthu i'r partneriaid hynny sydd â diddordeb.

14.3.4 Effaith COVID ar y gweithlu:

Er bod llawer o staff ar ffyrlo yn ystod COVID, mae maint y gweithlu wedi aros yn eithaf sefydlog. Pan arolygwyd 72% o gyflogwyr, dywedasant eu bod yn weddol hyderus y byddent yn sefydlog yn ariannol i barhau i redeg eu darpariaeth am flwyddyn neu fwy o leiaf.

14.4. Cymwysterau a'r Gweithlu Gofal Plant

Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili mae'r ystadegau'n dangos bod cyfartaledd o 93% (cynnydd o 2% ers 2019) yn meddu ar gymhwyster ar lefel 3 neu uwch, yn unol â'r 'rhestr o gymwysterau gofynnol er mwyn ymarfer o fewn y sector Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant yng Nghymru' neu restr SkillsActive o 'gymwysterau gofynnol ar gyfer Cymru (Gwaith Chwarae)' sy'n dangos bod y gweithlu yn gymwys ac yn meddu ar gymwysterau uwch na'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol.

Mae'r siart isod yn dangos y ganran o'r cymwysterau uchaf sydd gan ymarferwyr gofal plant a chwarae ym Mwrdeistref Sirol Caerffili:

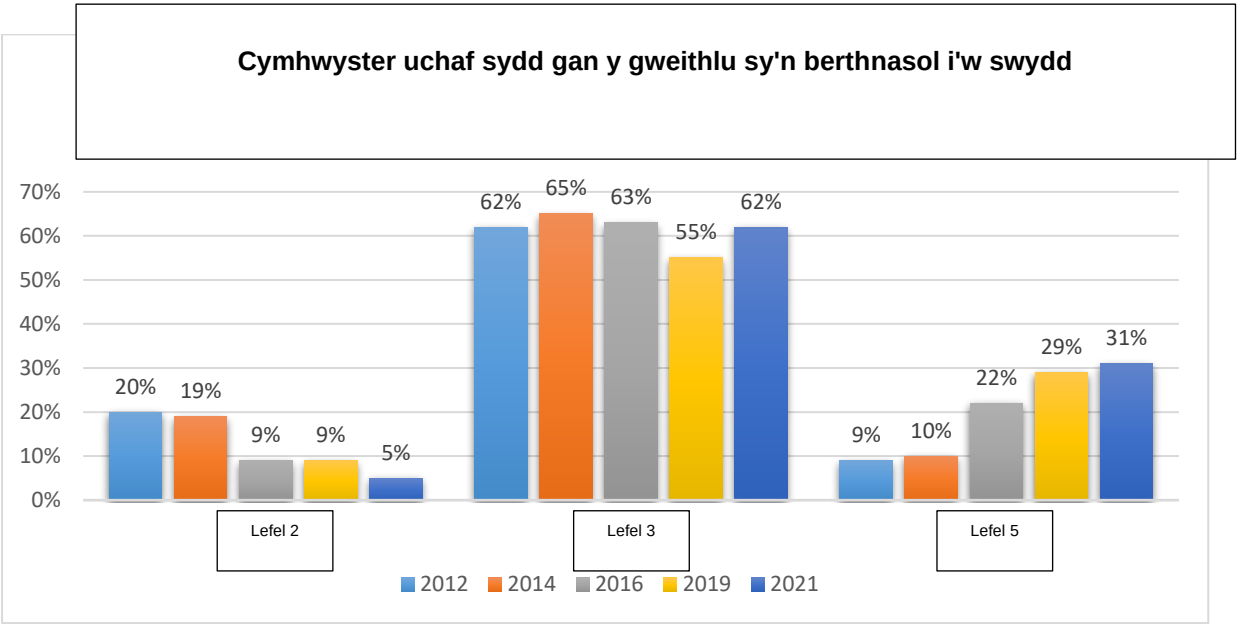

Mae'r data'n awgrymu bod y gweithlu yn fwy cymwys yn 2021 nag yn 2019:

- Bu cynnydd o 7% yn nifer yr ymarferwyr sy'n meddu ar gymhwyster lefel 4 +
- Bu cynnydd o 7% yn nifer yr ymarferwyr a ddywedodd mai lefel 3 mewn Gofal Plant neu Waith Chwarae yw eu cymhwyster uchaf erbyn hyn. Mae'r cynnydd yn debygol o ganlyniad i'r nifer sy'n manteisio ar gymwysterau Gwaith Chwarae.
- Gostyngiad o 4% yn nifer yr ymarferwyr cymwysedig lefel 2 sy'n nodi mai hwn yw eu cymhwyster uchaf. Mae hyn yn debygol oherwydd bod mwy o bobl yn symud ymlaen i gymhwyster lefel 3.

14.4.1 Dadansoddiad o gymwysterau yn ôl math o sector:

Gofal sesiynol (gan gynnwys darpariaeth Dechrau'n Deg a gynhelir):
Dros y 5 mlynedd diwethaf mae gan y rhan fwyaf o ymarferwyr gy mhwyster lefel 3 fel eu cymhwyster lefel uchaf. Fodd bynnag, mae tuedd ar i fyny o hyd gyda mwy o ymarferwyr yn ennill cymhwyster lefel 5. Ers 2016 bu cynnydd o 11%, gan olygu bod 40% o'r gweithlu bellach yn meddu ar y lefel uwch hon.

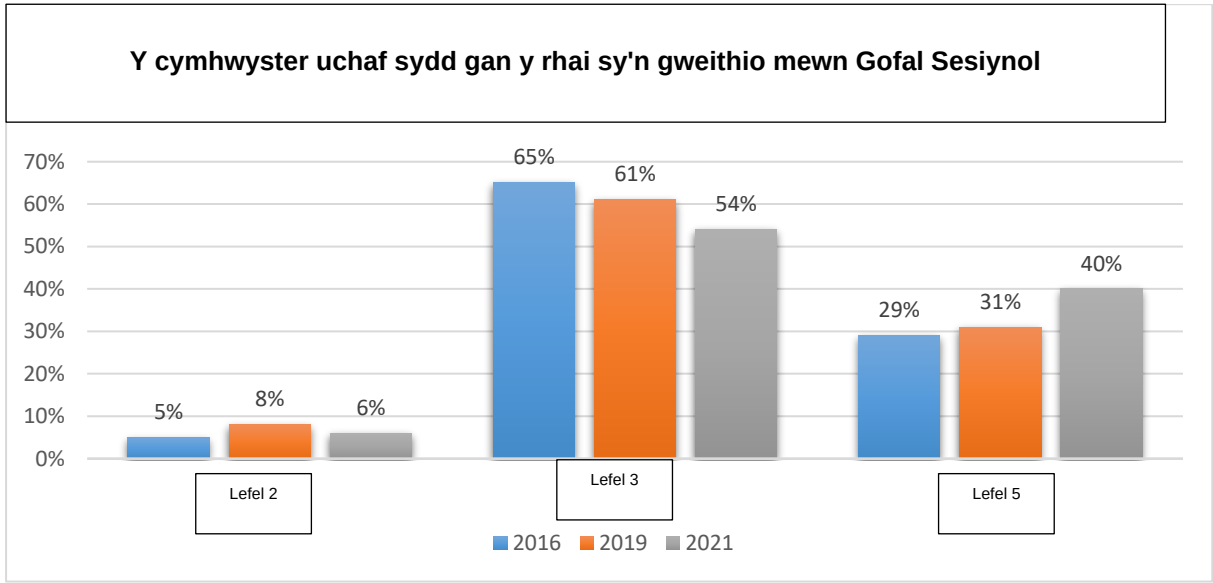

Gofal Dydd Llawn:
Mae gan fwy na hanner y gweithlu mewn gofal dydd llawn lefel 3 fel eu cymhwyster uchaf, ac mae gan tua thraean gymhwyster lefel 5.

Mae tuedd ar i fyny ers yr astudiaeth ddiwethaf gyda mwy o bobl bellach yn meddu ar gymhwyster lefel 3 yn hytrach na lefel 5, ond rhaid nodi bod tua 18% o ymarferwyr bellach yn dosbarthu eu cymhwyster gwaith chwarae lefel 2 neu 3 fel eu cymhwyster uchaf felly gall hyn fod yn ffactor yn y newid.

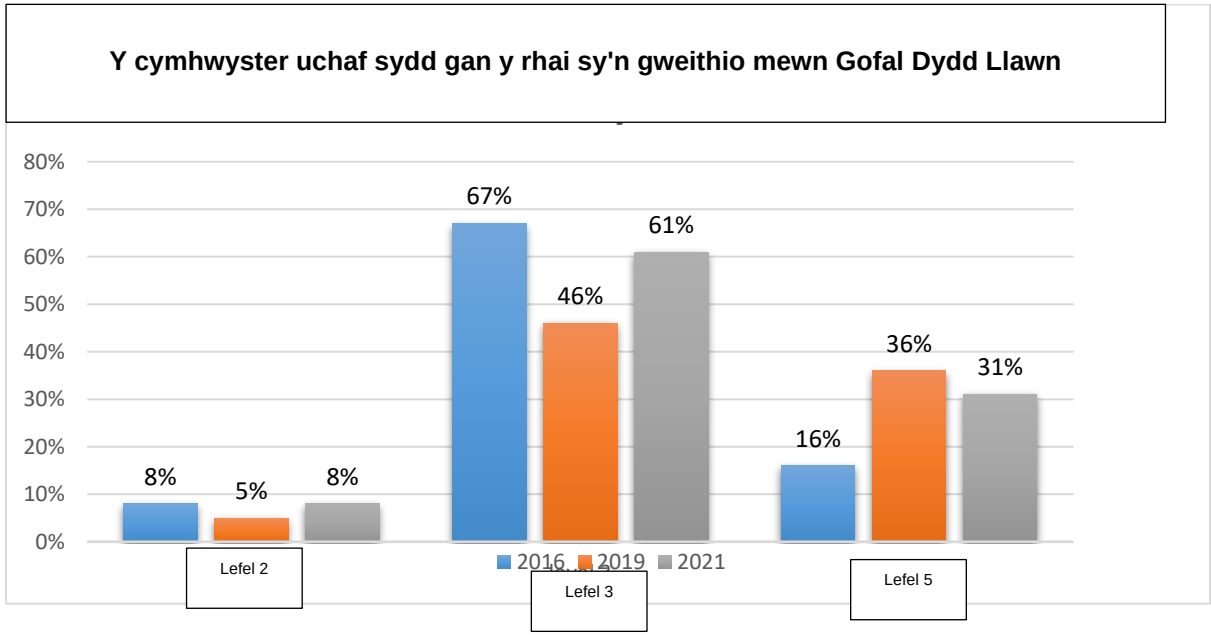

Gofal y Tu Allan i'r Ysgol:
Bu symudiad clir yn y gweithlu y Tu Allan i'r Ysgol gyda mwy o ymarferwyr bellach yn meddu ar gymhwyster lefel 3. O'r rhai a holwyd, mae 57% (cynnydd o 13% ers 2018) bellach yn meddu ar gymhwyster Gwaith Chwarae fel eu cymhwyster uchaf a 54% (gostyngiad o 2% ers 2019) yn meddu ar gymhwyster gofal plant fel eu cymhwyster uchaf. Gellir priodoli'r cynnydd yn y rhai sy'n dal cymhwyster Gwaith Chwarae i ariannu ac argaeledd cymwysterau Gwaith Chwarae a'r newid arfaethedig i'r Safon Ofynnol Genedlaethol ar gyfer gofal plant a reoleiddir i blant hyd at 12 oed; Safon 13. (Llythyr Cylchlythyr Llywodraeth Cymru WGC 006/2017) lle mae'n rhaid i ymarferwyr feddu ar gymhwyster perthnasol yn dibynnu ar oedran y plant y maent yn gweithio gyda nhw.

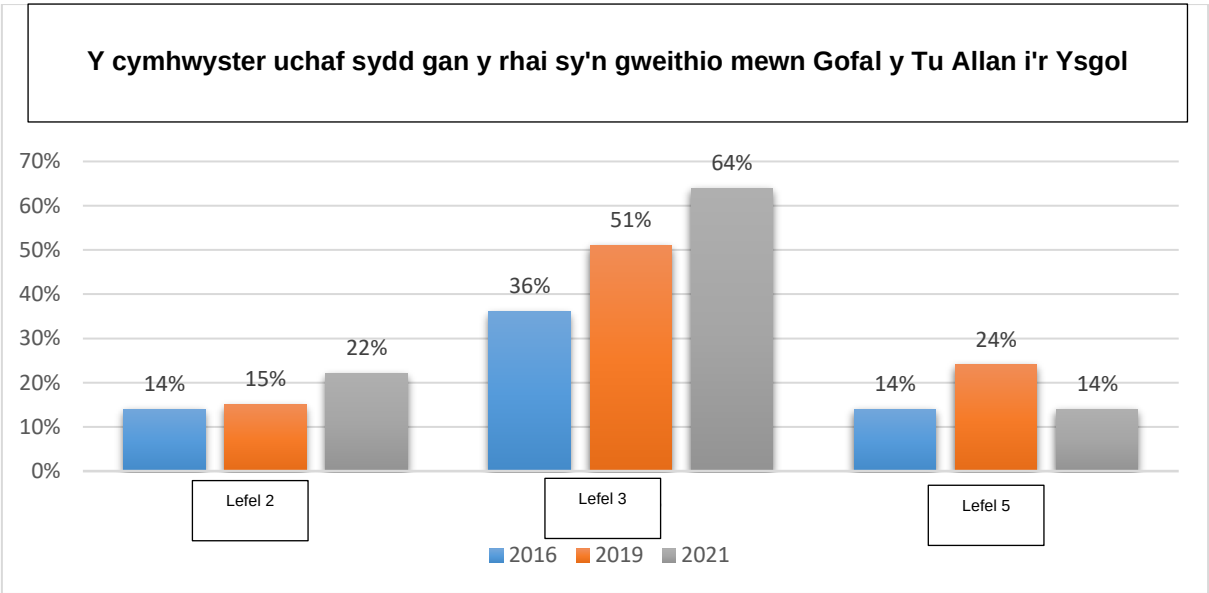

Gwarchodwyr plant:
Dywedodd dros 60% o warchodwyr plant mai lefel 3 berthnasol oedd y cymhwyster uchaf sydd ganddynt. O'r rhai a holwyd, mae 3% wedi cofnodi cymhwyster gwaith chwarae fel eu cymhwyster uchaf.

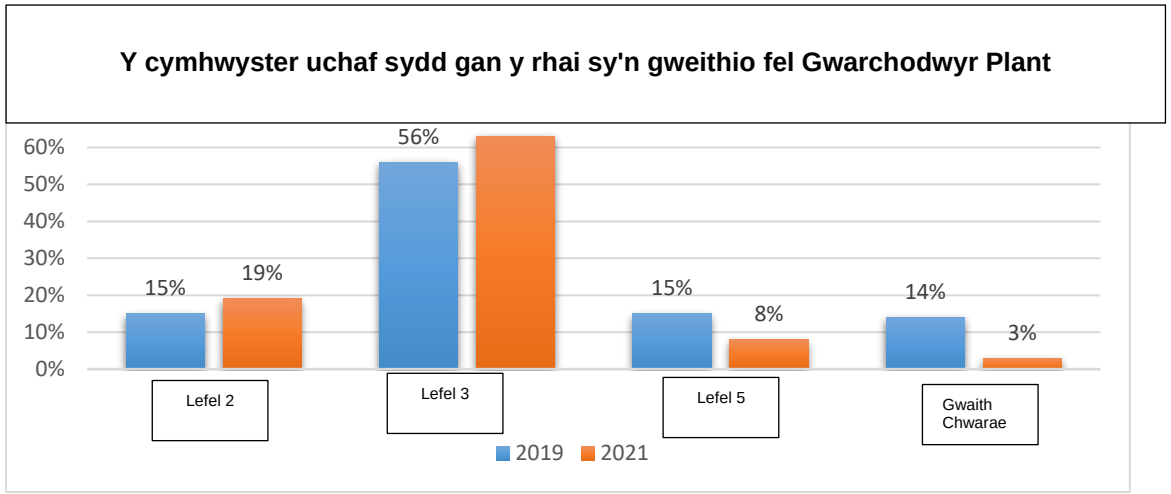

Drwy Gofnodion Blynyddoedd Cynnar Caerffili, mae 10 unigolyn yn y fwrdeistref wedi ennill y cymhwyster cydnabyddedig i warchodwyr plant drwy gwrs wyneb yn wyneb a ddarperir yn lleol yn 2019.

14.4.2 Y cymwysterau a'r cymarebau sydd eu hangen fel y nodir yn y safonau gofynnol cenedlaethol ar gyfer gofal plant a reoleiddir i blant hyd at 12 oed:

Mae mwy o ymarferwyr cymwysedig yn y gweithlu o gymharu ag erioed o'r blaen, ac o gymharu, â chymarebau staffio'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol (Safon 13) mae canran yr ymarferwyr sy'n gweithio gyda chymhwyster ym mhob math o sector yn llawer mwy na'r lefel ofynnol:

Math o Sector:	Cymhareb cymhwyster safon ofynnol genedlaethol (safon 13):	Cymhareb gyfartalog gweithlu Caerffili:
Gofal sesiynol	50%	91% (a oedd 92%)
Gofal dydd llawn	80%	87% (a oedd 82%)
Tu Allan i'r Ysgol	50%	74% (a oedd 75%)

Mae'r ystadegau hyn yn adlewyrchu darlun cadarnhaol iawn o'r gweithlu presennol ac yn dangos bod ariannu ac argaeledd cymwysterau a gynigir ledled y fwrdeistref yn cael effaith broffwydol.

14.4.3 Gweithlu gofal plant sy'n gweithio tuag at gymhwyster cenedlaethol:

Yn yr astudiaeth ddiweddaraf hon mae 22% o'r gweithlu yn gweithio tuag at gymhwyster a gydnabyddir yn genedlaethol. Mae hyn wedi gostwng 4% o'i gymharu ag astudiaeth 2016.

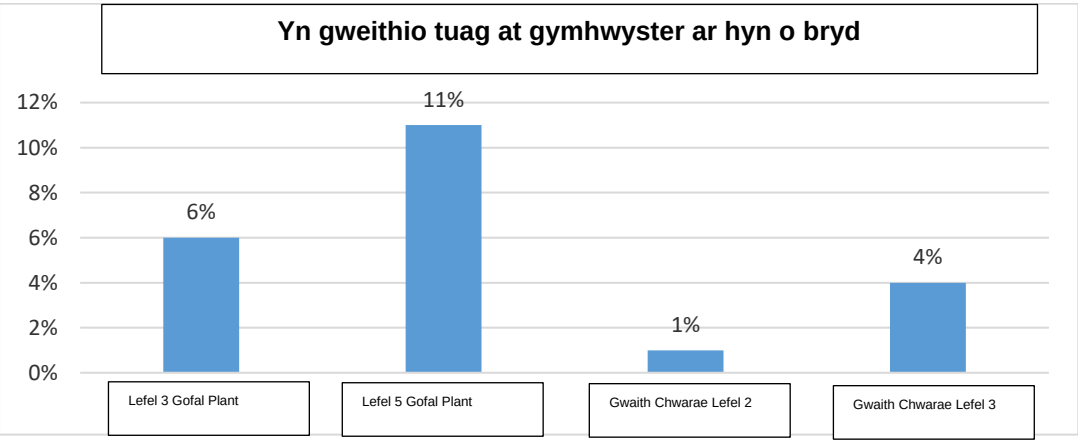

O gymharu â blynyddoedd blaenorol, bu gostyngiad cyson yn nifer y rhai sy'n gweithio tuag at gymhwyster cenedlaethol yn y sector, gyda'r niferoedd yn cyrraedd uchafbwynt yn 2014. Gan fod 93% o'r gweithlu eisoes wedi'u hyfforddi ar adeg cynnal yr arolwg hwn, mae'r gostyngiad yn naturiol ac yn ddisgwyliedig.

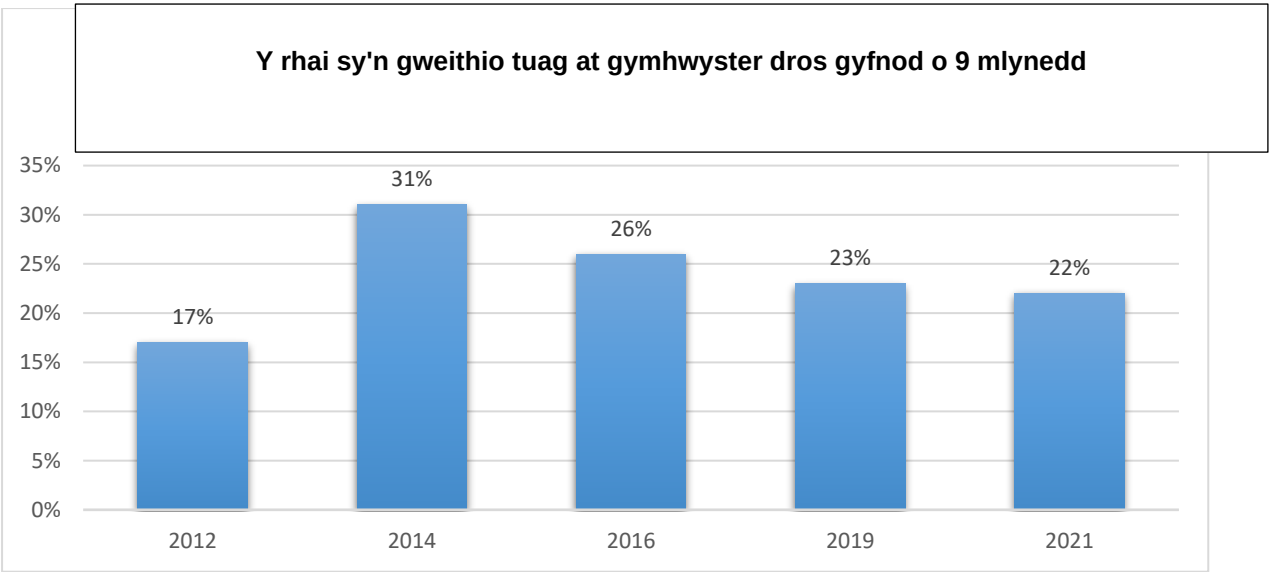

Cymwysterau gofal plant – y rhai sy'n gweithio tuag at hynny:
O'r rhai sy'n gweithio tuag at gymhwyster, mae 35% yn gweithio tuag at lefel gofal plant 3 ac mae 65% yn gweithio tuag at lefel gofal plant 5. Mae gwarchodwyr plant yn cwblhau'r unedau hyfforddi cyn-gofrestru cyn cwblhau cymwysterau Gofal, Dysgu a Datblygiad Plant Lefel 3 neu 5.

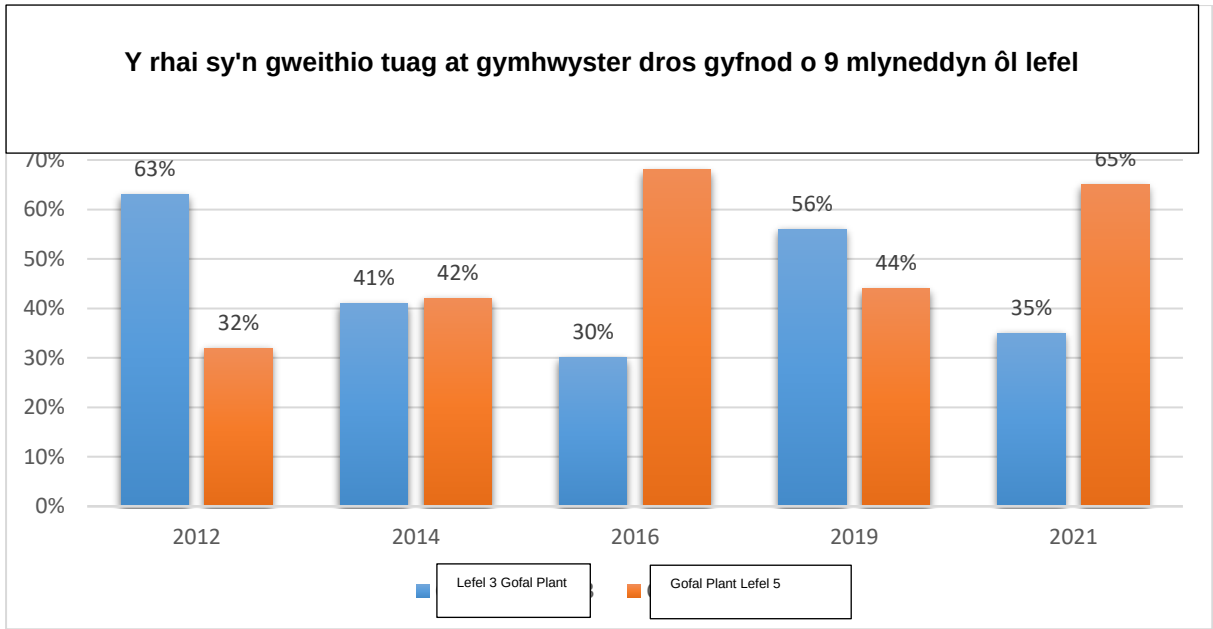

Gwarchodwyr plant:
Ers 2019 ar hyn o bryd mae 16 o bobl naill ai'n gweithio tuag at gymhwyster gwarchodwr plant neu maent wedi cwblhau'r cymhwyster ac yn gweithio tuag at gofrestru AGC.

14.4.4 Effaith ar Gymwysterau Cenedlaethol a'r gweithlu oherwydd COVID

Nid oes unrhyw newid sylweddol i'r sector ar adeg yr astudiaeth, ond gall fod yn rhy gynnar i weld yr effaith lawn ar y gweithlu oherwydd COVID.

O'r data a gasglwyd, cofnododd 63% o bobl a oedd yn gweithio tuag at gymhwyster fod yr achosion o COVID wedi cael effaith negyddol. Roedd y rhesymau dros hyn yn cynnwys:

- Oherwydd Swigod, ni chaniatawyd i leoliadau gwaith ddigwydd

- Oherwydd bod lleoliadau'n cau dros dro, ni allai pobl symud ymlaen gydag adrannau cymhwysedd/tystiolaeth eu cymhwyster, ac roedd llawer o bobl ar ffyrlo.

Yn benodol, mae cofnodion yn dangos gostyngiad nodedig yn y niferoedd sy'n gweithio tuag at gymhwyster gwaith chwarae. Yn yr astudiaeth ddiwethaf, roedd 15% o'r gweithlu yn gweithio tuag at gymhwyster Gwaith Chwarae. Yn yr astudiaeth ddiweddaraf dim ond 5% oedd yn gweithio tuag at gymhwyster Gwaith Chwarae.

14.4.5 Crynodeb Cymwysterau Cenedlaethol:
O'r data a gasglwyd, mae'n amlwg bod gan Fwrdeistref Sirol Caerffili weithlu â chymwysterau da, gyda mwy o ymarferwyr nag erioed o'r blaen (93%) sy'n meddu ar gymhwyster lefel 3 neu uwch.

Bu tuedd ar i fyny o'r rhai sy'n meddu ar gymhwyster Gwaith Chwarae ers y cynnydd yn yr opsiynau ariannu ac argaeledd sydd ar gael yn genedlaethol ac yn lleol. Yn y casgliad data diweddaraf hwn, mae tua 20% (cynnydd o 8% ers 2019) o'r gweithlu cyfan, ac yn benodol 57% o'r rhai sy'n gweithio ym maes gofal y Tu Allan i'r Ysgol, yn cofnodi bod ganddynt bellach gymhwyster gwaith chwarae a dyma'r mwyaf perthnasol i'w rôl h.y. gweithio gyda phlant hŷn. Gyda'r newidiadau arfaethedig i gymwysterau i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol yn dod i rym ym mis Medi 2022, mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili wedi bod yn rhagweithiol wrth hyrwyddo'r newidiadau arfaethedig hyn a chynghori'r sector i uwchsgilio eu staff o fewn yr amserlenni perthnasol. O ganlyniad, nid yw'r ystadegau'n syndod, ond mae pryder na fydd y duedd hon ar i fyny yn parhau oherwydd COVID nes bod y sector wedi gwella o'r effaith.

Yn ystod yr amser y casglwyd y data, roedd 22% yn gweithio tuag at gymhwyster a gydnabyddir yn genedlaethol. O'r data blaenorol a gasglwyd (ers 2012), gwelwyd lleihad araf amlwg yn y rhai sy'n ymgymryd â chymwysterau, ond fel y nodwyd yn flaenorol, un o'r prif ffactorau oedd bod y rhan fwyaf o'r gweithlu eisoes wedi cymhwyso i'r safon ofynnol.

Mae rhai tueddiadau clir gyda'r rhai sy'n gweithio tuag at gymwysterau:

- Mae mwy o ymarferwyr yn gweithio tuag at lefel 5 mewn gofal plant nag a gofnodwyd mewn blynyddoedd blaenorol.
- Bu gostyngiad o 10% ers 2019 yn nifer y bobl sy'n gweithio tuag at gymhwyster Gwaith Chwarae. Mae cyfyngiadau COVID yn ffactor sy'n cyfrannu'n fawr at hyn, oherwydd caewyd llawer o leoliadau OOS yn ystod yr astudiaeth.

- Mae'r darlun presennol o'r gweithlu yn dangos bod mwy o ymarferwyr o'r sector gofal dydd llawn yn gweithio tuag at gymhwyster cenedlaethol o'i gymharu â gweddill y sector.
- Yn genedlaethol, cwblhaodd llai o ddysgwyr eu rhaglenni galwedigaethol yn 2019/20.

Erys ffactorau sy'n cyfrannu at y darlun presennol o'r gweithlu cymwysedig fel astudiaethau blaenorol:

- Mynediad at gyllid:
    - Y modd y mae Llywodraeth Cymru yn hyrwyddo ac yn sicrhau prentisiaethau lefel 5 sy'n cael eu hariannu gan CGE.
    - Hyrwyddo ac argaeledd Llywodraeth Cymru cynnydd ar gyfer llwyddiant prentisiaethau gwaith chwarae a ariennir gan CGE.
- Mae'r newidiadau arfaethedig i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol mewn perthynas â staff gwaith chwarae yn gymwys mewn darpariaeth y tu allan i'r ysgol, darpariaeth clwb gwyliau, ac unrhyw un arall sy'n gweithio gyda phlant hŷn.
- Mae ymgeiswyr sy'n dod i'r sector eisoes yn gymwysedig e.e. mae llawer wedi dod o'r ysgol/coleg.
- Gostyngiad yn nifer y bobl sy'n mynd i mewn i'r sector drwy'r llwybr gwirfoddol.

14.5. Hyfforddiant Rheoleiddiol a Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP):

Mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili yn gweithredu rhaglen hyfforddiant rheoleiddio a datblygiad proffesiynol parhaus ar gyfer pob unigolyn sy'n gweithio yn y sector Gofal Plant, y Blynyddoedd Cynnar a Chwarae yn y fwrdeistref (Gweithio ym Maes Gofal Plant)

Mae gan Awdurdodau Lleol (ALl) ddyletswydd wedi'i hysgrifennu yn y Canllawiau Statudol Gofal Plant i Awdurdodau Lleol (diwygiwyd 2016) i ddarparu mynediad i lefel briodol o hyfforddiant sy'n sicrhau bod darparwyr gofal plant yn gallu rhedeg yn effeithiol ac yn effeithlon.

Cynigir hyfforddiant ar gyfradd â chymhorthdal o £15 y lle neu ei ariannu'n llawn. Mae hyn wedi aros yr un fath ers 2018. Rhwng mis Ebrill 2019 a mis Mawrth 2021 cynigiodd Blynyddoedd Cynnar Caerffili gyfanswm o 69 o gyrsiau gyda 1288 o ymarferwyr o'r sector Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae yn mynychu.

14.5.1 Hyfforddiant rheoleiddiol

Rhwng mis Ebrill 2019 a mis Mawrth 2021, cyflwynwyd y cyrsiau rheoleiddio canlynol gan Flynyddoedd Cynnar Caerffili:

- 19 x cwrs 12 awr Cymorth Cyntaf Pediatrig = mynychodd 293 unigolyn
- 14 x cwrs diogelu = mynychodd 224 unigolyn
- 4 x cwrs wyneb yn wyneb lefel 2 Hylendid Bwyd = mynychodd 66 unigolyn
- 4 x cwrs Rheoli Ymddygiad = mynychodd 78 unigolyn
- 11 x cwrs rhaglen hyfforddi ADY = mynychodd 193 unigolyn
- 6 x cwrs Codi a Chario = mynychodd 56 unigolyn

Cymorth Cyntaf Pediatrig:

Gyda hyfforddiant Cymorth Cyntaf Pediatrig argymhellir bod ymarferwyr yn adnewyddu eu tystysgrif bob 3 blynedd. Roedd effaith COVID yn eithaf arwyddocaol mewn perthynas â'r hyfforddiant a'r gweithlu. Gan fod Cymorth Cyntaf yn cael ei gyflwyno wyneb yn wyneb yn flaenorol (mewn ystafell gyda thiwtor) ac mae cyfran dda o'r cwrs yn cynnwys asesiad o gymhwysedd unigolyn, cymerodd amser i weithio gyda'r cwmni hyfforddi i ddyfeisio dull cyflwyno cyfunol. O ganlyniad, ynghyd â chyfyngiadau COVID, ni chynigiwyd unrhyw hyfforddiant o fis Mawrth 2020 i fis Rhagfyr 2020. Mewn ymateb i anghenion y sector, cynyddodd Blynyddoedd Cynnar Caerffili nifer y cyrsiau a gynigir o fis Rhagfyr 2020 (pan ddechreuodd y cyrsiau eto) i sicrhau bod pob lleoliad yn cael mynediad i'r hyfforddiant yr oedd ei angen arnynt. Mae dadansoddiad o'r data wedi dangos bod 78% o'r gweithlu wedi'u hyfforddi ym mis Gorffennaf 2021 drwy'r dulliau cyflawni canlynol:

CYMORTH CYNTAF PEDIATREG:

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi:
Cymysg (rhan theori ar-lein, rhan wyneb yn wyneb)	25%
Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	62%
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	13%

Hyfforddiant diogelu:
Argymhellir bod pob ymarferydd yn adnewyddu ei hyfforddiant Diogelu ar sail 3 blynedd, gyda rheolwyr yn ymgymryd â lefel 2/Haen 2 neu gyfwerth a phob ymarferydd arall yn ymgymryd â lefel 1/Haen 1 neu gymhwyster cyfatebol. Cyn COVID, cynigiwyd yr holl gyrsiau lleol drwy ddarpariaeth wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor). Yn seiliedig ar y data, mae 88% wedi'u hyfforddi ar lefel 1 (neu gyfwerth) ac mae 68% wedi'u hyfforddi ar lefel 2 (neu gyfwerth). Mae'r tabl isod yn dangos y dulliau a ddefnyddir i ddarparu'r hyfforddiant:

DIOGELU:

Dull Cyflwyno	Lefel 1 neu gyfwerth	Lefel 2 neu gyfwerth
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	75%	85%
Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	25%	15%

Diogelwch Bwyd:
O fewn Bwrdeistref Sirol Caerffili, argymhellir y dylai'r rhai sy'n trin bwyd a diod o fewn eu rôl o ddydd i ddydd fynychu hyfforddiant Diogelwch Bwyd lefel 2 bob 3 blynedd. Ar sail data a gasglwyd, mae 77% o'r gweithlu wedi'u hyfforddi.
Mewn perthynas â COVID, nid oedd unrhyw effaith ar yr hyfforddiant lefel 2 Diogelwch Bwyd gan fod e-Ddysgu eisoes ar gael ac yn cael ei gynnig ochr yn ochr â'r cwrs wyneb yn wyneb. O ganlyniad, daeth y cyrsiau wyneb yn wyneb i ben a chafodd pob ymarferydd ei gyfeirio at y cyrsiau ar-lein.
Mae'r tabl isod yn dangos y dulliau a ddefnyddir i ddarparu'r hyfforddiant:
DIOGELWCH BWYD

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	92%

Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	8%

Rhaglen hyfforddi ADY

Ym mwrdeistref sirol Caerffili argymhellir bod ymarferwyr yn ymgymryd â'r rhaglen hyfforddi ADY, fel eu bod yn deall eu dyletswyddau fel ymarferydd mewn perthynas â'r rheoliadau a chanllawiau diweddaraf (Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2021). Dechreuodd y rhaglen hyfforddi hon yn 2019 a hyd yma mae mwy na 193 o ymarferwyr wedi mynychu o 60% o'r lleoliadau. Yn benodol:

- Mae 89% o staff / arweinwyr mewn lleoliadau dan gontract wedi'u hyfforddi
- Mae tua 54% o warchodwyr plant wedi'u hyfforddi

Mae'r tabl isod yn dangos y dulliau a ddefnyddir i ddarparu'r hyfforddiant:

HYFFORDDIANT ADY

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi:
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	74%
Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	26%

Rheoli Ymddygiad:

O fewn Bwrdeistref Sirol Caerffili argymhellir bod ymarferwyr yn ymgymryd â hyfforddiant rheoli ymddygiad bob 3 blynedd. Yn seiliedig ar y data a gasglwyd dim ond 20% o'r sector sydd wedi'i hyfforddi yn y maes hwn. Rhwng mis Ebrill 2019 a mis Mawrth 2020, cyflwynwyd 4 cwrs drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili. Gyda chyfyngiadau COVID, daeth y cyrsiau hyn i ben. Yn yr astudiaeth ddiwethaf hyfforddwyd bron i hanner y sector yn y maes hwn. Er bod llawer o ymarferwyr wedi cael hyfforddiant ar-lein drostynt eu hunain, mae'r dystiolaeth yn dangos, oherwydd COVID a diffyg mynediad i'r hyfforddiant hwn, nad yw 80% o'r gweithlu wedi'u hyfforddi mewn rheoli Ymddygiad. O'r rhai sydd wedi'u hyfforddi, mae mwy o bobl wedi mynychu hyfforddiant ar-lein:

RHEOLI YMDDYGIAD

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi:
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	62%
Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	38%

Codi a Chario:
Mae hyfforddiant Codi a Chario yn cael ei argymell ar gyfer pob ymarferwr sy'n gweithio mewn Gofal Plant, Blynyddoedd Cynnar a Chwarae. O'r data a gasglwyd, mae 10% o'r gweithlu wedi'u hyfforddi yn y maes hwn. Rhwng mis Ebrill 2019 a mis Mawrth 2020, cyflwynwyd 6 chwrs wyneb yn wyneb i'r sector. Gyda chyfyngiadau COVID ac elfen seiliedig ar gymhwysedd y cwrs yn ffactor arwyddocaol, daeth y cyrsiau i ben o fis Ebrill 2020. O ganlyniad, dim ond 2% o'r gweithlu sydd wedi cael hyfforddiant amgen. O'r rhai sydd wedi'u hyfforddi, mae mwy o bobl wedi mynychu hyfforddiant wyneb yn wyneb:

CODI A CHARIO:

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi:
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	23%
Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	76%

Asesiad Risg:
Argymhellir hyfforddiant Asesu Risg ar gyfer ymarferwyr sy'n gweithio ym maes Gofal Plant, y Blynyddoedd Cynnar a Chwarae. Nid yw Blynyddoedd Cynnar Caerffili wedi cynnig yr hyfforddiant hwn rhwng 2019 a 2021 felly mae'r data a gesglir yn cyfeirio at ymarferwyr sy'n dilyn hyfforddiant o ffynonellau eraill. Mae'r ystadegau'n dangos bod 28% o'r sector wedi'u hyfforddi yn y maes hwn. O'r rhai a hyfforddwyd, mae mwy o bobl wedi mynychu hyfforddiant wyneb yn wyneb:

ASESU RISG:

Dull Cyflwyno	Wedi'u Hyfforddi:
Ar-lein (trwy e-ddysgu neu rithwir e.e. Microsoft Teams	75%

Wyneb yn wyneb (mewn ystafell gyda thiwtor/hyfforddwr)	25%

14.5.2 Hyfforddiant Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP):

Cynlluniwyd rhaglen hyfforddi lawn o ganlyniad i'r archwiliad diwethaf o'r gweithlu yn 2018. Rhoddwyd y gorau i'r rhaglen ym mis Mawrth 2020 o ganlyniad i COVID. Er bod rhai cyrsiau'n cael eu cynnig ar-lein, cafodd yr holl gyrsiau wyneb yn wyneb eu canslo. Yn yr astudiaeth flaenorol, mynychodd tua 1200 o ymarferwyr hyfforddiant rhwng 2016 a 2018. Yn yr astudiaeth 2 flynedd hon (2019 i 2021) dim ond 243 o ymarferwyr a fynychodd hyfforddiant a drefnwyd drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili. Dadansoddiad o'r math o hyfforddiant a'r niferoedd a fynychwyd yn ystod 2019/20:

Hyfforddiant cynllun HEY (HSPSS):	118 o fynychwyr
Hyfforddiant iaith Gymraeg:	15 o fynychwyr
Hyfforddiant sy'n gysylltiedig ag iechyd/ADY:	110 o fynychwyr

Er bod gostyngiad o 80% mewn DPP a drefnir drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili, rhaid nodi, yn yr arolwg diweddaraf, fod 18% o'r gweithlu ar gyfartaledd yn ymwneud â mathau eraill o hyfforddiant DPP perthnasol:

Atal a Rheoli Heintiau

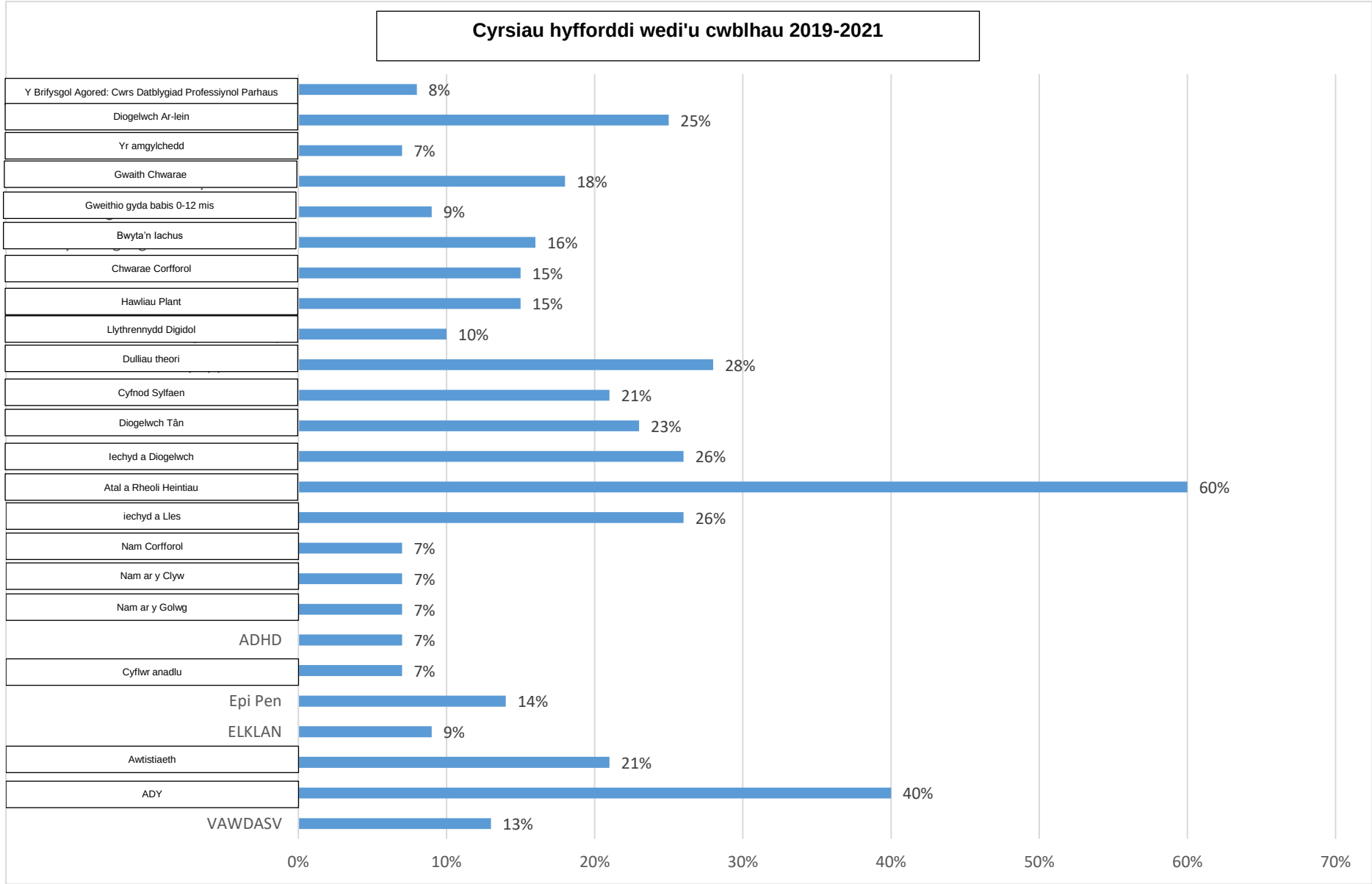
Cyrsiau hyfforddi wedi'u cwblhau 2019-2021
Y Brifysgol Agored: Cwrs Datblygiad Professiynol Parhaus
8%
Diogelwch Ar-lein
25%
Yr amgylchedd
7%
Gwaith Chwarae
18%
Gweithio gyda babis 0-12 mis
9%
Bwyta'n Iachus
16%
Chwarae Corfforol
15%
Hawliau Plant
15%
Llythrennydd Digidol
10%
Dulliau theori
28%
Cyfnod Sylfaen
21%
Diogelwch Tân
23%
Iechyd a Diogelwch
26%
Atal a Rheoli Heintiau
60%
iechyd a Lles
26%
Nam Corfforol
7%
Nam ar y Clyw
7%
Nam ar y Golwg
7%
ADHD
7%
Cyflwr anadlu
7%
Epi Pen
14%
ELKLAN
9%
Awtistiaeth
21%
ADY
40%
VAWDASV
13%
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%

14.5.3 Effaith ar hyfforddiant rheoleiddio a DPP oherwydd COVID

Ers i gyfyngiadau COVID gael eu gosod ym mis Mawrth 2019, newidiodd y dull o ddarparu hyfforddiant i'r gweithlu cyfan. Bu'n rhaid canslo cyfanswm o 12 cwrs, gyda 239 o leoedd, am eu bod i fod i gael eu cyflwyno drwy'r dull traddodiadol wyneb yn wyneb (mewn ystafell ddosbarth gyda thiwtor/hyfforddwr). O ganlyniad, nid oedd gan gyfran o'r gweithlu fynediad at hyfforddiant ac wedi hynny daeth eu tystysgrifau mewn llawer o gyrsiau rheoleiddio i ben. Gan fod llawer o'r gweithlu'n dal i fod yn weithredol, roedd dyletswydd i ddarparu'r hyfforddiant rheoleiddio hanfodol drwy ddull gweithredu ar-lein a chyfunol yn hytrach na'r dull traddodiadol o ddarparu wyneb yn wyneb.

Cymharu cyrsiau a gyflwynwyd rhwng 2018 a 2020:

2018	2019 - 2021
86 cwrs = 1521 o fynychwyr	69 cwrs (1288 o fynychwyr)

Pan ofynnwyd iddynt, dywedodd 62% o gyflogwyr fod COVID wedi cael effaith gyda llai o hyfforddiant yn cael ei gynnig/mynychu. Roedd y rhesymau dros hyn yn cynnwys:

- Dywedodd 45% nad oeddent yn gallu dod o hyd i'r hyfforddiant a oedd ar gael
- Dywedodd 15% eu bod wedi mynychu llai o hyfforddiant oherwydd bod eu gwasanaeth ar gau oherwydd COVID
- Nid oedd gan 14% ddigon o fynediad TG i fynychu hyfforddiant ar-lein/cyfunol
- Dywedodd 5% fod ganddynt ddiffyg staff cyflenwi

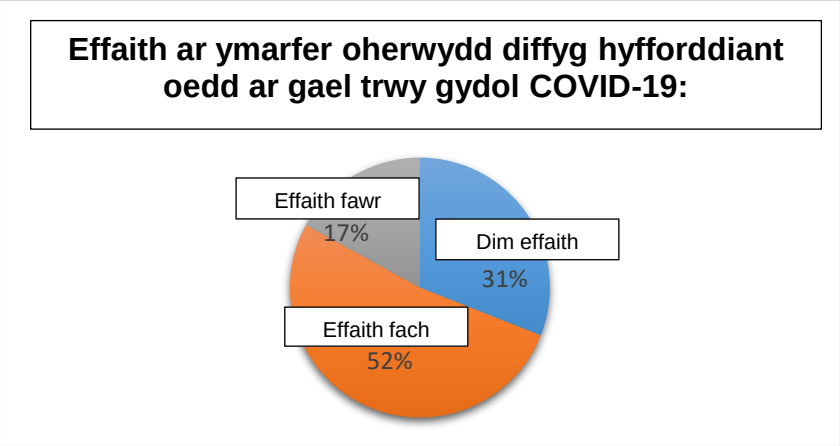

Ar adeg casglu'r data (Gorffennaf 2021) dywedodd 84% o gyflogwyr fod ganddynt bellach fynediad at yr hyfforddiant yr oedd ei angen arnynt, sy'n dangos bod y mwyafrif wedi gwella o'r effaith.

O'r casgliad data diweddaraf, mae 66% o'r gweithlu bellach yn cael hyfforddiant ar-lein naill ai drwy EDdysgu neu'n rhithwir drwy Microsoft Teams neu Zoom. Er mwyn sicrhau bod arferion diogel o ansawdd da yn cael eu bodloni, bu'n rhaid lleihau nifer yr ymarferwyr sy'n mynychu cwrs. Cyn COVID, y cyfartaledd presenoldeb ar gwrs fyddai 20 o bobl. Mae bellach yn 12 o bobl ar gyfartaledd. O'r herwydd, mae nifer y cyrsiau wedi cynyddu lle bo hynny'n bosibl i ateb y galw.

Mae blynyddoedd cynnar Caerffili yn dal i symud tuag at adeiladu'r rhaglen lawn i lefelau cyn COVID fel y gellir diwallu anghenion y sector. Mae cwpl o gyrsiau rheoleiddio megis Codi a Chario a Rheoli Ymddygiad nad ydynt eto wedi'u hail-gyflwyno i'r rhaglen, ond bwriedir eu cyflwyno ar gyfer 2022.

Bu gostyngiad sylweddol yn nifer y cyrsiau DPP sydd wedi'u cynnig a'u mynychu ers mis Mawrth 2020 oherwydd cyfyngiadau a chanllawiau COVID. Yn ddiddorol, fodd bynnag, dywedodd 12% o gyflogwyr eu bod wedi cael mwy o hyfforddiant ers dechrau COVID.

14.5.4 Hyfforddiant Rheoleiddio a DPP Crynodeb:

O'r data a gasglwyd, mae'n amlwg bod gweithlu digon hyfforddedig i fodloni'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol. Er y bu effaith eithaf sylweddol ar gael gafael ar hyfforddiant a'i fynychu oherwydd COVID, mae'r gweithlu'n addasu ac yn gwella'n gyflym.

Mae dileu rhwystrau fel bod hyfforddiant yn parhau i fod ar gael yn ffactor allweddol wrth gefnogi'r gweithlu, ac mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili wedi addasu i'r newidiadau a ddaw yn sgil cyfyngiadau COVID. Mae mwy na 90% o'r cyrsiau a gynigir bellach yn cael eu darparu'n rhithwir a dywedodd dros 70% o bobl fod yn well ganddynt y dull cyflwyno hwn sy'n gadarnhaol. Roedd dros 95% o'r lleoedd a gynigiwyd wrth gwrs yn llawn ar bob cwrs.
Cynigiwyd grantiau i'r sector i gefnogi TG sydd wedi cefnogi ymarferwyr i gael mynediad at gyrsiau ac sy'n fwy abl yn ddigidol.

Roedd Blynyddoedd Cynnar Caerffili yn gallu cynnig cyrsiau rheoleiddio a DPP heb fawr o gost drwy:

- sybsideiddio'r cyrsiau drwy grantiau e.e. HSPSS
- defnyddio arbenigedd staff mewnol a gwasanaethau i gyflwyno cyrsiau,
- gweithio mewn partneriaeth
- Defnyddio ein lleoliadau eu hunain (ar gyfer hyfforddiant wyneb yn wyneb).

Mae'r rhaglen hyfforddi datblygiad proffesiynol rheoleiddiol a pharhaus (DPP) a weithredir gan Flynyddoedd Cynnar Caerffili yn fforddiadwy i'r rhan fwyaf o'r sector ac mae'n well gan yr amseroedd cyflwyno h.y. gyda'r nos ac ar benwythnosau, gyda thua 70% yn dewis yr opsiwn hwn. O ddadansoddi'r data a gasglwyd, mae rhai anghenion hyfforddi sylweddol mewn Codi a Chario, Asesu Risg a Rheoli Ymddygiad, ond mae nifer y cyrsiau a gynigir drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili wedi bod yn gyfyngedig oherwydd COVID.

Mae'r rhaglen hyfforddi datblygiad proffesiynol rheoleiddiol a Pharhaus (DPP) a gynigiwyd rhwng 2019 a 2021 o ganlyniad i'r archwiliad diwethaf o'r gweithlu wedi bod yn llwyddiannus gydag 83% o'r gweithlu yn dweud eu bod yn fodlon neu'n fodlon iawn ar y cyfleoedd hyfforddi a datblygu sydd ar gael ym mwrdeistref sirol Caerffili.

14.6. Anghenion Hyfforddiant y Gweithlu:

Mae'n amlwg bod rhai anghenion hyfforddi clir yn y sector a fydd yn rhoi arweiniad i Flynyddoedd Cynnar Caerffili wrth gynllunio'r rhaglen hyfforddiant a chymwysterau ar gyfer y ddwy flynedd nesaf. Bydd gallu cynnig hyfforddiant perthnasol o ansawdd uchel, yn ogystal â hyfforddiant newydd gan weithwyr proffesiynol blaenllaw yn y sector, yn sicrhau bod y plant sy'n cael mynediad i'r Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae yn cael y canlyniadau gorau posibl.

14.6.1 Anghenion cymwysterau:
Er bod gan fwrdeistref sirol Caerffili weithlu Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chwarae sydd â chymwysterau da, dywedodd 21% o ymarferwyr ar gyfartaledd fod arnynt angen neu yr hoffent ymgymryd â chymhwyster a gydnabyddir yn genedlaethol.

- Dywedodd 18.5% fod angen iddynt weithio tuag at gymhwyster Gofal Plant a gydnabyddir yn genedlaethol yn ystod y ddwy flynedd nesaf, neu yr hoffent weithio tuag ato.
- Dywedodd 24% fod angen iddynt weithio tuag at gymhwyster Gwaith Chwarae a gydnabyddir yn genedlaethol yn ystod y ddwy flynedd nesaf, neu yr hoffent weithio tuag ato. O'r rhain, dywedodd dros 80% y byddai angen neu'n hoffi gweithio tuag at gymhwyster Lefel 3 Pontio i Waith Chwarae, neu gymhwyster Gwaith Chwarae lefel 3.

Gyda nifer yr unigolion sydd â diddordeb mewn gwarchod plant, nodwyd bod angen cynnig y cwrs gwarchod plant a gydnabyddir yn genedlaethol o hyd. Er mwyn dileu cymaint o'r rhwystrau (e.e., gofal plant, gwaith a materion teithio) i unigolion, dylid parhau i gynnig cyrsiau fel rhai a arweinir gan diwtor yn lleol a hefyd ar-lein.

14.6.2 Anghenion hyfforddiant rheoleiddiol:
Gan fod gan y rhan fwyaf o'r hyfforddiant rheoleiddiol dystysgrif 3 blynedd, gellir disgwyl y bydd angen i tua thraean o'r gweithlu uwchsgilio'n flynyddol. O ran Cymorth Cyntaf Pediatrig a Diogelwch Bwyd, mae hyn yn wir ym mwrdeistref sirol Caerffili, ond roedd galw sylweddol am Reoli Ymddygiad, codi a chario ac Asesu Risg o bob rhan o'r sector cyfan:

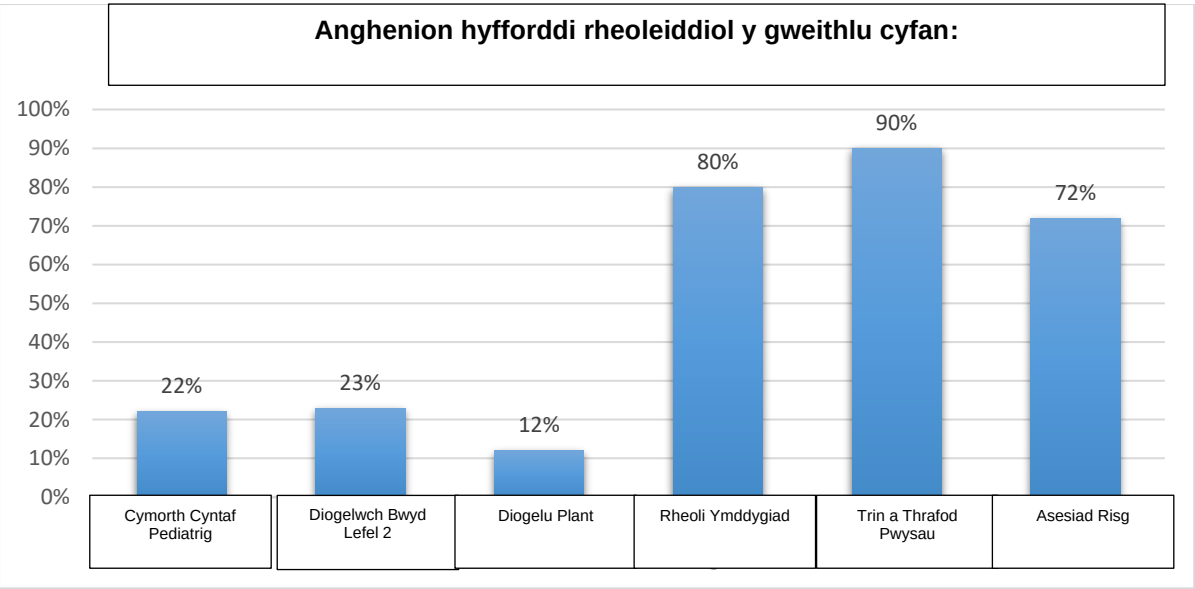

14.6.3 Anghenion hyfforddiant Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP):

Yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf mae'r dystiolaeth yn dangos y bu gostyngiad yn nifer yr ymarferwyr sy'n dilyn cyrsiau math DPP. COVID yw'r prif ffactor sy'n cyfrannu at hyn. O ganlyniad, mae'r anghenion a'r dymuniadau ar gyfer y sector yn eithaf uchel. Yn yr astudiaeth ddiweddaraf, nododd y gweithlu eu hanghenion hyfforddi ar gyfer DPP:

Gellir rhannu hyn fesul maes pwnc:

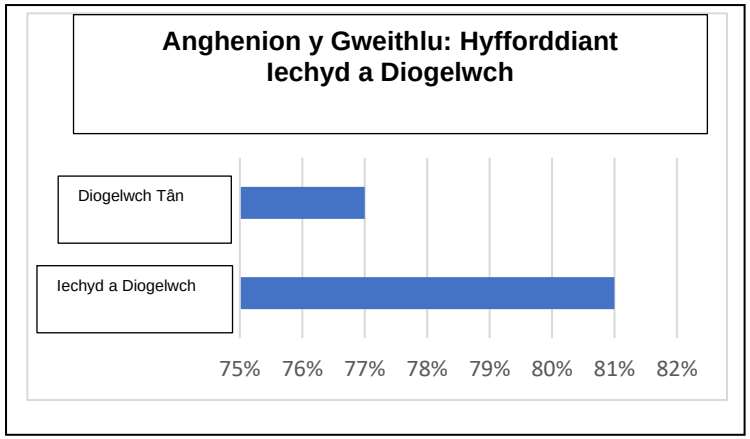
Anghenion y Gweithlu: Hyfforddiant Iechyd a Diogelwch
Diogelwch Tân
Iechyd a Diogelwch
75%
76%
77%
78%
79%
80%
81%
82%

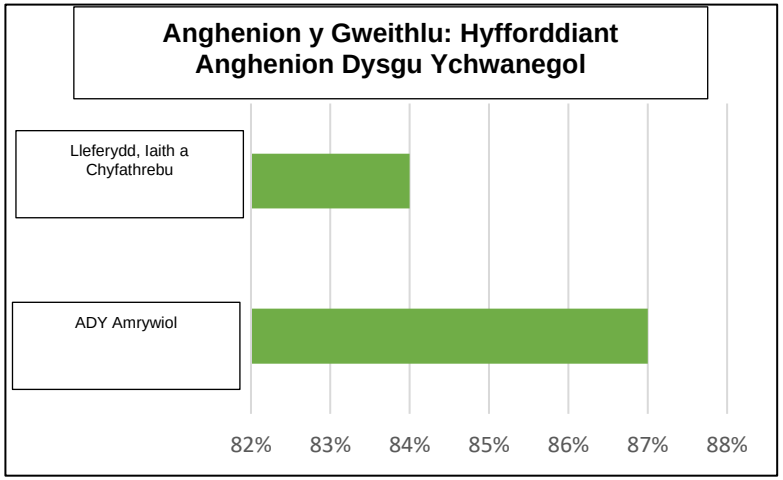
Anghenion y Gweithlu: Hyfforddiant Anghenion Dysgu Ychwanegol
Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu
ADY Amrywiol
82%
83%
84%
85%
86%
87%
88%

Anghenion Datblygiad Proffesiynol Parhaus Cyffredinol y Gweithlu:

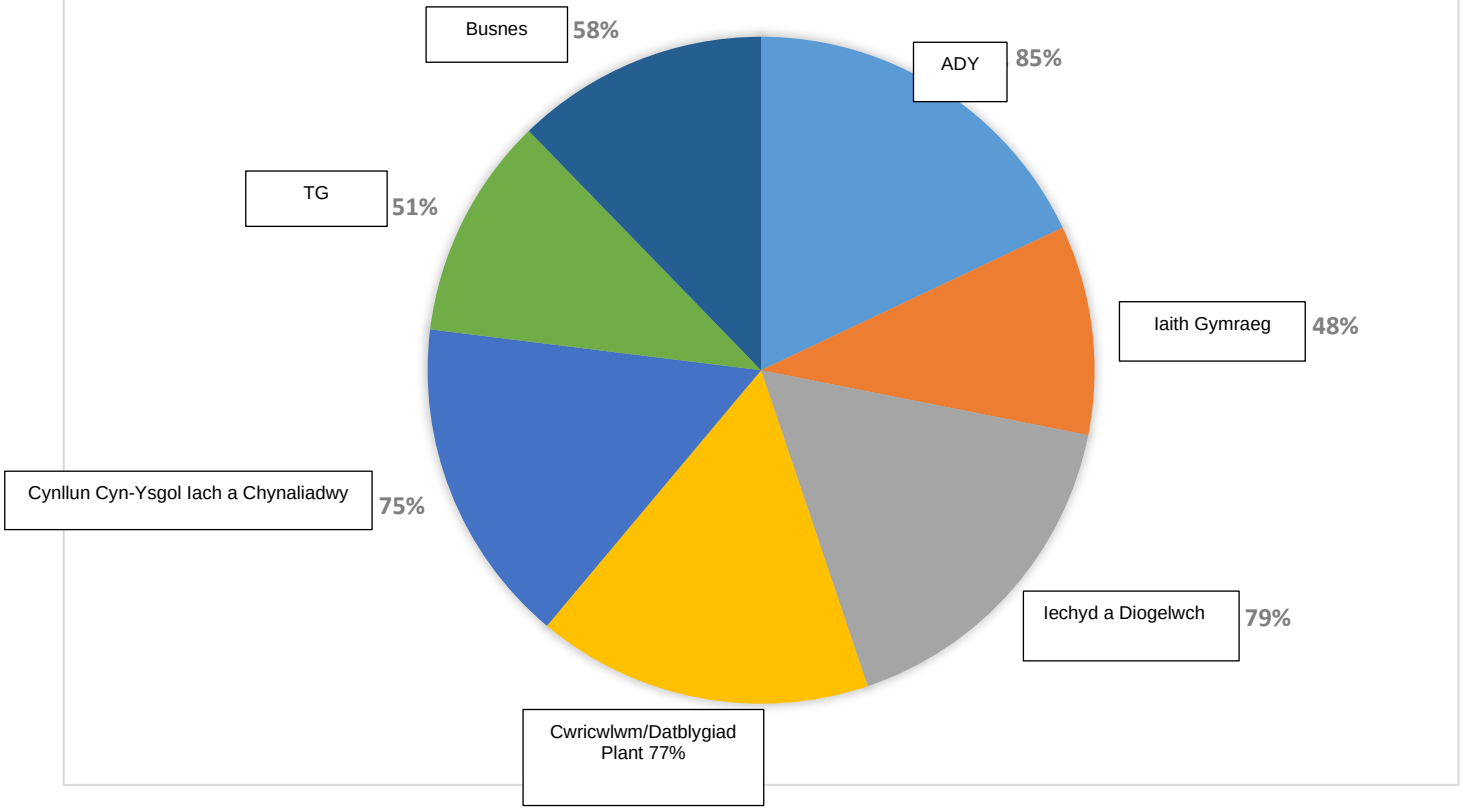

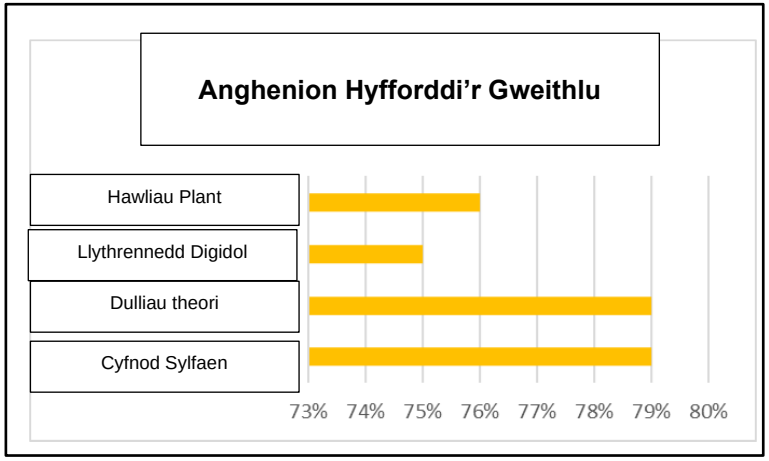
Anghenion Hyfforddi'r Gweithlu
Hawliau Plant
Llythrennedd Digidol
Dulliau theori
Cyfnod Sylfaen
73%
74%
75%
76%
77%
78%
79%
80%

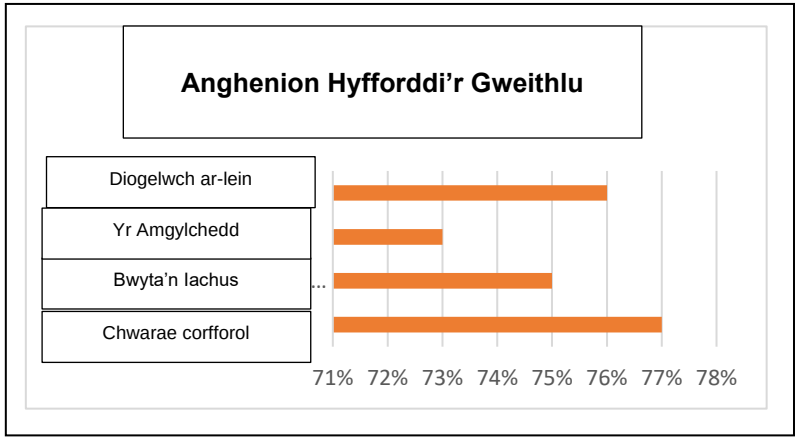
Anghenion Hyfforddi'r Gweithlu
Diogelwch ar-lein
Yr Amgylchedd
Bwyta'n Iachus
Chwarae corfforol
71%
72%
73%
74%
75%
76%
77%
78%

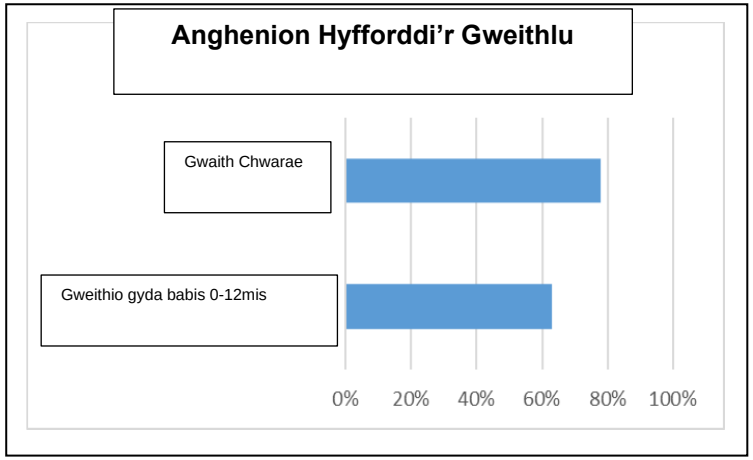
Anghenion Hyfforddi'r Gweithlu
Gwaith Chwarae
Gweithio gyda babis 0-12mis
0%
20%
40%
60%
80%
100%

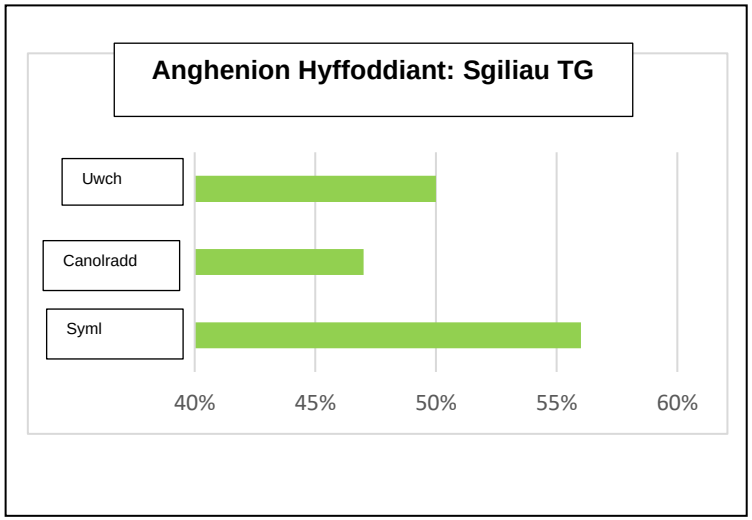
Anghenion Hyffoddiant: Sgiliau TG
Uwch
Canolradd
Syml
40%
45%
50%
55%
60%

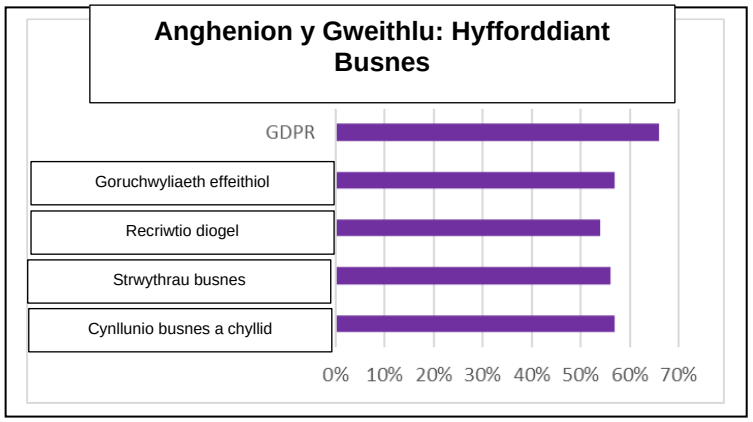

14.6.4 Effaith ar anghenion hyfforddi'r gweithlu oherwydd cyfyngiadau COVID.

Mae'r dystiolaeth yn gwbl glir y bu effaith ar y bobl hynny sydd ag anghenion hyfforddiant. Oherwydd diffyg cyfleoedd hyfforddi, mae gan lawer o bobl angen, neu eisiau, uwchsgilio a gellir gweld hyn yn yr ystadegau.

Ers mis Mawrth 2019 pan ddaeth cyfyngiadau COVID i rym, ataliwyd rhaglen hyfforddi Blynyddoedd Cynnar Caerffili. Er bod llawer o gyrsiau wedi'u diweddaru a'u bod bellach yn cael eu cyflwyno'n rhithwir, mae cyrsiau Rheoli Ymddygiad, Codi a Chario ac Asesu Risg yn dal i gael eu hail-gyflwyno. O ganlyniad, mae angen i dros 70% o'r gweithlu ymgymryd â'r hyfforddiant hwn.

Yn 2018, ar gyfartaledd, roedd 16% angen neu eisiau ymgymryd â DPP. Oherwydd bod y rhan fwyaf o gyrsiau DPP yn cael eu canslo neu eu gohirio oherwydd COVID, mae'r ystadegau wedi newid yn sylweddol ac yn awr, ar gyfartaledd, mae angen i 67% o'r gweithlu neu eisiau ymgymryd â DPP.

14.6.5 Crynodeb o anghenion hyfforddi'r gweithlu

Mae'r angen i ymgymryd â chymhwyster a gydnabyddir yn genedlaethol wedi gostwng ychydig yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf gyda thua 21% o'r gweithlu angen neu eisiau dechrau cymhwyster yn y ddwy flynedd nesaf. Mae galw uwch i weithio tuag at

gymhwyster gwaith chwarae a gellid cysylltu rheswm am hyn â'r newid arfaethedig i'r Safon Ofynnol Genedlaethol ar gyfer gofal plant a reoleiddir i blant hyd at 12 oed; Safon 13.
Mae Cylchlythyr Llywodraeth Cymru WGC 006/2017 yn nodi:
'bydd pob lleoliad sy'n gweithio gyda phlant rhwng 0 a 12 oed, sydd eisoes wedi'u cofrestru ac sydd newydd eu cofrestru, yn cael yr un arweiniad mewn pryd i ennill y cymwysterau gwaith chwarae ychwanegol sydd eu hangen i weithio gyda phlant 8 oed a throsodd. Felly, erbyn 30 Medi 2022, bydd gan bawb sy'n gyfrifol am yr holl leoliadau gofal plant a gofal dydd a reoleiddir, a chyfran o'r staff nad ydynt yn goruchwylio, yr holl leoliadau gofal plant a gofal dydd a reoleiddir, gan gynnwys gwaith chwarae mynediad agored a lleoliadau gofal plant y tu allan i'r ysgol, gymhwyster perthnasol.'

Mae'r angen i ymgymryd â hyfforddiant rheoleiddiol yn gymysg. Lle mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili wedi bod yn cynnig Cymorth Cyntaf, Diogelwch Bwyd, diogelu ac ADY ar-lein neu drwy ddull cyflwyno cyfunol ers mis Hydref 2020, mae'r anghenion yn gymharol isel (tua 20%) Fodd bynnag, lle mae rhai cyrsiau i'w hail-gyflwyno o hyd h.y. Rheoli Ymddygiad, Codi a Chario ac Asesu Risg, mae'r anghenion yn uchel iawn (tua 70%)

Gyda chyrsiau DPP mae galw mawr am lawer o gyrsiau ar draws pob maes. Mae rhywfaint o'r galw am hyfforddiant newydd ac mae llawer ohono ar gyfer hyfforddiant adnewyddu.

Gyda'r Cwricwlwm newydd i Gymru, bydd Blynyddoedd Cynnar Caerffili yn hyrwyddo modiwlau hyfforddi Llywodraeth Cymru sydd ar gael drwy Hwb ac yn cefnogi'r sector drwy gyllid grant Llywodraeth Cymru i dalu ymarferwyr i ymgymryd â'r hyfforddiant hwn neu dalu am yswiriant ychwanegol i'w rhyddhau i fynychu'r hyfforddiant yn eu horiau contract.

Dros yr 8 mlynedd diwethaf mae'r holl gyrsiau a chymwysterau a gynigiwyd drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili wedi cael cyhoeddusrwydd ar ein Gwefan Datblygu'r Gweithlu. Pan holwyd y gweithlu sut y byddai'n well ganddynt glywed am y cyfleoedd hyfforddi sydd ar gael, byddai'n well gan y mwyafrif gael e-bost:

Dewis cyfathrebu:	Ymatebion:
Gwefan	9%
Testun	12%

E-bost	79%

14.7 Crynodeb a Chasgliad :

14.7.1 Y Gweithlu:

Mae'n amlwg bod maint y gweithlu wedi aros yn eithaf sefydlog ers yr astudiaeth ddiwethaf yn 2018, ond mae arwyddion nad oes digon o ymgeiswyr i'r sector gan fod cyflogwyr yn dweud eu bod yn ei chael hi'n anodd recriwtio staff sydd â chymwysterau addas. Mae hyn yn peri pryder oherwydd gyda'r bwriad i ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg, bydd mwy o angen am hyd yn oed mwy o timau darpariaeth gofal plant ac ymyrraeth gynnar ar draws y fwrdeistref sy'n naturiol yn cyfateb i weithlu mwy. O'u cyfuno â'r cymarebau staffio sydd ar waith (1:4). Rhagwelir y bydd prinder ymarferwyr.

Mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili eisoes yn defnyddio grantiau gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd mewn ffyrdd arloesol ac archwiliadol i gynyddu maint y gweithlu yn ogystal â'u gwella sgiliau ar yr un pryd. Drwy'r rhaglen hyfforddi Recriwtio, Adfer, Codi Safonau, darparwyd cyllid ar gyfer lleoliadau Addysg y Blynyddoedd Cynnar i recriwtio aelod newydd o staff a fydd, ochr yn ochr ag aelodau eraill o staff, yn gallu manteisio ar raglen hyfforddi o ansawdd uchel. Bydd yr arian a ddarperir yn caniatáu i staff cyflenwi gael eu cyflogi i'w galluogi i gael eu rhyddhau o ymarfer. Y syniad yw 'tyfu' ac uwchsgilio'r gweithlu o fewn y sector.

Mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili yn hyrwyddo ac yn cefnogi gyrfaoedd a lleoliadau gwaith drwy ysgolion, colegau a darparwyr hyfforddiant, ond oherwydd COVID, ataliwyd pob lleoliad am nifer o fisoedd i fodloni'r cyfyngiadau sydd eu hangen i gadw'r boblogaeth mewn perygl lleiaf posibl o ddal COVID. Er eu bod yn cynyddu'n araf, nid yw nifer y myfyrwyr a'r gwirfoddolwyr mewn lleoliadau yn agos at y Ffigurau yr oeddent cyn COVID. Mae rhaglenni gwaith hefyd yn y fwrdeistref (er enghraifft drwy raglenni CBSC a phrosiect gwaith gofal plant NDNA) sy'n gweithio gyda Blynyddoedd Cynnar Caerffili i leoli unigolion yn y lleoliadau gofal plant ar gyfer lleoliadau hirdymor. Daeth y lleoliadau hyn i ben am nifer o fisoedd hefyd ond yn ddiweddar mae wedi dechrau eto. Rhaid nodi y bu effaith fawr oherwydd COVID ar gefnogi pobl newydd i'r sector ac efallai y bydd hyn yn parhau i gael ei weld yn 2022 a thu hwnt.

14.7.2 Cymwysterau:

Mae'n amlwg ers yr astudiaeth ddiwethaf o'r gweithlu yn 2018 fod y gweithlu gofal plant a chwarae yn fwy cymwys nag erioed o'r blaen. Yn 2018, roedd tua 91% o'r gweithlu yn meddu ar gymhwyster gofal plant neu waith chwarae cydnabyddedig. O'r astudiaeth hon, cydnabuwyd bod y lefel bellach tua 93%. Cofnodwyd hefyd bod nifer y rhai sy'n meddu ar gymhwyster uwch (lefel 3 neu'n uwch) hefyd wedi cynyddu 9% ers 2018. Un ffactor sy'n cyfrannu at hyn yw bod rhaglen ariannu 'cynnydd ar gyfer llwyddiant' Llywodraeth Cymru h.y. argaeledd prentisiaethau Gofal, Dysgu a Datblygiad Plant a Gwaith Chwarae a ariennir gan gynnwys Gofal, Dysgu a Datblygiad Plant lefel 5.

Mae'r gyfres newydd o gymwysterau gofal plant sy'n rhan o'r fframwaith cymwysterau newydd wedi'u cyflwyno'n raddol ers 2019. Mae'r rhain wedi'u cynllunio i leihau cymhlethdod a gwella ansawdd a chysondeb yn y sector. Mae'r sector wedi derbyn y broses o ailwampio'r cymwysterau yn dda, ond mae'r cymwysterau'n cymryd mwy o amser i'w cwblhau. Rhagwelir y bydd hyn yn effeithio ar gyfradd y bobl gymwys sy'n dod i mewn i'r sector a hefyd ar gyfradd yr ymarferwyr sy'n ennill cymhwyster lefel uwch.

14.7.3 Sgiliau a hyfforddiant:

Roedd y mwyafrif (83%) y gweithlu yn 'fodlon iawn' neu'n 'fodlon' â'r cyfleoedd hyfforddi a datblygu sydd ar gael iddynt ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, sy'n gadarnhaol iawn.

Bu effaith ar y gweithlu oherwydd COVID ond mae hyn yn gymysg. Mae'n amlwg bod meysydd lle mae angen i'r gweithlu uwchsgilio, yn enwedig Rheoli Ymddygiad, Codi a Chario ac Asesu Risg, ac mae cynnydd yn nifer y bobl sydd angen/sydd am ymgymryd ag ystod lawn o DPP. Ar ben arall y raddfa mae nifer y bobl sydd wedi'u hyfforddi mewn Cymorth Cyntaf, Diogelwch Bwyd a Diogelu yn uchel (mwy na dwy ran o dair, sef y cyfartaledd cyn COVID)

Bu'n rhaid i ddull Blynyddoedd Cynnar Caerffili o ddarparu hyfforddiant newid oherwydd cyfyngiadau COVID ond mae'r pwyslais yn parhau ar ddarparu profiad dysgu o safon. Un o'r prif flaenoriaethau fel ymarferydd gofal plant yw sicrhau bod plant yn cael y canlyniadau gorau posibl o fod yn eu gofal. O'r herwydd, mae'r holl gyrsiau sydd wedi'u hail-gyflwyno wedi bod drwy ddull cyflwyno rhithwir. Mae Tiwtoriaid a Hyfforddwyr wedi addasu eu strategaethau hyfforddi i sicrhau bod dysgu'n dal i gael ei ddeall. I ddarparu ar gyfer hyn, dim ond uchafswm capasiti o 12 y cwrs sydd gan y rhan fwyaf o'r cyrsiau a gynigir drwy Flynyddoedd Cynnar Caerffili erbyn hyn. Cyn COVID, byddai Tiwtoriaid a Hyfforddwyr yn darparu i 20 a mwy fesul cwrs. Mae canlyniadau hyn wedi arwain at gynnig mwy o gyrsiau i ateb y galw. Mae'r holl gyrsiau a gynigiwyd rhwng 2019 a 2021 wedi'u harchebu'n llawn ac mae rhestrau

aros ar gyfer y cyrsiau yn gyffredin. Mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili yn ailgyflwyno cyrsiau yn 2022 ac yn bwriadu cynyddu maint eu rhaglen hyfforddi yn y dyfodol yn unol ag amseroedd cyn COVID i ddiwallu anghenion y sector.

Mae Blynyddoedd Cynnar Caerffili wedi cydnabod bod y ffactorau canlynol yn cyfrannu at boblogrwydd y rhaglen hyfforddi:

- Y costau isel sy'n gysylltiedig â'r cyrsiau oherwydd arian cymorthdal
- Defnyddio hyfforddwyr 'mewnol' awdurdodau lleol
- Y dulliau cyflwyno sy'n cael eu cynnig
- Yr amseroedd a'r diwrnodau rydym yn eu cynnig i'r hyfforddiant (yn ystod yr wythnos/golau a dydd Sadwrn lle bo'n bosibl). Nid yw hyn yn effeithio ar dynnu ymarferwyr allan o gymhareb yn ystod y dydd.

14.8 Argymhellion

- Gyda Llywodraeth Cymru yn cyflwyno'r cynnig gofal plant i Gymru yn llawn, a'r cynnig gofal plant am ddim arfaethedig i bob plentyn 2 flwydd oed, dylai'r gwaith o hyrwyddo gyrfaoedd a chymwysterau gofal plant a Chwarae barhau felly ni fydd prinder gweithwyr cymwysedig.
    - Dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili barhau i weithio gyda phartneriaid o fewn yr awdurdod lleol er mwyn hyrwyddo gofal plant a chwarae fel gyrfa a chefnogi unigolion i leoliadau fel bod ganddynt brofiad o weithio yn y maes hwn cyn ymgymryd â chymhwyster.
    - Dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili barhau i hyrwyddo gofal plant a Chwarae fel gyrfa i fyfyrwyr ysgol uwchradd.
    - Dylai cyllid a chymorth pellach a mynediad haws i gymwysterau chwarae a gydnabyddir yn genedlaethol fod ar gael i newydd-ddyfodiaid ac ymarferwyr presennol yn y sector.
- Mae rhyddhau staff o ymarfer i fynychu hyfforddiant bob amser wedi bod yn anodd i lawer o gyflogwyr. O ganlyniad, nid yw'n well gan gyfleoedd DPP a gynigir yn ystod y dydd. Er mwyn uwchsgilio'r gweithlu, cydnabuwyd bod angen cyllid pellach i gyflogi staff ychwanegol fel staff cyflenwi.
- Gwerthuswch y grant Safonau Adennill Recriwtio a'r rhaglen hyfforddi i weld a gafodd effaith gadarnhaol ar y canlynol:
    - Maint y gweithlu yn y tymor hwy
    - Ansawdd gofal plant o ganlyniad i uwchsgilio'r ymarferwyr
    - Y gallu i ryddhau staff i fynychu hyfforddiant

- Er mwyn bodloni'r newidiadau arfaethedig yn y dyfodol, i'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer gofal plant a reoleiddir i blant hyd at 12 oed, rhagwelir y bydd angen i fwy o'r gweithlu gyflawni'r cymhwyster gwaith chwarae cydnabyddedig.
    - Dylai cyllid a chymorth barhau, er mwyn galluogi ymarferwyr i ymgymryd â chymhwyster Chwarae a gydnabyddir yn genedlaethol.
    - Dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili adolygu eu cynllun gweithredu i gynyddu'r nifer o weithwyr chwarae cymwys mewn darpariaeth y Tu Allan i'r Ysgol.
- Blynyddoedd Cynnar Caerffili i newid y model o gynnal Sesiynau Gwybodaeth i Warchodwyr Plant i ddull mwy ymatebol. Fe'i cynigir ar hyn o bryd fel sesiwn un-i-un, lle mae bylchau wedi'u nodi wedi'u hamlygu mewn rhai rhannau o'r fwrdeistref, er y dylid cynnig sesiynau grŵp yn lleol (cyfyngiadau sy'n caniatáu) neu'n rhithwir.
- Blynyddoedd Cynnar Caerffili i barhau i ddarparu'r cymwysterau Gwarchodwyr Plant yn lleol neu’n rhithwir i gynyddu nifer y gwarchodwyr plant mewn ardaloedd lle rydym wedi nodi bylchau mewn gofal plant a lle mae galw am gwrs a addysgir sy'n well ganddynt i'r cwrs ar-lein a ddarperir drwy PACEY.
- Dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili ddatblygu cynllun hyfforddi i gydgysylltu a chefnogi'r gwaith o gyflwyno cyrsiau dros ddwy flynedd fel y nodwyd yn yr astudiaeth hon, gan ddefnyddio cyllid ac arbenigedd mewnol, gyda'r canlyniad o wella hyder gweithwyr gofal plant a cymhwysedd mewn meysydd a nodwyd.
- Blynyddoedd Cynnar Caerffili i hyrwyddo a monitro'r contract i Fenter Iaith i gyflwyno'r Ffordd i Ddwyieithrwydd a'r hyfforddiant iaith Gymraeg sy'n gysylltiedig â'r cynllun, yn ogystal â hyrwyddo cyrsiau Cymraeg a gynigir yn lleol drwy bartneriaid eraill.
- Blynyddoedd Cynnar Caerffili i weithio gyda gweithwyr proffesiynol yn y sector i ddod o hyd i a/neu ddatblygu hyfforddiant newydd i uwchsgilio ymarferwyr, gan arwain felly at well darpariaeth, profiadau a chanlyniadau i Blant.
- Dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili barhau i archwilio ffyrdd newydd o fonitro a gwerthuso hyfforddiant a mesur yr effaith ar:
    - ymarfer yr ymarferwyr
    - yr amgylchedd
    - y canlyniadau i blant

15. Canlyniadau Ymgynghori â Rhanddeiliaid

Wrth baratoi Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Caerffili 2022, cynhaliwyd ymgynghoriad gyda nifer o randdeiliaid allweddol. Isod ceir crynodeb o ganfyddiadau allweddol yr ymgynghoriadau hynny.

15.2 Ymgynghori â Blynyddoedd Cynnar Cymru

Mae Blynyddoedd Cynnar Cymru yn cefnogi ystod eang o fathau o ofal plant yng Nghaerffili sy'n cynnwys Meithrinfeydd Dydd, cylchoedd chwarae, gwarchodwyr plant a chlybiau ar ôl ysgol. Ar hyn o bryd maent yn gweithio gyda'r sector i'w helpu i wella o effaith Covid ar eu busnesau, yn amrywio o faterion cynaliadwyedd, recriwtio, asesiadau risg ac ansawdd. Nodwyd bod y sector yn gyffredinol yn ei chael hi'n anodd recriwtio a chadw staff cymwysedig ar hyn o bryd, ac mae hyn yn cael effaith ar ansawdd a chynaliadwyedd. Nodwyd hefyd bod diffyg staff i rai wedi arwain at fethu â rhedeg ar restrau capasiti ac aros.

Byddai Blynyddoedd Cynnar Cymru yn croesawu cefnogi teuluoedd incwm isel drwy ddarparu mannau gofal plant o fewn darparwyr aelodau ar gyfer rhaglenni fel Dechrau'n Deg.

O ran cefnogi teuluoedd â phlant ag anableddau, nododd Blynyddoedd Cynnar Cymru nad ydynt wedi cyfrannu at y cynlluniau lleol ond maent yn cydnabod bod angen llwybrau atgyfeirio clir a gwybodaeth i aelodau o ALlau.

Er nad ydynt yn gweithio'n uniongyrchol gyda theuluoedd yn yr Awdurdod Lleol, teimlai Blynyddoedd Cynnar Cymru eu bod yn gallu hyrwyddo eu cymorth, gan gynnwys hyfforddiant a gweithdai, a chymorth yr awdurdod lleol drwy gyfryngau cymdeithasol a gwefannau.

15.3 Ymgynghori â Chlybiau Plant Cymru Kid's Clubs (CPCKC)

Cynigiodd Clybiau Plant Cymru Kids Clubs y sylwadau canlynol o'r sector Gofal Plant yn lleol ac yn genedlaethol:

- O'i gymharu â'r duedd a welwyd mewn Gofal y Tu Allan i'r Ysgol mewn llawer o siroedd eraill, nid oes gan Gaerffili lawer iawn o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg heb ei gofrestru ac mae llawer mwy o ddarpariaeth Gofal y Tu Allan i'r Ysgol cyfrwng Cymraeg ar gael na rhai siroedd cyfagos yn Ne-ddwyrain Cymru. Wrth ddweud hynny, roeddent yn teimlo bod lle o hyd i dwf mewn gofal plant cyfrwng Cymraeg cofrestredig i gefnogi nod Cymraeg 2050. Roeddent hefyd yn teimlo y gall cael gofal plant cofrestredig yn seiliedig ar safleoedd ysgol fod yn ffactor mewn dewisiadau rhieni (e.e. wrth ddewis addysg cyfrwng Cymraeg).
- Ar hyn o bryd mae 2 ddarparwr Gofal y Tu Allan i'r Ysgol anghofrestredig yng Nghaerffili a byddai'n dda gweld y rhain yn cael eu cofrestru gydag AGC i sicrhau bod rhieni'n cael sicrwydd o ansawdd drwy reoliadau, a hefyd i gefnogi fforddiadwyedd.
- Mae rhai darparwyr Gofal y Tu Allan i'r Ysgol yng Nghaerffili, h.y. lleoliadau gofal sesiynol diwrnod llawn sy'n cynnig Gofal y Tu Allan i'r Ysgol fel rhan o'u cynnig. Mae angen bod yn ymwybodol o'r bwlch sylweddol a fyddai'n cael ei greu pe bai unrhyw un o'r aml-ddarparwyr hyn yn mynd allan o fusnes yn dilyn effaith Covid-19.
- Mae cynaliadwyedd yn bryder parhaus i'r sector Gofal y Tu Allan i'r Ysgol, yn enwedig yng ngoleuni'r cynnydd yn nifer y teuluoedd sy'n gweithio gartref yn dilyn y Pandemig. Gallai hyn achosi problem o ran digonolrwydd gofal plant pe na bai darparwyr yn gallu cynnig eu gwasanaethau mwyach.
- Mae angen ystyried a oes galw am ofal plant mewn ysgolion nad ydynt yn cael eu gwasanaethu ar hyn o bryd gan ddarpariaeth gofal plant y tu allan i'r ysgol. Ar hyn o bryd, gall rhieni/gofalwyr fod yn defnyddio opsiynau gofal plant anffurfiol heb eu rheoleiddio os nad oes gofal plant cofrestredig ar gael

O ran gwelliannau y gellid eu gwneud ar gyfer teuluoedd incwm isel, nododd CPCKC fod angen gwneud gwaith i ddatblygu, cynnal a hyrwyddo darpariaeth gofal plant sy'n cynnig oriau annodweddiadol gan fod gweithwyr ar gyflogau is yn aml yn gweithio patrymau shifft annodweddiadol, ac felly gall diffyg gofal plant cofrestredig yn ystod yr oriau hyn barhau â hyn. Nodwyd hefyd y dylai Blynyddoedd Cynnar Caerffili fod yn cefnogi datblygiad gofal plant cofrestredig, ac yn annog cofrestru gofal plant presennol, gan y bydd hyn hefyd yn cefnogi teuluoedd incwm isel drwy sicrhau eu bod yn gallu elwa o gynlluniau cymorth ariannol (e.e., Gofal Plant Di-dreth / Cynnig Gofal Plant) a hyrwyddo'r cynlluniau cymorth hyn ymhellach hefyd er mwyn sicrhau bod teuluoedd yn ymwybodol o'u hargaeledd.

O ran gwelliannau i deuluoedd â phlant ag anableddau nododd CPCKC fod angen i Flynyddoedd Cynnar Caerffili sicrhau bod cyllid ar gael a chymorth i ddatblygu a chynnal darpariaeth ar gyfer plant ag anghenion cymhleth, yn ogystal â chyllid a chymorth i sicrhau y gall yr holl ddarpariaeth gofal plant fod yn gynhwysol ac yn hygyrch (e.e., cyllid ar gyfer cymorth ychwanegol / hyfforddiant

ychwanegol i staff). *Dylid nodi bod gan Flynyddoedd Cynnar Caerffili raglen gynhwysfawr o hyfforddiant a chymorth i'r sector ac i deuluoedd a phlant ag anghenion ychwanegol yn dilyn gofynion Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru), gan ddarparu cymorth priodol i ddiwallu anghenion dysgu'r plentyn.*

Gwelliannau i deuluoedd sy'n gweithio

Yn ogystal â'r angen i ddatblygu cynllun gweithredu o'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant, er mwyn sicrhau bod digon o gyfleoedd gofal plant cofrestredig o ansawdd da ar gael i bob oedran ac yn yr iaith ddewisol, teimlai CPCKC, yn sgil Covid-19, ei bod hefyd yn hanfodol bod y ddarpariaeth gofal plant sy'n parhau ar agor yn cael ei chefnogi i barhau i gynnig gwasanaethau i deuluoedd lleol, a bod digon o gyllid a chefnogaeth i atal codi ffioedd yn ddiangen (a fyddai'n cael effaith negyddol ar deuluoedd) – mae hyn yn cynnwys cadw ethos sy'n canolbwyntio ar y gymuned pan ysgolion/adeiladau cymunedol/awdurdodau lleol yn ystyried taliadau rhent ar gyfer darparwyr gofal plant. *Rhaid nodi, wrth bennu cyfraddau rhentu, na all unrhyw arian cyhoeddus roi mantais i un sector dros y llall ac felly ni allai godi tâl yn wahanol am ddarpariaeth ar ôl ysgol, neu ddarparwr gofal dydd, neu ddarparwr preifat lleol mewn adeilad arall, ac ati.*

Teimlai CPCKC fod angen i ni, fel awdurdod lleol, fod yn ymwybodol o'r anawsterau sy'n wynebu gwasanaethau sy'n wynebu pwyllgorau a'r rhai mewn ardaloedd gwledig lle mae anfantais anghymesur sy'n cael ei throsglwyddo i deuluoedd fel ffioedd. Nodwyd hefyd bod angen dull cydweithredol, strategol o gynllunio gwasanaethau sy'n rhedeg yn ystod gwyliau'r ysgol.

Yn ogystal â'r sylwadau uchod, nododd CPCKC hefyd yr ystyriaethau ehangach o gysylltiadau agosach rhwng ysgolion/addysg a gofal plant ar safleoedd ysgolion ac wrth gynllunio datblygiadau newydd, hyrwyddo proffesiynoli'r gweithlu i annog newydd-ddyfodiaid, a chadw'r gweithlu presennol.

15.4 Ymgynghoriad â Chymdeithas Genedlaethol Meithrinfeydd Dydd Cymru (NDNA Cymru)

Nododd NDNA Cymru nad oedd ganddynt wybodaeth ar unwaith am feithrinfeydd dydd yng Nghaerffili.

Roedd NDNA yn gallu gwneud sylwadau ar lefel fwy cenedlaethol:

- Nodwyd bod Covid 19 a'r mesurau amddiffynnol a gymerwyd gan feithrinfeydd wedi arwain at ddiffyg incwm sylweddol i lawer o feithrinfeydd ac wedi creu ansicrwydd am y dyfodol. Mae llawer o leoliadau'n wynebu materion cynaliadwyedd a fydd yn effeithio ar argaeledd lleoedd gofal plant yn y dyfodol.
- Mae recriwtio, yn enwedig staff cymwysedig, yn broblem fawr i'r sector. Bydd costau staffio uwch yn anochel yn effeithio ar fforddiadwyedd gofal plant i rieni.
- Mae pryder y gallai lleoliadau newydd sy'n agor ar safleoedd ysgolion beryglu disodli'r lleoedd gofal plant presennol mewn meithrinfeydd, a bydd hyn yn y pen draw yn arwain at feithrinfeydd yn mynd yn anghynaliadwy neu'n faich ariannol mwy ar deuluoedd plant iau/heb eu hariannu.
- Nodwyd hefyd bod ALlau sy'n darparu gwybodaeth i deuluoedd am ddewisiadau mewn gofal plant yn allweddol i deuluoedd incwm isel ynghyd â gwybodaeth am y cymorth ariannol sydd ar gael.
- O ran cefnogi'r sector gyda phlant ag anableddau, nodwyd bod angen cynnig rhaglen hyfforddi lawn i ddarparwyr.
- Ar gyfer teuluoedd sy'n gweithio, mae NDNA yn awgrymu bod digon o leoedd mewn lleoliadau gofal dydd llawn ar gyfer teuluoedd sy'n gweithio a'u bod yn gwbl ymwybodol o'r Cynnig Gofal Plant i blant 3 a 4 oed.
- O ran teuluoedd sy'n chwilio am waith, mae NDNA yn awgrymu bod cymorth ariannol yn cael ei roi i rieni am gyfnod cychwynnol wrth ddechrau gweithio.

15.5 Ymgynghori â PACEY Cymru

Nododd PACEY Cymru nad oes ganddynt y wybodaeth leol fanwl am y farchnad gofal plant gyfan yng Nghaerffili i roi sylwadau llawn.

Mae PACEY Cymru yn awyddus i nodi gostyngiad cyffredinol yn nifer y gwarchodwyr plant ledled Cymru ac maent wedi bod yn adrodd ar hyn dros y pum mlynedd diwethaf. Yng Nghaerffili maent yn deall bod 12 achos dadgofrestru wedi bod yn y chwe mis rhwng mis Ebrill 2021 a mis Medi 2021. Maent hefyd yn pryderu am y nifer isel o gofrestriadau newydd ledled Cymru, yng Nghaerffili ni chafwyd unrhyw gofrestriadau newydd yn ystod yr un cyfnod.

O fis Ebrill 2021, mae PACEY Cymru wedi bod yn canolbwyntio ar hyrwyddo gwarchod plant fel dewis gyrfa ac opsiwn gofal plant i deuluoedd gefnogi cynaliadwyedd, niferoedd gwarchodwyr plant ac argaeledd dewis gofal plant i rieni.

O ran cymorth i deuluoedd incwm isel, mae PACEY Cymru yn deall bod gwarchodwyr plant cofrestredig yng Nghaerffili yn gallu darparu gofal plant a ariennir gan Dechrau'n Deg. Canlyniad hyn yw bod teuluoedd sy'n byw mewn ardaloedd o dlodi yn gallu dewis o amrywiaeth o leoliadau gofal plant hygyrch o safon.

Mae PACEY Cymru hefyd yn credu y dylai Awdurdod Lleol Caerffili ystyried cyfleoedd i leoliadau gwarchodwyr plant gael gafael ar gyllid ar gyfer Addysg Gynnar os yw lleoliadau'n bodloni meini prawf diffiniedig. Credwn y byddai cael gafael ar gyllid addysg gynnar i warchodwyr plant yn sicrhau cyfleoedd cyfartal ar draws y sector, yn cefnogi cynaliadwyedd lleoliadau gwarchod plant ac yn ystyried dewis rhieni. Mae hyn hefyd yn debygol o gefnogi gwell canlyniadau i blant drwy ddarparu dilyniant gofal sy'n diwallu anghenion plant sy'n gysylltiedig â lles. Mae PACEY Cymru yn deall goblygiadau cost defnyddio gwarchodwyr plant i ddarparu gwasanaethau a ariennir ond mae'n credu y dylai'r canlyniadau i blant fod yn ganolog i unrhyw benderfyniadau a wneir. (Nodyn yr Awdur: mae hwn yn opsiwn i Warchodwyr Plant yng Nghaerffili yn barod – nid oes yr un ohonynt wedi manteisio ar yr opsiwn).

Mae PACEY Cymru yn gweithio mewn partneriaeth â'r JCP, PaCE, Gyrfa Cymru ac asiantaethau eraill i gefnogi recriwtio i fod yn warchodwr plant, sydd nid yn unig yn darparu opsiynau gofal plant ehangach i deuluoedd yn eu hardal leol ond sy'n cefnogi pobl yn ôl i waith.

Byddai'r sefydliad yn croesawu rhagor o wybodaeth am sut mae'r awdurdod lleol yn paratoi gwarchodwyr plant ar gyfer ymgymryd â'u cyfrifoldebau o dan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) newydd ac unrhyw gymorth y gallant ei gynnig i warchodwyr plant. Mae PACEY Cymru hefyd yn llwyr gefnogi rôl Nannies o ran cefnogi plant ag anableddau a byddai'n croesawu'r cyfle i weithio mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol i drafod modelau posibl o weithio gyda nanis i ddiwallu anghenion plant a'u teuluoedd, yn enwedig mewn perthynas â phlant sydd ag anghenion ychwanegol ac ar gyfer teuluoedd sy'n gweithio gan y gall teuluoedd barhau i gael credydau treth gwaith os ydynt yn defnyddio Nanny sydd wedi'i gofrestru o dan y cynllun Cymeradwy.

Mae PACEY Cymru yn teimlo bod yr Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant yn gyfle amserol i ystyried unrhyw faterion lleol a allai fod yn effeithio ar warchodwyr plant megis ffioedd gwastraff masnach neu os oes terfynau wedi'u gosod drwy gynllunio ar nifer y plant yn y lleoliad cyn bod angen caniatâd cynllunio. Cred PACEY Cymru mai'r fframwaith rheoleiddio gofal plant yw'r mecanwaith rheoli priodol ar gyfer nodi uchafswm nifer y plant sy'n derbyn gofal yn yr eiddo, gan gynnwys y rhai sy'n byw yno. Mae PACEY Cymru

hefyd yn teimlo y dylid adolygu'r broses a'r ffioedd a gymhwysir gan yr awdurdod cynllunio ar gyfer y rhai sy'n ceisio sefydlu gwasanaeth gofal plant yn y cartref.

15.6 Ymgynghori â Mudiad Meithrin

Yn lleol, teimlai Mudiad Meithrin fod angen mwy o wasanaethau ar draws y fwrdeistref drwy gyfrwng y Gymraeg gan gynnwys darpariaeth Dechrau'n Deg. Roeddent hefyd yn teimlo bod angen meithrinfa cyfrwng Cymraeg ym mhob ardal er mwyn gwneud y ddarpariaeth yn gyfleus i deuluoedd allu dewis yn gyfartal.

O ran teuluoedd ar incwm isel, awgrymwyd y dylai gofal plant 'am ddim' fod ar gael i'r teuluoedd hynny y tu allan i ardaloedd Dechrau'n Deg. Maent hefyd yn awgrymu y dylid hyrwyddo darpariaeth cyfrwng Cymraeg fel y gall rhieni wneud dewisiadau gwybodus.

15.7 Ymgynghori â Bwrdd Diogelu Plant De-ddwyrain Cymru

Mae gan Flynyddoedd Cynnar Caerffili Swyddog Cydymffurfiaeth Diogelu yn y tîm sy'n cefnogi lleoliadau gofal plant ar draws y fwrdeistref. Mae deiliad y swydd yn darparu hyfforddiant ar gyfer cynorthwywyr a hyfforddiant mwy manwl ar gyfer dynodiadau diogelu mewn lleoliadau gofal plant i sicrhau eu bod yn deall eu cyfrifoldebau i gadw plant yn ddiogel. Mae'r Swyddog hefyd yn cynnal archwiliadau diogelu gyda lleoliadau i ddeall ble maent yn gwneud yn dda fel lleoliad, lle gallant wneud gwelliannau a nodi arfer da i'w rhannu ag eraill. Mae'r Swyddog hefyd yn cefnogi swyddogion diogelu drwy wneud atgyfeiriad i'r tîm Cyngor ac Asesu Derbyn yn ogystal â thrwy'r broses ddiogelu (yn ôl yr angen) a thrwy honiadau proffesiynol neu argymhellion arolygu AGC. Mae hwn yn adnodd rhagorol i staff gofal plant ledled y fwrdeistref i'w galluogi i deimlo'n hyderus a chefnogi drwy sefyllfaoedd heriol ac wrth wneud hynny mae'n diogelu ein plant a'n pobl ifanc.
DS: Cynhelir Ymgynghoriad Llawn â Bwrdd Diogelu Plant De-ddwyrain Cymru yn ystod yr ymgynghoriad ffurfiol ar yr adroddiad ysgrifenedig.

15.8 Ymgynghori â Phlant

Anfonwyd Arolwg Plant dwyieithog at bob darparwr gofal ar ôl ysgol ym mwrdeistref Caerffili fel rhan o'r broses ymgynghori i sicrhau bod barn, barn a phrofiadau plant ynghylch eu gofal yn cael eu cynnal wrth ddadansoddi cyflenwad gofal plant, gofynion a digonolrwydd ledled yr Awdurdod Lleol. Anfonwyd yr holiadur at 37 o ddarparwyr cyfrwng Cymraeg a Saesneg; cawsom gyfanswm o 20 o ymatebion plant wedi'u cwblhau o 3 lleoliad yn ystod Ionawr/Chwefror 2022. Dosbarthwyd yr holiadur gan 2 leoliad Saesneg ac 1 lleoliad arall Cymraeg, ac fe wnaethant gynorthwyo’r plant i gwblhau ac yna'n dychwelyd yr holiaduron hynny.

Roedd oedran y plant yn amrywio gyda'r ymatebydd ieuengaf yn 3 oed a'r hynaf yn 9 oed. Gofynnodd yr arolwg i'r plant roi adborth ynghylch pam yr oeddent yn defnyddio darpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol, a oeddent yn hoffi mynychu'r ddarpariaeth, pe byddai ganddynt ddiddordeb mewn mynychu darpariaeth ar ôl ysgol yn yr Ysgol Gyfun, ac os felly, pa weithgareddau yr hoffent eu gwneud yno. Ni roddwyd unrhyw ganllawiau pellach ynghylch y gynulleidfa darged i ddarparwyr er mwyn sicrhau ein bod yn cael ymateb da ar holiaduron; er y cydnabyddir y byddai'r staff wedi nodi atebion ar ôl trafod gyda phlant ar lafar yn y rhan fwyaf o achosion oherwydd oedrannau'r plant.

Cwblhaodd 12 o fechgyn yr arolwg ochr yn ochr ag 8 merch. O'r plant hynny, mae 2 blentyn yn mynychu 1 diwrnod yr wythnos, mae 5 plentyn yn mynychu 2 ddiwrnod yr wythnos, mae 4 plentyn yn mynychu 3 diwrnod yr wythnos, mae 1 plentyn yn mynychu 4 diwrnod yr wythnos, ac mae 8 plentyn arall yn mynychu 5 diwrnod yr wythnos. Mae'r rhan fwyaf o blant yn mynychu oherwydd trefniadau gweithio rhieni.

Roedd y cwestiwn olaf yn rhoi cyfle i'r plant ddweud pa weithgareddau yr hoffent gael mynediad iddynt mewn Ciwb Ar ôl Ysgol yn y dyfodol. Coginio, celf a chrefft, pêl-droed, clwb Wii, gwneud ffilmiau, pêl osgoi a dim ond oeri oedd y gweithgareddau mwyaf poblogaidd gydag amrywiaeth o weithgareddau eraill yn cael eu hawgrymu. Fel rhan o'r Cynllun Gweithredu, caiff y data ymgynghori hwn ei fwydo'n ôl i ddarparwyr presennol er mwyn mynd i'r afael ag enghreifftiau cadarnhaol o les plant yn cael ei hyrwyddo ac anghenion yn cael eu diwallu o fewn gwasanaeth sy'n angenrheidiol i rai teuluoedd, ond hefyd i edrych ar unrhyw angen i ddatblygu darpariaeth i fodloni dymuniadau plant os yw'n bosibl.

Yng Nghaerffili, ochr yn ochr â'n cydweithwyr chwarae, rydym wedi cydnabod Adroddiad Blynyddol y Comisiynwyr Plant (2020/2021) a'u Hadroddiadau Coronafeirws a Ni (Medi 2020 a 2021) am effaith pandemig Covid ar blant a'r angen am chwarae a chymdeithasu

sy'n ymwneud â lles plant. Rydym yn talu sylw i'r adroddiadau hyn ac wedi modelu ein rhaglenni Haf o Hwyl a Gaeaf Llawn Lles fel ymateb i hyn.

15.9 Ymgynghori â Phenaethiaid

Dosbarthwyd arolwg i bob pennaeth ysgol gynradd drwy'r Bwletin Addysg, yn nhymor yr Hydref 2021, a derbyniwyd 15 ymateb .

Gofynnwyd i ysgolion pa fath o ofal plant yr oeddent eisoes yn ei gael yn gweithredu o safleoedd eu hysgolion, a oeddent yn teimlo bod hyn yn fuddiol ac a oeddent yn ymwybodol o ddarpariaeth gofal plant leol arall sy'n gweithredu'n lleol ac a oeddent yn credu ei bod yn ddigonol i ddiwallu anghenion y gymuned. Gofynnwyd iddynt hefyd a oedd rhieni wedi cysylltu â hwy yn holi am ofal plant lleol ac a oedd ganddynt unrhyw le ar gael ar y safle lle gellid datblygu gofal plant. Yn ogystal, gofynnwyd iddynt beth oeddent yn credu y byddai'r defnydd lleol pe bai gofal plant ar gael, am effaith Covid 19 ar ofal plant a hefyd am eu gwybodaeth am y Cynnig Gofal Plant i Gymru ac os ydynt yn credu bod hyn wedi bod o fudd i rieni sy'n gweithio sy'n mynychu eu darpariaeth feithrin.

O'r 15 ysgol a ymatebodd, roedd gan 4 ddarpariaeth ar ôl ysgol ar y safle, roedd gan 5 ohonynt glwb cofleidiol, roedd gan ddwy glwb gwyliau ac roedd gan un Raglen Gwella Gwyliau'r Haf, roedd 13 o glybiau brecwast am ddim yn gweithredu ac roedd gan un glwb gofal plant brecwast â ffi ac roedd gan ddwy ddarpariaethau Dechrau'n Deg ar safle'r ysgol. O'r rhai a oedd wedi cofrestru gofal plant, roedd gan bob un ohonynt ryw fath o gytundeb rhentu gyda'r darparwr gofal plant. Dim ond un ysgol a deimlai nad oedd yn fuddiol cael gofal plant ar safle'r ysgol, ond mae gan yr ysgol hon gyfleuster gofal plant Dechrau'n Deg wedi'i leoli'n lleol. Roedd pob ysgol arall yn teimlo ei bod yn fuddiol cael gofal plant ar safle'r ysgol.

Cytunodd naw o'r ysgolion fod effaith Covid wedi effeithio ar allu gofal plant i agor ar safleoedd eu hysgolion, dywedodd dwy ysgol nad oedd wedi gwneud hynny ac roedd un yn ansicr. Gan feddwl am y dyfodol, dim ond 3 ysgol oedd yn credu y byddai'r pandemig yn effeithio ar y defnydd o ofal plant ar safleoedd ysgolion yn y dyfodol ac roedd y gweddill yn ansicr.

Gan feddwl am ofal plant arall a oedd yn rhedeg yn lleol, roedd 13 o'r ysgolion yn ymwybodol o ddarparwyr gofal plant eraill a oedd yn casglu plant o'u hysgolion, nid oedd 2 (un ysgol uwchradd) yn ymwybodol. Roedd gwybodaeth dda am y darparwyr cofleidiol, gwarchodwyr plant a meithrinfeydd dydd a oedd yn casglu plant. Dywedodd chwech o'r ysgolion eu bod yn teimlo bod digon o ofal

plant yn lleol i ddiwallu anghenion y teuluoedd sy'n mynychu'r ysgol, gyda 4 yn dweud nad oedd hyn yn ddigonol. Roedd y pedair hyn yn ardal Rhisga/Crosskeys, ardal Cwm Aber, ac roedd y ddwy arall mewn dwy o ardaloedd mwy difreintiedig y fwrdeistref yn Nwyrain Canol y Cymoedd.

Roedd pob un ond 2 o'r ysgolion (un yr ysgol uwchradd) yn ymwybodol o'r Cynnig Gofal Plant i Gymru. Roedd 1 o'r rhain yn ardal Basn Caerffili ac mae ganddi ddarpariaeth Gofal Plant Dechrau'n Deg ar y safle. Roedd 9 o'r ymatebwyr yn teimlo bod y Cynnig Gofal Plant i Gymru wedi bod o fudd i rieni sy'n gweithio ac roedd 4 yn ansicr. Nododd 1 fod llawer o deuluoedd yn yr ardal nad oeddent yn gymwys, yn defnyddio teulu a ffrindiau i ddiwallu anghenion gofal plant.

Pan ofynnwyd iddynt a oeddent yn teimlo bod digon o ofal plant ar gael yn lleol i ddiwallu anghenion y teuluoedd sy'n mynychu eu hysgolion, teimlai 6 fod digon o ofal plant (mae gan bob un ohonynt ddarpariaethau gofal plant ar y safle), teimlai 2 nad oedd digon yn lleol (dim darpariaeth gofal plant ar y safle – un yn y broses o ddatblygu darpariaeth cofleidiol ac ar ôl ysgol), ac roedd 4 yn ansicr. Nododd 10 o'r 15 ysgol fod rhieni wedi cysylltu â hwy ynglŷn â gofal plant ac yn ymwneud yn bennaf â gofal cofleidiol, gofal ar ôl ysgol, gofal yn ystod y gwyliau, clybiau brecwast am ddim a'r cynnig Gofal Plant i Gymru. Cafwyd yr ymateb hwn gan gymysgedd o ysgolion a oedd â gofal plant ar y safle neu nad oedd ganddynt ofal plant ar y safle neu a oedd wrthi'n datblygu gofal plant ar y safle. Pan ofynnwyd a oedd ganddynt unrhyw le ar gael ar safle'r ysgol i ddatblygu neu ddarparu gofal plant, atebodd y 4 ysgol sydd wrthi'n datblygu gofal plant newydd yn gadarnhaol, dywedodd y 10 arall nad oedd ganddynt le i ddatblygu gofal plant ac mae'n debyg na fyddent yn datblygu gofal plant pe bai lle. Dim ond dwy ysgol, nad oes ganddynt ofal plant ar y safle ar hyn o bryd ac nad ydynt yn y broses o ddatblygu darpariaeth newydd, a nododd y byddai ganddynt ddiddordeb mewn datblygu gofal plant newydd, yn ardaloedd Dechrau'n Deg y fwrdeistref yn Nwyrain Canol y Cymoedd.

Pan ofynnwyd a fyddai rhieni sy'n gweithio yn manteisio ar y cyfle i gael gofal plant pe bai ar gael a chytunodd yr ysgolion fod hyn yn debygol a dywedodd un ysgol yn ardal Sirhywi Isaf fod rhieni'n aml yn holi am ofal plant a bod y gofal plant gerllaw (gwarchodwyr plant) i gyd wedi'i archebu'n llawn a bod y gofal plant arall, h.y. roedd gofal cofleidiol yn rhy anodd i rieni ei ddefnyddio oherwydd y pellter o'r ysgol. Mae'r rhan hon o'r fwrdeistref yn un lle mae bwlch yn y ddarpariaeth. Hoffai un ysgol ddatblygu gofal plant ar y safle cyhyd â'i bod yn ddarparwr preifat ac roedd ysgolion eraill mewn ardaloedd mwy difreintiedig yn teimlo y byddai rhieni'n ei chael yn anodd fforddiadwyedd, fodd bynnag, mae un dalgylch ysgol cyfrwng Cymraeg yn ehangach na'r gymuned y mae wedi'i lleoli ynddi a fyddai'n croesawu'r cyfle i ddatblygu gofal plant ychwanegol ar y safle.

- **Gofal Plant sy'n Gweithredu o safleoedd yr Ysgol ar hyn o bryd**

O'r 75 ysgol gynradd, nid yw 6 yn cynnig darpariaeth brecwast am ddim (4 cyfrwng Saesneg a 2 cyfrwng Cymraeg).

Yn ardal Basn Caerffili, mae ugain o ysgolion cynradd Cyfrwng Saesneg (gan gynnwys yr un ysgol ffydd), y mae chwech ohonynt yn cynnig gwasanaeth cofleidiol ar y safle, mae gan ddwy gylch chwarae, mae gan chwech glwb ar ôl ysgol, mae tair yn cynnig darpariaeth gwyliau ac mae gan bedair ddarpariaethau Dechrau'n Deg ar y safle. Mae pob un yn cynnig darpariaeth brecwast am ddim ac eithrio'r ysgol ffydd. Mae tair ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg lle mae'r tair yn cynnig darpariaeth cofleidiol ac ar ôl ysgol ar y safle (mae un ar gau dros dro yn aros am adeilad adeiladu cyfalaf newydd), mae gan un Gylch Meithrin, ac mae'r tair yn cynnig darpariaeth brecwast am ddim. mae dwy yn cynnig darpariaeth gwyliau.

Yn ardal **Cwm Sirhywi Isaf** mae wyth ysgol gynradd cyfrwng Saesneg, y mae tair ohonynt yn cynnig gofal cofleidol ar y safle (un heb ei gofrestru), tair yn cynnig darpariaeth ar ôl ysgol ac mae pob un ohonynt yn cynnig clwb brecwast am ddim. Mae un gwasanaeth cofleidiol yn cynnig lleoedd Dechrau'n Deg. Mae'r un ysgol gynradd Gymraeg yn cynnig un grŵp chwarae a dau glwb cofleidiol sy'n cwmpasu bore a phrynhawn a chlwb ar ôl ysgol. Maent hefyd yn cynnig clwb brecwast am ddim. Nid oes clybiau gwyliau yn gweithredu o safleoedd ysgolion yn yr ardal hon. Mae'r ysgol 3-18 Gymraeg newydd yn cael ei datblygu yn yr ardal hon i gymryd lle'r ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg bresennol a bydd ganddi gyfleusterau gofal plant pwrpasol ar gael i gartrefu'r gofal plant presennol ar safle'r ysgol a chynnig cyfleoedd i ehangu lleoedd.

Yn ardal **Dwyrain Canol y Cymoedd** mae pymtheg ysgol gynradd cyfrwng Saesneg, pedair ohonynt yn cynnig darpariaeth cofleidiol, tair yn cynnig cylch chwarae, mae dwy ysgol yn cynnig darpariaeth ar ôl ysgol, ac mae un yn cynnig clwb brecwast â thâl. Mae darpariaeth brecwast am ddim ar gael mewn tair ar ddeg o ysgolion eraill. Mae tair ysgol hefyd yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg ar y safle. Mae dwy ysgol cyfrwng Cymraeg, y ddwy ohonynt yn cynnig clwb cofleidiol ac ar ôl ysgol, mae un yn cynnig brecwast â thâl ac mae'r llall yn cynnig clwb brecwast am ddim. Mae un yn cynnig Cylch Meithrin sydd hefyd yn cynnig lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar. Nid oes clybiau gwyliau yn gweithredu o safleoedd ysgolion yn yr ardal hon.

Yn ardal **Gorllewin Canol y Cymoedd**, mae deg ysgol gynradd cyfrwng Saesneg (yn ogystal ag Ysgol Anghenion Arbennig 3 i 19), y mae dwy ohonynt yn cynnig gofal cylch chwarae a gofal plant cofleidiol, dim ond un sy'n cynnig gofal cofleidiol yn unig a dwy (gan gynnwys yr ysgol anghenion arbennig) yn cynnig darpariaeth yn ystod y gwyliau. Mae wyth o'r naw ysgol cyfrwng Saesneg yn cynnig clwb brecwast am ddim ac mae dwy yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg. Mae dwy ysgol cyfrwng Cymraeg yn yr ardal y mae'r ddwy ohonynt yn cynnig darpariaeth cofleidiol, y mae un ohonynt yn cynnig clwb ar ôl ysgol, ac mae'r ddwy yn cynnig brecwast am ddim.

Yn ardal **Cwm Rhymni Uchaf** mae naw ysgol gynradd cyfrwng Saesneg ac un ysgol cyfrwng Saesneg 3 – 18, y mae tair ohonynt yn cynnig grŵp chwarae a phedair yn cynnig darpariaeth cofleidiol ar y safle, dwy yn cynnig darpariaeth ar ôl ysgol ac mae pedair yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg ar y safle. Mae pob ysgol yn cynnig darpariaeth brecwast am ddim. Mae gan un ysgol ddarparwr gofal plant yn ystod y gwyliau ar y safle. Mae yna dri ysgol cyfrwng Cymraeg ac mae dwy ohonynt yn cynnig gofal cofleidiol ac mae un ohonynt yn cynnig Cylch Meithrin. Nid oes yr un ohonynt yn cynnig ar ôl ysgol ond mae'r tair yn cynnig darpariaeth brecwast am ddim. Mae un yn cynnig Dechrau'n Deg drwy'r cylch chwarae lleol sydd wedi'i leoli ar y safle. Unwaith eto, nid oes clybiau gwyliau cyfrwng Cymraeg yn gweithredu o safleoedd ysgolion yn yr ardal hon.

15.10 Ymgynghori â Rhieni Plant sydd ag Anableddau

Ni chynhaliwyd arolwg penodol ar gyfer rhieni plant sydd ag anableddau, ond gofynnwyd cwestiynau yn y prif arolwg rhieni a gwblhawyd yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r profiadau ar gyfer teuluoedd plant sydd ag anableddau wedi aros yn weddol gadarnhaol, er y nodwyd bod angen mwy o ddarpariaeth. Nododd 21 o rieni yn yr Arolwg Rhieni (Llywodraeth Cymru) eu bod yn cael anawsterau dod o hyd i ofal priodol gan nad oedd unrhyw beth addas ar gyfer eu plentyn a oedd ag anabledd yn dod i'r amlwg neu wedi cael diagnosis. Mae angen ymchwilio ymhellach i benderfynu a oes thema ddaearyddol gyffredin sy'n codi o ran yr adborth hwn, neu ddadansoddiad i benderfynu a yw'r mater hwn ar draws y sir. Bydd y gwaith dilynol hwn yn cael ei wneud i sicrhau bod teuluoedd yn cael eu cefnogi gyda darpariaeth addas i ddiwallu anghenion unigol eu plentyn.

Ers y ADGP llawn diwethaf, mae llawer o waith wedi'i wneud i gynyddu lefelau hyder a chymhwysedd staff gofal plant er mwyn diwallu anghenion plant sydd ag anghenion datblygiadol sy'n dod i'r amlwg ac anableddau a nodwyd mewn lleoliadau gofal plant prif ffrwd. Mae hyn wedi bod drwy raglen hyfforddi gynhwysfawr sydd bob amser yn cael ei mynychu'n dda iawn a thrwy fentora a chymorth a

gynigir drwy raglenni fel y cynllun Lleoedd a Gynorthwyir a Gynorthwyir, a'r Rhaglen Dechrau'n Deg. Mae'r Cynghorwyr Gofal Plant yn cefnogi'r sector gofal plant i weithredu strategaethau priodol, gosod targedau ar gyfer datblygiad y plentyn a thargedu'r ymyriad i gefnogi dilyniant yn y targedau hynny. Mae yna hefyd Gynghorydd Anghenion Cyfathrebu Cymdeithasol sy'n cefnogi strategaethau gyda theuluoedd a phontio o ofal plant i ddarpariaeth Feithrin ar gyfer plant ag anghenion cyfathrebu cymdeithasol.

15.11 Ymgynghori â Chwarae Cymru

Gofynnwyd i Chwarae Cymru a fyddent yn gwneud sylwadau ar ofal plant yng Nghaerffili a nodwyd bod synergedd clir rhwng data ADGP a Mater D (darpariaeth dan oruchwyliaeth) a Mater G (gweithlu gwaith chwarae) lle bydd y naratif yn gofyn cwestiynau penodol mewn perthynas â darpariaethau chwarae a gofal plant. Mae cwestiynau penodol ynghylch asesu ansawdd cyfleoedd i chwarae mewn lleoliadau gofal plant, a fyddai'n ddefnyddiol i'w deall a'u gwella wrth symud ymlaen gan gynnwys gofyn i'r plant am eu barn ar chwarae o ran lle ac amser.

Mae Chwarae Cymru yn teimlo y byddai'n ddefnyddiol cael cipolwg ar ba raddau y mae lleoliadau gofal plant yn cynnig amgylcheddau chwarae cyfoethog fel y disgrifir yn y canllawiau statudol *Cymru - Gwlad Chwarae-Gyfeillgar* . Wrth bennu cynlluniau gwella yn y dyfodol, byddai'n ddefnyddiol deall a yw lleoliadau'n asesu cyfleoedd i chwarae tra'n nodi llwyddiannau / heriau.

Mae Chwarae Cymru wedi cydnabod colli sgiliau penodol ac amser swyddogion ers colli tîm Chwarae CMGG ond mae wedi croesawu ymrwymiad yr awdurdod lleol i ddatblygu rôl Swyddog Chwarae o fis Ebrill 2022 i adnewyddu ffocws ar gyfleoedd chwarae a datblygiadau ar draws y fwrdeistref.

Bydd datblygu darpariaeth chwarae yn cynnwys cefnogi cyfleoedd chwarae cymunedol a chwarae ar y stryd a fydd yn arbennig o bwysig i wydnwch cymunedol a theuluoedd incwm isel.

O ran gwelliannau i blant ag anableddau, mae Chwarae Cymru yn argymell dulliau cynhwysol lle bynnag y bo modd. Mae ymgynghoriadau â phlant anabl a'u rhieni yn awgrymu bod llawer yn cael ei ennill yn y rhan fwyaf o achosion o ddarpariaeth gynhwysol.

Rydym yn cynghori y dylai darpariaeth chwarae ymdrechu i fod yn gynhwysol, ac yn y gymuned.

15.12 - Ymgynghori â Fforwm Addysg Gymraeg sy'n cyflawni Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerffili

Mae'r Cydlynydd Gofal Plant yn aelod o’r Fforwm Addysg Gymraeg fel y mae Rheolwr Gwasanaeth y Blynyddoedd Cynnar a Phartneriaethau. O'r herwydd, ceir cydweithredu, integreiddio a chyfranogiad ymhlith holl bartneriaid y Gronfa a'r blynyddoedd cynnar. Mae'r CSCA wedi'i ysgrifennu cyn yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant llawn. Fodd bynnag, mae'r ddau gynllun wedi gweithio ar y cyd i sicrhau bod pob cynllun yn llywio'r llall, gyda'r Blynyddoedd Cynnar yn rhan annatod o ethos a datblygiad Addysg Cyfrwng Cymraeg ar draws y fwrdeistref sirol. Mae'r Cynllun yn cydnabod, er mwyn llenwi'r lleoedd a ddatblygwyd i gyrraedd y targed o 26% ym mlwyddyn 1 erbyn 2032, fod angen datblygu darpariaeth Ti A Fi a Chylch Meithrin i gefnogi dewisiadau teuluol cyn yr ysgol.

Mae Canlyniad 1 Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn dangos y berthynas gref rhwng y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a'r ADGP a'r holl bartneriaid cyflawni.

Ein targed erbyn 2031/32 yw creu 26% o leoedd gofal plant yng nghategori 3 darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg.
Bydd angen i ni ehangu ein lleoedd gofal plant cofrestredig Cymraeg, gan gynnwys lleoedd gofal plant Dechrau'n Deg, gan ganolbwyntio ar unrhyw ehangu pellach mewn ysgolion er mwyn galluogi parhad i deuluoedd yn ogystal ag ardaloedd lle nad oes darpariaeth gofal plant gymraeg ar hyn o bryd. Er mwyn ehangu'r ddarpariaeth gofal plant, bydd angen canolbwyntio ar ddatblygiadau cyfalaf a gyflwynir i Lywodraeth Cymru, yn ogystal â datblygu'r gweithlu er mwyn sicrhau bod digon o staff yn rhedeg gofal plant cymraeg o ansawdd uchel.

Mae cynyddu'r lleoedd sydd ar gael yn un agwedd ond bydd angen i ni hefyd gynyddu'r nifer sy'n manteisio ar y lleoedd hynny i wneud y ddarpariaeth yn gynaliadwy ac yn effeithiol. Felly, byddwn yn datblygu strategaeth hyrwyddo sy'n arloesol ac yn berthnasol i'n cymunedau, gan adeiladu ar yr ymchwil ynghylch defnyddio iaith effeithiol mewn ymgyrchoedd cyhoeddusrwydd gan osgoi negeseuon negyddol anuniongyrchol. Yn ogystal ag ymgyrchoedd hyrwyddo, bydd y broses ymgeisio ar-lein derbyniadau a phresenoldeb ar y we yn sicrhau bod digon o wybodaeth i gefnogi teuluoedd i wneud penderfyniadau gwybodus am iaith addysg eu plentyn.

Bu cryn dipyn o gydweithio gyda Mentrau Iaith, yr Urdd, RhAG, Mudiad Meithrin ac aelodau eraill o'r Ganolfan yn flaenorol wrth ddatblygu taflenni a llyfrynnau yn hyrwyddo manteision dwyieithrwydd, presenoldeb yn y cyfryngau cymdeithasol ac ymgyrchoedd yn ogystal â chymryd rhan weithredol mewn ymgynghoriadau. Mae swyddogion awdurdodau lleol Grŵp Deddf yn adolygu ac yn diweddaru eu Strategaethau Iaith Gymraeg 5 mlynedd ac ochr yn ochr â'r gwaith sylweddol o ddatblygu a hyrwyddo Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032, nodwyd bod angen swyddog hyrwyddo cyfrwng Cymraeg rhanbarthol. Mae'r cynnig wedi'i ddatblygu a'i gyflwyno gan Grŵp Deddf i Lywodraeth Cymru i sicrhau cyllid cychwynnol 3 blynedd ar gyfer y swydd, i weithio ar draws Cynllun Strategol Addysg Gymraeg y 5 awdurdod lleol a Strategaethau Iaith Gymraeg mewn dull cydlynol o hyrwyddo addysg Gymraeg. .

Mae'r Rhwydwaith Rhieni wedi bod yn datblygu Hyrwyddwyr Rhieni, sydd fel gwirfoddolwyr yn ymgymryd â'r hyfforddiant gofynnol i gael ei achredu. Mae'r Hyrwyddwyr Rhieni wedi'u cysylltu â'i gilydd, y Rhwydwaith Rhieni a'r blynyddoedd cynnar er mwyn sicrhau cysondeb o ran negeseuon a gwybodaeth i deuluoedd ar draws cymunedau. Yn ddiweddar mae nifer wedi dilyn hyfforddiant "Elklan Lets Talk Under 5s" i fod yn Hyrwyddwyr Iaith a dechrau rhannu ac ymgorffori'r negeseuon iaith a lleferydd allweddol yn ein cymunedau. Bydd y cysyniad hwn yn cael ei ehangu i ddatblygu Hyrwyddwyr Iaith Gymraeg a all ymgorffori'r negeseuon allweddol sy'n ymwneud â manteision dwyieithrwydd ac amlieithrwydd yn ein cymunedau. Mae hwn yn faes gwaith i archwilio a datblygu ymhellach yn ystod oes y cynllun hwn.

Yn ystod y cyfnod adfer yn dilyn y pandemig, nodwyd bod llawer o grwpiau cymunedol blaenorol wedi dod i ben a bod heriau i ailgychwyn grwpiau dan arweiniad gwirfoddolwyr. Byddwn yn gweithio gyda Mudiad Meithrin, Rhwydwaith Rhieni, Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Gwent a Gofal Caerffili i gefnogi rhentu lleoliadau, tra bod y gwirfoddolwyr yn ailgychwyn ac yn mireinio'r grwpiau cymunedol gan gynnwys Ti A Fi. Byddwn yn gweithio ar draws ffrydiau ariannu grantiau i gefnogi'r broses o adfer grwpiau cymunedol.

Beth yw'r camau gweithredu lefel uchel sydd eu hangen i wella nifer y plant sy'n mynd i feithrinfa'r Gymraeg?

- Defnyddio dadansoddiad data'r Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant wrth weithio gyda phartneriaid i ddatblygu darpariaeth gofal plant cymraeg categori 3 a pharhau i adolygu'n flynyddol. Gweithio gyda swyddogion Mudiad Meithrin i ddatblygu darpariaeth newydd o dan y cynllun Sefydlu a Llwyddo.
- Parhau i gydweithio ar draws partneriaid i fanteisio i'r eithaf ar gyllid buddsoddi cyfalaf sy'n canolbwyntio'n benodol ar ddarpariaeth Gymraeg categori 3.
- Datblygu cynllun cyfathrebu 10 mlynedd gyda cherrig milltir/tasgau hyrwyddo blynyddol, a gefnogir gan swydd y swyddog cyhoeddusrwydd rhanbarthol. Bydd y cynllun yn cynnwys casglu profiadau byw i newid y sgwrs ddiwylliannol gyda chymunedau, a datblygu hyrwyddwyr rhieni Cymraeg, llyfrau stori plant o Petra a deunyddiau dysgu, a'u hamseru i dargedu meysydd gweithredu'r rhaglen gyfalaf. Mae angen i'r cynllun hyrwyddo edrych ar sut rydym yn defnyddio gwahanol offer neu wybodaeth ar gyfer targedu gwahanol grwpiau gan gynnwys mynediad hwyr neu drosglwyddiadau o gyfrwng Saesneg, plant sydd ag anghenion neu anableddau datblygiadol sy'n dod i'r amlwg, a genedigaethau newydd.
- Gweithio gyda rhieni a gofalwyr i ddeall pa wybodaeth sydd ei hangen arnynt i lywio eu dewisiadau o ddarpariaeth iaith ar gyfer addysg, gan gynnwys adnoddau, presenoldeb ar y we, gweithgareddau ac ati gan gynnwys hyn yn ein cynllun cyfathrebu.
- Gweithio gyda Mudiad Meithrin, Cymraeg i Blant, Rhwydwaith Rhieni a Chymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Gwent i gefnogi grwpiau cefnogi cyfoedion yn y gymuned i gael eu datblygu a'u rhedeg gan wirfoddolwyr.
- Gweithio gyda'r tîm derbyn i ystyried taith y rhieni wrth wneud cais am leoedd mewn ysgolion, gan sicrhau bod gan rieni wybodaeth am addysg Gymraeg drwy gydol y broses ar-lein gan gynnwys manteision dwyieithrwydd / amlieithrwydd a pholisi'r hwyrddyfodiaid.
- Cefnogi'r Ffordd i Ddwyieithrwydd ar gyfer lleoliadau gofal plant Saesneg i symud ymlaen drwy'r continwwm tuag at ddarpariaeth gofal plant categori 3 yn y Gymraeg.
- Bydd y camau uchod yn cysylltu â thargedau strategaeth 5 blwydd oed y Gymraeg.
- Gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu data lleol wedi'i ddiffinio'n glir ar gyfer lleoedd gofal plant cofrestredig, lleoliadau meithrin a lleoliadau gofal plant a ariennir i ddeall lle mae angen datblygu.

15.13 Ymgynghori â Chyflogwyr

Gan weithio gyda chydweithwyr yn adran datblygu economaidd a thîm datblygu busnes yr awdurdod lleol, anfonwyd dros 1000 o arolygon dwyieithog at gyflogwyr ledled y fwrdeistref sirol yn amrywio o ran maint o fusnesau hunangyflogedig a bach lleol i gyflogwyr mwy gyda dros 500 o aelodau staff. Dychwelwyd un arolwg a daeth hyn gan sefydliad Childcare Umbrella y mae ei sylwadau wedi'u cynnwys uchod.

Er bod hwn yn ymateb siomedig, mae'n dangos nad yw gofal plant yn broblem sy'n wynebu cyflogwyr o ran cadw a recriwtio staff.

15.14 Pwyntiau Allweddol

Sefydliadau Ymbarél – edrychodd y 5 sefydliad ymbarél allweddol ar faterion lleol a chenedlaethol – o ran llawer o'u harsylwadau ar lefel genedlaethol, mae Caerffili eisoes yn ymwybodol o'r hyn a wnewch ac yn mynd i'r afael ag ef os yw o fewn ein rhodd i wneud hynny. Mae'r meysydd a awgrymwyd ar lefel fwy lleol sydd o fewn rhodd y Tîm Blynyddoedd Cynnar i fynd i'r afael â hwy yn cynnwys:

- Gweithio gyda rhanddeiliaid i gefnogi'r broses o recriwtio a chadw staff gofal plant cymwysedig a gwarchodwyr plant. Nodir bod hwn yn broblem yn genedlaethol ac yn lleol ac ar draws pob math o ofal plant. Nodir bod diffyg staff cymwysedig yn cael effaith ar ansawdd a chynaliadwyedd y sector a dylid mynd i'r afael â hyn hefyd.
- O ran cefnogi plant ag anghenion sy'n dod i'r amlwg, awgrymir y gallai fod angen i ni fod yn gliriach gyda'r sector yn ein llwybrau a'n prosesau atgyfeirio.
- Gallai cefnogi datblygiad gofal plant y tu allan i'r ysgol ar safleoedd ysgolion, yn enwedig yn y sector cyfrwng Cymraeg, tra'n rhoi mwy o ddewis i rieni o ran mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg, gael effaith ar ddarparwyr lleol ac mae angen ei ystyried wrth gynllunio ar gyfer datblygiadau newydd.
- Mae angen cofrestru gofal plant y tu allan i'r ysgol sydd heb ei gofrestru.
- Cefnogi datblygiad gofal plant sy'n cefnogi oriau annodweddiadol sy'n aml yn cael eu defnyddio gan weithwyr ar gyflogau is.
- Hyrwyddo ymhellach y gwahanol ffyrdd o roi cymorth ariannol sydd ar gael i bob teulu.
- Parhau i gefnogi cynaliadwyedd y sector, yn enwedig oherwydd effaith barhaus y pandemig diweddar tra bod lleoliadau'n gwella i lefelau cyn y Pandemig.
- Wrth gynllunio rhaglenni gwyliau ysgol i ystyried yr effaith ar ddarpariaeth gwyliau y tu allan i'r ysgol.

- Hyrwyddo ymhellach allu gwarchodwyr plant i gynnig lleoedd Dechrau'n Deg ac Addysg y Blynyddoedd Cynnar drwy agor y Fframwaith ar gyfer darparu Lleoliadau Gofal Plant yn ystod Gwanwyn/Haf 2022
- Ystyried materion lleol ar warchodwyr plant a darparwyr eraill megis ffioedd gwastraff masnach, cyfyngiadau cynllunio (ar niferoedd a lleoliad) a chostau rhentu.

Plant

- Ystyried hoff a chas bethau plant wrth gynllunio datblygiadau newydd.
- Bod yn ymwybodol o adroddiadau'r Comisiynydd Plant wrth ddatblygu rhaglenni ar gyfer plant.

Ysgolion

- byddwn yn gweithio gydag ysgolion sydd wedi nodi eu bod yn dymuno cael mwy o ofal plant ar safle'r ysgol i gynllunio ac asesu'n llawn y galw a'u cefnogi i ddatblygu. Yn benodol, mae hyn yn ardal Cwm Aber, Crosskeys/Rhisga ac mewn dwy o ardaloedd mwy difreintiedig Dwyrain Canol y Cymoedd. Bydd cydleoli yn arbennig o bwysig wrth i ni gynllunio a datblygu ar gyfer ehangu'r ddarpariaeth a ariennir ar gyfer plant dwyflwydd oed tra'n ystyried argaeledd gofal plant arall yn lleol er mwyn osgoi dadleoli'r ddarpariaeth ond ar yr un pryd yn cynnig dewis i deuluoedd.

Fforwm y Gymraeg mewn Addysg – bydd datblygiadau o ran darpariaeth cyfrwng Cymraeg a gwasanaethau cymorth eraill ar gyfer caffael a chadw'r Gymraeg yn parhau ar y cyd rhwng Tîm Blynyddoedd Cynnar Caerffili a'r partneriaid rhanddeiliaid sy'n aelodau o Fforwm y Gymraeg mewn Addysg fel yr amlinellir uchod.

15.15 Ymateb i'r Ymgynghoriad Cyhoeddus

Llwythwyd yr Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant 2022, a’r Cynllun Gweithredu cyfatebol, i’r Porth Ymgynghori ar dudalen we Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, roedd yn agored i’r cyhoedd ei ystyried a rhoi sylwadau arno o ddydd Llun, 9 Mai 2022 – dydd Sul, 5 Mehefin 2022. Mae'n werth nodi bod cyfanswm o 4 ymateb i'r ymgynghoriad wedi dod i law yn dilyn y cyfnod gofynnol o 28 diwrnod; mae hyn yn cynnwys adborth gan Fudiad Meithrin, PACEY Cymru, a gweithredwr busnes lleol.

Mae canlyniadau’r arolwg yn dynodi bod 100% o’r ymatebwyr yn teimlo bod adroddiad yr Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant 2022 yn dal y farchnad gofal plant gyfredol ledled y fwrdeistref, mae’r canlyniadau hefyd yn cyfleu bod 100% o ymatebwyr yn teimlo bod Cynllun Gweithredu yr Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant 2022 yn mynd i’r afael â’r bylchau yn y farchnad gofal plant gyfredol ledled yr ardal leol.

Nododd Mudiad Meithrin anomaledd set ddata yn Ffigur 126 yn ymwneud â nifer y plant tair a dwy oed; rydyn ni'n ymwybodol o hyn, ac mae’n cael ei ystyried wrth gynllunio ar gyfer lleoedd gofal plant yn y dyfodol. Nododd PACEY Cymru yn ei ymateb nad oes digon o leoedd gofal plant fel y nodir ar dudalen 109; mae hyn wedi ei gynnwys yn y Cynllun Gweithredu cyfatebol: Blaenoriaeth Allweddol 3 drwy gefnogi rhagor o ddarparwyr i gyflawni, yn benodol i gydnabod yr hyblygrwydd y gellir ei ddarparu gan warchodwyr plant yn y sector.

Ar hyn o bryd, mae’r Awdurdod Lleol yn gweithio ar y cyd â Mudiad Meithrin wrth ddatblygu dwy ddarpariaeth gofal plant newydd yn ardaloedd Basn Caerffili a Chwm Rhymni Uchaf, ochr yn ochr â gwaith sy’n ymwneud ag ehangu’r Rhaglen Dechrau’n Deg, a chamau gweithredu y manylir arnynt yn y Strategaeth Cymraeg mewn Addysg a'r Cynllun Gweithredu cyfatebol. Rydyn ni hefyd yn gweithio gyda Menter Iaith a Mudiad Meithrin ar hyn o bryd i ehangu ein cynlluniau iaith Gymraeg o fewn lleoliadau gofal plant cyfrwng Saesneg.

Rydyn ni'n croesawu adborth gan randdeiliaid ar sawl mater, ac yn ôl yr arfer, rydyn ni'n cynnal ethos sy'n hyrwyddo cydweithio parhaus i gefnogi gwelliant o fewn y sector.

16. Dadansoddi Bylchau a Meysydd i'w Gwella

Mae'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant hwn yn seiliedig ar ddata cyflenwi a dynnwyd o'r Datganiadau Hunanasesu Gwasanaeth (DHG) a gyhoeddwyd gan AGC ym mis Mehefin 2021. Oherwydd RhDDC, mae set ddata DHG yn ddienw. Cyflwynwyd y rhan fwyaf o'r ffurflen hunanasesu a gwblhawyd gan ddarparwyr o fewn yr amserlen; fodd bynnag, cyflwynwyd rhai yn ddiweddarach, ac ni chyflwynwyd eraill oherwydd amgylchiadau esgusodol amrywiol. Mae'r defnydd o wybodaeth leol, y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd a Dewis Cymru hefyd wedi'i ddefnyddio i sicrhau bod darlun llawn o wasanaethau gofal plant cyfredol ledled y fwrdeistref sirol wedi'i gyflwyno a'i ddadansoddi wedyn yn yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, dylid nodi ei bod yn ymddangos bod rhai anghysondebau mewn data yn ogystal â llawer o hepgoriadau mewn data a gofnodwyd drwy'r broses DHG, gan ddangos camddealltwriaeth bosibl yng nghyd-destun yr hyn y gofynnwyd amdano, er bod canllawiau ar gael i gefnogi ac egluro ymholiadau.

Mae gan yr Awdurdod Lleol Dîm Blynyddoedd Cynnar sefydledig, gyda chysylltiadau effeithiol â'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd, sy'n rhoi gwybodaeth fanwl am y sector gofal plant ledled y fwrdeistref sirol. Mae Dewis Cymru yn offeryn newydd sydd wedi'i ddefnyddio ers cwblhau'r ADGP blaenorol yn 2017 a chyfeiriwyd ato pan fu bylchau mewn data yn amlwg. Lle nad yw'r dadansoddiad o'r cyflenwad wedi'i gwblhau, mae ychwanegu cymaint o wybodaeth leol â phosibl wedi ceisio rhoi darlun llawnach a mwy realistig o'r farchnad gofal plant ledled Caerffili.

Darpariaeth gofal plant i blant rhieni sy'n gweithio oriau annodweddiadol

Er bod nifer gymharol uchel o ddarparwyr gofal plant (Meithrinfeydd Dydd Llawn a Gwarchodwyr Plant yn bennaf) sy'n cynnig darpariaeth gofal plant cyn 8.00am (gyda pheth yn agor cyn hyn) ychydig sydd ar agor ar ôl 6.00pm. Yn ogystal, ychydig iawn o leoedd sydd ar gael ar gyfer gofal penwythnos neu dros nos. Dywedodd rhai rhieni/gofalwyr a ymatebodd i'r Arolwg Rhieni (Llywodraeth Cymru) fod angen gofal plant mwy hyblyg, ar gyfer gofal ar benwythnosau a chau darpariaeth ar ôl ysgol yn ddiweddarach i ddiwallu anghenion rhieni sy'n gweithio. Dylid nodi bod 4 Gwarchodwr Plant ar hyn o bryd sy'n darparu Gofal Dros Nos yn y fwrdeistref sirol a 3 Gwarchodwr Plant sy'n darparu Gofal Penwythnos yn y fwrdeistref sirol. Mae angen ymchwilio ac ymgynghori ymhellach i ganfod a fyddai mwy o Warchodwyr Plant yn fodlon darparu'r math hwn o wasanaeth yn y dyfodol, pe bai

angen. Mae angen parhau i hyrwyddo drwy'r Awdurdod Lleol/GGD a Dewis Cymru er mwyn sicrhau bod teuluoedd yn ymwybodol o ba ddarparwyr sy'n darparu'r gwasanaethau hyn i gefnogi teuluoedd sy'n gweithio o ran hyblygrwydd gofal.

Darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 10 mlynedd yn nodi'r angen i ddatblygu 26-30% o leoedd gofal plant sy'n cefnogi datblygiad iaith Gymraeg erbyn 2032 er mwyn cyrraedd y targed o 26% o blant ym mlwyddyn 1 mewn Addysg cyfrwng Cymraeg. Mae angen datblygu darpariaeth ychwanegol ar draws y fwrdeistref, yn ogystal â chefnogi'r ddarpariaeth bresennol i symud ar hyd y continwwm ieithyddol (er enghraifft cael mynediad i'r Ffordd i Ddwyieithrwydd i symud tuag at ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 2 a Saesneg neu ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg categori 3), i gyrraedd y targed uchelgeisiol hwn. Parhau i gydweithio rhwng y Fforwm Cymraeg mewn Addysg i hyrwyddo datblygiad parha us darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg drwy gydol y deng mlynedd nesaf. Er mwyn cyrraedd y targed hwn yn 2032 mae angen datblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant cymraeg yn ogystal â symud y ddarpariaeth gofal plant bresennol ar hyd y continwwm ieithyddol. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio'n agos iawn gyda chydweithwyr yn y CSCA ac mae'n blaenoriaethu hyn fel darn o waith wrth symud ymlaen.

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw Warchodwyr Plant yn darparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg, ond mae 2 (yn unol â data DHG) sy'n nodi eu bod yn darparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg. Adroddir bod diffyg lleoedd/darpariaeth gofrestredig cyfrwng Cymraeg gofal sesiynol yn ardal Rhisga, sef CSI, fodd bynnag, mae darpariaeth Gofal Sesiynol Cymysg ddwyieithog yn yr un ardal. Gallai datblygu/adleoli safle ysgol Ysgol Gymraeg Cwm Gwyddon sydd ar y gweill greu galw yn y dyfodol am fwy o leoedd cyfrwng Cymraeg yn yr ardaloedd cyfagos fel Rhisga, felly mae angen parhau i adolygu anghenion y galw. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw Feithrinfeydd Dydd cyfrwng Cymraeg yn gweithredu ym mwrdeistref Caerffili yn unol â data DHG; Mae 19 lleoliad yn nodi eu bod yn darparu gwasanaeth cyfrwng Saesneg, mae 4 lleoliad yn dweud eu bod yn darparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg a Saesneg, 1 yn nodi eu bod yn darparu gwasanaeth Saesneg gydag elfennau dwyieithog. Mae angen adolygiad parhaus o'r galw er mwyn canfod a oes angen datblygu Meithrinfa Ddydd Lawn sy'n darparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg.

O'r 176 o ddarparwyr a gyflwynodd DHG AGC mewn pryd, mae 26 yn dweud eu bod yn darparu'r Cynnig Gweithredol Cymraeg yn eu maes gwasanaeth priodol, ac mae 27 arall yn gweithio tuag at gyflawni'r cynnig hwn. Mae angen cymorth pellach i alluogi darparwyr gofal plant i gyflawni hyn. Mae angen gwaith hyrwyddo pellach mewn perthynas â'r Ddogfen Fwy na Geiriau (Llywodraeth

Cymru) i sicrhau bod darparwyr yn deall eu dyletswydd o fewn hyn er mwyn sicrhau bod teuluoedd yn cael y cyfle i gael sylw yn y Gymraeg ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

Wrth gynllunio ar gyfer ehangu'r Rhaglen Dechrau'n Deg yn y dyfodol, mae angen cydweithio â Mudiad Meithrin er mwyn cefnogi datblygiad, cadernid a chynaliadwyedd pwyllgorau rheoli / ymddiriedolwyr i gefnogi Cylchoedd Meithrin lleol i weithredu'n effeithiol.

Darpariaeth gofal plant ar gyfer gwahanol gategorïau iaith heblaw Cymraeg neu Saesneg

Dywedodd 4 rhiant nad oes darpariaeth addas ar gael yn eu hiaith, nad oedd yn Gymraeg nac yn Saesneg. Nid yw'r rhieni hyn yn nodi'n benodol pa ddarpariaeth iaith arall yr hoffent ei chael, sy'n golygu ei bod yn amhenodol wrth ganfod bod gwasanaethau ar gael yng nghyd-destun ardal ddaearyddol o angen. Mae'n werth nodi bod data DHG yn dangos bod 2 Warchodwr Plant sy'n siarad Pwyleg ac 1 Sbaeneg wedi'u lleoli yn y fwrdeistref; yn benodol, mae 1 Gwarchodwr Plant sy'n siarad Pwyleg yn byw ym Masn Caerffili ac mae 1 Gwarchodwr Plant arall sy'n siarad Pwyleg yn byw yn ardal Dwyrain Canol y Cymoedd. Mae 1 Gwarchodwr Plant sy'n siarad Sbaeneg yn byw yn Nwyrain Canol y Cymoedd hefyd. Mae dosbarthiad bach iawn o ddarparwyr gofal plant yn cynnig gwasanaeth drwy iaith ychwanegol yn y fwrdeistref, efallai y bydd angen ystyried hyn yn y dyfodol pe bai galw mewn angen am wasanaethau gofal plant eraill sy'n benodol i iaith yn codi.

Mathau o ofal plant sydd ar gael a lleoliad

O ystyried yr holl ddata a gwybodaeth sydd yn y penodau uchod, drwy ddadansoddi'r cyflenwad gofal plant, ystyried demograffeg leol, a osodwyd yng nghyd-destun cynllunio Llywodraeth Cymru yn y dyfodol, nodwn y bylchau canlynol yng nghyd-destun y ddarpariaeth gofal plant bresennol ym mhob ardal CDLl:

Yn ôl data DHG a gwybodaeth leol nid oes darpariaeth cylch chwarae cyfrwng Saesneg yn nhref Caerffili (BC). Bydd angen adolygu hyn yn unol ag anghenion y galw er mwyn sicrhau bod digon o leoedd gofal plant ar gael yn yr ardal hon.

Mae bwlch wedi'i nodi yn y ddarpariaeth yng Nghwm Aber o ran Gofal Cofleidiol ac ar ôl ysgol, ond bydd y bwlch hwn yn cael ei lenwi â datblygiad ysgol newydd yn yr ardal hon a fydd yn cynnwys hwyluso darpariaeth cofleidiol ac ar ôl ysgol.

Nid oes unrhyw fath o ddarpariaeth Gofal Cofleidiol cyfrwng Saesneg ar hyn o bryd yn ardal Crosskeys (CSI); nodwyd hyn ym mhroses ymgynghori'r partneriaid proffesiynol ac yn yr arolwg rhieni. Er bod darparwyr gofal plant eraill yn gweithredu yn yr ardal sy'n darparu'r math hwn o ofal, efallai y byddant yn gallu cynnal ymchwiliad pellach i ganfod anghenion y galw ac ystyried datblygu darpariaeth gofal plant newydd sy'n gallu darparu gofal cofleidiol cyfrwng Saesneg yn yr ardal hon.

Mae angen penodol i gefnogi un lleoliad yn GCC i fodloni meini prawf y fframwaith i ddechrau darparu gofal plant Dechrau'n Deg, gan y bydd hyn yn galluogi cynnig rhagor o leoedd gofal plant cofrestredig Dechrau'n Deg i'r teuluoedd cymwys hyn.

Mae galw am ddarpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Bargod (CRhU) a Gofal Cofleidiol a Gofal ar Ôl Ysgol yn ardal Hengoed (GCC) yn unol ag Arolwg Rhieni Llywodraeth Cymru. Bydd ymchwiliad pellach i'r adborth hwn yn cael ei ystyried ochr yn ochr â digonolrwydd y ddarpariaeth bresennol ochr yn ochr â datblygu darpariaeth newydd os oes angen.

Mae angen datblygu mwy o ddarparwyr Addysg Blynyddoedd Cynnar ledled y sir er mwyn rhoi mwy o hyblygrwydd a dewis i rieni o ddarpariaeth gofal plant, mae hyn o rai mynychder penodol o fewn cyd-destun cyfrwng Saesneg yn ardal tref Caerffili, Basn Caerffili. Mae angen agor y fframwaith i gynnwys darparwyr newydd i gefnogi'r gwaith o ddarparu lleoedd ABC a Dechrau'n Deg i gefnogi teuluoedd yn yr ardal hon gan fod dadansoddiad o'r galw yn awgrymu bod yr holl ddarpariaeth gofal plant amgen yn llawn. Mae angen hyn hefyd yn ardal Rhisga (CSI).

Nid oes unrhyw Ofal y Tu Allan i'r Ysgol cofrestredig penodol yn CRhU, ond mae hwn yn ardal nodweddiadol o isel o ran gweithgarwch economaidd, felly gallai hyn gyfrif am ddiffyg galw cynyddol am y math hwn o wasanaeth gan fod darparwyr eraill yn yr ardal yn cynnig y gwasanaeth hwn, ac fe'u defnyddir yn dda gan deuluoedd. Bydd angen parhau i adolygu'r angen hwn er mwyn canfod anghenion posibl o ran galw yn y dyfodol.

Mae 5 Meithrinfa Ddydd sy'n dweud eu bod yn llawn ac nad oes ganddynt lleoedd gwag. Mae 5 Meithrinfa Ddydd gyda lleoedd gwag agored 3 ym Masn Caerffili, mae 1 yn CSI ac 1 yn CRhU. Bydd angen adolygu hyn yn y dyfodol, yn enwedig o ran ehangu'r Cynnig Gofal Plant presennol ac ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg yn ddiweddarach er mwyn sicrhau bod digon o leoedd gofal plant cofrestredig i ateb y galw cynyddol.

Nid yw lledaeniad Gwarchodwyr Plant ledled y fwrdeistref sirol yn gyson; mae'r lefelau uchaf o ddarparwyr ym Masn Caerffili a Dwyrain Canol y Cymoedd. Fel cymhariaeth, ychydig iawn o Warchodwyr Plant sydd yn ardaloedd Cwm Rhymni Uchaf, Gorllewin Canol y Cymoedd, a Chwm Sirhywi Isaf. Yng Nghwm Rhymni Uchaf dim ond 2 Feithrinfa Ddydd sy'n cynnig darpariaeth Gofal Dydd Llawn. Yn Nghwm Sirhywi Isaf, dim ond 2 Feithrinfa Ddydd sydd ar gael hefyd sy'n cynnig darpariaeth Gofal Dydd Llawn. Yn ardal CRhU mae diffyg darpariaeth ar ôl ysgol ym mhen gogleddol yr ardal (Rhymni) sy'n wasanaeth y gallai gwarchodwyr plant ei ddarparu. Mae CSI a GCC yn darparu mynediad llwybr i'r gwaith; yn arbennig, mae GCC yn ganolfan ganolog ar gyfer gweithgarwch economaidd o ran y gwahanol barciau busnes, prif ganolbwynt y Cyngor a'r ysbyty canolog, felly ystyrir rhoi sylw dyledus i anghenion posibl y galw yn y dyfodol. Mae demograffeg yn dangos bod CRhU yn ardal economaidd weithgar isel ond os bydd y galw'n cynyddu, bydd hyn yn cael ei ystyried fel ffordd o ddatblygu yn y dyfodol.

Caiff pob bwlch a nodir ei adolygu yn y Cynllun Gweithredu dilynol, neu caiff ei ymchwilio a'i ddadansoddi ymhellach i ganfod yr angen am alw.

Oedran y plant y mae gofal plant ar gael iddynt

Er bod data'r DHG yn dangos bod gennym ddigonolrwydd o ddarpariaeth gofal plant ar hyn o bryd ledled y sir ar gyfer plant o bob oed, gall hyn newid yn y dyfodol; bydd angen ystyried demograffeg a chynllunio Llywodraeth Cymru yn y dyfodol wrth ddatblygu darpariaeth gofal plant newydd. Bydd angen ymchwilio ymhellach a chadarnhau'r data a ddarperir ar gyfer lleoedd cofrestredig sydd ar gael i'r plant hynny rhwng 3 a 4 oed er mwyn sicrhau bod digon o ofal plant yn cael ei ehangu wrth i gynllun presennol Cynnig Gofal Plant Cymru ehangu i gynnwys myfyrwyr. Ymchwilio ymhellach a chadarnhau'r data a ddarparwyd ar gyfer lleoedd cofrestredig sydd ar gael i'r plant 2 flwydd oed hynny er mwyn sicrhau bod digon o ofal plant ar gael i ehangu'r Rhaglen Dechrau'n Deg tuag at leoedd gofal plant a ariennir ar gyfer pob plentyn 2 oed. Nodir y bydd angen defnyddio dadansoddiad pellach o ddata sy'n ymwneud â lleoedd gwag a rhestrau aros presennol er mwyn datblygu trosolwg o anghenion y cyflenwad a'r galw gyda darpariaeth gynyddol.

Fforddiadwyedd gofal plant

Mae data DHG CIW yn dangos, o'r 177 o ddarparwyr a gyflwynodd eu ffurflen DHG yn unol â'r amserlen, fod 32 yn nodi nad ydynt yn darparu cynlluniau Gofal Plant neu Dalebau Gofal Plant Di-dreth er mwyn cefnogi teuluoedd i gael mynediad at ofal plant fforddiadwy. Rhaid cefnogi pob darparwr i gynnig cynlluniau cymorth arbed arian i deuluoedd lle bo hynny'n bosibl ac i ddefnyddio'r dulliau cymorth presennol hyn i alluogi teuluoedd i gael mynediad at ofal plant yn ôl yr angen/fforddiadwy.

Mae'r rhan fwyaf o rieni yn yr Arolwg Gofal Plant (Llywodraeth Cymru) yn dweud eu bod yn teimlo bod gofal plant yn rhy ddrud, ond dim ond chwarter y rhai a atebodd y cwestiwn hwn a ddywedodd eu bod yn gwybod ble i gael gafael ar wybodaeth am gymorth ariannol. Mae cyfran uchel o adborth rhieni yn nodi bod gofal plant yn rhy ddrud a bod eu cyflog yn llai na'r gwariant o anfon eu plentyn at ddarparwr gofal plant, mae hyn er bod rhai teuluoedd yn gallu cael mynediad at leoedd gofal plant llywodraeth a ariennir drwy raglen Dechrau'n Deg, Cynnig Gofal Plant Cymru a Lleoliadau Addysg Gynnar. Dadansoddwyd yr adborth hwn gyda dadansoddiad o ddangosyddion daearyddol mewn golwg, ond nid oedd unrhyw awgrym bod cost gofal plant yn anghymesur o fewn ardaloedd penodol yn y fwrdeistref, roedd y data'n dangos bod rhieni yn gyffredinol yn teimlo bod gofal plant yn rhy ddrud. Mae angen gwaith hyrwyddo pellach ar gyfeirio teuluoedd at gymorth ariannol er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r cymorth sydd ar gael a sut i geisio hyn.

O ran ehangu'r Cynnig Gofal Plant Cymru presennol, bydd angen hyrwyddo'r ystyriaeth ar gyfer ehangu i gynnwys myfyrwyr yn unol â hynny er mwyn sicrhau bod teuluoedd yn ymwybodol o'r newid hwn i'r cynllun 3–4 oed.

Wrth ehangu'r Rhaglen Dechrau'n Deg ymhellach, a darparu lleoedd gofal plant ychwanegol a ariennir, bydd angen gwneud gwaith hyrwyddo dilynol i sicrhau bod teuluoedd yn ymwybodol o'u cymhwysedd a'u cymorth ariannol priodol.

Amseroedd pan fo gofal plant ar gael

Gwarchodwyr plant a Meithrinfeydd Dydd sy'n darparu'r hyblygrwydd mwyaf i deuluoedd o ran amseroedd gweithredu, gyda llawer yn agor cyn 8.00am ac yn cau am 6.00pm. Mae'r gofal plant sydd ar gael yn dda drwy gydol y dydd, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau i ddiwallu anghenion teuluoedd sy'n gweithio. Nododd rhai rhieni yn yr Arolwg Rhieni nad oeddent yn gallu dod o hyd i ofal plant i gyd-fynd â'u patrymau gweithio hyblyg, felly mae angen cefnogaeth barhaus o ran annog darparwyr i gael sgyrsiau agored a

gonest gyda theuluoedd er mwyn canfod eu hanghenion, gan y gallent esblygu dros amser er mwyn sicrhau bod hyblygrwydd gwasanaethau'n cael ei ddarparu lle bo hynny'n bosibl.

Gofal Plant i Blant sydd ag Anghenion Ychwanegol

Nododd 21 o rieni yn yr Arolwg Rhieni (Llywodraeth Cymru) eu bod yn ei chael yn chael anawsterau dod o hyd i ofal priodol gan nad oedd unrhyw beth addas ar gyfer eu plentyn a oedd ag anabledd yn dod i'r amlwg neu wedi cael diagnosis. Mae angen ymchwilio ymhellach i benderfynu a oes thema ddaearyddol gyffredin sy'n codi o ran yr adborth hwn, neu ddadansoddiad i benderfynu a yw'r mater hwn ar draws y sir. Bydd y gwaith dilynol hwn yn cael ei wneud i sicrhau bod teuluoedd yn cael eu cefnogi gyda darpariaeth addas i ddiwallu anghenion unigol eu plentyn.

Nodwyd cynnydd yn yr angen am leoliadau â Chymorth a Chymorth yn gyffredinol ar draws y fwrdeistref ac felly mae angen cynyddu nifer y lleoliadau sy'n gallu cynnig lleoliadau. Bydd tîm y Blynyddoedd Cynnar yn gweithio gyda chaffael i sicrhau bod prosesau cyfreithiol yn cael eu dilyn i gynyddu nifer y lleoliadau dan gontract sy'n gallu cynnig lleoliadau cynhwysol o ansawdd uchel i blant ag oedi datblygiadol sy'n dod i'r amlwg y tymor cyn lle Addysg y Blynyddoedd Cynnar.

Cynaliadwyedd o fewn y sector

Yng nghyd-destun COVID-19 a realiti ar ôl y pandemig, mae gennym ddarpariaeth gofal plant ddigonol ar hyn o bryd ledled y fwrdeistref sirol. O fewn y sector, mae pecynnau adfer COVID-19 a grantiau a ddyrannwyd yn golygu bod busnesau gofal plant yn cael eu cefnogi a'u cynnal drwy gydol cyfnod diweddar o ansicrwydd a goblygiadau ariannol sylweddol. Yn arbennig, nododd rhai sylwadau a roddwyd gan rieni/gofalwyr yn yr Arolwg Rhieni (Llywodraeth Cymru) a gynhaliwyd yn ystod y pandemig fod teuluoedd yn ystyried defnyddio trefniadau gofal plant anffurfiol wrth iddynt barhau i weithio gartref, ac felly'n dibynnu ar ddarpariaeth gofal plant ffurfiol a chofrestredig yn llai aml. O ystyried COVID-19 rydym yn ymwybodol bod natur a galw am ofal plant wedi newid, ond efallai na fyddwn yn gwybod effaith lawn hyn ers peth amser. Efallai y bydd angen cymorth ar gyfer cynaliadwyedd ac ehangu'r ddarpariaeth Gofal ar Ôl Ysgol cofrestredig i gefnogi rhieni gan y gallent ddychwelyd i'r gweithle yn amlach.

Yng nghyd-destun Gwarchodwyr Plant, nododd data DHG AGC, o'r 83 o ddarparwyr a gyflwynodd eu ffurflen DHG o fewn yr amserlen, pan ofynnwyd iddynt am ddarpariaeth yn y dyfodol, dywedodd 2 eu bod yn teimlo'n hyderus i ddatgan y gallent barhau i weithredu am 6 mis arall, dywedodd 53 eu bod yn teimlo'n hyderus i weithredu am flwyddyn arall, a nododd 28 nad oeddent yn gwybod o ran cynaliadwyedd parhaus a'r gallu i ddarparu gwasanaethau gofal plant. Er y cydnabyddir bod data'r DHG yn arwydd o'r cyfnod hwnnw pan gafodd ei gwblhau, mae'n nodedig o ran mynd i'r afael â materion cynaliadwyedd y sector gwarchodwyr plant. Bu rhai colledion ledled y fwrdeistref sirol, sydd wedi digwydd yn rhannol oherwydd bod rhai gwarchodwyr plant yn cyrraedd oedran ymddeol. O ystyried bod 53 o 83 o warchodwyr plant wedi nodi amodau ariannol ac addas ffafriol ar gyfer mwy na blwyddyn o barhau i ddarparu gwasanaethau, nodir bod angen cymorth pellach i'r sector i hyrwyddo parhau i ddarparu gwasanaethau. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi y bydd Adolygiad arfaethedig o Wasanaethau Gwarchod Plant ledled Cymru yn cael ei gynnal i gasglu data am faterion cynaliadwyedd a'r rhesymau dros y cynnydd mewn dadgofrestru Gwarchodwyr Plant a dylai roi cipolwg ychwanegol ar y gostyngiad yn y gwasanaethau a ddarperir. Disgwylir i'r adroddiad hwn gael ei gwblhau erbyn Hydref 2022 a dylai roi cipolwg a fydd yn ddefnyddiol wrth gynllunio ar gyfer darpariaeth yn y dyfodol yn ogystal â recriwtio a chadw plant a chynaliadwyedd gwarchodwyr plant yn y dyfodol. Mae cydweithio â chorff cofrestredig Llywodraeth Cymru AGC yn golygu ein bod yn ymwybodol eu bod wedi glanhau darparwyr a oedd wedi'u cofrestru ar y system yn ystod 2021, er mwyn sicrhau bod eu data sy'n ymwneud â gwarchodwyr plant cofrestredig sy'n parhau i fod yn weithredol yn gywir. Gallai'r gwaith glanhau hwn o wybodaeth hefyd gyfrif am y gostyngiad mewn darparwyr.

Datblygu'r Gweithlu

Mae angen mynd i'r afael â'r materion recriwtio a chadw ar ôl y pandemig yn y Sector Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant. Nodwyd bod staff wedi gadael y sector er mwyn manteisio ar gyfleoedd cyflogaeth amgen, sydd â goblygiadau o ran darparu gwasanaethau mewn rhai meysydd/lleoliadau. Bydd dadansoddiad parhaus o fylchau mewn staffio sy'n dod i'r amlwg yn cael ei gynnal er mwyn sicrhau cynaliadwyedd y sector a pharhau i gydymffurfio â'r safonau gofynnol cenedlaethol.

Mae angen cefnogi'r sector a'i weithlu ymhellach, er mwyn deall eu rhwymedigaethau priodol a sicrhau cydymffurfiaeth gyfreithiol wrth weithredu Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a'r holl rwymedigaethau cyfreithiol.

Bydd staff y sector gofal plant yn cael eu cefnogi i ymgymryd â hyfforddiant diogelu perthnasol er mwyn deall eu rhwymedigaethau a sicrhau cydymffurfiaeth gyfreithiol.

Mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn nodi bod angen parhau i adolygu ac ystyried recriwtio a chadw staff y sector gofal plant hynny sy'n siarad Cymraeg er mwyn bodloni gofynion cynyddol o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Bydd digonolrwydd staff gofal plant sy'n siarad Cymraeg yn fater pwysig i'w ystyried a bydd pwysigrwydd gwaith hyrwyddo i ddenu siaradwyr Cymraeg i'r maes gwaith hwn i ateb y galw cynyddol yn ffocws allweddol.

Mae angen parhaus i fynd i'r afael â materion recriwtio a chadw'r gweithlu oherwydd y gyfradd isafswm cyflog nodweddiadol ar gyfer ymarferwyr yn y sector hwn. Mae angen gwaith hyrwyddo parhaus i hyrwyddo'r sector a chymorth busnes parhaus lle bo angen.

Arall

Mae angen parhau i gydweithio a chyfathrebu â chydweithwyr trawsffiniol er mwyn rhannu data sy'n ymwneud â threfniadau ac ymholiadau gofal plant trawsffiniol. Datblygu trefniadau Cynnig Gofal Plant Cymru a threfniadau Addysg y Blynyddoedd Cynnar yn barhaus er mwyn sicrhau bod anghenion teuluoedd cymwys sy'n byw yn Sir Caerffili yn cael eu diwallu, a hefyd i gael cipolwg ar ddewisiadau teuluoedd o ran defnyddio darpariaeth a gwasanaethau traws-sirol.

Nodwyd y gallai'r darparwyr hynny sydd wedi cofrestru gyda Chynllun Nani Cymeradwy AGC ddatblygu set ddata sylfaenol o gwestiynau sy'n ymwneud â nifer y plant sy'n derbyn gofal, oriau/wythnosau gweithredol, a'r defnydd o ofal plant i'w defnyddio. Bydd hyn yn cynyddu gwybodaeth am resymau'r teulu dros ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Wrth ystyried ehangu'r Rhaglen Dechrau'n Deg yn y dyfodol gan gynnwys y lleoedd gofal plant a ariennir ar gyfer plant dwyflwydd oed, mae'n bwysig iawn bod ystyriaeth ar gyfer dangosyddion ansawdd dilynol yn cael ei chadarnhau i fodloni gofynion canllawiau'r rhaglen Dechrau'n Deg sy'n uwch na'r safonau gofynnol cenedlaethol. Mae'r mewnwelediad hwn yn nodedig gan y bydd yn ofynnol i staff ymgymryd â chymwysterau uwch a datblygiad proffesiynol parhaus. Mae angen ystyried hefyd sut y caiff lleoliadau eu contractio i alluogi gwasanaethau i gael eu darparu mewn modd di-dor.

Mae angen cadarnhau data DHG i sicrhau bod ein dealltwriaeth o'r gofal plant sydd ar gael ledled y fwrdeistref yn gywir o ran ein dyletswydd barhaus i adolygu'r cyflenwad a'r galw am ofal plant nawr ac yn y dyfodol. Bydd angen ymchwilio ymhellach ac ymgynghori'n lleol wrth ddatblygu darpariaeth yn y dyfodol (gan gynnwys adeiladau cyfalaf newydd) i sicrhau bod hyn yn cael ei wneud ar sail gywir ac mewn ymateb i'r galw a ddilyswyd neu ofynion rhaglenni newydd i baratoi ar gyfer galw wedi'i ysgogi.